

สูตรสำเร็จการพัฒนาองค์กรและเศรษฐกิจ

RECIPE FOR SUCCESS IN ORGANIZATIONAL & ECONOMIC DEVELOPMENT

GB 304

สูตรสำเร็จการพัฒนา องค์กรและเศรษฐกิจ^๒

ສູງສໍາເລັດການພັດທະນາອອກຄໍາການແລະເສດຖະກິຈ

ລີ້ມສືຖົ່ງ ມາວິທາລັບອຣມກາຍ ແຄລິໂພຣ໌ເນີຍ

ຄະນະຜູ້ຈັດທຳ ກອງວິຊາການ ມາວິທາລັບອຣມກາຍ ແຄລິໂພຣ໌ເນີຍ

ISBN 978-974-8433-87-5

ຫາກນັກສຶກສາມີ້ຂໍ້ເສນອແນະໜີ້ອຳນວຍແນະນຳ ກຽມາສ່າງມາທີ່

ໝາຍຮມປະສານງານ DOU

ຕຸ້ປະ. 69 ປະຈ. ຄລອງຫລວງ

ຈ.ປຖມອານີ 12120

ໂທຮັບທີ 0-2901-1013, 0-2901-1017

ໂທສາຣ 0-2901-1014

<http://www.dou.us>

คำนำ

เอกสารวิชา GB304 สูตรสำเร็จการพัฒนาเศรษฐกิจและองค์กร มุ่งให้
นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสร้างตัวสร้างฐานะที่ถูกต้องตาม
พุทธวิธี สามารถตั้งเป้าหมายชีวิตได้ถูกต้อง สร้างตัวสร้างฐานะได้สำเร็จ มี
ความก้าวหน้าในการประพฤติปฏิบัติธรรมอย่างมีความสุข ตลอดจนสามารถ
ชักชวนผู้อื่นให้กระทำได้ เช่นเดียวกับตน

เอกสารชุดวิชานี้ทางคณะผู้จัดทำได้รวบรวมข้อมูลจากพระไตรปิฎก ตำรา
วิชาการและเอกสารวิชาการเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ได้ความรู้ที่
ถูกต้องและสมบูรณ์มากที่สุด สามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาเป็น
แนวทางปฏิบัติในชีวิตจริง อย่างไรก็ตามหากมีสิ่งใดที่ยังไม่สมบูรณ์ ทางคณะ
กรรมการประจำวิชาหวังว่าท่านผู้รู้หรือผู้อ่านจะได้ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อเป็น
ข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาเนื้อหาสาระให้สมบูรณ์ยิ่งๆ ขึ้นไปในอนาคต

คณะกรรมการประจำชุดวิชาสูตรสำเร็จการพัฒนาองค์กรและเศรษฐกิจ

กุมภาพันธ์ 2550

สารบัญ

คำนำ	(3)
รายละเอียดชุดวิชา	(7)
วิธีการศึกษา	(8)
บทที่ 1 ความเข้าใจถูกในการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี	1
1.1 ความเข้าใจถูกเรื่องการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี	6
1.2 พระพุทธองค์ทรงปลูกฝังให้ชาวพุทธสร้างตัวสร้างฐานะอย่างมีอุดมการณ์สูงสุด	8
1.3 พระพุทธองค์ทรงเชื้อเชิญความยากจนและห้ามชาวพุทธยอมแพ้ความยากจน	10
1.4 พระพุทธองค์ทรงแนะนำพุทธวิธีสร้างตัวสร้างฐานะในปัจจุบันอย่างถูกต้องและยั่งยืน	18
1.5 อาณิสังล์ของการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี	26
บทที่ 2 พระราชธรรม คุณสมบัติของผู้ซึ่นจะมีความจน-ความเจ็บ-ความโกรธ	29
2.1 ไครคือผู้มีศรัทธา	33
2.2 การดำเนินชีวิตของผู้มีศรัทธา	34
2.3 พระราชธรรมคืออะไร	42
2.4 อาณิสังล์ของการสร้างตัวให้มีพระราชธรรม	52
2.5 โทษของการไม่สร้างตัวให้มีพระราชธรรม	54
บทที่ 3 เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธหลักการสร้างฐานะเพื่อความสุขในโลกนี้และโลกหน้า	57
3.1 เป้าหมายการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี	63
3.2 กฎเกณฑ์ประจำโลก	64
3.3 ต้นทุนในการสร้างฐานะ	65

3.4 ต้นเหตุของความราย	65
3.5 พุทธวิธีสร้างฐานะให้ร่ำรวยในชาตินี้	67
3.6 พุทธวิธีสร้างฐานะให้ร่ำรวยในชาติหน้า	71
3.7 ทำอย่างไรจึง “หาทรัพย์เป็น”	74
3.8 ทำอย่างไรจึง “เก็บทรัพย์เป็น”	81
3.9 ทำอย่างไรจึง “สร้างเครือข่ายคนดีเป็น”	84
3.10 ทำอย่างไรจึง “ใช้ชีวิตเป็น”	88
3.11 ทำอย่างไรจึง “มีศรัทธา”	91
3.12 ทำอย่างไรจึง “มีศีล”	93
3.13 ทำอย่างไรจึง “มีจักละ”	95
3.14 ทำอย่างไรจึง “มีปัญญา”	97
บทที่ 4 จักรธรรมหลักการพัฒนาตนเองและฐานะทางเศรษฐกิจ ให้เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน	103
4.1 สิ่งแวดล้อมไม่ดี สร้างความดีไม่ยั่งยืน	108
4.2 จักรธรรมหลักการพัฒนาตนเองและเศรษฐกิจให้เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน	110
4.3 งานพัฒนาท้องถิ่นให้เหมาะสมสมแก่การสร้างความดี	112
4.4 งานสร้างเครือข่ายคนดีให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้สำเร็จ	133
4.5 งานสร้างการศึกษาเชิงพุทธให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้สำเร็จ	151
4.6 งานสร้างวัฒนธรรมชาวพุทธให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้สำเร็จ	166
4.7 เงื่อนไขความสำเร็จแห่งการสร้างจักร 4 ให้เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน	173
บทที่ 5 ต้นเหตุแห่งความวิบัติของความเจริญรุ่งเรือง	175
5.1 สิ่งที่คนหลงนำมาowardดีอถือดี	179
5.2 ความเลื่อมที่เกิดจากความowardดีอถือดี	180
5.3 หลักการป้องกันความเสื่อม	185
5.4 วิธีเทียบเคียงการสร้างความดีของตนเองกับมาตรฐานของพระพุทธองค์	186

5.5 วิธีการควบคุณภาพมิตร และป่าวารณาตัวให้ตักเตือนได้	188
5.6 วิธีการสร้างอริยทรัพย์ให้เกิดขึ้นในตนเพื่อป้องกันความเลื่อมทั้ง ในโลกนี้และโลกหน้า	189
บทที่ 6 อาโนสังส์ของ การสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี	193
6.1 ความรายเริ่มต้นที่ความเข้าใจถูกตามความจริงของโลกและชีวิต	199
6.2 เปื้องหลังความยากจนข้ามภพข้ามชาติ	201
6.3 เปื้องหลังความรายข้ามภพข้ามชาติ	210
6.4 อาโนสังส์ในปัจจุบันของการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี	229

รายละเอียดชุดวิชา

1. คำอธิบายชุดวิชา

GB 304 สูตรสำเร็จการพัฒนาองค์กรและเศรษฐกิจ

ศึกษาเหตุแห่งความจนและความรวย การดำเนินชีวิตของผู้ครองเรือนแบบชาวพุทธที่ถูกต้อง หลักการการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี หลักการพัฒนาตนเองและฐานะทางเศรษฐกิจ และต้นเหตุแห่งความวิบัติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและสามารถเอาชนะความจน ความเจ็บ ความโง่ ได้

2. วัตถุประสงค์ชุดวิชา

- เพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจถูกในเรื่องหลักวิชาการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี
- เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้ไปต่อสู้กับความยากจนและสร้างฐานะได้สำเร็จ
- เพื่อให้นักศึกษาสามารถพัฒนาตนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจให้มั่นคงและยั่งยืนได้

3. รายชื่อบทที่สอน

บทที่ 1 ความเข้าใจถูกในการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี

บทที่ 2 พระราชธรรม คุณสมบัติของผู้ชนะความจน-ความเจ็บ-ความโง่

บทที่ 3 เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธหลักการสร้างฐานะเพื่อความสุขในโลกนี้และโลกหน้า

บทที่ 4 จกรธรรมหลักการพัฒนาตนเองและฐานะทางเศรษฐกิจให้เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน

บทที่ 5 ต้นเหตุแห่งความวิบัติของความเจริญรุ่งเรือง

บทที่ 6 อาณิสงส์ของการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี

วิธีการศึกษา

1. การเตรียมตัวเพื่อการศึกษาด้วยตนเอง

การศึกษาแต่ละบทของชุดวิชา GB 304 สูตรสำเร็จการพัฒนาองค์กรและเศรษฐกิจ นักศึกษาควรปฏิบัติตามนี้

ก. ใช้เวลาศึกษาวันละ 1 ชั่วโมง และควรศึกษาให้จบบทภายใน 1-2 สัปดาห์

ข. ควรทำแบบฝึกหัดก่อนบทเรียน เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจ และทำกิจกรรมในระหว่างบทเรียนตามที่กำหนดไว้ เมื่อได้ศึกษาบทเรียนเสร็จแล้ว ควรตรวจสอบความรู้ความเข้าใจในบทเรียนด้วยการทำแบบฝึกหัดท้ายบท

ค. ควรศึกษาประกอบกับสื่อการสอน โดยเฉพาะจากการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (มีรายละเอียดในข้อที่ 5)

2. การประเมินผลตนเองก่อนและหลังเรียน

ขอให้นักศึกษาทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนในกิจกรรมแต่ละบท เพื่อวัดพื้นความรู้เดิมของนักศึกษาว่ามีความรู้ในเนื้อหาที่จะศึกษามากน้อยเพียงใด และความมุ่งสนใจในเนื้อหาใดที่นักศึกษายังขาดความรู้หรือมีความรู้น้อย หลังจากศึกษาเอกสารการสอนโดยตลอดทั้งบทแล้ว ขอให้นักศึกษาทำแบบประเมินตนเองหลังเรียนในกิจกรรมท้ายบท ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาสามารถทราบได้ว่าได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากเดิมมากน้อยเพียงใด และมีความรู้ในเนื้อหาอยู่ในเกณฑ์พอที่จะข้ามไปศึกษาบทต่อไป ได้หรือไม่ เกณฑ์ที่ถือว่าพอใช้คือตอบถูกประมาณร้อยละ 80 ของแบบประเมินผลตนเองก่อนหรือหลังเรียนแต่ละชุด ขอให้นักศึกษาพึงตระหนักร่ว่าการทำแบบประเมินผลตนเองก่อนและหลังเรียนด้วยความซื่อสัตย์ต่อตนเองเท่านั้น จึงจะได้ผล

3. การศึกษาเอกสารการสอน

ก่อนศึกษาเนื้อหาในแต่ละบท ขอให้ศึกษาแผนการสอนประจำบท โดยดูว่าในบทนั้นๆ มีกี่ตอน มีหัวเรื่องอะไรบ้าง ให้ศึกษาแนวคิดและวัตถุประสงค์ แล้วจึงศึกษารายละเอียดต่อไป

เมื่ออ่านรายละเอียดของแต่ละเรื่องในแต่ละตอนจบแล้ว ควรบันทึกสาระสำคัญของแต่ละเรื่องและปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนดไว้ในท้ายบท ก่อนจะศึกษาเรื่องอื่นๆ ต่อไป การปฏิบัติกิจกรรมนี้จะช่วยให้นักศึกษารู้ความสามารถประเมินผลตนเองได้ว่า นักศึกษามีความเข้าใจในสิ่งที่อ่านมากน้อยเพียงใด อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและมีคุณค่าต่อชีวิตอย่างแท้จริง จะนั่นนักศึกษาจึงควรปฏิบัติกิจกรรมทุกอย่างด้วยตนเองและอย่างต่อเนื่อง

4. การทำกิจกรรม

นักศึกษาควรบันทึกสาระสำคัญและทำกิจกรรมทุกอย่างที่ได้รับมอบหมาย เพราะกิจกรรมเหล่านี้จำเป็นมากสำหรับการศึกษาชุดวิชานี้ และควรทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรมด้วยตนเอง ก่อนตรวจคำตอบจากแนวตอบท้ายบท

5. ศึกษาผ่านบทเรียนทางการศึกษาธรรมทางไกลผ่านดาวเทียมและสื่อเสริม

เนื่องจากการศึกษาธรรมทางไกลผ่านดาวเทียม หรือที่รู้จักกันทั่วไปว่า “ดาวอรม” ซึ่งดำเนินการโดยมูลนิธิศึกษาธรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม เป็นสื่อที่มีการนำเสนอสาระความรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ นักศึกษารู้ความสามารถติดตามชมและศึกษารายการต่างๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการศึกษาวิชา GB 304 สูตรสำเร็จการพัฒนาองค์กรและเศรษฐกิจ (นักศึกษารู้ความสามารถสอบตามรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการศึกษาธรรมทางไกลผ่านดาวเทียม ได้ที่ชุมชนประสานงาน DOU ตามที่อยู่ที่ท่านสมัครเรียน)

6. เข้าโรงเรียนอนุบาลผันในผันวิทยา

เพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจในการเรียนวิชาสูตรสำเร็จการพัฒนาองค์กรและเศรษฐกิจมากขึ้น นักศึกษาควรติดตามรายการธรรมะซึ่งเรียกว่า “โรงเรียนอนุบาลผันในผันวิทยา” อันเป็นรายการหนึ่งในการศึกษาธรรมทางไกลผ่านดาวเทียมที่มีการนำเสนอทุกวันจันทร์-เสาร์ ตั้งแต่เวลา 19.00-21.30 น. (เวลาในประเทศไทย) หรือเวลาช่วงอื่นที่มีการทบทวน ตามที่แจ้งไว้ในผังรายการ ซึ่งนักศึกษารู้ความสามารถหรือขอรับเอกสารดังกล่าวได้ที่ชุมชนประสานงาน DOU ที่ใกล้ที่อยู่ของท่าน

บทที่ 1

ความเข้าใจถูก

ในการสร้างตัวสร้างฐานะ

ตามพุทธวิธี

เนื้อหาบทที่ 1

ความเข้าใจถูกในการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี

- 1.1 ความเข้าใจถูกเรื่องการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี
- 1.2 พระพุทธองค์ทรงปลูกฝังให้ชาวพุทธสร้างตัวสร้างฐานะอย่างมีอุดมการณ์สูงสุด
- 1.3 พระพุทธองค์ทรงชี้ให้เห็นความยากจนและห้ามชาวพุทธยอมแพ้ความยากจน
 - 1.3.1 พระพุทธองค์ทรงตำหนิความยากจนไว้ใน “อินสูตร”
 - 1.3.2 ความยากจนเป็นคันให้มุขย์ทำกรรมชั่วได้ง่าย
 - 1.3.3 ความรายเป็นคุณปการให้สร้างบุญได้ง่าย
- 1.4 พระพุทธองค์ทรงแนะนำพุทธวิธีสร้างตัวสร้างฐานะในปัจจุบันอย่างถูกต้องและยั่งยืน
 - 1.4.1 ปัญหาการสร้างตัวสร้างฐานะ
 - 1.4.2 สาเหตุของปัญหาการสร้างตัวสร้างฐานะ
 - 1.4.3 หลักการสร้างตัวสร้างฐานะอย่างยั่งยืน
 - 1.4.4 การสร้างตัวให้มีคุณสมบัติของผู้ชนะ จน – เจ็บ – โง่
 - 1.4.5 ต้องสร้างฐานะเพื่อประโยชน์สุขในโลกนี้
 - 1.4.6 ต้องสร้างฐานะเพื่อประโยชน์สุขในโลกหน้า
 - 1.4.7 ต้องพัฒนาตนเองและฐานะทางเศรษฐกิจให้เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน
 - 1.4.8 ต้องป้องกันต้นเหตุแห่งความวิบัติของการสร้างตนเอง-ฐานะ-หมู่คณะ
- 1.5 อาณิสังส์ของการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี

แนวคิด

1. ความเข้าใจถูกเรื่องการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี

เป้าหมายของการสร้างตัวสร้างฐานะคือ ความราย และความรายตามความหมายของพระพุทธองค์นั้น แตกต่างไปจากความรายตามความเห็นของปุถุชนมากยิ่งนัก เพราะ “ความราย” ในทัศนคติของพระองค์นั้น หมายถึง “การสร้างตัวสร้างฐานะที่ควบคู่ไปกับการทำจดตันตอแห่งความเลื่อม คือ กิเลสในตัว” หรืออาจกล่าวง่ายๆ ว่า “รายทรัพย์ต้องคู่กับรายศีลธรรม”

ดังนั้น “หลักวิชา” ในการสร้างความรายตามพุทธวิธีคือ “การขยันทำมาหากินเป็นจนกระทั่งรายทรัพย์ และการขยันทำความดีเป็น จนกระทั่งรายศีลธรรม” มี 3 ประเต็นใหญ่ คือ

- 1) ทรงปลูกฝังให้ชาวพุทธสร้างตัวสร้างฐานะอย่างมีอุดมการณ์
- 2) ทรงชี้ให้ความยกจนและห้ามชาวพุทธยอมแพ้ความยกจน
- 3) ทรงแนะนำพุทธวิธีสร้างตัวสร้างฐานะในปัจจุบันอย่างถูกต้องและยั่งยืน

2. พระพุทธองค์ทรงปลูกฝังให้ชาวพุทธสร้างตัวสร้างฐานะอย่างมีอุดมการณ์สูงสุด มีเป้าหมายชีวิต 3 ระดับ

- 1) เป้าหมายชีวิตระดับต้น
- 2) เป้าหมายชีวิตระดับกลาง
- 3) เป้าหมายชีวิตขั้นสูงสุด

3 พระพุทธองค์ทรงชี้ให้ความยกจนและห้ามชาวพุทธยอมแพ้ความยกจน

พระพุทธองค์ทรงห้ามชาวพุทธจนอย่างเด็ดขาด เพราะทรงเข้าใจสภาพความทุกข์ยากลำบากของคนจนชนิดที่เรียกว่า “ผ่าหัวใจคนจน” อุกมาตีແ劈ให้ทุกคนเห็นกันอย่างชัดเจนและทั่วถึง

การที่พระองค์ทรงทำเช่นนี้ เพราะทรงต้องการเตือนสติให้ชาวพุทธทั้งหลาย “ไม่ประมาท” ในการดำเนินชีวิต คือ ต้องกล่าวความยกจน ต้องตั้งใจกำจัดความยกจนอย่างถูกวิธี ต้องป้องกันความยกจนข้ามภาพข้ามชาติ โดยพระพุทธองค์ทรงทำหนนิความยกจน เพราะความยกจนเป็นคันให้มนุษย์ทำกรรมชั่วได้ง่าย และความรายเป็นคุณูปการให้สร้างบุญได้ง่าย

บุญ คือ ธรรมชาติบริสุทธิ์ที่เกิดขึ้นในใจทุกครั้งเมื่อได้ทำความดี ละเว้นความชั่ว กลั่นใจให้ผ่องใส มีคุณสมบัติพิเศษ คือ สามารถสั่งสมได้ กลั่นกาย วาจา ใจให้บริสุทธิ์ได้ นำติดตัวข้ามภพข้ามชาติไปได้ และมีอำนาจพาทำจัดทุกข์และบันดาลความสุขให้แก่ชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต ได้อย่างอัศจรรย์

4. พระพุทธองค์ทรงแนะนำพุทธวิธีสร้างตัวสร้างฐานะในปัจจุบันอย่างถูกต้องและยั่งยืน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงให้หลักการสร้างตัวสร้างฐานะที่ควบคู่ไปกับการสร้างความดี ไว้ 4 ประการ คือ

- 1) ต้องสร้างตัวให้มีคุณสมบัติของผู้ชนะ จน - เจ็บ - โง
- 2) ต้องสร้างฐานะเพื่อประโยชน์สุขในโลกนี้และโลกหน้า
- 3) ต้องสร้างหมู่คณะเพื่อร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นให้เหมาะสมแก่การสร้างความดีอย่างเต็มที่และยั่งยืน
- 4) ต้องป้องกันต้นเหตุแห่งความวิบัติของตนเอง ฐานะ และหมู่คณะให้ถูกวิธี

5. ต้องรู้จักป้องกันต้นเหตุแห่งความวิบัติของการสร้างตน สร้างฐานะ และสร้างหมู่คณะให้ถูกวิธี

บุคคลที่มีทิฏฐิมานะในระดับถึงขั้новัดดีอีกดีและดูถูกดูหมิ่นผู้อื่นนั้น ยอมต้องพบความเสื่อม 3 ประการ ที่นำไปสู่ความเสื่อมอีกหลายประการในภายหลัง คือ

1) เสื่อมตน คือ เมื่อมีทิฏฐิมานะจนกระหึ่งใคร ก็ไม่อาจเตือนได้ ยอมตกอยู่ในความประมาท และเป็นเหตุให้พลาดพลั้งประกอบอุคุลกรรมบก 10 ได้โดยง่าย เป็นเหตุให้ขาดความสุขในการดำเนินชีวิต

2) เสื่อมมิตร คือ เมื่อใคร ก็เตือนไม่ได้ ตนเองย่อมไม่ได้รับความรู้ที่ทันสมัยทันเหตุการณ์ ทำให้ขาดปัญญา และเมื่อขาดปัญญาแล้ว ก็เป็นเหตุให้ขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเงินทองตามมา

3) เสื่อมหมู่คณะ คือ เมื่อใคร ก็เตือนไม่ได้แล้ว เขาย่อมไม่ให้การยอมรับ เป็นเหตุให้ขาดเกียรติยศซื่อเลียง คือขาดการยกย่องนับถือให้ความเกรงใจจากผู้อื่น เมื่อเกียรติยศซื่อเลียงมีปัญหาแล้ว ก็ย่อมส่งผลกระทบถึงการขาดคนสนับสนุนธุรกิจการงานของตนไปด้วย เป็นเหตุให้เกิดความกลุ่มที่ต้องหันไปพึ่งอิทธิพลของคนพาก แล้วพاتัวไปมอยู่กับอบายมุขต่างๆ ทำให้ใช้จ่ายทรัพย์สมบัติไปกับอบายมุข ในที่สุดย่อมเป็นเหตุให้ขาดทรัพย์

6. อาณิสังส์ของการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธอวิธี

ผลของการมีความเข้าใจถูกในการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธอวิธี ทั้ง 4 ประการ คือ

- 1) เมื่อสร้างตัวต้องประกอบด้วย “มรรคาสธรรม”
- 2) เมื่อสร้างฐานะให้ได้ประโยชน์ทั้งโลกนี้และโลกหน้าต้องประกอบด้วย “ทิฏฐิ-ธัมมิกกัตตนประโยชน์” และ “สมปราวัยกัตตนประโยชน์”
- 3) เมื่อรักษาตัวและฐานะให้ยั่งยืนด้วยการสร้างหมู่คณะต้องประกอบด้วย “จักร-ธรรม”
- 4) เมื่อป้องกันต้นเหตุแห่งความวิบัติในชีวิตด้วย “การเพียรกำจัดทิฏฐิมานะ”

ย่อมทำให้เขาได้รับอาณิสังส์ใหญ่เป็นความรำรวยข้ามภพข้ามชาติอย่างน้อย 6 ประการ คือ 1. รายปัญญา 2. รายศีลธรรม 3. รายยศ 4. รายมิตรดี 5. รายทรัพย์ 6. รายบุญ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจถูกในเรื่องหลักวิชาการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธอวิธี
2. เพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจถูกในเรื่องเหตุแห่งความจนและความรวยอย่างถ่องแท้
3. เพื่อให้นักศึกษามีความมั่นใจที่จะต่อสู้กับความยากจนและสร้างตัวสร้างฐานะได้สำเร็จ

บทที่ 1

ความเข้าใจถูกในการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี

คนทั่วไปในโลกนี้เมื่อยังมีกิเลสอยู่ในตัว ความรู้ในการสร้างตัวสร้างฐานะของเขาก็จึงยังไม่สมบูรณ์ เพราะเป็นความรู้ที่ยังเจือปนด้วยความเสื่อมจาก “กิเลส” ออยู่มาก ได้แก่ ความโลภ ความโกรธ ความหลง จึงทำให้ผู้ที่นำไปใช้ ต้องประสบปัญหาและความเดือดร้อนตามมาในภายหลังอยู่เสมอ และเป็นเหตุให้เราได้ยินคำอาวรดอาเปรียบในสังคมอยู่บ่อยครั้ง เช่น มือคริศาวยาสาวได้สาวเอา ปลาใหญ่กินปลาเล็ก พ่อค้าหน้าเลือด เป็นต้น

บุคคลที่จะแนะนำสั่งสอนหนทางการเลี้ยงชีวิตที่มีแต่ความเจริญก้าวหน้าอย่างเดียวชนิดที่ปราศจากความเสื่อมอย่างร้อยเปอร์เซ็นต์นั้น มีเพียงบุคคลเดียวในโลกเท่านั้น นั่นคือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะความรู้ของพระองค์นั้น เป็นความรู้ที่เกิดจากการกำจัดตันตอแห่งความเสื่อม คือ “กิเลส” ได้หมดสิ้นเชือไม่เหลือเศษแล้ว จึงเป็นความรู้ที่สมบูรณ์แบบ มีความบริสุทธิ์อยู่เต็มเปี่ยมบริบูรณ์ ไม่เจือปนด้วยความเสื่อมแม้แต่นิดเดียว ดังนั้น ผู้ที่ปฏิบัติตามจึงได้รับแต่ความสุขและเป็นการกำจัดทุกข์ไปพร้อมกันผลสุดท้ายยิ่งปฏิบัติตามมากเท่าไหร่ยิ่งมีแต่ความสุขเพิ่มขึ้นมากเท่านั้น

1.1 ความเข้าใจถูกเรื่องการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี

ถ้าถามว่า เป้าหมายของการสร้างตัวสร้างฐานะคืออะไร คำตอบที่ได้รับทั่วไป ก็คือต้องการ “ความราย” แต่การตีความคำว่า ความรายของแต่ละคนนั้น มีอยู่หลายแนวทาง มีทั้งเห็นอกนัก คล้ายกัน และแตกต่างกัน แต่โดยทั่วไปแล้ว เมื่อพูดถึงความราย นักนึกถึงความร่าเรวง วัตถุลิงของ แก้วแหวนเงินทอง สมบัติพัสถานเพียงอย่างเดียว เพราะเป็นที่ทราบกันดีว่าทรัพย์สมบัติเหล่านี้ให้ความสะตอกสบายนอกต้นได้ น้อยคนนักที่จะตอบเหมือนพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ความรายตามความหมายของพระพุทธองค์นั้น แตกต่างไปจากความรายตามความเห็นของปุถุชนมากยิ่งนัก เพราะ “ความราย” ในทัศนคติของพระองค์นั้น หมายถึง “การสร้างตัวสร้างฐานะควบคู่ไปกับการกำจัดตันตอแห่งความเสื่อม คือ กิเลสในตัว” หรืออาจกล่าวง่ายๆ ว่า “รายทรัพย์ต้องคู่กับรายศีลธรรม”

นั่นหมายความว่า “หลักวิชา” ในการสร้างความรายตามพุทธวิธีของพระองค์นั้น ก็คือ “การขยันทำมาหากินเป็นเจนกระทั้งรายทรัพย์ และการขยันทำความดีเป็นเจนกระทั้งรายคุลธรรมและบรรลุธรรม” นั่นเอง

จากหลักวิชาของพระพุทธองค์นี้เอง เมื่อลงมือศึกษาจากพระไตรปิฎก ก็พบว่า สัมมา-สัมพุทธเจ้าทรงมีขั้นตอนแนะนำการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธีแก่ชาวพุทธออกเป็น 3 ประเด็นใหญ่ คือ

- 1) ทรงปลูกฝังให้ชาวพุทธสร้างตัวสร้างฐานะอย่างมีอุดมการณ์
- 2) ทรงชี้ให้ความยากจนและห้ามชาวพุทธยอมแพ้ความยากจน
- 3) ทรงแนะนำพุทธวิธีสร้างตัวสร้างฐานะในปัจจุบันอย่างถูกต้องและยั่งยืน

ในสมัยพุทธกาล มีบุคคลหลายท่านที่ฟังธรรมะแล้ว นำมาไตร่ตรองด้วยปัญญาจนเกิดความเชื่อมั่นในคำสอนของพระพุทธองค์ว่า ถูกต้องจริง คือ ทรงตามความจริงของธรรมชาติ ดีจริง คือ กลั่นกราย ว่า ใจ ให้บริสุทธิ์ได้จริง และเป็นประโยชน์จริง คือ ผู้ปฏิบัติตามย่อมได้พบแต่ความสุขและกำจัดทุกข์ได้จริง ท่านเหล่านั้นจึงสร้างตัวสร้างฐานะตามหลักวิชาของพระองค์

บางท่านแม้จุดเริ่มต้นของการสร้างตัวสร้างฐานะต้องตกอยู่ในขั้นวิกฤตเลวร้ายถึงขั้นเป็นคนยากจนเข็ญใจไว้ทรัพย์ แต่เพราะมั่นใจในคำแนะนำของพระพุทธองค์ ผลสุดท้ายบันปลายของเขากลายเป็นความสำเร็จที่ดงามควรต่อการJarikให้คนรุ่นหลังได้รับรู้ยิ่งนัก เพราะนอกจากเขาจะรำรวยทรัพย์เป็นมหาเศรษฐีผู้เจบุญค้ำจุนพระพุทธศาสนาแล้ว ยังได้บรรลุธรรมเป็นพระอริยบุคคล ผู้หลุดพ้นจากทุกข์ภัยในวัฏสงสารอย่างแน่นอนอีกด้วย เช่น เมณฑกเศรษฐี โอมกเศรษฐี พระมหาเถรสมาคม เป็นต้น

นอกจากนี้ลูกศิษย์ของพระพุทธองค์บางท่าน แม้บางช่วงของชีวิตจะต้องเผชิญวิกฤตภัยต่างๆ จนกลnyder เป็นคนสิ้นเนื้อประดาตัว แต่เพราะเชื่อมั่นในคำสอนของพระพุทธองค์ ยังคงดำเนินการสร้างตัวสร้างฐานะขึ้นมาใหม่ตามพุทธวิธีด้วยความไม่หวั่นไหวคลอนแคลนในพระองค์ แม้แต่นิดเดียวผลสุดท้ายก็ทำให้สามารถพลิกฟื้นกิจการขึ้นมาใหม่ได้สำเร็จถาวรเป็นมหาเศรษฐีผู้เจบุญค้ำจุนพระพุทธศาสนาที่ร่ำรวยกว่าเก่าอีกด้วย เช่น อนาถบิณฑิกเศรษฐี เป็นต้น

พระฉะนั้น เมื่อชาวพุทธอยู่ในภาวะที่กำลังต้องสร้างตัวสร้างฐานะให้มั่นคง นอกจากการศึกษาหาความรู้ในทางโลกแล้ว ยังจำเป็นต้องศึกษาพุทธวิธีการสร้างตัวสร้างฐานะของ

พระพุทธองค์ด้วย เพื่อจะได้ทราบความจริงว่า สิ่งใดเป็นความเสื่อมและสิ่งใดเป็นความเจริญในการดำเนินกิจกรรมของตนอย่างแท้จริง จะได้ทั้งป้องกันความเสื่อมและสร้างความเจริญก้าวหน้าในกิจกรรมของได้อย่างถูกวิธี หรือหากประมาทดพลาดพลังเพราะรู้ไม่เท่าดูไม่ทัน จึงดูผลงานไม่ทั่วถึง ก็ยังสามารถผลิกจาร้ายให้กลایเป็นดี เปลี่ยนวิกฤตให้กลัยเป็นโอกาสสามารถพัฒนาความเจริญก้าวหน้าให้กิจกรรมของตนขึ้นมาใหม่ได้อย่างทันท่วงที และนั่นก็จะยิ่งทำให้เราเกิดความมั่นใจว่า คำสอนของพระพุทธองค์นั้น ผู้ปฏิบัติตามย่อมมีแต่ความเจริญก้าวหน้าเพียงอย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเจือปนอยู่เลยแม้แต่นิดเดียว สมควรที่เราจะช่วยกันเผยแพร่องรมะให้ก้าวขวางของอุปสรรคทั่วโลกนั้นเอง

1.2 พระพุทธองค์ทรงปลูกฝังให้ชาวพุทธสร้างตัวสร้างฐานะอย่างมีอุดมการณ์สูงสุด

พระพุทธองค์ทรงค้นพบว่า ชีวิตของมนุษย์และสรรพสัตว์ทั้งหลายในโลก ไม่ได้เกิดมาแค่ชาตินี้ชาติเดียวแต่ยังต้องเวียนว่ายตายเกิดอีกนับภพนับชาติไม่ถ้วน เพราะตกอยู่ภายใต้กฎแห่งกรรม ตราบใดที่ยังสร้างกรรมตามอำนาจจากกิเลสที่เบียดบัง ก็ยังต้องเวียนตายเวียนเกิดไม่รู้จักจบสิ้น การจะหลุดพ้นจากกฎแห่งกรรม มีวิธีเดียวคือต้องกำจัดกิเลสหมดสิ้นไปจากจิตใจ แต่การกำจัดกิเลสให้หมดสิ้นไปจากจิตใจไม่สามารถทำได้ในชาติเดียวต้องอาศัยการฝึกฝนอบรมตนเองเพื่อสร้างบุญบารมีข้ามภพข้ามชาติจึงจะทำได้ ดังนั้น มนุษย์ต้องรู้จักวางแผนชีวิต กำหนดเป้าหมายของชีวิต ข้ามภพข้ามชาติ จึงจะสามารถเอาชนะกฎแห่งกรรม และกำจัดกิเลสในตนให้หมดสิ้น แล้วเข้าสู่พระนิพพาน

เป้าหมายชีวิต 3 ระดับ

1) เป้าหมายชีวิตระดับต้น คือการสร้างตัวสร้างฐานะให้มั่นคงได้ในชาตินี้ ความสำคัญของการสร้างตัวอยู่ตรงที่มีคุณสมบัติของผู้ครองเรือนที่ดีและการสร้างฐานะอยู่ที่การมีอาชีพการทำงานมั่นคง สุจริต ไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดศีลธรรม จะเป็นอาชีพอะไรก็ตามตามความถนัดของแต่ละคน ไม่ว่าจะเป็นนักธุรกิจ แพทย์ ครู พ่อค้า ชาวนา ชาวไร่ เมื่อตั้งเป้าหมายชีวิตแล้ว ก็มุ่งมั่นฝึกฝนตนเองสร้างตัวสร้างฐานะให้บรรลุเป้าหมายชีวิตระดับต้นให้ได้ โดยมีหลักการว่า “ต้องสร้างตัวสร้างฐานะไปพร้อมกับการสร้างศีลธรรมในตน” เพื่อให้เส้นทางชีวิตในชาตินี้ของตน ไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่ใคร และยังทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นที่ยังลืมตาอ้าปากไม่ได้ในสังคมอีกด้วย

2) เป้าหมายชีวิตระดับกลาง คือการตั้งเป้าหมายชีวิตเพื่อประโยชน์ในชาติหน้า เป็นการตั้งเป้าหมายชีวิตไว้ว่า นอกจากจะพยายามตั้งฐานะของตนให้ได้แล้ว ก็จะตั้งใจสร้างบุญกุศลอย่างเต็มที่ในทุกๆ โอกาสที่อำนวยให้ เพื่อสะสมเป็นทุนเป็นสเปียงในพachaติต่อไป เพราะว่า สัตว์ทั้งหลายตามแล้วไม่สูญเสียใดที่ยังไม่หมดกิเลส ก็ยังต้องเกิดใหม่เรื่อยๆ ต่อไปอีก และ ขุမทรพย์อย่างเดียวที่คนเราจะนำติดตัวไปสร้างความเจริญในพachaติใหม่ได้ ก็คือ “บุญ” เท่านั้น

แต่พระบางคนขาดความเข้าใจความจริงในเรื่องนี้ จึงคิดแต่จะหาประโยชน์เฉพาะในชาตินี้ โดยไม่ได้คำนึงถึงประโยชน์ในชาติหน้าเลย คิดแต่จะเอาแค่สร้างตัวสร้างฐานะได้ก็พอใจแล้ว โดยไม่สร้างบุญสร้างกุศล ชีวิตจะมีคุณค่าสักเพียงใด หากคิดดูให้ดีก็ไม่ต่างไปจากนักกา ที่โตขึ้นมาก็ทำมาหากินเลี้ยงตัว แล้วก็แก่เฒ่าตายไปเหมือนกัน

แต่ชีวิตของคนมีร่างกายที่เหมาะสมกับการสั่งสมคุณความดีมากที่สุด เมื่อสามารถสร้างตัวสร้างฐานะได้แล้ว ต้องคิดที่จะสร้างคุณค่าให้กับชีวิต ด้วยการตั้งใจสั่งสมความดีทุกรูปแบบ ด้วยการประกอบการบุญการกุศล เพื่อเป็นสเปียงในการเดินทางข้ามภพข้ามชาติ และเป็นปัจจัยในการบรรลุเป้าหมายชีวิตขั้นสูงสุด จึงจะคุ้มค่ากับการเกิดมาเป็นมนุษย์

3) เป้าหมายชีวิตขั้นสูงสุด คือ การตั้งเป้าหมายชีวิตเพื่อประโยชน์อย่างยิ่ง ได้แก่การตั้งใจปฏิบัติธรรมทุกรูปแบบเพื่อปราบกิเลสให้หมดสิ้นแล้วเข้าพระนิพพานตามพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระอรหันต์ ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป

ทุกชีวิตเมื่อยังไม่หมดกิเลส ก็ยังต้องประสบทุกข์ ต้องเจอกับปัญหาความยากจน ความเจ็บ ความโกรธ มากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันไป ตามกรรมที่ได้กระทำไว้ หากดำเนินชีวิตผิดพลาดก็จะประสบทุกข์มาก แต่หากรู้วิธีดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง มีเป้าหมายชีวิตเช่นเดียวกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระอรหันต์แล้ว ก็จะหมดทุกข์ตามท่านไป

การจะหมดทุกข์ได้ต้องมีความเพียร หมั่นฝึกฝนอบรมตนเองอย่างยั่งยืนดับภาพ หับชาติ ไม่ถัวน ที่เรียกว่า “การสร้างบารมี 10 ประการ” คือ ทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมมบารมี ปัญญาบารมี วิริยบารมี ขันติบารมี สัจจะบารมี อธิษฐานบารมี เมตตาบารมี อุเบกขารมี ยั่น เป็นหลักสูตรสำคัญของผู้ฝึกตนเพื่อมุ่งหลุดพ้นจากวัฏสงสารที่เรียกว่า “นักสร้างบารมี” ดังเช่นพระโพธิสัตว์ทั้งหลายเป็นต้น

ผู้ที่มีเป้าหมายสูงสุดเช่นนี้ ในระหว่างที่ฝึกตนเพื่อบำเพ็ญบารมี 10 ประการอยู่นี้ ย่อมต้องต่อสู้ฟันฝ่ากับอุปสรรคมากมาย คือ “กิเลสตน” “กิเลสคนอื่น” และ “วิบากกรรมชั่ว” ที่ตนเคยทำผิดพลาดไว้ในอดีตไปตลอดเส้นทาง จนกว่ากิเลสจะหมดสิ้น วิบากกรรมจะมลายสูญ และ

บารมีเต็มเปี่ยมบริบูรณ์ จึงบรรลุเป้าหมายสูงสุดของชีวิต คือ การกำจัดทุกข์ได้หมดสิ้น เป็น “พระอรหันต์” ผู้หลุดพ้นจากวัฏสงสาร ไม่ต้องย้อนกลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป

ดังนั้น คนฉลาดที่คิดได้เร็ว เป็นผู้ที่เข้าใจถูกกว่า เป้าหมายสูงสุดของชีวิตคืออะไร ในระหว่างที่กำลังสร้างตัวสร้างฐานะอยู่นี้ ก็ต้องรับเรื่องราวที่ตั้งอกตึ้งใจทำความดี สั่งสมบุญกุศล หมั่นให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนาอย่างเต็มที่ ต้องพยายามทำเป้าหมายสูงสุดของการเข้าสู่ พระนิพพานเอาไว้ขัมภขามชาติตัวย เพื่อให้เป็นอุดมการณ์สูงสุดของชีวิตที่ติดเป็นนิสัย ขัมภขามชาติไป อันเป็นการออกแบบชีวิตในพิพากติเบื้องหน้าให้มีเหตุปัจจัยเกือบ Hunnun คำจุน ให้สามารถดำเนินไปในหนทางที่ถูกต้องของการสร้างบารมี 10 ประการแต่เพียงอย่างเดียว จนในที่สุด ชาติใดชาติหนึ่งเบื้องหน้า ความเพียรทั้งหมดในการสร้างบารมีที่ผ่านมาเต็มเปี่ยม บริบูรณ์ เหมือนหน้าที่หยดลงตุ่มที่ละตึ้งจนกระทั้งน้ำเต็มตุ่มได้สำเร็จ ก็ย่อมสามารถหมดกิเลส ได้เข้าสู่พระนิพพานตามพระพุทธองค์ไป

1.3 พระพุทธองค์ทรงชี้โถชีวิตความยากจนและห้ามชาวพุทธยอมแพ้ ความยากจน

หนึ่งในความลำบากที่น่ากลัวที่สุดในชีวิตคนนั้น ก็คือ ความยากจน เพราะเพียงแค่ ได้ยินคำว่า “ยากจน” เท่านั้น คนทุกคนในโลกนี้ล้วนต้องการหลีกหนีไปให้ไกลสุดขอบฟ้ากัน ทั้งนั้น ยิ่งถ้าใครเคยผ่านความยากจนมาก่อนด้วยแล้ว จะซึ้งใจกับสิ่งที่ความจนสั่งสอนเขามา เป็นอย่างตี บางท่านถึงกับบอกว่า “เข็ตความจน” ของนั้นแค่ชาตินี้ชาติสุดท้ายเลยที่เดียว

ความยากจนเป็นความทุกข์ที่บีบคั้นให้เกิดปัญหาอีกหลายอย่างขึ้นในโลก ใครไม่เคย ลำบากยากจนจะไม่รู้ว่าความจนเป็นทุกข์อย่างไร การอธิบายความยากจนเขัญใจออกมาเป็น ตัวอักษร ก็ทำได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ครูฯ ก็ไม่อาจถ่ายทอดความทุกข์แสนสาหัสออกมายได้ หมดสิ้น

ความยากจนเป็นความลำบากทั้งกายและใจอย่างแสนสาหัสที่เกิดจากการไม่มีทรัพย์ บางคนถูกความยากจนบีบคั้นอย่างหนัก เพื่อให้ได้ทรัพย์มาใช้เลี้ยงชีวิตของตนและคนใน ครอบครัวให้ผ่านไปในแต่ละมื้อแล้ว แม้ต้องยอมตนเป็นคนรับใช้ผู้อื่นก็ยอม

คนจนต้องใช้หยาดเงื่อแรงกายและนำตาจากความเจ็บช้ำๆ ใจเพื่อแลกปัจจัย 4 เลี้ยงชีวิตบางคนยอมเสี่ยงชีวิตทำงานหนักทั้งที่ยังป่วยหนักบางคนยอมขายอวัยวะเพื่อแลกกับเงิน ซื้อข้าวกิน

ชีวิตของคนจนจึงเป็นชีวิตที่ต้องทนกับความร้อนและความหนาวของสภาพดินฟ้าอากาศให้ได้ถ้าไม่ได้ก็คืออดตาย

ชีวิตของคนจนต้องอดทนกับคำพูดดูถูกเหยียดหยามให้เจ็บช้ำใจให้ได้ถ้าไม่ได้ก็คืออดตาย

ชีวิตของคนจนต้องก้มหน้าทันให้ความอยุติธรรมโกรสบสารพัດถ้าไม่ได้ก็คืออดตาย

นี่คือสภาพของคนจนที่ไม่มีวันบรรยายได้หมดสิ้นพอกับการได้ยินได้ฟังเลียงรำให้ของคนยากจนที่ไม่เคยเว้นวรรคแม้แต่นาทีเดียวในโลกนี้ เพราะถ้าพากษาคนจนไม่ได้นั่นก็คืออดตาย

ด้วยเหตุนี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงไม่ต้องการให้ชาวพุทธต้องไปเกิดเป็นคนยากจน พระองค์ทรงต้องการให้รื้อผังความยากจนออกไปจากชีวิตให้หมดสิ้น ด้วยการทรงชี้โทษของความจนไว้ต่างๆ นานา และพร瑄นาถึงคุณของการแก้ปัญหาความจนอย่างถูกหลักวิชาไว้ มากมาย ซึ่งหากกล่าวโดยย่อ มี 3 ประการ

1. พระองค์ทรงตำแหน่งความยากจนไว้ใน “อิณสูตร”
2. พระองค์ทรงชี้ให้เห็นว่าความยากจนเป็นคันให้มนุษย์ทำความช้ำได้ง่าย
3. พระองค์ทรงชี้ให้เห็นว่าความรายเป็นคุณปการให้สร้างบุญได้ง่าย

โดยสามารถอธิบายรายละเอียดแต่ละหัวข้อได้ดังนี้

1.3.1 พระพุทธองค์ทรงตำแหน่งความยากจนไว้ใน “อิณสูตร”

ในเรื่องการสร้างตัวสร้างฐานะของชาวพุทธนั้นพระพุทธองค์ไม่เคยทรงห้ามชาวพุทธรายแต่ในทางตรงกันข้าม พระองค์ทรงห้ามชาวพุทธยอมแพ้ความยากจน โดยทรงถึงกับแจ้งความทุกข์ของคนจนอย่างหมดเปลือก เพื่อให้ชาวพุทธเห็นโทษภัยของความยากจน ครรที่กำลังอยู่ในวัยที่กำลังสร้างตัวสร้างฐานะจะได้ไม่เกียจคร้าน ส่วนผู้ที่ตั้งหลักฐานได้แล้ว จะได้ไม่ประมาทในการสร้างบุญ ดังปรากฏใน “อิณสูตร”¹ โดยพระพุทธองค์ได้ตรัสถึงความจนเอาไว้ว่า

“ความเป็นคนจน เป็นทุกข์ของบุคคลผู้ปฏิโภคในโลก” และทรงได้อธิบายไว้ดังนี้

- 1) ความจนเป็นทุกข์ของคนในโลกที่ยังคงเรื่อนอยู่

¹ อิณสูตร, อังคุตตรนิกาย ฉักรกนิบาต. เล่ม 36 ข้อ 316 หน้า 664

- 2) คนจนเข็ญใจยากไร้ย่อมภูมิหนี้ แม้การภูมิหนี้ก็เป็นทุกข์ในโลก
- 3) ครั้นภูมิหนี้แล้วก็ย่อมต้องใช้ดอกเบี้ย แม้การต้องไปใช้ดอกเบี้ย ก็เป็นทุกข์ในโลก
- 4) คนจนเข็ญใจยากไร้ครั้นใช้ดอกเบี้ยแล้ว ไม่ให้ดอกเบี้ยตามกำหนดเวลา พวากเจ้าหนี้ย่อมตามทวงเชา แม้การถูกตามก็เป็นทุกข์ในโลก
- 5) คนจนเข็ญใจยากไร้เมื่อถูกเจ้าหนี้ทวง แล้วยังไม่มีให้ พวากเจ้าหนี้ก็เลยติดตาม แม้การถูกติดตามก็เป็นทุกข์ในโลก
- 6) คนจนเข็ญใจยากไร้ถูกเจ้าหนี้ติดตามทัน ยังไม่ทันจะให้ พวากเจ้าหน้าที่ก็จับเขามาจองจำเสียแล้ว แม้การถูกจองจำก็เป็นทุกข์ในโลก

สรุปว่า พระพุทธองค์ทรงห้ามชาวพุทธจนอย่างเด็ดขาด เพราะทรงเข้าใจสภาพความทุกข์ยากลำบากของคนจนชนิดที่เรียกว่า “ผ่าหัวใจคนจน” ออกมาตีแผ่ให้ทุกคนเห็นกันอย่างชัดเจนและทั่วถึง

การที่พระองค์ทรงทำเช่นนี้ เพราะทรงต้องการเตือนสติให้ชาวพุทธทั้งหลาย “ไม่ประมาท” ในการดำเนินชีวิต คือ

- 1) ต้องกล่าวความยากจน
- 2) ต้องตั้งใจกำจัดความยากจนอย่างถูกวิธี
- 3) ต้องป้องกันความยากจนข้ามภพข้ามชาติ

พระฉะนั้น เมื่อชาวพุทธมีสติระลึกนึกถึงอันตรายของความยากจนอย่างนี้แล้ว จะได้ไม่ประมาท เอาแต่ขัยหาทรัพย์อย่างเดียว แต่ตระหนนไม่สร้างบุญ ซึ่งผิดหลักวิชาที่พระองค์ทรงสอนไว้ เพราะที่ถูกต้อง คือ “ต้องสร้างตัวสร้างฐานะเป็นจนกระทั่งรวยทรัพย์ และขัยนทำบุญเป็นจนกระทั่งบรรลุธรรม” โครงการที่ดำเนินตามหลักวิชานี้ย่อมได้หลักประกันว่า นับแต่นี้ไป ตราบใดยังต้องเวียนว่ายตายเกิด ถือกำเนิดในวัฏสงสาร แม้ยังไม่อาจกำจัดกิเลส จนกระทั่งบรรลุธรรมเข้าพระนิพพาน แต่ก็จะไม่ตกรากลำบาก ไม่ต้องพบกับความยากจนอีกต่อไปอย่างแน่นอน

1.3.2 ความยากจนบีบคั้นให้มุขย์ทำกรรมชั่วได้ง่าย

ชีวิตอยู่ได้ด้วยการใช้ปัจจัย 4 หล่อเลี้ยงชีวิต แต่เพราะความยากจนจึงทำให้มีชีวิตลำเค็ญ

เกิดความขัดสนในการแสวงหาปัจจัย 4 ความทิวและความกลัวต้ายังคงบีบคั้นให้จิตใจตกอยู่ในอำนาจความชั่วได้ง่าย เป็นเหตุให้แสวงหาทรัพย์โดยไม่คำนึงถึงความผิดชอบชั่วดี แม้ต้องปล้นจี้ ห่า ลักขโมย ขายตัว ต้มตุ๋น หลอกหลวง ด้วยความผิดกฎหมาย ด้วยเสพติดหรืออื่นๆ เพื่อให้ได้ทรัพย์มา ก็ทำได้โดยไม่รู้สึกอะไร ผลสุดท้าย กล้ายเป็นคนมีนิสัยใจบาปหมายช้า เพราะทนการบีบคั้นจากความยากจนไม่ไหว

อันที่จริงแล้ว หากเรามองโลกด้วยใจเป็นกลางย่อมพบว่า สมบัติทั้งหลายในโลกนี้เป็นของกลาง มีมากมายเพียงพอต่อการเลี้ยงคนทั้งโลกให้อิ่มเอมอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะปัจจัย 4 อันเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์ คือ

- 1) ที่อยู่อาศัยรวมถึงพื้นที่สำหรับการทำอาหาร
- 2) อาหาร
- 3) เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม
- 4) ยาธิกษาโรค

หรือปัจจัยอื่นๆ เช่น อุปกรณ์ข้าวของเครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตก็ตาม สมบัติเหล่านี้มีจำนวนมากเพียงพอ เพียงแค่คนที่มีเหลือกินเหลือใช้อย่างเหลือเพื่อนำมาแบ่งปันให้คนที่ขาดแคลนเท่านั้น เศรษฐกิจในโลกนี้ก็จะดีขึ้นทันตาเห็น เพราะทุกคนมีหวังของการแบ่งปัน เกิดขึ้นเสมอ กันแล้ว แรงกดดันบีบคั้นจากปัญหาความยากจนก็จะทุเลาเบาบางลงไป การแก่งแย่งแข่งขันอย่างເօເຕາຍກົຈະກลายເປັນຮອຍຍື້ມທີ່ເກີດຈາກການແບ່ງປັນຂຶ້ນມາທັນທີ ບຣຍາກາສດີ່າ ກົຈະເກີດຂຶ້ນມາໃນໂລກທັນທີເຊັ່ນກັນ

แต่เพราะคนบางคนไม่คิดว่าการแบ่งปันจะช่วยแก้ปัญหาความขาดแคลนให้คนอื่นได้จึงได้ใช้ความมั่งมีของตนกดขี่่มเหงคนที่กำลังลำบากยากจนให้ประสบทุกข์ช้ำเติมให้มากเข้าไปอีก จึงยิ่งกลายເປັນການເພີ່ມປັນຂຶ້ນມາໃນໂລກ

ยกตัวอย่าง เพียงแค่มีบางคนที่ฉลาดกว่ารายกว่าไม่กี่คน รวมหัวกันใช้ความฉลาดของเข้าในทางโลภเห็นแก่ได้ ด้วยการกว้านซื้อปัจจัย 4 ไปกักตุนไว้ จนกระทั่งเกิดภาวะขาดแคลนสินค้าชนิดข้าวยากมากແພື່ນໃນห้องตลาด จากนั้นค่อยนำสินค้าขายໂກ່ราคาย่ำງເວັດເອາເປີຍບໍາຫັນບໍານຸກທີ່ ເພີ່ມແກ່ລິກາກາຕາລາດທີ່ສ້າງສັນກາຮົນພື້ນກອບໂຄຍກໍໄວເຫັນ໌ ກົຈະເປັນຫົ່ງໃນວຽກການທີ່ໃຊ້ໜ້າເຕີມຄາຈົນໃຫ້ຍາກຈົນໜັກລົງໄປກວ່າເກົ່າທ່າກັນເປັນການບັບຄັ້ນຄາຈົນໃຫ້ຫາທາງແກ້ແຄ່ນຄາຈົນຮວຍແຕ່ຈຳລາດແກມໂກງຍ່າງແສນສາຫັກໃນກາຍໜັງ ແລ້ວກົຈະເປັນສົງຄຣາມຮ່ວ່າງຄາຈົນກັບຄາຈົນຮວຍທີ່ຝລັກດັນໄປສູ່ການທຳລາຍລ້າງດ້ວຍວຽກການຕ່າງໆ ທັ້ງໃນສົງຄຣາມຮະດັບ

ท้องถิ่น สงครามระดับประเทศ และสงครามระดับโลกตั้งที่เห็นกันอยู่ในปัจจุบัน แล้วต่างฝ่ายก็
กล้ายเป็นศัตรูที่ห้าหันกันไปตราชชั่วลูกชั่วหลานไม่รู้จบ

เพราะฉะนั้น ลำพังเกิดมาพบกับความยากจนเพราะขาดแคลนทรัพย์ ก็ต้องอดทนแรง
บีบคั้นจากปัญหาสารพัดมากอยู่แล้ว แต่เมื่อมาเจอแรงบีบคั้นที่เกิดจากความโลภไม่รู้จักพอ
ของคนรวยบางคนซ้ำหนักเข้าไปอีก ก็ยิ่งทำให้คนจนอ้างเหตุความยากจนมาสร้างกรรมซึ่ง
ได้สารพัด ในที่สุด คนจนจำนวนมากจึงเดินเข้าสู่เส้นทางมิจชาชีพเพราะคิดรายทางลัด จึง
ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ปล้นจี้ลักขโมย ขายบริการทางเพศ ต้มตุ๋นหลอกลวง ค้าของเสื่อน
ขายยาเสพติด และอาชีพผิดศีลธรรมอื่นๆ อีกสารพัด เป็นเหตุให้ก่อปาภก่อกรรมซ้ำเติมตัวเอง
ไปอย่างไม่รู้จบ ผลสุดท้าย นอกจากมีชีวิตที่หัวดระแหงหากความสุขไม่ได้ในชาตินี้แล้ว ตายไปก็ยัง
ต้องไปตกนรกหมกใหม้อีก นี่คือความน่ากลัวของความยากจนที่บีบคั้นให้ผู้คนทำความชั่วได้ง่าย

คนจนไม่ใช่คนชั่ว แต่ความยากจนบีบคั้นให้คนจนกลายเป็นคนชั่วได้ง่าย พระสัมมา-
สัมพุทธเจ้าจึงทรงแนะนำไว้แก้จนอย่างถูกวิธีไว้มากหมายพร้อมกับบอกเหตุที่แท้จริงของการที่ต้อง^๑
เกิดมาเป็นคนยากจนไว้ชัดเจนว่า ต้นเหตุของความยากจนที่แท้จริงของคนจน ก็คือ ความตระหนี่
หวงเหงนทรัพย์และความประมาทในการสั่งสมทานกุศลไว้ล่วงหน้า เมื่อในอดีตชาติของคนจน
นั้นแหละ เป็นตัวการให้ชาตินี้ต้องเกิดมาเป็นคนจน และต้องทนกับความจนให้ได้อย่างถูกวิธี
โดยต้องไม่เอาความจนเป็นข้ออ้างในการทำความชั่วเป็นอันขาด มิฉะนั้นสถานการณ์ภายในหน้าจะ
ยิ่งทำให้เลวร้ายหนักกว่าในปัจจุบัน

โดยสรุป ก็คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้ว่า คนจนจะพ้นจากความยากจนได้
ต้องอดทนต่อความยากจนในปัจจุบันและต้องอาชนาะความตระหนี่ด้วยการหมั่นสั่งสมบุญกุศลไว้
ล่วงหน้าอย่าได้ขาดแม้แต่วันเดียว ดังคำสอนของพระองค์ที่ปรากฏใน พิลารโภสิยชาดก ว่า

“คนตระหนี่กลัวจนจึงให้ทานไม่ได้ ความตระหนี่นั้นจึงเป็นภัยสำหรับคนที่ไม่ให้ ดังนั้น
พึงกำจัดความตระหนี่ดีเห็นiy ครอบงำมลทินใจเสียแล้วให้ทานกันเถิด เพราะว่าในภาพชาติหน้า
บุญเท่านั้นที่จะเป็นที่พึงของสัตว์โลกทั้งหลายได้”

เพราะฉะนั้น ผู้ที่จะพ้นความจนได้นั้น จะต้องพึ่งพระลึกอยู่เสมอว่า

1. คนยากจน คือ คนขาดแคลนทรัพย์ เพราะความตระหนี่หวงเหงนทรัพย์ มีความ
ประมาท ไม่ทำบุญไว้ในอดีตจึงทำให้ต้องมาเกิดเป็นคนยากจนในปัจจุบัน

2. คนอยากจน คือ คนที่มีทรัพย์แต่ต้องไปเกิดเป็นคนยากจน เพราะความตระหนี่

หวงเหนทรัพย์ มีความประมาท ไม่ทำบุญไว้ในปัจจุบัน จึงต้องไปเกิดเป็นคนยากจนในอนาคต

3. คนจนยาก คือ คนที่ยากจะพบความยากจน เพราะไม่มีความตระหนี่ห่วงเหนทรัพย์ มีความไม่ประมาท หมั่นสั่งสมบุญล่วงหน้าไว้ตั้งแต่ในปัจจุบัน ยอมได้ไปเกิดเป็นมหาเศรษฐี ในอนาคต

ทั้งนี้เพื่อเตือนสติตนเองไม่ให้ตระหนี่และไม่ประมาทในการสั่งสมบุญไว้ล่วงหน้าและเพื่อให้เกิดกำลังใจไม่ยอมแพ้ความยากจนในปัจจุบันไปเลี่ยก่อน จึงจะพอเมื่อวันหลุดพ้นจากความจน ในวันข้างหน้าได้สำเร็จ

1.3.3 ความรายเป็นคุณปการให้สร้างบุญได้ง่าย

ความราย หมายถึง การมีทรัพย์

ความราย มี 2 ประเภท คือ

1) ความรายทางโลก เรียกว่า “โลเกียทรัพย์” คือ การมีทรัพย์สิน เงินทอง สมบัติ พัสดุ มากมาย และมีความสามารถใช้จ่ายทรัพย์นั้นได้อย่างมีความสุข

2) ความรายทางธรรม เรียกว่า “อริยทรัพย์” มี 7 ประการ ได้แก่

1. ศรัทธา คือ เชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อ
2. ศีล คือ การรักษาภาระจากใจให้เรียบร้อย
3. หริ คือ ความละอายต่อการทำบาป
4. โอตตัปปะ คือความเกรงกลัวต่อการทำบาป
5. สุตตะ คือ การสดับตรับฟังธรรม
6. จาคະ คือ ความเลี้ยงดู
7. ปัญญา คือ ความรอบรู้

ความรายจึงมิใช่สิ่งเลวร้าย เลวทรามแต่อย่างใด แต่เป็นความสุข ความปลื้มใจ เป็นลาภอันประเสริฐผู้ที่ปราณนาความรายสมควรที่จะวางเป้าหมายไว้ที่การแสวงหาทั้งโลเกียทรัพย์ และอริยทรัพย์มาไว้เป็นของตน

ประเด็นที่ต้องคิดเมื่อบุคคลได้ตัดสินใจว่าจะเป็นคนราย คือ 1) รายด้วยวิธีการอย่างไร 2) รายแล้วได้อะไร 3) รายแล้วจะทำอะไร เพราะหากหาคำตอบที่ถูกไม่ได้ ความรายนั้น จะนำพาความเดือดร้อนมาให้ในภายหลัง

ในทางพุทธศาสนาสอนไว้ว่า ความราย หรือทรัพย์ที่ตนเอองมีนั้น มีไว้เพื่อประโยชน์แก่บุคคลต่างๆ คือ

- 1) เลี้ยงตนให้เป็นสุข
- 2) เลี้ยงบิดามารดาให้เป็นสุข
- 3) เลี้ยงบุตรภรรยา คนใช้ และบริวารให้เป็นสุข
- 4) เลี้ยงมิตรและญาติโยมให้เป็นสุข
- 5) บำเพ็ญทิกธิณานในสมณพราหมณ์¹

นั่นก็หมายความว่า เราจึงมีทรัพย์มากเท่าไหร่ เราจึงสามารถใช้ทรัพย์ทำประโยชน์ทั้ง 5 ประการนี้ ได้มากเท่านั้น ผลที่ได้รับจากใช้ทรัพย์เช่นนี้ ย่อมทำให้เราได้ผลบุญมากไปด้วยบุญคืออะไร ?

บุญ คือ อธรรมชาติบริสุทธิ์ที่เกิดขึ้นในเจตุกรังเมื่อได้ทำความดี ละเว้นความชั่ว กลั่นใจให้ฟ่องใส มีคุณสมบัติพิเศษ คือ สามารถสั่งสมได้ กลั่นกาย วาจา ใจให้บริสุทธิ์ได้ นำติดตัว ข้ามภพข้ามชาติไปได้ และมีอำนาจกำจัดทุกข์และบันดาลความสุขให้แก่ชีวิตทั้งในปัจจุบัน และอนาคต ได้อย่างอัศจรรย์

บุญมีความสำคัญอย่างไร ?

ในการสร้างตัวสร้างฐานะให้ร่ำรวยนั้น แม้ผู้เข้าใจพิดว่า ความรายนั้นเกิดจากการอาชัย หนึ่งสมองสองมือเป็นหลัก แต่แท้จริงแล้วหาใช่เพียงแค่นั้นไม่ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนให้รู้ว่า เป็นองหลังความสำเร็จทั้งหลายในโลกนี้ ไม่ใช่มีแค่หนึ่งสมองสองมือ แต่ต้องมีบุญที่ตนเคยทำไว้ด้วย เพาะถึงแม้จะทุ่มเทพยายามสร้างความรายด้วยหนึ่งสมองสองมือแค่ไหน แต่ถ้าไม่มีบุญมากก่อน ย่อมยากจะทำได้สำเร็จ หรือบางครั้งทำได้สำเร็จ แต่ตนก็กลับไม่ได้เป็นผู้ใช้ทรัพย์ที่เกิดจากความร่ำรวยนั้น ดังพุทธพจน์ที่พระองค์ตรัสสอนไว้ใน สิริชาดก ว่า

“ผู้ไม่มีบุญจะเป็นผู้มีคิลปะหรือไม่มีคิลปักษ์ตาม ย่อมขาดหายร่วมทรัพย์ ได้ไว้เป็นอันมาก ผู้มีบุญย่อมใช้สอยทรัพย์เหล่านั้น โภคะเป็นอันมากย่อมล่วงเลย สัตว์เหล่าอื่นไปเลีย ก็เกิดขึ้นในที่ทั้งปวงแก่ผู้มีบุญอันได้กระทำไว้แล้ว ใช่แต่เท่านั้น รัตนะทั้งหลายยังเกิดขึ้นเมื่อในที่อันมิใช่ป่อเกิด”²

¹ โภคสูตร, อังคุตตรนิกาย ปัญจก-ฉักกนิบาต. เล่ม 36 หน้า 480

² สิริชาดก, ชุทกนิกาย ชาดก. เล่ม 58 หน้า 273

พุทธจน์บทนี้ ได้ส่องให้เห็นถึงความสำคัญของการมีบุญไว้อย่างชัดเจนว่า

1) สมบัติทั้งหลายในโลกนี้เป็นของกลาง ผลักกันใช้ ผลักกันซึ่ง ผลักกันเป็นเจ้าของ ผู้มีบุญเท่านั้นที่เป็นผู้ได้ใช้ทรัพย์ แม้ต้นเงืองจะไม่ใช่เป็นผู้ที่หาทรัพย์นั้นไว้ก็ตาม แต่ก็จะมีเหตุอันชอบธรรมที่บันดาลให้ตนได้ใช้ทรัพย์ที่เกิดขึ้นด้วยกำลังของบุญที่ตนทำไว้ดีแล้วในอดีตตามมา ส่งผล

2) ผู้มีบุญไม่ว่าจะไปอยู่ที่ใด ทรัพย์ทั้งหลายย่อมติดตามไปเกิดในที่นั้นด้วย เพื่อให้ผู้มีบุญได้ใช้สอย

3) บุคคลมีทรัพย์เกิดขึ้นได้ก็เพราะบุญ ได้ใช้ทรัพย์ก็เพราะบุญ และปราศจากทรัพย์ก็ เพราะไม่มีบุญ เราจึงต้องหมั่นสั่งสมบุญตลอดชีวิต และห้ามขาดแม้แต่วันเดียว

บุญมีประโยชน์อย่างไร ?

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสถึงประโยชน์ของบุญไว้มากมายหลายประการดังปรากฏในสิริชาดก ว่า

“ความเป็นผู้มีผิวพรรณงาม ความเป็นผู้มีเสียงไพเราะ ความเป็นผู้มีรวดทรงงาม ความเป็นผู้มีรูปสวย ความเป็นอธิบดี ความเป็นผู้มีบริวาร ผลทั้งหมดนี้ อันเทวดาและมนุษย์ย่อมได้ด้วยขุมทรัพย์คือบุญนี้”

ความเป็นเจ้าประเทศราช ความเป็นผู้มีอิสริยยศ ความสุขของพระเจ้าจักรพรรดิ อันเป็นที่รัก ความเป็นราชาแห่งเทวดาในเทวโลก ผลทั้งหมดนี้อันเทวดาและมนุษย์ย่อมได้ด้วย ขุมทรัพย์คือบุญนี้

สมบัติอันเป็นของมนุษย์ ความรื่นรมย์ยินดีในเทวโลก นิพพานสมบัติ ผลทั้งหมดนี้ อันเทวดาและมนุษย์ย่อมได้ด้วยขุมทรัพย์คือบุญนี้”

พุทธจน์ที่ยกอ้างมานี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่พระพุทธองค์ทรงสอนให้ชาวพุทธรู้ว่า ประโยชน์สุขทั้งหมดของทุกชีวิตในวселеннаяนี้ เกิดขึ้นจากการมีบุญ หากปราศจากบุญแล้ว ความทุกข์ย่อมเกิดขึ้นแก่ตนตลอดกาล

ทำอย่างไรจึงจะมีบุญ ?

การที่ควรจะได้เป็นผู้มีบุญนั้น มีเงื่อนไขเดียวคือตนเองต้องเป็นผู้สั่งสมบุญด้วยตนเอง

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสนับสนุนให้ทุกคนเป็นผู้มีบุญ ดังประกาศใน ปุณ്യกิริยาวัตถุสูตร¹ ว่า

“กุลบุตรผู้ใดครรประโยชน์ พึงศึกษาบุญนั้นแล้วนสูงสุดต่อไป ซึ่งมีสุขเป็นกำไร คือ พึงเจริญ
ทาน มีความประพฤติส่งบ มีเมตตาจิต บันทิตครั้นเจริญอรุณ ๓ ประการอันเป็นเหตุเกิดแห่ง
ความสุขเหล่านี้แล้ว ย่อมเข้าถึงโลกอันไม่มีความเบียดเบียน เป็นสุข”

พุทธองค์บทนี้ หมายความว่า บุญทั้งหลายเกิดจากการให้ทาน การรักษาศีล และการทำ
ภารนาด้วยตนเองทั้งสิ้น ผู้ประสงค์บุญ พึงทำบุญด้วย ๓ วิธีนี้เท่านั้น เพราะการกระทำอื่น
ย่อมไม่ใช่หนทางที่ทำให้เกิดบุญ ดังนั้น ผู้ที่ต้องการเป็นผู้มีบุญ พึงศึกษาวิธีการทำบุญทั้ง ๓
ประการนี้ ให้ถูกต้อง ประณีต ละเอียดรอบคอบ เมื่อลองมือทำบุญย่อมได้รับผลบุญมาก ไม่หลอก
ไม่หล่นไปในระหว่างการทำบุญ

โดยสรุป ก็คือ บุคคลรายทรัพย์ในทางโลกได้เพาะการทำบุญไว้ดีแล้วในอดีตชาติ ผู้ที่
ฉลาดในการดำเนินชีวิต พึงทำบุญในปัจจุบันไว้ล่วงหน้า เพราะบุญเป็นมิตรแท้และเป็นเสบียง
ของผู้ที่เดินทางไกลในวัฏสงสาร ย่อมดลบันดาลไม่ให้เกิดในที่ชั่ว ได้เกิดในที่นี่ที่เหมาะสม
ต่อการสร้างบุญการมีได้เต็มที่อย่างยิ่งๆ ขึ้นไปในทุกเพศทุกชาติ เป็นเหตุให้สามารถต่อยอด
ความดีที่ลั่งสมไว้ในแต่ละชาติอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งเต็มเปี่ยมบริบูรณ์บรรลุธรรมเป็นพระ
อรหันต์ในที่สุด เป็นอันว่าได้หลุดพ้นจากวัฏสงสาร ไม่ต้องกลับมาเรียวน่วยตายเกิดอีกต่อไป

1.4 พระพุทธองค์ทรงแนะนำพุทธวิธีสร้างตัวสร้างฐานะในปัจจุบันอย่าง ถูกต้องและยั่งยืน

1.4.1 ปัญหาการสร้างตัวสร้างฐานะ

ทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ชีวิตก็มีปัญหาติดตัวอยู่ก่อนแล้ว มากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันไป
เพื่อจะแก้ไขปัญหาเหล่านี้ให้หมดไป ผู้ที่จะสร้างตัวสร้างฐานะ จะต้องทำความเข้าใจกับปัญหานั้น
ให้เจ้มแจ้งเสียก่อน จึงจะรู้วิธีแก้ไขปัญหานั้นได้ ปัญหาการสร้างตัวสร้างฐานะที่ต้องศึกษาใน
ขั้นต้น มี ๓ ประการ คือ

1) ปัญหาความยากจน

ความยากจน มี ๒ ประการ คือ

¹ ปุณ्यกิริยาวัตถุสูตร, ขุทอกนิกาย อติวุตตตะ. เล่ม 45 หน้า 386

1.1) ความยากจนเพาะไม่เมี่ย คือ ความขาดแคลนทรัพย์เพาะไม่เมี่ยปัจจัย 4 เลี้ยงชีวิต เวลาหิวไม่มีกิน เวลาง่วง ไม่มีที่นอน เวลาอากาศร้อนหนาว ไม่มีเครื่องนุ่งห่ม ยามเจ็บไข้ได้ป่วย ไม่มียารักษาโรค ต้องอยู่อย่างขัดสนลำเดียงเป็นที่น่าเวทนาอย่างนัก

1.2) ความยากจนเพาะไม่พอ คือ ความขาดแคลนทรัพย์ที่ไม่ใช่เพาะไม่เมี่ยทรัพย์ แต่ เกิดจากความไม่รู้จักพอ ถึงมีแล้วแต่เกียรติอย่างใด อยากมี อยากเป็นเพิ่มขึ้นไปอีกเรื่อยๆ อยู่ใน ลักษณะเหมือนคนหิวโหยตลอดชีวิต เพื่อให้ได้สิ่งที่ตัวเองต้องการ แม้ต้องกินเลือดกินเนื้อผู้อื่น ก็ทำได้ ทุกนาทีของชีวิตจึงหาความสุขไม่เจอ

2) ปัญหาความเจ็บ

ความเจ็บ มี 2 ประการ คือ

2.1) ความเจ็บกาย คือ ความผิดปกติที่เป็นเหตุให้ร่างกายเกิดความเจ็บป่วย ง้อຍ เปเลี้ยงชา พิกัดพิการ ทุกชั้นรманสารพัด แล้วส่งผลให้ไม่สามารถใช้กำลังกาย กำลังความรู้ กำลังความคิดในการสร้างตัวสร้างฐานะได้เต็มที่ ความเจ็บกาย มี 3 ลักษณะ ได้แก่ ความหิว ความพิกัดพิการ ความเสื่อมของร่างกาย

2.2) ความเจ็บใจ คือ ความผิดปกติที่เป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ทรมานแสนสาหัส ด้วยอำนาจของความโลภ ความโกรธ ความหลง แล้วส่งผลให้ใช้กำลังกาย กำลังความรู้ กำลังความคิด กำลังใจ ไปในทางที่ผิด เห็นกงจกรเป็นดอกบัว ก่อให้เกิดความเดือดร้อนในภายหลัง เป็นเหตุให้สร้างตัวสร้างฐานะไม่ได้

3) ปัญหาความโง่เขลา

ปัญหาความโง่เขลา มี 2 ประการ คือ

3.1) ความโง่เขลาในทางโลก คือ ความขาดปัญญาในการสร้างตัวสร้างฐานะด้วย อาชีพสุจริต ที่ทำให้ตนเองมีทรัพย์สินเงินทอง เกียรติยศ ชื่อเสียง ญาติพี่น้อง พากพ้องบริวาร อย่างถูกต้องตามกฎหมาย และทำนองคลองธรรม

3.2) ความโง่เขลาในทางธรรม คือ ความขาดปัญญาในการพิจารณาตัดสินว่าอะไร ถูก-ผิด ดี-ชั่ว บุญ-บาป ควร-ไม่ควร ที่ทำให้ตนเองเพิ่มพูนศีลธรรมความดีงามในระดับที่ ปิดนรก เปิดสวรรค์ ถ้าทางไปพระนิพพานได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง

เมื่อเราเห็นภาพรวมของปัญหาการสร้างตัวสร้างฐานะทั้ง 3 ประการแล้ว ก็มีคำถาม ตามมาอีกว่า ในปัจจุบันนี้ เราเป็นคนจนประเภทไหน เราจะแก้ไขความเจ็บได้อย่างไร และเรา จะสร้างปัญญาได้อย่างไร

1.4.2 สาเหตุของปัญหาการสร้างตัวสร้างฐานะ

ทุกปัญหาในโลกไม่ว่าจะเป็นปัญหาอะไรก็ตาม ต้องมีสาเหตุของปัญหาด้วยกันทั้งนั้น แม้แต่ความจน ความเจ็บ ความโกรธ ก็มีสาเหตุของปัญหาเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาปัญหาความจน ความเจ็บ ความโกรธ ด้วยใจเป็นกลางแล้วจะพบว่า ปัญหาทั้ง 3 ข้อ มีสาเหตุอยู่ 4 ประการ คือ

1) ขาดความเพียรเพื่อสร้างปฏิรูปเทส 4 จึงต้องยากจน

ปฏิรูปเทส เรียกอีกอย่างว่า ห้องถินที่เหมาะสมสมต่อการสร้างตัวสร้างฐานะและ ทำความดีได้อย่างเต็มที่

ความยากจน เพราะขาดปฏิรูปเทส มี 4 ลักษณะ คือ

- ก. ยากจนเพราะไม่ได้เกิดในปฏิรูปเทส
- ข. ยากจนเพราะไม่ได้อาศัยอยู่ในปฏิรูปเทส
- ค. ยากจนเพราะไม่ได้สร้างปฏิรูปเทส
- ง. ยากจนเพราะทำลายปฏิรูปเทส

ห้องถินที่เป็นปฏิรูปเทส จะต้องมีองค์ประกอบที่ดีอยู่ 4 ประการ แต่เมื่อห้องถินขาดไปแม้ข้อใดข้อหนึ่ง ย่อมเป็นสาเหตุให้เกิดความลำบากยากจนขึ้นในห้องถินนั้น

1. ขาดสถานที่ที่เหมาะสม ทั้งภูมิประเทศ และภูมิอากาศ ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการอยู่อาศัยและประกอบอาชีพ เช่น อยู่ในถินที่เป็นทะเลราย จะทำการเพาะปลูกก็ทำไม่ได้ หรือ เป็นที่ที่เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้ง เช่น เกิดแผ่นดินไหว พายุ น้ำท่วม

2. ขาดปัจจัย 4 คือ ที่อยู่อาศัย อาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค หรือมีไม่เพียงพอ กับ ความต้องการ

3. ขาดบุคคลที่เป็นคนดี มีศีลธรรม มีคุณธรรม มีแต่ใจผู้ร้าย คนโกลมหาก อิจฉาริษยา ตรงหนี้ เห็นแก่ตัว จึงถูกเอกสารดีเอาเปรียบ หาได้เท่าไหร่ก็หมดสิ้นไป เพราะอยู่ถินที่มีแต่คนพาล

4. ขาดผู้ให้ความรู้ทางโลกและทางธรรม ไม่มีผู้ให้ความรู้ในทางโลก ก็ทำการค้าขายไม่เจริญ ไม่มีการพัฒนา เมื่อไม่มีผู้ให้ความรู้ศีลธรรม ก็ไม่มีหลักคิดที่ถูกต้องในการทำความดี ทำให้กิเลสกำเริบเกิดเป็นความอยากได้ ความอยากมี ความอยากเป็นไม่สิ้นสุด แสวงหาตลอดชีวิต ไม่รู้จักอิ่ม ไม่รู้จักพอ และขาดหลักการปกครองที่เหมาะสมสมต่อการสร้างตัวสร้างฐานะ

หากว่าใครไปอาคารอยู่ในห้องถินที่ไม่ใช่ปัจจุบัน เช่นนี้แล้ว ต้องหาทางแก้ไขให้ได้โดยเร็ว หากต้องย้ายถินที่อยู่ก็ต้องทำ แต่หากทำไม่ได้มีวิธีเดียวคือสร้างปัจจุบันขึ้นมาให้ได้ จึงจะไม่ยากจน

2) ขาดความเพียรเพื่อคบคนดี จึงต้องเจ็บตัว

คนดี เรียกอีกอย่างว่า บัณฑิต คือผู้ประกอบด้วยศีลและปัญญา เมื่อไม่คบคนดี ยอมขาดคำสอน คำแนะนำที่ดีจากคนดี ตัวอย่างของการประพฤติดีก็ไม่มีให้เห็น ปัญญาความรู้ดี ๆ ที่พำนัชไว้ พาให้พ้นทุกข์ก็ไม่ได้รับฟัง จึงได้พลาดพลังกระทำความผิดไปโดยไม่รู้ตัวเป็นเหตุให้ต้องเจ็บกายและเจ็บใจ เช่น

ต้องเจ็บกาย เพราะขาดคนดีแนะนำการใช้ชีวิตที่เป็นหนทางแห่งความเจริญ จึงได้พลาดพลังไปเสพติดอบายมุข ใช้ชีวิตด้วยความประมาท ซึ่งเป็นสาเหตุของโรคภัย ไข้เจ็บ และภัยอันตรายต่างๆ มาสู่ตน เป็นการทำร้ายตนเองโดยไม่รู้ตัว

ต้องเจ็บใจ เพราะไม่มีบัณฑิตชี้หนทางสว่างแห่งปัญญาให้ จึงไม่รู้จักควบคุมจิตใจ ปล่อยให้อกุศล คือ กิเลส ทั้ง โลภ โกรธ หลง เข้าสิงจิตให้กระทำความผิดคิดชั่ว พูดชั่ว ทำชั่ว เป็นเหตุให้เกิดทุกข์ เกิดความเดือดร้อนทั้งกายและใจ

3) ขาดความเพียรเพื่อสร้างปัญญา จึงต้องโง่เขลา

ไม่เพียรสร้างปัญญาให้กับตนจึงโง่เขลา คือ

1. ไม่หมั่นรำเรียนเขียนอ่าน แสวงหาวิชาความรู้ จากผู้มีความรู้ จำกัดรับตำรา จากสถาบันการศึกษา ให้มีในตนจึงได้เป็นคนโง่เขลา เป็นเหตุให้ผู้อื่น หลอกใช้ บังคับ ข่มขู่ หลอกลวง ได้ง่าย

2. ไม่หมั่นคิดพิจารณาในความรู้ ที่รำเรียนมาจึงขาดความเข้าใจในเรื่องนั้น เมื่อจะคิด จะพูด จะทำอะไร จึงไม่ละเอียดถี่ถ้วน มองไม่เห็นข้อผิดพลาด ข้อแท้จริง มองไม่เห็นอดีต ไม่รู้ปัจจุบัน ไม่เห็นอนาคต การทำงานจึงผิดพลาด คาดการณ์อะไรไว้ก็ไม่ตรงกับที่คิด เป็นความเบาปัญญา

3. ขาดการทำสมาธิภาวนา จึงขาดปัญญากำจัดทุกข์ เมื่อเกิดความทุกข์ขึ้นในใจ คือ เกิดความโลภ ความโกรธ ความหลง ก็ไม่รู้วิธีแก้ไข ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร จึงจะขัดให้ออกไปจากจิตใจได้

4) ขาดความเพียรเพื่อสร้างบุญ จึงประสบทุกข์ทั้งยากจน-เจ็บตัว-โง่เขลา

เพราะไม่ได้สร้างบุญไว้ในอดีตจึงต้องประสบทุกข์ในปัจจุบัน คือ

1. ขาดบุญจากการทำงานในอดีต จึงต้องยากจนในปัจจุบัน เกิดมาจึงได้ยากจนเช่นใจ จะทำมาค้าขาย ก็ไม่เจริญรุ่งเรือง แม้จะขยันทำกินมากมายเพียงใด ก็ไม่ประสบความสำเร็จ ออย่างที่ต้องการ

2. ขาดบุญจากการรักษาศีล มีความประพฤติไม่ดี คบคนพาล จึงได้เกิดมาพิกลพิการ มีโรคภัยเบี้ยดเบี้ยน สุขภาพก็ไม่แข็งแรง และมีอายุไม่ยืนยาว

3. ขาดบุญจากการทำสามារิภawan จึงไม่มีปัญญาความรู้ในเรื่องความเป็นจริงของชีวิต และความรู้ที่จะพาตนเองให้พ้นทุกข์

1.4.3 หลักการสร้างตัวสร้างฐานะอย่างยั่งยืน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงให้หลักการสร้างตัวสร้างฐานะที่ควบคู่ไปกับการสร้างความดีไว้ 4 ประการ คือ

1. ต้องสร้างตัวให้มีคุณสมบัติของผู้ชนะ จน - เจ็บ - โง่

2. ต้องสร้างฐานะเพื่อประโยชน์สุขในโลกนี้และโลกหน้า

3. ต้องพัฒนาตนเองและฐานะทางเศรษฐกิจให้เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน

4. ต้องป้องกันต้นเหตุแห่งความวิบัติของตนเอง ฐานะ และหมู่คณะให้ถูกวิธี

โดยเนื้อหาของหลักการทั้ง 4 ข้อนี้ แต่ละข้อมีองค์ประกอบหลายประการ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการศึกษา จึงได้ยกອอกมาอธิบายไว้ในหัวข้อที่ 1.4.4 – 1.4.8 ดังนี้

1.4.4 การสร้างตัวให้มีคุณสมบัติของผู้ชนะ จน - เจ็บ - โง่

บุคคลที่จะເเอกสาระ ความจน - เจ็บ - โง่ ได้ ต้องเป็นบุคคลที่ได้รับการฝึกฝนตนเองให้มีธรรมาภิบาล คือ

1. สัจจะ คือ ฝึกตนเองให้มีความจริงจังและจริงใจในการทำงานและทำความดี

2. ทมະ คือ ฝึกตนเองให้มีการพัฒนาด้านวิชาความรู้ การดูแลสุขภาพ และการพัฒนาจิตใจ

3. ขันติ คือ ฝึกตนเองให้มีทรัพยากรุ่นต่อปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดกับการสร้างตัวสร้างฐานะ

4. จักษะ คือ ฝึกตนเองให้รู้จักเลี้ยงสละ แบ่งปัน ให้กับมิตรสหาย ผู้มีคุณ และสมณ-พราหมณ์ผู้ทรงธรรม

1.4.5 ต้องสร้างฐานะเพื่อประโยชน์สุขในโลกนี้

เกิดมาเป็นมนุษย์ต้องเอาชนะความจน – เจ็บ – โง่ ให้ได้ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า จึงจะได้ชื่อว่า เกิดมาไม่เสียชาติเกิดหรือเกิดมาตายเปล่าแต่ไม่ได้ทำอะไรให้เป็นประโยชน์กับตนเองเลย การจะทำประโยชน์ตนในโลกนี้ให้สมบูรณ์ได้ ต้องอาศัยหลัก “ทิภูร อัมมิกัตตประโยชน์ 4 ประการ” ต่อไปนี้

1. อุภูฐานสัมปทา – มีความสามารถในการหาทรัพย์ได้ โดยไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนกับตนเองในภายหลัง

2. อารักษสัมปทา – มีความสามารถในการเก็บทรัพย์ได้ รู้วิธีดูแลรักษาทรัพย์ให้ปลอดภัย จากอันตรายที่จะเกิดกับทรัพย์นั้น จากบุคคลหรือภัยธรรมชาติ

3. กัลยานมิตรตา – มีความสามารถในการแสวงหา ชักชวน รวบรวมคนดีมาเป็นเครือข่าย การค้าขายกับตนได้

4. สมชีวิตา – มีความสามารถในการใช้ทรัพย์เลี้ยงชีวิตของตนตามความจำเป็น

1.4.6 ต้องสร้างฐานะเพื่อประโยชน์สุขในโลกหน้า

ส่วนการทำประโยชน์ตนในโลกหน้าซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับชีวิต เพราะชีวิตเมื่อยังไม่หมดกิเลสก็ต้องกลับมาเกิดอีก ตามหลักกฎแห่งกรรม ดังนั้น เพื่อชีวิตที่ดีในโลกหน้าที่สมบูรณ์พร้อมด้วยความไม่เจ็บ – เจ็บ – โง่ ต้องสั่งสมเสบียงบุญในปัจจุบัน ด้วยหลัก “สัมปрайิกัตตประโยชน์” คือ สิ่งที่ทำแล้วจะได้รับประโยชน์ในพชาติเบื้องหน้า 4 ประการ คือ

1. ศรัทธาสัมปทา คือ มีความไว้วางใจในพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและเชื่อมั่นในคำสอนของพระพุทธองค์ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องจริง ดีจริง และเป็นประโยชน์จริง

2. ศีลสัมปทา คือ การควบคุมกาย วาจา ให้เว้นขาดจากการม่า การลัก การประพฤติผิดในกาม การพูดโกหก และการเสพสุราฯเสพติด

3. ภาคสัมปทาน คือ การสละสิ่งของของตนเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นด้วยความเต็มใจ
4. ปัญญาสัมปทาน คือ การกลั่นจิตใจให้บริสุทธิ์จากการควบคุมของกิเลสด้วยการทำวากา

1.4.7 ต้องพัฒนาตนเองและฐานะทางเศรษฐกิจให้เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน

แม้ว่าบุคคลนั้นจะสร้างตัวสร้างฐานะจนสามารถเอาชนะความจน – เจ็บ – โง่ ได้แล้ว ก็ตามหากต้องการทำความดีให้บรรลุเป้าหมายชีวิตขั้นสูงสุดแล้ว ยังต้องรู้จักแบ่งทรัพย์ที่หากมาได้นั้นมาพัฒนาท้องถิ่นให้เหมาะสมแก่การสร้างคนดีอีกด้วย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นให้สามารถสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธีได้เหมือนกับตนเอง เพราะธรรมชาติของคนนั้นมีความขาดแคลนเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ถ้าเราเจริญก้าวหน้าอยู่คุณเดียว แต่ไม่ช่วยให้คนอื่นเจริญก้าวหน้าด้วย เขา ก็คงไม่มาทำดีกับเราด้วย ในทางตรงกันข้าม ถ้าเราดีแล้ว เรา ก็มีนำ้ใจช่วยให้เข้าดีตามมาด้วย นอกจากจะได้พวงพ้องมาร่วมสร้างความดีให้ยิ่งๆ ขึ้นไปแล้ว ยังได้ความมั่นคงปลอดภัยให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินของตนเองเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ดังนั้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงทรงสอนให้เราแบ่งทรัพย์ที่หากมาได้นั้น ไปเป็นทุนในการสร้างหมู่คณะเพื่อร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความเจริญ 4 ประการ คือ

1. ปฏิรูปเทส 4 การเพียรสร้างท้องถิ่นให้เหมาะสมแก่การทำความดีอย่างเต็มที่ คือ เพียรสร้างถิ่นที่อยู่ให้เหมาะสมสมสำหรับคนดีได้อยู่อาศัย ให้คนดีได้ความสะดวกในการสร้างตัว สร้างฐานะ และทำความดีให้มากยิ่งขึ้นไป

2. สัปปุริสูปสังเสวะ การเพียรสร้างเครือข่ายคนดีให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น คือ เพียรฝึกฝนอบรมตนเองให้เป็นคนดียิ่งๆ ขึ้นไป เพียรเข้าไปรู้จักพบ寒กับคนดี มีศีลธรรมในท้องถิ่นให้มากที่สุด เพียรส่งเสริมให้คนดีสามารถแนะนำสั่งสอนอบรมผู้อื่นให้เป็นคนดีได้อย่างเต็มที่ เพียรรักษาเครือข่ายคนดีให้มั่นคงด้วยการรวมกลุ่มสมาชิกให้รู้จักกันอย่างทั่วถึงและมีกิจกรรมสร้างความสามัคคีกลมเกลียว

3. อัตตสัมมาปณิธิ การเพียรสร้างการศึกษาเชิงพุทธให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น คือ การสอนให้มีสัมมาทิฏฐิในระดับที่เข้าใจจุดมุ่งหมายคำสอนของพระพุทธศาสนา และปลูกฝังให้มีความเพียรอย่างมั่นคงไม่คลอนแคลนที่จะทำเป้าหมายชีวิตของตนให้สำเร็จทั้ง 3 ระดับ คือ เป้าหมายชีวิตขั้นต้น เป้าหมายชีวิตขั้นกลาง และเป้าหมายชีวิตขั้นสูงสุด

4. ปุพเพกตบุญญา การเพียรสร้างวัฒนธรรมชาวพุทธในท้องถิ่นให้เข้มแข็งและยั่งยืน คือ การประพฤติตนเป็นต้นแบบตันบุญด้วยการซักชวน สนับสนุน ส่งเสริมผู้คนในท้องถิ่นให้มี สัมมาทิปฏิ เข้าใจเรื่องกฎแห่งกรรม และหันสั่งสมบูญอยู่เสมอ คือ หมั่นทำงาน รักษาศีล เจริญภารนา อญูเป็นประจำโดยไม่ขาดเลยแม้แต่วันเดียวจนกระทั่งกล้ายเป็นวิถีชีวิตประจำวัน ของทุกคนในท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สินใน ปัจจุบันของคนในท้องถิ่นเอง

1.4.8 ต้องป้องกันต้นเหตุแห่งความวิบัติของการสร้างตนเอง-ฐานะ- หมู่คณะ

แม้จะเพียรพัฒนาตนเองและฐานะทางเศรษฐกิจจนรุ่งเรืองกล้ายเป็นเครือข่ายหรือ หมู่คณะใหญ่ดีแล้ว ก็ต้องเข้าใจดูอ่อนของความเจริญรุ่งเรืองด้วย เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว ซ้ำอีกของการสร้างความดีแบบเป็นทีมใหญ่ก็คือ “ทิภูมิมานะ” หรืออาการ “อวดดีอือดี” “ดูถูก ดูหมิ่นผู้อื่น” เป็นต้น เพราะดูอ่อนของผู้ที่มีความสามารถก็คือต่างคนต่างกันมันใจในความรู้ ความสามารถของตนเองสูง จึงมักไม่ยอมฟังใคร ทำให้เกิดปัญหาความแตกความสามัคคี ตามมาในภายหลัง เช่น “พระเอกตigmāta ตายตอนจบ”

ลิ่งที่คนทั่วไปมักอวดดีอือดีหรือดูถูกดูหมิ่นใส่กัน มีอยู่ 6 ประการ คือ ชาติترรากูล รูปร่างหน้าตา ยศตำแหน่ง ความรู้ความสามารถ ทรัพย์สมบัติ และบริวาร

เมื่อการควบหากันที่ต้องใช้ความจริงใจแลกความจริงใจมาแล้ว กลับกลายเป็นการดูถูก ดูหมิ่นกันเลี้ยงแล้ว ความแตกแยก การทะเลาะเบาะแว้ง ความผูกโกรธชัดเดื่องแคนใจกันก็ตาม มาทันที ผลสุดท้ายจึงพากันเลื่อมทั้งตนเอง เลื่อมมิตร และเลื่อมหมู่คณะ

ดังนั้น เราจึงต้องมองเห็นโทษของความมีทิภูมิมานะกันให้ชัดเจนก่อน จะได้สร้าง วัฒนธรรมของหมู่คณะให้มีการป้องกันความเสื่อมไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นการรักษาฐานะ ความดีของตนเอง ความมั่นคงในฐานะ และความสามัคคีของหมู่คณะไว้ได้เป็นปึกแผ่น

บุคคลที่มีทิภูมิมานะในระดับถึงขั้новัดดีอือดีและดูถูกดูหมิ่นผู้อื่นนั้น ย่อมต้องพบ ความเสื่อม 3 ประการ ที่นำไปสู่ความเสื่อมอีกหลายประการในภายหลัง คือ

1. เสื่อมตน คือ เมื่อมีทิภูมิมานะจนกระทั่งคราวๆ ก็ไม่อาจเตือนได้ ยอมตกอยู่ในความ ประมาท และเป็นเหตุให้พลาดพลั้งประกอบอุศลกรรมบท 10 ได้โดยง่าย เป็นเหตุให้ขาด ความสุขในการดำเนินชีวิต

2. เสื่อมมิติร คือ เมื่อครา ก็เตือนไม่ได้ ตนเองย่อมไม่ได้รับความรู้ที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทำให้ขาดปัญญา และเมื่อขาดปัญญาแล้ว ก็เป็นเหตุให้ขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเงินทองตามมา

3. เสื่อมหมู่คณะ คือ เมื่อครา ก็เตือนไม่ได้แล้ว เขาย่อมไม่ให้การยอมรับ เป็นเหตุให้ขาดเกียรติยศซึ่งเสียง คือขาดการยกย่องนับถือให้ความเกรงใจจากผู้อื่น เมื่อเกียรติยศซึ่งเสียงมีปัญหาแล้ว ก็ย่อมส่งผลกระทบถึงการขาดคนสนับสนุนธุรกิจการงานของตนไปด้วย เป็นเหตุให้เกิดความกลุ่มกลัดที่ต้องหันไปพึ่งอธิพลของคนพาก แล้วพาตัวไปจมอยู่กับอบายมุขต่างๆ ทำให้ใช้จ่ายทรัพย์สมบัติ滥เลยไปกับอบายมุข ในที่สุดย่อมเป็นเหตุให้ขาดทรัพย์

เมื่อทรัพย์ขาดมือแล้ว ย่อมไม่อาจดูแลกิจการให้ปกติ อีกทั้งไม่สามารถจ่ายเงินเดือนให้บริวารได้ตามสัญญา ลูกน้องแม้จะรักเจ้านายแค่ไหน แต่ก็คงอยู่กับเจ้านายที่ไม่จ่ายเงินเดือนไม่ไหว ย่อมต้องขอลาออกจากงานไป จึงเป็นเหตุให้ขาดลูกน้องบริวาร

ดังนั้น เมื่อเลื่อมตน เสื่อมมิติร เสื่อมหมู่คณะแล้ว ก็เป็นอันว่าความพยายามในการสร้างตัว สร้างฐานะ และสร้างหมู่คณะที่หากเพียรทำมาก็ถึงกาลเวลา เพราะเหตุที่มีทิภูมิมานะ มีอาการปวดดื้อถืดี และดูถูกดูหมิ่นคนอื่นแท้ๆ

การป้องกันไม่ให้เป็นปวดดื้อถืดี หรือเป็นคนมีทิภูมิมานะชนิดที่ครา เตือนไม่ได้นั้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงให้หลักปฏิบัติไว้ 3 ประการ คือ

1. หมั่นเตรียมเครื่องการสร้างความดีของตนเองกับมาตราฐานของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่เป็นประจำ

2. หมั่นควบคัดแยกมิติรและเข้าไปป่าวรณาตัวให้ท่านตักเตือนเราได้เสมอ

3. หมั่นสร้างอริยทรัพย์ให้เกิดขึ้นในตนเพื่อสร้างหลักประกันป้องกันความเสื่อมในโลกนี้ และโลกหน้า

ผู้ที่ป้องกันความเสื่อมเหล่านี้ไว้ได้ ย่อมรักษาภูฐานความเจริญก้าวหน้าที่ตนเองและหมู่คณะสร้างมาด้วยความเห็นอย่างลำบากไว้ได้สำเร็จ

1.5 อนิสঙ্গของการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี

ผลของการมีความเข้าใจถูกในการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี ทั้ง 4 ประการ คือ

- 1) เมื่อสร้างตัวต้องประกอบด้วย “พระราชธรรม”
 - 2) เมื่อสร้างฐานะให้ได้ประโยชน์ทั้งโลกนี้และโลกหน้าต้องประกอบด้วย “ทิฏฐิอัม- มิกัตประโยชน์” และ “สัมประยิกัตประโยชน์”
 - 3) เมื่อรักษาตัวและฐานะให้ยั่งยืนด้วยการสร้างหมู่คณะต้องประกอบด้วย “จกรธรรม”
 - 4) เมื่อป้องกันต้นเหตุแห่งความวิบัติในชีวิตด้วย “การเพียรกำจัดทิฏฐิมานะ”
- ย่อมาทำให้เข้าใจรับอานิสัยสืบทอดเป็นความร่วมข้ามภาคพื้นที่อย่างน้อย 6 ประการ
- คือ

1. รายปัญญา

คือ เป็นผู้สมบูรณ์ด้วยวิชาความรู้ปัญญาทางโลกที่จะใช้ประกอบอาชีพ การงาน เพื่อกำจัด ความยากจน – เจ็บ – โง่ ให้หมดไป และสมบูรณ์ด้วยปัญญาทางธรรม เพื่อใช้จัดความทุกข์ ทางใจ จนหมดกิเลส พบสุขถาวร เข้าสู่พระนิพพาน

2. รายศีลธรรม

คือ สมบูรณ์ด้วยศีลธรรม ความดี ที่ได้มาจากการควบบัณฑิต ควบกัลยานมิตร และมาจากการประพฤติธรรม มีการละชั่ว ทำดี ทำใจให้ผ่องใส เมื่อลงทะเบียนไปสู่สุคติ ด้วยผล แห่งความดี ศีลธรรมที่ค่อยติดตามตัวไปข้ามภาคพื้นที่

3. รายยศ

คือ สมบูรณ์ด้วยศรูบธรรมชาติ ศักดิ์ ตำแหน่งหน้าที่การทำงาน และความเป็นหัวหน้า ที่เจริญ รุ่งเรือง อันเป็นผลมาจากการคุณธรรมในตัวที่เป็นคนปราศจากอคติ ในการทำงาน ในการดำเนิน ชีวิต จึงเป็นคนหนักแน่น ไม่โลเล เมื่อจะตัดสินใจก็จะไม่ผิดพลาด มีแต่ความถูกต้องเที่ยงธรรม ทุกครั้งไป

4. รายมิตรดี

คือ สมบูรณ์ด้วยญาติ มิตร เพื่อนสนิท พากพ้องบริวาร ที่เป็นคนดี ที่เกิดจากการ สันบสนุน ส่งเสริมให้คนดีมาอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน ทำความดีพร้อมกัน จึงเป็นพลังหมุ่ที่ เป็นพลังบริสุทธิ์ สังคมก็เป็นสุข ครอบครัวก็เป็นสุข ที่ทำงานก็เป็นสุข ประเทศก็เป็นสุข เพราะ มีแต่คนดี มิตรดีอยู่รอบตัว

5. รายทรัพย์

คือ รายทรัพย์สมบัติ ได้แก่ แก้ว แหวน เงิน ทอง ข้าทาส บริวาร ต่างๆ ที่ได้มาจากการประกอบการงานไม่มีโทษ จึงใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข และมีอริยทรัพย์ที่เป็นหลักประกันชีวิตว่า จะสามารถเอาชนะอุปสรรคทั้งในโลกนี้และโลกหน้าได้รวมทั้งเป็นเสบียงบุญในการทำเป้าหมาย ชีวิตขั้นสูงสุดให้สำเร็จ คือ การบรรลุพระนิพพาน ในวันข้างหน้าอีกด้วย

6. รายบุญ

คือ รายทรัพย์ละเอียดที่มีคุณสมบัตินำติดตัวข้ามภพชาติไปได้ เมื่อไปเกิดใหม่ที่ใด บุญ ก็จะจัดสรรให้เราได้ทั้งรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ คุณสมบัติ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข และโอกาส การบรรลุมรรคผลนิพพานมากยิ่งขึ้นไปอีก ยิ่งถ้านำสมบัติในภพใหม่ที่ได้เพราะบุญเก่าในอดีต ส่งผลมาสร้างบุญใหม่ต่อไปด้วยแล้ว ก็จะยิ่งทำให้ชีวิตเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นไปอีก จนกระทั่ง หลุดพ้นจากวัฏสงสารในที่สุด

บทที่ 2

มรรavaสธरrm คุณสมบัติของผู้ชนะ ความจน-ความเจ็บ-ความโง่

เนื้อหาบทที่ 2

พระราชธรรม คุณสมบัติของผู้ชนะความจน-ความเจ็บ-ความโง่

2.1 ใครคือผู้มีศรัทธา

2.2 การดำเนินชีวิตของผู้มีศรัทธา

2.3 พระราชธรรมคืออะไร

2.3.1 การสร้าง “สักจะ” ให้เกิดขึ้นในตน

2.3.2 การสร้าง “ทมະ ”ให้เกิดขึ้นในตน

2.3.3 การสร้าง “ขันติ” ให้เกิดขึ้นในตน

2.3.4 การสร้าง “จากะ” ให้เกิดขึ้นในตน

2.4 อนิสঙ्गของการสร้างตัวให้มีพระราชธรรม

2.5 โทษของการไม่สร้างตัวให้มีพระราชธรรม

แนวคิด

1. คุณสมบัติของผู้เข้าชนะความจน-ความเจ็บ-ความโง่ได้นั้น ต้องประกอบด้วย
คุณสมบัติ 2 ประการ

- 1) เป็นผู้มีศรัทธาในการดำเนินชีวิต
- 2) เป็นผู้มีmorality คือ สัจจะ ทมະ ขันติ จาคะ

2. ศรัทธา แปลว่า ความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ
ศรัทธา มี 2 ความหมายดังนี้

นัยที่ 1 : ศรัทธา คือ ความไว้วางใจในพระปัญญาอิคุณ พระบริสุทธิอิคุณ และพระ
มหากรุณาธิคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นัยที่ 2 : ศรัทธา คือ ความเชื่อมั่นในพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ว่าถูกต้องจริง
ดีจริง และเป็นประโยชน์จริง จึงลงมือปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ

ศรัทธาเบื้องต้นเกิดขึ้นจากการได้ฟังธรรมและเกิดความเข้าใจถูกต้องตามความเป็นจริง
ในเรื่องโลกและชีวิต 10 ประการ ได้แก่

- 1) ทานที่ให้แล้วมีผล
- 2) ยัณฑ์บูชาแล้วมีผล
- 3) การสังเวยที่บางสรวงแล้วมีผล
- 4) ผลวิบากของกรรมที่ทำดีทำชั่วแล้วมีผล
- 5) โลกนี้มี
- 6) โลกหน้ามี
- 7) แม่�ีพระคุณ
- 8) พ่อ มีพระคุณ
- 9) สัตว์ที่เกิดแบบโอบปาดิกิจังมีจริง
- 10) พระอรหันต์ผู้หมดกิเลส ดำเนินไปชอบ และสอนให้ผู้อื่นหมดกิเลสมีจริง

ผู้ที่มีความเข้าใจถูกต้องในเรื่องโลกและชีวิตทั้ง 10 ประการนี้ เรียกว่า “ผู้มีศรัทธา
เบื้องต้น” หรือเรียกอีกอย่างว่า “ผู้มีสัมมาทิฏฐิเบื้องต้น”

3. davranışs อาราม แปลว่า คุณสมบัติของผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต
ทางโลก davranışs อาราม ประกอบด้วยอรณะ 4 ประการ คือ

1. สัจจะ แปลว่า จริง ตรง แท้ ลักษณะของสัจจะ มีด้วยกัน 5 ประการ คือ
 - ประการที่ 1 สัจจะต่อความดี
 - ประการที่ 2 สัจจะต่อหน้าที่
 - ประการที่ 3 สัจจะต่อการงาน
 - ประการที่ 4 สัจจะต่อว่าجا
 - ประการที่ 5 สัจจะต่อบุคคล
2. ทมะ แปลว่า ฝึกตน ข่มจิต และรักษาใจ ทมะ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ
 1. ทันต์อกิเลส
 2. ทันคน
 3. ทันโลก
 4. ทันธรรมชาติ
3. ขันติ แปลว่า อุดทน ขันติ มีอยู่ 4 ลักษณะ คือ
 1. อุดทนต่อความลำบากตรากตรำ
 2. อุดทนต่อความทุกเวทนา
 3. อุดทนต่อความเจ็บใจ
 4. อุดทนต่ออำนาจกิเลส
4. จาคะ แปลว่า เลี้ยஸละ จาคะแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ
 1. การสละลิ่งของ
 2. การสละความสะดวกสบาย
 3. การสละอารมณ์ที่บูดเน่า

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถอธิบายคุณสมบัติของผู้ชั้นจน-เจ็บ-โง่ได้
2. เพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจถูกในเรื่องการดำเนินชีวิตของผู้ครองเรือนตามพุทธบริถี
3. เพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจถูกในเรื่องการสร้างตัวให้มีธรรมาภิบาล
4. เพื่อให้นักศึกษาสามารถอธิบายอานิสังส์ของการสร้างตัวอย่างถูกวิธีได้
5. เพื่อให้นักศึกษาสามารถอธิบายโทษของการไม่สร้างตัวอย่างถูกวิธีได้

บทที่ 2

พระราชธรรม คุณสมบัติของผู้ชนะความจน-ความเจ็บ-ความโง่

ความสำเร็จในการสร้างตัวสร้างฐานะไม่ได้ตกลงมาจากห้องฟ้า คนจะสร้างตัวสร้างฐานะได้สำเร็จ ต้องเอาชนะปัญหาความยากจน-ความเจ็บ-ความโง่ ให้ได้ก่อน โดยอันดับแรก ต้องรู้จักสร้างตัวให้ถูกวิธี จึงจะมีคุณสมบัติที่ดีไปใช้ในการสร้างฐานะให้มั่นคง

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงให้หลักในการสร้างตัวไว้ว่า

“บุคคลใดอยู่ครองเรือนประกอบด้วยศรัทธา มี อธรรม 4 ประการนี้ คือ สัจจะ ทมະ ขันติ จาคະ บุคคลนั้นแล ละโลกนี้ไปแล้ว ย่อมไม่เคร้าໂគ”

จากพุทธจนบพทนี้ ย่อมาแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่จะมีชีวิตไม่เคร้าໂគ คือ เอาชนะความจน-ความเจ็บ-ความโง่ได้นั้น ต้องประกอบด้วย คุณสมบัติ 2 ประการ

1. เป็นผู้มีศรัทธาในการดำเนินชีวิต
2. เป็นผู้มีพระราชธรรม คือ สัจจะ ทมະ ขันติ จาคະ

2.1 ไครคือผู้มีศรัทธา

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่าการดำเนินชีวิตของผู้ครองเรือนที่ถูกต้องนั้น ต้องดำเนินชีวิตด้วยศรัทธา

ศรัทธา แปลว่า ความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ

ศรัทธา มี 2 ความหมายดังนี้

นัยที่ 1 : ศรัทธา คือ ความไว้วางใจในพระปัญญาอิคุณ พระบริสุทธิอิคุณ และพระมหากรุณาธิคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นัยที่ 2 : ศรัทธา คือ ความเชื่อมั่นในพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ว่าถูกต้องจริง ดีจริง และเป็นประโยชน์จริง จึงลงมือปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ

ศรัทธาเบื้องต้นเกิดขึ้นจากการได้ฟังธรรมและเกิดความเข้าใจถูกต้องตามความเป็นจริง ในเรื่องโลกและชีวิต 10 ประการ ได้แก่

- 1) ทานที่ให้แล้วมีผล
- 2) ยัญที่บูชาแล้วมีผล
- 3) การสังเวยที่บวงสรวงแล้วมีผล
- 4) ผลวิบากของกรรมที่ทำดีทำชั่วแล้วมีผล
- 5) โภกน้ำมี
- 6) โภกหน้ามี
- 7) แม่มีพระคุณ
- 8) พ่อแม่มีพระคุณ
- 9) สัตว์ที่เกิดแบบโอบปาติกะมีจริง
- 10) พระอรหันต์ผู้หมดกิเลส ดำเนินไปชอบ และสอนให้ผู้อื่นหมดกิเลสมีจริง

ผู้ที่มีความเข้าใจถูกต้องในเรื่องโลกและชีวิตทั้ง 10 ประการนี้ เรียกว่า “ผู้มีศรัทธาเบื้องต้น” หรือเรียกอีกอย่างว่า “ผู้มีสัมมาทิปฏิจ্ঞาเบื้องต้น”

2.2 การดำเนินชีวิตของผู้มีศรัทธา

ผู้มีศรัทธาย่อมดำเนินชีวิตไปตามความเข้าใจถูกในเรื่องโลกและชีวิต 10 ประการ ที่เรียกว่า สัมมาทิปฏิจ្យาเบื้องต้น ดังนี้

สัมมาทิปฏิจ្យาข้อที่ 1 ทานที่ให้แล้วมีผล

- 1) ความหมายและขอบเขตของทาน

คำว่า “ทาน” ในสัมมาทิปฏิจ្យาระดับต้น หมายถึง การแบ่งปัน

คนเราจะจะมีชีวิตอยู่ได้ต้องอาศัยปัจจัย 4 คือ ที่อยู่อาศัย อาหาร เสื้อผ้า และยาภัคชาടโรค รองลงมาก็เป็นอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นต่อการทำมาหากิน

การแบ่งปันขั้นพื้นฐานจึงมีอยู่ 3 อย่าง คือ

1. ปันกันอยู่
2. ปันกันกิน
3. ปันกันใช้

2) ทำไม่เจ็บต้องแบ่งปันกัน

จุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อป้องกันความคิดโลก และแสดงพฤติกรรมไว้หน้าใจ อันจะนำไปสู่ การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาคุณภาพ การแบ่งปันอย่างถูกวิธีจึงเป็นไปเพื่อ

- 1) ป้องกันการอยู่แบบตัวละครตัวมัน
- 2) ป้องกันปัญหาเมื่อคริยาชาวสาวดีส่วนมากของผู้มีความรู้ความสามารถสามารถมากกว่า
- 3) ป้องกันการเอาเปรียบ เปิดเผยผู้ด้อยกว่า
- 4) ป้องกันการกัดตุนลินคำจำกัดเป็นไว้ก่อนโดยประโยชน์ โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของสังคม

ประโยชน์ของการแบ่งปันในสังคม ย่อมทำให้เกิดมิตรภาพของความเอื้ออาทร หากแม้ จะมีความขัดแย้งในสังคม ก็ง่ายต่อการประนีประนอม เพราะมีความเป็นมิตรต่อกัน ดังที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า ผู้ให้ห่วยอมผูกมิตรไว้ได้

สาระสำคัญของสัมมาทิภูมิข้อที่ 1 ที่ว่า ทานที่ให้แล้วมีผล คือ มีผลให้เราสามารถป้องกัน และกำจัดความตระหนี่ และความเห็นแก่ตัวออกจากใจได้ ขณะเดียวกันก็เป็นการเพิ่มพูน ความปรารถนาดีต่อกันและกันระหว่างผู้ให้และผู้รับ

สัมมาทิภูมิข้อที่ 2 ยัณฑ์ที่บูชาแล้วมีผล

1) ความหมายของการบูชา�ัณฑ์

คำว่า “บูชา�ัณฑ์” ตามนัยที่กล่าวว่าหมายถึง สังคมส่งเคราะห์ คือ การให้ความช่วยเหลือ กลุ่มชนในสังคมที่ประสบปัญหาทางกายภาพ ปัญหาทางเศรษฐกิจ หรือปัญหาจากภัยธรรมชาติ เป็นต้น เพื่อช่วยเหลือกลุ่มบุคคลเหล่านี้อย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. ให้สามารถมีชีวิตอยู่ได้
2. ให้โอกาสได้รับการศึกษาพัฒนาให้เป็นพลเมืองดีของชาติ
3. สามารถแก้ปัญหาระบุรุษที่ตนกำลังเผชิญอยู่ได้สำเร็จ

นอกจากนี้ยังมีสมณพราหมณ์ คือ พระภิกษุสงฆ์ที่ทำหน้าที่เผยแพร่องรมะ เป็นครูสอน ศีลธรรมให้สังคม ให้ตั้งอยู่ในสัมมาทิภูมิ ซึ่งท่านจำเป็นต้องอาศัยจตุปัจจัยจากญาติโยม เพื่อให้ ปลอดภัยและมีเวลาในการศึกษา ประพุตติปฏิบัติธรรม และเผยแพร่ศีลธรรมแก่คนในสังคม

การศึกษาในสถาบันต่างๆ มุ่งเน้นในด้านวัฒนเพื่อการประกอบอาชีพ แต่ขาดการมุ่งพัฒนาในด้านจิตใจ หากสังคมขาดครูสอนศีลธรรม คนในสังคมก็จะมีแต่ความเป็นมนุษย์ทางกาย เท่านั้น ด้วยเหตุนี้การส่งเสริมสมณพระมณ์ผู้ประพฤติปฏิปักษ์ติดปฏิบัติชอบ จึงเป็นหน้าที่รับผิดชอบของทุกคน

สาระสำคัญของสัมมาทิฏฐิข้อ 2 ที่ว่า ยัญที่บูชาแล้วมีผล คือ มีผลช่วยให้ตนเองสามารถป้องกันและกำจัดความโลภได้อย่างกว้างขวางและยั่งยืนขึ้น ขณะเดียวกันก็สามารถเพิ่มพูนความรักความปรารถนาดีต่อมวลมนุษย์ที่อยู่ร่วมโลกเดียวกันให้กว้างขวางยิ่งๆ ขึ้น

สัมมาทิฏฐิข้อที่ 3 การสังเวยที่บวงสรวงแล้วมีผล

1) ความหมายของการสังเวยและบวงสรวง

ผู้คนส่วนมากเห็นคำว่า สังเวยและบวงสรวงแล้ว ก็มักจะนึกถึงพิธีเช่นสังเวยผีตามแนวไสยศาสตร์ พิธีไหว้เจ้า หรือเช่นตามธรรมเนียมจีน

ในพระพุทธศาสนา หมายถึง การนำสิ่งของที่สมควรไปสักการะ หรือมอบให้ผู้ที่ควรบูชา มีผลดีจริง ควรทำอย่างยิ่ง

บุคคลที่ควรบูชาาก็คือ บุคคลที่เคยประกอบคุณงามความดีมาแล้วทั้งแก่เราและผู้อื่น แบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม คือ

1. บุคคลที่มีคุณต่อตัวเราโดยตรง และท่านยังมีชีวิตอยู่ เช่น พระดา บิดา ครูอาจารย์ เป็นต้น
2. บรรพบุรุษและญาติมิตรผู้ล่วงลับไปแล้ว
3. บุคคลที่มีศีลธรรมสูงส่ง เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม
4. สมณพระมณ์ผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ มุ่งมั่นพัฒนาสังคม

2) จุดมุ่งหมายของการบูชาบุคคลที่ควรบูชา

1. เพื่อแสดงความกตัญญูกตเวทีแก่ผู้ที่เคยมีพระคุณ
2. เพื่อแสดงการยอมรับนับถือ ยกย่อง บุคคลที่มีคุณงามความดี
3. เพื่อประกาศเกียรติคุณของท่านนั้นๆ ให้โลกรู้ และยึดถือเป็นแบบอย่าง

4. เพื่อสร้างค่านิยมที่ถูกต้องให้แก่สังคม
5. เพื่อป้องกันตนเองไม่ให้คอยจับผิด คิดอิจฉาริษยาผู้อื่น

สาระสำคัญของสัมมาทิปฏิชี้ข้อ 3 ที่ว่า การ เช่น สร่วงมีผล คือ มีผลดีในการส่งเสริมให้ทุกผู้คนในสังคมยึดถือธรรมเป็นใหญ่ มีจิตผ่องใส เกิดกำลังใจในการทำความดีให้อย่างขึ้นไปก่อให้เกิดความสามัคคีของคนในสังคม

สัมมาทิปฏิชี้ข้อที่ 4 ผลวิบากของกรรมที่ทำดี ทำชั่วแล้วมีผล

1) ความหมายของผลวิบากกรรมของกรรมที่ทำดี ทำชั่ว

คำว่า “กรรม” ในพระพุทธศาสนา แปลว่า การกระทำโดยเจตนา นั่นคือ การกระทำทางกาย วาจา และใจ ที่เกิดจากความตั้งใจ

กรรมดี หมายถึง การกระทำที่ดีงาม เหมาะสม ไม่ผิดศีล ไม่ผิดธรรม ไม่มีบาปกรรมชั่ว หมายถึง การกระทำที่ผิดศีล ผิดธรรม ก่อให้เกิดบาป

2) เกณฑ์ในการตัดสินกรรมดี กรรมชั่ว

1. พิจารณาที่ผลสุดท้ายของการกระทำ ดังที่พระพุทธองค์ตรัสว่า “บุคคลทำกรรมได้แล้ว ไม่เดือดร้อนในภายหลัง มีจิตแ章程ชื่นเบิกบานได้รับผลกรรมใด กรรมที่ทำแล้วนั้นเป็นกรรมดี บุคคลทำกรรมได้แล้ว ย่อมเดือดร้อนในภายหลัง และมีหนานองด้วยน้ำตาร้องไห้อยู่ ได้รับผลกรรมใด กรรมที่ทำแล้วนั้นเป็นกรรมชั่ว”

2. พิจารณาที่ต้นเหตุของการกระทำ ดังที่พระพุทธองค์ตรัสว่า “กรรมที่บุคคลทำด้วย โอลภะ อโโภะ อโมหะ กรรมนั้นเป็นกุศลกรรม ไม่มีโทษ กรรมนั้นมีผลเป็นสุข กรรมใดที่บุคคลทำด้วย โอลภะ โโภะ อโมหะ กรรมนั้นเป็นอกุศลกรรมมีโทษ กรรมนั้นมีผลเป็นทุกข์”

สาระสำคัญของสัมมาทิปฏิชี้ข้อ 4 ที่ว่า ผลวิบากของกรรมที่ทำดี ทำชั่ว มีผล คือ ไม่ว่า กาลไหนๆ ในที่สุดแล้ว บุคคลทำดีต้องได้ดีจริง บุคคลทำชั่wtต้องได้ชั่วจริง

สัมมาทิปฏิชี้ข้อที่ 5 โลกนี้มี

1) ความหมายและขอบเขตของโลกนี้

ตามพระพุทธศาสนา คำว่า โลก มีความหมายกว้างมาก ความหมายอย่างแคบ ยัง

ครอบคลุ่ม 3 เรื่อง ชื่งมีคัพท์เฉพาะตามความหมายในตัวเอง คือ

1. สังขารโลก หมายถึง สังขารร่างกายของคนและสัตว์ทั้งหลาย อันประกอบด้วย กายกับใจ

2. สัตว์โลก หมายถึง หมู่สัตว์ที่มีชีวิตทั้งปวงนอกจากตัวเราเอง เช่น มวลมนุษย์ และ สัตว์ติดจานต่าง ๆ เป็นต้น

3. โภกาสโลก หมายถึง สถานที่ที่สัตว์โลกได้อาศัยเป็นที่อยู่ เป็นที่ทำมาหากินและ เป็นที่สร้างกรรมดีและชั่ว ซึ่งได้แก่ ผืนดิน ผืนน้ำ ผืนฟ้า นั่นเอง

2) สาระสำคัญของโลกนี้ ที่ทุกคนต้องทำความเข้าใจให้ถูกต้องถ่องแท้มีอยู่ 4 ประการ คือ

1. โลกนี้มี หมายความว่า การที่เรามีรูปร่างหน้าตา ฐานะทางความเป็นอยู่ สติปัญญา และนิสัย นับตั้งแต่ถือกำเนิดมา เป็นผลมาจากการดีหรือกรรมชั่วที่เราทำไว้เองในอดีตชาติเป็น เหตุสำคัญอย่างหนึ่ง

2. โลกนี้มีความไม่แน่นอน คือ เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่จริงยังยืน ไม่คงที่

3. โลกนี้มีคุณ เพราะเป็นแหล่งสำหรับสร้างบุญกุศลอันประเสริฐเพียงแหล่งเดียว

4. โลกนี้มีเวลาจำกัด คือ ความตายเป็นตัวจำกัดเวลาแห่งการมีชีวิตของคนเรา

สาระสำคัญของสัมมาทิฏฐิข้อ 5 ที่ว่าโลกนี้มีคุณเป็นอย่างยิ่ง เหมาะสำหรับใช้สร้าง บุญ karma แต่มีเวลาให้ใช้จำกัด จึงต้องรีบใช้ ใช้อย่างชاقฉลาด ใช้ให้เต็มกำลัง และทะนุถนอม จึงจะคุ้มค่า ที่ได้มารักษาในโลกนี้

สัมมาทิฏฐิข้อที่ 6 โลกหน้ามี

1) ความหมายของโลกหน้ามี

คำว่า “โลกหน้า” มีความหมาย 2 ประการ คือ

1. ชีวิตหลังความตาย หมายความว่า เมื่อคนเรา รวมทั้งสัตว์โลกทั้งมวล ตายแล้ว ไม่สูญ灭ต จะสูญลืนก็แต่เฉพาะร่างกายซึ่งถูกเผาหรือถูกฝังลงดิน ส่วนเจยังไม่สูญ ทราบได้ที่ใจ ยังมีกิเลสจะต้องไปเกิดมีชีวิต อាមัยในร่างกายใหม่ต่อไปอีก

2. สถานที่สถิตของชีวิตหลังความตาย เป็นเรื่องที่แน่นอนว่า เมื่อมีการถือกำเนิด

ของชีวิตก็จำเป็นต้องสถานที่รองรับชีวิตนั้น

สาระสำคัญของสัมมาทิฏฐิข้อ 6 ที่ว่าโลกหน้ามี คือ โลกหน้ามีจริงตามแล้วไม่สูญ ความเป็นไปของโลกหน้าเป็นผลของกรรมดีหรือกรรมชั่วที่เราทำเอาในโลกนี้เป็นหลัก เราทุกคนจึงต้องไม่ประมาท

สัมมาทิฏฐิข้อที่ 7 มารดา�ี

1) ความหมายของมารดา�ี

คำว่า “มารดา�ี” มีความหมายว่า มารดา่มีพระคุณต่อบุตร แม้ชาวพุทธโดยทั่วไปจะตรanh กว่ามารดา่มีพระคุณต่อตนอย่างใหญ่หลวง ถึงกับมีถ้อยคำอุปมาอุปมาภิ喻 เป็นเวลา ช้านานแล้วว่า ถ้าจะให้โลกคือแผ่นดินแห่งปากกา จุ่มน้ำในมหาสมุทรแห่น้ำหมึกเขียนพรรรณ พระคุณของแม่ บันแฝ่นฟ้าซึ่งใช้แทนกระดาษ จนกระทั้งน้ำในมหาสมุทรเหือดแห้งไปหมด ก็จะยังสามารถประกาศพระคุณของแม่ได้ครบถ้วนสมบูรณ์

อย่างไรก็ตาม ความรู้สึกตัญญานานี้ก็ถือว่า ยังเป็นความเข้าใจถูกในระดับผิวเผิน เท่านั้น เพราะมองเห็นเพียงแต่ว่า มารดาต้องเหนื่อยยากลำบาก ประคบระหงມเลี้ยงดูบุตร ตั้งแต่ยังเป็นทารกอยู่ในครรภ์ กว่าจะเลี้ยงลูกแต่ละคนจนเติบใหญ่ สามารถทำมาหากินเลี้ยงชีวิต ได้ด้วยตนเองนั้น มารดาต้องเหนื่อยยากอยู่เสมอ แท้ที่จริง พระคุณอันยิ่งใหญ่ของมารดา ตามนัยที่พระพุทธองค์ตรัสว่า “มารดา�ี” นั้นหมายถึง พระคุณของมารดาที่มีต่อบุตรซึ่งอาจสรุปได้เป็น 3 ประการหลักคือ

1. ให้ชีวิตแก่บุตร

2. ให้ต้นแบบร่างกายที่เป็นมนุษย์ ซึ่งเหมาะสมกับการทำความดีด้วยประการทั้งปวง ไม่มีสัตว์โลกชนิดใดๆ เทียบเทียมได้ แม้เทวดา ก็สู้ไม่ได้

3. ให้ต้นแบบจิตใจที่เป็นมนุษย์

สาระสำคัญของสัมมาทิฏฐิข้อ 7 ที่ว่ามารดา�ี คือ มารดา่มีพระคุณต่อบุตรอย่างยิ่ง บุตรทุกคนต้องตั้งใจตอบแทนพระคุณท่าน ให้เต็มความรู้ความสามารถของตน

สัมมาทิฏฐิข้อที่ 8 บิดามี

1) ความหมายของบิดามี

บิดามี ความหมายว่า บิดามีพระคุณต่อบุตรจริง พระคุณอันยิ่งใหญ่ของบิดาก็ทำหนองเดียวกับของมารดาหนึ่นเอง คือ

1. ให้ชีวิต
2. เป็นต้นแบบทางกาย
3. เป็นต้นแบบทางใจ

เนื่องจากมารดาต้องอุ้มครรภ์อยู่เป็นเวลานานถึง 9 เดือน 10 เดือน ทำให้บางคนมองว่า มารدامีพระคุณมากกว่าบิดา จึงมักจะมีคำตามว่าพ่อ กับแม่ ใครมีพระคุณมากกว่ากัน ?

ในแง่ของการให้กำเนิดนั้น ตอบได้ว่า มีเสมอ กัน เพราะถ้าไม่มีพ่อแม่ก็มีลูกไม่ได้ แต่พ่อที่ไม่ได้ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูลูก ย่อมไม่เป็นต้นแบบทางใจให้แก่ลูก

บุคคลที่สามารถตระองเห็นพระคุณของแม่ ยอมมีใจสว่าง เกิดปัญญา ตระองเห็นพระคุณของพ่อตามมาได้โดยง่าย

สาระสำคัญของลัมมาทิภูมิข้อ 8 ที่ว่าบิดามี คือ บิดามีพระคุณต่อบุตรอย่างยิ่ง เช่นเดียวกับมารดา

สัมมาทิภูมิข้อที่ 9 สัตว์ที่เป็นโอปปะติกะมี

- 1) ความหมายของสัตว์ที่เป็นโอปปะติกะ

อุปปะติกะหรือโอปปะติกะ หมายถึง สัตว์โลกที่ผุดขึ้นโดยไม่ต้องอาศัยพ่อแม่ แต่อาศัยกรรมในอดีต เช่น เทวดา พรหม สัตว์นรก เปรต และอสุรกาย

ความรู้เรื่องกำเนิด 4 จะทำให้เกิดความเข้าใจเรื่องโอปปะติกะได้ไม่ยาก

พระพุทธศาสนาอธิบายว่า การเกิดของสัตว์โลกแบ่งออกเป็น 4 ประเภท เรียกว่า กำเนิด 4 คือ

1. อัณฑะกำเนิด คือ เกิดในฟองหรือจากฟอง เช่น ไก่ นก เป็นต้น

2. ชลาพุชชะกำเนิด คือ เกิดในครรภ์ หรือจากครรภ์ ได้แก่ สัตว์ที่เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม เป็นส่วนมาก เช่น คน สุนัข เป็นต้น

3. สังເສທະกำเนิด คือ เกิดในสิ่งໂສໂຄຣກ หรือจากสิ่งໂສໂຄຣໃນชาກສພູດເນິ້ງໃນນໍ້າເນິ້ງ ອາຫາຮບູດເນິ້ງ ໄດ້ແກ່ ຈຸລິນທີ່ຢືນສັນຕິພາບ ເຊິ່ງສັນຕິພາບ ເປັນຕົ້ນ

4. โอปปะติกะกำเนิด คือ สัตว์ที่เกิดผุดขึ้นโดยไม่ต้องอาศัยพ่อแม่ แต่อาศัยผลกระทบในอดีตได้แก่ เทวดา พระมหา สัตว์นรก เปรต อสุรกาย และเมื่อเกิดแล้วก็โตทันที

กำเนิด 3 ประเภทแรก เป็นเรื่องเข้าใจง่าย สำหรับผู้คนโดยทั่วไป เพราะเป็นเรื่องจริงที่ได้รู้ได้เห็นกันในชีวิตประจำวัน ส่วนกำเนิดในข้อ 4 นั้น ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า และปัจจุบันยังไม่มีเครื่องมือวิทยาศาสตร์ใดๆ ให้ส่องดูได้ กระนั้นก็ตาม ผู้ที่มีใจส่วนกลางสามารถตระหนาเหตุผลจนเกิดความเข้าใจถูกทั้ง 8 ข้อ ดังที่ผ่านมาแล้ว ถ้าได้รับการอธิบายซึ่งแน่ที่หมายจากผู้มีธรรม ก็สามารถตระหนาความเข้าใจได้โดยไม่ยากนัก

เช่นกรณีของผึ้งกับแมลงวัน แมลงทั้งคู่มีการเผยแพร่คุณต่างกัน ถ้านำมาซึ้งไว้ในที่เดียวกัน สักระยะหนึ่ง แล้วปล่อยออกไป แมลงทั้งสองตัวก็จะแยกกันไปสู่ ณ ที่ที่มันเผยแพร่คุณ แมลงผึ้งย้อมบินไปทางน้ำหวานตามดอกไม้ ส่วนแมลงวันย้อมบินไปสู่ที่สกปรกโสโครก

คนเดือนนี้เปรียบได้กับผึ้ง คิดสร้างแต่กรรมดีจนคุณเป็นนิสัย ส่วนคนเหล่านั้นเปรียบได้กับแมลงวัน คือ ชอบทำแต่กรรมชั่วเป็นอาชิน เมื่อละโลกรู้สึกไปแล้วยอมไปในร่างที่หมายจะสูญเสีย กรรมดีกรรมชั่วที่ตนเองได้ทำไว้

สาระสำคัญยิ่งของสัมมาทิภูติข้อที่ 9 คือ โอปปะติกะมีจริง นรkJ และสรรค์ซึ่งเป็นที่เกิดที่อยู่ของเหล่าโอปปะติกะมีจริง ทั้งนรkJ และสรรค์ต่างอยู่พ้นจากโลกมนุษย์ และสายตามนุษย์ แต่ยังไม่พ้นการเวียนว่ายตายเกิด ไม่พ้นจากอำนาจกิเลส และไม่พ้นทุกข์

สัมมาทิภูติข้อที่ 10 สมณพราหมณ์ทั้งหลาย ผู้ดำเนินไปชอบ ปฏิบัติชอบ ชึ่งประกาศโลกหน้าให้แจ่มแจ้ง เพรารู้ยิ่งด้วยตนเอง มีอยู่ในโลก

1) ความหมายและขอบเขต

ประการแรก สมณพราหมณ์ท่านนั้นฯ ย่อมหมายถึง พราหมณ์ พระอรหันต์

ประการที่สอง ประกาศโลกหน้าให้แจ่มแจ้ง ย่อมหมายถึง ความรู้แจ้งในสังสารวัฏ คือ การเวียนว่ายตายเกิดนั้นเอง

ประการที่สาม สาเหตุที่ท่านรู้ยิ่งด้วยตนเอง คือ เพราะท่านตั้งใจทุ่มเทประพฤติดี ปฏิบัติชอบด้วยการละกรรมชั่วทั้งปวง ทำกรรมดีให้ถึงพร้อม และทำใจให้ผ่องใสอย่างไม่ลดละ ถึงขั้น ส่วนของพลังเกิดทิพย์จักขุ ธรรมจักขุหรือญาณทั้งสิ้นไปตามลำดับ จนสามารถรู้แจ้งโลกหน้า ได้ด้วยตนเอง รู้วิธีประกาศโลกหน้า เป็นกัลยาณมิตรแก่ชาวโลก

สาระสำคัญของสัมมาทิภูจิข้อ 10 ที่ในโลกนี้ สมณพราหมณ์ทั้งหลายผู้ดำเนินไปชอบปฏิบัติชอบซึ่งประกาศโลกนี้โลกหน้าให้แจ่มแจ้ง เพราะว่าอยู่ด้วยตนเองในโลกนี้มีอยู่หมายความว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดจนพระอรหันต์ ผู้สามารถรู้แจ้งโลกนี้โลกหน้า ด้วยวิริยอุตสาหะยิ่งของท่านเองมีจริงท่านเหล่านั้นเปี่ยมล้นด้วยมหาการุณा ได้สละชีวิตบำเพ็ญตนเป็นกัลยาณมิตรให้แก่ชาวโลกเสมอมา

สรุป ผู้มีศรัทธายื่อมดำเนินชีวิตอย่างผู้มีสัมมาทิภูจิเบื้องต้น 10 ประการ ทำให้เป็นผู้มีปัญญาตัดสินใจเรื่องราวต่างๆ ในโลกและชีวิตได้ถูกต้องตามความเป็นจริงว่า อะไรถูก-ผิด อะไรดี-ชั่ว อะไรบุญ-บาป อะไรควร-ไม่ควรทำ เป็นเหตุให้คิดดี พูดดี และทำดีได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้กำจัดความทุกข์ในชีวิตได้จริง และมีแต่ความสุขความเจริญในชีวิต

2.3 พระราชธรรมคืออะไร

พระราชธรรม ประกอบด้วย 2 คำ

พระราชธรรม แปลว่า ผู้ดำเนินชีวิตในทางโลก, ผู้ครองเรื่อง

ธรรม แปลว่า ความถูกต้อง, ความดีงาม, นิสัยที่ดีงาม, คุณสมบัติ, ข้อปฏิบัติ

พระราชธรรม แปลว่า คุณสมบัติของผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตทางโลก

พระราชธรรม ประกอบด้วยธรรมะ 4 ประการ คือ

1. สจจะ แปลว่า จริง ตรง แท้
2. ทมะ แปลว่า ฝึกตน ข่มจิต และรักษาใจ
3. ขันติ แปลว่า อดทน
4. จาคะ แปลว่า เสียสละ

ความสำคัญของหลักธรรม 4 ประการ ที่มีต่อการสร้างตัวนี้ พระพุทธองค์ถึงกับทำให้ไปตามผู้รู้ท่านอื่นๆ ว่า

มีสิ่งใดในโลกนี้ที่สร้างเกียรติยศให้คนเราได้เท่ากับการมี “สจจะ” หรือไม่

มีสิ่งใดในโลกนี้ที่สร้างปัญญาให้คนเราได้เท่ากับการมี “ทมะ” หรือไม่

มีสิ่งใดในโลกนี้ที่สร้างทรัพย์สมบัติให้คนเราได้เท่ากับการมี “ขันติ” หรือไม่

มีสิ่งใดในโลกนี้ที่สร้างหมู่มิตรให้คนเราได้เท่ากับการมี “จาคะ” หรือไม่

การที่พระพุทธองค์ทรงทำให้ไปตามผู้รู้อื่นๆ อย่างนี้ก็หมายความว่า “ไม่มีธรรมะใดๆ

ที่จะใช้สร้างตัวให้ประสบความสำเร็จได้ยิ่งกว่าการสร้างสัจจะ ทมະ ขันติ จาคะให้เกิดขึ้นในตน อีกแล้ว หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ คนที่จะยืนหยัดผ่านอุปสรรคต่างๆ ในโลกนี้ไปจนกระทั่งพบรความ สำเร็จได้นั้น เขาต้องสร้าง “พระราชธรรม” ให้เป็นคุณสมบัติขึ้นพื้นฐานประจำตนก่อนนั้นเอง

เพราะฉะนั้น ความหมายที่แท้จริงของ “พระราชธรรม” คือ คุณสมบัติของผู้ที่สามารถ สร้างเกียรติยศ สร้างปัญญา สร้างทรัพย์สมบัติ และสร้างหมู่ญาติมิตรให้เกิดขึ้นได้สำเร็จด้วยกำลัง ความเพียรของตน

2.3.1 การสร้าง “สัจจะ” ให้เกิดขึ้นในตน

สัจจะ แปลว่า ความสัตย์ ความชื่อ

ถ้าขยายความตามศัพท์ແຍກได้ 3 ลักษณะคือ มีความจริง ความตรง และความแท้ จริง คือ ไม่เล่น

ตรง คือ ความประพฤติทางกาย วาจา ตรงไม่เบิดพลิ้ว ไม่ป่ายเบียง แท้ คือ ไม่เหลวไหล

แต่ถ้าในทางปฏิบัติสัจจะ คือ ความรับผิดชอบ หมายความว่า ถ้าจะทำอะไรแล้ว ต้อง ตั้งใจจริง ทำอย่างสุดความสามารถให้เป็นผลสำเร็จ

การที่ใครจะสามารถสร้างตัวขึ้นมาได้นั้น ต้องมีสัจจะเป็นพื้นฐาน เพราะคนที่มีสัจจะ เป็นพื้นฐานจะมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำทุกอย่าง ไม่ปล่อยผ่านกับสิ่งที่ได้รับมา จะทำทุกสิ่ง ที่มาถึงมืออย่างสุดกำลัง และเต็มความสามารถ

ลักษณะของสัจจะ มีด้วยกัน 5 ประการ คือ

ประการที่ 1 สัจจะต่อความดี

ก็คือ การประพฤติตนเป็นคนเที่ยงแท้ มั่นคงต่อความดีไม่หันเหไปในทางชั่ว ไม่ว่าจะ ตกอยู่ในสถานการณ์เช่นไร

ในทางปฏิบัติ การจะมีสัจจะต่อความดีได้นั้น ต้องคิดให้เห็นถึงคุณความดีได้อย่าง แจ่มแจ้ง และเห็นโทษของความชั่วได้ชัดเจน

พยายามรักษาความดีในตนไว้ ถ้าเป็นพระราชธรรมก็ต้องละ กรรมกิเลส 4, อคติ 4, อบายมุข 6 และต้องปรับความเห็นของตนให้ถูก ให้เป็นสัมมาทิปฏิจิให้ได้ หากเป็นพระก็ต้องรักษาสิ่งใดๆ

สืบพอดพระพุทธศาสนา หากเป็นพระราVAS ก็ต้องทำมาหากินตั้งตนให้ได้ สร้างหลักฐานให้กับวงศ์ตระกูล ใครจะอยู่ในหน้าที่อะไรก็ต้องพยายามหาดีของตนให้ได้ หากหาดีนอกทางเสียแล้ว ก็จะเสียความจริงต่อกาลังดี

ประการที่ 2 สัจจะต่อหน้าที่

คือ การที่ใครก็ตามที่เกิดมาຍ่อมมีหน้าที่ติดตัวมาด้วยกันทั้งนั้น ดังนั้น จึงควรมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน ใครเป็นสามีก็รับผิดชอบต่อหน้าที่สามี เลี้ยงครอบครัวให้ดี ไม่ปนใจให้หงุดงิ้ว อื่น จริงใจกับภรรยา ใครเป็นภรรยาก็จริงใจต่อหน้าที่ของภรรยา ดูแลภาระงานในบ้านให้เรียบร้อย ไม่เที่ยวเตร่ ไม่เล่นการพนันแพ้ผลประโยชน์ทรัพย์

เป็นลูกก็ต้องมีความรับผิดชอบว่า เราเป็นลูกมีหน้าที่รักษาวงศ์ตระกูลให้ดี ถ้าฟ่อแม่แก่เฒ่า ก็ต้องเลี้ยงดูท่าน

เป็นพ่อแม่ก็จริงใจลงไปในหน้าที่พ่อแม่ เป็นตำรวจก็รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตำรวจ ไม่ว่าใครจะเป็นอะไรมีทุ่มไปกับหน้าที่ของตัวให้เต็มที่ หากทำเช่นนี้ได้จึงเรียกว่า มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่

ประการที่ 3 สัจจะต่อภาระงาน

สัจจะต่อภาระงาน ก็คือการตั้งสัจจะลงไปในงาน หมายถึงการทำงานนั้นต้องทำจริง ไม่ทำเหยาะๆ แหะๆ หรือทำเล่นๆ

ดังนั้นเมื่อมีหน้าที่แล้วก็ยอมมีงานตามมา สามีก็มีงานของสามี คืองานหาเลี้ยงครอบครัว เป็นภรรยา ก็มีงานของภรรยา เป็นลูกก็มีงานของลูก เป็นพระ ก็มีงานของพระ จะเป็นอะไรมีหน้าที่และมีงานตามมา ยิ่งอายุมาก หน้าที่ก็ยิ่งมากเป็นเงาตามตัว เมื่อหน้าที่มาก งานก็มาก ด้วยเช่นกัน

คนที่ไม่จริงต่อภาระงาน มีอยู่ 3 ประเภทด้วยกัน คือ

1. พวก “ทุจจิริต” คือ พวกที่ทำงานเสีย
2. พวก “สิกิล์” คือ พวกที่ทำงานเหละแหละ
3. พวก “อาภุล” คือ พวกที่ทำงานคึ้งค้าง

หากทำอย่างนี้จะเสียสัจจะต่อภาระงาน วิธีแก้ก็คือ ทำให้ดี ทำให้เคร่งครัด ทำให้เสร็จสิ้น

หากทำได้ก็จะกลายเป็นสัจจะต่อการงาน

อีกประการหนึ่ง เรามักได้ยินคำพังเพยว่า “เรือล่มเมื่อจอด” คำนี้ใช้กับผู้ที่เคยทำดีมาแล้ว แต่ประมาทเมื่อปลายมือ เพราะไม่ตั้งใจทำให้ดีที่สุดหรือทำสักแต่ว่าทำ เพราะฉะนั้น เมื่อทำความดีแล้ว ต้องทำให้ดีพร้อม จนครา ก็ทำให้ดีกว่านี้ไม่ได้อีกแล้ว คือ ต้องทำงานขั้นนั้นให้สำเร็จให้ได้ และให้ดีที่สุด นี่คือความรับผิดชอบของคนที่มีสัจจะต่อการงาน

ประการที่ 4 สัจจะต่อว่าจา

สัจจะต่อว่าจา คือ จริงต่อว่าจา นั่นก็คือคำพูดของเราเอง ไม่ว่าจะเป็นการพูดด้วยปาก หรือการเขียน ตลอดจนการแสดงอาการที่เป็นการปฏิญาณต่อผู้อื่นก็ตาม จัดอยู่ในเรื่องของว่าจาได้

สัจจะต่อว่าจามีอยู่ด้วยกัน 2 ประเภท คือ

1. พูดอย่างไรทำอย่างนั้น คือ เมื่อพูดออกไปแล้วก็ต้องพยายามทำให้ได้จริงตามที่พูด
2. ทำอย่างไรพูดอย่างนั้น คือ การพูดคำจริง เมื่อเราทำอะไรลงไปก็พูดไปตามนั้น การกระทำต้องตรงกับคำพูดของตัวเองเสมอ

ประการที่ 5 สัจจะต่อบุคคล

สัจจะต่อบุคคล คือ ต้องจริงต่อบุคคล ในที่นี้คือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวเรา

จริงต่อบุคคลนั้น หมายถึง การเป็นผู้ที่ประพฤติต่อคนอื่นอย่างสมำเสมอ ไม่กลับกลอก และความจริงต่อบุคคลจะเกิดขึ้นได้นั้น ต้องอาศัยความจริงใจต่อกัน ถ้าเรารอ已久ให้คนอื่นเขาจริงใจต่อเรา เรา ก็ต้องให้ความจริงกับเข้าด้วย

คนเรามักชอบบ่นว่า “ผมนี่ไม่มีเพื่อนจริงสักคน” ความจริงแล้ว ตัวเองต่างหากที่ไม่จริงกับเขาก่อน แล้วเขาก็จะมาจริงใจกับเราได้อย่างไร เวลาควบกับใครก็บอกเขาว่า

“ มีธุระเดือดร้อนอะไรอะไร ก็ บอกนะ จะช่วยเต็มที่ ”

แต่พอเขาก็มาพึ่งพาให้ช่วยเหลือ กลับบิดพลิ้ว สารพัดจะหาเหตุผลมาอ้าง มาแก้ตัวอย่างนี้ก็ไม่มีใครเข้าใจด้วย

ขอฝากเป็นข้อคิดไว้ คือ ถ้าจะจะครบเป็นเพื่อนกันตลอดไป อย่าเล่นแซร์เล่นไฟกับเพื่อน เพราะสองอย่างนี้พอยเล่นจะเอาผลประโยชน์กัน แล้วจะมีความจริงใจต่อกันได้อย่างไร เพื่อนกัน

มีอะไรต้องช่วยเหลือจุนเจือกัน เพื่อนติดขัดเรื่องเงินเรื่องทอง ก็ตัดเงินส่วนที่ไม่ทำให้ตัวเองเดือดร้อนให้ไปเลย ไม่ต้องไปคิดเรื่องดอกเบี้ย จะคิดถูกคิดแพงก็ถือว่าไม่จริงใจต่อกันทั้งนั้น

หรือเป็นตำรวจ จับผู้ต้องหาได้ด้วยความเห็นอย่างใด ก็อย่าไปแก้แค้นด้วยการซ้อมคนไม่มีทางลับ มีหน้าที่สอบสวน เจอผู้ร้ายปากแข็งซักซ้ายอย่างไร ก็ต้องทน ต้องพยายามใช้ปัญญาอย่างใช้วิธีการูณบีบคั้นให้เขารับสารภาพ ต้องนึกถึงคุณธรรมความดีให้มาก

สรุปความได้ว่า คนที่มีสัจจะคือคนที่ทำอะไรทุ่มสุดตัว จะทำงานซึ่งได้ก็ทุ่มทำให้ดีที่สุด คบให้ครก็คบกันจริงๆ ไม่ใช่ต่อหน้าสรรเสริญ ลับหลังนินทา ถ้าจะคบก็คือคบ ถ้าไม่คบก็ตัดบัญชีกันไปเลย ฝึกทุ่มหมดตัวอย่างนี้ ไม่ซักก็จะได้เหมือนพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา

วันที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสสูร พ่อนั่งสมาธิคุ้บลังก์แล้ว ก็ทรงตั้งสัจจะอธิษฐานทุ่มชีวิตเลยว่า “แม้เลือดเนื้อในร่างกายจะแห้งเหือดหายไป เหลือแต่หนัง เอ็นกระดูก ก็ตามที่หากยังไม่บรรลุสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว เราจะไม่ยอมลูกชิ้นเป็นอันขาด” พระบรมศาสดาของเราทุ่มสุดตัวอย่างนี้ เราเป็นลูกคิชช์ท่านต้องทำตาม

2.3.2 การสร้าง “ทมະ” ให้เกิดขึ้นในตน

ทมະ แปลว่า การรู้จักข่มจิตข่มใจตนเอง

ทมະ หมายถึง ความรักในการฝึกฝนตนเอง ความกระตือรือร้นในการเคี่ยวเขี้ยญฝึกฝนตนเองอย่างไม่มีข้อแม้เงื่อนไข เพื่อให้ตนเองมีทั้งความรู้ ความสามารถ และความดีเพิ่มพูนมากขึ้น ทุกวัน

เกิดเป็นคนต้องหันปรับปรุงตนเองอยู่เรื่อยไป อย่าอยู่กับที่ ขณะที่คนอื่นเขาวิ่งบ้างเดินบ้าง แม้ที่สุดกำลังคลานอยู่ ถ้าเรามัวนอนหลับ ก็เท่ากับเรากำลังถอยหลัง

เรื่องฝึกตัวเป็นลิ่งสำคัญ ใครที่มีผู้ใต้บังคับบัญชามาก ไม่ว่าจะเป็นตำรวจ ทหาร ข้าราชการ พ่อค้าอะไรก็ตาม หากไม่ฝึกตัว ไปไม่รอด นอกจากต้องฝึกทางด้านวิชาการตลอดแล้ว ยังต้องฝึกแก่นสัยใจคอตัวเองอีกด้วย ฝึกแก่นสัยตัวเองคือ ฝึกตัวด้านคุณธรรมนั่นเอง

เพราการที่เราฝึกแก่นสัยที่ไม่ดีของตนเอง จะทำให้เรามีความพร้อมที่จะยอมรับการอบรมสั่งสอน จากคนอื่นๆ ซึ่งจะเป็นทางมาแห่งปัญญาที่สำคัญ

ทมະ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ทันต่องกิเลส หมายถึง รู้เท่าทันกิเลสภายในตัวของเรารู้ว่าอะไรคือสิ่งที่จำเป็นสำหรับ

ชีวิต อะไรมีสิ่งฟุ่มเฟือย สิ่งไร้สาระ ไม่เกิดประโยชน์ เพราะการที่เราหันต่อ กิเลสนั้น เราจะรู้จักยับยั้งไม่ให้หลงไปกระทำในสิ่งที่ไม่ดี

2. ทันคน หมายถึง รู้เท่าทันคนที่เราต้องติดต่อ คบค้าสมาคม เพื่อรู้เท่าทันความคิดของเขาว่า จะส่งผลดีหรือไม่ดีต่อตัวของเรารึหน้าที่การทำงานของเราอย่างไร

3. ทันโลก หมายถึง รู้เท่าทันโลก รู้ว่าโลกนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด และเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร เพื่อที่เราจะสามารถปรับตัวได้ทัน

ทันโลก สามารถแบ่งได้เป็น 4 เรื่อง

1) ทันสถานการณ์ ในที่นี้เพื่อให้เรารู้ว่าสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจะกระทบกับเราในด้านที่เป็นโอกาส หรือวิกฤต เพื่อที่เราจะสามารถหาวิธีการรับมือได้ทัน

2) ทันเทคโนโลยี การทันต่อเทคโนโลยี จะช่วยพัฒนาขีดความสามารถรู้ความสามารถของคนให้ก้าวหน้า ก้าวไกล สะดวกรวดเร็วมากกว่า ในแต่การค้าสามารถลดต้นทุนในการผลิต หรือการค้า และสร้างโอกาสที่ดีกว่าในการแข่งขันในทางธุรกิจ

3) ทันกฎหมาย ทันต่อกฎหมายจะทำให้เรารู้ว่าเรามีข้อจำกัดอย่างไร อะไรต้องปฏิบัติ และอะไรที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการเกิดปัญหาและค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น

4) ทันวัฒนธรรมประเพณี การที่เรารู้ว่าท้องถิ่นแต่ละแห่งมีประเพณีและวัฒนธรรมอย่างไรนั้น เราจะสามารถรู้ว่า ห้องถิ่นนั้นๆ ต้องการอะไร และสิ่งไหนที่เข้าสามารถยอมรับได้หรือไม่ได้ เพื่อเราจะได้รู้ว่าขอบเขตจำกัดของ我们在การทำงานนั้นอยู่ที่ตรงไหน

4. ทันธรรมชาติ หมายถึง รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสภาพดินฟ้าอากาศในแต่ละฤดูกาล ทั้งนี้เพื่อจะได้ดูแลสุขภาพได้อย่างเหมาะสมและวางแผนการทำงานให้เหมาะสมกับสภาพอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในแต่ละฤดูกาลด้วย

หลักการฝึกฝนตนเอง

วิธีที่จะเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และความดีในเรื่องใดๆ ก็ตาม มีแนวทางการปฏิบัติอยู่ 4 ขั้นตอน คือ

1. ต้องหาครูดีให้เจo คือ การที่เราสนใจในเรื่องใดๆ ที่จะเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง ก็ตาม ผู้นั้นจะต้องหาคนที่มีความรู้ความสามารถในด้านนั้นๆ มาเป็นครูให้ได้ก่อน ไม่เช่นนั้นแล้วโอกาสที่จะประสบความล้มเหลวก็มีมาก เช่นกัน

2. ต้องฟังคำครู คือ ต้องตั้งใจฟัง และเมื่อสังสัยก็ซักถามทันที จนกระทั่งจับประเด็นให้ได้ว่าสิ่งที่ครูสอนในเรื่องนั้นๆ มีหลักการ วิธีการอย่างไรบ้าง อย่างชัดเจนเพื่อจะได้มีผิดพลาดเวลานำไปปฏิบัติ

3. ต้องทรงคำครู คือ นำประเด็นที่ครูอธิบายมาพิจารณาหาเหตุผลในทุกๆ ด้าน ทั้งในด้านของความสำคัญ วิธีการใช้งาน ข้อควรระวัง ตลอดจนผลได้ผลเสียที่จะตามมาในภายหลัง ให้ชัดเจนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

4. ต้องทำงานคำครู คือ เมื่อพิจารณาคำครูชัดเจนดีแล้ว ว่าทำอย่างถูกต้องและเหมาะสมสมนั้นทำอย่างไร และก็ลงมือปฏิบัติตามความรอบคอบ ระมัดระวัง ทำอย่างมีสติ เพื่อที่จะไม่ประมาท พลังเพลオ จนอาจเกิดความเสียหายตามมาภายหลังได้

การฝึกเพื่อแก้นิสัย

การแก้นิสัยไม่ดีแต่ละอย่าง ไม่ใช่ทำได้ง่ายๆ ต้องพยายามแก้ ส่วนจะแก้ได้มากหรือไม่น้อยแค่ไหนก็ต้องพยายามแก้กันเรื่อยๆ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อครั้งบำเพ็ญบารมีในพระชาติตั้นๆ ความรู้ความประพฤติของพระองค์ก็ไม่สมบูรณ์ เช่นคนทั่วไป จึงต้องล้มลุกคลุกคลานไปบ้างบ้างชาติเกิดเป็นสัตว์บางชาติเกิดเป็นคน เป็นคนยากจนก็มี เป็นงاشัตติรย์ก็มี บางชาติเป็นนกประษณ์ แต่จะล้มลุกคลุกคลานอย่างไร พระองค์พยายามฝึกตัวอยู่ตลอดเวลา สังเกตได้จากชาดกเรื่องต่างๆ

เราประกาศตัวเป็นชาวพุทธ เท่ากับประกาศว่าเป็นลูกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงมีหน้าที่ต้องฝึกตนตามพระองค์ รู้ว่านิสัยอะไรไม่ดีก็รีบแก้เสีย ฝืนใจให้ได้ ฝืนใจอยู่บ่อยๆ ทำซ้ำแล้วซ้ำอีกไม่ซ้ำก็คุ้นกับความดี

ศีลธรรมต้องนำหน้าความรู้

ปัญหาที่เกิดขึ้นในที่ทำงานหลายแห่ง คือ คนส่วนใหญ่มักไม่ฝึกฝน ปรับปรุงตัวเองโดยเฉพาะความประพฤติ บางคนปรับปรุงเฉพาะความรู้ ซึ่งความรู้ทางโลก เป็นความรู้ที่สามารถเรียนรู้ ทันกันได้โดยใช้เวลาไม่นาน และถ้าหากมีความรู้แล้วแต่ไม่รู้จักการฝึกฝนตนเอง ก็ยากที่จะเจริญก้าวหน้าได้

ทางที่ถูกที่ควร คือ เมื่อด้านวิชาการก้าวหน้าอยู่ตลอด ตัวเรา ก็ต้องพยายามค้นคว้าเพิ่มเติมมากหรือน้อยก็ให้ก้าวหน้าไปเรื่อยๆ พร้อมกันนั้น ก็รีบปรับปรุงคุณธรรมในตัวเราเสีย

แต่เนื่องจาก พอก็จะเวลาแล้ว เราต้องอาศัยคุณธรรมเป็นแนวทาง ในเรื่องการสอนอบรมน้ำใจคน เรื่องการเข้าสังคม เรื่องการติดต่อกับผู้ใหญ่ และอีกหลายสิ่งหลายอย่าง

แต่ถ้าขาดคุณธรรม ย่อมเกิดปัญหาตามมาหากما เช่น การเล่นพนันเสี่ยงโชค ปั่นแข็ง ปั่นขา ก่อเรื่อง ต่างคนต่างมีจิตใจขึ้นมา แล้วในที่สุด ก็ไม่สามารถสร้างตัวได้

ดังนั้นควรตั้งใจฝึกคุณธรรมดีที่สุด คุณธรรมที่ต้องฝึก ก็คือ ความไม่ลำเอียง ถ้า ลำเอียงแล้ววินิจฉัยจะเสียตาม บางคนลำเอียงแม้เรื่องเล็กๆ เช่น สุนัขบ้านเราไปกัดแพ้สุนัข ข้างบ้าน แค่นั้นและซักเดืองแทนสุนัขขึ้นมาที่เดียว คือ เอาหัวใจไปผูกกับสุนัข

บางคนเรื่องเล็กไม่ลำเอียง แต่ลำเอียงเรื่องใหญ่ พอกลูกตัวเองไปเล่นกับลูกชาวบ้าน เกิดทุบตีกันขึ้น ไม่ได้ตามเลยว่า ลูกตัวไปรังแกเขาก่อนหรือไปทำอะไรมา เข้าช่องลูกตัวเองทันที จะไปเล่นงานลูกชาวบ้านอย่างนักก็มี

เรื่องความลำเอียงนี้บางที่แก้กันช้ากว่าจะหาย เพราะฉะนั้นต้องฝึกเป็นคนไม่ลำเอียง ให้ได้ การฝึกเช่นนี้ เน้นการนั่งสมาธิมากๆ ให้ใจสงบอ่อน แล้วจะไม่ลำเอียง ไม่มีคติกับใคร แล้วเราจะไม่มีปัญหา กับใคร และจะเจริญก้าวหน้าได้ในที่สุด

กล่าวโดยสรุป ท่าน คือ การฝึกปรับปรุงตัวเองเรื่อยไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณธรรม ซึ่งนอกจากจะทำให้การทำงานดีขึ้นแล้ว ยังทำให้ไม่เครียดกับใคร สามารถยับยั้งตัวเองได้ สร้างเนื้อสร้างตัวได้มั่นคง

2.3.3 การสร้าง “ขันติ” ให้เกิดขึ้นในตน

ขันติ แปลว่า ความอดทน

อด คือ ไม่ได้ในสิ่งที่อยากได้

ทน คือ ได้ในสิ่งที่ไม่อยากได้

ขันติ เป็นลักษณะบ่งบอกถึงความเข้มแข็งทางจิตใจ ในการพยายามทำความดี ถอนตัวออกจากความชั่ว และเป็นคุณธรรมที่สำคัญ ในการแสวงหาเพื่อให้ได้ทรัพย์มา ในการสร้างตัว

ที่ว่าอดทนนั้น ไม่ได้หมายความว่า ใครตอกอยู่ในสภาพไหนแล้ว ก็จะยอมอยู่ในสภาพ อย่างนั้น เช่น ใจจนก็ยอมจนอยู่อย่างนั้น ไม่พยายามขวนขวยหาทรัพย์หรือเกี่ยวครัวน ในการทำงาน จะถูกใจดีกว่าก็ทน อย่างนี้เขารู้กว่าตัวด้าน ไม่ใช่ขันติ

ขันติ จำเป็นสำหรับการเชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ที่จะทำให้เราหันออกจากความดี

ดังนั้น ถ้าใครมีขันติแล้วคนนั้นจะมีจิตใจเข้มแข็ง อาจหาญร่าเริงในการทำความดี และสามารถถอนตัวออกจากความช้ำทุกอย่างได้

ขันติ มือญี่ 4 ลักษณะ คือ

1. อุดหนต่อความลำบากตรากรตรา ได้แก่ อุดหนต่อธรรมชาติ สภาพดินฟ้าอากาศ ที่ไม่เอื้ออำนวย ไม่ว่าลมพายุ ฝนตกหนัก แสงแดดที่แผลกล้า อากาศหนาว ภูมิประเทศจะทรุดกันดราอย่างไร ทนได้ทั้งนั้น ไม่ทอดทิ้งงาน กัดฟันทำงานของตนให้สำเร็จ

2. อุดหนต่อความทุกข์เวทนา คือ ทนต่อทุกข์เวทนาที่เกิดจากสภาพสังหารร่างกายที่ไม่เอื้ออำนวย อุดหนต่อความเจ็บไข้ได้ป่วย ย่อมรู้จักอุดหนอดกลัน ไม่โวยวายครั่วครวญเกินเหตุ บางคนทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศได้ดี แต่พอป่วยไข้ เห็นเข้มฉีดยา ก็กลัวตัวสั่นแล้ว บางคนเป็นฝี ธรรมดา กัว กลัวจะเป็นมะเร็ง แต่บางคนเจ็บป่วยให้แทบทลาย ก็ไม่เครียร่องโอดครวญ

3. อุดหนต่อความเจ็บใจ คือ ทนต่อการกระทบกระทั้ง หรือกระทบกระเที่ยบเปรียบเปรย การทำให้เจ็บอกเจ็บใจ

บางคนเพียงถูกคนโน้นกระทบที่ คนนี้กระแทกที่ เขาว่าหน่อยค่อนขอดนิด ก็อึดอัดเจ็บใจ

บางคนทนต่อความเจ็บใจได้บ้าง เพราะเขาเป็นผู้บังคับบัญชาของตน ถึงจะทนไม่ได้ก็ต้องทน การทนอย่างนี้ได้ถือว่ายังไม่เรียกว่า ขันติ

บางคนทนต่อความเจ็บใจ ต่อคำพูดของคนในระดับเดียวกัน พรรคพากเพื่อนผู้งูในที่ทำงานเดียวกันได้ถือว่า มีขันติระดับปานกลาง

ส่วนคนที่มีขันติ จริงๆ นั้น ต้องทนต่อการกระทบกระเที่ยบ เปรียบเปรย การทำให้เจ็บอกเจ็บใจ จากคนใต้บังคับบัญชาหรือผู้ต่ำกว่าได้

ในการทำงานนั้น เราต้องมีการติดต่อกับบุคคลหลายประเภท เพราะแต่ละคนมีการฝึกฝนเองต่างกันถ้าหากไม่มีขันติแล้ว ก็ไม่อาจจะทำงานให้ออกมาดีได้อย่างเป็นสุข ทั้งบางครั้ง ยังอาจทำให้มีเรื่องเดือดร้อนมาล้วนๆ ตัวเองอีกด้วย

4. อุดหนต่ออำนาจกิเลส คือ การอุดหนต่อ尼สัยที่ไม่ดีของตัวเราเอง

ในที่นี้มุ่งหมายถึง การไม่เอาแต่ใจตัว ไม่ยอมปล่อยตัวตามกระแสโลก ความเพลิดเพลิน เช่น ความสนุกสนาน การเที่ยวเตร่ ความพุ่งเพ้อต่าง ๆ หรือการได้ผลประโยชน์ในทางที่ไม่ควรเป็นต้น

กิเลสเป็นเชื้อโรคร้ายที่ฝังอยู่ในตัวเรามาตั้งแต่เกิด เวลามันกำเริบขึ้นมา จะค่อยบีบคั้น บังคับ ให้เราทำความช้ำต่างๆ โดยไม่มีความละอาย แล้วพอเราไปทำเข้า กิเลสก็ทำให้เราได้รับทุกข์ เป็นความเดือดร้อนมากมาย เป็นเหตุให้เราต้องมานั่งตำหนิตนเองในภายหลัง

อย่างมุข เป็นสิ่งเร้าภายนอกที่ค่อยกระตุ้นกิเลสให้กำเริบ และลูกلامอยู่ภายในใจ จนกล้ายเป็นนิสัยที่ไม่ดี หรือสันดานช้ำๆ ที่แก่ไขได้ยาก

บุคคลบางคนทบท่อความลำบากตราชกotrำได้ ทนต่อทุกข์เวทน่าได้ ทนต่อความเจ็บใจจากผู้ใดบังคับบัญชา แต่ที่ทนได้ยากที่สุดคือ ทนต่ออำนาจกิเลส หรือ การอดทนต่อความอยากนั่นเอง

ตัวอย่างเช่น ผู้ชายบางคน ทนเดดทนฝน ทนได้สารพัด แม้ที่สุด เขาเอาเงินมาติดสินบนก็ไม่ยอมรับ เอาปืนมาชูจะฆ่าบังคับ จะให้ทำผิด ก็ไม่ยอมก้มหัว แต่พอเจอสาวๆ สวาย ๆ มาออด อ้อนขอเช่าเอาราชาดาเข้าหน่อย ก็เหลือใจไปหมดทุกอย่าง อะไรที่ผิดก็ยอมทำ ไม่ว่าจะ ผิดกฎหมาย ผิดคือ หรือผิดธรรมก็ตาม ถ้าหากเป็นเช่นนี้แล้วก็ยากที่จะสร้างตัวขึ้นมาได้

ดังนั้นความอยู่รอดของตัวเรา จึงขึ้นอยู่กับว่าเราสามารถทนต่ออำนาจกิเลสได้เพียงใด เราจึงต้องอดทนต่อกิเลสให้ได้ด้วยการฝึกฝนตนเอง 2 ประการ คือ

1. อดทนต่อการควบคุมนิสัยที่ไม่ดีของเราไม่ให้ระบาดไปติดคนอื่น
2. อดทนต่ออย่างมุข 6

ถ้าหากอดทนต่อสิ่งเหล่านี้ได้จะสามารถตั้งตัวได้

ดังนั้น ขันติจึงเป็นคุณธรรมที่สำคัญ ที่เป็นพื้นฐานของการสร้างตัว นั่นเอง

2.3.4 การสร้าง “jacake” ให้เกิดขึ้นในตน

jacake แปลว่า ความเสียสละ

jacakeแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การஸະສິງຂອງ
2. การສະຄວາມສະດວກສບາຍ
3. การສະອາຮົມໜີທີ່ບຸດເນຳ

ความเสียสละ หมายถึง ความมีน้ำใจต่อการอยู่ร่วมกัน นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

การรู้จักเลี่ยஸละนั้น จะทำให้เราสามารถได้มิตรมา เพราะการเลี่ยஸละนั้น ไม่เพียงจะเลี่ยஸละในทางวัตถุแล้ว ยังหมายถึง การเลี่ยஸละเพื่อดูแลทั้งทางกายและทางจิตใจ

ทางกาย ก็คือ มีอะไรก็ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งปันสิ่งของให้กัน หรือหากมิตรมีปัญหา ในเรื่องใดก็ตาม หากสามารถช่วยได้ก็จะช่วยอย่างเต็มกำลัง ความสามารถ

ทางจิตใจ ก็คือ การรู้จักอนอมน้ำใจกันในยามปกติ รู้จักการให้กำลังใจกัน ในยามป่วยไข้ รู้จักเตือนสติห้ามปรามากันในยามประมาท และมีความซื่อสัตย์ต่อกัน

หากทำอย่างนี้ได้ เราก็จะได้มิตรที่ดีมาอยู่ใกล้ๆ คงชี้แนะแนวทางที่สามารถสร้างความเจริญให้กับตัวของเราได้

คนที่มีความตระหนี่ จะมีจิตใจคับแคบ เห็นแก่ตัว จะไม่สนใจคนอื่นจะเดือดร้อน เพียงใด ก็ไม่คิดจะยื่นมือเข้าช่วยเหลือ จึงไม่มีใครอยากรเข้าใกล้ ไม่มีใครอยาจจะแนะนำสิ่งที่ดีๆ หรือช่องทางแห่งความเจริญให้

ส่วนคนที่รู้จักการเลี่ยஸละ จะมีจิตใจกว้างขวาง ช่วยเหลือคนอื่นอยู่เสมอ แม้เขาจะไม่เอ่ยปากร้องขอ จึงเป็นการเรียกมิตรให้เข้ามาหา โดยไม่ต้องเอ่ยปาก ใครๆ ก็อยากรให้คำแนะนำที่ดีๆ และตักเตือนเมื่อทำอะไรผิดพลาดไป ซึ่งเป็นการป้องกันภัยที่จะมาถึง และนำหนทางแห่งความเจริญมาสู่ตัวของเรา อีกทางหนึ่ง

2.4 อนิสঙ্গ์ของการสร้างตัวให้มีพรา瓦สธรรม

1. อนิสঙ्ग์ของการมีสัจจะ

- ปลูกนิสัยความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในตัว
- เป็นคนหนักแน่นมั่นคง
- มีความเจริญก้าวหน้าในการประกอบหน้าที่การงาน
- ได้รับการเคารพยกย่อง
- มีคนเชื่อถือ และยำเกรง
- ครอบครัวมีความมั่นคง
- ได้รับเกียรติยศซื่อเลี้ยง

2. อาณิสงส์ของการมีทักษะ

- ปลูกฝังนิสัยรักการฝึกฝนตนให้เกิดขึ้นในตัว
- ทำให้เป็นคนมีความสามารถในการทำงาน
- ไม่มีเวรกับใคร
- ยับยั้งตนเองไม่ให้หลงไปทำผิดได้
- สามารถตั้งตัวได้
- มีปัญญาเป็นเลิศ

3. อาณิสงส์ของการมีขันติ

- ปลูกฝังนิสัยการอดทนต่ออุปสรรคและปัญหาต่างๆ
- ทำงานได้ผลดี
- สามารถเป็นหลักในครอบครัวได้
- สามารถเป็นหลักให้กับบริหารได้
- ไม่มีเรื่องวิวาทกับคนอื่น
- ไม่หลงผิดไปทำความช้ำได้
- ทำให้ได้ทรัพย์มา

4. อาณิสงส์ของการมีเจ้าคณะ

- ปลูกฝังการมีอารมณ์ผ่องใสและนิสัยเลี่ยஸลัลให้เกิดขึ้นในตัว
- เป็นการสร้างความปลดปล่อยแก่ตนเอง
- เป็นที่นับหน้าถือตาของคนทั่วไป
- ครอบครัวและลังคอมเป็นสุข
- มีกällyanมิตรรอบตัว

สรุปแล้วคุณของการมีเจ้าคณะโดยรวม ก็คือ เมื่อมีสักจะยอมมีเกียรติยศซื้อเสียง
เมื่อมีทักษะยอมได้รับปัญญา เมื่อมีขันติยอมเกิดทรัพย์ในบ้าน และเมื่อมีเจ้าคณะยอมเกิดมิตรที่ดี
ไว้เป็นสมัครพรรคพากในสังคม

2.5 โทษของการไม่สร้างตัวให้มีมารยาสธรรม

1. โทษของการขาดสัจจะ

- ปลูกนิสัยขาดความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในตัว
- เป็นคนเหล้าแหลก
- พบแต่ความตกต่ำ
- มีแต่คนดูถูก
- ไม่มีคนเชื่อถือ
- ไม่สามารถรองรับความเจริญต่างๆ ได้
- ไร้เกียรติยศชื่อเสียง

2. โทษของการขาดทมม

- ขาดนิสัยรักการฝึกฝนตนเอง
- ทำให้ขาดความสามารถในการทำงาน
- สามารถหลงผิดไปทำความช้ำได้ง่าย
- จะเกิดการทะเลวิวาทได้ง่าย
- จะจมอยู่กับอยู่บายมุข
- ครอบครัวเดือดร้อน
- ไม่สามารถตั้งตัวได้
- เป็นคนโง่เขลา

3. โทษของการขาดขันติ

- ไม่สามารถอดทนต่อปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ได้
- เป็นคนจับจด ทำงานคั่งค้าง
- ไม่สามารถเป็นหลักให้ครอบครัวได้
- หลงผิดไปทำความช้ำได้ง่าย
- ไม่ได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่น

- เต็มไปด้วยศัตรู
- ขาดความเจริญก้าวหน้า
- ทำให้เสื่อมจากทรัพย์

4. โทษของการขาดจาก

- ปลูกฝังความตระหนี่ให้เกิดขึ้นในใจ
- ได้รับคำครหาตีเตียน
- เป็นทุกชีจิ
- ไม่มีใครอยากรเข้าใกล้

สรุปแล้วโทษของการขาดพรา瓦สอรรมโดยรวมก็คือ เมื่อขาดสักจะย่อมเกิดปัญหา ถูกหัวดาะแวง เมื่อขาดทมจะย่อมเกิดปัญหาความโง่เขลา เมื่อขาดขันติย่อมเกิดปัญหาความยากจน และเมื่อขาดจากจะย่อมเกิดปัญหาความเห็นแก่ตัวเกิดขึ้นในลังคอม

สรุป

การที่บุคคลใดจะสามารถสร้างตัวได้นั้นต้องมีล้มมาทีกฎ 10 ประการ และพรา瓦สอรรม เป็นหลักในการดำเนินชีวิต เพื่อให้สามารถสร้างตัวได้อย่างถูกวิธี และเป็นพื้นฐานในการสร้าง ฐานะทางเศรษฐกิจต่อไป

พรา瓦สอรรม ประกอบด้วย สักจะ ทม ขันติ จากจะ เกิดขึ้นจากนิสัยที่เราทำเป็น ประจำโดยไม่รู้ตัว เราถึงว่าพรา瓦สอรรมเกิดจากนิสัยของเรา เราถึงควรฝึกให้มีในตัวของเรางเอง เพื่อให้สามารถเป็นทางมาแห่ง เกียรติยศ ปัญญา ทรัพย์สมบัติ และหมู่มิตร

หากบุคคลใดก็ตามไม่สามารถสร้างพรา瓦สอรรมให้เกิดขึ้นในตัวได้แล้ว ก็ไม่มีทาง ที่จะสามารถสร้างฐานะได้สำเร็จ

การที่เราทำงานเรื่องใดก็ตามไม่ประสบความสำเร็จ อย่ามุ่งแต่โทษคนอื่น ให้หันกลับมา ทบทวนพรา瓦สอรรมภายใต้ตัวของเราเองก่อนว่ามีครบถ้วนแล้วหรือยัง

บุคคลใดก็ตาม หากฝึกฝนให้มีพรา瓦สอรรมเกิดขึ้นในตนแล้ว ย่อมจะเป็นผู้มีกำลังกาย กำลังความคิด กำลังสติปัญญา และกำลังความดี พร้อมที่สร้างฐานะทางเศรษฐกิจขึ้นมาได้ โดยง่ายอย่างแน่นอน

บทที่ 3

**เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ
หลักการสร้างฐานะเพื่อ
ความสุขในโลกนี้และโลกหน้า**

เนื้อหาบที่ 3

เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ

หลักการสร้างฐานะเพื่อความสุขในโลกนี้และโลกหน้า

3.1 เป้าหมายการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี

3.2 กฎเกณฑ์ประจำโลก

3.3 ต้นทุนในการสร้างฐานะ

3.4 ต้นเหตุของความราย

3.5 พุทธวิธีสร้างฐานะให้ร่าวยในชาตินี้

3.5.1 อุปจาระสัมปทาน

3.5.2 อาරักษ์สัมปทาน

3.5.3 กัญญาณมิตตตา

3.5.4 สมชีวิตา

3.6 พุทธวิธีสร้างฐานะให้ร่าวยในชาติหน้า

3.6.1 ศรัทธา

3.6.2 ศีล

3.6.3 ใจคະ

3.6.4 ปัญญา

3.7 ทำอย่างไรจึง “หาทรัพย์เป็น”

3.7.1 ได้ทรัพย์เพราะความขยันอย่างถูกต้อง “ถึงดี” พอดีในปัจจุบัน

3.7.2 ได้ทรัพย์เพราะการส่งผลของบุญที่ทำไว้ดีแล้วในอดีต

3.8 ทำอย่างไรจึง “เก็บทรัพย์เป็น”

3.9 ทำอย่างไรจึง “สร้างเครือข่ายคนดีเป็น”

3.10 ทำอย่างไรจึง “ใช้ชีวิตเป็น”

3.11 ทำอย่างไรจึง “มีครั้หรา”

3.12 ทำอย่างไรจึง “มีศีล”

3.13 ทำอย่างไรจึง “มีจักะ”

3.14 ทำอย่างไรจึง “มีปัญญา”

แนวคิด

1. เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ หมายถึง ความรู้ที่ว่าด้วยหลักการและวิธีการแสวงหาทรัพย์ เพื่อเลี้ยงชีพตนเองและผู้อื่นให้มีความสุขในชาตินี้และชาติหน้า โดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่สังคม และยังเป็นการเพิ่มพูนศีลธรรมในตนเองและสังคมให้สูงส่งยิ่งๆ ขึ้นไปด้วย

2. เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธแตกต่างจากเศรษฐศาสตร์ของชาวโลก คือ เศรษฐศาสตร์ โดยทั่วไป จะมุ่งสอนอยู่ 3 เรื่องหลัก คือ หาเป็น เก็บเป็น และใช้เป็น แต่สำหรับเศรษฐศาสตร์ เชิงพุทธนั้น มุ่งสอนอยู่ 4 เรื่องหลัก คือ นอกจากจะสอนเรื่องหาเป็น เก็บเป็น ใช้เป็นแล้ว ยังเน้นสอนเรื่อง “การสร้างเครือข่ายคนดีเป็น” ด้วย

3. เป้าหมายการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี

- 1) เป้าหมายชีวิตในชาตินี้
- 2) เป้าหมายชีวิตในชาติหน้า
- 3) เป้าหมายชีวิตขั้นสูงสุด

4. กฎเกณฑ์ประจำโลกนี้ มี 3 ประเภท คือ

- 1) กฎแห่งกรรม
- 2) กฎจารีตชนบอร์รมเนียมประเพณี
- 3) กฎหมาย

5. ต้นทุนสำคัญในการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ก็คือ นิสัยที่ดี หรือเรียกว่า คุณสมบัติ ซึ่งคุณสมบัติพื้นฐานของผู้ที่สร้างฐานะได้สำเร็จ มี 4 ประการ ได้แก่

1. สัจจะ คือ นิสัยรับผิดชอบ
2. ทมະ คือ นิสัยรักการฝึกตนเอง
3. ขันติ คือ นิสัยทรหดอดทน
4. จาคะ คือ นิสัยไม่เห็นแก่ตัว

6. สาเหตุที่ทำให้คนเราerrrรายเป็นมหาเศรษฐีนั้น เกิดจากสาเหตุ 2 ประการ คือ

1. ความขยันให้ถูกต้อง-ถึงดี-พอดีในปัจจุบัน
2. บุญเก่าที่สั่งสมไว้ดีแล้วในอดีตตามมาส่งผล

หมายความว่า ในขณะที่เรากำลังสร้างฐานะเศรษฐกิจอยู่นั้น เราต้องมั่นสร้างบุญไม่ให้ขาดนั้นเอง

7. พุทธวิธีสร้างฐานะให้ร่ำรวยในชาตินี้ วิธีสร้างฐานะทางเศรษฐกิจนี้ มีคัพท์ทางศาสนาเรียกว่า “ทิภูรัมมิกตตประโยชน์” แปลว่า ประโยชน์ในปัจจุบัน เป็นวิธีสร้างฐานะที่ถูกต้องชอบธรรม ไม่ก่อกรรมสร้างเรื่องให้กับใคร และไม่สร้างความเดือดร้อนในภายหลังแต่อย่างใด มี 4 ประการ ดังนี้

- 1) อุภัจจันสัมปทา หาทรัพย์เป็น
- 2) อาරักชัมปทา เก็บทรัพย์เป็น
- 3) กัลยาณมิตรตา สร้างเครือข่ายคนดีเป็น
- 4) สมชีวิต ใช้ชีวิตเป็น

8. พุทธวิธีสร้างฐานะให้ร่ำรวยในชาติหน้า คือ หลักธรรมที่เรียกว่า สัมประยิกตต-ประโยชน์ 4 ประการ ซึ่งเป็นไปเพื่อเกื้อกูลแก่พหหน้า เพื่อความสุขในชาติหน้า ประกอบด้วย

- 1) ศรัทธาสัมปทา
- 2) ศีลสัมปทา
- 3) จาคะสัมปทา
- 4) ปัญญาสัมปทา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจถูกในการตั้งเป้าหมายชีวิตตามพุทธวิธี
2. เพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจถูกในเรื่องต้นทุนในการสร้างฐานะ
3. เพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจถูกในเรื่องต้นเหตุของความรวย
4. เพื่อให้นักศึกษาสามารถอธิบายพุทธวิธีสร้างฐานะให้ร่ำรวยในชาตินี้และชาติหน้าได้

บทที่ 3

เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ หลักการสร้างฐานะเพื่อความสุขในโลกนี้และโลกหน้า

ปัญหาความยากจน ปัญหาความเจ็บ ปัญหาความโกรธ เป็นปัญหาที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่รุ่นแรกเกิด การจะมีความสุขอยู่ในโลกนี้ได้ในแต่ละวัน ก็ต้องอาศัยปัญหาเหล่านี้ให้ผ่านพ้นไปให้ได้ในแต่ละวัน นั่นก็หมายความว่า เมื่อเกิดมาเป็นมนุษย์แล้ว ชีวิตจะพบความสุขขึ้นต้นได้ ต้องสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้สำเร็จ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงให้วิธีการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจสำหรับชาวพุทธไว้แล้วเป็นสิ่งที่พระองค์ได้จากการสั่งสมบุญสร้างบำรุงมานับพันปีไม่ถ้วน เป็นความรู้จากปัญญาบริสุทธิ์ของพระองค์ ซึ่งนอกจากไม่เป็นการสร้างบำบัดแก่ตนเองแล้ว ยังเพิ่มพูนความสุขให้ตนเองและผู้อื่นด้วย ชาวพุทธต้องศึกษาให้ดีในเรื่องดังต่อไปนี้

เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธคืออะไร ?

เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ หมายถึง ความรู้ที่ว่าด้วยหลักการและวิธีการแสวงหาทรัพย์เพื่อเลี้ยงชีพตนเองและผู้อื่นให้มีความสุขในชาตินี้และชาติหน้า โดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่สังคม และยังเป็นการเพิ่มพูนศีลธรรมในตนเองและสังคมให้สูงส่งยิ่ง ๆ ขึ้นไปด้วย

เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธแตกต่างจากเศรษฐศาสตร์ของชาวโลกอย่างไร ?

เศรษฐศาสตร์โดยทั่วไป จะมุ่งสอนอยู่ 3 เรื่องหลัก คือ หาเป็น เก็บเป็น และใช้เป็น แต่สำหรับเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธนั้น มุ่งสอนอยู่ 4 เรื่องหลัก คือ นอกจากจะสอนเรื่องหาเป็น เก็บเป็น ใช้เป็นแล้ว ยังเน้นสอนเรื่อง “การสร้างเครือข่ายคนดีเป็น” ด้วย

สาเหตุที่พระพุทธองค์ทรงเพิ่มเรื่องการสร้างเครือข่ายคนดีขึ้นมาก็ เพราะทรงไม่ต้องการให้ชาวพุทธเป็นคนดีอยู่ตามลำพัง แต่ต้องการให้ชาวพุทธดีอย่างเป็นทีม ดีอย่างมีเครือข่ายในการทำความดี เพื่อเป็นการป้องกันอย่างมุขอันเป็นต้นกำเนิดของอุริกิจบาปทั้งหลาย เข้ามาทำลายความดีงามของสังคมนั่นเอง

3.1 เป้าหมายการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี

ขณะที่ชีวิตชาวโลกหมดเวลาส่วนมากไปกับการสร้างตัวสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ทรงสอนให้ชาวพุทธตั้งเป้าหมายชีวิตไว้ที่เฉพาะการทำมหากินเท่านั้น แต่ทรงสอนให้ตั้งเป้าหมายชีวิตไว้ 3 ระดับ คือ

1. เป้าหมายชีวิตในชาตินี้
2. เป้าหมายชีวิตในชาติหน้า
3. เป้าหมายชีวิตขั้นสูงสุด

1) เป้าหมายชีวิตในชาตินี้ หมายถึง การตั้งเป้าหมายชีวิตเพื่อการสร้างตัวสร้างฐานะ ที่มนุษย์ให้สำเร็จได้ในชาตินี้ ด้วยการประกอบอาชีพสุจริต ไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดศีลธรรม

คนเรานั้นเมื่อต้องสร้างตัวสร้างฐานะต้องทำอย่างมีศักดิ์ศรี คือต้องเป็นอาชีพที่สุจริต ทั้งกาย วาจา ใจ ไม่ว่าจะเป็นนักธุรกิจ แพทย์ วิศวกร ชาวนา ชาวไร่ หรืออาชีพอื่นๆ และเมื่อตั้งเป้าหมายชีวิตว่าจะประกอบสัมมาอาชีพอะไรแล้ว ก็ต้องหมั่นฝึกฝนตนเองเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ และความดีให้เพียงพอต่อการบรรลุเป้าหมายชีวิตนั้นให้ได้

2) เป้าหมายชีวิตในชาติหน้า คือ การตั้งเป้าหมายชีวิตเพื่อประโยชน์ในชาติหน้า

พระพุทธองค์ทรงค้นพบว่า ตราบใดที่มนุษย์ยังไม่หมดกิเลส ก็ต้องเวียนว่ายตายเกิด อีกนับภพนับชาติไม่ถ้วน และการเกิดมาเป็นมนุษย์นั้นเป็นทุกข์อย่างยิ่ง เพราะมนุษย์ตกลอยู่ภายใต้กฎแห่งกรรม หากทำกรรมดีไว้ในอดีต เกิดมาเกิดมาจะพบกับความสุข แต่หากพลาดพลั้ง กระทำความผิด ทำบาปไว้ในอดีตมาก เกิดมาเกิดมาจะพบกับความทุกข์ และคนส่วนมาก มักเกิดมาแล้วพบกับทุกข์มากกว่าความสุขด้วยกันทั้งนั้น

ดังนั้นเมื่อยังต้องเวียนตายเวียนเกิดอีกต้องมีเป้าหมายชีวิตในชาติหน้าเตรียมเอาไว้ด้วย คือ ต้องรู้จักรเตรียมเสบียงบุญไว้ในชาตินี้ เพื่อให้บุญตามหล่อเลี้ยงรักษา และสร้างความสุขไว้สำหรับชีวิตในชาติหน้า และเพื่อเป็นอุปการะต่อการทำเป้าหมายสูงสุด

3) เป้าหมายชีวิตขั้นสูงสุด คือ การตั้งเป้าหมายชีวิตเพื่อการบรรลุพระนิพพาน

พระพุทธองค์ทรงค้นพบว่า การที่จะไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป มีทางเดียว คือต้องกำจัดกิเลสให้หมดลิ้น และสภาพของการกำจัดกิเลสได้หมดลิ้น เรียกว่า “บรรลุพระนิพพาน”

การจะไปให้ถึงพระนิพพาน ต้องอาศัยการฝึกฝนอบรมตนเอง สร้างบุญสร้างกุศล ทำความดีทุกรูปแบบข้ามเพศชาติอย่างເອົາຊີວິຕເປັນເດີມພັນ ເຮັດວຽກ “การบำเพ็ญบารົມ 10 ประการ” ຈະກຣະທັງບຸນຍຸບາຮົມເຕີມປຶ້ມ ມີຄວາມບຣິສຸතີ໌ ກາຍ ວາຈາ ໄຈ ອຍ່າງຕ່ອນເນື່ອງຕລອດເວລາ ຈຶ່ງຈະສາມາດກຳຈັດກີເລສໃຫ້ມີມະດສິ້ນໄປຈາກໃຈໄດ້ສໍາເຮົາ ຄວາມຖຸກຂໍທັງຫລາຍຍ່ອມມະດສິ້ນໄປ ຄວາມ ໄມ່ຮູ້ອັນໄດ່ຢ່ອມສລາຍສິ້ນໄປດ້ວຍ ມີແຕ່ຄວາມສຸຂລ່ວນາ ຈາກການບຣຣລຸພຣະນີພພານອຢູ່ຕລອດເວລາ ແລະ ໄມ່ຕ້ອງກລັບມາເວີຍນວຍຕາຍເກີດອີກຕ່ອງໄປ

3.2 ກົງເກັນທີ່ປະຈຳໂລກ

ເນື່ອງຈາກເຮົາໄມ່ໄດ້ອູ້ໃນໂລກນີ້ເພີ່ມລຳພັ້ງ ຍັງຕ້ອງອູ້ຮ່ວມກັບຜູ້ອື່ນດ້ວຍ ການສ້າງຕົວສ້າງ ຈູານະຂອງເຮົາ ຈຶ່ງຈະເປັນຕ້ອງທຽບຄືກົງເກັນທີ່ຕ່າງໆ ໃນໂລກນີ້ ເພື່ອປົ້ນກັນຕົນເອງໄມ່ໄດ້ດຳເນີນ ຂານຝຶດພລາດ ຈົກລາຍເປັນຄວາມເລື່ອໜາຍຕ່ອງຊີວິຕທຣພີລິນໃນກາຍຫລັງ

ກົງເກັນທີ່ປະຈຳໂລກນີ້ ມີ 3 ປະເທດ ຕີ່ອ

1) **ກົງແໜ່ງກຣມ** ເປັນກົງເກັນທີ່ຕາມຄວາມຈິງທີ່ມີອູ້ແລ້ວໃນອຣຣມชาຕີ ໂດຍພຣະສັມມາ-ສັມພຸທຣເຈົ້າທຽບເປັນຜູ້ຄັນພບ ເປັນກົງເໜີ້ກທີ່ວ່າດ້ວຍຫລັກເຫດຸແລະພລ ເຊັ່ນ ໄຄຣທຳຄວາມຕີ ຍ່ອມໄດ້ ຮັບພລເປັນຄວາມສຸຂ ໄຄຣທຳຄວາມຊ່ວຍ່ອມໄດ້ຮັບພລເປັນຄວາມຖຸກຂໍ ກົງແໜ່ງກຣມນີ້ໄມ່ມີໄຄຣປົງເສອໄດ້ ແລະ ໄຄຣເປັນຜູ້ກະທຳສິ່ງໃດໄວ້ ຕນຈະຕ້ອງເປັນຜູ້ຮັບພລຂອງກະທຳທຳນັ້ນແຕ່ຜູ້ເດືອຍ ໄຄຣອື່ນຮັບແທນ ໄມ່ໄດ້ ໄມ່ວ່າຈະເປັນພລດີແລະພລຊ່ວງກົດຕາມ

2) **ກົງຈາຣີຕົນບອຣມເນື່ອມປະເພດ** ເປັນຄວາມຄື່ອເອາໃນເຮືອງໄດເຮືອງທີ່ສິ່ງໄດ້ສິ່ງທີ່ນີ້ ທີ່ກະທຳໄດ້ກະທຳທຳນັ້ນ ທີ່ຄົນເປັນສ່ວນມາກໃນທ້ອງຄື່ນໜັ້ນນີ້ມວ່າດີ ແລ້ວຮັບເອາ ເປັນສ່ວນທີ່ນີ້ຂອງວິຄີ່ຊີວິຕ ມີການສອນໃຫ້ສມາຊີກໃນທ້ອງຄື່ນໄດ້ປົງບັດສືບທອດກັນຕ່ອງໆ ໄປ ແລະຫາກ ໄຄຣທຳພິດກົງຈາຣີຕົນບອຣມເນື່ອມປະເພດ ກີ່ຈະຄູກລົງໂທໜາກບ້າງນ້ອຍບ້າງ ແຕກຕ່າງກັນໄປ ຕາມທ້ອງຄື່ນຂອງຕົນ

3) **ກົງໝາຍ** ເປັນກົງຮະເບີຍບ້ານຄັບໃຫ້ທຸກຄົນໃນປະເທດນັ້ນຕ້ອງປົງບັດຕິຕາມ ຫາກ ໄຄຣກະທຳພິດກົງໝາຍ ຕ້ອງໄດ້ຮັບທລງໂທໜທັງສິ້ນ ເປັນກົງເກັນທີ່ມີນຸ່ຍ່ສ້າງຂຶ້ນມາຄວບຄຸມ ດັນໃນສັ່ນຄມເພື່ອໃຫ້ອູ້ຮ່ວມກັນຍ່ອງສົງສຸຂ ເນື່ອໄຄຣທຳພິດ ຈະອ້າງວ່າໄມ່ຮູ້ກົງໝາຍໄມ່ໄດ້ທັງສິ້ນ

ພຣະຈະນັ້ນ ໃນການສ້າງຕົວສ້າງຈູານະໃຫ້ສໍາເຮົາ ຈຶ່ງຈະເປັນຕ້ອງກະທຳທຳໂດຍໄມ່ພິດ ກົງແໜ່ງກຣມ ກົງຈາຣີປະເພດ ແລະ ກົງໝາຍບ້ານເມື່ອງ ທັງນີ້ເພື່ອຄວາມປລອດກໍຍໃນການ ດຳເນີນຊີວິຕແລະການປະກອບອາຊີພຂອງເຮົານັ້ນເອງ

3.3 ต้นทุนในการสร้างฐานะ

ต้นทุนสำคัญในการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ก็คือ นิสัยที่ดี หรือเรียกว่า คุณสมบัติ นี้เอง

คุณสมบัติพื้นฐานของผู้ที่สร้างฐานะได้สำเร็จ มี 4 ประการ

- 1) สัจจะ คือ นิสัยรับผิดชอบ
- 2) ทมอง คือ นิสัยรักการฝึกตนเอง
- 3) ขันติ คือ นิสัยทรหดอดทน
- 4) ใจคະ คือ นิสัยไม่เห็นแก่ตัว

คนที่มีความรับผิดชอบ เมื่อลงมือทำสิ่งใดย่อมทำออกมาให้คุณภาพดีที่สุด รวดเร็วที่สุด และประหยัดงบประมาณที่สุด

คนที่รักการพัฒนาตนเอง ยอมมีวิสัยทัศน์มองเห็นช่องทางและโอกาสหลากหลายในการดำเนินธุรกิจ

คนที่มีความทรหดอดทน ยอมไม่มีวันพ่ายแพ้กับปัญหาและอุปสรรคใดๆ มีแต่ความสำเร็จที่รออยู่ปลายทางเพียงอย่างเดียว

คนที่มีนิสัยไม่เห็นแก่ตัว ยอมไม่มีวันเอาเปรียบใคร มีแต่เอื้อเฟื้อเพื่อแผ่ผู้อื่น ทำให้มีพรรคพวกรเพื่อนฝูงมาก และสามารถสร้างเครือข่ายคนดีมาสนับสนุนการเติบโตของกิจการได้อย่างมั่นคง

นิสัยที่ดีทั้ง 4 ประการนี้ เป็นต้นทุนสำคัญในการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจที่พระสัมมา-สัมพุทธเจ้ายนัยไว้ว่า ต้นทุนที่จะทำให้คนเราประสบความสำเร็จในชีวิต ไม่มีอะไรมากกว่า คุณธรรม 4 ประการนี้อีกแล้ว

3.4 ต้นเหตุของความราย

ก่อนลงมือสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ ต้องทราบก่อนว่า พระพุทธองค์ตรัสไว้ใน อุภจาน-สูตร ว่า สาเหตุที่ทำให้คนเราาราวยเป็นมหาเศรษฐีนั้น เกิดจากสาเหตุ 2 ประการ คือ

- 1) ความขยันให้ถูกต้องดี-ถึงดี-พอดีในปัจจุบัน

2) บุญเก่าที่สั่งสมไว้ดีแล้วในอดีตตามมาส่งผล

นั่นก็หมายความว่า ในขณะที่เรากำลังสร้างฐานะเศรษฐกิจอยู่นั้น เราต้องหนันสร้างบุญไม่ขาดนั้นเอง

1) ความขยันอย่างถูกต้อง - ถึงดี - พอดีในชาตินี้

คนเรานั้นไม่ว่าจะทำอะไรก็ตาม หากจะให้ทำดีแล้วได้ผลต้องบนกลับมานั้นต้องทำดีให้เป็น และคนที่ทำดีเป็น ก็คือคนที่ทำดีได้ถูกต้อง ถึงดี และพอดี ยิ่งเป็นเรื่องการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจด้วยแล้ว ยิ่งต้องใส่ใจในความถูกต้อง ถึงดี และพอดีในอาชีพของตนให้มาก เพราะนั่นคือมาตรฐานความสำเร็จในอาชีพของตนเลยที่เดียว

1.1) ขยันอย่างถูกต้อง คือ มีปัญญาสามารถทำให้ถูกวัตถุประสงค์ของงานนั้น

ยกตัวอย่างเช่น ถ้าเป็นคนค้าขายเลือกผ้า เวลาผลิตเสื้อผ้าหากหลายชนิดออกสู่ตลาดก็ต้องรู้จักความเหมาะสมของสูตรกากล เมื่อถึงฤดูหนาวก็ผลิตเสื้อกันหนาวออกขาย พอถึงฤดูร้อนก็ผลิตเสื้อที่เหมาะสมกับฤดูร้อนออกวางขาย ไม่ใช่พอน้ำหนากลับผลิตเสื้อผ้าใส่ในฤดูร้อน แต่พอถึงฤดูร้อนกลับผลิตเสื้อผ้าใส่ในฤดูหนาว ซึ่งเป็นการทำผิดวัตถุประสงค์ ผิดกาลเวลา และความต้องการของคน เรียกว่า ทำไม่ถูกต้อง

1.2) ขยันอย่างถึงดี คือ มีความพยายามที่จะทำงานนั้นให้เต็มความสามารถ และได้มาตรฐานที่มีคุณภาพ

ตัวอย่างเช่นในการผลิตเสื้อผ้าที่ออกขายนั้น ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้าประเภทใด สำหรับหน้าหนาว หรือหน้าร้อนก็ตาม ต้องผลิตอย่างมีคุณภาพ เหมาะสมกับราคานา เป็นที่น่าเชื่อถือ ของลูกค้า ไม่ใช่ผลิตของปลอม ใช้ของไม่มีคุณภาพมาผลิต แล้วขายด้วยราคาแพง ถ้าแบบนี้เรียกว่า ทำไม่ถึงดี

1.3) ขยันอย่างพอดี คือ มีสติ ไม่ใช่ทำอย่างศึกะนองจนเลี่ย柰ิด หรือเพื่อเห็นiyามากไปจนเกิดความเลี่ยหา

ตัวอย่างเช่น เมื่อจะผลิตเสื้อผ้าออกขายในห้องตลาดนั้น ก็ต้องสำรวจปริมาณของผู้บริโภคด้วยว่า มีจำนวนผู้บริโภคเท่าใด จะได้ไม่ผลิตเสื้อผ้าออกมากล้นตลาด จนไม่ใครซื้อเหลือเป็นของค้างสต็อก เมื่อหมดสูตรกากลก็ขายไม่ออก เป็นของล้าสมัยไป ถ้าทำด้วยความขาดสตินี้ เรียกว่า ทำไม่พอดี

2) บุญเก่าที่ทำไว้ดีแล้วในอดีตตามมาส่งผล

บุญเก่า หมายถึง ผลของการสั่งสมความดีมาแต่พชาติก่อน ส่งผลให้เราเกิดความเจริญก้าวหน้าในชาติปัจจุบัน

ในเรื่องการส่งผลของบุญเก่านี้ พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ใน “สัปปุริสಥานสูตร” ว่า

1. บุคคลได้ให้ทานด้วยความศรัทธา ย้อมทำให้เป็นผู้มั่งคั่ง เป็นผู้มีรูปสวยน่าเลื่อมใส มีผิวพรรณงาม

2. บุคคลได้ให้ทานโดยเคารพ ย้อมทำให้เป็นผู้มั่งคั่ง มีบุตร ภรรยา คนรับใช้ เป็นผู้ที่เชื่อฟังตั้งใจปฏิบัติตาม

3. บุคคลได้ให้ทานโดยกาลอันควร ย้อมทำให้เป็นผู้มั่งคั่ง มีโภคทรัพย์มาก ย้อม เป็นผู้ที่มีความต้องการเกิดขึ้นตามกาลบริบูรณ์

4. บุคคลได้ให้ทานด้วยจิตอนุเคราะห์ ย้อมทำให้เป็นผู้มั่งคั่ง มีโภคทรัพย์มาก มีจิตน้อมไปเพื่อบริโภคความคุณ ๕ สูง(ประณีต) ยิ่งขึ้นไป

5. บุคคลได้ให้ทานโดยไม่กระทบتنและผู้อื่น ย้อมทำให้เป็นผู้มั่งคั่ง มีโภคทรัพย์มาก ไม่มีอันตรายมาแต่ไหนๆ ไม่ว่าจากไฟ จากน้ำ จากพระราชา จากเจรจาคน ไม่เป็นที่รัก หรือจากทายาทจะไม่มาทำลายโภคทรัพย์ได้

พระฉะนั้น จากสาเหตุความรายในปัจจุบันและอดีตที่กล่าวมานี้ เมื่อต้องการสร้างจิตแห่งทางเศรษฐกิจของตนให้ร่ำรวยแล้ว จึงมีหลักสำคัญว่า ต้องขยันทำงานหากินและทำงานสร้างบุญไปพร้อมๆ กันด้วย เพราะทั้งสองอย่างนี้ย่อมเกื้อกูลกันทั้งในปัจจุบันและอนาคต

3.5 พุทธวิธีสร้างฐานะให้ร่ำรวยในชาตินี้

วิธีสร้างฐานะทางเศรษฐกิจนี้ มีศัพท์ทางศาสนา เรียกว่า “ทิภูริอัมมิกัตประโยชน์” แปลว่า ประโยชน์ในปัจจุบัน เป็นวิธีสร้างฐานะที่ถูกต้องชอบธรรม ไม่ก่อกรรมสร้างเรวให้กับใคร และไม่สร้างความเดือดร้อนในภายหลังแต่อย่างใด มี 4 ประการ ดังนี้

1) อุภัตฐานสัมปทา หาทรัพย์เป็น

2) อาธกชสัมปทา เก็บทรัพย์เป็น

3) กัลยานมิตรตา สร้างเครือข่ายคนดีเป็น

4) สมชีวิตา ใช้ชีวิตเป็น

3.5.1. อุปภูมิสัมปทาน

อุปภูมิสัมปทาน แปลว่า ความถึงพร้อมด้วยความหมั่นเพียร

อุปภูมิสัมปทาน หมายถึง การหาทรัพย์เป็น ซึ่งต้องประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. เป็นผู้ขยัน ไม่เกียจคร้านในการงานที่ทำ

2. จะทำการลิ่งได้ต้องประกอบด้วยปัญญาพิจารณา เพื่อที่จะทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้

ปัญญาในที่นี้มีความหมาย 2 นัยด้วยกัน คือ ความฉลาดในการทำงานหรือในสาขาอาชีพนั้นๆ และความฉลาดในเรื่องศีลธรรม

ความขยันที่ประกอบด้วยปัญญา เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ คนที่สร้างฐานะทางเศรษฐกิจได้สำเร็จ ก็ เพราะได้ฝึกฝนอบรมตนเองให้มีความขยันหมั่นเพียรเป็นนิสัยประจำตัว และมีความเพียรพยายามในการแสวงหาปัญญาอยู่ตลอดเวลา แม้ว่าจะต้องเผชิญกับอุปสรรคหลากหลายมากมายเพียงใด ก็ไม่ยอมท้อต่อความยากลำบาก มีความเข้มแข็งอดทน งานหนักงานเบา ก็สู้ด้ฟันหนา แม้ต้องหลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน ก็ไม่ท้อถอย หรือจะอาบเที่ยวต่างห้ามไม่ถอยหนี คนแบบนี้ยอมสร้างตัวสร้างฐานะได้สำเร็จอย่างแน่นอน

ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากขาดนิสัยขยันหมั่นเพียรแล้ว โอกาสที่จะพลิกชีวิตจากความจน ย่อมไม่มีทางเป็นไปได้ หรือคนที่เกิดมาราย แต่ไม่มีนิสัยขยันหมั่นเพียร และไม่เพิ่มพูนปัญญาแล้ว ก็มีสิทธิกลับมาอยู่ในความยากจนได้เหมือนกัน

3.5.2 อารักษ์สัมปทาน

อารักษ์สัมปทาน แปลว่า ถึงพร้อมด้วยการรักษา

อารักษ์สัมปทาน หมายถึง การเก็บเป็น

จุดเริ่มต้นของการเก็บเป็นคือ การรู้จักการสะสม การออม รู้จักรูปค่าของเงิน

ขั้นต่อมาก็คือต้องรู้จักทางป้องกันทรัพย์จากภัยต่างๆ ซึ่งภัยของทรัพย์ มาจาก 2 ทาง หลัก คือ

1. ภัยจากคน ทั้งจากคนใกล้ตัว และคนไกลตัว

2. ภัยจากธรรมชาติ

นอกจากนี้การเก็บเป็นยังรวมไปถึงการใช้ของอย่างถอนม รู้จักรักษาให้ข้าวของมีอายุ การใช้งานที่ยาวนานอีกด้วย อีกทั้งของหายก็ต้องหาของเล็กก็ต้องซ่อม ไม่ย่างนั้นก็จะนำไปทั้งชาติ

ความสำคัญของข้อนี้ ก็คือ การจะตั้งตัวตั้งฐานะได้หรือไม่ได้ อยู่ที่การเก็บทรัพย์เป็นไม่ได้อยู่ที่การหาทรัพย์ เพราะว่าแม้จะหาทรัพย์มาได้มากเป็นหมื่นเป็นแสนเป็นล้าน แต่หากเก็บทรัพย์ไม่เป็น ได้แต่นำอกมาใช้จ่ายอย่างเมามัน เงินหมื่นเงินแสนเงินล้านนั้นก็หมดไปได้เหมือนกัน

การเก็บทรัพย์เป็นนั้น ต้องไม่หมื่นเงินห้อย โดยต้องระลึกอยู่เสมอว่า “เงินหนึ่งล้านบาท ก็เริ่มต้นจากเงินหนึ่งบาท” ทรัพย์ที่เก็บไปวันละเล็กลงห้อย นานวันเข้าก็จะเพิ่มพูนขึ้นเอง เมื่อน้อยอย่างกับปลวกก่อรัง ก็เริ่มต้นจากดินก้อนเล็กๆ ที่ปลวกช่วยกันคายมา ก่อขึ้นเป็นจอมปลวก ดังนั้น หากต้องการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจได้สำเร็จ ก็ต้องเก็บรักษาทรัพย์ไว้ให้เป็น

3.5.3 กิจยานมิตรตตา

กิจยานมิตรตตา แปลว่า ถึงพร้อมด้วยความเป็นผู้มีมิตรดี

กิจยานมิตรตตา หมายถึง การสร้างเครือข่ายคนดีเป็น

หากรักจะยืนหยัดอยู่ในโลกกว้างอย่างมั่นคงแล้ว ก่อนอื่นต้องสร้างธาตุแห่งความเป็นคนดีขึ้นมาในตัวก่อน และจึงสร้างเครือข่ายคนดีขึ้นมา เป็นวงจรตามลำดับ

การสร้างเครือข่ายคนดีมี 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

ขั้นที่ 1 รู้จักวางแผน เช่น พิจารณาให้ดีว่า ขณะนั้นตัวเรารอยู่ในสังคมใดอยู่ในฐานะใด มีตำแหน่งหรือบทบาทหน้าที่อะไร เช่น ถ้าเป็นพ่อ ก็ต้องวางแผนตัวให้สมกับที่เป็นพ่อ เป็นเพื่อนก็วางแผนตัวให้สมกับที่เป็นเพื่อน

ขั้นที่ 2 ซึ่งซับເօສີລອຮມມາຈາກຄນດີທີ່ອູ່ຮອບຕົວເວາໃນສັງຄນນັ້ນ ໂດຍກາຮມໜັ້ນເຂົ້າໄປສັນທະນາ ທັກຄາມ ມັນຄອຍສັງເກດຜູ້ທີ່ຄິດພຣັມດ້ວຍຄຸນຄວາມດີເຫລັ້ນ ເພື່ອຈະໄດ້ສົມບັດແລະ ຄ່າຍທອດເອາຄວາມຮູ້ ຄວາມດີຈາກບຸຄຄລເຫລັ້ນມາສູ່ຕົວເວາ

ขั้นที่ 3 ຄ່າຍທອດຄວາມຮູ້ແລະຄວາມດີຂອງເວາໄປສູ່ຜູ້ອື່ນທີ່ອູ່ແວດລ້ອມຮອບດ້ານ

เมื่อเราがらงสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ ต้องรู้จักเลือกทำงานกับคนที่มีความซื่อสัตย์ สุจริตเท่านั้น เพราะมิตรดีเท่านั้น จึงจะช่วยกันสร้างความเจริญให้แก่กันและกันได้อย่างยั่งยืน และที่สำคัญต้องขยายเครือข่ายความเป็นกิจยานมิตรออกไปให้กว้างขวางมากที่สุด เพราะ

มิตรยิ่งมากเท่าใด โอกาสที่จะสร้างตัวให้ร่ำรวยก็มากขึ้นเท่านั้น

แต่ถ้าหากไม่เลือกมิตรที่จะสร้างฐานะแล้ว โอกาสที่จะถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกโกง ถูกทำให้เสียหายก็เกิดขึ้นอย่างแน่นอน ทรัพย์สินเงินทองที่หามาได้ก็ต้องหมดไป เพราะความไม่ระมัดระวัง มีความประมาท พลาดเพียงครั้งเดียว ก็อาจทำให้สิ้นเนื้อประดาตัว เพียงเพราะคบ มิตรเลว ก็มีตัวอย่างให้เห็นอยู่บ่อยๆ

3.5.4 สมชีวิตา

สมชีวิตา แปลว่า ถึงพร้อมด้วยความเป็นอยู่ที่เหมาะสม

สมชีวิตา หมายถึง การใช้ทรัพย์เป็น

คนที่ใช้ทรัพย์เป็นจะต้องมีความรู้ในเรื่องทางเจริญแห่งโภคทรัพย์และทางเลื่อมแห่งโภคทรัพย์ เพื่อจะได้ทางทำทรัพย์ที่มีอยู่ให้เจริญงอกเงยเพิ่มขึ้น และทางใดที่จะทำให้ทรัพย์ที่มีอยู่เลื่อมไป ก็จะได้วางแผนป้องกันไว้ล่วงหน้า รวมไปถึงการรู้จักเลี้ยงชีพอย่างพอเหมาะสม พอสม ไม่ให้ฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย และไม่ให้ขาดสนฝีดเคือง

ทางเลื่อมของทรัพย์ 4 ประการ ได้แก่

1. เป็นนักลงทุน
2. เป็นนักลงทุน
3. เป็นนักลงทุนพนัน
4. เป็นผู้มีมิตรชั่ว สหายชั่ว มีเพื่อนชั่ว

ในบรรดา 4 ข้อนี้ สิ่งที่นำมาซึ่งความเลื่อมมากที่สุดคือ การคบคนชั่วเป็นมิตร เพราะจะทำให้ความเลื่อมทุกๆ อย่างตามมา

ทางเจริญของทรัพย์ 4 ประการ ได้แก่

1. ไม่เป็นนักลงทุน
2. ไม่เป็นนักลงทุน
3. ไม่เป็นนักลงทุนพนัน
4. เป็นผู้มีมิตรดี มีสหายดี มีเพื่อนดี

นอกจากไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบรมแล้ว ยังต้องไม่ใช้ชีวิตอย่างฟุ่มเฟือยอีกด้วย คือต้องรู้จักวางแผนการใช้จ่ายให้เหมาะสมตามความจำเป็น ไม่ใช้จ่าย เพราะความอยากได้ อยากร่มีอยากร เป็น จนกลายเป็นสาเหตุให้ใช้จ่ายเกินตัว การใช้ชีวิต เช่นนี้ย่อมไม่มีความสุข เพราะตนเองขาดความพอดีในการดำเนินชีวิต

วิธีการสร้างฐานะให้ร่ำรวยตามแบบอย่างของพุทธองค์ เป็นการสร้างฐานะความร่ำรวยให้กับทุกคนอย่างแท้จริง หากได้ลองพิจารณาดูบุคคลที่ร่ำรวยในอดีตและปัจจุบันแล้วจะพบว่า บุคคลเหล่านั้น ล้วนแล้วแต่ได้กระทำการวิธีการทั้ง 4 ประการ ใน “ทิภูรัมมิกัตตประโยชน์” มาแล้วทั้งสิ้น

3.6 พุทธวิธีสร้างฐานะให้ร่ำรวยในชาติหน้า

พุทธวิธีในการสร้างฐานะให้ร่ำรวยในชาติหน้า คือ หลักธรรมที่เรียกว่า สัมปрайกัตต-ประโยชน์ 4 ประการ ซึ่งเป็นไปเพื่อเกื้อกูลแก่กันและกัน เพื่อความสุขในชาติหน้า ประกอบด้วย

- 1) ศรัทธาสัมปทา
- 2) ศีลสัมปทา
- 3) จักลัมปทา
- 4) ปัญญาสัมปทา

3.6.1 ศรัทธา

ศรัทธา แปลว่า ความเชื่อ

ในที่นี้ ศรัทธา คือ ความเชื่อในปัญญาเครื่องตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า ถูกต้องจริง ดีจริง เป็นประโยชน์จริง เพราะพระองค์ท่านฝึกตัวเองมานับพันชาติไม่ถ้วน จึงกระทั้งตรัสรู้ได้ด้วยตัวท่านเอง

ทำไมพระองค์ท่านจึงตรัสรู้ได้เอง ก็เพราะท่านฝึกตัวมานับโกฏินับก้าว สะสมความรู้ข้ามภพข้ามชาติมาหากัน จากพื้นความรู้ที่ได้จากการตรัสรู้นั้น ทำให้พระองค์เจาะลึกเข้าไปรู้ถึงความจริงของสรรพสิ่งทั้งหลายได้ โดยไม่มีอะไรเคลือบแคลงลงส้าย แล้วท่านยัง เมตตาณ้ำความรู้นั้นมาสอนให้ทั้งมนุษย์และเทวดา สรุปเป็นคำสอนหลักในพระพุทธศาสนาว่า ละช้า ทำความดี และกลั่นจิตกลั่นใจให้ผ่องใส

ถ้าจะไปสวรรค์ให้ได้ เราต้องมีหลักใจ อย่างน้อยก็ต้องศึกษาเรื่องกรรม เชื่อเรื่องกฎ-แห่งกรรม เมื่อศึกษาแล้วก็ต้องเลือกกรรมชั่ว ทำแต่กรรมดี แล้วก็ทำใจให้ใส ศรัทธาที่แท้จริง จะต้องมีหลักใจอย่างนี้

ศรัทธามีความสำคัญ คือ สามารถทำให้พ้นทุกข์ได้ เพราะเมื่อมีความมั่นใจ ความไว้วางใจ ในพระพุทธองค์และคำสอนของพระพุทธองค์แล้ว ก็จะพร้อมจะปฏิบัติตามอย่างไม่มีเงื่อนไข และตั้งใจปฏิบัติตามอย่างเต็มที่

ศรัทธาในข้อนี้ต้องเป็นศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญา ไม่ใช่ศรัทธาอย่างงมงาย เชื่อโดยไม่คิดพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนก่อน ไม่อย่างนั้นจะกลایเป็นความหลงมงายไป

เมื่อมีศรัทธาแล้วก็มีความเลื่อมใส หมวดความสงสัยในคำสอน พร้อมจะปฏิบัติตาม เมื่อพระพุทธองค์สอนให้ละชั่ว ทำดี ทำใจให้ผ่องใส เพื่อกลั่นกาย วาจา ใจให้บริสุทธิ์ ก็ตั้งหน้าตั้งใจระทำอย่างเต็มกำลังความสามารถ เชื่อในคำสอนว่า แรก สวรรค์มีจริง บุญ บาปมีจริง เป็นความเชื่อมั่น ในสัมมาทิฏฐินั้นเอง แล้วมุ่งมั่นทำงาน รักษาศีล เจริญภาวนาอย่างเต็มที่ไปพร้อมกับการดำเนินชีวิต จนกระทั่งปิดนรก เปิดสวรรค์ และพ้นทุกข์ได้ในที่สุด

3.6.2 ศีล

ศีล แปลว่า ปกติ

ศีล หมายถึง การควบคุมตัวเองทั้งทางกายและวาจา เป็นผู้เว้นขาดจากการฝ่าสัตว์ ลักษณะพิเศษ เช่น พูดโกหก พูดล้อเลียน พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ และเสพของมึนเมาอันได้แก่ สุราและเมรัย เป็นต้น

การที่เราจะสามารถควบคุมตัวเองด้วยศีลได้นั้น เป็นผลลัพธ์ของการที่เรามีหลักใจที่ถูกต้องเป็นเบื้องต้น นั่นคือการเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม

คนมีศีลย่อมเป็นคนที่มีความประพฤติดี เป็นผู้ที่ละเว้นจากความทุจริตทั้งหลาย จึงเป็นบุคคลที่น่าคบหา เป็นที่น่าไว้วางใจ คบแล้วก็สบายใจว่าจะไม่สร้างความเดือดร้อนให้ในภายหลัง และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ศีลจึงเป็นปกติของคนดี

โดยเฉพาะสำหรับคนทำการค้า สร้างตัวสร้างฐานะ ต้องหาความร่วมมือจากคนมีศีล จึงจะไม่เดือดร้อน เพราะคนไม่มีศีล ไม่มีศรัทธาแลวย่อมจะไม่เชื่อในเรื่องของบุญ-บาป ความดีความชั่ว ดังนั้น เพื่อผลประโยชน์แล้ว โงงได้ก็โง เอาเปรียบได้ก็เอาเปรียบ ทุจริตได้ก็ทุจริต ผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรมก็ทำได้หมด อย่างไม่มีความละอาย

อีกประการหนึ่งต้องหมั่นเข้าหาคนที่มีศีล มีคุณธรรมเพื่อขอรับการถ่ายทอดความรู้คุณธรรมจากท่าน เพื่อเป็นการพัฒนาตนเองแล้วนำความรู้คุณธรรมที่ตนได้ประพฤติปฏิบัติตามได้ ไปถ่ายทอดกับญาติ มิตร พวกร้อง บริวาร เป็นการสร้างเครือข่ายคนดีไปในตัวเท่ากับ เป็นการใช้ทรัพย์สินเงินทองไปในการสร้างคนดีให้กับสังคม

3.6.3 จacula

จacula แปลว่า สละอุอก

จacula หมายถึง การรู้จักสละทรัพย์ของตนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น

จacula มีความสำคัญ คือ เป็นการรักษาทรัพย์ข้ามชาติ คนที่จะเข้าใจได้ เช่นนี้ ต้องเป็นผู้ที่มีศรัทธา มีศีลมาก่อน และได้ใช้ปัญญาของตนตรงคำสอนของพระพุทธองค์ ก็ได้ปัญญารู้ว่า การเก็บทรัพย์ที่ดีที่สุด โดยที่ภัยใดๆ ก็มาทำลายไม่ได้ ใจก็ลักษณะไม่ได้ พระราชกํริบไปไม่ได้ ไฟไหม้ไม่ได้ น้ำท่วมก็ไม่ได้ ลูกหลานเกเรก็มาเยี่ยงเอ้าไปไม่ได้ มีเพียงวิธีเดียวคือ การเปลี่ยนโลภกิจทรัพย์ ทรัพย์หยาบ ให้เป็นอริยทรัพย์ ทรัพย์ละเอียด ด้วยการทำให้เป็นบุญติดตัวข้ามภพข้ามชาติ

อีกประการหนึ่ง จacula ยังเป็นการให้ความช่วยเหลือคนให้กลับมา มีโอกาสสร้างตัวสร้างฐานะได้ เป็นการสร้างนิสัยของการแบ่งปัน เอื้อเพื่อเพื่อแผ่ สังคมแห่งความดี

คนที่มีจacula จึงเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์มองการไกล ข้ามภพข้ามชาติ รู้จักรู้จักระยิมความพร้อมสำหรับชีวิต เพราะมีความเข้าใจในเรื่องกฎแห่งกรรม ว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว รู้ว่าเมื่อยังไม่หมดกิเลส ก็ต้องกลับมาเกิดอีก จึงได้เตรียมเสบบึงชีวิตไว้ล่วงหน้า เมื่อมาเกิดอีกจึงมีความพร้อมมากกว่าคนที่ไม่มีจacula ไม่ได้ลั่งสมบูรณ์

3.6.4 ปัญญา

ปัญญา แปลว่า ความรอบรู้

ปัญญา หมายถึง การมองเห็นความจริงของโลกและชีวิตอย่างถูกต้องเป็นจริงว่า ชีวิต เป็นทุกข์ มีความไม่เที่ยง และไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริง ต้องกำจัดกิเลสให้หมดไปจึงจะพ้นทุกข์ได้

ปัญญาเป็นเครื่องมือกำจัดกิเลสในใจตนและทำให้ทวนกระแสกิเลสของคนทั้งโลกได้ เป็นความรู้ชัดว่าความทุกข์ที่ตนเองมีอยู่นั้น เกิดจากอำนาจของกิเลสที่ห่อหุ้ม เอ็บอาบ ซึ่งชอบสอดแทรกอยู่ในใจตลอดเวลา กิเลสเป็นตัวการคอยบังคับให้คนไปกระทำการผิด ความชั่ว

สิ่งที่เป็นบาปอภุคล และเมื่อทำแล้วมีผล เป็นความทุกข์ ความยากลำบากตลอดชีวิต ปัญญาจึงเปรียบเสมือนความสร้างของดวงอาทิตย์ที่มากจัดความมีดบดออกไปจากจิตใจ

บุคคลที่มีปัญญาแท้จริงย่อมสามารถจะเข้าชนะอุปสรรคต่างๆ ในชีวิตได้ ทั้งความจน ความเจ็บ ความโกรธ ได้ เป็นบุคคลที่สามารถพึ่งตนเองได้ ด้วยปัญญาของตน ซึ่งเป็นคุณธรรมที่พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญว่า ไม่มีคุณธรรมใดจะยอดเยี่ยมไปกว่า การมีปัญญา

สัมประยิกตตประโยชน์ 4 ประการดังที่กล่าวมา้นี้ ย่อมเกื้อกูลให้มีความสุขในภาพชาติหน้าแก่บุคคลผู้ที่ขยันหมั่นเพียรในการงาน รู้วิธีหาเลี้ยงชีวิตให้พอเหมาะ มีความไม่ประมาท รู้จักเก็บรักษาทรัพย์ รู้จักการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม เป็นมีศรัทธา ถึงพร้อมด้วยศีล ปราศจากความตระหนั รู้จักชำระทางแห่งประโยชน์ที่มีในเพศชาติเบื้องหน้าอยู่เป็นนิจ คือทำเป็นปกติ สม่ำเสมอ ความเจริญย่อมมีแก่บุคคลผู้ประกอบด้วยธรรมเช่นนี้เอง

3.7 ทำอย่างไรจึง “หารัพย์เป็น”

การหารัพย์เป็นไม่ใช่เพียงแค่เอาร่างกายไปทำงานเพื่อให้ได้เงินเท่านั้น แต่ยังมีสิ่งอื่นๆ ประกอบกันไปด้วย เพราะการหารัพย์เป็น เป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่มีรายละเอียดและวิธีการอยู่ในตัว และต้องไม่ลืมด้วยว่า สาเหตุที่ทำให้คนเราได้ทรัพย์นั้น มี 2 ประการ คือ

1) ได้ทรัพย์เพราะความขยันอย่างถูกต้องดี-ถึงดี-พอดีในปัจจุบัน

2) ได้ทรัพย์เพราะการส่งผลของบุญที่ทำไว้ดีแล้วในอดีต

โดยสาเหตุของการได้ทรัพย์ทั้ง 2 ประการ มีรายละเอียด ดังนี้

3.7.1 ได้ทรัพย์เพราะความขยันอย่างถูกต้องดี “ถึงดี” พอดีในปัจจุบัน

ความขยันในการหารัพย์เป็นนิสัยที่คนสร้างฐานะต้องมีในตัว และความขยันเพียงอย่างเดียวไม่ช่วยให้สร้างฐานะให้สำเร็จได้ แต่ต้องเป็นความขยันที่ประกอบกับกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ กระบวนการ

1) การผลิต

2) การพัฒนา

3) การบริหารจัดการ

4) การขาย

ทั้ง 4 ประการนี้ ให้ถูกตี ถึงตี พอดี จึงจะเรียกว่า เป็นคนหาทรัพย์เป็น

1) การผลิต

การผลิต คือ การสร้างงาน สร้างผลงานออกแบบให้ถูกตี ถึงตี พอดี คนสร้างฐานะต้องมีความขยันในการผลิต โดยต้องยึดมั่นใน “สัจจะ” เป็นคุณธรรม พื้นฐาน และมีหน้าที่ต้องกระทำ 5 ประการ คือ

1.1) เลือกประกอบล้มมาอาชีพตามที่ตนเองนั้ด

หมายถึง การเลือกอาชีพที่ไม่ผิดศีลธรรม ไม่ทุจริตผิดกฎหมาย และไม่เป็นมิจฉาอาชีพ มิจฉาอาชีพที่พระพุทธองค์ทรงให้ไว้คือ

1. การค้าอาวุธ
2. การค้ามนุษย์
3. การค้ายาพิษ
4. การค้ายาเสพติด
5. การค้าสัตว์เพื่อนำไปฆ่า

วัตถุประสงค์ที่พระพุทธองค์ทรงห้ามประกอบการค้าทั้ง 5 ประการ ก็ เพราะว่าเป็นอาชีพที่ผิดหลักกฎหมายแห่งกรรม หากไปประกอบอาชีพนี้แล้วย่อมก่อเรื่อง สร้างกรรมให้กับตนเอง เมื่อตายนายไปย่อมตกนรกแน่นอน ดังนั้น ชาวพุทธต้องศึกษาให้ดีว่า เมื่อจะเลือกประกอบอาชีพ ต้องเป็นอาชีพที่ไม่ผิดหลักกฎหมายแห่งกรรม

1.2) ผลิตสินค้ามีคุณภาพ

คุณภาพ คือ สิ่งที่เป็นมาตรฐาน หรือ สิ่งที่เป็นต้นแบบ การผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ จึงเป็นการสร้างสรรค์ สินค้าหรือผลงานที่เป็นมาตรฐานและเป็นต้นแบบ

หัวใจของการทำการค้าคือการแสวงหากำไรให้ได้มากที่สุดด้วยการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ไม่ใช่การทำกำไรจากการเอารัดเอาเปรียบลูกค้าให้ได้มากที่สุด คนที่เอาเปรียบลูกค้า เช่น ลดปริมาณสินค้า ลดคุณภาพสินค้า แม้จะได้กำไรในตอนแรก แต่อีกไม่นานกิจการต้องถดถอย เพราะใครๆ ก็ต้องรู้เท่าทันเล่าเหลือยม ก็จะเกิดความรังเกียจไม่กลับมาซื้ออีกต่อไป โบราณจึงกล่าวไว้ว่า “ซื้อกินไม่หมดคดกินไม่นาน” คนทำการค้าจึงต้องรักษาความน่าเชื่อถือของตน ให้ดี

1.3) รักษาคำพูด

รักษาคำพูด คือ การรักษาว่า จะ มีสัจจะ ไม่โกหก หลอกลวง

การทำธุรกิจการค้า ต้องมีสัจจะ พูดความจริง รู้รักษาคำพูด รวมถึงสัญญาข้อตกลงที่ได้ทำไว้ร่วมกัน เพราะการรักษาคำพูดเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กิจการเจริญรุ่งเรืองได้ เช่น เมื่อตกลงส่งสินค้าให้กับลูกค้าไว้ ก็ต้องส่งไปตามกำหนดเวลา ไม่เช่นนั้นก็จะก่อความเสียหายได้

1.4) ไม่คิดโง่ลูกค้า

ไม่คิดโง่ลูกค้า คือ การซื่อสัตย์ ซื่อตรง ตรงไปตรงมา กับลูกค้าของตน

ไม่ทำการค้าโดยการคดโกง เอาไว้เอาเปรียบ ใช้เล่ห์ล่อหลอกให้คนหลงกล ของไม่ดี ก็กลับบอกว่าดี ของไม่มีคุณภาพ ก็บอกว่ามีคุณภาพ เช่น นำของปลอมมาหลอกขายว่าเป็นของจริง ผู้ซื้อไม่รู้ก็นำไปใช้จนเกิดอันตรายได้

1.5) เลือกคนดีมาเป็นหุ้นส่วน

เลือกคนดีมาเป็นหุ้นส่วน คือ การเลือกเอาแต่คนดีมาเป็นหุ้นส่วนทำการค้า

บุคคลที่มีอาชีพเป็นนักธุรกิจหรือผู้ประกอบการ ถ้าต้องการขยายกิจการ ก็อาจจำเป็นต้องมีการร่วมลงทุนกับผู้อื่น ถ้าตัดสินใจจะดำเนินการดังกล่าว ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเลือกลงทุนร่วมกับคนดีมีศีลธรรมเท่านั้น ถ้าเราดูคนไม่ออก ไม่พิจารณาให้ถี่ถ้วนรอบคอบ หรือเชื่อคนง่าย เราก็อาจจะได้คนไร้ศีลธรรมมาเป็นหุ้นส่วน ซึ่งถ้ากิจการของเราง่ำเจริญขึ้น ก็อาจถูกเข้าใช้เล่ห์เหลี่ยมกลโงยึดกิจการไปจากเราหรือมิฉะนั้นก็คงจะทำให้กิจการของเราพินาศล่มจมลงได้

2) การพัฒนา

พัฒนา แปลว่า ทำให้เจริญ ทำให้มาก

การสร้างฐานะต้องขยายพัฒนา ที่สำคัญต้องรู้จักพัฒนาทั้งความรู้ ความสามารถ ตลอดเวลา ต้องไม่ย่ำอยู่กับที่ ไม่อย่างนั้นจะไม่สามารถต่อสู้กับการแข่งขันได้อีกทั้งต้องมี “ทักษะ” เป็นคุณธรรมพื้นฐาน คือ มีนิสัยรักการฝึกฝน อบรมตนเอง และการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในตัว สิ่งที่จำเป็นต้องพัฒนาในขั้นตอนนี้ 4 ประการ คือ

2.1) หมั่นพัฒนาความรู้

ความรู้ หมายถึง วิชาความรู้ ในวิชาชีพ

การหมั่นขวนขวยหาความรู้ มาใช้ในการทำงาน ทั้งด้านการบริหาร และการผลิต เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกตลอดเวลา เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างรวดเร็ว ได้ปริมาณผลผลิตสูงสุด มีคุณภาพดีที่สุด ขณะเดียวกันก็สามารถลดต้นทุนการผลิตได้อีกด้วย ซึ่งจะมีผลดีต่อการแข่งขันกันในด้านธุรกิจ

2.2) หมั่นเพิ่มพูนความดี

ความดี คือ สิ่งที่ทำไปแล้วทั้งทางกาย วาจา ใจ แล้วไม่เดือดร้อนในภายหลัง

การทำความดีพร้อมๆ กับการสร้างฐานะ ย่อมเป็นการทำเป้าหมายชีวิตทั้ง 3 ระดับ ไปพร้อมๆ กัน อีกทั้งยังเป็นการสร้างเครดิต ความน่าเชื่อถือ และความไว้วางใจให้กับคน外อง อีกด้วย เพราะถ้าเราต้องการให้คนดีมาค้าขายกับเรา เรายังต้องเป็นคนดีก่อน ด้วยการทำความดีให้มากๆ ด้วยความเต็มใจ และเป็นนิสัย ไม่ใช่การทำความดีเพื่อเอาหน้า

2.3) หมั่นพัฒนาเทคโนโลยี

เทคโนโลยี คือ เครื่องมือเครื่องใช้ที่อำนวยความสะดวกความสุขสะดวกสบาย

การเป็นผู้สร้างสรรค์เทคโนโลยีใหม่ๆ ก่อนใคร จะทำให้เป็นผู้ได้โอกาสที่จะประสบความสำเร็จก่อนผู้อื่น อีกประการหนึ่ง เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อรับรองรับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในอนาคต เทคโนโลยีมักจะมาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลง หากไม่ยอมรับหรือปฏิเสธเทคโนโลยีก็จะกล้ายเป็นคนล้าหลัง ก้าวตามไม่ทัน ความสำเร็จก็จะมีน้อยกว่าคนอื่น

2.4) หมั่นติดตามข่าวสารและสถานการณ์ในโลก

ข่าวและสถานการณ์ คือ เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดทั่วทุกมุมโลก

ต้องมีความรอบรู้ในข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์บ้านเมือง เศรษฐกิจและสังคม ดินฟ้าอากาศ ของโลกทั้งโลก เพราะเป็นสิ่งที่จะส่งผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจการค้า ไม่ว่าใคร จะทำอะไรที่ไหนในโลก สิ่งนั้นจะส่งผลกระทบไปทั่วโลก หากไม่มีความรอบรู้ก็จะไม่มีข้อมูลเพื่อตัดสินใจ หรือสามารถวางแผนล่วงหน้า ต่อความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้

3) การบริหาร

การบริหาร คือ การเข้าไปจัดการในเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ บุคคล เงิน ทรัพยากร งานทุกงานต้องอาศัยการบริหารจัดการทั้งสิ้นจึงจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในงานบริหารย่อม

ต้องมีปัญหา และอุปสรรคให้ต้องแก้ไขอยู่เสมอ ผู้บริหารต้องมีความ “อดทน” เป็นนิสัยจึงจะสามารถบริหารได้สำเร็จ หน้าที่หลักของผู้บริหาร มีอยู่ 4 ประการ คือ

3.1) ขยันทำงานตามเวลา

ผู้บริหารต้องมีนิสัยตรงต่อเวลา มีวินัยในเรื่องเวลา รู้จักจัดการงานตามเวลา งานใดสำคัญก็ต้องทำก่อน งานใดยังไม่สำคัญก็ต้องรอไปก่อน และเมื่อถึงเวลาต้องทำงานใด ก็ต้องทำงานนั้นทันที ไม่ควรผิดหวังประกันพรุ่ง เป็นต้นพอกทางหมู สุดท้ายก็ไม่ได้ทำงาน

3.2) หมั่นตรวจสอบงานให้เรียบร้อย

ผู้บริหารต้องมีนิสัยไม่ประมาท คือ รู้จักสังเกต ไม่ปล่อยผ่านในสิ่งแม้มเพียงเล็กน้อย เมื่อพบสิ่งผิดปกติก็ต้องรับแก้ไขในทันทีโดยไม่ปล่อยผ่านไปเฉยๆ หรือทำงานแบบสุกເອາເພາກິນ ผักชีໂຮຍ້າທີ່ມີປະຕິບັດ

3.3) ออดทนกับการแก้ปัญหา

ผู้บริหารต้องมีนิสัยอดทน เป็นคนสู้ปัญหา พบปัญหาแล้วแก้ไข ไม่ใช่หนีปัญหาไม่ทำ ทางแก้ไข และรู้จักป้องกันปัญหาไม่ให้เกิดขึ้นอีก ดังนั้น ความอดทนเท่านั้นจึงจะเอาชนะปัญหาอุปสรรคได้

3.4) หมั่นตรวจสอบบัญชี

ผู้บริหารต้องมีนิสัยละเอียดรอบคอบ หมั่นตรวจสอบบัญชีการเงินทั้งรายรับ รายจ่าย รายเหลือ ว่ามีการขาดทุน กำไร อย่างไรจะได้สามารถวางแผน แก้ไข ป้องกัน ปัญหาการเงินของตนได้ทันที

4) การขาย

จะค้าขาย ทำธุรกิจได้กำไร ขาดทุน มากน้อยเพียงใดอยู่ที่สามารถปิดการขายได้มากน้อยเพียงใด ดังนั้น คุณสมบัติพื้นฐานของนักขายที่ดี ที่ทุกคนต้องมี คือ ใจ肠 มีลักษณะ 4 ประการ คือ

4.1) รู้จักกษาอารมณ์ให้แจ่มใส

ผู้ขายต้องมีอารมณ์ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ รอยยิ้มจะสร้างความคุ้นเคยให้กับลูกค้า ให้รู้สึกสนิทสนมและเป็นมิตร จะได้รู้สึกไว้เนื้อเชื่ोใจ แม้ลูกค้าจะซื้อหรือไม่ซื้อก็ตาม ก็ต้องยิ้มแย้ม

ตลอดเวลา ไม่ควรทำหน้าบูดบึ้งอารมณ์เสียใส่ลูกค้า เพราะวันนี้ลูกค้าอาจจะไม่ซื้อ แต่หากลูกค้าประทับใจ วันอื่นลูกค้าก็จะกลับมาซื้ออีกแน่นอน

4.2) รู้จักให้ลึกลึค่า

ผู้ขายต้องเสนอสินค้าแก่ลูกค้าตามความเป็นจริง สินค้าของเรามีรายละเอียด คุณภาพอย่างไร ใช้งานอย่างไร ต้องอธิบายให้ลูกค้าเข้าใจชัดเจนเสียก่อน ไม่ควรหลอกขายสินค้าที่ด้อยคุณภาพ หรือ โฆษณาเกินจริง หรือลูกค้าบางคนไม่มีความรู้ ก็ต้องอธิบายให้ความรู้ แนะนำช่วยเหลือลูกค้าให้เข้าใจในสิ่งที่ลูกค้าต้องการจริงๆ แม้จะไม่ซื้อสินค้าของเราก็ตาม

4.3) รู้จักอ่านนายความสะทวកแก่ลูกค้า

ผู้ขายต้องให้ความสำคัญกับการบริการเพื่อการบริการเป็นสิ่งสำคัญของการขายลูกค้า มีความต้องการอย่างไร ผู้ขายต้องอ่านนายความสะทวกแก่ลูกค้าในทุกๆ ด้าน เช่น ตัวอย่างสินค้าพื้นที่สำหรับลูกค้าได้เลือกชมสินค้า เก้าอี้สำหรับนั่ง ห้องน้ำสะอาด ให้การต้อนรับลูกค้า เมื่อันญาติผู้ใหญ่ที่มาเยี่ยมเยียนถึงบ้าน

4.4) รู้จักผูกใจลูกค้าที่เป็นคนเดียวเป็นลูกค้าประจำ

ผู้ขายต้องใส่ใจกับลูกค้าที่เป็นคนเดียว เพราะการค้าขายกับคนเดียวมีผลลัพธ์ที่ดี ฉะนั้นการผูกใจให้สนิทสนมคุณเคยกันไว้เป็นสิ่งจำเป็นต้องทำ จะได้ติดต่อค้าขายกันได้นาน การได้คนเดียวเป็นลูกค้าจะมีแต่ช่วยกันเจริญก้าวหน้า เพราะคนเดียวไม่ซักชวนไปในทางที่เลื่อมหรือพาให้ชิบหาย ตรงกันข้ามกับคนพาก หากพบพานมากๆ เข้าก็มีแต่จะล่ำজม มีแต่จะเลื่อมทั้งชีวิต อุรกิจการค้าที่เดียว

ความขยันให้การหาทรัพย์เป็น จึงเป็นต้นทางของการสร้างฐานะให้ร่ำรวย ประการแรกและเป็นความเก่งที่สามารถเรียนรู้และสร้างขึ้นมาในตนเองได้ แต่จะสร้างฐานะให้ร่ำรวยได้อย่างแน่นอนต้องเป็นความเก่งบวกกับความเชิงที่ได้มาจากการสร้างบุญ

3.7.2 ได้ทรัพย์เพื่อการส่งผลของบุญที่ทำไว้ดีแล้วในอดีต

การสร้างฐานะ ไม่ว่าจะประกอบอาชีพ ทำธุรกิจประเภทใด ย่อมต้องการกำไรสูงสุด เป็นเป้าหมาย แต่หลายครั้งจะพบว่า แม้จะขยันทำเต็มที่เพียงใดก็ไม่ได้ผลตามที่ตั้งใจไว้ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานก็ไม่สูงขึ้น เพราะไม่มีความรู้ในเรื่องบุญ ที่ส่งผลกระทบต่อการสร้างฐานะของตน พระพุทธองค์ได้ตรัสเรื่องนี้ไว้ใน “วานิชชสูตร” มีใจความสรุปได้ว่า

1. โงบุญตนาองจึงขาดทุน หมายความว่า คนบางคนเคยป่วยภักดิ์สัมณพราหมณ์ว่า ถ้าพระคุณเจ้าต้องการปัจจัยสิ่งใดขอให้บอกเข้า ครั้นต่อมาภัยหลัง เมื่อเข้าได้รับการบอกกล่าวแล้วก็เฉยเฉีย คนประเภทนี้ เมื่อละโลกไปแล้ว กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก ไม่ว่าจะสร้างฐานะด้วยการประกอบอาชีพใดๆ ก็มีแต่ขาดทุน ได้เงินน้อยกว่าที่ควรได้

2. โงบุญบางส่วน ทำให้ได้กำไรมาก หมายความว่าคนบางคนถวายปัจจัยแก่สัมณพราหมณ์น้อยกว่าที่ตนเคยป่วยภักดิ์สัมณพราหมณ์เจ้า คนประเภทนี้ เมื่อละโลกไปแล้ว กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก ไม่ว่าจะสร้างฐานะด้วยการประกอบอาชีพใดๆ ก็จะได้กำไรน้อยกว่าที่ตั้งไว้

3. ทำบุญตามกำลังจึงได้กำไรตามเป้าหมาย หมายความว่า คนบางคนถวายปัจจัยแก่สัมณพราหมณ์ตรงตามจำนวน ที่ตนเคยป่วยภักดิ์ไว้ ไม่ว่าตนเองจะประสบอุปสรรคมากน้อยเพียงใดหรือไม่ก็ตาม คนประเภทนี้เมื่อละโลกไปแล้ว กลับมาเกิดเป็นมนุษย์ไม่ว่าจะสร้างฐานะด้วยการประกอบอาชีพใดๆ แม้มีอุปสรรคแบบไม่คาดฝันเกิดขึ้นมากมายเพียงใดเขาก็สามารถฝ่าฟันจนกระหึ่งได้กำไร ตามที่หวังใจได้

4. ทำบุญเต็มกำลังจึงได้กำไรเกินเป้า หมายความว่า คนบางคนถวายปัจจัยอย่างเต็มกำลังแก่สัมณพราหมณ์ คือถวายมากกว่าที่ตนเองป่วยภักดิ์ไว้ คนประเภทนี้เมื่อละโลกไปแล้ว ก็ไปสู่สุคติ เมื่อกลับมาเป็นมนุษย์อีก ไม่ว่าจะสร้างฐานะด้วยการประกอบอาชีพใดๆ ก็ได้กำไรเกินเป้าทุกทีไป

เพราะฉะนั้น คนที่จะสร้างฐานะคนใดที่ไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพตามที่คาดหวัง หรือประสบความล้มเหลวถ้ามั่นใจว่าสาเหตุแห่งปัญหาไม่ได้มาจากความชั่นหนักเพียงแค่ลักษณะก็ย่อมจะต้องเป็นสาเหตุจากการขาดกำลังบุญในอดีตแน่นอน เมื่อทราบแล้วก็พึงกัดฟันสู้ต่อไปด้วยการทำมากกินควบคู่กับการสร้างบุญกุศลเรื่อยไปในเชิงบูรณการให้ยิ่งๆ ขึ้น แม้ผลยังบังเกิดไม่ทันในชาตินี้ ก็จะบังเกิดในชาติหน้าและชาติต่อไปอีก

ส่วนคนสร้างฐานะคนใดที่ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวัง หรือเกินความคาดหวัง ก็อย่าเพิ่งหลงคิดว่า ความสำเร็จของท่านเกิดจาก “หนึ่งสมองสองมือของท่านแท้ๆ” แท้ที่จริงแล้วยังมีบุญกุศลที่ท่านเคยสั่งสมไว้สนับสนุนอยู่ด้วย เช้าท่านองที่มีผู้นิยมพูดกันว่า “เก่งอย่างเดียว yangไม่พอ ต้องทั้งเก่งทั้งเชิงนั้นแหลก จึงจะรวย”

เพราะฉะนั้น ในขณะที่ท่านกำลังสร้างฐานะทางเศรษฐกิจไป ท่านจะต้องไม่มองข้าม การสั่งสมบุญไว้ล่วงหน้าอย่างเด็ดขาด

3.8 ทำอย่างไรจึง “เก็บทรัพย์เป็น”

1) การเก็บทรัพย์คืออะไร ?

คือ การออมทรัพย์เพื่อจะได้ใช้ทรัพย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2) ทำไมจึงต้องเก็บทรัพย์ ?

เหตุผลที่ต้องเก็บทรัพย์ คือ

1. ทรัพย์บางอย่างเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ เช่น ข้าวปลา อาหาร ยา الرักษาโรค ถ้าไม่มีแล้วก็จะต้องตาย

2. ทรัพย์เป็นสิ่งที่หากได้โดยยาก ต้องใช้ความพยายาม อดทนจึงจะได้มา เพื่อใช้อำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิต

3. เป็นเครื่องบ่งบอกฐานะทางสังคม ว่าเป็นคนรวย หรือ คนจน

4. เป็นหลักประกันเมื่อยามเจ็บป่วย ใช้ทรัพย์เป็นค่ารักษาพยาบาล

5. เป็นอุปกรณ์ต่อการทำความดี สั่งสมบุญบารมี เพื่อประโยชน์ในชาติหน้าและอุปการะต่อประโยชน์สูงสุด

3) หลักการเก็บทรัพย์

หลักการเก็บทรัพย์ คือ ต้องเก็บทรัพย์โดยที่คำนึงถึงศีลธรรม หมายความว่า สิ่งใดที่เป็นความจำเป็นสำหรับชีวิตชนิดที่ขาดไม่ได้ ถ้าขาดแล้วต้องถึงความตาย ผู้มีศีลธรรม จะไม่เก็บ กักตุน และแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งนั้นมากเกินควรอย่างเด็ดขาด แต่จะใช้เท่าที่จำเป็น เช่น อาหาร ยา الرักษาโรค จะไม่กักตุนไว้เพื่อโกร巴拉คนอื่นเดือดร้อน

4) วิธีเก็บทรัพย์

คนทั้งหลายในโลกมีวิธีเก็บทรัพย์อยู่หลายวิธี บางคนฝากธนาคาร บางคนเก็บในรูปของของมีค่า เช่น เพชร ทองคำ อัญมณี หรือบางคนเก็บในรูปของที่ดิน ไม่ว่าจะเก็บทรัพย์ด้วยวิธีใด การเก็บทรัพย์ที่ถูกวิธี ต้องประกอบด้วยหลัก 4 ประการ ต่อไปนี้

1. การวางแผนเก็บทรัพย์

2. การป้องกันอันตรายแก่ทรัพย์

3. การถอนทรัพย์

4. การฝังขุมทรัพย์

5) การวางแผนเก็บทรัพย์

การวางแผนเก็บทรัพย์ เป็นเรื่องของบุคคลผู้ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต คิดเห็น การณ์ไกล จึงได้เก็บรวมทรัพย์ตั้งแต่ยังหนุ่มสาว ไม่หลงเมามัวในชีวิต ใช้จ่ายเพียงเพื่อ ความเพลิดเพลินในการคุณแต่รู้จักแบ่งทรัพย์เป็นส่วนๆ เพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพย์ได้อย่างเต็มที่ พระพุทธองค์ได้ให้หัวลักษณะวางแผนไว้ คือ

“บัณฑิตอยู่ครองเรือน พึงแบ่งทรัพย์เป็น 4 ส่วน พึงใช้สอย 1 ส่วน พึงประกอบการงาน 2 ส่วน พึงเก็บส่วนที่ 4 ไว้ เผื่อจักมีอันตราย”

สรุปว่า พระพุทธองค์ให้วางแผนแบ่งทรัพย์ เป็น 4 ส่วนคือ

1. เก็บไว้ใช้สอย 1 ส่วน
2. เก็บไว้เพื่อประกอบการงาน 2 ส่วน
3. เก็บไว้เพื่อเหตุอันตรายในอนาคต 1 ส่วน

การรู้จักวางแผนเก็บทรัพย์ คิดก่อร่างสร้างตัวสร้างฐานะแต่ยังหนุ่ม เป็นความคิดของ คนมีปัญญา เพราะเห็นภัยจากความยากจน เจ็บ โง่ และภัยในชีวิต จึงทำงานหนัก แม้การเก็บ ทรัพย์จะทำให้ลำบากในตอนแรก แต่ก็จะสบายในภายหลัง เพราะทรัพย์จะบันดาลความสุข มาให้ เกิดจากการที่ได้ใช้ทรัพย์นั้น

6) การป้องกันอันตรายแก่ทรัพย์

ทรัพย์ที่หากมาได้โดยยากลำบาก ต้องใช้ชีวิต สติปัญญา ความรู้ เข้าไปแลก หากเก็บ รักษาไว้ไม่ดี อันตราย โทษภัยใดๆ ก็เกิดกับทรัพย์นั้นได้

อันตรายที่จะเกิดจากทรัพย์มี 5 ประการ คือ

1. อันตรายจากไฟ คือ ไฟอาจไหม้ได้
2. อันตรายจากน้ำ คือ น้ำอาจท่วมได้
3. อันตรายจากผู้ปักครองบ้านเมือง คือ ถูกฆ่ามุข ริดไถ บีบบังคับเอาไปได้
4. อันตรายจากโจรสลัด คือ โจรอจชโมยได้
5. อันตรายจากทายาಥผู้ไม่ประพฤติธรรม คือ ทายาಥผู้ไม่เป็นที่รักอาจนำไปได้

เมื่อรู้ว่าทรัพย์อาจจะเกิดภัยอันตรายได้ ต้องหาทางป้องกันล่วงหน้า โดยตั้งอยู่ ในความไม่ประมาท หมั่นตรวจสอบทรัพย์นั้นอยู่เสมอ

7) การถอนมทรัพย์

ทรัพย์สินใดๆ ไม่ว่าจะแข็งแรงทนทาน มีคุณภาพดีเพียงใด ก็ยอมเลื่อมลายไปได้ตามกาลเวลา ตามอายุการใช้งาน และจะรู้ว่าทรัพย์นั้นต้องมีวันเสื่อม แต่การยืดอายุทรัพย์เพื่อจะได้สามารถใช้ได้นานๆ ก็เป็นสิ่งสำคัญ เป็นการรักษาทรัพย์ให้ยั่งยืน บุคคลที่เห็นความสำคัญของการถอนมทรัพย์ ย่อมยังตระหนักรู้ว่าคงอยู่ได้นาน เพราะมีทรัพย์สมบัติให้ใช้ได้นานๆ มีวิธีการสำคัญอยู่ 4 ประการ คือ

1. แสวงหาสิ่งของที่หายไป คือ ไม่ว่าทรัพย์นั้นจะมีมูลค่ามากน้อยเพียงใดเมื่อสูญหายไป ต้องตามกลับคืนมาให้ได้ โดยไม่ปล่อยปะละเลย เห็นว่ามีค่าเพียงเล็กน้อยไม่ได้ เพราะจะเป็นการสร้างนิสัยมักง่าย ประมาท ขาดความระมัดระวัง

2. ซ่อมแซมสิ่งของที่เสียหายแล้วให้กลับมาใช้ได้ดังเดิม คือ ทรัพย์ถ้าเสียหายเพียงเล็กน้อย ซ่อมได้ก็ต้องซ่อมแซมทันที ไม่ปล่อยให้เสียหายมากแล้วค่อยมาซ่อม หรือ คิดจะซื้อมาใหม่โดยไม่ยอมซ่อมแซม ด้วยคิดว่า ราคาเพียงเล็กน้อย จึงไม่ยอมซ่อมแซม

3. รู้จักระมาณในการใช้สอยบริโภคทรัพย์ คือ ใช้สอยอย่างประหยัดตามความจำเป็น ไม่น้อยเกินไปจนตนเองลำบาก และไม่มากเกินไปจนต้องทิ้งต้องขว้าง อันเป็นการสร้างนิสัยสุรุ่ยสุร้าย หรือ ตระหนั่นเห็นใจ

4. แต่งตั้งคนดีเป็นคนดูแลทรัพย์ คือ ให้คนดีมีศีลธรรมเป็นคนดูแลรับผิดชอบในทรัพย์ เพราะจะเป็นหลักประกันได้ว่าทรัพย์นั้นจะถูกนำมาใช้อย่างระมัดระวัง ละเอียดรอบคอบ และมีความปลอดภัย

ทรัพย์เป็นเครื่องปัล๊มใจของมนุษย์ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิต ควรถอนรักษาทรัพย์นั้นไว้ให้ดี

8) การฝังขุมทรัพย์

มี 2 ประเภท

1. ฝังทรัพย์หายาบ คือ การเก็บทรัพย์ไว้ในลักษณะที่เป็น ทรัพย์หายาบ ไม่ว่าจะเป็นสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ โดยในปัจจุบัน มีการนำไฟฟ้าประกอบธนาคารบ้าง เก็บไว้ในตู้นิรภัยบ้าง การเก็บทรัพย์ เช่นนี้น้มีความปลอดภัยไม่มากนัก และถ้ายิ่งเก็บสะสมไว้มากๆ ในลักษณะที่ตั้งใจเก็บไว้เป็นมรดกของตระกูล เป็นมรดกสำหรับลูกหลาน โดยที่เจ้าของทรัพย์ไม่มีความจำเป็นต้องนำกลับมาใช้ในชีวิตอีก ก็กล่าวได้ว่าทรัพย์นั้นมีได้ก่อให้เกิดประโยชน์

อันได้แก่เจ้าของทรัพย์นั้นเลย บางกรณีทรัพย์นั้นยังเป็นสาเหตุแห่งการพิพาตฟันกันระหว่างทายาทผู้มีส่วนรับมรดกของตระกูลได้อีก

2. เก็บเป็นทรัพย์ละเอียด การเก็บเป็น ทรัพย์ละเอียด คือการเปลี่ยนทรัพย์นั้นเป็นบุญ ด้วยการบริจาคเป็นทาน หรือส่งเคราะห์บุคคลต่างๆ เป็นต้นว่า การถวายทานแก่สงฆ์ การบริจาคทานเพื่อสร้างศาสนสถานต่างๆ เช่น เจดีย์ การแบ่งปันสิ่งของแก่บุคคลต่างๆ รวมทั้ง การบริจาคเพื่อสังคมสงเคราะห์ การให้เงินอุปการะตลอดจนการเลี้ยงดูเอาใจลูกพารี และญาติพี่น้อง การใช้จ่ายทรัพย์ในลักษณะดังกล่าวຍ่อมก่อให้เกิดบุญทั้งสิ้น ซึ่งบุญนี้ไม่ว่าจะหรือใคร ก็ไม่สามารถลักเอาไปได้

การฝังขุมทรัพย์ที่ดีที่สุด คือ การเปลี่ยนเป็นบุญ เป็นอริยทรัพย์ บัณฑิตรู้อย่างนี้แล้ว ควรเริ่มฝังขุมทรัพย์แต่ยังหนุ่มสาว เพื่อทรัพย์นั้นจะเป็นประโยชน์ในภพชาติหน้า

3.9 ทำอย่างไรจึง “สร้างเครือข่ายคนดีเป็น”

คำว่า “เครือข่ายคนดี” ก็คือ “เครือข่ายกัลยาณมิตร” นั่นเอง ซึ่งเครือข่ายกัลยาณมิตรจะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ¹ คือ

1) ตัวเองต้องเป็นคนดีมีสัมมาทิปฏิเข้าไปอยู่ในใจอย่างมั่นคง คือมีคุณสมบัติของกัลยาณมิตร หรือมีความเป็นมิตรแท้อย่างสมบูรณ์พร้อม

2) กัลยาณมิตรในเครือข่ายแต่ละคนก็ต้องเป็นคนดีมีสัมมาทิปฏิเข้าไปอยู่ในใจอย่างมั่นคง หรือถ้ายังไม่มั่นคง ก็ต้องรู้จักตัวเอง และมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนให้มีสัมมาทิปฏิเข้าไปอยู่ในใจอย่างมั่นคง ด้วยการพยายามซึ่งชักดูความดีจากกัลยาณมิตรในเครือข่ายคนดีให้ยิ่งๆ ขึ้นไป

3) ต้องร่วมกันทำกิจกรรมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและสังคม เพื่อพัฒนาเครือข่ายกัลยาณมิตรให้แข็งแกร่ง เพื่อขยายเครือข่ายให้กว้างขวางออกไปเรื่อยๆ และเพื่อพัฒนาสัมมา-ทิปฏิในใจของกัลยาณมิตรแต่ละคนให้แกร่งยิ่งขึ้น

จากคุณลักษณะสำคัญของเครือข่ายคนดีหรือเครือข่ายกัลยาณมิตร 3 ประการข้างต้น สามารถแจกแจงเป็นวิธีการในการสร้างเครือข่ายกัลยาณมิตรออกเป็น 7 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

¹ พระภานุวาริยคุณ, คัมภีร์ปฏิรูปมนุษย์, 2547, หน้า 253-254.

1) ตนเองต้องเป็นคนดี กlanderคือ จะต้องมีสัมมาทิปฏิเข้าไปอยู่ในใจอย่างมั่นคง คือมีคุณสมบัติของกัลยานมิตร หรือมีความเป็นมิตรแท้อย่างสมบูรณ์พร้อม ทั้งนี้ เพราะ หากตนเองยังไม่เป็นคนดี ยังมีความเห็นผิดหรือเป็นมิจฉาทิปฏิอยู่ ก็เป็นไปไม่ได้ที่จะสร้างคนอื่นให้เป็นคนดี เปรียบเสมือนแม่ปูซึ่งยังเดินเก้าฯ ก้าวฯ อยู่ ก็ไม่สามารถจะสอนลูกปูให้เดินตรงได้

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ในราชาวดาดกว่า “ถ้าเมื่อโโคหงส์ทั้งหลายว่ายข้ามแม่น้ำไปโโคหวนน้ำผู้ง่วายคด เมื่อโโคผู้นำผู้ง่วายคดอย่างนี้ โโคหงส์หมดก็ยอมว่ายคดไปตามกัน ในมนุษย์ทั้งหลายก็เหมือนกันผู้ใดได้รับสมมติแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ ถ้าผู้นั้นประพฤติไม่เป็นธรรม ประชาชนนอกนี้ก็ประพฤติไม่เป็นธรรมโดยแท้ ถ้าพระราชาผู้เป็นใหญ่ไม่ตั้งอยู่ในธรรม รัฐก็ยอมอยู่เป็นทุกข์ทั่วกัน”¹ ด้วยเหตุนี้การสร้างเครือข่ายคนดีจึงต้องเริ่มต้นที่ตนของคือ ตนเองจะต้องมีสัมมาทิปฏิก่อนแล้วจึงจะซักนำผู้อื่นไปในหนทางที่ถูกต้องได้

2) ต้องเห็นประโยชน์ของการควบคุมดี คนดีจะดำรงอยู่ในคุณความดีได้ยิ่งยืน และได้รับการพัฒนาให้ยิ่งๆ ขึ้นไปจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีมิตรดีด้วย เพราะมิตรดีหรือกัลยานมิตรจะช่วยเชื่อมต่อสิ่งดีๆ ยิ่งๆ ขึ้นไปให้ได้ และยังเป็นต้นแบบที่ดีด้านต่างๆ ให้อีกด้วย บุคคลผู้ควบคุมดีจึงมีแต่เจริญไม่มีเสื่อม แม้แต่คนพาล หากได้มิตรดีก็สามารถเป็นคนดีมีปัญญาได้ ดังที่พระนางกิสาโคตรมีเกริกล่าวถึงพระธรรมสำหรับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “พระมุนีทรงสรรเสริญความเป็นผู้มีกัลยานมิตร คนเมื่อควบคุมกัลยานมิตร แม้เป็นพาล ก็พึงเป็นบันทิตได้บ้าง”²

3) ต้องรู้จักพุทธิกรรมของคนพาล การจะแยกแยะคนดีและคนพาลได้นั้นจำเป็นจะต้องรู้จักพุทธิกรรมของคนทั้งสองประเภทก่อน สำหรับคนพาลนั้นคือคนที่มีใจชุ่นมัวเป็นปกติ เป็นผลให้มีความเห็นผิดหรือมิจฉาทิปฏิ ยึดถือค่านิยมผิดๆ และมีวินิจฉัยเสีย คนพาลมีพุทธิกรรมอย่างน้อย 5 ประการดังต่อไปนี้³

3.1) คนพาลชอบซักนำในทางที่ผิด เช่น ซักชวนไปลักขโมย เป็นต้น

3.2) คนพาลชอบทำในสิ่งที่เมื่อใช้ธุระ การงานของตนเองไม่ทำแต่ไปก้าวก่ายงานของผู้อื่น กลั่นแกล้งผู้ร่วมงาน เป็นต้น

¹ ชุทธกนิภัย ชาดก, มก. เล่ม 58 ข้อ 634-635 หน้า 606.

² ชุทธกนิภัย เกรีคณา, มก. เล่ม 54 ข้อ 646 หน้า 300.

³ พระมหาสมชาย ฐานวุฒิ, มงคลชีวิต ฉบับทางก้าวหน้า, 2548, หน้า 15-16.

3.3) คนพากลชอบแต่สิ่งที่ผิดๆ ชอบถือเอาสิ่งที่ชัวร่าเป็นสิ่งที่ดี เช่น ชอบเล่นไฟ สูบบุหรี่ เห็นคนทำถูกกว่าเป็นคนโง่ เป็นต้น

3.4) คนพากลแม่พุดดีๆ ก็กรอ เช่น เตือนให้ประกอบอาชีพด้วยความสุจริตเพื่อความเจริญก้าวหน้าของตนเองและประเทศชาติก็กรอ เป็นต้น

3.5) คนพากลไม่รับรู้ระเบียบวินัย เช่น ไปทำงานสาย แต่เลิกงานก่อนเวลา เป็นต้น

4) **ต้องรู้จักพฤติกรรมของคนดี** คนดีคือคนที่มีใจผ่องใส่อยู่เป็นปกติ จึงทำให้มีสัมมาทิปฏิจิคือมีความเห็นถูกเข้าไปอยู่ในใจอย่างมั่นคง เป็นผู้ที่รู้จะอะไรถูกอะไรผิด อะไรดีอะไรชั่ว และรู้ว่าอะไรบุญอะไรบาป คนดีมีพุทธิกรรมอย่างน้อย 5 ประการดังต่อไปนี้¹

4.1) คนดีชอบซักนำในทางที่ถูก เช่น ซักนำให้เลิกสูบบุหรี่ เลิกดื่มสุรา เป็นต้น

4.2) คนดีชอบทำแต่สิ่งที่เป็นธุระ ไม่เกะกะเกรเริครา เร่งรีบทำการงานในหน้าที่ของตนให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ไม่ปล่อยงานให้ค้างค้าง

4.3) คนดีชอบทำแต่สิ่งที่ถูกที่ควร เช่น ชอบพูดและทำตรงไปตรงมา ชอบสนทนารอรำ รังเกียจการนินทาว่าร้าย เป็นต้น

4.4) คนดีเมื่อถูกว่ากล่าวตักเตือนโดยดีย่อ้มไม่กรอ มีนิสัยถือเอาความถูก ความดี และความมีประโยชน์เป็นที่ตั้ง ไม่ถือตัวວัดดีดีหรริ่ง

4.5) คนดีย่อ้มรับรู้ระเบียบวินัย รักที่จะปฏิบัติตามระเบียบวินัยของหมู่คณะอย่างเคร่งครัด เพราะตระหนักรู้ว่าวินัยเป็นเครื่องยกหมู่คณะให้เจริญขึ้นได้จริง

5) **ต้องรู้เชิงป้องกันอันตรายจากคนพากล** วิธีป้องกันอันตรายจากคนพากลที่ดีที่สุดคือไม่คบคนพากล คำว่า คบ หมายถึง พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

5.1) ร่วม เช่น ร่วมกิน ร่วมนอน ร่วมก่อการ ร่วมหุ้น ร่วมลงทุน

5.2) รับ เช่น รับเป็นเพื่อน รับเป็นภรรยาหรือสามี รับไว้ทำงาน

5.3) ให้ เช่น ให้ความไว้วางใจ ให้คำชมเชย ให้ยศ ให้ตำแหน่ง ให้หยิบยืมสิ่งของ

การไม่คบคนพากล คือการไม่ยอมมีพุทธิกรรมสัมพันธ์ใดๆ ดังกล่าวข้างต้นกับคนพากล

¹ พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ, มงคลชีวิต ฉบับทางก้าวหน้า, 2548, หน้า 23-24.

ถ้าเรายังคงพาลอยู่ ไม่ว่าจะในระดับไหนก็ตาม รีบถอนตัวเลี้ยโดยด่วน อย่าประมาท รีบตัดไฟเลี้ยแ特์ตันลม มีฉะนั้นจะพลาด ติดเชือفالโดยไม่รู้ตัว กล้ายเป็นพาลตามไปด้วย โบราณท่านให้คติเตือนไว้ว่า ห่างสุนัขให้ห่างศอก ห่างวอกให้ห่างวา ห่างพาลาให้ห่างหมื่นโยชน์แสนโยชน์¹

6) ต้องรู้วิธีผูกมิตรกับคนดี การผูกมิตรหรือการคบคนดีมีวิธีการดังต่อไปนี้คือ

- 6.1) หมั่นไปมาหาสู่
- 6.2) หมั่นเข้าไปนั่งใกล้
- 6.3) มีความจริงใจ ให้ความเกรงอกเกรงใจต่อท่าน
- 6.4) พึงคำแนะนำ พึงคำพูดของท่าน
- 6.5) จำธรรมที่ได้ฟังนั้นไว้
- 6.6) พิจารณาใจความของธรรมที่จำได้นั้นให้ดี
- 6.7) พยายามปฏิบัติตามธรรมที่ได้ฟัง

7) ต้องให้การยกย่องนับถือคนดี กำลังใจมีความสำคัญต่อการสร้างความดี การที่บุคคลใดจะยึดมั่นอยู่ในความดีและสร้างสิ่งที่ดีได้อย่างต่อเนื่องต้องใช้กำลังใจสูง ดังนั้นคนดีจึงควรได้รับการยกย่องนับถือเพื่อให้เกิดกำลังใจในการทำความดียิ่งๆ ขึ้นไป เมื่อคนดีได้รับการยกย่องให้สูงเด่นก็จะเป็นต้นแบบให้แก่ชาวโลกได้เจริญรอยตามด้วย พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ทรงสร้างอริยประเพณีไว้ด้วยการประกาศยกย่องคุณงามความดีของพุทธบริษัท ผู้เป็นเลิศในด้านต่างๆ ท่ามกลางสงฆ์ การประกาศยกย่องของพระพุทธองค์ได้สร้างแรงบันดาลใจให้แก่พุทธบริษัทที่อยู่ในมหาสมาชานน์ หลายต่อหลายท่านได้ตั้งความปรารถนาไว้ขอให้ได้เป็นดังเช่นภิกษุภิกษุณีผู้ได้รับการยกย่องนั้นบ้างในภายภาคเบื้องหน้า ในประวัติการสร้างบารมีของภิกษุและภิกษุณีผู้ได้รับการยกย่องให้เป็นเลิศหรือ “เอตทัคคะ” ด้านต่างๆ ทุกรูปต่างมีจุดเริ่มต้นการสร้างบารมีจากแรงบันดาลใจดังกล่าวมาแล้วทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้ การยกย่องนับถือคนดีจึงมีความสำคัญยิ่ง

ขันตอนทั้ง 7 ประการนี้ เป็นวิธีการสร้างเครือข่ายคนดีให้เกิดขึ้นในสังคม หากปฏิบัติได้ครบถ้วนทุกขันตอนเครือข่ายคนดีที่สร้างขึ้นจะมีความแข็งแกร่งและเติบโตอย่างรวดเร็วซึ่งจะส่งผลให้สังคมมีความเจริญรุ่งเรืองเป็นสังคมที่คนดีมีอำนาจเหนือคนพาล

¹ พระมหาสมชาย ฐานวุฒิโณ, มงคลชีวิต ฉบับทางก้าวหน้า, 2548, หน้า 16-17.

3.10 ทำอย่างไรจึง “ใช้ชีวิตเป็น”

ใช้ชีวิตเป็น คือ การดำเนินชีวิตที่ไม่ผิดหลักกฎหมาย กรรมอย่างมีความสุขในโลกนี้ และเตรียมความสุขในโลกหน้าไปพร้อมกัน จนหมดกิเลสเข้านิพพาน

1) ต้องมองชีวิตตามความเป็นจริง

คนในโลกแม้จะสมบูรณ์ด้วยทรัพย์ สมบัติ ถูกเลี้ยงดูมาอย่างดี มีมิตร สหาย พากพ้อง บริวาร หน้าที่การงานดี มีชีวิตเป็นสุขดีแล้วก็ตาม ต้องมี อัมมุทเทส หมายถึง ความเข้าใจโลก ตามความเป็นจริง มี 4 ประการ¹ คือ

1.1) โลกอันชรานำไป ไม่ยั่งยืน หมายถึง การมองเห็นโลกตามความเป็นจริงว่า ทุกชีวิตในโลกล้วนต้องแก่เฒ่า ต้องชรา ฝ่ายมาก็ชื้นเรื่อยๆ ไม่มีใครจะสามารถยังความหนุ่มสาว ความแข็งแรง กำลังวังชาเอาไว้ได้

1.2) โลกไม่มีผู้ต้านทาน ไม่เป็นใหญ่เฉพาะตน หมายถึง การมองเห็นโลกตามความเป็นจริงว่า ทุกชีวิตในโลกล้วนต้องเจ็บป่วย เป็นไข้ เป็นโรค ไม่สบายกายด้วยกันทั้งนั้น จะแบ่งความทุกข์ ความเจ็บป่วย ให้กับใครๆ ก็ไม่ได้ มีแต่เจ็บป่วยอยู่คนเดียวใครก็ช่วยไม่ได้

1.3) โลกไม่มีอะไรเป็นของตน จำต้องทิ้งสิ่งทั้งปวงไป หมายถึง การมองเห็นโลกตามความเป็นจริงว่า โภคทรัพย์สมบัติ ที่ตนเองมีอยู่ ครอบครองอยู่ ใช้สอยบริโภคอยู่ เนื่องด้วยไปแล้ว ไม่สามารถนำไปใช้ในชาติหน้าได้ สมบัตินั้น สุดท้ายต้องตกเป็นของคนอื่นไป

1.4) โลกพร่องอยู่เป็นนิตย์ ไม่รู้จักอิม เป็นท่าสแห่งต้นหา หมายถึง การมองเห็นโลกตามความเป็นจริงว่า หากสถานที่ใดในโลก สมบูรณ์ด้วย ทรัพย์สมบัติ ไร นา อันอุดม สมบูรณ์ มีผู้ปักครองอยู่แล้ว ผู้ปักครองที่เข้มแข็งกว่าเมื่อทราบว่ามีสถานที่เข่นนั้น ย่อมจะเข้าไปprob ยึด ตีซึ่ง สมบัตินั้นมาเป็นของตนแน่นอน

เมื่อมองโลกตามความเป็นจริงได้อย่างนี้จะเป็นผู้ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต จะใช้ชีวิตก็ใช้อย่างระมัดระวัง รู้จักถอนมรร堪กาย ใช้ร่างกายไปกับการสร้างสิ่งที่ดี ๆ ให้กับตนเอง

2) ต้องคำนวณบประมาณตลอดชีวิตได้

หมายความว่า ตลอดชีวิตคนๆ หนึ่ง หากอายุเฉลี่ย 75 ปี จะใช้งบประมาณเท่าไหร่ใน

¹ รัฐบาลสูตร, มัชณิมนิเกย์ มัชณิมปันณาสก์, มก. เล่ม 21 หน้า 38-39.

การดำรงชีวิต โดยการคำนวณ จาก

2.1) ค่าการศึกษา x จำนวนปี = ?

2.2) ค่าปัจจัย 4 สำหรับเลี้ยงชีวิตของตนและคนในครอบครัว

อาหาร x 3 มื้อ x 75 ปี = ?

เสื้อผ้า x ? ชุด 75 ปี = ?

ยาสูบ x 75 ปี = ?

ที่อยู่อาศัย x 1 หลัง = ?

2.3) ค่าเครื่องอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็น x 75 ปี = ?

ตัวอย่างข้างต้น เป็นเพียงตัวอย่างการคำนวณ แต่หากท่านลงมือทดลองคำนวณค่าใช้จ่ายของตัวท่านดูแล้ว จะพบว่างบประมาณที่จำเป็นตลอดทั้งชีวิตของเรามีคือเท่าไหร่ ซึ่งก็จะเพียงพอต่อการดำรงชีวิตแล้ว ส่วนงบประมาณที่เหลือ คืองบประมาณที่ใช้สำหรับการฝังชุमทรัพย์ไว้ในพระพุทธศาสนา เป็นการเตรียมเสบียงเดินทางข้ามวัฏสงสาร เพื่อความสุขในชาติหน้า

3) ต้องวางแผนการใช้ทรัพย์เป็น

พระพุทธองค์ได้ให้หลักการใช้จ่ายทรัพย์ที่ถูกต้อง 4¹ ประการ คือ

3.1) ใช้เลี้ยงตนมารดา บุตรภรรยา บริวาร และมิตรสหายให้เป็นสุข

3.2) ใช้ป้องกันภัยธรรมชาติและอันตรายจากบุคคลต่างๆ

3.3) ใช้ทำพลี 5 คือ

1. ญาติพลี สองเคราะห์ญาติ

2. อติถิพลี ต้อนรับแขก

3. ปุพเพตพลี ทำบุญอุทิศให้ผู้ตาย

4. ราชพลี ถวายให้หลวง มีภาษีอากรเป็นต้น

5. เทวตาพลี ทำบุญอุทิศให้เทวดา

3.4) ใช้บำเพ็ญทักษิณานาทานในสมณพราหมณ์ผู้มีศีลบริสุทธิ์

¹ ปัตตกัมมสูตร, อังคุตตรนิกาย จตุกนิบาต, มก. เล่ม 35 หน้า 198.

การรู้จักใช้ทรัพย์ตามที่พุทธองค์ทรงให้หลักการไว้เนี้ี้ย ย่อมเป็นการใช้ทรัพย์อย่างถูกวิธี เป็นประโยชน์สำหรับตนและผู้อื่น ย่อมได้รับการยกย่อง มีมิตร มีพากพ้อง บริวารมาก

4) ต้องไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต

ความประมาท คือ ความขาดสติกับตัว ไม่ว่าจะคิด พูด ทำอะไรก็เป็นไปในทางเสื่อม

ความประมาทมี 7 ประการคือ

- 4.1) มีความประมาทในเวลา คิดว่ายังมีเวลาเหลืออยู่อีกมาก
- 4.2) มีความประมาทในวัย คิดว่าตนเองยังเป็นคนหนุ่มคนสาวอยู่ยังมีชีวิตอีก
ยาวนาน
- 4.3) มีความประมาทในความไม่มีโรค คิดว่ายังมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงอยู่
- 4.4) มีความประมาทในชีวิต คิดว่าเรายังมีชีวิตอยู่สุขสบายดี ไม่ทุกข์ร้อนอะไร
- 4.5) มีความประมาทในการงาน คิดว่าค่อยๆ ทำไปสุดท้ายก็เสร็จไปเอง ไม่
ยอมทุ่มเททำ ผัดวันประกันพรุ่ง
- 4.6) มีความประมาทในการศึกษา ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาหาความ
รู้เอาแต่เพลิดเพลินไปวันๆ
- 4.7) มีความประมาทในการปฏิบัติธรรม ปล่อยเวลาให้เสียเปล่า รอแต่ให้ถึงเวลา
แต่สุดท้ายก็ไม่ได้ทำ

ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต คือ การนึกความประมาททั้ง 7 ประการ อยู่เนื่องๆ เมื่อ
นึกได้อย่างนี้ จะคิด พูด ทำ อะไรก็จะมีความระมัดระวัง ไม่ก่อเรื่องรำเริง หมุ่หัวทำแต่ความดี
รักษา กาย วาจา ใจให้บริสุทธิ์ และ มุ่งทำเป้าหมายชีวิตให้สำเร็จ

พระพุทธองค์ตรัสว่า “ความประมาท เป็นทางแห่งความตาย” ดังนั้น จะแก้ความ
ประมาทได้มีวิธีเดียว คือ ความไม่ประมาท

5) ต้องใช้ชีวิตอย่างถูกต้องเพื่อบรรลุเป้าหมายชีวิตตามลำดับ

ใช้ชีวิตอย่างถูกต้อง คือ

- 5.1) มีความสำรวมในชีวิตไม่ปล่อยให้ตัวเองหลงเพลิดเพลินไปกับ รูปที่สวยงาม
เลียงที่ไฟเราะ กลิ่นที่หอมหวาน รสที่อร่อยลิ้น สัมผัสอันนุ่มนวล และสิ่งบันเทิงเริงรมย์ เพราะ

หากลุ่มหลงมัวเมาไปกับสิ่งเหล่านี้เมื่อใด เวลา ชีวิต ทรัพย์ ญาติ มิตร ก็จะหมดสิ้นไป

5.2) รู้จักประมาณในการบริโภคอาหาร ไม่เห็นแก่กิน เห็นแก่ปากแก่ท้อง เพราะจะเป็นเหตุให้เกิดโรคมากมายตามมา ทำให้เป็นคนเห็นแก่นอน คนกินมากຍ່ອມนอนมาก เพราะอิ่มจัดจึงง่วงเหงาหวานอน กล้ายเป็นคนขี้เกียจสันหลังยวาก การทำงานก็ไม่ทำ ไม่มีความขยัน

5.3) มีความเพียรตลอดชีวิตในทุกเรื่องราว ตั้งแต่การศึกษา การสร้างตัว สร้างฐานะ สร้างความดี สร้างบุญบารมี

3.1.1 ทำอย่างไรจึง “มีศรัทธา”

ศรัทธาเป็นลักษณะของผู้ใจใส่สว่าง ประกอบด้วยปัญญา สามารถต่อรองตามคำสอนของพระพุทธองค์ได้ จนกระทั่งเชื่อสนิทใจ เกิดความเลื่อมใสขึ้นในใจ จึงพร้อมปฏิบัติตาม จนกระทั่งพ้นทุกข์ การสั่งสมศรัทธาจึงเป็นเรื่องของผู้ที่มีสัมมาทิฏฐิในระดับที่เกิดมุ่งมองของชีวิต ในเรื่องต่อไปนี้

1) ต้องรู้สถานการณ์ของชีวิตตามความเป็นจริง

สถานการณ์ของชีวิตมุขย์ก็คือ ทุกคนล้วนอยู่ท่ามกลางทะเลทุกข์ ทราบได้ยังไม่หมด กิเลสก็ยังต้องเวียนว่ายตายเกิดกันต่อไป ยิ่งเวียนว่ายตายเกิดนานเท่าไหร่ ก็ทุกข์นานเท่านั้น ชีวิตของคนในโลกนี้ จึงมีอยู่ 3 พวก พวกหนึ่งloyคืออยู่เฉยๆ ท่ามกลางกระแสงกิเลส วันหนึ่งก็ต้องโดนกระแสงกิเลสพัดจมลงไปสู่ก้นทะเลทุกข์ อีกพวกหนึ่งว่ายตามกระแสงกิเลส ยิ่งว่ายเร็วเท่าไหร่ ยิ่ง Jamal ท่ามกลางกันทะเลทุกข์เร็วเท่านั้น แต่อีกพวกหนึ่งพยายามว่ายทวนกระแสงกิเลส พวknี้ยิ่งว่ายมากเท่าไหร่ ยิ่งเข้าใกล้ฝั่ง มีสิทธิรอดพ้นจากการจมอยู่ได้ก้นทะเลทุกข์ เมื่อทราบสถานการณ์ชีวิตเช่นนี้แล้ว ก็ต้องแสวงหาบุคคลที่ขามพันทะเลทุกข์นี้ได้สำเร็จ เพื่อศึกษาว่า ท่านขามไปได้อย่างไร เราจะได้นำมาศึกษาเป็นต้นแบบ และท่านผู้นั้นย่อมเป็นครรภ์ไม่ได้ นอกจาก “พระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

2) ต้องหมั่นศึกษาประวัติการสร้างบารมีของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

การที่เราจะข้ามพันการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสารไปได้ เรา ก็ต้องหมั่นศึกษาการสร้างบารมีของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นเพื่อที่จะได้รู้ว่าต้นแบบที่ถูกต้องนั้น ท่านทำอย่างไรจึงข้ามพันไปได้ เพื่อเราจะได้ออกแบบชีวิตได้ถูกต้องและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งเมื่อเราพบเจอกับปัญหาหรืออุปสรรคใดๆ เรา ก็จะมีวิธีแก้ไขอุปสรรคต่างๆ ที่เราต้องเผชิญ

3) ต้องมั่นศึกษาพระธรรมคำสอนของท่าน

เมื่อได้ก็ตามที่เรารู้สึกท้อแท้ในการทำความดี ถ้าเราได้ศึกษาพระธรรมคำสอนแล้ว เราจะมีกำลังใจในการทำความดีต่อไป

4) ต้องมีครูดีเป็นต้นแบบศีลธรรม

การที่เราがらงฝึกฝนตนเองอยู่นั้นสิ่งที่สำคัญก็คือ เราต้องหาต้นแบบที่จะคอยแนะนำ สั่งสอน สิ่งที่ดีมีประโยชน์กับเรา และคอยชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติให้อย่างถูกต้อง ต้องสามารถเป็นต้นแบบให้เราได้ทั้ง ทางกาย วาจา และใจ เพื่อที่เราจะได้มีแนวทางที่ถูกต้องในการฝึกฝนตนเอง และยกระดับมาตรฐานศีลธรรมตามท่านไปได้

5) ต้องมั่นปฏิบัติตามโอวาทของครูให้ถูกต้อง

เมื่อเราได้ครูที่ดีมาแล้วเราก็ควรปฏิบัติตามโอวาทของครู เพื่อที่จะได้พัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้ายิ่งๆ ขึ้นไป โดยเริ่มตั้งแต่ฟังคำครูให้ชัด ตรองคำครูให้ลึก ทำตามคำครูให้ครบ เพื่อจะได้เป็นเหมือนอย่างกับครูนั้นเอง

6) ต้องออกแบบชีวิตในสัมปрайภาพให้ถูกต้อง

เมื่อชาตินี้เรารู้ว่าเรามีข้อบกพร่องอย่างไร เราก็ควรปรับปรุงตนเองเพื่อไม่ให้ข้อบกพร่องต่างๆ ติดตัวไปในภาพเบื้องหน้า ซึ่งเราก็ต้องปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อให้เลิกจน เลิกเจ็บ เลิกโง่ และมีความสมบูรณ์พร้อมที่จะสร้างบารมีให้ยิ่งๆ ขึ้นในภาพต่อไป

7) ต้องมั่นสั่งสมขุมทรัพย์ คือ บุญ อุปสมោ

การที่จะทำให้ชีวิตในภพชาติเบื้องหน้ามีความสมบูรณ์ได้นั้น เราต้องรู้จักhabบุญและหมั่นสั่งสมบุญ เพราะบุญเป็นทรัพย์เพียงอย่างเดียวที่เราจะสามารถนำติดตัวไปในภพชาติเบื้องหน้าได้

8) ต้องรู้จักป้องกันไม่ให้บุญตกหล่น

เมื่อเรา habบุญมาได้แล้ว เราต้องป้องกันไม่ให้บุญที่ได้มานั้นต้องสูญเสียไป โดยในขณะที่เรา habบุญ ก่อนทำเราต้องมีจิตใจผ่องใส่ปลื้มปิติในบุญที่เราがらงจะทำ ขณะทำเราต้องมีความปิติในบุญที่เราทำ ไม่ชุ่นมัวกับเรื่องที่มากกระทบ และหลังจากทำ เราก็ต้องมีจิตระลึก นึกถึงบุญที่เราทำด้วยความปิติ ไม่มีความเลียดาย ในบุญที่เราได้ทำลงไปแล้ว

9) ต้องรู้ถึงการส่งผลของบุญกับสภาพจิตก่อนตาย

สภาพจิตก่อนตาย คือสิ่งที่ตัดสินว่าเราจะไปสู่สุคติภูมิหรืออาภayภูมิ เพราะว่า

- เมื่อจิตเคร้าหมองไม่ผ่องใส ย่อมมีทุกข์เป็นที่ไป
- เมื่อจิตผ่องใสไม่เคร้าหมอง ย่อมมีสุคติเป็นที่ไป

เมื่อเราสั่งสมบุญบ่อยๆ สั่งสมบุญจนติดเป็นนิสัยแล้วผลของบุญก็จะทำให้เรามีจิตผ่องใสอยู่ตลอดเวลา แม้กำลังจะละโลก Kong อาจส่งงานและจากไปด้วยจิตใจที่ผ่องใสตลอดเวลา เป็นหลักประกันว่า เราย่อมไปสู่สุคติในสัมประภาพอย่างแน่นอน

3.12 ทำอย่างไรจึง “มีศีล”

การเป็นคนมีศีลมีวิธีการดังต่อไปนี้

1) ต้องรู้ความสำคัญของการรักษาศีล

โดยสามัญสำนึก คนเราโดยทั่วไปยอมมีศีล 5 เป็นศีลประจำใจ โดยปกติ กล่าวได้ว่า ศีล 5 คือคุณสมบัติขั้นต่ำสุดของมนุษย์ หรือ มนุษยธรรม เป็นความดีงามขั้นพื้นฐานที่แสดงความเป็นผู้มีใจประเสริฐ ดังนั้น ผู้ใดแม้จะมีร่างกายเป็นมนุษย์ แต่ถ้าขาดศีล 5 ก็ไม่เชื่อว่าเป็นมนุษย์ เพราะขาดความดีหรือคุณสมบัติของมนุษย์นั้นเอง

พระพุทธองค์ตรัสว่า ศีลทำให้ไปสู่สุคติ หมายความว่า เมื่อรักษาศีล 5 ได้เป็นปกติก็เป็นหลักประกันได้ว่า เมื่อโลกไปแล้ว ย่อมสามารถถกลับมาเกิดเป็นมนุษย์ได้อีก หรือ สามารถส่งผลให้เกิดในสรรศ์ได้ด้วย

2) ต้องมีต้นแบบในการรักษาศีล

ต้องรู้จักแสวงหาบุคคลที่มีศีลเป็นปกติมาเป็นต้นแบบในการปฏิบัติ ได้แก่ พระภิกขุสามเณรที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เพราะท่านเป็นผู้เห็นภัยในเพศมาราVAS จึงได้ออกบวชและรับเอากีลที่พระพุทธองค์บัญญัติไว้มาปฏิบัติ ถึง 227 ข้อ ส่วนสามเณรมีศีล 10 ข้อ จะเห็นได้ว่า พระภิกขุสามเณร ท่านมีศีลมากแต่ก็ยังสามารถปฏิบัติได้

หรือคบหากับพระราVAS ผู้ประพฤติธรรมเป็นปกติ ผู้ดำเนินชีวิตอย่างไม่ผิดศีลธรรม ไม่ว่า จะสร้างตัวสร้างจิตะอย่างไรก็ไม่ยอมทำบาปกรรมโดยมองหาส่วนดีที่เข้าได้ประพฤติปฏิบัติแล้วนำมาเป็นตัวอย่างในการประพฤติปฏิบัติตาม

3) ต้องมีหิริและโอตตปปะ

หิริ คือ ความละอายต่อบาป แม้จะไม่มีครรภ์ใครเห็น ก็ไม่ยอมทำบາป

โอตตปปะ คือ ความเกรงกลัวต่อบาป กลัวต่อผลของบາปที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

คือ มีความละอายและความเกรงกลัวต่อการทำกรรมชั่วทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นทางกายวาจา และใจ แม้จะถูกข่มขู่ หรือถูกความทุกข์ ความจน ความเจ็บ ได้ฯ บีบคั้นอยู่ก็ตามก็ไม่ยอมและเมิดไปทำผิดคีลแม้แต่น้อย

4) ต้องรู้จักวิธีรักษาศีล

การจะรักษาศีลให้ได้ตลอดชีวิตไม่ใช่สิ่งที่เป็นไปไม่ได้ แต่เป็นสิ่งที่ทำได้ และมีผู้ที่ทำได้มากมาย โดยผู้ที่จะรักษาศีลต้องเห็นความสำคัญของศีล รู้ว่าศีลเป็นปกติของมนุษย์ คนผิดศีล คือ คนผิดปกติ ต้องลงเว้นการเข้าไปในแหล่งอบายมุข หรือสถานที่ฯ นำไปสู่การผิดศีลไม่ครบหากับคนที่นำไปสู่การผิดศีล

และที่สำคัญคือต้องตอกย้ำความคิดที่จะรักษาศีลให้มั่นคงตลอดชีวิตทุกวัน เช่น ก่อนออกจากบ้าน ให้นำพระของขวัญที่เครา捧นับถือที่แขวนคออยู่มาระลึกนึกถึงแล้วสามารถศีล 5 โดยว่าดังนี้

“ปานาติปตา เวระมนี	ข้าพเจ้าจะไม่ฆ่า
อะทินนาทานา เวระมนี	ข้าพเจ้าจะไม่ลัก
กามेसุमิจฉาจารา เวระมนี	ข้าพเจ้าจะไม่ประพฤติล่วงในกำ
มุสาวาทา เวระมนี	ข้าพเจ้าจะไม่หลอกลวง
สุราเมระยะมัชชะปมายาทภูจานะ	ข้าพเจ้าจะไม่เสพของมึนเมาให้โทษ”

เมื่อได้ตั้งใจเช่นนี้แล้ว ก็ให้รักษาไว้อย่างดีให้ข้ามวันข้ามคืน เมื่อทำอย่างนี้ทุกวัน ย่อมสามารถรักษาศีลได้ตลอดชีวิต

5) ต้องเห็นคุณประโยชน์ของการรักษาศีล

อนิสัยของการรักษาศีล โดยย่อ มี 3 ประการ

1. ศีลทำให้ไปสู่สุคติ คือ มีอนาคตเจริญก้าวหน้า มีชื่อเสียง เป็นที่ยกย่อง เคราะห์นับถือ ไว้วางใจจากคนทั่วไป ครั้นเมื่อสิ้นชีวิตแล้ว ย่อมไปดียิ่งๆ ขึ้นไปอีก คือ ไปเกิดบนสวรรค์

หรือเป็นเทวดา นางฟ้า

2. ศีลทำให้มีโภคทรัพย์ คือ ย่ออมทำให้ผู้รักษาศีลได้โภคทรัพย์และใช้สอยทรัพย์ได้เต็มที่ ทรัพย์สินที่หามาได้ด้วยความทุจริตย่ออมก่อให้เกิดความไม่สบายนอกครั้งที่เราคิดถึงหรือมองเห็น คนโบราณมักกล่าวว่า สิ่งของที่ได้มาโดยไม่ชอบธรรมเปรียบเหมือนมีผีสิง ทั้งนี้ เพราะเจ้าของจะหาดผัวทุกครั้งที่ได้เห็นทรัพย์ที่ตนได้มาโดยทุจริต

3. ศีลทำให้平寂พาน

คำว่า นิพพาน มีความหมายเป็น 2 นัย คือ

- (1) นิพพานขั้นต้น หมายถึง คนที่มีศีลยอมเกิดความสบายนอก จะอยู่ที่สุกดีส่งบเย็นเป็นสุข
- (2) นิพพานขั้นสูง หมายถึง ศีลทำให้ผู้รักษาหมดกิเลส ผู้ที่หมดกิเลสยอมได้ไปนิพพานทั้งล้าน

6) ต้องเห็นโทษของการไม่รักษาศีล

โทษของผู้ที่ศีล¹ มือย่างน้อย 5 ประการ

1. เสื่อมจากโภคทรัพย์
2. เสียชีวิตรอ
3. ไม่อาจหลี้ภัยในเวลาเข้าสังคม
4. หลงตาย คือตายอย่างไม่มีสติ
5. ตายไปเข้าถึงอบาย ทุคติ วินิบาต นรก

3.13 ทำอย่างไรจึง “มีจ้าคะ”

การเป็นคนมีจ้าคะมีวิธีการดังนี้

1) ต้องรู้ความสำคัญของการให้ทาน

จ้าคะ แปลว่า ஸଲା คือ การஸଲାສିଂของ ของตนให้แก่ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ
ความสำคัญของจ้าคะ คือ

¹ มหาปรินิพพานสูตร, ที่ษนิกาย มหาวรรค. มจร. เล่ม 10 หน้า 77.

นัยที่หนึ่ง เป็นการสั่งสมบูณภุคคลให้กับตนเอง เพื่อเป็นหลักประกันว่าเกิดมาในสภาพชาติหน้า จะไม่ต้องมาลำบากยากจนอีก

นัยที่สอง เป็นการพัฒนาจิตใจของตนให้สูงขึ้น เป็นการขัดความตระหนี่ ความโลภออกไปจากจิตใจ ฝึกตนเองให้มีความเอื้อเพื่อเพื่อแผ่กับบุคคลต่างๆ ตามที่เข้าจำเป็น

นัยที่สาม เป็นการให้ความช่วยเหลือกับบุคคลต่างๆ ที่กำลังสร้างตัวสร้างฐานะให้สามารถสร้างตัวสร้างฐานะได้สำเร็จ

2) ต้องมีต้นแบบในการทำงาน

บุคคลต้นแบบที่ทำงานอย่างถูกวิธีที่ควรศึกษาและนำมาเป็นแบบอย่างในสมัยพุทธกาล คือ ท่านอนาคตบิณฑิกเศรษฐี สำหรับ ฝ่ายชาย และ มหาอุบาสิกาวิสาขा สำหรับฝ่ายหญิง เพราะทั้งสองท่านเป็นผู้ที่ได้รับการสรรเสริญจากพระพุทธองค์ว่า เป็นผู้เลิศในฝ่ายอุบาสกและอุบาลิกา

บุคคลทั้งสองท่าน สมควรที่ชาวพุทธควรที่จะนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เพราะแม้ในช่วงชีวิตจะมีอุปสรรคเกิดขึ้นอยู่บ้าง ก็ไม่เคยห้อยอยต่อการสร้างบุญารมณ์ และเลือมศรัทธาในพุทธศาสนาแม้แต่น้อย

3) ต้องรู้จักวิธีการให้ทานที่ได้บุญมาก

การทำงานให้ได้บุญมาก พระพุทธองค์ทรงให้วิธีการ เรียกว่า การให้ทานอย่างสัตบุรุษ¹ คือ

1. ให้ของสะอาด
2. ให้ของประณีต
3. ให้ตามกาล
4. ให้ของสมควร
5. เลือกให้
6. ให้ประจำ
7. กำลังให้จิตผ่องใส
8. ให้แล้วดีใจ

การทำงานทั้ง 8 วิธีดังกล่าวผู้ทำย่อมประสบบุญมาก

¹ สัปปุริสثمانสูตร, อังคุตตรนิกาย อภิจ्ञกนิبات, มก. เล่ม 37 หน้า 488.

4) ต้องเห็นคุณประโยชน์ของการให้ทาน

อาโนสังส์ของการให้ทาน¹ มีมากมาย สามารถกล่าวโดยย่อได้ดังนี้

ผู้ใดให้โภชนาด้วยเคารพตามกาลอันควรแก่ท่านผู้สำรวมแล้ว ผู้บริโภคโภชนาที่ผู้อื่นให้เป็นอยู่ ผู้นั้นเชื่อว่าให้ฐานะ 4 คือ อายุ วรรณะ สุข พละ นรชนผู้มีปกติให้อายุ วรรณะ สุข พละ ย่อมเป็นผู้มีอายุยืน มีบริวารยศในทุกที่ที่ตนเกิด

5) ต้องเห็นโทษของการไม่ให้ทาน

การไม่ให้ทาน เป็นนิสัยของคนตระหนี่ พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงวิบากกรรมของผู้ที่มีความตระหนี่กับเทวดาที่มาทูลถามปราภูใน มัจฉริสูตร² ว่า

คนเหล่าใดในโลกนี้ เป็นคนตระหนี่เห็นiyawann ดีแต่ว่าเขา ทำการกีดขวางคนอื่นผู้ให้คนเหล่านั้นย่อมเข้าถึง hrs กำเนิดสัตว์เดรจฉาน ถ้าถึงความเป็นมนุษย์ ก็เกิดในสกุลคนยากจน จะหาท่อนผ้า อาหาร ความร่าเริง ความสนุกสนานได้โดยยาก คนพาลเหล่านั้นต้องประสงค์สิ่งใดจากผู้อื่น เขาย่อมไม่ได้สิ่งนั้นสมความปรารถนา นั้นเป็นผลในภาพนี้ และภาพหน้าก็ยังมีทุกติเป็นที่ไปอีกด้วย

การไม่ให้ทานมีผลน่ากลัวอย่างนี้ ชาวพุทธทราบอย่างนี้แล้ว ต้องขัดความตระหนี่ออกไปจากใจ หันมาทำความดี โดยการให้ทาน รักษาศีล และเจริญภาวนาให้มากยิ่งขึ้นไปด้วย

3.14 ทำอย่างไรจึง “มีปัญญา”

การเป็นคนมีปัญญา มีวิธีการดังนี้

1) ความสำคัญของปัญญา

ปัญญา คือ สิ่งที่ทำให้ตนเองและผู้อื่นพ้นจากภัยทั้งในปัจจุบัน และภัยในอนาคต ทั้งยังเป็นเหตุในการทำให้ชีวิตก้าวไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะมีความก้าวหน้าในชีวิตนอกจากต้องมีความอดทนแล้ว ต้องมีปัญญาเป็นส่วนประกอบด้วย เพราะการมีปัญญานั้นจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เรามีช่องทางในการแสวงหาสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้กับตัวเอง

¹ โภชนาสูตร, อังคุตตรนิกาย จตุกนิبات, มก. เล่ม 35 หน้า 195.

² มัจฉริสูตร, สังยุตตนิกาย สตถกรรม, มก. เล่ม 24 หน้า 260.

สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด สิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ อะไรที่เป็นหนทางไปสู่ความเสื่อม และอะไรที่เป็นหนทางไปสู่ความเจริญ ดังนั้นปัญญาอ่อนเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับชีวิต

2) ต้นแบบในการสร้างปัญญา

การที่บุคคลใดจะสามารถมีปัญญาที่เพิ่มพูนขึ้นได้นั้น ต้องรู้จักที่จะหาบุคคลมาเป็นต้นแบบของการสร้างปัญญา เพราะตัวของเรามิ่งสามารถรู้ได้ว่าสิ่งที่เรารู้มานั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง หรือสมบูรณ์พร้อมแล้วหรือยัง และหากยังไม่สามารถที่จะเข้าใจหรือรู้สิ่งต่างๆ ได้ทั้งหมด ด้วยตัวของเรางเองได้ ดังนั้นการที่เราจะได้ปัญญานั้นต้องมีต้นแบบ ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด และต้นแบบนั้นก็คือ ครูบาอาจารย์ของเรานั้นเอง

ต้นแบบในการสร้างปัญญาที่ดีที่สุดก็คือ บันทิต และบันทิตที่สมบูรณ์ที่สุด ก็คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ในปัจจุบันนี้แม้ว่าเรายังไม่พบพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรายังสามารถแสวงหาปัญญาได้จากพระธรรมคำสอนของพระองค์ที่ยังคงเหลือไว้ โดยผ่านพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ถ่ายทอดคำสอนของพระองค์

นอกจากนี้บุคคลที่เราสมควรนำมาเป็นต้นแบบก็คือ บันทิต เพราะ บันทิต คือผู้ที่ดำเนินชีวิตด้วยปัญญา นอกจากนี้เราต้องแสวงหาความรู้ต่างๆ จากผู้รู้ที่รู้จริงในเรื่องนั้นๆ ที่เราต้องการจะศึกษามาเป็นต้นแบบ ซึ่งอาจจะยังไม่สมบูรณ์พร้อม เรายังควรใช้หลักที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ไว้มาไตรตรองก่อนด้วยว่า เรายังที่จะนำเรื่องใดมาปฏิบัติ เรื่องใดที่ไม่ควรนำมาปฏิบัติตาม

3) วิธีการสร้างปัญญา

เราสามารถสร้างปัญญาให้เกิดขึ้นได้ตัวของเรา โดยวิธีการในการสร้างปัญญา คือ

3.1) การฟัง คือ เราต้องรู้จักเลือกฟังสิ่งที่เป็นสาระ และรู้จักการจับสิ่งที่เป็นสาระสำคัญในเรื่องที่ฟังให้ได้

3.2) การอ่าน คือ การรู้จักเลือกสิ่งที่เราจะศึกษา นำมาอ่านเพื่อให้เราได้เข้าใจในเรื่องนั้นๆ มากขึ้น เพราะข้อมูลที่ถูกถ่ายทอดออกมากเป็นตัวอักษร จะผ่านการกลั่นกรองพินิจพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบมากกว่าการฟูด และสิ่งที่ออกมากให้เราได้อ่านนั้นย่อมต้องกลั่นเอากความคิดสติปัญญาของผู้เขียนมาไว้แล้ว ดังนั้นการอ่านจึงเป็นการย่นระยะเวลาในการ

สร้างความรู้ให้กับเรารอย่างมากที่เดียว ยิ่งถ้าเราอ่านมากเท่าไหร่ก็เท่ากับว่าเราได้รับสติปัญญาของคนมากยิ่งขึ้นเท่านั้น ดังนั้นการอ่านจึงเป็นสิ่งที่ทำให้เราได้ปัญญาอย่างมหาศาลที่เดียว

3.3) การคิดพิจารณา คือ การนำความรู้ที่ได้จากการฟังและการอ่านมาพิจารณาด้วยปัญญาของเรา โดยไตร่ตรองจนเกิดความรู้ขึ้นมา และสามารถนำความรู้นั้นไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่างๆ ที่เราต้องเจอได้

3.4) การนั่งสมาธิ คือ การทำใจหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกายฐานที่ 7 เพื่อปล่อยวางเรื่องราวต่างๆ ที่สร้างความกังวลต่างๆ ออกไปจากใจ เพื่อให้เกิดความสุขสดชื่นภายใน เมื่อใจหยุดนิ่งถูกส่วนย่อมเข้าถึงธรรมะภายใน อันเป็นการสร้างปัญญาที่ทำให้สว่างและมีความสุขในการคิด พูด ทำอยู่ตลอดเวลา ทำให้ไม่ว่าจะต้องไปประสบพบกับแรงกดดันเพียงไหน ใจย่อมมีที่พึ่ง ไม่หวั่นไหวอุปสรรคใดๆ โดยง่าย และทำให้ใจมีคุณภาพในการมองหาทางออกได้สำเร็จ

4) วิธีรักษาปัญญา

การที่บุคคลจะสามารถสร้างและสั่งสมปัญญาให้เกิดขึ้นในตัวได้นั้นไม่สามารถใช้เวลาเพียงชั่วนาที บางคนใช้เวลาหลายปี บางคนใช้เวลาทั้งชีวิต หรือแม้แต่ต้องใช้เวลาหลายภพหลายชาติเพื่อสร้างปัญญาให้เกิดขึ้นในตัว ดังนั้นเมื่อเรามีปัญญาแล้วเราก็ต้องรักษาปัญญา เพื่อไม่ให้เวลาที่เราสูญเสียใช้เพื่อเป็นทางมาแห่งปัญญาของเรานั้นต้องเสียเปล่าโดยการไม่มีทักษิณานะ

พระบุคคลได้ก็ตามหากเกิดทักษิณานะขึ้นในใจแล้วปัญญาที่มีอยู่ย่อมถูกบดบัง และเมื่อเกิดทักษิณานะขึ้นแล้วสิ่งที่เกิดตามมาก็คือ อดคติ 4 พอกเกิดอดคติขึ้นแล้ว ปัญญาที่มีก็เหมือนไม่มี เพราะไม่เลือกทำตามปัญญาที่เห็น แต่กลับไปทำตามกิเลสที่สอน สุดท้ายก็จะทำให้มีวินิจฉัยผิด คำพูด และการกระทำก็จะผิดไปด้วย และเมื่อทำบ่อยๆ เช่น ในที่สุดปัญญาที่มีก็จะเสื่อมไปทีละน้อยในที่สุดปัญญาที่เคยมีก็จะหมดไป

การที่จะทำให้สามารถมีสิ่งใดมาบดบังปัญญาของเราได้นั้น เราต้องรักษาใช้ปัญญาของเราให้เต็มประสิทธิภาพ ทำอะไรก็ทำด้วยความตรงไปตรงมา มีสติกำกับอยู่เสมอ เพื่อไม่ให้กิเลสทั้งหลายมาเป็นจุดอ่อนในการทำให้ปัญญาที่เราสั่งสมมาต้องหมดไป

5) วิธีการเพิ่มพูนปัญญา

การที่เราได้ปัญญาจากการฟัง การอ่าน และการคิดพิจารนานั้น ยังเป็นแค่ปัญญาใน

ทางโลก ส่วนปัญญาที่สมบูรณ์นั้นต้องมีปัญญาในทางธรรมด้วย

ปัญญาในทางธรรมนั้นเกิดจาก การทำภารนา ซึ่งเป็นปัญญาขั้นสูง จะเกิดจากการทำ สามารถภารนา จากใจหยุดใจนิ่งเท่านั้น เพราะการทำสามารถภารนาจะทำให้เรามีสติ และรู้เห็น สิ่งต่างๆ ไปตามความเป็นจริง ไม่มีกิเลสตัวใดมาบดบังปัญญาที่เกิดจากการทำภารนาได้ และ ยิ่งถ้าเราทำสามารถอย่างสໍາເສົມວ ເຮັດຈະຍື່ງມີສຕີ ແລະມີໃຈທີ່ມີພັລັງທີ່ສາມາດເອົາຂະນະອຳນາຈ ກິເລສໃນຕັ້ງໄດ້ ຈະສາມາດກຳຈັດກິເລສໄດ້ຮມດເປັນພຣະອຣ້ຫັນຕີໃນທີ່ສຸດ

6) ประโยชน์ของการทำภารนา

1. ย่อມມີສຸຂພາພົມທີ່ດີ ຄຸນພາພຂອງໃຈດີຂຶ້ນ
2. ສົ່ງເສີມສມຽດພາພຂອງໃຈ ທຳໄທ້ຄິດອ່ານໄດ້ຮວດເຮົວ
3. ທຳໄທ້ສາມາດແຍກແຍະໄດ້ວ່າສິ່ງໄດ້ມີປະໂຍບີສິ່ງໄດ້ໄມ້ມີປະໂຍບີ
4. ທຳໄທ້ເປັນຜູ້ມີບຸຄລິກພາພດີ ສົ່ງຜ່າເພຍອງອາຈໃນທຸກສັນຖານທີ່
5. ຂ່າຍໃຫ້ວາງຕົວໄດ້ເໜາະສມກັບກາລເທັສະ
6. ຂ່າຍຄລາຍເຄຣີຢັດ
7. ສົ່ງເສີມປະສິທິພາພໃນກາຮັກຊາເລ່າເຮົາເຮົາ ຮີ້ກາຮັກທຳການ
8. ທຳໄທ້ເປັນຜູ້ມີສັມມາທິກູ້ ເຂົ້ອໃນກູ້ແກ່ກຣມ
9. ທຳໄທ້ເປັນຜູ້ມີຄວາມມັກນ້ອຍ ສົງບ ແລະມີຄວາມສັ້ນໂດຍ
10. ສາມາດຮັກຊາປັບປຸງທີ່ມີອູ້ແລ້ວໄວ້ໄດ້
11. ຍ່ອມມີປັບປຸງເຈົ້າຢັງອາກາມຍິ່ງໆ ຂຶ້ນໄປ
12. ສາມາດກຳຈັດກິເລສໃນຕັ້ງ ຈະກະທັງຮມດກິເລສເປັນພຣະອຣ້ຫັນຕີ

7) ໂທຂອງການໄມ່ທຳການ

1. ສຸຂພາພົມຍ່ອມໄມ່ສົມບູຮົນ
2. ຄິດອ່ານອະໄຮກເຊື່ອງໜ້າ ສມຽດພາພຂອງໃຈທຳການໄດ້ໄມ່ເຕີມສາມາດ
3. ໄມ່ສາມາດແຍກແຍະໄດ້ວ່າສິ່ງໄດ້ມີປະໂຍບີຫຼືໄມ້ມີປະໂຍບີ
4. ເປັນຜູ້ໄໝ່ອງອາຈທ່າມກລາງຊຸມໝານ
5. ຂາດຄວາມມັ້ນຄົງທາງອາຮມລົ້ນ
6. ເນື່ອເກີດປັບປຸງຫຍ່ອມຫາທາງອອກທີ່ເໜາະສມໄໝ່ໄດ້
7. ມັກຖຸກຊັກຊວນໄປທຳກວາມຊ່ວ້າໄດ້ຈ່າຍ
8. ເປັນຄນມັກໂກຣດ ໄມ້ຮັ້ຈັກກາຮັກຄົບຄຸມອາຮມລົ້ນ

9. อุดหนต่อสิ่งที่มากระทำให้น้อຍ
10. ปัญญาที่มีอยู่แล้วย่อเมื่อมาไป
11. ไม่สามารถสร้างปัญญาให้เจริญก่อภาระขึ้นได้
12. ไม่สามารถคุ้มครองตนให้พ้นจากความช้ำทั้งหลายได้

บุคคลได้ก็ตามแม้ว่าจะมีปัญญาทางโลกมากมายลักษณะเพียงใด แต่ถ้าขาดปัญญาทางธรรม และการเจริญสมាជิการวนาแล้ว ย่อมกลับไปตกต่ำได้ เพราะธรรมชาติของใจยอมให้หลงไปตามอำนาจกิเลส หากไม่รู้จักฝึกฝนจิตอย่างดีแล้วก็จะไม่สามารถประคับประคองตนให้รอดพ้นจากอำนาจกิเลสได้ ดังนั้นเราจึงควรหมั่นเจริญสมាជิการวนา เพื่อพัฒนาปัญญาของตนให้รุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้นไป เพื่อสามารถกำจัดกิเลสในตัวได้หมด กระทั้งเป็นพระอรหันต์ นั่นจึงจะถือว่า เป็นปัญญาที่สมบูรณ์

สรุป

การสร้างตัวสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้สำเร็จนั้น มี 2 ขั้นตอนที่ต้องทำไปพร้อมกัน คือ ขั้นตอนที่ 1 คือ สร้างตัวให้มีพรา瓦สธรรม ได้แก่ สักจะ ทมะ ขันติ จาคะ เพื่อเป็นต้นทุนในการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ เพราะสักจะเป็นที่มาของความน่าเชื่อถือ ทมะเป็นที่มาของปัญญา ขันติเป็นที่มาของทรัพย์ และจาคะเป็นที่มาของการผูกมิตร ผู้มีคุณสมบัติ 4 ประการนี้ ย่อมสร้างฐานะทางเศรษฐกิจได้ในเวลาอันรวดเร็ว

ขั้นตอนที่ 2 คือ สร้างฐานะตามหลักเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ โดยเราต้องทราบก่อนว่า ที่มาของทรัพย์นั้นเกิดจากเหตุ 2 ประการ คือ ความขยันในปัจจุบัน และการส่งผลบุญที่ทำไว้ดีแล้วในอดีต นั่นก็หมายความว่า ในขณะที่กำลังสร้างตัวสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ (หากทรัพย์เป็น เก็บทรัพย์เป็น สร้างเครือข่ายเป็น และใช้ทรัพย์เป็น) ก็ต้องหมั่นทำบุญ (ศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา) อย่างเต็มที่ด้วย โดยต้องทำอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ไม่ขาดแม้แต่วันเดียว

บทที่ 4

จักรธรรມ

หลักการพัฒนาตนเองและฐานะ

ทางเศรษฐกิจให้เจริญรุ่งเรือง

อย่างยั่งยืน

เนื้อหาบที่ 4

จักรธรรม

หลักการพัฒนาตนเองและฐานะทางเศรษฐกิจให้เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน

4.1 สิ่งแวดล้อมไม่ดี สร้างความดีไม่ยั่งยืน

4.2 จักรธรรมหลักการพัฒนาตนเองและเศรษฐกิจให้เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน

4.2.1 จักรธรรมคืออะไร

4.2.2 องค์ประกอบของจักรธรรม

4.2.3 จุดมุ่งหมายของการพัฒนาตนเองและฐานะทางเศรษฐกิจด้วยจักรธรรม

4.2.4 งานสร้างจักรธรรม

4.3 งานพัฒนาท้องถิ่นให้เหมาะสมแก่การสร้างความดี

4.3.1 การพัฒนาท้องถิ่นคืออะไร

4.3.2 องค์ประกอบของการพัฒนาท้องถิ่น

4.4 งานสร้างเครือข่ายคนดีให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้สำเร็จ

4.4.1 การสร้างเครือข่ายคนดีคืออะไร

4.4.2 จุดมุ่งหมายของการสร้างเครือข่ายคนดีคืออะไร

4.4.3 เหตุใดจึงต้องสร้างเครือข่ายคนดี

4.4.4 ศีลธรรมคืออะไร

4.4.5 ศีลธรรมในตัวเราได้มาจากไหน

4.4.6 ปัญหาศีลธรรมโลกแก่ไขได้ด้วยการสร้างเครือข่ายคนดี

4.4.7 บ้าน-วัด-โรงเรียน องค์ประกอบสำคัญของการสร้างเครือข่ายคนดี

4.4.8 การเตรียมตัวทำหน้าที่สร้างเครือข่ายคนดี

4.5 งานสร้างการศึกษาเชิงพุทธให้เกิดขึ้นในห้องถินได้สำเร็จ

- 4.5.1 การศึกษาเชิงพุทธคืออะไร
- 4.5.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษาเชิงพุทธ
- 4.5.3 ความเป็นมาของการศึกษาเชิงพุทธ
- 4.5.4 เส้นทางการสั่งสอนชาวโลกของ “บรมครู”

4.6 งานสร้างวัฒนธรรมชาวพุทธให้เกิดขึ้นในห้องถินได้สำเร็จ

- 4.6.1 วัฒนธรรมชาวพุทธคืออะไร
- 4.6.2 จุดมุ่งหมายของวัฒนธรรมชาวพุทธ
- 4.6.3 ปัญหาของการไม่มีวัฒนธรรม
- 4.6.4 องค์ประกอบของการสร้างวัฒนธรรมชาวพุทธ
- 4.6.5 วิธีการสร้างวัฒนธรรมชาวพุทธให้เกิดขึ้นในห้องถิน

4.7 เงื่อนไขความสำเร็จแห่งการสร้างจักร 4 ให้เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน

แนวคิด

1. สิ่งแวดล้อมไม่ดี สร้างความดีไม่ยั่งยืน

การกำจัดกิเลสในใจตัวเองและทวนกระเสกิเลสของคนทั้งโลกนั้น มีใช่อง่าย การทำตามลำพังย่อมเป็นงานหนักที่จะทำได้ลำเร็ว จำเป็นต้องได้อาศัยในท้องถินที่เหมาะสมแก่การทำความดี อีกทั้งยังต้องมีเครือข่ายคนดีที่มีเป้าหมายชีวิตชั้นสูงสุดเหมือนๆ กันอยู่ร่วมด้วย จึงจะมีกำลังใจในการพัฒนาตนเองและฐานะให้เจริญก้าวหน้ายิ่งๆ ขึ้นไป และในเวลาเดียวกัน ย่อมเป็นการป้องกันไม่ให้ตนเองใกล้ลงข้างทางไปตามกระเสกิเลสเชี่ยวกรากของกิเลสเลี้ยก่อน เพราะการอยู่ร่วมกับหมู่คณะที่มีเป้าหมายชีวิตสูงสุดเหมือนกัน ย่อมทำให้ควบคุมกิเลสไว้ได้ สร้างความดีได้ง่าย รักษาความดีได้ง่าย เพิ่มพูนความดีได้ง่าย และสามารถประพฤติปฏิบัติธรรมได้อย่างเต็มที่ จึงมีโอกาสก้าวหน้าในการบรรลุธรรม

2. จักรธรรม หมายถึง ความดี 4 ประการ อันเป็นประดุจวงล้อที่ขับเคลื่อนชีวิตให้ทำความดีส่วนกระเสกิเลสได้อย่างเต็มที่ และเป็นอุปการะให้ไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางโลกและทางธรรมอย่างยั่งยืน

3. องค์ประกอบของจักรธรรม

- 1) ปฏิรูปเทส瓦สะ แปลว่า การอยู่ในถินที่เหมาะสม
- 2) สัปปวิสุปสஸยะ แปลว่า การผูกไมตรีกับอริยชน
- 3) อัตตสัมมาปณิธิ แปลว่า สมบูรณ์พร้อมด้วยการตั้งตนไว้ชอบ
- 4) ปุพเพกตบุญญาตา แปลว่า ได้ทำความดีไว้ก่อนแล้ว

4. จุดมุ่งหมายของการพัฒนาตนเองและฐานะทางเศรษฐกิจด้วยจักรธรรม

1) เพื่อพัฒนาตนเองและฐานะทางเศรษฐกิจให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางโลกและทางธรรมอย่างยั่งยืน

2) เพื่อช่วยเหลือคนดีให้สามารถทำมาหากายเรียงชีพอย่างสุจริตได้เต็มที่จนกระทั่งสามารถสร้างตัวสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้าทั้งทางโลกและทางธรรมได้ลำเร็ว เช่นเดียวกับตน

3) เพื่อสร้างเครือข่ายคนดีไว้ช่วยกันปกป้องคุ้มครองชีวิตตนเอง ครอบครัว ญาติพี่น้อง มิตรสหาย บริวาร และคนดีทั้งหลายให้ปลอดภัยจากคนภัยคนพาลทั้งหลาย

4) เพื่อสร้างเครือข่ายคนดีไว้ช่วยคุ้มครองป้องกันทรัพย์สมบัติต่างๆ ที่หากมาได้ด้วยความเห็นอย่างลำบากให้ปลอดภัยจากภัยต่างๆ และคนภัยคนพาลทั้งหลาย

5) เพื่อสร้างระบบปลูกฝังศีลธรรมที่เข้มแข็งให้แก่ท้องถิ่น คือ บ้าน วัด โรงเรียน อันเป็นพุทธวิธีสร้างคนดีให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นวงจรศีลธรรมจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งให้แก่สังคม

5. งานสร้างจักรอรรม เป็น 4 งานใหญ่ที่จะต้องช่วยกันสนับสนุนคนดีให้สร้างตัวสร้างฐานะให้สำเร็จ ประกอบด้วย

- 1) ปฏิรูปเทศาสະ หมายถึง งานพัฒนาท้องถิ่นให้เหมาะสมแก่การสร้างความดี
- 2) สับปูริสูปสสยะ หมายถึง งานสร้างเครือข่ายคนดีให้เกิดขึ้นรอบตัว
- 3) อัตตสัมมาปณิธิ หมายถึง งานสร้างการศึกษาเชิงพุทธให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น
- 4) บุพเพกตปัญญาตา หมายถึง งานสร้างวัฒนธรรมชาวพุทธให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจถูกในเรื่องหลักการพัฒนาตนเองและฐานะทางเศรษฐกิจ
2. เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจถูกในเรื่องจุดมุ่งหมายของการพัฒนาตนเอง และฐานะทางเศรษฐกิจด้วยจักรอรรม
3. เพื่อให้นักศึกษาสามารถอธิบายการสร้างงานพัฒนาท้องถิ่นให้เหมาะสมแก่การสร้างความดีได้
4. เพื่อให้นักศึกษาสามารถอธิบายการสร้างงานสร้างเครือข่ายคนดีให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้
5. เพื่อให้นักศึกษาสามารถอธิบายการสร้างงานสร้างการศึกษาเชิงพุทธให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้
6. เพื่อให้นักศึกษาสามารถอธิบายการสร้างงานสร้างวัฒนธรรมชาวพุทธให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้

บทที่ 4

จักรธรรมา

หลักการพัฒนาตนเองและฐานะทางเศรษฐกิจให้เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน

4.1 สิ่งแวดล้อมไม่ดี สร้างความดีไม่ยั่งยืน

การสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธอวิชัยด้วยมารวा�สธรรมและหลักเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธนั้น ย่อมเป็นหลักประกันความสำเร็จของเป้าหมายชีวิตระดับต้นและระดับกลางให้แก่ตนเองขึ้นมาแล้ว แต่การจะรักษาและป้องกันผลสำเร็จของการสร้างตัวสร้างฐานะให้ยั่งยืนไปตลอดชาตินี้ และตลอดไปทุกภาคชาตินั้น มีความจำเป็นต้องมุ่งปฏิบัติเป้าหมายชีวิตขั้นสูงสุดควบคู่ไปด้วย นั่นคือ การมุ่งกำจัดกิเลสในใจให้หมดสิ้นเพื่อบรรลุพระนิพพาน

แต่การกำจัดกิเลสในใจตัวเองและทวนกระถางกิเลสของคนทั้งโลกนั้น มิใช่อง่าย การทำตามลำพังย่อมเป็นงานหนักที่จะทำได้สำเร็จ จำเป็นต้องได้อาศัยในท้องถิ่นที่เหมาะสมแก่การทำความดี อีกทั้งยังต้องมีเครือข่ายคนดีที่มีเป้าหมายชีวิตขั้นสูงสุดเหมือนๆ กันอยู่ร่วมด้วย จึงจะมีกำลังใจในการพัฒนาตนเองและฐานะให้เจริญก้าวหน้ายิ่งๆ ขึ้นไป และในเวลาเดียวกัน ย่อมเป็นการป้องกัน ไม่ให้ตนเองใกล้ลงข้างทางไปตามกระถางเชี่ยวกรากของกิเลสเสียก่อน เพราะการอยู่ร่วมกับหมู่คณะที่มีเป้าหมายชีวิตสูงสุดเหมือนกัน ย่อมทำให้ควบคุมกิเลสไว้ได้ สร้างความดีได้ง่าย รักษาความดีได้ง่าย เพิ่มพูนความดีได้ง่าย และสามารถปฏิปักษิกรรมได้อย่างเต็มที่ จึงมีโอกาสก้าวหน้าในการบรรลุธรรม

แต่ท้องถิ่นที่เหมาะสมแก่การทำความดีและหมู่คณะที่มีเป้าหมายชีวิตเหมือนกันนั้น จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อเรารวบรวมทีมมาลงมือสร้างขึ้นมาเท่านั้น หากแต่ลำพังต่างคนต่างอยู่ ไม่ซักขวนคนดีในท้องถิ่นมาร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นให้เหมาะสมแก่การทำความดี ศีลธรรมย่อมตกอยู่ในสภาพอ่อนแอ แต่奥巴รมมุขมีกำลังเข้มแข็งเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ผลสุดท้าย หมู่คณะพาลย์อมมีอำนาจปกครองท้องถิ่นให้ตกอยู่ใต้อบายมุข ส่วนคนดีที่อยู่กันแบบตัวใครตัวมัน ก็เท่ากับนั่งรอวันประสบภัยพิบัติทั้งต่อชีวิต ทรัพย์สิน และหมู่ญาติพี่น้อง เพราะการทำความดีท่ามกลางท้องถิ่นที่เต็มไปด้วยคนพาลและ奥巴รมมุขเช่นนี้ จะรักษาความดีของตนไปได้นานเท่าไหร่

1) เราจะอดทนต่อการกระทบกระทั้งกับคนพาลด้วยวิธีการอย่างไร ปฏิบัติจริงได้แค่ไหน ได้นานเท่าไหร่ ?

2) เราจะอดทนต่อความเย้ายวนของอบายมุขที่มีปากทางสุกแตร์บันปลายจีบหาย ด้วยวิธีการอย่างไร ปฏิบัติจริงได้แค่ไหน ได้นานเท่าไหร่ ?

3) เราจะคุ้มครองหมู่ญาติพี่น้อง มิตรสหาย และบริวาร ให้ปลอดภัยจากคนพาล ไม่ตกเป็นทาสอบายมุขด้วยวิธีการอย่างไร ปฏิบัติจริงได้แค่ไหน ได้นานเท่าไหร่ ?

4) เราจะคุ้มครองทรัพย์สมบัติของเราให้ปลอดภัยจากการข่มเหงรังแกของหมู่คนพาล ได้นานเท่าไหร่ ด้วยวิธีการอย่างไร ปฏิบัติจริงได้แค่ไหน ?

นี่คือภัยในปัจจุบันที่ต้องมองเห็นให้ชัดเจน เพราะถ้าไม่เห็นภัยตรงนี้ คนดีก็จะต่างคนต่างอยู่กันต่อไป แล้วก็ปล่อยให้คนพาลรวมตัวกันเป็นเครือข่ายโคงล้มคนดีไปทีละคนๆ ผลสุดท้ายวันหนึ่งภัยจากคนพาลเหล่านั้น ก็ต้องมีอันตรายมาถึงตัวเราอย่างแน่นอน

อุปมาเหมือนต้นไม่ใหญ่ ถึงจะสร้างลำต้นก็ใบได้อุดมสมบูรณ์แค่ไหน แต่เมื่อเติบโตอยู่เพียงลำพัง ก็ยากจะต้านทานลมพายุร้ายไว้ได้ ต้องถูกแรงลมพัดโค่นล้มลงอย่างเดียวตายแน่นอน ผิดกลับหมูไม่ที่ขึ้นเป็นดวงหนาแน่น ไม่เติบโตอยู่เพียงลำพัง แม้ถูกพายุร้ายโหมกระหนำรุนแรง เพียงไหน ย่อมต้านทานลมพายุได้ด้วยกำลังหมูไม่ที่เป็นญาติสนิท มิตรสหาย และบริวารของตน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเห็นภัยเหล่านี้ล่วงหน้าตั้งแต่ครั้งยังเป็นพระโพธิสัตว์ พระองค์จึงทรงขยันสร้างเครือข่ายคนดีและขยายพัฒนาห้องถินให้เหมาะสมแก่การทำความดีทุกรูปแบบขึ้นมาบนพื้นที่ไม่ถ้วน พระองค์ทรงไม่ปล่อยให้คนดีมีสภาพต่างคนต่างอยู่ จนเป็นเหตุให้ศีลธรรมด้วยสันิทไปจากสังคมเมื่อคนทั่วๆ ไป แต่ทรงใช้ทั้งปัญญา ความบริสุทธิ์ ภายใน ใจ และหน้าใจกรุณาต่อผู้อื่น รวบรวมหมู่คณะมาร่วมกันพัฒนาห้องถิน พัฒนาสังคม พัฒนาประเทศ พัฒนาโลกให้มีมาตรฐานศีลธรรม เป็นโลกที่มีบรรยายกาศที่เหมาะสมแก่ประเทศตีปฏิบัติธรรมมาทุกภาพทุกชาติ จนกระทั้งแม้พระองค์ได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในชาติ สุดท้ายแล้ว แต่ยังทรงมุ่งมั่นสั่งสอนชาวโลกให้หันฝึกฝนอบรมตนและร่วมกันพัฒนาสังคมโลก ให้เหมาะสมแก่การสร้างความดีต่อไป

ความรู้จริงอันได้ที่เป็นหลักธรรมซึ่งเกิดจากประสบการณ์สร้างความดีอย่างถูกต้อง ซ้ำแล้วซ้ำเล่าอีกมาบนพื้นที่ไม่ถ้วนจนกระทั้งกลายเป็นความรู้จริงที่ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ แบบแล้ว พระองค์ทรงแนะนำสั่งสอนให้ชาวโลกได้มีความรู้จริงในเรื่องนั้น โดยไม่มีปิดบัง

แม้แต่น้อย และยังทรงสนับสนุนให้นำไปปฏิบัติอย่างเต็มกำลังอีกด้วย เพราะพระองค์ทรงรู้ว่า ว่า ying นำไปปฏิบัติมากเท่าไหร่ ผลดีย่อมเกิดแก่ผู้ปฏิบัติมากเท่านั้น

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงให้อธรรมะไว้ชุดหนึ่ง สำหรับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการสูรบกับกิเลสในใจตนเองและกระแสกิเลสของชาวโลกได้อย่างมีประสิทธิผลข้ามภาคข้ามชาติ เรียกว่า “จักรธรรม”

4.2 จักรธรรม หลักการพัฒนาตนเองและฐานะทางเศรษฐกิจให้เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน

4.2.1 จักรธรรมคืออะไร

จักร แปลว่า วงล้อ, วงกลม, อาวุธปกรณ์มีคมเป็นเปลวรอบ, กองทัพ, อำนาจ, เขตแดน

ธรรม แปลว่า ความจริง, ความถูกต้อง, ความดี, คุณสมบัติ, ข้อปฏิบัติ

จักรธรรม แปลว่า วงล้อที่หมุนพาไปสู่ความจริงอันถูกต้องดีงาม

พระฉะนั้น จักรธรรม หมายถึง ความดี 4 ประการ อันเป็นประดุจวงล้อที่ขับเคลื่อนชีวิตให้ทำความดีส่วนกระแสกิเลสได้อย่างเต็มที่และเป็นอุปภาระให้ไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางโลกและทางธรรมอย่างยั่งยืน

4.2.2 องค์ประกอบของจักรธรรม

จักรธรรม ประกอบด้วยข้อปฏิบัติ 4 ประการ

1. ปฏิรูปเทวatas แปลว่า การอยู่ในถิ่นที่เหมาะสม
2. สัปปุริสุปัสสยะ แปลว่า การผูกไมตรีกับอริยชน
3. อัตตสัมมาปณิธิ แปลว่า สมบูรณ์พร้อมด้วยการตั้งตนไว้ชอบ
4. ปุพเพกตปุณณญา แปลว่า ได้ทำความดีไว้ก่อนแล้ว

จักรธรรม หรือ จักร 4 เรียกอีกอย่างว่า “พหุการธรรม” คือธรรมะที่มีอุปภาระมาก เป็นเครื่องช่วยให้สามารถสร้างสมความดีอื่นๆ ทุกอย่างได้เต็มที่ และช่วยให้ประสบความเจริญก้าวหน้าในชีวิตอย่างถูกต้องและยั่งยืน

4.2.3 จุดมุ่งหมายของการพัฒนาตนเองและฐานะทางเศรษฐกิจด้วยจักรธรรม

1. เพื่อพัฒนาตนเองและฐานะทางเศรษฐกิจให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางโลกและทางธรรมอย่างยั่งยืน
2. เพื่อช่วยเหลือคนดีให้สามารถทำมาหากเลี้ยงชีพอย่างสุจริตได้เต็มที่จนกระทั่งสามารถสร้างตัวสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้าทั้งทางโลกและทางธรรมได้สำเร็จ เช่นเดียวกับตน
3. เพื่อสร้างเครือข่ายคนดีไว้ช่วยกันปกป้องคุ้มครองชีวิตตนเอง ครอบครัว ญาติพี่น้อง มิตรสหาย บริวาร และคนดีทั้งหลายให้ปลอดภัยจากคนภัยคนพาลทั้งหลาย
4. เพื่อสร้างเครือข่ายคนดีไว้ช่วยคุ้มครองป้องกันทรัพย์สมบัติต่างๆ ที่หามาได้ด้วยความเหนื่อยยากลำบากให้ปลอดภัยจากภัยต่างๆ และคนภัยคนพาลทั้งหลาย
5. เพื่อสร้างระบบปลูกฝังศีลธรรมที่เข้มแข็งให้แก่ท้องถิ่น คือ บ้าน วัด โรงเรียนอันเป็นพutherfordสร้างคนดีให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นวงจรศีลธรรมจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งให้แก่ลังคอม

4.2.4 งานสร้างจักรธรรม

ธรรมชาติของคนนั้น มีความขาดแคลนเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ถ้าเราเจริญก้าวหน้าอยู่ คนเดียว แต่ไม่ช่วยให้คนอื่นเจริญก้าวหน้าด้วย เขาเก็บคงไม่มาทำดีกับเราด้วย (เขาไม่ได้ด้วย เขาเก็บไม่ได้กับเราด้วย) ในทางตรงกันข้าม ถ้าเราดีแล้ว เราเก็บมีนำให้ช่วยให้เขาร่างตัวสร้างฐานะได้ดี ตามมาด้วย นอกจากเราจะได้พากพ้องมาร่วมสร้างความดีให้ยิ่งๆ ขึ้นไปแล้ว ยังได้ความมั่นคง ปลอดภัยให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินของตนเองเพิ่มขึ้นอีกด้วยในตัว (เขาได้ด้วย เขายังดีกับเราด้วย)

งานสร้างจักรธรรม จึงเป็น 4 งานใหญ่ที่จะต้องช่วยกันสนับสนุนคนดีให้สร้างตัว สร้างฐานะให้สำเร็จ คือ

- 1) ปฏิรูปเทศาสัส หมายถึง งานพัฒนาท้องถิ่นให้เหมาะสมแก่การสร้างความดี ได้แก่ อาวاسเป็นที่สบาย อาหารเป็นที่สบาย บุคคลเป็นที่สบาย และธรรมะเป็นที่สบาย เพื่อให้คนดีได้ความสะดวกในการสร้างตัว สร้างฐานะ และทำความดีให้มากยิ่งขึ้นไป
- 2) สับปุรีสูปสัญะ หมายถึง งานสร้างเครือข่ายคนดีให้เกิดขึ้นรอบตัว ด้วยการเข้าไปผูกมิตรทำความรู้จักคนดี ค่อยให้การสนับสนุนคนดี ส่งเสริมให้คนดีถ่ายทอดความรู้ ปกป้อง

ภัยอันตราย และยกย่องให้เกียรติ เป็นต้น

3) อัตตสัมมาปณิช หมายถึง งานสร้างการศึกษาเชิงพุทธให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น เพื่อให้คนดีรู้จักการตั้งเป้าหมายชีวิตได้ถูกต้องทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ บันดิน บันฟ้า เหนือฟ้า

4) ปุพเพกตปุญญา หมายถึง งานสร้างวัฒนธรรมชาวพุทธให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นด้วยการประพฤติดีเป็นต้นแบบต้นบุญในการทำเองและซักซานผู้อื่นให้ทำงาน รักษาศีล และเจริญภารนา จนกระทั่งเกิดเป็นวิถีชีวิตชาวพุทธประจำวัน

4.3 งานพัฒนาท้องถิ่นให้เหมาะสมแก่การสร้างความดี

4.3.1 การพัฒนาท้องถิ่นคืออะไร

การพัฒนาท้องถิ่น คือ การพัฒนาถิ่นให้มีสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสมต่อการสร้างตัวสร้างฐานะ และการทำความดีของคนดีให้มากยิ่งๆ ขึ้นไป

4.3.2 องค์ประกอบของการพัฒนาท้องถิ่น

การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้เหมาะสมแก่การสร้างตัวสร้างฐานะและการทำความดีของคนดีนั้น จะต้องพัฒนาให้มีความเจริญใน 4 เรื่องนี้

1. อาวาสเป็นที่สบาย
2. อาหารเป็นที่สบาย
3. บุคคลเป็นที่สบาย
4. ธรรมะเป็นที่สบาย

บุคคลที่ได้อาศัยอยู่ในท้องถิ่นที่พัฒนาจนกระหึ่งที่มีองค์ประกอบ 4 ประการนี้ครบถ้วน ย่อมสามารถสร้างตัวสร้างฐานะด้วยอาชีพสุจริตได้ไม่ยาก เพราะความสำเร็จของชีวิตคนนั้น ย่อมเกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยอยู่มาก เช่น ถ้าทำไร่ก็ต้องเลือกที่ดิน ถ้าเล่าเรียนก็ต้องเลือกโรงเรียน ถ้าขายก็ต้องเลือกทำเล แม้ที่สุด การบำเพ็ญภารนาให้หมดกิเลส ก็ต้องเลือกสถานที่ ทำความเพียร เป็นต้น

การเริ่มต้นพัฒนาท้องถิ่นให้มีองค์ประกอบ 4 ประการนี้ ต้องเริ่มจากบ้านของตนเอง หรือสถานที่ประกอบกิจการงานก่อนเป็นอันดับแรก ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นต้นแบบที่ดีของสังคม เวลาที่

จะไปซักชวนใครให้มาร่วมกันพัฒนาห้องถินให้เจริญก้าวหน้า จะได้มีความน่าเชื่อถือและผุดได้เต็มปากเต็มคำ เพราะสามารถเป็นต้นแบบได้แล้ว อีกทั้งยังเป็นการสร้างศรัทธาได้อย่างง่ายๆ และเป็นการป้องกันการจับผิดไปในตัวอีกด้วย นี่คือความสำคัญของถินที่อยู่ที่มีอิทธิพลต่อนิสัยใจคอของผู้อุழ្ញ่ออาศัยและผู้พับเห็นนั้นเอง

1. อาวاسเป็นที่สบาย

อาวัสเป็นที่สบาย หมายถึง บริเวณที่มีสภาพภูมิศาสตร์ดี มีดินฟ้าอากาศดี มีสาธารณูปโภคพร้อมมูล ไม่มีมลภาวะเป็นพิษ เหมาะสมต่อการอยู่อาศัย การทำงาน และการทำความดี เช่น ถ้าเป็นบ้าน ก็ต้องให้มีตันไม้ร่มรื่น ห้าประปาไฟฟ้าสะดวก ถ้าเป็นโรงแรมก็มีสุขลักษณะดี มีอากาศถ่ายเทดี ไม่มีเสียงอึกทึก มีบริเวณกว้างขวาง มีสนามกีฬา เป็นต้น

อาคารและสถานที่ที่จะทำให้เกิดอาวัสเป็นที่สบายขึ้นมาได้นั้น ต้องมีคุณสมบัติ 3 ประการเป็นอย่างน้อย คือ สะอาด สว่าง สงบ

คุณสมบัติขึ้นพื้นฐานของอาคารและสถานที่ทั้ง 3 ประการนี้ได้มาจากต้นแบบการฝึกนิสัยในพระพุทธศาสนา นั่นคือ ศีล (สะอาด) สามอธิ (สว่าง) ปัญญา (สงบ) ซึ่งผู้ที่อยู่ในบรรยกาศของความสะอาด สว่าง สงบ เช่นนี้ ย่อมไม่มีสิ่งใดชวนให้คิดฟุ่มซ่านในทางชัว และทำให้เกิดความสบายนอกสถานที่ จารมณ์ดีได้ง่าย เป็นผลทำให้การอยู่อาศัยหรือการทำงานมีประสิทธิภาพไปด้วย

1) ความสะอาด

1.1) มีความสะอาดของอาคารสถานที่ อาคารสถานที่ที่มีความสะอาดมากๆ ช่วยให้ผู้ที่พับเห็นเกิดความประทับใจในความสะอาด ไม่เกิดการจับผิดหรือคิดในแง่ลบกับเจ้าของสถานที่

1.2) มีความร่มรื่นของต้นไม้รอบอาคาร ต้นไม้ช่วยให้มีอุณหภูมิที่ไม่ร้อนเกินไปให้อากาศที่บริสุทธิ์ มีสีเขียวสวยงามตามมาตรฐานให้ผู้พับเห็นเกิดความสบายนิ่ง ผ่อนคลายจิตใจได้ดี

1.3) มีอาคารบริสุทธิ์ บริเวณรอบๆ อาคารสถานที่ ไม่มีมลภาวะอากาศเป็นพิษ เช่น กลิ่นเหม็นขยะ ควันพิษคละคลุ่ง เป็นต้น

2) ความสว่าง

2.1) มีความโปร่ง透 ไม่มีมุมลับที่ใช้เป็นสถานที่ทำเรื่องไม่ถูกไม่ควรในที่ลับตาม

2.2) มีแสงสว่างเหมาะสม ในเวลากลางวันมีแสงสว่างพอเพียง ไม่มืดทึบ เวลากลางคืนมีไฟฟ้าส่องให้เห็นทั่วถึง

2.3) มีความปลอดภัย ปลอดภัยจากคนพาล ปลอดภัยจากลัตัวร้าย ปลอดภัยจากธรรมชาติ เช่น โจรผู้ร้าย สัตว์ร้าย ลมพายุ ไฟไหม้ น้ำท่วม เป็นต้น

3) ความสงบ

3.1) มีความเป็นระเบียบ สิ่งของเครื่องใช้ที่จัดเป็นระเบียบร้อยจะช่วยสะกดผู้คนให้มีวินัย มีความเคารพสถานที่ มีความระมัดระวังตัว ไม่กล้าทำให้เกิดความเสียระเบียบ

3.2) มีคุณภาพเสียงที่พอเหมาะ ความดังของมลภาวะทางเสียงภายนอก ไม่เข้าไปรบกวนการอยู่อาศัยและการทำงานในอาคาร หรือความดังของเสียงในอาคารไม่ดังออกมาก สร้างความรำคาญภายนอก

ดังนั้น ความเจริญของคนเรานั้น นอกจากอาศัยความรักดีในตนเองแล้ว ยังต้องอาศัยสิ่งแวดล้อมช่วยด้วย อุปมาเหมือนเมล็ดพันธุ์ต้นโพธิ์ถึงแม้จะออกงามใหญ่โตได้แค่ไหน แต่เมื่อนำไปปลูกในกระถางแล้ว ก็เป็นเพียงไม้แคระแกรนตันหนึ่งอยู่ในกระถางเท่านั้น ไม่สามารถจะเติบโตได้เหมือนกับต้นโพธิ์ที่ขึ้นอยู่ตามธรรมชาติ นี่คืออิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและศีลธรรมให้ก้าวไปด้วยกันประการที่หนึ่ง “อาวาสเป็นที่สบาย”

2. อาหารเป็นที่สบาย

อาหารเป็นที่สบาย หมายถึง บริเวณที่ตนอยู่อาศัยนั้นที่สามารถหาอาหารได้สะดวก เป็นแหล่งผลิตอาหาร หรือเป็นแหล่งทรัพยากรอาหารที่อุดมสมบูรณ์พอสมควร เช่น อยู่ใกล้ตลาด หรือบริเวณที่มีการทำเกษตรกรรม สามารถผลิตอาหารเองได้ เป็นต้น

1) มาตรวัดความมีอาหารเป็นที่สบาย

เมื่อถึงเวลา(rับประทานอาหาร) สถานที่แห่งนั้นต้องมีวิธีการจัดหาอาหารที่ประกอบด้วยคุณสมบัติ 5 ประการ คือ

1.1) ทันเวลา คือ เมื่อถึงเวลาอาหารก็ได้รับประทานตรงเวลา ไม่เลยเวลาอาหาร เพราะน้ำย่อยที่ออกมากตามเวลาจะย่อยเยื่อบุกระเพาะ เป็นเหตุให้เกิดโรคกระเพาะหลุ หรือกระเพาะอักเสบ

1.2) ปริมาณพอเพียง คือ พอดเพียงต่อการเลี้ยงสมาชิกทุกคนอย่างทั่วถึง ไม่มีใคร

ต้องอดอยาก

1.3) ถูกหลักโภชนาการ คือ มีคุณค่าทางอาหารครบหลัก 5 หมู่ ได้แก่ โปรตีน คาร์โบไฮเดรต ไขมัน เกลือแร่ วิตามิน

1.4) สะอาด คือ ไม่บุด ไม่น่า ไม่เสีย ไม่เจือปนด้วยสารพิษ หรือไม่เก็บของสดค้างไว้หลายวัน แล้วจึงค่อยนำมาทำอาหาร

1.5) รสอร่อย คือ รสชาติที่ถูกใจ ข้อนี้ถือเป็นของแรม เพราะแต่ละคนก็มีความชอบในรสชาติไม่เหมือนกัน วิธีแก้ง่ายๆ ก็คือมีพริกน้ำปลาไว้หนึ่งถ้วย ใครชอบรสไหนก็ปรุงรสชาติในอาหารของตนเองตามใจชอบ

อาหารเป็นหนึ่งในปัจจัย 4 ที่จำเป็นต่อการเลี้ยงชีวิตให้ผ่านไปในแต่ละวัน การมีอาหารเป็นที่สบายนี่มีแสดงว่าเป็นผู้มีเศรษฐกิจดี ไม่ต้องอดมื้อกินมื้อ หรืออยู่อย่างอัตตัดขัดสน การมีอาหารรับประทานในแต่ละวันจึงมีอิทธิพลต่อการเกิดความรู้สึกนึกคิดทั้งในทางดีและไม่ดีของคนเรออย่างมาก

2) วัตถุประสงค์การใช้ปัจจัย 4

อย่างไรก็ตาม คำว่า “อาหารเป็นที่สบายนี่ ในหัวข้อนี้ ในทางปฏิบัติแล้ว ไม่ได้จำเพาะเจาะจงที่อาหารเท่านั้น แต่หมายรวมปัจจัย 4 ทั้งหมด ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยา الرักษาโรค เพราะทั้ง 4 ประการนี้เป็นเครื่องหล่อเลี้ยงชีวิตขั้นต่ำสุด ในการบริโภคใช้สอยนั้น หากลิ้งได้ลิ้งหนึ่งขาดหรือห้อยเกินไปก็ตาม มากเกินไปก็ตาม หรือคุณภาพของลิ้งที่ใช้ดีเกินไป หรือห้อยเกินไปก็ตาม ย่อมมีผลกระทบต่อสุขภาพ ชีวิตการทำงาน และฐานะทางสังคม

นอกจากนี้ปัจจัย 4 ยังหมายรวมถึง สิ่งของเครื่องใช้อื่นๆ ที่เนื่องด้วยปัจจัย 4 เช่น

1. สิ่งของที่เนื่องด้วยเครื่องนุ่งห่ม เช่น เครื่องนอน ผ้าห่ม เข็ม ด้าย เป็นต้น
2. สิ่งของที่เนื่องด้วยอาหาร เช่น ภาชนะ ถ้วย ชาม ช้อน เป็นต้น
3. สิ่งของที่เนื่องด้วยเสนาสนะ เช่น ตู้ โต๊ะ เตียง ตั้ง เก้าอี้ เป็นต้น
4. สิ่งของที่เนื่องด้วยยา.rักษาโรค เช่น เครื่องมือปรงยา อุปกรณ์การแพทย์ การพยาบาล เป็นต้น

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนให้รู้จักวิธีใช้ปัจจัย 4 อย่างถูกวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เพื่อให้ชาวพุทธมีมาตรฐานความสบายนี่แท้จริง ไม่ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น อันจะเป็นผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสร้างมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม

2.1) เครื่องนุ่งห่ม มีวัตถุประสงค์การใช้ คือ เพื่อบรรเทาความหนาว เพื่อบรเทาความร้อน เพื่อป้องกันอันตรายจากเหลือบยุง ลม แดด สัตว์เลื้อยคลาน และเพื่อปกปิดอวัยวะที่ทำให้เกิดความละอาย

2.2) อาหาร มีวัตถุประสงค์การกิน คือ ไม่ใช้มีไว้เพื่อกินเล่น ไม่ใช้มีไว้กิน เพราะความอยากกิน ไม่ใช่กินเพื่ออดูฐานะ ไม่ใช่กินเพราะจะตกแต่งสัดส่วนรูปร่างให้สวยงาม แต่กินเพื่อให้มีชีวิต robust กินเพื่อให้ร่างกายมีกำลัง กินเพื่อป้องกันไม่ให้ร่างกายทุกข์ทรมาน เพราะความหิว กินเพื่อจะนำเรี่ยวแรงที่ได้ไปทำความดี

2.3) ที่อยู่อาศัย มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อปักป้องความหนาวเย็น เพื่อปักป้องความร้อน เพื่อปักป้องอันตรายจากเหลือบยุง ลม แดด สัตว์เลื้อยคลาน เพื่อปักป้องอันตรายจากภัยกาลต่างๆ ที่เกิดขึ้น และเพื่อความไม่ลำบากกาย

2.4) ยาภัคชาโรค มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อกำจัดอันตรายจากโรคภัยไข้เจ็บที่บังเกิดขึ้น เพื่อฟื้นฟูสุขภาพให้แข็งแรง

เมื่อพระพุทธองค์ทรงแนะนำวัตถุประสงค์การใช้สอยปัจจัย 4 และสิ่งที่เนื่องด้วยปัจจัย 4 เช่นนี้แล้ว ก็ทรงสอนให้รู้จักประมาณในการใช้สอย เพราะผู้ที่ใช้สอยปัจจัย 4 ตามวัตถุประสงค์และในจำนวนที่เหมาะสม ย่อมได้รับความสบายนอกรสุขภาพ ชีวิต การทำงาน และฐานะทางสังคม

3) รู้จักประมาณในการใช้สอยปัจจัย 4

คนที่จะรู้จักประมาณในการใช้สอย 4 ได้นั้น ต้องมีความเข้าใจถูกในคำว่า “พอดี” และ “เหมาะสม”

3.1) “พอดี” คือ ไม่น้อยเกินไป จนกล้ายเป็นการทรมานตนโดยใช้เหตุ ในขณะเดียวกัน ก็ไม่มากเกินไป จนกล้ายเป็นการพอกพูนกิเลส ทำให้กล้ายเป็นคนฟุ่มเฟือย สุรุ่ยสุร่าย และกล้ายเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยใช้เหตุ

ผู้ที่รู้จักความพอดีในการบริโภคปัจจัย 4 จะสามารถแยกแยะได้ระหว่าง

ความจำเป็น คือ ขาดไม่ได้ หากขาดแล้วมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างมาก

ความต้องการ คือ ถ้าได้ก็ดี ถ้าไม่มีก็ไม่เป็นไร ถ้าได้สิ่งนั้นมาก็จะมีความสะดวกขึ้นกว่าเดิม แต่ถ้าไม่ได้ก็ไม่ถึงกับเดือดร้อน

ความอยาก คือ ถึงได้มากหรือไม่ได้มา ก็ไม่ได้กระทบกระเทือน หรือเกิด

ประโยชน์ต่อชีวิตนัก แต่ที่อยากได้ ก็ เพราะตกลอยู่ในอำนาจของความอยากร้อนเป็นกิเลส

นอกจากแยกแยะได้แล้ว ยังมีสติคือคุณใจ ไม่ยอมให้ตนเองตกเป็นทาสของความอยากรถูกด้วย

3.2) “เหมาะสม” คือ สมควรแก้ฐานะ สมควรแก่กาลเทศะ และเพศภาวะของตน ทั้งในแง่ชนิด คุณภาพ วิธีการได้มา วิธีการใช้ และวัตถุประสงค์ในการใช้งาน

ของบางชนิดหากแสวงหาโดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม เมื่อได้มาแล้ว นอกจากเพิ่มภาระในการดูแลรักษาแล้ว ยังทำให้ติดใจพุ่งช่าน และยังขัดต่อความรู้สึกของสังคมและเพื่อนฝูงอีกด้วย

3.3) ทำไมการรู้จักระมาณปัจจัย 4 จึงเป็นเหตุให้เกิดความสบายนี้

เหตุที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช้ปัจจัย 4 เป็นเครื่องมือฝึกความพอดีและความเหมาะสมนั้นก็เพราะว่า

ปัจจัย 4 เป็นเครื่องหล่อเลี้ยงชีวิต

ถ้าขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ชีวิตก็ยากที่จะดำเนินไปโดยราบรื่น เป็นผลเสียต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต ถ้ามากเกินไป ก็เป็นที่มาแห่งความเดือดร้อน โรคภัยไข้เจ็บ และเป็นภาระในการดูแลรักษา พระพุทธองค์จึงทรงสอนให้ควบคุมการประมาณในการจัดหาปัจจัย 4 เข้ามาใช้สอยตั้งแต่ต้น เพราะการที่ใครคนหนึ่งจะควบคุมกิเลสในใจไม่ให้กำเริบเสิบสารได้ต้องบริหารปัจจัย 4 พื้นฐานให้ลงตัว และความสบายนี้เกิดจากการควบคุมความอยากรไว้ได้ก็จะเกิดขึ้นตามลำดับ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดความก้าวหน้าในการทำความดีอื่นๆ ต่อไป

ปัจจัย 4 เป็นปัจจัยที่สำคัญ

ชีวิตคนเรานั้นที่ทุกข์ก็เพราะตามใจกิเลสจนเคยตัว การควบคุมกิเลสให้อยู่มือ ก็ต้องฝึกควบคุมใจ และจุดเริ่มต้นของการควบคุมใจ ก็คือ ฝึกประมาณในการใช้สอยปัจจัย 4 เพราะเมื่อฝึกอย่างนี้แล้ว จะย่อ缩มละเอียดอ่อน ไม่ว่าจะหยิบจะจับทำสิ่งใด ย่อมพอดีลงตัวไปหมด นิสัยมีเหตุมีผล ไม่เอาแต่ใจตัวเองย่อมเกิดขึ้นมา ในที่สุด ย่อมเป็นผู้ควบคุมใจของตนเองได้ดี ความสุขย่อมเกิดขึ้นตามลำดับ เพื่อนดังพุทธพจน์ที่ว่า จิตที่ฝึกดีแล้ว ย่อมนำสุขมาให้ นั่นเอง

การรู้ประมาณปัจจัย 4 ทำให้เกิดปัญญา

เนื่องจากฝึกความพอดีและความเหมาะสมในการใช้ปัจจัย 4 มากาก ทำให้มีสติรู้เท่าทันในแต่ละวาระจิต มีปัญญามองทะลุสรรพสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง เมื่อมีสติปัญญา

มองทะลุถึงความพอดีและเหมาะสมในการใช้ปัจจัย 4 ก็ย่อมเป็นจุดเริ่มต้นของสติปัญญาที่จะเข้าใจธรรมะละเอียดลึกซึ้ง เช่น เรื่องการเวียนว่ายตายเกิด กฎแห่งกรรม และมรรคผลนิพพานได้ง่าย

การใช้ปัจจัย 4 คือการใช้บุญ

ปัจจัย 4 แต่ละประเภทล้วนเกิดจากบุญ คือเกิดจากบุญที่ตนเองสั่งสมมา ในขณะที่เรายังมีชีวิตอยู่ เราต้องใช้บุญตลอด 24 ชั่วโมง เพราะฉะนั้น ทุกครั้งที่เราใช้ปัจจัย 4 ต้องระลึกว่า กำลังใช้บุญอยู่ หากสรุยสุร้าย ใช้อย่างไม่รีมัดระวัง ก็หมายถึงกำลังไม่ตระหนักในบุญของตนเอง และบุญของพระนิพพานด้วยเช่นกัน

3. บุคคลเป็นที่สำคัญ

บุคคลเป็นที่สำคัญ หมายถึง บุคคลล้วนใหญ่ในครอบครัวและลະヴァกที่อยู่อาศัยต้องเป็นคนดีมีศีลธรรม มีความรับผิดชอบ ไฝหัวความก้าวหน้า ไม่เห็นแก่ตัว ชอบเอาไว้เปรียบไม่มีนักเลงอันธพาล

1) คุณสมบัติของบุคคลเป็นที่สำคัญ

1.1) ไม่ทำกรรมกิเลส 4 คือ ไม่ฆ่า ไม่ลัก ไม่เจ้าชู้ ไม่พูดปด

1.2) ไม่โคติ 4 คือ ไม่ลำเอียงเพราะໂກຣຣີ ເພຣະວັກ ເພຣະໂງ ເພຣະກລ້ວ

1.3) ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบรมสูตร 6 คือ ไม่ดื่มสุรา ไม่เที่ยวกลางคืน ไม่หมกมุ่นในสิ่งบันเทิงเริงรมย์ ไม่เล่นการพนัน ไม่คบคนชั่วเป็นมิตร ไม่เกี่ยจคร้านการทำงาน

1.4) ทำหน้าที่ปกป้องทิศ 6 จากอันตรายต่างๆ

ทิศ 6 คือ บุคคลแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับตัวเราในฐานะต่างๆ กัน เป็นผู้ที่มีผลต่อความสุขและความเจริญของชีวิตเราโดยตรง มี 6 กลุ่ม คือ

1. ทิศเบื้องหน้า : พ่อแม่ - ลูก
2. ทิศเบื้องขวา : ครูอาจารย์ - ศิษย์
3. ทิศเบื้องหลัง : สามี - ภรรยา
4. ทิศเบื้องซ้าย : ตนเอง - เพื่อน
5. ทิศเบื้องล่าง : หัวหน้า - สูบน้อง
6. ทิศเบื้องบน : สมณะ - คฤหัสstable

โดยแต่ละกลุ่มจะมีหน้าที่ที่พึงปฏิบัติต่อกันให้ครบถ้วน เพราะเมื่อปฏิบัติได้ครบถ้วน ย่อมเป็นการป้องกันทุกฝ่ายให้ตั้งอยู่ในการไม่ทำกรรมกิเลส 4 ไม่อคติ 4 ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอย่างมุข 6 ไปโดยอัตโนมัติ ซึ่งนั้นจะทำให้ทั้งเขาและเรามีความสุขภายใน การอยู่ร่วมกัน (รายละเอียดอ่านได้ในชุดวิชา GB 203 สูตรสำเร็จการพัฒนาสังคมโลก)

2) การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ชีวิตคนเรานั้น มีความขาดแคลนเป็นพื้นฐานอยู่ 4 เรื่องใหญ่ คือ ขาดแคลนทรัพย์ ขาดแคลนกำลังใจ ขาดแคลนความช่วยเหลือ และขาดแคลนความปลอดภัย โดยพระลัมมา-สัมพุทธเจ้าทรงให้วิธีแก้ปัญหาความขาดแคลนไว้ในหลักธรรมเรื่อง สังคหวัตถุ 4

- 2.1) ทาน คือ การแบ่งปันสิ่งของให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น
- 2.2) ปิย瓦จา คือ การพูดจาไฟเราะให้กำลังใจ
- 2.3) อัตถจริยา คือ การให้ความช่วยเหลือต่างๆ
- 2.4) สมานตตตา คือ วางแผนให้เหมาะสมกับฐานะอย่างสม่ำเสมอ

การปฏิบัติสังคหวัตถุ 4 นี้ ย่อมทำให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นการผูกใจญาติพี่น้องไว้กับความดี ทำให้รอบๆ ตัวเรามีแต่บุคคลเป็นที่สบายนะ

ในทางตรงกันข้าม หากมีสิ่งใดที่ส่งเคราะห์ช่วยเหลือกันได้ กลับไม่ช่วยเหลือทันที ปล่อยให้ขาดกุญแจได้ยากไปต่อหน้าต่อตา ในไม่ช้าญาติพี่น้องของเรางานปัญหาไม่ไหว และคิดหารายได้จากมิจฉาชีพอย่างแน่นอน เขาถึงมีโอกาสที่จะกล้ายเป็นคนพาลอยู่ข้างกายเราทันที

เพราะฉะนั้น การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และช่วยเหลือกันในยามทุกข์ ต้องอาศัยสังคหวัตถุ 4 ที่ทุกคนมีให้ต่อกัน

4. ธรรมะเป็นที่สบายนะ

ในทางโลก หมายถึง ท้องถิ่นนั้นมีการให้การศึกษาที่ดี มีระบบการปกครองที่ดี ไม่เป็นระบบเผด็จการ และมีมาตรการกำจัดอุบัติภัยมุขทุกชนิดให้หมดไปอย่างจริงจัง

ในทางธรรม หมายถึง มีผู้รู้ธรรม เป็นบัณฑิต สามารถให้การอบรมศีลธรรม เป็นแบบอย่างในด้านศีลธรรมเป็นอย่างดี และมีการส่งเสริมให้ประชาชนศึกษาธรรมะและปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง

1) คุณสมบัติของท้องถิ่นที่มีธรรมะเป็นที่สบายนี้

มีอย่างน้อย 3 ประการ คือ

- 1.1) มีการปกครองด้วยธรรมะ
- 1.2) มีการศึกษาธรรมะ
- 1.3) มีการเผยแพร่ธรรมะ

1.1) มีการปกครองด้วยธรรมะ หมายถึง บ้านหลังนั้น หน่วยงานนั้น ท้องถิ่นนั้นมีผู้นำที่เป็นคนดีมีศีลธรรม ใช้ธรรมะเป็นหลักในการปกครอง และมีวิธีการปกครองโดยไม่ผิดศีลธรรม ดังนี้

1.1.1) มีความไม่อคติ 4 เป็นหลักการปกครอง

คำว่า “อคติ” แปลว่า ไม่ตรง หรือ ลำเอียง

อคติ หมายถึง การกระทำอันเป็นเหตุให้ผู้ไม่ควรได้รับประโยชน์กลับได้รับ ผู้ควรได้รับกลับไม่ได้รับ หรือผู้ควรได้รับมากกลับได้รับน้อย ส่วนผู้ที่ควรได้รับน้อยกลับได้รับมาก

อคติ มี 4 ประเภท ได้แก่ ลำเอียงเพราะรัก, ลำเอียงเพราะชัง, ลำเอียงเพราะเหลา, ลำเอียงเพราะกลัว

ลำเอียงเพราะรัก (ฉันหาคติ) คือ ความลำเอียงอันเกิดจากความรักใคร่ชอบพอเป็นพิเศษระหว่างบุคคล จึงเป็นเหตุให้ประพฤติไม่เป็นธรรม ไม่ถูกต้องเหมาะสม เช่น ให้ผลประโยชน์แก่ผู้ไม่ควรได้รับประโยชน์เพราะเห็นแก่ความเป็นญาติ เป็นเพื่อนสนิท เป็นคนโปรดของตน เป็นคนเคยให้สิ่งของแก่ตน เป็นต้น เป็นที่มาของการครอบปชั่นในสังคมทุกรายดับ

ลำเอียงเพราะชัง (โถสาคติ) คือ ความลำเอียงอันเกิดจากอำนาจความกรอเคือง ความอาฆาตผูกเรวกัน จึงเป็นเหตุให้ประพฤติไม่เป็นธรรม ไม่ถูกต้องเหมาะสม เช่น ไม่ให้ผลประโยชน์แก่ผู้ควรได้รับประโยชน์ หรือทำให้ผู้ควรได้ประโยชน์ต้องเสียประโยชน์เพราะผูกกรอที่บุคคลนั้นชอบขัดใจ ชอบทำให้เสียหน้า หรือเรียกสิ่งบนแล้วเข้าไม่ยอมจ่ายให้แก่ตน จึงไม่ตั้งอยู่ในความเที่ยงธรรม เป็นที่มาของการกลั่นแกล้งกันในสังคม

ลำเอียงเพราะเหลา (โมหาคติ) คือ ความลำเอียงอันเกิดจากความโง่เขลาเบาปัญญา ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือความใจแคบ ทำให้บุคคลประพฤติในสิ่งที่ไม่เป็นธรรม ยิ่งถ้าความโง่เขลาเข้าไปผสมกับความลำเอียงอีก 3 ประเภท ก็ยิ่งทำให้ดีกรีความไม่เป็นธรรมเพิ่มมากขึ้น

เป็นทวีคูณ เป็นที่มาของการทำลายหลักเกณฑ์ที่ถูกต้อง กฏหมายของบ้านเมืองขาดความศักดิ์สิทธิ์สังคมระล่าร้าย เพราะทำให้จำนวนผู้หลงผิดเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่องตามไปด้วย

ครอบครัวได หน่วยงานใด ท้องถิ่นใด ที่มีผู้นำปักครองด้วยหลักธรรม คือ ความไม่
อดติ 4 เช่นนี้ ยอมส่งเสริมใหเกิดกำลังใจในการทำความดียิ่งๆ ขึ้นไป

1.1.2) วิธีการปกร่องด้วยอุปกรณ์หานิยธรรม

คำว่า “อปริหนานิยธรรม” แปลว่า ข้อปฏิบัติที่ไม่นำไปสู่ความเสื่อม

อปวิหานนิยธรรมเป็นข้อปฏิบัติที่ผู้นำของครอบครัวได หน่วยงานได ท้องถิ่นได นำไปปฏิบัติแล้ว ย่อมเกิดการทำงานเป็นทีมอย่างมีความสุขและความสามัคคี สามารถป้องกันอคติ 4 ที่อาจเกิดมีขึ้นในตัวได และยิ่งปฏิบัติมากเท่าไหร่ ก็มีแต่ทำให้เกิดความเจริญเพียงอย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเกิดขึ้นเลย

อปริหานนิยอรรอม¹ มี 7 ข้อ ดังนี้

(1) หมื่นประชุมกันเนื่องนิตร্য

ข้อนี้หมายถึงประชุมปรึกษาหารือกันเป็นประจำเป็นการฟังความคิดเห็นและข้อเสนอของกันและกันก่อนที่จะดำเนินการใดๆ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นมีส่วนรวม ได้แสดงความคิดเห็นด้วย ซึ่งเป็นแนวทางให้เกิดความสามัคคีและรักษาความสามัคคีของหมู่คณะเข้าไว้ได้

(2) เมื่อประชุมก็พร้อมเพรียงกันประชุม เมื่อเลิกประชุมก็พร้อมเพรียงกันเลิก และพร้อมเพรียงกันทำกิจที่ควรทำ

ข้อเนื้อหาอย่างถึงในการประชุมนั้นจะต้องอยู่ในที่ประชุมจนกว่าจะปิดประชุมจะได้พร้อมเพรียงกันเลิกประชุมได้ หากมีกิจกรรมอันใด มีข้อถกเถียงโต้แย้งอันใด หรือมีมติจะให้ทำ

¹ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตชะ ป.ธ.๙, ราชบัณฑิต) พระพุทธศาสนา กับการปกคล้องท้องถิ่น, หนังสือรวมใจทุกศาสนาพัฒนาท้องถิ่นไทย ถวายองค์ราชานาค ครองราชย์ ๖๐ ปี

อะไรกันต่อไป ก็ช่วยกันคิดแก่ไข ช่วยกันคิดหาแนวทางปฏิบัติจนเป็นที่ถูกต้องและเข้าใจกันทุกฝ่าย เป็นการป้องกันการพูดจาลับหลังในทางเสียหายด้วยอ้างว่ามิได้อยู่ในที่ประชุมหรือมิได้เข้าที่ประชุม เป็นต้น อันจะทำให้เกิดความแตกแยกในที่สุด หลักข้อนี้ถือเป็นหลักสามัคคีธรรมโดยแท้จริง

(3) ไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่ได้บัญญัติไว้ ไม่เพิกถอนสิ่งที่บัญญัติไว้แล้ว ถือปฏิบัติตามข้อที่บัญญัติไว้แล้ว

ข้อนี้หมายความว่าให้ยึดถือหลักกฎหมายเบียบ แบบแผน ขอบธรรมเนียมประเพณีที่ส่งเสริมศีลธรรม ซึ่งเคยปฏิบัติกันมาและทำให้เกิดปกติสุขมาโดยตลอดเป็นหลักสำคัญ ไม่เลิกเพิกถอนหรือทอตทิ้งเสียโดยไม่สนใจ โดยเห็นว่าไม่จำเป็นหรือไม่สำคัญอะไร ไม่นำธรรมเนียมประเพณีที่แปลกใหม่เข้ามาปฏิบัติ เพราะแท้จริงระบบแบบแผนก็ต้องบูรณาการให้หลอมจิตใจ ความนึกคิดพุติกรรม การปฏิบัติ ตลอดจนวิธีชีวิตของผู้คนในห้องถินในสังคมนั้นๆ ให้เป็นหนึ่งเดียวกันได้โดยไม่รู้สึก ตลอดถึงทำให้เกิดความสามัคคีในห้องถินในสังคมอย่างชัดแจ้ง เพราะส่วนใหญ่ของเก่าที่เคยปฏิบัติกันมานั้นเป็นกิจกรรมที่คิดร่วมกัน ทำร่วมกัน ช่วยเหลือกันจัดทำทั้งสิ้น เมื่อเลิกเพิกถอนหรือนำสิ่งใหม่เข้ามาแทนที่ กิจกรรมที่ก่อความสามัคคีจะค่อยๆ หมดหายไป ในที่สุดความสามัคคีของหมู่คณะก็หมดไป จะทำอะไรแต่ละอย่างก็จะมุ่งผลประโยชน์เฉพาะตนเป็นหลักโดยไม่คำนึงถึงความเสียหายของส่วนรวม

(4) ลักษณะ เคราะพ นับถือ บุชบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่ และเชื่อฟังถ้อยคำของท่านเหล่านั้น

ข้อนี้หมายความว่าให้เคารพนับถือผู้ใหญ่ ให้ความสำคัญแก่ผู้ใหญ่ เชื่อฟังผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ ผู้เห็นโลกผ่านงานมาก รู้เรื่องความเจริญความเลื่อมมาหลายครั้งหลายสมัย กำหนดจดจำเรื่องต่างๆ ได้มากและวุฒิภาวะสูง ทั้งยังหนักแน่น สามารถแนะนำให้ข้อคิดและเตือนสติ เมื่อเดินทางผิดให้ได้ การมีผู้ใหญ่ค่อยเตือนค่อยบอกเช่นนี้ย่อมมีแต่กำไร ไม่มีขาดทุน เมื่อให้ความสำคัญด้วยความเคารพนับถือเชื่อฟัง ก็จะได้รับสิ่งดีๆ จากผู้ใหญ่ตอบแทน อันจะเป็นอุปการะต่อกำลังของตนตลอดไป

(5) คุ้มครอง ป้องกันกุลสตรี กุลอิตาทั้งหลาย มิให้ถูกข่มเหงฉุດคร่าชีนใจ

ข้อนี้หมายความว่าให้ปกป้องคุ้มครองสตรีและเด็กหญิง มิให้ถูกข่มเหง มิให้ถูกทำร้าย มิให้ถูกฉุດคร่าชีนใจ ด้วยการออกกฎหมายป้องกันไว้และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เมื่อมีผู้

ล่วงละเมิดต้องกำจัดปราบปรามให้หมดไป ต้องถือว่าเป็นภัยร้ายแรงต่อสังคม เพราะสตรีไม่ได้เด็กสาวหรือเด็กหญิงย่อมเป็นที่ห่วงใยของบิดามารดา หากไม่มีความปลอดภัยหรือวางใจไม่ได้ เพราะไม่มีหลักประกันใดมาป้องกัน บิดามารดาอยู่บ้านก็ไม่สามารถดูแลบุตร女 ไม่มีความโล่งใจทำให้เดือดร้อนเป็นทุกข์ การให้ความสำคัญข้อนี้และดำเนินการอย่างเคร่งครัดย่อมทำให้ครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข หมวดความห่วงกังวล หมวดความระแวงภัยไปโดยปริยาย

(6) สักการะ เคารพ นับถือ บุชาเจดีย์สถานของชาติ ไม่ลบล้างพลีกรรมอันชอบธรรม อันเคยให้ เศยทำแก่เจดีย์สถานเหล่านั้น

ข้อนี้หมายความว่าในท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นในประเทศไทยนั้นย่อมจะมีสิ่งที่เคารพนับถือที่เรียกในที่นี้ว่าเจดีย์สถาน เช่นเจดีย์ ปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุประจำอยู่ เลิกบ้างใหญ่บ้าง สำคัญน้อยบ้างสำคัญมากบ้าง สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่บรรพบุรุษสร้างไว้สำหรับเป็นที่เคารพบูชาบ้าง เป็นศูนย์รวมจิตใจบ้าง เป็นอนุสรณ์สถานเพื่อระลึกถึงผู้มีพระคุณต่อท้องถิ่น หรือของชาติ บ้านเมืองบ้าง ผู้คนในท้องถิ่นได้เคารพสักการะด้วยศรัทธากันมา สร้างความเป็นปึกแผ่น ความสามัคคีให้เกิดแก่ท้องถิ่นมา จำต้องดูแลรักษาและปฏิบัติต่อเจดีย์สถานเหล่านั้น ด้วยความเคารพ ไม่เพิกเฉยละเลยหรือปล่อยให้กร้างไปเสีย เพราะเมื่อขาดการดูแลเอาใจใส่ ศูนย์รวมจิตใจก็จะหมดไป กิจกรรมที่มีต่อสถานที่เหล่านี้ก็จะหมดไป ความรัก ความสามัคคี ความเห็นอกเห็นใจกันซึ่งเคยมีมาโดยตลอดก็จะหมดไปด้วย

(7) ให้ความอารักขา คุ้มครอง ปกป้องอันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย และตั้งใจปราวนหาให้พระอรหันต์ที่ยังมิได้มาขอให้มาสู่แวนแคว้น ที่มาแล้วก็ขอให้อยู่เป็นสุข

ข้อนี้หมายความว่าพระอรหันต์ทั้งหลายได้แก่นักบวชผู้ทรงศีลธรรมอธิรัตน์ ผู้เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณด้วยการแนะนำสั่งสอนในสิ่งที่ดีงามให้แก่ประชุมชนนั้น ควรได้รับการอารักษาปกป้องคุ้มครองอย่างเป็นธรรม เพาะท่านเหล่านั้นเป็นผู้ไม่มีอวุโส ไม่มีทางต่อสู้ป้องกันตนเอง เป็นที่พึ่งพิงทางใจและทางปัญญาในยามคับขัน ท้องถิ่นที่มีผู้ทรงศีลธรรมอยู่ย่อมอบอุ่น เหมือนมีที่พึ่งอยู่ใกล้ตัว ท้องถิ่นใดไม่มีก็เหมือนขาดอะไรที่สำคัญไป ในทางปฏิบัติก็คือให้ความอารักษาคุ้มครองป้องกันศาสนาสถาน พระสงฆ์ และนักบวชในศาสนาต่างๆ นั่นเอง นอกจากนี้จะต้องไม่ช่มเหงรังแกให้เดือดร้อนด้วยถืออำนาจหรือด้วยโมฆะ เพราะเมื่อผู้ทรงศีลธรรมยังถูกรังแกข่มเหง ก็ไม่ต้องคิดว่าผู้คนในท้องถิ่นจะพ้นจากการถูกรังแก และถูกเอาเปรียบ

อปริหารนิยธรรมนี้ เป็นข้อปฏิบัติที่เป็นไปเพื่อความสมานสามัคคีกันทั้งด้านความ

คิดและการกระทำ เพื่อความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อความอบอุ่นในห้องถิน เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และเพื่อความเจริญตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับห้องถิน

โดยสรุป คุณสมบัติของธรรมะเป็นที่สบายนประการแรก ก็คือ ห้องถินนั้นต้องมีหลักการปกคลองที่เป็นธรรม คือ ไม่ลำเอียงด้วยอคติ 4 คือ ไม่ลำเอียง เพราะรัก ไม่ลำเอียง เพราะซัง ไม่ลำเอียง เพราะเหลา และไม่ลำเอียง เพราะกลัว นอกจากนี้ยังต้องมีวิธีดำเนินการบริหารปกคลองด้วยอปริหานิยธรรม 7 ประการด้วย ทั้งนี้เพื่อสร้างความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันให้เกิดขึ้น และป้องกันไม่ให้เกิดความลำเอียงในการปกคลองไปโดยปริยาย

1.2) มีการศึกษาธรรมะ หมายถึง ครอบครัวนั้น หน่วยงานนั้น ห้องถินนั้นมีการส่งเสริมให้สมาชิกของตนศึกษาธรรมะและประพฤติปฏิบัติธรรมอยู่เป็นประจำ โดยเป็นการอา rationa พระภิกขุผู้ทรงภูมิรู้ภูมิธรรมให้มาแสดงธรรม

มีสิ่งที่น่าคิดอยู่ประการหนึ่ง การเกิดมาเป็นคนนั้น หากเพียงแค่ศึกษาหาความรู้สูงๆ เพื่อให้มีสติปัญญาที่จะทำมาหากินได้สะดวกสบายนโดยไม่ติดขัดเท่านี้ยังไม่พอ ยังไม่แห่ว่าจะหาความสุขได้ เพราะความรู้สูงมีอยู่ในโลก ทั่วไปเป็นความรู้เพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงห้อง คือเลี้ยงส่วนที่เป็นกายเท่านั้น แต่ส่วนที่เป็นใจยังไม่มีอะไรໄรไปเลี้ยง

เนื่องจากคนเรามีส่วนสำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ กายและใจ ในเมื่อกายก็ต้องการอาหารไปเลี้ยงเพื่อให้พ้นจากโรคคือความทิว และให้ร่างกายเกิดความเจริญเติบโตขึ้น ใจก็เช่นเดียวกัน ต้องการอาหารคือธรรมะมาก่อนเลี้ยงเพื่อเป็นเครื่องยืดเหด່ี่ยว ให้พ้นจาก กิเลส คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง และเพื่อยกระดับจิตใจของเราระสูงขึ้น จะได้พบกับความสุขควบคู่ไปกับการประกอบอาชีพทำมาหากิน

1.2.1) กิเลส คือ อะไร ?

ในทางการแพทย์ มีการค้นพบว่า ร่างกายของแต่ละคน ก็ล้วนมีโรคฝังติดตัวกันมาแต่กำเนิด เป็นโรคที่ฝังอยู่ในร่างกาย รอวันที่จะประทุขึ้นมา ตั้งแต่โรคตับ โรคไต โรคม้าม โรคหัวใจ และโรคอีกสารพัด ยิ่งการแพทย์ก้าวหน้าไปมากเท่าไหร่ ก็ยิ่งค้นพบว่า โรคร้ายนั้น มันฝังตัวอยู่ลึกในรหัสพันธุกรรมของมนุษย์ ที่เรียกว่า ดีเอ็นเอ (DNA), อาร์เอ็นเอ (RNA) แล้วถ้าเจ้าตัวไม่ระมัดระวัง มันก็จะประทุขึ้นมา ก็อาจทำให้ร่างกายพิการ หรือถึงแก่ชีวิตได้ โรคทางกายเหล่านี้ 医疗 ก็ทางทางแก้ไขป้องกันอย่างสุดความสามารถ

ในพระพุทธศาสนา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงคันพับว่า โรคทางกายที่ว่าหนักหนาสาหัสแล้ว ยังร้ายกาจไม่จริง ยังมีโรคอีกชนิดหนึ่งที่ฝังอยู่ในใจ แต่แพทย์ทั่วไปมองไม่เห็น เรียกว่า กิเลส

กิเลสนี้ มีอยู่ในตัวเราตั้งแต่เมื่อไหร่ เราเองก็ไม่ทราบ รู้แต่ว่าพอเกิดมา กิเลสก็มีอยู่ ในตัวเราแล้ว กิเลส เป็นโรคร้ายที่ฝังอยู่ในใจ คอยบีบคันให้มนุษย์คิดชั่ว พูดชั่ว ทำชั่ว และผลของความชั่วที่ทำไว้ก็ไม่หายไปไหน มันได้กลายเป็นผลเสียหาย ที่เรียกว่า วิบากกรรม ซึ่งจะย้อนกลับมาจ้องเล่นงานเราให้เดือดร้อนอย่างแสบสาหัสอีกสารพัดในอนาคต กล้ายเป็นว่า ทันทีที่เราทำความชั่ว เรายังตกเข้าไปสู่วิบากกรรมที่มีอยู่ประจำโลกนี้ทันที

ยกตัวอย่างเช่น ใครไปฟ่าสัตว์ตัดชีวิตเอาไว้ ในอนาคตเราเองก็จะถูกตัดรองชีวิตให้อายุสั้นลงเหมือนอย่างกับที่เราไปทำให้สัตว์ตัวนั้นอายุสั้น ใครที่เคยไปพูดจาใส่ความเข้าเราไว้ ในอนาคตตัวเองก็ต้องถูกใส่ความเหมือนอย่างกับที่ตัวเราทำมาก่อน แม้แต่ความคิดอิจฉาริษยา ผู้อื่น ใครที่เคยไปคิดอิจฉาริษยาเราไว้ ถึงเวลาตนเองก็จะถูกผู้อื่นคิดริษยาอีกเหมือนกัน หรือแม่ไม่มีครามอิจฉาตัวเอง แต่ก็ทำให้ตัวเองคิดเรื่องอะไรดีๆ ไม่ออกรือกเช่นกัน

นี่คือวงจรของกฎแห่งกรรมที่มันมีอยู่ประจำโลกและมีกิเลสเป็นตัวบีบคันให้เข้าไปติดอยู่ในวงจรของกฎแห่งกรรม

พระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังทรงรู้อีกด้วยว่า วงจรของกฎแห่งกรรมนั้น ถ้าแต่ละคนยังปราบกิเลสในใจได้ไม่หมด มันจะไม่จบลงง่ายๆ เพราะในขณะที่วิบากกรรมชั่วเก้ายังส่งผลมาไม่หมด แต่กิเลสในใจก็ยังคอยบีบคันให้เราสร้างวิบากกรรมชั่วใหม่เพิ่มขึ้นต่อไปอีก

พระฉะนั้น เราจึงต้องตอกย้ำในสภาพ วิบากกรรมเก่ายังไม่ทันหมดไป วิบากกรรมใหม่ก็จ้องเล่นงานอยู่ตลอดเวลา ชีวิตของมนุษย์จึงประสบแต่ความทุกข์เดือดร้อนสารพัดอย่างไม่สิ้นสุด เพราะกิเลสเป็นบังคับให้ตอกย้ำในวงจรกฎแห่งกรรมอย่างนี้ตลอดเวลา

การหลุดพ้นจากการกฎแห่งกรรมได้ จึงมีทางเดียว คือ ต้องกำจัดกิเลสออกไปจากใจให้หมดสิ้น

กิเลสจึงเป็นโรคร้ายทางใจที่อันตรายกว่าโรคร้ายทางกายหลายล้านเท่านั้น

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงทราบถึงความร้ายกาจของกิเลสเป็นอย่างดี ซึ่งพวกเราได้เรียนกันมาแล้วในพุทธประวัติว่า เมื่อสองพันห้าร้อยกว่าปีที่แล้ว พระองค์เองเพื่อต้องการกำจัดกิเลสให้หมดสิ้น ก็ทรงทุ่มชีวิตเป็นเดิมพันในการบำเพ็ญภารนา ในคืนวันวิสาขบูชาเช่นกัน

พระพุทธองค์ทรงตั้งสัตยาธิฐานว่า “แม้เลือดเนื้อต้องแห้งเหือดหายไป เหลือแต่หนังเอ็นหุ่มกระดูกก็ตามที่ หากไม่บรรลุธรรมอันเป็นเครื่องดับทุกข์ทั้งปวงแล้ว ก็จะไม่ขอลุกขึ้นจากที่นี่”

นั่นคือพระองค์ทรงเอาชีวิตเป็นเดิมพันเพื่อกำจัดกิเลสให้หมดสิ้นอย่างไม่ห่วง顾虑ในชีวิตของพระองค์เองแม้แต่น้อยเลย แล้วในที่สุดพระองค์ก็ทรงสามารถปราบกิเลสให้หมดสิ้น และตรัสรู้ธรรมเป็นพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้าได้สำเร็จด้วยพระองค์เอง

เมื่อพระองค์ตรัสรู้แล้ว ก็ไม่ได้ทรงหงวนหวาดความรู้ในการกำจัดกิเลสแม้แต่น้อย พระองค์ทรงมีมหากรุณายิ่งกว่าโลก ใครที่พอมีแวงว่าจะสามารถกำจัดกิเลสตามพระองค์ไปได้ แม้อยู่ใกล้แสนไกลแค่ไหน พระองค์ก็แสดงใจไปสั่งสอนวิธีการขจัดกิเลสให้แก่เขา พระองค์ทรงทุ่มเทชีวิตตลอดวันตลอดคืนเพื่อช่วยเหลือชาวโลกให้พ้นทุกข์อย่างแท้จริง ในสมัยพุทธกาล มีชาวโลกที่สามารถกำจัดกิเลสได้หมดสิ้น บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ติดตามพระองค์เข้าพระนิพพานไปจำนวนมาก ออาทิเช่น พระปัญจวัคคีย์ พระสารีบุตร พระโมคคลานะ เป็นต้น

การที่พระองค์ทรงกำจัดกิเลสได้เด็ดขาดแล้วนี้เอง จึงไม่มีศาสดาใดเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการกำจัดกิเลสเท่ากับพระองค์อีกแล้ว และนี่คือสาเหตุที่ทำให้พระองค์ทรงเป็นศาสดาเอกของโลก เพราะไม่มีศาสดาใดที่สามารถมองเห็นกิเลส และบอกวิธีกำจัดกิเลสได้อย่างยอดเยี่ยมเหมือนกับพระองค์นั้นเอง

กิเลส มี 3 ตระกูลใหญ่ คือ

กิเลสตระกูลที่ 1 เรียกว่า โลภ

กิเลสตระกูลที่ 2 เรียกว่า โถส

กิเลสตระกูลที่ 3 เรียกว่า โมหะ

โลภ คือ กิเลสที่กำเริบขึ้นแล้ว ทำให้ใจคิดอยากได้ของคนอื่นในทางที่ผิด เช่น ลักขโมย หลอกลวง ฉ้อโกง เป็นต้น

โถส คือ กิเลสที่กำเริบขึ้นมาแล้ว ทำให้ใจคิดทำลายให้เสียหายยับเยิน เช่น ไม่ชอบ ใครขึ้นมา ก็ต่อยตีเข้าให้ยับเยิน ลงมือเผาทำลายทรัพย์สิ่งของมีค่าของเข้า เป็นต้น

โมหะ คือ กิเลสที่กำเริบขึ้นมาแล้ว ทำให้ใจลุ่มหลงในสิ่งผิดว่าเป็นถูก คิดทำอะไรมีคิดอย่างเง่าๆ ไม่มีความรอบคอบ เช่น คิดอิจฉาตาร้อนเข้าบ้าง คิดลุ่มหลงว่าตัวเป็นผู้วิเศษกว่าคนอื่นบ้าง ทั้งๆ ที่ยังไม่ได้ต้องพยายามเหมือนกันหมด เป็นต้น

1.2.2) อาณิสังส์ของการศึกษาธรรมะมีอะไรบ้าง

การที่เราจะทำให้ใจหายทุกข์ได้ ก็คือต้องกำจัดกิเลสให้หมดสิ้น และจุดเริ่มต้นของการกำจัดกิเลส ก็คือ ต้องศึกษาพระธรรมคำสอนของพระองค์ให้เข้าใจอย่างถูกต้อง และทุ่มชีวิตปฏิบัติธรรมเหมือนอย่างกับที่พระพุทธองค์และเหล่าพระอรหันต์ทรงทำมาแล้วจึงจะสามารถกำจัดกิเลสได้จริง

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงประโยชน์ของการศึกษาธรรมะไว้อย่างน้อย 5 ประการ

(1) เป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ เพราะผู้แสดงธรรมย่อมจะศึกษาค้นคว้าขับคิด นำข้อธรรมะต่างๆ มาแสดง ทำให้เราได้ยินได้ฟังธรรมะที่ไม่เคยได้ยินได้ฟังมาก่อน

(2) เป็นการทบทวนความรู้เดิม คือถ้าหัวข้อธรรมะที่ผู้นำมาแสดงนั้น ตรงกับสิ่งที่เราเคยศึกษามาแล้ว ก็จะทำให้เราได้ทบทวนความรู้เดิมให้เกิดความเข้าใจแตกฉานสามารถจดจำได้แม่นยำขึ้น

(3) เป็นการปลดเปลื้องความสงสัยเสียได้

คือถ้าผู้ฟังยังมีความลังเลงสัยในการละชั่วบางอย่าง หรือการทำความดีบางอย่าง เมื่อได้ฟังธรรมะเพิ่มเติมแล้ว จะทำให้ความลังเลงสัยนั้นหมดไป ตัดสินใจลงความช่วย ทำความดีง่ายขึ้น

(4) เป็นการปรับความเห็นให้ตรง คือในระหว่างการทำความดีนี้ชีวิตสู่เป้าหมายสูงสุดของชีวิตคนเรานั้น เราจะถูกมารคือกิเลสและสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีต่างๆ ทำให้มีความเห็นผิดๆ เกิดขึ้นได้ และทำให้การดำเนินชีวิตหลากหลายอาชญากรรมเปลี่ยนไป การศึกษาธรรมะช่วยให้เราเกิดความสำนึกรักตัวว่า ความคิดเห็นของเราได้บิดเบือนไปอย่างไร และจะได้เลิกความเห็นผิดเสีย ประกอบความเห็นที่ถูกไว้

(5) เป็นการฝึกอบรมจิตใจให้สูงขึ้น คือการฟังธรรมะเป็นเครื่องเตือนสติเรา ทำให้ใจของเราเลิกละจากความคิดฟุ่มซ่านในเรื่องกรรม ความคิดพยาบาทอาฆาต ความคิดเบียดเบียนผู้อื่น และสอดส่องชี้ให้เราเห็นถึงจุดอ่อนข้อบกพร่องในตัว ซึ่งจะต้องปรับปรุงแก้ไข ยกระดับจิตใจของเราให้สูงขึ้นๆ จนกระทั่งสามารถจัดข้อบกพร่องได้เด็ดขาด บรรลุมรรคผลนิพพานในที่สุด

จากอาณิสังส์การศึกษาธรรมะที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ 5 ประการนี้ย่อมชี้ให้เห็นว่า ครอบครัวใด หน่วยงานใด ท้องถิ่นใดก็ตาม เมื่อมีการศึกษาธรรมะแล้ว สมาชิกของที่นั่นย่อม

สามารถควบคุมกิเลสในใจได้ แล้วความเดือดเดือร้อนใจต่างๆ เพราะกิเลสกำเริบก็จะไม่เกิดขึ้นตามมา นั่นก็หมายความว่า งานที่แท้จริงของมนุษย์เราอันนี้ ก็คือ งานศึกษาธรรมะและปฏิบัติธรรมเพื่อกำจัดกิเลส สถานที่แห่งโดยสิ่งเสริมให้มีการศึกษาธรรมะมากเท่าไหร่ ย่อมพบทั่วความสุขในจิตใจอันเกิดจากปฏิบัติธรรมมากเท่านั้น

โดยสรุป คุณสมบัติของธรรมะเป็นที่สบายนประการที่สอง ก็คือ ห้องถินนั้นต้องมีการส่งเสริมให้ประชาชนศึกษาธรรมะด้วยการหมั่นฟังธรรมเป็นประจำ เพื่อให้มีปัญญาธุรักษ์เท่าทันกิเลส จะได้สามารถหาทางสังบระบกิเลสที่เกิดขึ้นแล้วให้สลายไปได้อีกทั้งยังเป็นหนทางป้องกันไม่ให้กิเลสได้ช่องทางกำเริบเสียบานขึ้นมาในใจด้วย เป็นเหตุให้ไม่ติดเหยื่อล่องทางใจจากอบายมุขได้ง่าย ผลสุดท้าย ย่อมทำให้ห้องถินตรงนั้นอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข

1.3) มีการเผยแพร่ธรรมะ หมายถึง มีพระภิกษุผู้ทรงศีลธรรมประจำอยู่ที่ห้องถินนั้น ทำหน้าที่เป็นครูสอนศีลธรรมประจำห้องถิน มีเทคโนโลยีการที่สอนให้ประชาชนรู้ว่า อะไรถูก-ผิด อะไรดี-ชั่ว อะไรมุข-บาป อะไครควร-ไม่ควรทำ จนกระทั่งเกิดศรัทธาที่จะกำจัดกิเลสในตัวด้วยการประพฤติปฏิบัติธรรมให้เพิ่มพูนยิ่งๆ ขึ้นไป โดยมีสถานที่ คือ วัดเป็นโรงเรียนสอนศีลธรรมประจำห้องถิน

1.3.1) ธรรมะคืออะไร

ธรรมะ แปลว่า ความจริงตามธรรมชาติ เช่น คนเราต้องเกิด ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย นี้เป็นธรรมะคือความจริงตามธรรมชาติ

ธรรมะ แปลว่า ความดีความถูกต้อง เช่น การให้ทานเป็นความดี การรักษาศีล มีเมตตากรุณาเป็นความดี ความกตัญญูตัวที่ต่อฟ่อแม่เป็นความดี ใครปฏิบัติตามสิ่งเหล่านี้ เรียกว่า ปฏิบัติธรรม

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นผู้ค้นพบธรรมะ โดยพระองค์ทรงค้นพบว่า ชีวิตของคนเรานั้นเกิดมาพร้อมกับความไม่รู้และมีทุกข์ประจำและทุกข์จรออยตามเล่นงานอยู่ตลอดเวลา พระองค์จึงทรงทุ่มเทชีวิตเพื่อกำจัดความไม่รู้และกำจัดทุกข์มาข้างภาพข้างมาติ จนกระทั่งในที่สุด ก็พบว่า ในตัวของมนุษย์ทุกคนนั้น มีธรรมชาติบริสุทธิ์ชนิดหนึ่งซ่อนอยู่ภายใน หากใครเข้าถึงธรรมชาติบริสุทธิ์นิดนึงได้ ทุกข์ที่มีอยู่ก็จะหายไปและเกิดความรู้ที่ถูกต้องจริงขึ้นมา แล้วพระองค์ก็เรียกธรรมชาติบริสุทธิ์นี้ว่า “ธรรมะ”

ธรรมะในพระพุทธศาสนา แบ่งเป็น 3 ระดับ

(1) อธรรมะในระดับคำสอน หมายถึง คำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงสอนให้มนุษย์พันจากทุกข์ทั้งปวง โดยสรุปแล้วสามารถแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 เรื่องใหญ่

1. ทรงสอนให้เข้าใจถูกในเรื่องความเป็นจริงของชีวิตและลักษณะของธรรมอันเป็นธรรมชาติบริสุทธิ์ที่อยู่ในตัว

2. ทรงสอนให้ตั้งใจปฏิบัติธรรมมีองค์ 8 อย่างถูกวิธี เพื่อให้สามารถเข้าไปรู้ไปเห็นธรรมชาติบริสุทธิ์ที่อยู่ในตัว

3. ทรงสอนให้สามารถทำใจให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมชาติบริสุทธิ์ ในตัว เพื่อกำจัดกิเลสที่หลักหมอมอยู่ในจิตแพทย์หลายชาติให้หมดสิ้นไปอย่างถาวร

สำหรับธรรมะในความหมายนี้ หมายถึงคำสอนของพระพุทธองค์ที่ได้ถูกบันทึกไว้ในพระไตรปิฎกทั้งหมด ธรรมะที่บันทึกอยู่ในพระไตรปิฎกนี้ จึงเปรียบเหมือนแผนที่ ขุมทรัพย์ที่บอกให้รู้เรื่องความจริงของชีวิต บอกวิธีการปฏิบัติเพื่อการพ้นทุกข์ และบอกผลลัพธ์ที่ได้จากการกำจัดกิเลสและทุกข์ทั้งปวงหมดสิ้นไป

(2) อธรรมะในระดับนิสัย หมายถึง นิสัยดีๆ ที่เกิดจากการตั้งใจปฏิบัติธรรมมีองค์ 8 อย่างจริงจัง ด้วยการละเว้นความชั่ว ทำความดี กลั่นใจให้ผ่องใส เพื่อการเข้าถึงธรรมชาติบริสุทธิ์ในตัว และการกำจัดกิเลสอันเป็นเหตุแห่งทุกข์ทั้งปวงให้หมดสิ้นไป

ในระหว่างที่เราตั้งใจปฏิบัติธรรมมีองค์ 8 อยู่นั้น แม้ว่าตอนนี้ เราจะยังไม่เห็นธรรมะในตัวก็ตาม แต่ว่ากิเลสก็ได้ถูกกำจัดออกจากไปบางส่วนแล้ว สิ่งที่ได้กลับมาก็คือ เราได้มีนิสัยดีๆ เกิดขึ้นมาในตัวหลายอย่างโดยอัตโนมัติ โดยเฉพาะนิสัยรักการทำงาน นิสัยรักการรักษาศีล นิสัยรักการทำภารนา เป็นต้น นิสัยเหล่านี้ มีส่วนสำคัญอย่างมากที่ช่วยให้เจสบันนิ่งได้เร็ว

เพราะฉะนั้น นิสัยดีๆ ที่ได้จากการฝึกฝนอบรมตนเอง ก็เรียกว่า อธรรมะ เหมือนกัน เพราะส่วนเป็นผลลัพธ์ที่เกิดอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับจากการปฏิบัติธรรมมีองค์ 8 เพื่อเข้าถึงธรรมชาติบริสุทธิ์ที่อยู่ภายในตัวของเรานั่นเอง

(3) อธรรมะในระดับธรรมชาติบริสุทธิ์ หมายถึง ธรรมชาติบริสุทธิ์อยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน หากใครเข้าถึงได้แล้ว ย่อมทำให้เกิดความบริสุทธิ์ผุดผ่องตามธรรมนั้นไปได้ และหากใจของใครสามารถเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมที่เข้าถึงนี้ได้ กิเลสย่อมหมดสิ้นไปจากใจ ทุกข์ทั้งปวงย่อมถูกดับจนหมดสิ้นไปด้วย

โครงการตามที่เข้าถึงธรรมะในตัวนี้ได้แล้ว ย่อมทราบถึงคุณวิเศษของธรรมะนี้ด้วยตัวเอง ส่วนว่าธรรมะหรือธรรมชาติที่บริสุทธิ์ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงรู้ทรงเห็นนี้ มีมากมายขนาดไหน พะพุทธองค์ก็ทรงเล่าไว้ ไม่มากมายยิ่งกว่าธรรมะที่พระองค์นำมาสอนเลียอีก ธรรมะที่พระองค์ทรงนำมาสอนนั้น อุปมาเหมือนกับใบไม้แค่ใบหนึ่ง แต่ธรรมะที่พระองค์ทรงรู้ทรงเห็น แต่ไม่ได้นำมาสอนนั้น มีมากกว่าใบไม้ทั้งป่าเสียอีก

1.3.2) เหตุใดต้องเผยแพร่องรมะ

โลกนี้เปรียบเหมือนหม้อน้ำที่ตั้งอยู่บนเตาไฟใหญ่ แล้วก็มีประชากรโลกกว่าทกพันล้านคน ซึ่งเปรียบเหมือนฟืนในเตาหากพันล้านดุนเผาผลิตภัยอยู่ ก็เท่ากับว่าความร้อนในตัวของแต่ละคน ก็มีส่วนทำให้โลกร้อนขึ้นทั้งนั้น แต่ถ้าต่างคนต่างก็ชักฟืนของตัวเองออกจากเตา ความร้อนของโลกก็จะถูกลดลงไป อย่างน้อยที่สุด แม้ว่าความร้อนของโลกจะยังไม่หมดแต่โลกก็ไม่ได้ร้อนเพราะเรา

การแก้ไขปัญหาอะไรก็ตาม ทุกคนต้องดูข้อบกพร่องตัวเองก่อน จะต้องนับหนึ่งที่ตัวเองก่อน แก้ไขตัวเองเป็นคนแรก เมื่อแก้ไขตัวเองเป็นคนแรกแล้ว ก็ต้องชักชวนคนอื่นให้ทำความดีตามมา โดยชักชวนในสิ่งที่ตนเองสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีได้แล้ว

แต่คนส่วนมากในโลกนี้ รักที่จะตั้งกฎเกณฑ์ให้คนอื่นแก้ไขก่อน แต่ตัวเองจะแก้ไขข้อบกพร่องของตัวไว้เป็นคนสุดท้าย เรื่องร้อนๆ ในโลกนี้ ไม่ว่าเกิดขึ้นที่ไหนก็ตาม มักล้วนมุ่งไปแก้ไขที่ฝ่ายตรงข้าม แล้วไม่แก้ไขตัวเองก่อน เพราะฉะนั้น ยิ่งแก้จึงยิ่งร้อน ยิ่งแก้ยิ่งจับผิดยิ่งแก้ตัวเองก็ยิ่งสร้างปัญหาไปด้วยไม่รู้ตัว

นอกจากนี้ ความที่โลกนี้มีการสื่อสารกันได้กว้างขวาง จึงทำให้เกิดการแทรกแซงจากภายนอกเข้าไปอีก กล้ายเป็นการสาดหัวมันเข้ากองไฟเข้าไปอีก กล้ายเป็นยิ่งเพิ่มปัญหา

คนในโลกนี้ ตอนลีมตาก็มองเห็นคนทั้งโลก แต่ไม่เคยเห็นหน้าตัวเองเลย

ถูกนัยน์ตาของตัวเองยิ่งร้าย เห็นแต่คนอื่น ถูกนัยน์ตาตัวเองกลับไม่เห็น อย่างดีก็เห็นแค่เงาในกระจก เมื่อมีความผิดอะไรขึ้นมา กิจารณ์จับผิดชาวบ้านได้หมด ความผิดจึงไปตกที่คนอื่นทั้งหมด จนไม่มีใครติด

เมื่อทุกคนคิดอย่างนี้ ตัวเองก็ไม่ยอมแก้ไขข้อบกพร่องของตัวเอง มันก็มีแต่พังกับพัง เพราะหลงว่าตัวเองดี ทั้งที่มีความไม่ดีตั้งเยอะ

เพราะฉะนั้น การจะเริ่มต้นแก้ไขอะไรมีก็ตาม ต้องเริ่มจากมองเห็นข้อบกพร่องของตนเองก่อน

ทำอย่างไรจึงจะเห็นข้อบกพร่องของตนเอง ก็ทำได้โดยหลับตาทำ samaadhi ให้ใจเป็นกลาง พอใจเป็นกลาง ก็จะเห็นพุติกรรมของตัวเอง ถูกก้มองเห็น ผิดก้มองเห็น และก็ลงมือแก้ไขให้ตรงจุด ที่ถูกก็ทำให้ถูกยิ่งขึ้นไป ที่ผิดก็แก้ไขให้ถูก

ด้วยวิธีที่ต่างคนก็เริ่มต้นแก้ไขที่ตัวเองนี้ โดยไม่ปล่อยให้ความแทรกแซง เดียวก็แก้ไขได้ ยกเว้นว่า คนๆ นั้นเป็นคนบ้าสติไม่ตี หรือคนตายไปแล้วเท่านั้นที่แก้ไขไม่ได้

ดังนั้น การเผยแพร่ธรรมะจึงมีจุดประสงค์เพื่อกระจายวิธีกำจัดทุกข์ร้อนให้ทั่วถึงทุกคน อย่างมากที่สุด ยิ่งกระจายออกไปกว้างไกลเท่าไหร่ ยิ่งทำให้ห้องถินนั้น ประเทศนั้นมีความสงบสุขมากยิ่งขึ้น เมื่อเป็นอย่างนี้ ทุกคนก็เพียงแต่ตั้งใจแก้ไขตัวเอง โลกที่เคยร้อนก็จะเย็นลงตามลำดับๆ โดยมีการเผยแพร่ธรรมะเป็นจุดเริ่มต้นนั้นเอง

1.3.3) ทำอย่างไรธรรมะจึงจะเผยแพร่ไปในห้องถิน

การเผยแพร่ธรรมะไปในห้องถินจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประชาชนมีศรัทธา พระสัมมา-สัมพุทธเจ้าทรงชี้ให้เห็นว่าศรัทธานั้นเป็นผลที่เกิดขึ้นหลังการฟังธรรม ประเด็นสำคัญก็คือ ทำอย่างไรประชาชนถึงอยากจะฟังธรรม

ธรรมชาติของมนุษย์นั้น ยอมหนีร้อนมาพึ่งเย็น สถานที่แห่งใดก็ตามที่เข้าเชื่อว่า สามารถให้ความเย็นใจแก่เขาได้ เขายอมไปที่แห่งนั้น ปูย่าตาหวานในอดีตจึงนิยมสร้างวัดวาอารามไว้ใกล้หมู่บ้าน และเดินทางไปนิมnode พระภิกษุผู้ประพฤติปฏิบัติชอบมาอยู่ประจำ เพื่อเป็นครูสอนศิลธรรมประจำหมู่บ้าน ซึ่งก็เป็นเหตุให้เกิดวัดวาอารามต่างๆ ทั่วประเทศในสมัยนั้น และมีหลักฐานทราบมาถึงทุกวันนี้

พระอาจารย์ในสมัยก่อน ท่านมีคณาเรียกคนเข้าวัดด้วยการทำวัดให้เป็นสถานที่เย็นกายเย็นใจ โคร์กตามเพียงแค่เดินเขียดปากประตูรเด่านั้น ก็สัมผัสได้ถึงความสงบภายใน สงบใจ อยากจะเข้าไปฟังธรรมในวัด คณาเรียกคนเข้าวัดของท่านนั้น มีอยู่ 3 ประการ

1) ขยายความวัด หมายถึง การหมั่นดูแลวัดให้มีความสะอาดอยู่เสมอ เพราะถ้าวัดไม่สะอาดกว่าบ้านที่เขายอยู่ ประชาชนที่ไปวัดย่อมเกิดความคิดในแง่ตื้นๆ ให้เกิดความคิดจับผิดได้ เพราะมีความรู้สึกว่ามัววัดแล้ว มองไปทางไหนก็มีแต่ความไม่สบายน่าไม่สบายน่าใจ เห็นแต่ขยายเงื่อนวัดไปหมด แต่ถ้าวัดสะอาดกว่าบ้านที่เขายอยู่ เพียงแค่เห็น

ความสะอาดเป็นระเบียบภายในวัด ก็ทำให้ใจเกิดความสงบ และเกิดความคิดในแบบที่ดีง่าย
เท่ากับกรองความร้อนในใจของเข้าให้เบาบางลง ประดับหนึ่ง และทำให้อยากมาวัดอีก

2) ขียนเทคโนโลยีสอน หมายถึง การหมั่นศึกษาค้นคว้าอวรมะทั้งในแบบทฤษฎีและในแบบปฏิบัติอยู่เสมอ และวันนี้มาฝึกอบรมตัวเองก่อน จากนั้นจึงนำสิ่งที่ฝึกฝนอบรมตนเองได้นั้น มาใช้สอนชนิดที่บ่งความทุกข์ออกจากใจผู้ฟัง ไม่ว่าผู้ฟังจะอยู่ในวัยไหนเพศใด ก็ต้องสอนให้ตรงประเด็นของเข้า เทคนิคให้เหมือนบ่งหนองออกจากแผล คือ ให้เข้าฟังตามได้ง่าย ตรงตามเหตุผลได้ง่าย และส่องหนทางปฏิบัติที่เกิดประโยชน์ต่อชีวิตเขารอย่างชัดเจน เมื่อนั้นความทุกข์ร้อนในใจของประชาชนย่อมคลายตัวลงไป ทำให้อยากมาวัดอีก

3) ขยันนั่งสมาธิ หมายถึง การหมั่นทำภารนาคลั่นจิตใจให้ผ่องใส่อยู่เสมอ ซึ่งวิธีนี้เป็นการมุ่งสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในจิตใจโดยตรง ตามธรรมชาติของคนเรานั้น ถึงแม้จะเทคโนโลยีดีขนาดไหน แต่ผู้ฟังจะไม่สามารถจดจำไปได้ทั้งหมด เพราะจิตใจของชาวโลกนั้น มีเรื่องมากมายต้องคิดกังวล เพียงแค่เดินออกนอกประตูวัดไปเท่านั้น ความสงบที่เพิ่งได้จากการฟังธรรมเมื่อสักครู่ ก็แทบจะเลือนหายไปหมดสิ้นที่เดียว ดังนั้น นอกจากการเทคโนโลยีแล้ว พระภิกษุยังต้องนำญาติโยมนั่งสมาธิด้วยเพื่อให้เขามีอกลับไปถึงบ้านแล้วแม้จะจำเทคโนโลยีไม่ได้ แต่ก็รู้จักวิธีสงบจิตใจของตนเองเป็น เพราะได้เคยฝึกนั่งสมาธิที่วัดมาแล้ว แต่เนื่องจากการนั่งสมาธิท่ามกลางลิงแวดล้อมที่มีแต่งานและปัญหารอให้แก่ใจตลอดเวลา กว่าจะสงบได้ก็ใช้เวลานาน ไม่เหมือนมนุษย์ที่วัด นี่ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชาชนอยากกลับมาวัดอีก เพราะมัวด้วยความนั่งสมาธิได้ความสงบจิตใจมากกว่าอยู่ที่บ้าน

ค่าถ้าทั้ง 3 ประการนี้ พระภิกษุในสมัยก่อนใช้เป็นหลักในการพัฒนาวัดให้เป็นโรงเรียนสอนศีลธรรมประจำหมู่บ้าน เป็นเหตุให้ธรรมะเผยแพร่ไปทั่วท้องถิ่น บางท่านอาจคิด ค้านว่า สมัยนี้เป็นยุคเทคโนโลยีใครเข้าจะไปสนใจศึกษาธรรมะกัน ธรรมะเป็นของครั่วครีล้ำสมัย ไม่น่าสนใจ เพียงแค่ความคิดเริ่มต้นอย่างนี้ ก็กล้ายเป็นการตัดอนาคตที่สดใสร่องลง ออกไปจากชีวิตอย่างน่าเสียดาย เพราะไม่ว่าเทคโนโลยีจะก้าวล้ำนำสมัยไปไกลสักเพียงไหน มนุษย์เราเมื่อถึงคราวมีความทุกข์ ยังต้องการหนีร้อนไปพึ่งเย็นอยู่ดี แต่พระไม่รู้มาก่อน ว่าการเข้าวัดมีประโยชน์อย่างไร ย่อมหาทางดับร้อนในใจของตนเองด้วยการไปฟังเพลง เที่ยวกลางคืน ตามผับ ตามบาร์ต่างๆ ที่เป็นแหล่งอบายมุข เพราะเข้าใจว่าจะช่วยดับทุกข์ในใจตนเองได้ แต่ผลสุดท้ายกลับกลายเป็นเพิ่มทุกข์หนักให้ตนเองมากขึ้นไปอีก

ดังนั้น ขอเพียงแต่วัดต่างๆ ยังยืนหยัดพัฒนาวัดให้เป็นโรงเรียนสอนศีลธรรมสำหรับ

ท้องถิ่นด้วยค่าถูก 3 ประการนี้ ในไม่ช้าวัดที่แม่ประชาชนทั้งคนเด็ก คนแก่ คนหนุ่ม คนสาวที่ห่างเหินวัดไปนาน ก็จะมีประชาชนกลับมาปฏิบัติธรรมอย่างหนาแน่นตามเดิม เพราะวัดเป็นที่พึ่งในยามหนีร้อนมาพึ่งเย็นของประชาชนได้เหมือนเดิม เมื่อนั้นญาติโยมย่อเมกิดศรัทธาและมาเป็นกำลังช่วยกันคนละไม้คันและมือให้พระภิกษุทำงานแผ่ขยายธรรมออกไปทั่วท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่

โดยสรุป คุณสมบัติข้อที่สามของธรรมะเป็นที่สุดยอด คือ ท้องถิ่นนั้นมีการส่งเสริมให้พระภิกษุผู้ทรงศีลธรรมในท้องถิ่นนั้น สามารถทำงานเผยแพร่องรมได้เต็มที่ ด้วยการร่วมใจกันช่วยพระภิกษุท่านพัฒนาวัดให้มีความสะอาดร่มรื่น ตั้งใจศึกษาธรรมะที่ท่านเทศน์สอน และหมั่นมาบำเพ็ญภวานาทีวัดกับท่านเป็นประจำ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างวิถีชีวิตของคนทุกเพศทุกวัยให้หันมาติดธรรมะแทนการติดอบายมุขนั้นเอง

4.4 งานสร้างเครือข่ายคนดีให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้สำเร็จ

4.4.1 การสร้างเครือข่ายคนดีคืออะไร

การสร้างเครือข่ายคนดี คือ การเข้าไปหา ชักชวน ผู้กุมาร รวมและครอบคลุมดีในสังคมไว้เป็นสมัครพรครพวง เพื่อฝึกฝนอบรมตนเองร่วมกัน สร้างฐานะทางเศรษฐกิจร่วมกัน และพัฒนาท้องถิ่นให้เหมาะสมแก่การทำความดี ละเว้นความชั่ว และกลั่นใจให้ผ่องใส่ร่วมกันตลอดชีวิต

4.4.2 จุดมุ่งหมายของการสร้างเครือข่ายคนดีคืออะไร

จุดมุ่งหมายของการสร้างเครือข่ายคนดี คือ การสร้างระบบปลูกฝังศีลธรรมให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น โดยเป็นการผนึกกำลังกันระหว่างบ้าน-วัด-โรงเรียนให้ประสานใจเป็นหนึ่งเดียวกันในการสร้างคนดีและครูสสอนศีลธรรมให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น เพื่อให้ทุกครัวเรือนมีครอบครัวอบอุ่น ชุมชนมีศีลธรรมเข้มแข็ง เศรษฐกิจก้าวหน้า และปราศจากอบายมุข

4.4.3 เหตุใดจึงต้องสร้างเครือข่ายคนดี

ทุกวันนี้ ปัญหาที่ผู้นำในโลกนี้แก่ไม่ตกคือ “ปัญหาศีลธรรม” และเมื่อปัญหาศีลธรรมแก้ไม่ตก ปัญหาเดือดร้อนต่างๆ ในสังคมก็ตามมาสารพัด

ตั้งแต่เมื่อสำรวจไปตามบ้าน สิ่งที่พบก็คือ ปัญหาครอบครัวแตกแยก ปัญหาเด็กกำพร้า ปัญหาเด็กขาดความอบอุ่น ปัญหาเด็กใจแตก เป็นต้น

สำรวจไปตามสถานศึกษา สิ่งที่พบก็คือ ปัญหายาเสพติด ปัญหาการทำแท้ง ปัญหาอาชญากรรมวัยรุ่น เป็นต้น

สำรวจไปที่ทำงาน สิ่งที่พบก็คือ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาครอบครัว ปัญหาการเอกสารด เอาเปรียบ ปัญหาการขายบริการทางเพศ ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาการพนัน เป็นต้น

โลกเจ้อปัญหาเป็นแบบนี้มาทุกยุคทุกสมัย ไม่ว่าโลกจะเจริญก้าวหน้าด้วยเทคโนโลยีไป ไกลขนาดไหน ปัญหาศีลธรรมไม่เคยหมดไปจากโลก เพียงแต่ว่าปัญหาจะรุนแรงมากจนเดือดร้อน ไปทุกหย่อมหญ้า หรือว่าเบาบางจนพอจะทำให้เกิดความสงบสุขขึ้นบ้าง

นอกจากนี้ การใช้วิธีแก้ปัญหาที่ผ่านๆ มา ดูเหมือนว่าจะทำให้ปัญหาที่มีอยู่แล้วเพิ่มขึ้น มากกว่าลดลง เช่น การเดินขวนประท้วงเรียกร้อง การฝ่าลังผ่าพันธุ์ เป็นต้น

สาเหตุที่แก้ปัญหาศีลธรรมไม่ตก ก็เพราะว่า

1. คนขาดศีลธรรม คือ เมื่อพิจารณาปัญหาสังคมโลกผ่านหลักธรรมแล้ว จะพบว่า ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสังคม ปัญหาทำแท้ง เป็นต้น เกิดจากการกระทำผิดศีลข้อ 1 เพราะ ปกติของคนต้องไม่ฆ่า ไม่ทำร้ายกัน

ปัญหาครอบครัวไม่ว่าจะในระดับห้องถีนตลอดจนระดับโลก เป็นต้น เกิดจากการกระทำผิดศีลข้อที่ 2 เพราะปกติของคนต้องไม่โมยกันกิน โงกันกิน

ปัญหาล่วงละเมิดทางเพศ ปัญหาการค้าประเวณี ปัญหาโรคเอดส์ เป็นต้น เกิดจากการกระทำผิดศีลข้อที่ 3 เพราะปกติของคนย่อมไม่ล่วงประเวณี ไม่สำสน

ปัญหาการตัมตุ่นหลอกลวง ปัญหาบิดเบือนใส่ร้ายป้ายสี เป็นต้น เกิดจากการกระทำผิดศีลข้อ 4 เพราะปกติของคนต้องพูดความจริง

ปัญหายาเสพติด ปัญหาการเสพสุรา เป็นต้น เกิดจากการกระทำผิดศีลข้อที่ 5 เพราะปกติของคนย่อมรักษาสติของตนให้สมบูรณ์

2. คนดีรวมกันไม่ติด มีสภาพต่างคนต่างอยู่ จึงเป็นเหตุให้ศีลธรรมอ่อนแอ แต่ อย่างมุขเข้มแข็ง อย่างมุขจึงได้ช่องทางแพร่ระบาดในสังคมอย่างหนัก ผลสุดท้ายอย่างมุขก็รุกเข้าในทุกครอบครัว กล้ายเป็นว่าผู้คนส่วนใหญ่ติดอย่างมุกกันทั้งบ้านทั้งเมือง เมื่อคนส่วนมาก

ติดอยู่อย่างมุขเลี้ยงแล้ว การประพฤติเสื่อมศีลธรรมก็เกิดขึ้นในสังคมจนชินชา เรื่องที่ผิดปกติจึงกล้ายเป็นเรื่องถูกปกติไป คนดีจึงแบบไม่มีที่ยืนในสังคม และคนดีต่างก็พากันหันบ่นว่า “คนดีไม่มีในโลก” แต่ก็ไม่รู้ขึ้นมาทำอะไร ถึงจะบ่นไปอีกล้านปี โลกนี้ย่อมไม่มีทางดีขึ้น

ในความจริงแล้ว คนดียังมีอยู่ในโลกนี้ แต่ติดอยู่ตรงที่คนดียังรวมกันไม่ติดเท่านั้น หากคนดีรวมกลุ่มกันติดเมื่อไหร่ เครือข่ายคนดีย่อมเกิดขึ้นมากเท่านั้น การศึกษาศีลธรรม การเผยแพร่ศีลธรรม การปลูกฝังศีลธรรม ย่อมเกิดขึ้นในโลกเมื่อนั้น และนั่นคือ ระบบการสร้างคนให้เป็นคนดีย่อมเกิดขึ้นในสังคม

เพราะฉะนั้น สาเหตุที่ต้องสร้างเครือข่ายคนดีให้เกิดขึ้น ก็ เพราะต้องการรวบรวมคนดีมาช่วยกันแก้ปัญหาศีลธรรมและสร้างคนดีมีศีลธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมนั้นเอง

4.4.4 ศีลธรรมคืออะไร

ศีลธรรม คือ ความเข้าใจถูกต้องตามความเป็นจริงของโลกและชีวิตว่าอะไรถูก-ผิด ดี-ชั่ว บุญ-บาป ควร-ไม่ควรทำ ไม่ปล่อยใจไปตามอำนาจกิเลส ส่งผลให้เกิดความประพฤติที่ดีเริ่มต้นแต่การคิดดี พูดดี ทำดี ประกอบสัมมาอาชีพ มีความขยันหมั่นเพียร มีสติกำกับใจ และมีสมาธิในการดำเนินชีวิตที่ดี จนกระทั้งกล้ายเป็นบุคคลที่มีนิสัยที่ดี

คนเราประกอบด้วย “กาย” กับ “ใจ” โดย “ใจ” หมาย “ใจทำหน้าที่เป็นนาย กายทำหน้าที่เป็นบ่าว”

คนที่มีศีลธรรมเป็นภูมิคุ้มกันอยู่ในจิตใจแล้ว ไม่ว่าเรื่องร้ายๆ จากร้ายนอกหรือความคิดร้ายๆ จากร้ายใน ย่อมไม่สามารถรั่วไหลเข้าไปในใจของคนนั้นได้เลย ดังพุทธพจน์ว่า

“ธรรมทั้งหลาย มีใจเป็นหัวหน้า มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จแล้วด้วยใจ ถ้าบุคคลมีใจผ่องใสแล้ว พูดอยู่ก็ตี ทำอยู่ก็ตี ความสุขย่อมไปตามเขา เพราะเหตุนั้น เมื่อ онเงาไปตามตัวจะนั้น”

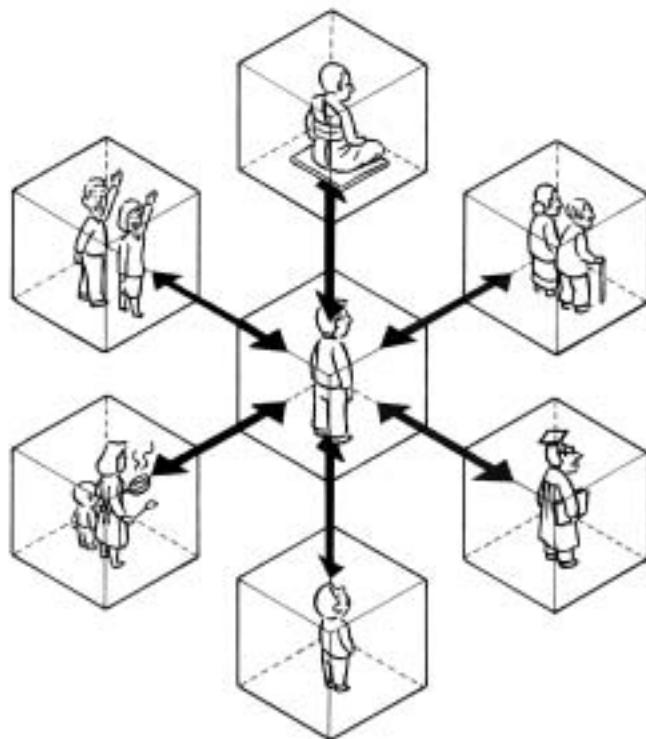
คนที่ใจมีศีลธรรมประจำมั่นอยู่ภายใน ย่อมมีใจที่มีคุณภาพ มีเหตุผล ไม่เจ้าอารมณ์ ยอมสามารถใช้ให้กัยไปทำความดีได้มหาศาล ตนเองย่อมได้รับแต่ความสุขความเจริญ สังคมย่อมได้ประโยชน์คือความสงบสุขตามมา

4.4.5 ศีลธรรมในตัวเราได้มาจากไหน

ศีลธรรมเป็นเรื่องที่ต้องมีการปลูกฝัง การเพาะบ่ม ไม่ได้มาฟรีๆ เหมือนอย่างกับแสงแดดหรือว่าสายฝน ไม่เหมือนกับความทิว ความแก่ ความเจ็บ ความตายและเวลาชีวิตที่มีจำกัด เราได้มาฟรีตั้งแต่แรกเกิด

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ชัดเจนว่า “ทิศ ๖”^๑ จะคอยทำหน้าที่ทั้งเพาะทั้งปลูกทั้งฝังศีลธรรม อีกทั้งพองอกขึ้นมาดีแล้วก็คอยติดตามประคบประหงม ประคับประคอง จนกระทั่งศีลธรรมนั้นเข้าไปอยู่ในใจ

ภาพแสดงความสัมพันธ์ของทิศ ๖ กับการปลูกฝังศีลธรรม

ถ้าตามว่าเราได้ศีลธรรมมาจากไหน ? หากพิจารณาดูแล้ว ก็จะพบว่าเราได้ศีลธรรมมาจากพ่อแม่ซึ่งเป็นทิศเบื้องหน้า ผู้ให้ทั้งชีวิตและร่างกายมนุษย์ที่ประกอบด้วยเลือดด้วยเนื้อแล้วก็สอนความเป็นมนุษย์ให้กับเราเป็นบุคคลแรก จากนั้นก็ส่งต่อไปให้ครูอาจารย์ทิศเบื้อง

^๑ สิงคโลกสูตร, ที่ mnigaya ปานิภารก, มก. เล่ม 16 หน้า 77

ขวากายเพิ่มพูนให้ความรู้ในการอยู่ร่วมกัน ตลอดจนความรู้วิชาการต่างๆ ในโลก ความรู้ในการประกอบอาชีพทำมาหากิน

พ่อแม่กับครูบาอาจารย์ท่านได้ศึกษาธรรมมาจากไหน ? ท่านก็ได้มามาจากพระสงฆ์คือทิศเบื้องบน ผู้ทรงภูมิรู้ภูมิธรรม เป็นผู้นำทางจิตใจและแหล่งผลิตศึกษาธรรม แม้บางครั้งเราเองก็ได้รับการถ่ายทอดศึกษาธรรมโดยตรงจากพระสงฆ์

ส่วนเพื่อนทิศเบื้องซ้าย คู่ครองทิศเบื้องหลัง ลูกน้องหรือเจ้านายทิศเบื้องล่าง เรายังไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าศึกษาธรรมและความรู้ดีๆ หลายๆ อย่างก็ได้มามาจากบุคคลกลุ่มนี้ แล้วเข้าได้ศึกษาธรรมมาจากไหน ? ก็ได้มามาจากพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ และพระสงฆ์ของเขาระดับคนนั้นเอง

พระสงฆ์ท่านได้ศึกษาธรรมมาจากไหน ? ก็ได้มามาจาก พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ พระสงฆ์ของท่านก่อนบวชและเมื่อบวชแล้วก็ศึกษาปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระสงฆ์รุ่นก่อน ซึ่งเป็นหลวงพ่อหลวงปู่ หลวงทวดของท่าน

หลวงพ่อ หลวงปู่ หลวงทวดในรุ่นก่อนๆ ท่านได้ศึกษาธรรมมาจากไหน ? ท่านก็สืบทอดกันมาใกล้จากพระอรหันต์ในรุ่นก่อนๆ ย้อนไปถึงพระอรหันต์รุ่นแรกๆ ซึ่งมีชีวิตอยู่เมื่อสองพันห้าร้อยกว่าปีที่แล้ว

พระอรหันต์ในรุ่นแรกๆ ท่านได้ศึกษาธรรมมาจากไหน ? ท่านก็ได้มามาจากพระลัมพุทธเจ้า พระบรมศาสดาของชาวพุทธ

พระลัมพุทธเจ้าทรงเอาศึกษาธรรมมาจากไหน ? พระองค์ทรงนำศึกษาธรรมจากการตรัสรู้ คือทรงสามารถปราบกิเลสที่ห่อหุ้มบังคับใจได้อย่างหมดสิ้นเด็ดขาด ด้วยอำนาจของการหมดกิเลสนั้น ทำให้พระองค์สามารถเห็นความจริงต่างๆ ในโลกและชีวิตนี้ได้อย่างถูกต้องทั้งหมดด้วยธรรมจักรชุกอันเหนืออวิสัยการนึกคิดตรึกตรอง จึงไม่มีสิ่งใดในโลกนี้ที่เป็นความลับสำหรับพระองค์อีกด้อไป พระองค์จึงได้ชื่อว่า “พระพุทธเจ้า” ซึ่งก็แปลว่า ผู้รู้พระราชนิคธรรม ไม่รู้ได้หมดแล้ว ผู้ตื่นพระร握กิเลสไม่สามารถครอบงำพระองค์ให้ไม่รู้ได้อีกด้อไป ผู้เบิกบานพระธรรมบรรลุพระนิพพานอันปราศจากทุกข์ แล้วพระองค์ทรงนำความจริงอันเป็นความลับของโลกและชีวิตมาเปิดเผย สั่งสอนให้ประชาชนทราบเพื่อให้ดำเนินชีวิตไปบนหนทางของผู้รู้

ดังนั้น ทิศ ๖ จึงเป็นแหล่งที่มาของศึกษาธรรม ยิ่งไปกว่านั้น ๖ ทิศรอบข้างเรา ก็ได้รับการปลูกฝังศึกษาธรรมจากทิศ ๖ ของเข้าเช่นกัน เมื่อไเล่กันออกมายังนี่แสดงให้เห็นเครือข่ายสายใยความสัมพันธ์ในการปลูกฝังศึกษาธรรมที่เหนียวแน่น

4.4.6 ปัญหาศีลธรรมแก่ไขได้ด้วยการสร้างเครือข่ายคนดี

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ให้กำเนิดศีลธรรมแก่โลก องค์บรมครูที่ตรัสรู้เมื่อก่อน พุทธศักราช ๘๐ ปี เริ่มต้นจากพระองค์เพียงองค์เดียวแล้วก็ขยายพระพุทธศาสนามาครอบคลุมโลก อีกทั้งสืบทอดต่อๆ กันมาจนกระทั้งถึงทุกวันนี้

ณ ตรงนี้ก็อยากจะกล่าวว่า ถ้าหากบรมครูของเรารทางท้อพระทัยว่า พระองค์เพียง ลำพังจะไปทำอะไรได้ ถ้าพระองค์ทรงท้ออย่างนี้แต่แรก ศีลธรรมคงมาไม่ถึงตัวเรา แต่พระองค์ไม่ทรงท้อ ศีลธรรมจึงได้ถูกตอกย้ำอยู่ในจิตใจของชาวโลกมาจนกระทั้งทุกวันนี้

เริ่มจาก ๑ เป็น ๒ จาก ๒ เป็น ๔ จาก ๔ มาเป็นล้านๆๆ จนกระทั้งมาถึงพวกเราในปัจจุบัน ถ้าเราเป็นลูกของพระองค์จริง ก็ต้องดำเนินตามเส้นทางเดียวกับพระองค์และต้องห้ามท้อ ท้อไม่ได้ ท้อไม่เป็น

เมื่อตัวของเรายังใจตัวเองแล้วว่าความรู้ ความดี รวมทั้งศีลธรรมที่หล่อหลอม gly ลักษณะเป็นเราทุกวันนี้มาจากไหน เมื่อໄລ่ลำดับเรียงไป ท้ายที่สุดก็คือได้มาจากบ้าน วัด โรงเรียน ของเรารึมาจากทิศ ๖ ทั้งในระดับปฐมฝึกและในระดับสร้างเสริม

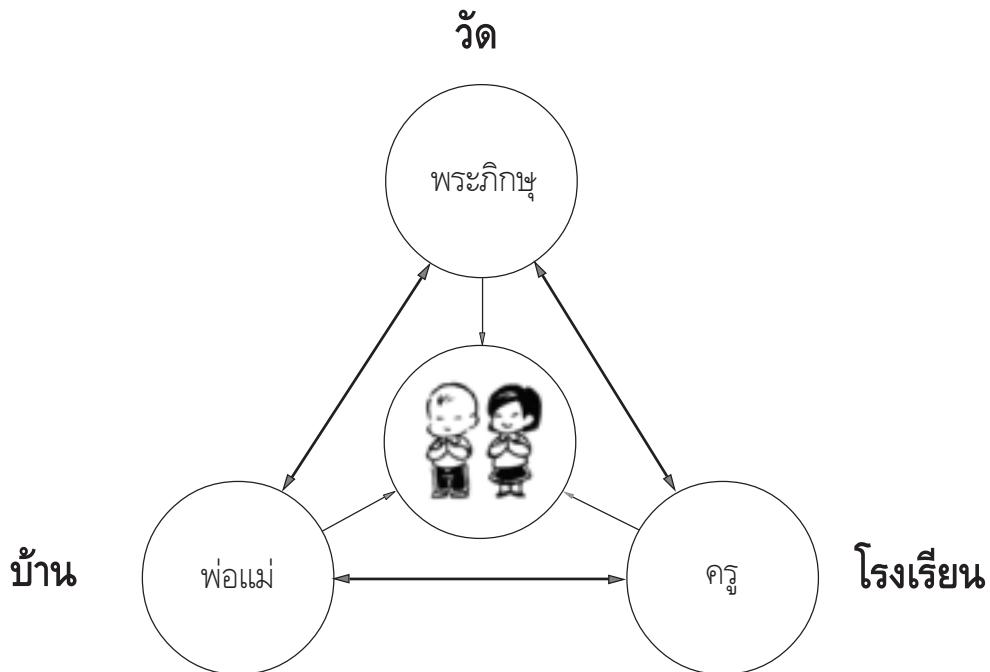
เพราะฉะนั้น ถ้าหากต้องการจะแก้ปัญหาศีลธรรมและสร้างคนดี มีศีลธรรมให้เกิดขึ้น ก็หนีไม่พ้นว่าต้องสร้างเครือข่ายคนดีจากทิศ ๖ ที่เป็นคนดีขึ้นมาให้ได้ ศีลธรรมถึงจะมีกำลังเข้มแข็ง ในการจำกัดอุบัติมุขอันเป็นศัตรุของศีลธรรมให้หมดสิ้นไป

4.4.7 บ้าน-วัด-โรงเรียน องค์ประกอบสำคัญของการสร้างเครือข่ายคนดี

องค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างเครือข่ายคนดี คือ ทิศเบื้องหน้า ทิศเบื้องบน ทิศเบื้องขวา หากกล่าวตามสถานที่ นั่นก็คือ บ้าน วัด โรงเรียน เป็น ๓ ทิศหลักในการปลูกฝังศีลธรรม ส่วนทิศที่รองลงมาอีก ๓ ทิศ เป็นทิศที่ค่อยสร้างเสริมศีลธรรมให้กับพวกเรา

ปัจจุบันทุกด้านของเราท่านเข้าใจหลักธรรมนี้อย่างลึกซึ้งและนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง ในการทำงานร่วมกันของ บ้าน วัด โรงเรียน ที่ผ่านความสัมพันธ์กันอย่างกลมกลืนในการปลูกฝังศีลธรรม จึงมีสิ่งที่ทึ้งให้เห็นร่องรอยแห่งความทุ่มเท การเอาชีวิตเป็นเติมพันในการปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอน คือ การสถาปนาวัดวาอารามต่างๆ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการปลูกฝังศีลธรรม มีอยู่กระแสจัดกระจายไปทั่วทุกหมู่บ้าน ทุกชุมชน เป็นผลให้คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝังรากลึกลงในจิตใจประชาชนและยังคงดำรงอยู่เป็นมรดก ตกทอดมาสู่

ภาพ แสดงความสัมพันธ์ของบ้าน วัด โรงเรียน ต่อการปลูกฝังคีลธรรม

รุ่นสูกรุ่นหลานยุคปัจจุบัน แม้แต่พระมหากัตริย์ไทยทุกๆ พระองค์ ก็ทรงเห็นถึงความสำคัญในการปลูกฝังคีลธรรม จึงทรงเป็นพุทธомามกະและทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก ให้การสนับสนุนท่านบุญรุ่งพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง

แม้การศึกษาในอดีตก็เรียนที่วัด เมื่อมีการสร้างโรงเรียนขึ้นโรงเรียนก็อยู่ในวัด การถ่ายทอดเชื้อมชับคีลธรรม จึงเป็นสายใยที่เชื่อมใจให้เยาวชนของชาติ เป็นคนที่มีจิตใจที่ดีงาม คิดดี พุตดี ทำดี เป็นคนดีของสังคม

อีกทั้งขอบอรรณะเนียมประเพณีอันดีงาม ล้วนมีรากฐานเกี่ยวโยงให้คีลธรรมฝังแน่นลึกเข้าไปในใจ ไม่ว่าจะเป็นประเพณีบวชพระภิกษุสามเณรซึ่งถือเป็นข้อปฏิบัติของชายทุกคน รวมทั้งการเข้าวัดฟังธรรมถืออุโบสถคีลเจริญภានาทุกวันพระ เป็นต้น

เห็นได้ชัดเจนเลยว่าบรรพบุรุษของเราต่างให้ความสำคัญของจิตใจมากกว่ากาย ให้น้ำหนักกับความสะอาดทางกายพอกสมควรชั่วครั้งชั่วคราว แต่ฉะนั้นเวลาส่วนใหญ่ทุ่มเทไปกับการศึกษาความรู้เรื่องจิตใจเรื่องคีลธรรมให้มาก เพราะต่างทราบดีว่า

คนเราตายแต่กายเนื้อ แต่ใจยังไม่สูญเสียต้องเวียนว่ายตายเกิดอีก

บุญบาน ความรู้ความสามารถที่สั่งสมเอาไว้ แม้ต้ายแล้วอาจติดใจไปได้ เกิดมาเพื่อกำจัดนิสัยที่ไม่ดีทึ้งไป แสรวงหาหนทางสร้างบุญการมีให้มาก จนกว่าจะบรรลุมรคผลนิพพานไม่ต้องมาเวียนว่ายตายเกิดอีก

ผู้ที่หนักแน่นทางศีลธรรมเขามองตรงนี้อย่างชัดเจน จึงทำให้เขาได้มีเวลาในการศึกษาศีลธรรม ฝึกหัดขัดเกลาตัวเอง ปัญหาในสังคมจึงไม่มี มีแต่คนที่หน้าตาอิมัยมั่นแจ่มใส จิตใจชื่นบาน เพราะท่านมีใจอยู่ในศีลในธรรม ความสะตอภสบายนทางด้านวัตถุอาจไม่มาก แต่สังคมก็อยู่เย็นเป็นสุข

4.4.8 การเตรียมตัวทำหน้าที่สร้างเครือข่ายคนดี

การสร้างเครือข่ายคนดีเริ่มต้นที่การสร้างความน่าเลื่อมใสหรือชอบใจให้เกิดขึ้นแก่คนในท้องถิ่นก่อน จากนั้นจึงค่อยรวบรวมเป็นสมัครพรรคพวงในการสร้างความดีกันต่อไป พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนให้รู้จักเตรียมตัวเองให้พร้อมก่อนทำหน้าที่สร้างเครือข่ายคนดีผ่านเรื่อง “เหตุที่ทำให้ผู้อื่นเกิดความเลื่อมใส 4 ประการ” คือ

1. เลื่อมใส่ในบุคลิกลักษณะ
2. เลื่อมใส่ในน้ำเสียงไฟแรง
3. เลื่อมใส่ในการแต่งกาย
4. เลื่อมใส่ในธรรมะที่ได้ฟัง

1. ความเลื่อมใสในบุคลิกลักษณะ แบ่งเป็น 2 ระดับ

- 1) ระดับภายนอก คือ สิ่งที่เห็นได้จากลักษณะภายนอก

1.1) รูปร่างหน้าตาดี คือ ความสวย ความหล่อที่ได้จากการทำบุญไว้ในอดีต เช่น ผิวขาว ผอมงาม พันงาม ใบหน้างาม รูปร่างงาม เป็นต้น ซึ่งช่วยให้ผู้พบเห็นเกิดความสบายนใจ แต่ก็เป็นความงามที่ไม่จริงยั่งยืน และต้องหมั่นรักษาความสะอาด ไม่ให้มีกลิ่นปาก กลิ่นตัวอยู่เสมอตัวย

1.2) บุคลิกภาพดี คือ อาการบุคคลที่แสดงออกในรูปแบบต่างๆ ที่แสดงถึงความมั่นใจ สดใสด้วยความน่าเลื่อมใส มีใบหน้าอิมัยมั่น ไม่ทำหน้าบูดเบี้ยว มีจิตใจที่ดี

1.3) มารยาทดี คือ มีวิธีการวางแผนตัวได้เหมาะสมกับฐานะระหว่างตนเองกับบุคคลที่สมาคมด้วย

1.4) สุขภาพดี คือ มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง หนึ่งออกกำลังกายเป็นประจำ ไม่สูบบุหรี่ ไม่เสพของมึนเมา ไม่ติดยาเสพติด ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง เป็นต้น

2) ระดับภายนอก คือ มีภายนอกสะอาด

2.1) เว้นจากการฟ่า คือ ไม่ฟ่าสัตว์ นับตั้งแต่ฟ่าคนทั่วไป ฟ่าสัตว์ที่มีคุณค่า และฟ่าสัตว์อื่นๆ

เจตนาرمณ์ของความสะอาดภายนอกในข้อนี้ คือต้องการให้ทุกคนรู้จักแก้ปัญหาโดยสันติวิธี ไม่ใช่โดยวิธีฟ้าอีกฝ่ายหนึ่งเลี้ยง เพราะการฟ่านั้น ผู้ฟ่าย้อมเกิดความทารุณโหดร้ายใจทำให้ใจเศร้าหมองและทนก็ต้องรับผลกระทบต่อไป เป็นการแก้ปัญหาซึ่งจะสร้างปัญหาอื่นๆ ต่อมา โดยไม่จบสิ้น ต้องอยู่ระหว่างแวงว่าญาติพี่น้องเข้าจะมาทำร้ายตอบ

2.2) เว้นจากการลักขโมย คือ ไม่แสวงหาทรัพย์มาโดยทุจริต เช่น

ลัก	=	ขโมยเอาลับหลัง
ฉก	=	ชิงเอาซึ่งหน้า
กรรโขก	=	ขู่เอา
ปล้น	=	รวมหัวกันแย่งเอา
ตู้	=	เตียงเอา
ฉ้อ	=	โกรงเอา
หลอก	=	ทำให้เข้าหลงเชื่อแล้วให้ทรัพย์
ลง	=	เบี่ยงบ่ายลงเขา
ปลอม	=	ทำของที่ไม่จริง
ตระบัด	=	ปฏิเสธ
เบียดบัง	=	ชักซ่อนเอาบางส่วน
สับเปลี่ยน	=	แอบเปลี่ยนของ
ลักลอบ	=	แอบนำเข้าหรือออก
ยกยอก	=	เบียดบังเอาของในหน้าที่ตน

เจตนาرمณ์ของความสะอาดภายนอกในข้อนี้ คือต้องการให้ทุกคนทำมาหากลายงชีพโดยสุจริต ซึ่งจะทำให้ใช้ทรัพย์ได้เต็มอิ่ม ไม่ต้องหวาดระแวงว่าจะมีใครมาหักคืน

2.3) เว้นจากการประพฤติผิดในกาม คือไม่กระทำผิดในทางเพศ ไม่ลุกอำนาจแก่ความกำหนด เช่น การเป็นหูกับสามีภรรยาคนอื่น การช่มชี้น การฉุดคร่าอนาจาร

เจตนามณ์ของความสะอาดกายในข้อนี้ คือต้องการให้ทุกคนมีจิตใจสูง เด华พในสิทธิของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม

2. ความเลื่อมใสในน้ำเสียง แบ่งเป็น 2 ระดับ

1) ระดับภายนอก คือ น้ำเสียงไฟเรา

- 1.1) แจ่มใส ไม่เห็บเครื่อง
- 1.2) ชัดเจน ชัดถ้อยชัดคำ ไม่ติดขัด
- 1.3) ไฟเรา อ่อนหวาน
- 1.4) เสนาะเสน่ห์
- 1.5) กลมกล่อม หยดย้อย
- 1.6) ไม่แทรก ไม่พร่า
- 1.7) ซึ้ง
- 1.8) มีกังวน

2) ระดับภายใน คือ มีว่าจาระอาหาร

2.1) เว้นจากการพูดเท็จ คือ พูดความจริง โดยต้องไม่เจตนาพูดให้ผู้ฟังเข้าใจผิดไปจากความเป็นจริง ซึ่งรวมถึงการทำให้คนอื่นหลงเชื่อร่วม 7 วิธีด้วยกัน

พูดปด	= โกหกซึ่งๆ หน้า
ทนสถาบัน	= ทำผิดแล้วไม่ยอมรับผิด
ทำเล่ห์กระเท่ห์	= ทำที่oward อ้างความคักดีสิทธิ์ของตนจนเกินเหตุ
มารยา	= เจ็บน้อยทำเป็นเจ็บมาก
ทำเลศ	= ทำที่ให้ผู้อื่นเต็มความคลาดเคลื่อนเอาเอง
เสริมความ	= เรื่องนิดเดียวทำให้เป็นเรื่องใหญ่
ย้ำความ	= เรื่องใหญ่ปิดบังไว้ให้เป็นเรื่องเล็กน้อย

การเว้นจากการพูดเท็จต่างๆ เหล่านี้หมายถึง

- ไม่ยอมพูดเท็จ เพราะเหตุแห่งตน คือกลัวภัยจะมาถึงตนเจ็บโกรก

- ไม่ยอมพูดเท็จ เพราะเหตุแห่งคนอื่น คือรักเขารอยากให้เขาได้ประโยชน์จึงโกหก หรือเพราะเกลียดเขา อย่างให้เขารู้ประโภช์จึงโกหก

- ไม่ยอมพูดเท็จ เพราะเห็นแก่氨基สินบน เช่น อย่างได้ทรัพย์สินเงินทองลิงของ จึงโกหก

เจตนามณ์ของความสะอาดว่า佳 ในข้อนี้ คือต้องการให้ทุกคนมีความสัตย์จริง กล้า เผชิญหน้ากับความจริงเยี่ยงสุภาพชน ไม่หนีปัญหา หรือหาประโยชน์ใส่ตัวด้วยการพูดเท็จ

2.2) เว้นจากการพูดล่อเลี้ยด คือ พูด salesman ไม่ตริง ไม่เก็บความข้างนี้ไปบอก ข้างโน้น หรือเก็บความข้างโน้นมาบอกข้างนี้ ด้วยเจตนาจะยุ่งยากให้เข้าแตกกัน ควรกล่าวแต่ ถ้อยคำอันแสดงคุณค่าของความสามัคคี

เจตนามณ์ของความสะอาดว่า佳 ข้อนี้ คือต้องการไม่ให้คนเราราหานะความชอบด้วยการ ประจำสองพลอ ไม่เป็นบ่ังช่ำงยุ ต้องการให้หมู่คณะสงบสุขสามัคคี

2.3) เว้นจากการพูดคำหยาบ คือ พูดคำสุภาพ ไม่พูดคำชิงทำให้คนฟังเกิดความ ระคายใจ ครุ่นคุ้น และล้อว่าผู้พูดเองเป็นคนมีสกุลต่ำ ได้แก่

คำด่า	=	พูดเผ็ดร้อน แหงหัวใจ พูดกดใจต่ำ
คำประชด	=	พูดกระแทกเดกดัน
คำกระทบ	=	พูดเบรี่ยบเบรี่ยให้เจ็บใจเมื่อได้คิด
คำเดกดัน	=	พูดกระแทกกระแทก
คำสาบสูบ	=	พูดแซ่บซักหักกระดูก
คำหยาบโลน	=	พูดคำที่สังคมรังเกียจ
คำอาฆาต	=	พูดให้หัวดกลัวจะถูกทำร้าย

เจตนามณ์ของว่า佳 สะอาดข้อนี้ ต้องการให้ทุกคนพูดให้สุภาพ รู้จักสำรวมว่า佳 ของตน ไม่ก่อความระคายใจแก่ผู้อื่นด้วยคำพูด

2.4) ไม่พูดเพ้อเจ้อ คือ พูดแต่ถ้อยคำที่มีประโยชน์ ไม่พูดเหลวไหล ไม่พูดพลอยๆ สักแต่ว่ามีปากอยากรู้พูดไปหาสาระมีได้ พูดแต่ถ้อยคำที่ควรฟังไว้ในใจ มีหลักฐานอ้างอิง ถูกกาลเวลา มีประโยชน์

เจตนามณ์ของว่า佳 สะอาดข้อนี้ คือต้องการให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อถ้อยคำ ของตน

3. ความเลื่อมใสในการแต่งกาย

1) มีความสะอาด คือ เลือดผ้าไม่สกปรกเลอะเทอะ ไม่มีกลิ่นเหม็นอับ สีไม่หม่นหมอง ไม่มีคราบไคลฟังແண່ນ

2) มีความสุภาพเรียบร้อย คือ ทำให้เกิดความสงบใจต่อผู้พบเห็น ไม่นุ่งชั่วห่มชั่ว yώยวาน

3) ไม่ฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย คือ ไม่สวมใส่เสื้อผ้าที่ใช้จ่ายเกินฐานะความเป็นอยู่ ไม่แต่งกายเพื่อowardความรำรวย อวดแก้วหวานเงินทองราคาแพง ซึ่งจะเป็นสาเหตุให้ผู้สาวใส่เป็นอันตรายจากโรคผู้ร้ายได้

4) ถูกกาลเทศะ คือ ต้องดูความเหมาะสมของเวลาและสถานที่ด้วย เช่น ถ้าเป็นงานศพ ก็ต้องสวมใส่ชุดขาว ไม่ใช่ใส่เสื้อผ้าสีสดฉาด จะทำให้ผู้อื่นต่าหนนได้ว่าไม่ให้เกียรติเจ้าของงาน เป็นต้น

4. ความเลื่อมใสในธรรมะที่ได้ฟัง

ผู้ที่จะถ่ายทอดธรรมะได้น่าเลื่อมใส่นั้น ต้องฝึกฝนการเล่าธรรมะของตนเองมาตามขั้นตอนดังนี้

1) มีใจสะอาด

1.1) ไม่คิดโลภอยากได้ของใคร คือ ไม่เพ่งเลึงที่จะเอาทรัพย์ของคนอื่นในทางทุจริต แต่ให้คิดเอื้อเพื่อเพื่อแผ่

เจตนากรณ์ของความมีใจสะอาดข้อนี้คือต้องการให้คนเราเคารพในสิทธิข้าวของผู้อื่น มีจิตใจสงบไม่ฟุ่งช่านให้กระเพื่อมไป เพราะความอยากรได้ทรัพย์ของผู้อื่น ทำให้มีใจผ่องแพร์ มีความเอื้อเพื่อเพื่อแผ่ พร้อมที่จะสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวม

1.2) ไม่คิดผูกพยาบาทใคร คือ ไม่ผูกใจเจ็บ ไม่คิดอาฆาตล้างแค้น ไม่จองเวร มีใจเบิกบาน แจ่มใส่ไม่ชุ่นเม้า ไม่เกลือกกลัวด้วยโถสจะริต แต่ให้คิดให้อภัย

เจตนากรณ์ของความมีใจสะอาดข้อนี้ คือต้องการให้คนเรารู้จักให้อภัยทาน ไม่คิดทำลาย ทำให้จิตใจสงบผ่องแพร์เกิดความคิดสร้างสรรค์

1.3) ไม่เห็นผิดจากคลองธรรม คือไม่คิดแยกกับหลักธรรม เช่น มีความเห็นที่เป็นสัมมาทิปฏิพิនฐาน 10 ประการ คือ

1. เห็นว่าการให้ทานดีจริง ควรทำ
2. เห็นว่ายัญที่บูชาแล้วมีผล คือเห็นว่าการส่งเคราะห์ช่วยเหลือบุคคลอื่นเป็นสิ่งดี ควรทำ
3. เห็นว่าการบูชาบุคคลที่ควรบูชาดีจริง ควรทำ
4. เห็นว่าผลแห่งกรรมดีกรรมชั่vmีจริง
5. เห็นว่าโลกนี้มีจริง
6. เห็นว่าโลกหน้ามีจริง
7. เห็นว่ามารดา�ีพระคุณต่อเราจริง
8. เห็นว่าบิดามีพระคุณต่อเราจริง
9. เห็นว่าสัตว์ที่เป็นโอบป่าติกะมีจริง (นรกสวรรค์มีจริง)
10. เห็นว่าสมณพราหมณ์ผู้ประพฤติดีปฏิบัติชอบ หมอดกิเลสแล้ว สอนผู้อื่นให้รู้แจ้งตามมีจริง

เจตนาرمณ์ของความมีใจสะอาดข้อนี้ ต้องการให้คนเรามีพื้นใจดี มีมาตรฐาน ความคิดที่ถูกต้อง ยึดถือค่านิยมที่ถูกต้อง มีวินิจฉัยถูก มีหลักการ มีแนวคิดที่ถูกต้อง ส่งผลให้ความคิดในเรื่องอื่นถูกต้องตามไปด้วย

2) เตรียมอารมณ์ให้ดีอยู่เสมอ

คนที่จะอารมณ์ดีได้ คือคนที่มีใจผ่องใส่ตั้งแต่เข้าจตุรเดย์ ป្រះពាត់ពាណិជ្ជកម្ម คือให้ปฏิบัติตามนี้ตลอดทั้งวัน

1. เช้าได้ยังไม่ทำงาน อย่าเพิ่งทานข้าว ทั้งนี้เพื่อสร้างนิสัยแบ่งปัน และป้องกันความคิดโลกอย่างได้ของใคร

2. วันเดย์ไม่รักษาศีล อย่าเพิ่งออกจากบ้าน ทั้งนี้เพื่อสร้างนิสัยไม่เบียดเบียนผู้อื่น และป้องกันความคิดໂกรธเคืองแคร้นใจผู้อื่นด้วยการให้อภัย

3. คืนได้ยังไม่ทำงาน อย่าเพิ่งเข้านอน ทั้งนี้เพื่อสร้างนิสัยรักความสงบ และป้องกันความเป็นคนเจ้าอารมณ์ขาดเหตุผล

คนที่ทำอย่างนี้เป็นประจำวัน ย่อมเป็นคนมีใจสะอาด ไม่ขุนแมง่าย มีอารมณ์ผ่องใส่ จะคิด พูด ทำสิ่งใด ก็ทำด้วยความมีสติ ไตร่ตรองด้วยเหตุผล คำนึงถึงความถูกต้องดีงามเหมาะสม ไม่มีโทษแล้วจึงทำ เมื่อถึงคราวที่ต้องแนะนำธรรมะให้แก่ใคร ก็มีใจที่ละเอียด สามารถ

ถ่ายทอดธรรมะด้วยอารมณ์ที่ผ่องใส ส่งผลให้ผู้ฟังเกิดความเลื่อมใสในธรรมะ และอย่างปฏิบัติตาม เพราะชอบในอธิบายศัพท์พาเย็นใจ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในธรรมะที่ฟังว่า เป็นสิ่งที่ถูกต้องจริง ดีจริง และเป็นประโยชน์จริง สมควรที่จะประพฤติปฏิบัติตาม

3) เข้าใจปัญหาชีวิตของคน

ปัญหาพื้นฐานของชีวิตคนนั้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงชี้ให้เห็นว่า มี 4 ปัญหาใหญ่ คือ

1. ปัญหาความขาดแคลน คือ ปัญหาความไม่มีทรัพย์ เช่น ปัจจัย 4 ไม่พอ กิน เงิน ทองไม่พอใช้ ซึ่งแก้ไขได้ด้วยการแบ่งปันกันอยู่ แบ่งปันกันกิน แบ่งปันกันใช้

2. ปัญหาขาดกำลังใจ คือ ปัญหาเหนื่อยห้อแท้ใจ เช่น ทำงานเหนื่อยอย่างแต่ถูกโง่ ตั้งใจทำความดีแต่ถูกใส่ร้าย จริงใจกับผู้อื่นแต่กลับโดนหลอกใช้ ซึ่งแก้ไขด้วยการให้คำพูดที่ไฟแรงประกอบด้วยข้อคิดที่ทำให้ผู้ฟังหายเหนื่อย ยกใจผู้ฟังข้ามพ้นความท้อแท้ได้

3. ปัญหาขาดความช่วยเหลือ คือ ปัญหาขาดกำลังความรู้ กำลังความสามารถ กำลังคน ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ซึ่งมีอยู่ 3 ลักษณะ ได้แก่ ความรู้ในการทำงาน ความรู้ในการดูแลสุขภาพ ความรู้ในการพัฒนาจิตใจ ในการนี้ไม่ใช่การขาดแคลนทรัพย์และขาดแคลนกำลังใจ แต่ขาดแคลนความรู้ที่จะเอาชนะอุปสรรคหนึ่ง ๆ จึงต้องการผู้ที่สามารถแนะนำความรู้และการกระทำที่ช่วยให้เอาชนะอุปสรรคความขัดข้องนั้นได้

4. ปัญหาขาดความปลอดภัย คือ ปัญหาขาดความไว้วางใจจากมิตรสหาย สาเหตุเกิดจากความไม่จริงใจและการวางแผนไม่เหมาะสมกับฐานะที่ตัวเป็น เช่น เป็นพ่อแม่ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับฐานะพ่อแม่ เป็นครูอาจารย์ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับฐานะครูอาจารย์ เป็นต้น ซึ่งจะแก้ไขได้ต่อเมื่อมีกลยุทธ์มิตร ผู้มีความจริงใจ ไม่ทอดทิ้งคุณให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการประพฤติอยู่ในศีลธรรมและการวางแผนที่ถูกต้องเหมาะสมกับฐานะที่เข้าเป็น

4) เตรียมธรรมะที่เหมาะสมกับผู้ฟัง

4.1) การเตรียมเนื้อหา

การเตรียมเนื้อหาธรรมะ สิ่งแรกที่ต้องคำนึงถึงก็คือ ผู้ฟังเป็นใคร เวลาไหนเข้าขาดธรรมะเรื่องอะไร เราจึงจะรู้ว่าเราต้องเตรียมธรรมะเรื่องใดไปเล่าให้เข้าฟังถึงเป็นการเหมาะสม เพื่อให้เขาก็สามารถฟังและเข้าใจได้ ไม่ใช่ฟังแล้วไม่เข้าใจ แต่เพิ่มพูนในศรัทธาต่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยผู้เตรียมเนื้อหาจะต้องเรียบเรียงเนื้อหาที่ตนจะใช้พูดให้มีองค์ประกอบของวาจาสุภาษีต 5 ประการ คือ

1) ต้องเป็นคำจริง คือคำพูดที่ใช้นั้นต้องเป็นคำพูดที่ไม่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ใช่คำพูดที่ปั้นแต่งขึ้น ไม่บิดเบือนความจริง ไม่เสริมความ ไม่อكمความ ทำให้ผู้ฟังเข้าใจผิด

2) ต้องเป็นคำสุภาพ คือคำพูดที่ใช้นั้นต้องเป็นคำพูดที่กลั่นออกมากจากน้ำใจที่บริสุทธิ์ ไม่เป็นคำหยาบ คำด่า คำประชดประชัน คำเสียดสี คำหยาบนั้นฟังก์ยะคายหู แค่คิดถึงก์ยะคายใจ ทำให้ผู้ฟังไม่สบายใจที่จะฟัง

3) พูดแล้วก่อให้เกิดประโยชน์ คือ คำพูดที่ใช้ต้องก่อให้เกิดผลดีทั้งแก่คนพูดและคนฟัง ถึงแม้คำพูดนั้นจะจริงและเป็นคำสุภาพ แต่ถ้าพูดแล้วไม่เกิดประโยชน์อะไร กลับจะทำให้เกิดโทษ ก็ไม่ควรพูด ก่อนจะพูดอะไรออกไป จึงต้องคำนึงถึงผลได้ผลเสียที่ตามมาเสมอ มิฉะนั้น หากมาตามแก้ที่หลัง จะกล้ายเป็นเสียกับเสีย

4) พูดด้วยจิตเมตตา คือ คำพูดที่ใช้ต้องออกมาจากใจที่มีความปรารถนาดี อย่างให้คนฟังมีความสุข มีความเจริญยิ่งๆ ขึ้นไป ในข้อนี้หมายถึงว่า แม้จะพูดจริง เป็นคำสุภาพ พูดแล้วเกิดประโยชน์ แต่ถ้าจิตยังคิดกรองมีความริษยา ก็ยังไม่สมควรพูด เพราะผู้ฟังอาจจะรับไม่ได้แล้วจะกล้ายเป็นเสียไม่ตรึกน

5) พูดถูกภาษาเทศ คือ แม้คำพูดที่ใช้ จะเป็นคำพูดที่ดี เป็นคำจริง เป็นคำสุภาพ เป็นคำพูดที่มีประโยชน์ และพูดด้วยจิตที่เมตตา แต่ถ้าผิดจังหวะ ไม่ถูกภาษาเทศ ผู้ฟังยังไม่พร้อมที่จะรับแล้ว จะก่อให้เกิดผลเสียหายได้ เช่น จะกล้ายเป็นประจำกันหรือจับผิดไป

- พูดถูกเวลา (กาล) คือรู้เวลาไหนควรพูด เวลาไหนยังไม่ควรพูด ควรพูดนานเท่าไหร่ ต้องคาดผลที่จะเกิดขึ้นไว้ด้วย

- พูดถูกสถานที่ (เทศะ) คือรู้ว่าในสถานที่เช่นไร เหตุการณ์แวดล้อมเช่นไร จึงสมควรที่จะพูด หากพูดออกไปแล้วจะมีผลดีหรือผลเสียอย่างไร เช่น มีความหวังต้องการเตือนเพื่อนไม่ให้ตื่มเหล้า แต่ไปเตือนขณะที่เพื่อนกำลังเมาอยู่ในหมู่เพื่อนฝูง ทำเขามีเสียหน้าอย่างนี้ นอกจากเขาจะไม่ฟังแล้ว เราอาจเจ็บตัวได้

การฝึกฝนให้คำพูดของตนเองมีเนื้อหาครบองค์ประกอบวาจาสุภาษณ์ได้ จำเป็นต้องฝึกฝนการใช้ภาษาให้ดี เริ่มจากการเลือกหนังสือที่ดีมีประโยชน์มาอ่าน การฝึกย่อความให้กระชับ ฝึกการเรียนรู้ความรู้ให้เข้าใจง่าย เมื่อทำแบบนี้บ่อยๆ สำนวนภาษาของเราก็จะกล้ายเป็นคำพูดที่มีความสุภาพไปในตัว ครั้นเมื่อถึงคราวจะต้องพูดอะไรให้ใครฟัง ก็จะรู้ว่ามี

แหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อคนฟังอยู่ที่ไหนบ้าง การรวบรวมข้อมูลและเรียบเรียงให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจง่ายด้วยคำพูดของเราเอง ก็จะเกิดขึ้นมา ทำให้เราสามารถเชื่อในทางค่าธรรมชาติของตนเองออกมายได้ล่วงหน้า และทำให้เรามีเวลาขัดเทลาและกลั่นกรองจนกระทั่งเหลือแต่คำพูดเป็นวิจารณ์สุภาษิตที่เหมาะสมกับบุคคล เวลา และสถานที่ อีกทั้งยังสร้างประโยชน์ที่จะตามมาให้แก่ทั้งสองฝ่ายได้อีกด้วย

4.2) การเล่าอรรถะ

การเล่าอรรถะให้น่าฟัง จำเป็นต้องมีการเตรียมตัวมาอย่างดี โดยผู้เล่าต้องปฏิบัติตามคุณสมบัติของผู้เล่าอรรถะที่ดี 5 ประการดังนี้ คือ

1) ต้องแสดงธรรมไปตามลำดับของเรื่อง ไม่ว่ากวน ไม่กระโดดข้ามขั้นขั้มตอนแสดงธรรมลุ่มลึกไปตามลำดับ ซึ่งผู้ที่แสดงเช่นนี้ได้จะต้อง

1.1) มีความรู้จริง คือรู้เรื่องที่จะเทศน์จะสอนดีพอจะทราบว่าอะไรควรพูดก่อน อะไรควรพูดที่หลัง

1.2) มีอาทศิลป์ คือมีความสามารถในการพูด มีจิตวิทยาในการถ่ายทอดรู้สึกใจของผู้ฟังว่าควรรู้อะไรก่อน อะไรหลัง

1.3) ต้องมีการเตรียมการ วางแผนโครงเรื่องที่จะแสดงล่วงหน้า ทำอะไรมีแผน ไม่ดูเบา ไม่ใช่เล่าอรรถะตามอำเภอใจ

การเล่าอรรถะต้องเริ่มต้นด้วยการมีองค์ประกอบ 3 อย่างนี้ จึงจะแสดงธรรมไปลุ่มลึกตามลำดับ

2) ต้องแสดงธรรมอ้างเหตุอ้างผลให้ผู้ฟังเข้าใจ ผู้เล่าอรรถะจะต้องเข้าใจเรื่องที่จะแสดงอย่างปูโรร่อง ไม่ใช่ท่องจำเข้ามาพูด เวลาแสดงธรรมก็ให้เหตุให้ผล ยกตัวอย่างประกอบแยกแยะให้เห็นภาพอย่างชัดเจนแจ่มแจ้งได้ เมื่อผู้ฟังสังสัยซักถามจุดไหนประเต็นให้ก็ชี้แจงให้ฟังได้

3) ต้องแสดงธรรมด้วยความหวังดีต่อผู้ฟังอย่างจริงใจ มีความเมตตากรุณาอยู่เต็มเปี่ยมใจ พูดไปแล้วผู้ฟังยังไม่เข้าใจ ยังตามไม่ทัน สติปัญญาังไม่พอ ก็ไม่เป็นหน่วย ไม่ละทิ้งกลางคัน แม้จะพูดช้ำหularyครั้งก็ยอม มีความหวังดีต้องการให้ผู้ฟังรู้อรรถะจริงๆ มุ่งทำประโยชน์ให้ผู้ฟังเต็มที่ ไม่ใช่พูดแบบขอไปที่

4) ต้องไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ลาก คือไม่เห็นแก่ชื่อเสียง คำสรรเสริญเยินยอดลาภสักการะ เพราะจะนั้น ไม่ว่าการเล่าธรรมนั้นจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ จะมีคนฟังมากน้อยเท่าไหร่ก็ไม่ถือเป็นอารมณ์ เล่าธรรมอย่างเต็มที่ ไม่ใช่ว่าบ้านของคนใหญ่โตก็เล่าอย่างเต็มที่แต่บ้านของคนจะมองอยู่ก็เล่าธรรมจะล่อมกระแสแล้วไม่เป็นเรื่องเป็นราวต้องไม่ใช่อย่างนั้นถ้าผู้ใดเล่าธรรมเพราะเห็นแก่ลาก ผู้นั้นก็เป็นพี่ยงถูกจ้างของคนฟัง ที่พูดด้วยน้ำเสียงประจบประแจงเจ้าของบ้านซึ่งเป็นนายจ้าง ธรรมะข้อนี้ก็จะถูกปรงแต่งบิดเบือนจนเสียหาย ไม่ตรงตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อผู้ฟัง และพระพุทธศาสนา

5) ต้องไม่แสดงธรรมกระบทนเองหรือผู้อื่น คือไม่จวายโอกาสยกตัวอย่างความดีของตนเงื่อนเพื่ออ้อวด หรือยกความผิดพลาดของคนอื่นเป็นตัวอย่างเพื่อประจานความผิดของเข้า ไม่ใช่ถือว่ามีไม่โทรศัพท์อยู่ในมือ ก็คุยอวดตัวทับถมคนอื่นเรื่อยไป ผู้ฟุดต้องมุ่งอธิบายธรรมะจริงๆ หากจะยกตัวอย่างเรื่องใดประกอบ เพื่อเป็นข้อสนับสนุนให้ผู้ฟังเข้าใจข้อธรรมะที่แสดง ก็ต้องระวังไม่ให้ผู้อื่นเสียหาย การจวายโอกาสเวลาแสดงธรรมใส่ร้ายป้ายสีผู้อื่น เป็นการกระทำผิดหลักธรรมคำสอนของศาสนาพุทธ

เราจะเห็นได้ว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงวางวิธีการเผยแพร่ศาสนาของพระองค์ไว้อย่างรอบคอบ แทนที่จะมุ่งแต่แฝอทิพลศาสนาของพระองค์และทับถมโฉมติศาสนารื่น กลับทรงวางคุณสมบัติควบคุมผู้ทำการสอนพระพุทธศาสนาไว้อย่างรัดกุมซึ่งหาได้ยากในศาสนาอื่นๆ

4.3) การจุนใจผู้ฟัง

นอกจากการเล่าธรรมด้วยความบริสุทธิ์ใจให้ถูกต้องทั้งเนื้อหา การนำเสนอ เวลา และอารมณ์ผู้ฟังแล้ว ยังต้องมีวิธีพูดจุนใจให้อยากทำความด้วย พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนให้รู้จักจุนใจคนฟังด้วยลีลาที่น่าฟังไว้ 4 ประการดังนี้ คือ

1) สันทัสนา คือ การพูดให้เจ้มแจ้งชัดเจน ไม่ใช่การพูดมาก หรือพูดยาวๆ แต่หมายความว่า หัวเรื่องพูดจากให้คนฟังเข้าใจเรื่องที่พูดนั้นชัดๆ ให้เห็นจริงตามที่ผู้ฟูดเสนอ การที่จะทำได้อย่างนี้ ผู้ฟูดต้องใช้ความคิด มีการเตรียมการอย่างดีว่าพูดวิธีใด หรือใช้มาตรการใดใน 4 อย่างต่อไปนี้ คือ

1. ขยายความ
2. อุปมาอุปไมย
3. ยกอุทาหรณ์
4. ใช้อุปกรณ์ เช่น รูปภาพ, แผนภาพ เป็นต้น

เมื่อตกลงจะใช้วิธีใดเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนแล้ว ก็ต้องเตรียมไว้ล่วงหน้าให้พร้อม การพูดไม่เตรียมนั้น อย่าได้ทำเลย

วิธีใช้มาตรการทั้งสี่เป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะเรื่องบางอย่างลำพังแค่พูดอย่างเดียวไม่อาจทำให้คนฟังเข้าใจได้เพียงแต่จะบอกให้คนที่ไม่เคยเห็นเลือกเข้าว่าม้ากับเสือต่างกันอย่างไร ก็ยากเต็มที่แล้ว จะบอกว่าม้ามีสี่ขา เสือก็มีสี่ขา จะบอกว่าม้ามี 1 ปาก 2 หู 1 หาง ฯลฯ เลือกมันก็มีเท่ากัน พูดอยู่ทั้งวันก็ไม่ได้เรื่อง ในกรณีนี้ถ้าเราเอารูปม้ากับรูปเสือไปแสดงให้ดูด้วยลักษณะที่กีฬาจีเรื่อง คือใช้มาตรการที่ 4 นั้นเอง

2) สมາทปนา คือ การพูดชวนใจผู้ฟังให้อยากรับไปปฏิบัติ เป็นการพูดเพื่อให้ผู้ฟังอยากรับตาม คืออะไรที่เรารอกว่าไม่ดี ก็ให้ผู้ฟังอยากรถูกทำให้สิ่งนั้น อะไรที่เรารอกว่าดี ก็ให้ผู้ฟังคิดอยากรถูกทำสิ่งนั้น

แม่ครัวทำกับข้าว นอกจากการทำให้รสอร่อยแล้วยังทำรูปทำกลิ่นให้ดูน่ารับประทานด้วย พ่อค้าผลิตลินค้า นอกจากทำให้คุณภาพลินค้าดีแล้วยังทำให้รูปร่างน่าใช้สอยด้วย

นักเล่าธรรมะก็เหมือนกัน นอกจากพูดถูกแล้วยังต้องพูดให้น่าทำตามด้วย

การพูดให้น่าทำตาม เราต้องใช้จิตวิทยาดักใจคนให้ได้เลี่ยก่อน ปกติของคนเรา นั้นมักสนใจเรื่องของตนเองก่อนเป็นอันดับแรก เวลาเล่าธรรมะก็ต้องเริ่มจากเรื่องใกล้ๆ ตัวก่อน คือต้องเกี่ยวข้องกับเขา คนได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ก็คือตัวเขา ก่อนเป็นคนแรก แล้วค่อยโยงไปสู่การปฏิบัติในวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งจะได้ผลดีกว่า ไปเริ่มจากเรื่องที่ไกลตัว เช่น ถ้าพูดว่าความโกรธทำให้เพื่อนบ้านเดือดร้อน กับพูดว่าความโกรธทำให้ระบบหัวใจวายุ่นใช้ความคิดไม่ได้ผล และอาจทำเส้นเลือดในสมองโป่งได้ เขาก็ต้องห่วงใจตนเองกว่าเพื่อนบ้าน เป็นต้น

3) สมุตเตชนา คือ เร้าใจให้อาจหาญแก่ลักษณะ เป็นการพูดให้คนฟังกล้าหาญ เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ว่าคนอย่างเราก็พอจะปฏิบัติได้ วิธีพูดที่จะให้ได้ผลตามข้อนี้ ก็คือ ต้องเชียร์ให้เห็นว่าทำได้ง่าย และต้องชมให้เห็นว่าเขามีศักยภาพที่จะทำได้นั้นเอง

4) สัมปหังสนา คือ ปลอบชโลมให้สดชื่นร่าเริง เป็นการพูดให้ผู้ฟังมีความร่าเริง หมายถึงช่วยทำจิตใจของผู้ฟังให้แจ่มใส ปลอดโปร่ง ไม่หดหู่ชบเชา แต่ไม่ได้หมายความไปถึงว่าจะต้องทำให้เข้าหัวเราะเยาะเหมือนดูจำ沃ด เรื่องนี้มีบางท่านเข้าใจผิดอยู่เหมือนกัน คือไปทำตัวเป็นนักตลกโปกฮา จนเสียภูมิรู้ภูมิธรรมของนักเล่าธรรมะ แท้ที่จริงแล้ว วัตถุประสงค์ที่พระพุทธองค์ทรงหมายถึงคือความร่าเริงแจ่มใสของจิตใจเท่านั้นเอง ส่วนคนฟังจะเบิกบานใจ จนกลืนหัวเราะไม่ยั่นเป็นเรื่องของเขา

โดยสรุป ผู้ที่เตรียมต้นเองให้มีความพร้อมทั้ง 4 เรื่องนี้ คือ บุคลิกลักษณะที่น่าเลื่อมใส คำพูดที่สะอาด การแต่งกายที่สะอาดเหมาะสม และธรรมะที่อุกมาจากใจสะอาด ย่อมทำให้ผู้ฟังเกิดความเชื่อถือและเลื่อมใสในการคบหาเป็นมิตรสหาย หากจะซักชวนไปทำความดี ประการใด เขาย่ออมมีความยินดีเต็มใจให้ความช่วยเหลือได้อย่างง่ายๆ เพราะครรๆ ก็ชอบคนที่พูดคุยแล้วสบายใจที่จะคุยด้วย นอกจากจะรู้สึกไม่เป็นพิษเป็นภัยกับใครแล้ว ยังได้ปัญญาในการดำเนินชีวิตอีกด้วย เพียงเท่านี้ เครือข่ายคนดีก็จะเกิดขึ้นอย่างง่ายๆ และกล้ายมาเป็นรากฐานของการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นปัจจุบัน 4 ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนมีศีลธรรมเข้มแข็ง เศรษฐกิจเจริญก้าวหน้า ปราศจากอบายมุขกันต่อไป

4.5 งานสร้างการศึกษาเชิงพุทธให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้สำเร็จ

เมื่อบ้าน-วัด-โรงเรียนเชื่อมต่อกันเป็นเครือข่ายคนดีแล้ว งานต่อไปก็คือมุ่งหน้าสร้างคนดีให้เกิดขึ้นในสังคม โดยก้าวแรกของการสร้างคนดี ก็คือ การผลักดันให้การศึกษาเชิงพุทธ เกิดขึ้นในท้องถิ่น เพราะเมื่อการศึกษาเชิงพุทธเกิดขึ้นแล้ว ย่อมทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจถูกต้องตามความเป็นจริงของโลกและชีวิต และนั่นคือจุดเริ่มต้นของการละเว้นความชั่ว ทำความดี กลั่นใจให้ผ่องใส่ดำเนินรอยตามพระบาทของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป

4.5.1 การศึกษาเชิงพุทธคืออะไร

การศึกษาเชิงพุทธ หมายถึง การปลูกฝังศีลธรรมให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นด้วยการร่วมมือกันระหว่างบ้าน-วัด-โรงเรียน เพื่อสร้างความตื่นตัวในการศึกษาเรื่องความจริงของโลกและชีวิตจากพระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อให้ทราบว่า ตนเองเกิดมาทำไว้อะไรคือเป้าหมายชีวิต หลักการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องคืออะไร วิธีการฝึกฝนอบรมตนเองให้เป็นคนดีทำอย่างไร เพื่อจะได้มีอุดมการณ์ในการทำเป้าหมายชีวิตระดับตัน ระดับกลาง และระดับสูงสุดให้สำเร็จ ซึ่งย่อમส่งผลให้เกิดคนดีเพิ่มขึ้นมากมายในสังคม

4.5.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษาเชิงพุทธ

- เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดความสนใจให้ทำความรู้ในพระพุทธศาสนา และสามารถนำพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตและเป็นกällyanamitratrให้แก่ชาวโลก

2. เพื่อสร้างวัฒนธรรมการให้ทางความรู้และการฝึกทำความดีต่อลอตชีวิตให้เกิดขึ้นแก่ วิถีชีวิตของประชาชนทั่วไป อันจะเป็นการทำนำบารุงพระพุทธศาสนาให้มีอายุยืนยาวไปสู่รุ่นลูก รุ่นหลานนานนับพันปี

3. เพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ระบบการปลูกฝังศีลธรรมในพระพุทธศาสนา ด้วยการ สร้างกิจกรรมที่สนับสนุน วัด โรงเรียน ให้เป็นหนึ่งเดียวกันและมีอนาคตวันที่มีดงเดียว อัน จะส่งผลให้แต่ละท้องถิ่นเกิดที่มีศักยภาพในการสร้างคนดีและสร้างครูสอนศีลธรรมที่ดี ให้แก่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ศีลธรรมมีความเข้มแข็งในการพัฒนาสังคมให้ถูกต้องตาม กำหนดของคลองธรรม

4.5.3 ความเป็นมาของการศึกษาเชิงพุทธ

1. โลกครั้งเด็กคำบรรพ์

ตั้งแต่ครั้งเด็กคำบรรพ์ มีเหตุการณ์สะท้านใจชาวโลกเป็นลำดับๆ ดังต่อไปนี้

1) ความไม่รู้-ความกลัว ครอบคลุมใจชาวโลกอย่างหนาแน่น

1.1) มนุษย์เกิดมาพร้อมกับความไม่รู้เลย คือ

1. ไม่รู้จักตัวเองว่าก่อนเกิดมาจากไหน
2. จะมีชีวิตอยู่อีกนานเท่าไหร่
3. ตายแล้วจะไปไหน
4. ยิ่งธรรมชาตินอกตัว (ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า แผ่นดินไหว น้ำท่วม พายุกระหน่ำ ฯลฯ) ยิ่งไม่รู้

1.2) เพราะความไม่รู้ จึงเกิดความกลัว

1.3) เรื่องที่กลัวมากที่สุด คือ ความตาย

2) มนุษย์แสวงหาที่พึ่ง

เพราะความกลัวตายเมื่อมนุษย์ประสบภัยคุกคาม จึงตระหนักระบุภัยแสวงหาที่พึ่ง หากเห็นอะไรซึ่งดูเข้มแข็ง น่าเกรงขาม น่าเชื่อถือ ก็ยึดเอาสิ่งนั้นเป็นที่พึ่งไว้ก่อน เช่น

- 2.1) ต้นไม้ใหญ่ๆ ป่าไม้ทึบๆ
- 2.2) ภูเขาสูง ๆ แม่น้ำกว้างๆ ทะเลลึกๆ
- 2.3) ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว

แต่สิ่งนั้นๆ ก็ไม่เคยช่วยได้เลย มนุษย์จึงต้องแสวงหาที่พึ่งใหม่ต่อไป แม้ปัจจุบัน การแสวงหาที่พึ่งในทำนองนี้ก็ยังมีอยู่

3) มนุษย์ตั้งข้อสังเกต

ไม่ว่าตนจะยึดถืออะไรเป็นที่พึ่งก็ตาม ความจริงที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงเลย คือ

- 3.1) ทุกคนต้องตาย แต่ทำไมต้องตายก็ไม่รู้
- 3.2) ความตายไม่มีนิมิตหมาย จะตายเมื่อไร ที่ไหน ด้วยอาการอย่างไรก็ไม่มีใครรู้ล่วงหน้าเลย
- 3.3) ไม่มีใครรู้จริงเกี่ยวกับชีวิตหลังความตาย ได้แต่คาดเดาทั้งสิ้น ความกลัวตายจึงทุ่มท้นทับใจ

4) ในที่สุดนักปรัชญาแต่ละยุค ต่างต้องยอมรับความจริงของชีวิตว่า

4.1) ชีวิตนี้เป็นทุกข์ เพราะ

1. การเกิดเป็นทุกข์
2. ความแก่เป็นทุกข์
3. ความตายเป็นทุกข์ เนื่องจาก (1) ยังมีห่วง (2) ไม่รู้จะทราบขนาดไหนดี ให้ตอนใจลัตตา (3) ตายแล้วจะไปไหนต่อ แต่น้อยคนนักที่อยากรู้
4. การดำเนินชีวิตเป็นทุกข์ แล้วเมื่อไรจะหมดทุกข์ก็ไม่รู้

4.2) ชีวิตเกิดมาพร้อมกับความไม่รู้ - ไม่มีใครรู้จริงเรื่องอะไรเลย ต่างต้องมาเรียนรู้ในภายหลัง ซึ่งมีทั้งรู้สึกและรู้ผิด

5) ความคับแค้นใจของนักปรัชญา

“จะมีอะไรสักอย่างหรือไม่ (The Unknown Factor)” หากใครเข้าถึงแล้วย่อมมีฤทธิ์ทำให้ผู้คน

1. หมดความทุกข์โดยเด็ดขาด
2. หมดความไม่รู้โดยสิ้นเชิง

คำตามด้วยความคับแค้นใจนี้ได้นำไปสู่การดิ้นรนค้นหาคำตอบตามความเชื่อต่างๆ นานา นับเวลาเป็นหมื่นเป็นแสนปี

2. ความเชื่อเรื่อง “The Unknown Factor”

1) การแบ่งกลุ่มความเชื่อเรื่อง “The Unknown Factor”

กลุ่มที่หนึ่ง เชื่อว่า “The Unknown Factor” ไม่มีอยู่จริง เพราะแต่ไหนแต่ไรมายังไม่เคยเห็นใคร สามารถดับความทุกข์ และดับความไม่รู้ได้เลย กลุ่มนี้ได้ยอมแพ้ตั้งแต่ต้น เปรียบประดุจม้านอนรอให้เลือกิน

กลุ่มที่สอง เชื่อว่า “The Unknown Factor มีอยู่จริง” เพราะจับแง่คิดว่า เมื่อมีเด็กมีส่วนมาก ก็ เมื่อมีร้อนก็มีเย็นแก้ เพราะจะนั่น เมื่อมีความทุกข์ หนทางดับทุกข์ก็สมควรมี เมื่อความไม่รู้มี หนทางดับความไม่รู้ก็สมควรต้องมี นักปราชญ์กลุ่มนี้ฉลาดให้กำลังใจตนเอง โดยวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เห็นในธรรมชาติมาเป็นแง่คิดที่เป็นประโยชน์

2) ชื่อเรียก “The Unknown Factor”

นักปราชญ์ แต่ละภูมิภาคโลก ชื่อเชื่อว่า “The Unknown Factor” มีจริง ต่างตั้งชื่อ The Unknown Factor แตกต่างกันไปตามความรู้ ความเข้าใจ และความเชื่อของตน เช่น 1) อธรรม 2) ออมธรรม 3) สัจธรรม 4) อริยธรรม 5) อธรรมกาย 6) The Truth 7) Nirvana 8) Nibbana 9) The Supreme Knowledge 10) The Pure Nature ฯลฯ แล้วต่างค้นคว้าศึกษาให้อย่าง ขึ้นไปตามแนวทางความเชื่อของตน

3) ที่อยู่ของ “The Unknown Factor”

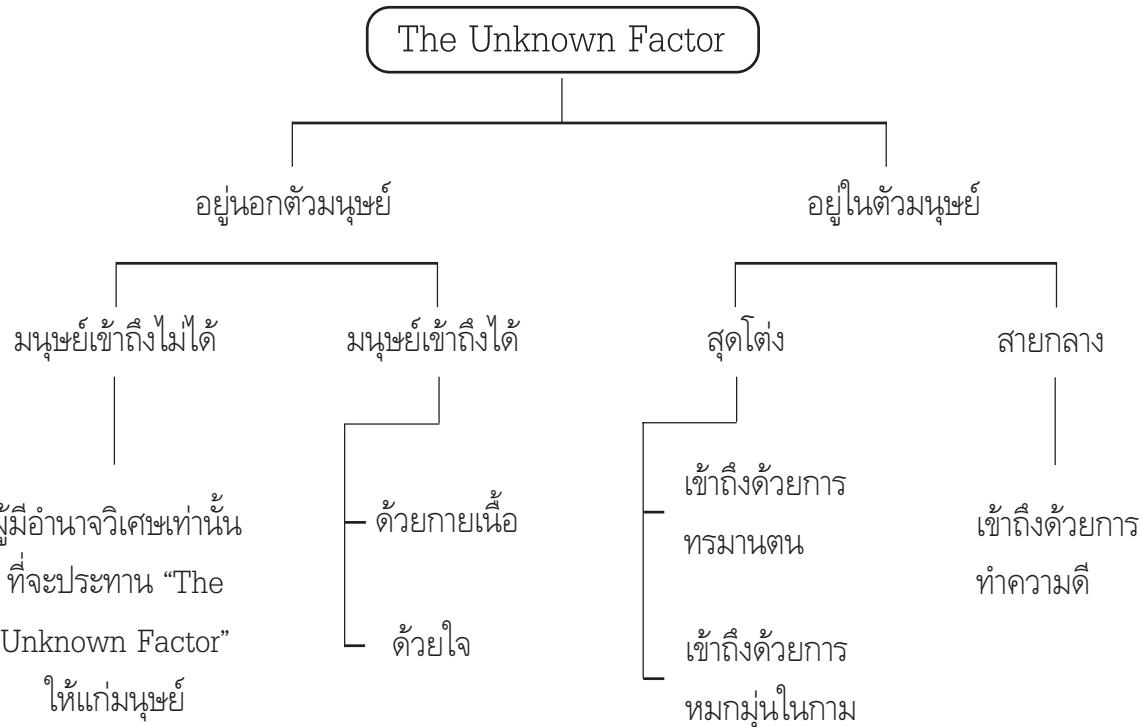
ทั้งที่เชื่อเหมือนกันว่า “The Unknown Factor” มีจริง แต่ก็แบ่งความเชื่อออกได้เป็น กลุ่มๆ ดังภาพในหน้าถัดไป

3.1) กลุ่มหนึ่ง เชื่อว่า “The Unknown Factor” มีอยู่จริง แต่อยู่นอกตัวมนุษย์ ในกลุ่มนี้แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

3.1.1) อยู่นอกตัวมนุษย์ แต่มนุษย์ไม่สามารถเข้าถึงได้ด้วยตนเอง

กลุ่มนี้เชื่อว่า “The Unknown Factor” อยู่นอกตัวมนุษย์และอยู่ไกลแสนไกล จะมนุษย์ไม่สามารถเข้าถึงได้ ยกเว้นมีผู้วิเศษทรงอำนาจจากเห็นออมนุษย์ประทาน “The Unknown Factor” ให้ กลุ่มนี้ต่อมาพัฒนาเป็นกลุ่ม เทวนิยม เช่น ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม เป็นต้น

3.1.2) อยู่นอกตัวมนุษย์ และมนุษย์สามารถเข้าถึงได้ด้วยตนเอง กลุ่มนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อยตามความเชื่อในการเข้าถึง

ภาพความเชื่อเรื่องที่อยู่ของ “The Unknown Factor”

(1) มนุษย์เข้าถึงได้ด้วยกายเนื้อ กลุ่มนี้สละชีวิตใช้ร่างกายติดตามหา “The Unknown Factor” ไม่ว่าจะอยู่บ่อนยอดเขาสูงเที่ยมฟ้า ใต้แแห่น้ำมหามนตร ในป่าดงดิบรอกซูฯ ฯลฯ อย่างไรก็ตามก็ไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดสามารถค้นพบ “The Unknown Factor” ได้ด้วยกายเนื้อเลย ในที่สุดแนวคิดนี้ก็ถูกยกเลิกไป

(2) มนุษย์เข้าถึงได้ด้วย “ใจ” กลุ่มนี้เชื่อว่า “The Unknown Factor” อยู่ในใจและเกินกว่ากายเนื้อ เช่น มนุษย์จะเข้าถึงได้ ต้องใช้ “ใจ” มนุษย์ท่านนั้นส่งไปจึงจะเข้าถึงได้ กลุ่มความเชื่อนี้ เช่น ท่านอาจารย์ ท่านอุทกดาบส ท่านอุทกดาบส เป็นต้น

3.2) กลุ่มสอง เชื่อว่า “The Unknown Factor” มีอยู่จริง แต่อยู่ภายในตัวมนุษย์ กลุ่มนี้แบ่งออกตามความเชื่อในการเข้าถึงได้เป็น 2 กลุ่มย่อยคือ

3.2.1) กลุ่มสุดโต่ง กลุ่มนี้เชื่อว่า “The Unknown Factor” จะเข้าถึงได้ด้วย “การค้นและการล่ออย่างสุดๆ” คือ

(1) เข้าถึงด้วยการทราบตน โดยหวังว่า เมื่อทราบตนอย่างสุดชีวิตแล้ว “The Unknown Factor” ก็จะออกมากองหนึ่งแม่ครัวคันกะทิออกมากจากเนื้อมะพร้าว

(2) เข้าถึงด้วยการหมกมุนในการ โดยหวังว่า ยิ่งหมกมุนพัวพันในการมากเท่าไร ก็จะยิ่งล่อให้ “The Unknown Factor” ออกมากให้เห็นหรือเข้าถึงเร็วเท่านั้น

3.2.2) กลุ่มสายกลาง กลุ่มนี้เชื่อว่า “The Unknown Factor” อยู่ในตัวมนุษย์ จะเข้าถึงได้ด้วยการ “ทำความดี” ไม่ใช่ด้วยวิธีการแบบสุดโต่ง แต่ทำความดีแบบใด ด้วยวิธีการอย่างไร ก็ยังไม่รู้

3. อัจฉริยภาพของเจ้าชายสิทธิตนะ

เจ้าชายสิทธิตนะทรงมีอัจฉริยภาพในการเจริญสมารถภาพ ตั้งแต่ทรงพระเยาว์ พระองค์สามารถทำใจให้หยุดนิ่งอยู่ภายในกาย อย่างต่อเนื่องครั้งละนานๆ บรรลุสมารถ ระดับปฐมภาน ตั้งแต่พระชนมายุ 7 พรรษา เพราจะหนึ่น “ใจ” ของพระองค์จึงมีความผ่องใส สว่างใสเป็นปกติ

1) พระองค์ไม่ตกอยู่ในความเมาในชีวิต

เพราะความมีใจผ่องใสเป็นปกติ เป็นผลให้พระองค์ทรงเฉลี่ยวพระทัยตั้งแต่วัยหนุ่มว่า มนุษย์ทั้งโลกต่างตกอยู่ในความเมา 3 ประการ อันเป็นเหตุให้ดำเนินชีวิตด้วยความประมาท คือ หลงเข้าใจผิดว่า

1. ตนเองยังอยู่ในวัยหนุ่มสาว อีกนานกว่าจะตาย คือ มีความเมาในวัย

2. ตนเองยังแข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียน คงจะยังแข็งแรงต่อไปอีกนาน คือ มีความเมาในความไม่มีโรค

3. ตนเองแม้มีอายุมาก แต่ก็คงอีกนานกว่าจะตาย เพราะผู้อายุยืนและแข็งแรงกว่า ตนก็มีอยู่อีกมาก ตนก็ควรจะอยู่ต่อไปอีกนานเช่นนั้นด้วย คือ มีความเมาในอายุ

เพราะความเมาในชีวิตทั้ง 3 ประการนี้ ได้ห่อหุ้มใจมนุษย์นานนานแสนนาน ทำให้ มนุษย์หลงยึดถือ เอาเรื่องเล่นๆ ไว้สาระ คือ เรื่องกิน กาม เกียรติยศ ชื่อเสียง เงินทอง มาเป็น สาระสำคัญ แล้วก็หมกมุนทุ่มเทให้กับสิ่งเหล่านี้จนหมดเวลาของชีวิต แทนการกำจัดทุกข์โดย เด็ดขาดและความไม่รู้โดยสิ้นเชิง

2) ความเข้าใจถูกเป็นสัมมาทิฏ្យิของเจ้าชายสิทธิตนะ

หลังจากทรงบรรพชา เมื่อพระชนมายุได้ 29 พรรษา พระองค์ได้ทรงร่วมทุ่มเท ศึกษา

คันควร์กับกลุ่มความเชื่อต่างๆ ดังกล่าว อย่างจริงจังชนิดถาวรชีวิตเป็นเดิมพัน เพื่อแสวงหา The Unknown Factor ในที่สุด ก็ทรงเข้าใจถูก และมั่นพระทัยว่า “The Unknown Factor ต้องอยู่ในตัวมนุษย์อย่างแน่นอน” และใจที่ฝึกดีแล้วเท่านั้น จึงจะเป็นอุปกรณ์เพียงอย่างเดียวที่สามารถใช้ในการเข้าถึง “The Unknown Factor” ได้ เพราะ

“ใจ” และ “The Unknown Factor” ต่างก็อยู่ในกายมนุษย์ ตั้งแต่เกิดเหມื่อนกัน “ใจ” มีหน้าที่ควบคุม “กายมนุษย์” มาตั้งแต่เกิดเช่นกัน

3) “ใจ” คืออะไรแน่

เพราะทรงมีความเข้าใจถูกเป็นสัมมาทิปฏิจิว่า “ใจ” เป็นอุปกรณ์เพียงอย่างเดียวเท่านั้นในการเข้าถึง “The Unknown Factor” พระองค์จึงทรงถูกบังคับโดยอัตโนมัติ ให้ต้องทรงทุ่มเทศึกษา คันควร์เรื่องใจอย่างรอบคอบละเอียดลออ เป็นขั้นตอนต่อไปอีก จนในที่สุดทรงพบว่า

3.1) “ใจ” เป็นธาตุ (element) ชนิดหนึ่ง เช่นเดียวกับธาตุทั้งหลายในโลกนี้ เพียงแต่มีคุณสมบัติพิเศษเหนือกว่าธาตุทั้งหลาย คือ “ใจสามารถรับ จำ คิด รู้ สิงต่างๆ ที่มากระทบประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้” ใจจึงมีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการ ว่า “วิญญาณธาตุ” แปลว่า “ธาตุรู้”

3.2) นอกจากนี้พระองค์ยังทรงพบอีกว่า “ใจ” มีคุณสมบัติสำคัญ ดังต่อไปนี้ คือ

1. เพราะใจเป็นธาตุรู้ มีความละเอียด ประณีต กว่าธาตุทั้งหลาย จึงเห็นได้ยาก

2. ใจมีถ้า คือกายมนุษย์ เป็นที่อยู่อาศัย

3. ใจมีความส่วนอยู่ในตัว แต่มักต้องมัวหมองเพราะถูกกิเลส ซึ่งเป็นเสมือน เมฆหมอกมาปิดบัง

4. ใจชอบคิดกวัดแก่วง เปลี่ยนจากเรื่องหนึ่งไปอีกเรื่องหนึ่งได้รวดเร็วเหมือนลิง เพราะถูกกิเลสที่ฝังอยู่ในใจตั้งแต่วันเกิด ค่อยเป็นคันให้เปลี่ยนเรื่องคิดตลอดเวลา การห้ามใจไม่ให้คิดกวัดแก่วง จึงทำได้แสนยาก

5. ใจชอบเที่ยวไม่หยุดหย่อน เที่ยวไปแพ้ลำพังผู้เดียว เที่ยวไปได้ไกลๆ และรวดเร็วตามอำนาจความอยากในอารมณ์อันน่าคร่ำคร่า

6. ใจชอบดื้อรนไปติดเหยื่อ คือ รูป เลียง กลิ่น รส สัมผัส และธรรมารมณ์ ที่น่าคร่ำคร่า

3.3) ใจนี้ฝึกได้ ใจสามารถฝึกได้ด้วยการ :

1. ข่มใจ ให้พ rak จากก am และอกุศลธรรมทั้งหลาย เป็นสัมมาวายามะ คือ ความพยายามถูก
2. ประคองใจ เข้ามาเก็บไว้ภายในกาย ไม่ให้เที่ยวเตลิดไป เป็นสัมมาสติ คือ ระลึกถูก
3. ปักใจ ให้หยุดนิ่ง ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว ณ ศูนย์กลางกาย เป็นสัมมาสมาริ คือ ใจตั้งมั่นถูก

เมื่อฝึกใจด้วยอาการข่ม-น้อม-ประคอง ทั้ง 3 อย่างนี้ จะช่วยให้ “ธรรม (The Known Factor)” ภายในกายได้

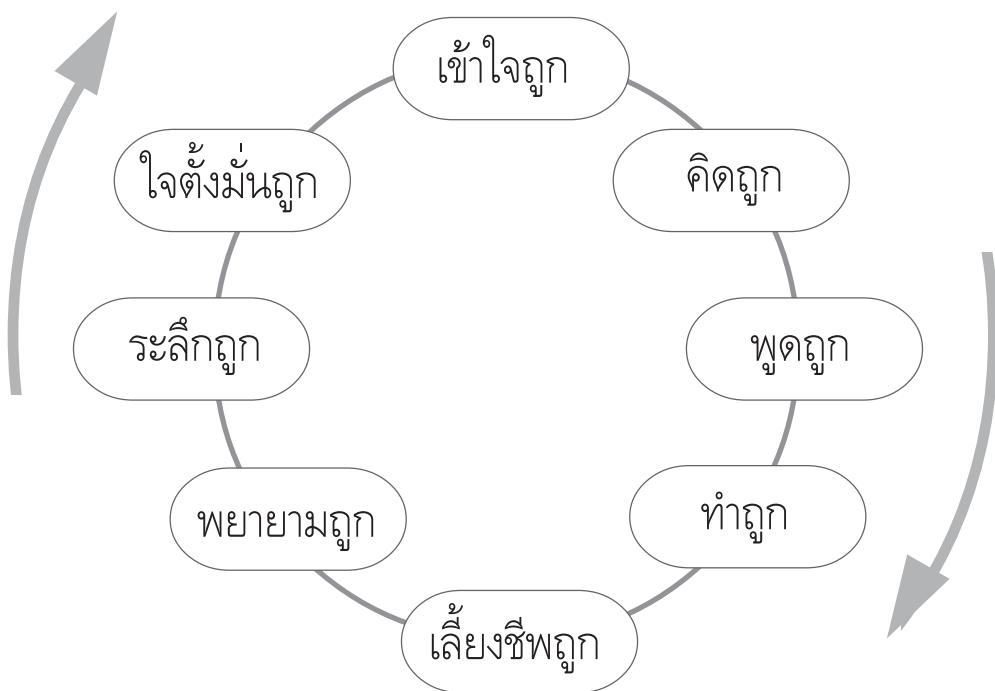
4) อริยมรรค มีองค์ 8

เจ้าชายสิทธัตถะ หลังจากบรรพชาแล้ว ทรงร่วมศึกษาค้นคว้ากับสำนักความเชื่อต่างๆ ในยุคนั้นอย่างหนัก ในที่สุดก็ทรงพบว่าความเชื่อต่างๆ เหล่านั้นไม่ถูกต้อง ทรงเข้าใจถูกด้วยพระองค์เองว่า “การทราบตนให้เป็นทุกข์ (อัตตกิลมานุโยค) และการหมกมุ่นในกาม (กาม-สุขลัลกานุโยค) เป็นทางสุดโต่งไม่สามารถเข้าถึง “ธรรม (The Known Factor)” ได้อย่างแน่นอน มีแต่การบำเพ็ญเพียรทางจิตด้วยอริยมรรค มีองค์ 8 เท่านั้น ที่เป็นหนทางถูกต้อง”

อริยมรรค มีองค์ 8 ประกอบด้วย

1) สัมมาทิภูมิ	ความเข้าใจถูก
2) สัมมาสังกปปะ	ความคิดถูก
3) สัมมาวاجา	พุฒถูก
4) สัมมากัมมันตะ	ทำถูก
5) สัมมาอาชีวะ	เลี้ยงชีพถูก
6) สัมมาวายามะ	พยายามถูก
7) สัมมาสติ	ระลึกถูก
8) สัมมาสมาริ	ตั้งมั่นถูก

โดยมีสัมมาทิภูมิเป็นหัวหน้าของอริยมรรค มีองค์ 8 และมีวงจรหนึนเนื่องกันในการบำเพ็ญเพียรทางจิตดังภาพต่อไปนี้

ผู้อุปกรณ์ของให้บริบูรณ์พร้อมด้วยอริยมรรค มีองค์ 8 ย่อมาเข้าถึง “ธรรม (The Known Factor)” ได้ เพราะ

- ผู้มีความเข้าใจถูกเป็นปกติ (สัมมาทิภูติ) ย่อมาความคิดถูก พอเหมาะ
- ผู้มีความคิดถูกเป็นปกติ (สัมมาสังกัปปะ) ย่อมาคำพูดถูก พอเหมาะ
- ผู้พูดถูกเป็นปกติ (สัมมาวاجา) ย่อมาทำถูก พอเหมาะ
- ผู้ทำถูกเป็นปกติ (สัมมากัมมันทะ) ย่อมาเลี้ยงชีพถูก พอเหมาะ
- ผู้เลี้ยงชีพถูกเป็นปกติ (สัมมาอาชีวะ) ย่อมาความพยายามถูก พอเหมาะ
- ผู้มีความพยายามถูกเป็นปกติ (สัมมาวยามะ) ย่อมาการระลึกถูก พอเหมาะ
- ผู้ระลึกถูกเป็นปกติ (สัมมาสติ) ย่อมาใจหยุดนิ่งตั้งมั่นถูก พอเหมาะ
- ผู้ใจหยุดนิ่งตั้งมั่นถูกเป็นปกติ (สัมมาสมาริ) ย่อมาการเห็นภายในถูก พอเหมาะ
- ผู้มีการเห็นภายในถูกเป็นปกติ (สัมมาญาณะ) ย่อมาความหลุดพ้นจากกิเลส พอเหมาะ

10. ผู้มีความหลุดพ้นจากกิเลสเป็นปกติ (สัมมาวิมุตติ) ย่อมาเข้าถึงและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับ “ธรรม (The Known Factor)” จึงหมดทุกข์โดยเต็ดขาดและขัดความไม่รู้ออกไปจากใจได้สิ้นเชิง ประสบความสุขที่แท้จริง

5) การบรรลุอธรรมของ “ปรมครู”

แม้บรรพชิตสิทธัตจะ ได้ทรงเจริญสัมมาทิภูณิ (ความเข้าใจถูก) สัมมาสังกัปปะ (การคิดถูก) สัมมาวاجา สัมมาภัมณตะ และสัมมาอาชีวะ มาอย่างต่อเนื่องเป็นปกติมานานแล้ว แต่ ใจของพระองค์ท่าน ก็ยังไม่น่า�ั่นวนลควรแก่การเข้าถึง “อธรรม (The Known Factor)” เพราะ ภาพประสบการณ์ในอดีตที่เกี่ยวกับความคุณ 5 คือ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส อารมณ์อันน่าใคร่ ตลอดจนอภุศลธรรมต่างๆ ที่ทรงเคยสัมผัส มักย้อนกลับมาหลอนกวานใจ

ในที่สุดทรงได้คิดว่า “อธรรม (The Known Factor)” นั้นอยู่ “หากตาย” คือ ใจจะ เข้าถึงได้ต้องดัดอาลัย คล้ายความผูกพันในทุกสิ่งทุกอย่างให้สิ้นไป โดยเอาชีวิตเข้าแลกเป็น เดิมพัน จึงจะได้มา

พระองค์จึงทรงตั้งอธิษฐานความเพียร เป็นสัมมาวยามะ ชนิดไม่ถอยหลังกลับว่า

“แม้เนื้อ เลือด ในสรีระ จะแห้งเหือดหายไป เหลือแต่ หนัง เอ็น กระดูก ก็ตามที่ เมื่อยังไม่บรรลุ “อธรรม (The Known Factor)” ซึ่งบุคคลสามารถบรรลุได้ด้วยกำลังของมนุษย์ ด้วยความเพียรของมนุษย์ ด้วยความบากบั้นของมนุษย์ เรื่องจะยอมละความเพียรเสียนั้น เป็นไม่มี”

จากนั้นพระองค์ก็ทรงตั้งสติน้อมใจ เข้ามาไว้ในพระวรกาย เป็นสัมมาสติ แล้วทรง ประคองใจให้หยุดนิ่ง ณ ศูนย์กลางกาย จนกระทั้งถูกส่วน ใจของพระองค์ก็ผ่องใส น่า�ั่นวน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว เป็นสัมมาสماธิ และเข้าถึง และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับ “อธรรม (The Known Factor)” เป็นผลให้พระองค์ทรงเห็นและรู้ชัดอริยสัจ 4 ตามความเป็นจริงว่า

1. นีทุกข์
2. นีสมุทัย : เหตุแห่งทุกข์
3. นีโนโร : ความดับไม่เหลือแห่งทุกข์
4. นีมรรค : ทางให้ถึงความดับไม่เหลือแห่งทุกข์

ทรงเห็นตลอดต่อไปถึง

1. กิเลสอาสวะ ที่หมักหมมในใจมาข้ามภพข้ามชาติ จนนับไม่ถ้วน
2. เหตุที่มาแห่งกิเลสอาสวะเหล่านั้น
3. ความดับไม่เหลือแห่งกิเลสอาสวะเหล่านั้น
4. หนทางให้ถึงความดับไม่เหลือแห่งกิเลส อาสวะเหล่านั้น

เมื่อทรงเห็นกิจกรรมรู้ จิตกิจลุดพันจากอำนาจกิเลส เกิดภัยทั้งรู้ สรรพสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริงบรรลุธรรมเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรรมครุของสัตวโลก สมดังที่ตั้งจิต อธิษฐานไว้ พระองค์ทรงเห็นและรู้ชัดว่า กิจที่แท้จริงในการเกิดมาเป็นมนุษย์ มีเพียงอย่างเดียว เท่านั้น คือ กำจัดความทุกข์ และความไม่รู้ให้มดสิ้นไป ซึ่งทรงได้กระทำแล้ว จึงไม่มีกิจอื่นใด ที่จะต้องทรงกระทำอีกนั้นคือ กิจอื่นทั้งหลายที่ทรงเคยทำมาตลอดภพชาติอันยาวนานนับไม่ถ้วน ขณะเดียวกันในสังสารวัฏนั้น หาใช่กิจที่แท้จริงในการเกิดมาเป็นมนุษย์ไม่

บัดนี้ภพชาติของพระองค์ได้สิ้นสุดแล้ว กิจอื่นที่จะต้องทรงกระทำไม่มีอีกแล้ว ความทุกข์ของพระองค์จึงหมดไปโดยเด็ดขาด และความไม่รู้ก็หมดไปโดยสิ้นเชิงด้วย

6) อริยมรรค มีองค์ ๘ เปื้องสูง

เมื่อเข้าถึง “ธรรม (The Known Factor)” และ อริยมรรค มีองค์ ๘ เปื้องตัน ก็ยกระดับเป็นเปื้องสูง คือ

1. สัมมาทิภูติ ซึ่งแต่เดิมเป็นเพียงเข้าใจถูก จึงพัฒนาเป็น เห็นชอบ ได้แก่ ทั้งรู้ ทั้งเห็น อริยสัจ ๔ ,รู้ - เห็น กฎศลปุล, อกุศลปุล (รากเหง้าความดี ความชั่ว), ไตรลักษณ์ (สามัญลักษณะ) โดยสมบูรณ์ ถูกต้องตามเป็นจริง

2. สัมมาสังกปปะ แต่เดิมเป็นเพียง คิดถูก จึงพัฒนาเป็น ดำรงชอบ ได้แก่ มีความคิดผังใจ โดยชอบที่จะตรึก คิดในลักษณะปลดลอกจากการ ปลดลอกจากพยาบาท และปลดลอกจากการเบี่ยดเบียนเท่านั้น

3. สัมมาวิจยา แต่เดิมเป็นเพียง พูดถูก คือ ระมัดระวังที่จะไม่พูดวิจุติ ๔ จึงพัฒนาเป็นเจรจาชอบ คือ หวงแหนคำพูด พูดเฉพาะวิจุติ ๔ เป็นปกติ เท่านั้น

4. สัมมากัมมันตะ แต่เดิมเป็นเพียง ทำถูก คือ ระมัดระวังที่จะไม่ทำกายทุจาริต ๓ จึงพัฒนาเป็น กระทำชอบ คือ การกระทำการทุกอย่าง ตั้งอยู่บนกายสุจาริต ๓ เป็นปกติเท่านั้น

5. สัมมาอาชีวะ แต่เดิมเป็นเพียง เลี้ยงชีพถูก คือ ระมัดระวังที่จะไม่ประกอบมิจชาชีพ จึงพัฒนาเป็นเลี้ยงชีพชอบ คือ เว้นมิจชาชีพโดยเด็ดขาด ประกอบแต่สัมมาชีพเป็นปกติเท่านั้น

6. สัมมาวิรามะ แต่เดิมเป็นเพียง พยายามถูก คือ พยายามระวังอย่าให้ความชั่วเกิดขึ้นใหม่ในตัว ความชั่วได้ที่เกิดขึ้นและติดเป็นนิสัยแล้ว ก็เพียรละเลี่ย ส่วนความดีได้ที่ยังไม่

เกิดมีในตน ก็พิจารณาสร้างขึ้น ความดีได้ที่เกิดมีขึ้นแล้ว ก็รักษาไว้อย่าให้ส่ออม จึงพัฒนาเป็น พิจารณาชอบ คือ ประคองรักษาจิตไว้ในกายเป็นปกติ ไม่ให้จิตเที่ยวเตลิดไป

7. สัมมาสติ แต่เดิมเป็นเพียงระลึกถูก คือ ไม่เพอเรอ จึงพัฒนาเป็นระลึกชอบ คือ ระลึกในสติปัฏฐาน 4 ได้แก่ กำหนดใจอยู่ภายใน จนกระทั่งเกิดความสั่งภายในและเห็น “ธรรม (The Known Factor)” ชัดเจนอยู่ภายในเป็นปกติ

8. สัมมาสมาริ แต่เดิมเป็นเพียง ใจตั้งมั่นถูก คือ ตั้งใจมุ่งมั่นทำความดีตามควรแก่ วัยของตน จึงพัฒนาเป็น ใจตั้งมั่นชอบ คือ ใจหยุดนิ่งตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อยู่ ณ ศูนย์กลางภายใน ถูกส่วนพอเหมาะสม และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับ “ธรรม (The Known Factor)” เป็นปกติ ธรรม นั้น จึงส่องสั่งอยู่กลางใจตลอดเวลา กิเลสทั้งหลายที่สิงอยู่ในใจ จึงถูกจัดตั้งไว้ เมื่อ nondwelling อาทิตย์ยามเที่ยงย่อมผ่าความมืดที่ห่อห้อมโลก หมดไปได้ฉะนั้น

4.5.4 เส้นทางการสั่งสอนชาวโลกของ “บรรมครู”

1) พระองค์ทรงประภาเรื่องการสั่งสอนชาวโลก

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงตรัษณ์กว่า

“ธรรม (The Known Factor)” ที่พระองค์ได้บรรลุแล้วนี้ ลึกซึ้ง เห็นตามยาก รู้ตามได้ยาก สงบ ประณีต ไม่เป็นวิสัยแห่งตระกูล ละเอียด บัณฑิต (เท่านั้น) จึงจะรู้เห็นตามได้

นั้นคือ “ธรรม (The Known Factor)” นี้ ผู้ที่ทุ่มเทชีวิตจิตใจ ปฏิบัติถูกตามหลักวิชา เท่านั้น จึงจะเข้าถึง เห็นชัด รู้ชัด “ธรรม (The Known Factor)” ได้ด้วยตนเอง

2) ทรงจำแนกชาวโลกเพื่อประโยชน์ต่อการสั่งสอน

พระองค์ทรงจำแนกชาวโลก เพื่อประโยชน์ต่อการสั่งสอน ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 มีใจหยุดนิ่งเป็นปกติแล้ว ไม่ว่าจะได้ฟังพระธรรมเทศนาหรือไม่ก็ตาม บุคคล กลุ่มนี้จะชาจารเรว ย่อมสามารถอบรมตนเองให้เข้าถึง “ธรรม (The Known Factor)” ได้เช่นเดียว กับพระองค์

กลุ่มที่ 2 มีปกติปล่อยใจให้เที่ยวเตลิดไป ไม่ว่าจะได้ฟังหรือไม่ได้ฟังพระธรรมเทศนา ก็ตาม ย่อมไม่สามารถเข้าถึง “ธรรม (The Known Factor)”

กลุ่มที่ 3 มีปกติอบรมตนเองให้ใจหยุดนิ่ง อยู่ภายในได้ในระดับหนึ่งแล้ว หากได้ฟัง

พระธรรมเทศนา ย่อมสามารถอоборณ ให้เข้าถึง “ธรรม (The Known Factor)” ตามพระองค์ได้

ด้วยเหตุแห่งบุคคลกลุ่มที่ 3 นี้เอง พระองค์จึงตัดสินพระทัยตรัสแสดงธรรมสั่งสอน ชาวโลก บุคคลอีก 2 กลุ่มแรกจึงพloy ได้รับอานิสงส์จาก พระธรรมเทศนานั้นด้วย

บรรดาบุคคลกลุ่มที่ 3 นี้ยังจำแนกได้อีก 3 กลุ่มย่อย คือ

กลุ่มย่อยที่ 1 จัดเป็นพวกรู้ได้เร็ว หากพระองค์ทรงยกแต่หัวข้อธรรมขึ้นแสดง เช่น เหล่านั้นย่อมสามารถรู้และนำไปปฏิบัติให้เข้าถึง “ธรรม (The Known Factor)” ได้โดยง่าย

กลุ่มย่อยที่ 2 จัดเป็นพวกรู้ได้เร็วปานกลาง หากพระองค์ทรงขยายความหัวข้อธรรม ที่ทรงยกขึ้นแสดงแล้ว ย่อมสามารถรู้ และนำไปปฏิบัติตามพระองค์ได้

กลุ่มย่อยที่ 3 จัดเป็นพวกรู้ได้ช้า พระองค์จะต้องทรงยกหัวข้อธรรมและขยายความอย่างละเอียด จึงจะพอเข้าใจและต้องใช้เวลาในการฝึกฝนอยู่นาน จึงจะสามารถรู้ และเข้าถึง “ธรรม (The Known Factor)” ได้

3) ความหมายของ “ธรรม (The Known Factor)” แบ่งได้ถึง 5 นัย

นัย 1 : ธรรม หมายถึง ธรรมชาติบริสุทธิ์ (The Pure nature) ซึ่งอยู่ในตัวมนุษย์ ตั้งแต่เกิด หากใครเข้าถึงและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ ใจยอมสะอาด สว่าง สงบ หมดความทุกข์โดยเด็ดขาด และหมดความไม่รู้โดยลื้นเชิง ประสบแต่ความสงบสุขตลอดกาล

นัย 2 : ธรรม หมายถึง คำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จำนวนทั้ง 84,000 ข้อ ที่เมื่อครونำมาปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดถูกวิธี ย่อมเข้าถึงและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้กับ The Known Factor เป็นผลให้หมดความทุกข์โดยเด็ดขาดและหมดความไม่รู้โดยลื้นเชิง และประสบแต่ความสงบสุขตลอดกาล

นัย 3 : ธรรม หมายถึง นิสัยรักศีล รักธรรม รักบุญ กล่าวบ้าป้อนเกิดจากการนำคำสั่งสอนของพระองค์ไปปฏิบัติ จนมีศีลธรรมเกิดขึ้นในใจ

นัย 4 : ธรรม หมายถึง จริยธรรม คือ ธรรมแห่งความประพฤติ เช่น พرحمวิหาร 4 อิทธิบาท 4 เป็นต้น

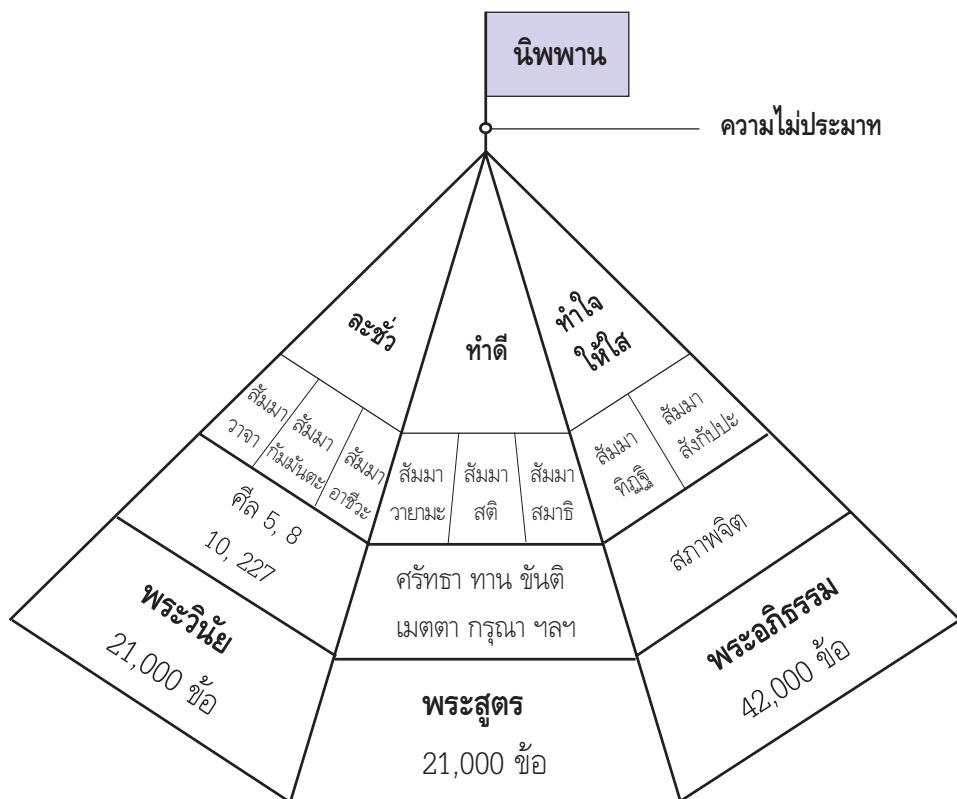
นัย 5 : ธรรม หมายถึง ธรรมจริยา คือ ความประพฤติ มารยาท กิริยาต่างๆ ที่ดีงาม อันเกิดจากการปฏิบัติตามจริยธรรม

ข้อควรระวังในการใช้คำเรียกธรรมะ ก็คือคำว่า “คุณธรรม” เป็นคำนอกระพุทธศาสนา

ที่ผู้นับถือศาสนาอื่น นำมาใช้แทนคำว่า “ศีลธรรม” ในพระพุทธศาสนา เพราะว่าในศาสนาของตนเองนั้น ไม่มีคำสอนเรื่องศีล ดังเช่น ในพระพุทธศาสนา

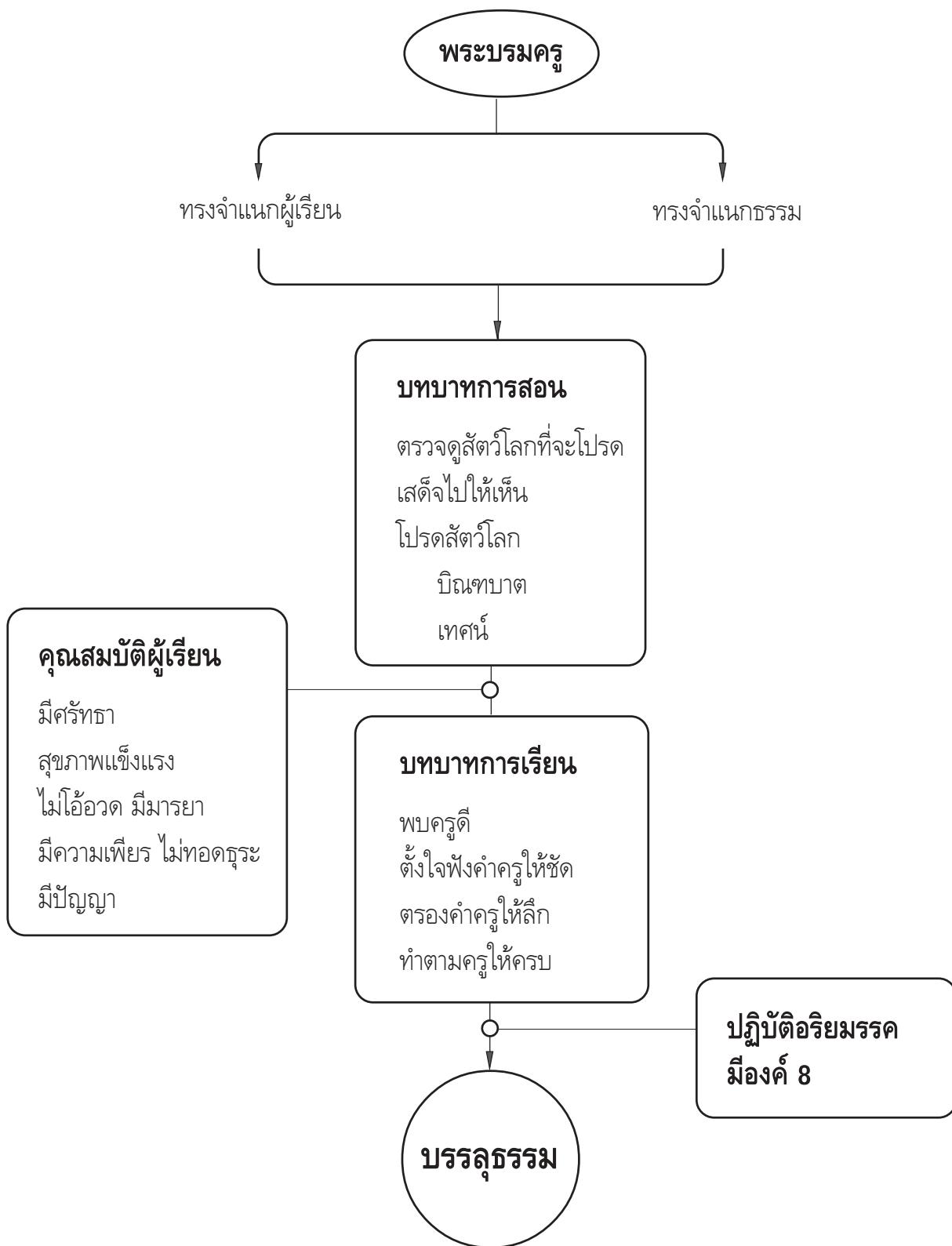
4) ทรงจำแนก “ธรรม (The Known Factor)”

พระองค์ทรงจำแนก “ธรรม (The Known Factor)” ตามนัยที่เป็นคำสั่งสอนที่ทำให้ชาวโลกเข้าใจ และนำไปปฏิบัติให้เข้าถึง “ธรรม (The Pure Nature)” ให้ถูกต้องตามลำดับ จากง่ายไปยากให้พอเหมาะสมแก่สติปัญญา ความสามารถของผู้เรียน ออกเป็น 84,000 พระธรรม-ขันธ์ ดังภาพ

ภาพรวมพระไตรปิฎก 84,000 พระธรรมขันธ์ โดยพระภawanawiriyakun (เม็ดจิ ทตุตชีโว)

5) ขั้นตอนการสอนข่าวโลกของ “บรมครู”

สรุป – การสร้างการศึกษาเชิงพุทธให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องอาศัยการร่วมมือกันของบ้าน วัด โรงเรียน เพื่อช่วยกันทำให้ประชาชนในท้องถิ่นสนใจศึกษาเรื่องราวตามความเป็นจริงของโลกและชีวิต โดยเริ่มต้นจากการศึกษาประวัติของพระลัมมาสัมพุทธเจ้า จนกระทั่งทราบถึงความหมายที่แท้จริงของการเกิดมาเป็นมนุษย์ ยึดถือพระพุทธองค์เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต ตั้งเป้าหมายชีวิตได้ถูกต้องทั้ง 3 ระดับ และมุ่งมั่นฝึกฝนอบรมตนเองเพื่อบำเพ็ญบารมีตามรอยบาทของพระพุทธองค์ไป ต่อมาเมื่อการศึกษาเชิงพุทธเข้มแข็งขึ้น บ้าน-วัด-โรงเรียนยังกลายเป็นสถาบันที่เข้มแข็งในการสร้างคนดี ยอมส่งผลให้ท้องถิ่นนั้นเกิดเครือข่ายชาวพุทธที่ตั้งใจฝึกฝนอบรมตนเองอย่างเข้มแข็งมากขึ้นตามลำดับ บรรยายกาศแห่งการสร้างบุญบารมีทวนกระแลกเปลี่ยนเพื่อทำพระนิพพานให้แจ้งย่อมมากยิ่งขึ้น ตามลำดับฯ ในที่สุด ยอมกลายเป็นวิถีชีวิตและเกิดเป็นวัฒนธรรมชาวพุทธที่เข้มแข็งลึกล้ำ กันไปเป็นลำดับฯ นับพันนับหมื่นปี โลกใบนี้ย่อมมีคนดีเกิดขึ้นมากมาย

4.6 งานสร้างวัฒนธรรมชาวพุทธให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้สำเร็จ

การพัฒนาคนนั้น เป็นแกนกลางของการพัฒนาทุกอย่างโดยแท้ เพราะความเจริญ หรือความเลื่อมในโลกนี้ขึ้นอยู่กับการพัฒนาคนทั้งนั้น เมื่อได้ที่พัฒนาคนได้สำเร็จแล้ว การพัฒนาอื่นๆ ตึงจะก้าวตามไปได้ และเครื่องมือในการพัฒนาคนหมุ่มมากให้มีความคิด คำพูด การกระทำไปในทิศทางเดียวกัน มีศัพท์เรียกว่า “วัฒนธรรม”

4.6.1 วัฒนธรรมชาวพุทธคืออะไร

วัฒนธรรมชาวพุทธ ประกอบด้วยคำ 3 คำ คือ

วัฒนะ แปลว่า พัฒนาให้เจริญ

ธรรมะ แปลว่า นิสัย, ความถูกต้อง, ความดีงาม, ข้อปฏิบัติที่ถูกต้อง ฯลฯ

ชาวพุทธ แปลว่า ผู้ลึกล้ำด้วยความเป็นผู้รู้ ผู้ดี ผู้เบิกบานจากพระลัมมาสัมพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้า แปลว่า ผู้รู้ ผู้ดี ผู้เบิกบาน

พระองค์ท่านเป็นผู้รู้พระขัจดความไม่รู้ได้หมดแล้ว เป็นผู้ดีพระกิเลสไม่สามารถครอบงำพระองค์ให้ไม่รู้ได้อีกต่อไปเป็นผู้เบิกบานพระทรงบรรลุพระนิพพานอันปราศจากทุกข์

พระจะหนึ่ง วัฒนธรรมชาวพุทธ หมายถึง ข้อปฏิบัติในชีวิตประจำวันที่ถูกต้องดีงาม เพื่อ

การพัฒนาใจให้เจริญไปสู่ความเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เช่นเดิมพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และก่อให้เกิดความสุขในการอยู่ร่วมกันในสังคม

4.6.2 จุดมุ่งหมายของวัฒนธรรมชาวพุทธ

จุดมุ่งหมายของวัฒนธรรมชาวพุทธ มี 3 ประการ

1. มุ่งเพิ่มพูนปัญญา เพื่อกำจัดความไม่รู้
2. มุ่งเพิ่มพูนความบริสุทธิ์ เพื่อกำจัดความทุกข์
3. มุ่งเพิ่มพูนความกรุณา เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นความไม่รู้และความทุกข์

4.6.3 ปัญหาของการไม่มีวัฒนธรรม

ตามปกติของปุถุชนนั้น จิตใจยังห่อหุ้มด้วยกิเลสอย่างหนาแน่น ครั้นเมื่อมาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ต่างคนต่างก็อดทำตามใจกิเลสของตัวไม่ได้ คือพากหนึ่งก็คิดเอาแต่ได้ฝ่ายเดียว อีกพากหนึ่งก็ขาดวินัยเอาแต่ใจตนเอง อีกพากหนึ่งก็จ้องจับผิดขาดความเคารพ恭敬ใจกัน ทำให้การอยู่ร่วมกันนั้นปราศจากความสงบสุข มีแต่ความหวาดระแวง มีแต่ลงมือฟ่าแกงปล้นชิงไม่เว้นแต่ละวัน ไม่มีการตัดสินด้วยเหตุผล มีแต่ใช้กำลังเข้าห้าหันกันด้วยอำนาจกิเลสตลอดเวลา ซึ่งชีวิตเยี่ยงนี้ย่อมไม่แตกต่างจากหมู่มากากไร่เท่าใดนัก

เมื่อสถานการณ์เป็นอย่างนี้ จึงมีผู้มีปัญญาพากหนึ่งมองเห็นว่า ชีวิตของมนุษย์ไม่ควรจะป้าເเล່อนเช่นเดียวกับสิงสาราสัตว์ จำต้องหาแนวทางที่ทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขได้ในที่สุด ก็ต้องมีการกำหนดข้อปฏิบัติในชีวิตประจำวันที่ก่อให้เกิดความเป็นสุขในการอยู่ร่วมกัน และเป็นการสร้างเอกลักษณ์ของผู้พันธุ์ขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อยกฐานะของมนุษย์ให้อยู่เหนือจากสัตว์โลกทั่วไป เมื่อมีการทำข้อตกลงในหลักการอย่างนี้แล้ว ก็มีการสร้างรูปแบบของการดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากสัตว์ขึ้นมา จากนั้นก็มีการพัฒนาและถ่ายทอดมาตามลำดับๆ จากรุ่นปู่ย่าตายาดไปสู่รุ่นลูกรุ่นหลาน และก็เรียกสิ่งที่สืบทอดปฏิบัติกันมาตามวิถีชีวิตประจำผู้พันธุ์ของตัวว่า “วัฒนธรรม” (Culture) และเรียกคนในผู้ที่ยอมรับเข้าข้อปฏิบัติประจำผู้พันธุ์ของตนไปปฏิบัติว่า “ผู้มีวัฒนธรรม”

เนื้อหาของวัฒนธรรมส่วนใหญ่ในโลกนี้จะเกี่ยวข้องอยู่กับเรื่องพื้นฐานในการดำเนินชีวิต เช่น การแสวงหาปัจจัย 4 การค้าขาย การแพทย์ การแต่งกาย การรับประทานอาหาร การสร้างที่อยู่อาศัย การรักษาโรค ภาษาศาสตร์ การร่ายรำ การเพาะปลูก การทอผ้า เป็นต้น ซึ่ง

สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องมือถ่ายทอดแนวคิดและภูมิปัญญาของคนรุ่นก่อนมาสู่คนรุ่นใหม่ให้ลึบทอดปฏิบัติและพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าต่อไป ซึ่งเรียกว่า “การสืบทอดวัฒนธรรม”

แม้ว่าในโลกนี้จะมีผู้สร้างวัฒนธรรมมากมายหลายท่านก็ตาม แต่เมื่อข้อสังเกตว่า ยังไม่มีผู้ใดที่มุ่งสร้างวัฒนธรรมที่ผลักดันวิถีชีวิตผู้คนในสังคมให้มุ่งกำจัดกิเลสในตนให้หมดสิ้นไป เหมือนอย่างกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วัฒนธรรมที่พระองค์สร้างขึ้นนั้น เป็น “วัฒนธรรมแห่งสันติภาพ” ที่โลกต้องการ หากท้องถิ่นใดนำวัฒนธรรมที่พระองค์สร้างขึ้นนี้ไปปฏิบัติใช้ ก็เป็นที่มั่นใจได้ล้านเปอร์เซ็นต์ว่า สันติภาพต้องเกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นอย่างแน่นอน

4.6.4 องค์ประกอบของการสร้างวัฒนธรรมชาวพุทธ

การสร้างวัฒนธรรมชาวพุทธให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้สำเร็จนั้น ต้องมีองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

1. มีผู้นำจิตใจที่เป็นต้นแบบที่ดี

ผู้นำจิตใจในที่นี้ หมายถึง พระภิกษุที่เป็นผู้มีศีลธรรมดีงาม เป็นที่ตั้งแห่งความเคารพศรัทธา และสามารถเป็นผู้นำมวลชนใน 3 เรื่องต่อไปนี้

1) เป็นผู้นำทางปัญญา คือ เป็นผู้ที่สามารถชี้แจงแสดงเรื่องความจริงของชีวิต เรื่องบุญ-บาป เรื่องการเวียนว่ายตายเกิดให้ผู้อื่นได้ เพื่อให้เกิดความไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต

2) เป็นผู้นำทางความบริสุทธิ์ คือ เป็นคนมีศีล มีมารยาทที่ดีงาม มีอาชีพที่สุจริต และสามารถเป็นแบบอย่างของความประพฤติให้แก่ผู้อื่นได้

3) เป็นผู้นำทางความกรุณา คือ เป็นที่พึ่งในยามเดือดร้อนของคนในท้องถิ่นได้ ไม่ว่าใครจะประสบทุกข์อะไร ก็สามารถแก้ทุกข์ให้เข้าได้หมด อีกทั้งยังช่วยอบรมให้ความรู้และแก่ไขความประพฤติที่ดีงามให้แก่เข้าด้วย

2. มีรูปแบบวัฒนธรรมที่ดี

วัฒนธรรมชาวพุทธนั้น แบ่งออกเป็น 3 หมวดใหญ่

หมวดที่ 1 ว่าด้วยการเพิ่มพูนความกรุณา เพื่อกำจัดกิเลสตระ Gaul โลก โดยมุ่งกำจัดความตระหนைออกจากใจ บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เช่น การแบ่งปันสิ่งของส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การยกย่องผู้ที่ตั้งใจทำความดี การช่วยเหลือผู้อื่นที่ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น เรียกสั้นๆ ว่า “ทาน”

หมวดที่ 2 ว่าด้วยการเพิ่มพูนความบริสุทธิ์ เพื่อกำจัดกิเลสตระกูลโถะโดยมุ่งป้องกันตนไม่ให้ทำความช้ำ เช่น การรักษาศีล การխวนขยายช่วยเหลือในกิจที่ชอบ การมีความเคารพอ่อนน้อมต่อผู้มีคุณธรรม เป็นต้น เรียกสั้นๆ ว่า “ศีล”

หมวดที่ 3 ว่าด้วยการเพิ่มพูนปัญญา เพื่อกำจัดกิเลสตระกูลโมหะ โดยมุ่งฝึกฝนอบรมตนเองให้ฉลาด มีสติปัญญาดี เช่น การทำภารนา การฟังธรรม การสอนทานอรรถม เป็นต้น และเรียกสั้นๆ ว่า “ภารนา”

วัฒนธรรมทั้งสามหมวดหมู่นี้ แต่ละหมวดยังแบ่งย่อยออกเป็น 4 แขนง ได้แก่

1) คติธรรม หมายถึง ธรรมะประจำใจอันเป็นหลักดำเนินชีวิตของแต่ละคนให้ถูกต้องเหมาะสม เพื่อใช้ในการสอนตัวเอง เตือนตัวเอง ไม่ให้แซเชื่อนออกไปนอกทาง มีแต่เร่งเร้าให้ทำความดียิ่งๆ ขึ้นไป

2) เนติธรรม หมายถึง กฎหมาย ระเบียบวินัย ชนบทธรรมเนียม จารีตประเพณี อันเป็นเครื่องประกันสวัสดิภาพในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมและขัดเกลาจิตใจของหมู่คณะให้ดีขึ้น

3) วัตถุธรรม หมายถึง อาคารสถานที่ ปัจจัย 4 วัตถุลิ่งของเครื่องใช้ งานศิลปกรรม การแต่งกาย เป็นต้น ต้องมีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย สร้างบรรยายกาศที่ดีให้แก่ผู้อยู่อาศัยและผู้พับเท็น และไม่เป็นข้าศึกต่อการทำความดี

4) สหธรรม หมายถึง มารยาทในการติดต่อกับบุคคลอื่น และการเข้าสู่สาธารณะสังคม ทั่วไป เพื่อให้สังคมยอมรับ ไม่จับผิดคิดในแง่ลบ

วัฒนธรรมชาวพุทธทั้งสามหมวดที่นี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเรียกว่า บุญกิริยาวัตถุ 3 คือ ทาน ศีล ภารนา เป็นเครื่องมือพัฒนาใจให้พ้นจากความทุกข์เคร้าหมองทั้งหลาย และเพิ่มพูนทั้งปัญญา ความบริสุทธิ์ และความกรุณาไปด้วยในตัว โดยผ่านการแตกแขนง วัฒนธรรมออกมาในรูปแบบของคติธรรม เนติธรรม วัตถุธรรม และสหธรรม ดังนั้น ผู้ที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอหนึ่น นอกจากรับ “นิสัยที่ดี” แล้ว ย่อมได้ “ผลบุญ” เป็นเสบียงติดตัวไปข้ามภพข้ามชาติอีกด้วย

3. มีวิธีถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ดี

การถ่ายทอดวัฒนธรรม โดยพื้นฐานมีอยู่ 2 ประการ คือ “แนะนำ” กับ “นำดี”

“แนะนำ” คือ ต้องถ่ายทอดเนื้อหาของการทำงาน รักษาศีล และเจริญภารนาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติให้ครบถ้วน 4 ประเด็น ได้แก่ อะไร (What) ทำไม (Why) ทำอย่างไร (How)

ผลเป็นอย่างไร (Result)

“นำดี” คือ เป็นผู้ลงมือทำท่าน รักษาศิล เจริญภานาด้วยตัวเองและซักชวนผู้อื่น ให้ทำตามอย่างจริงจัง ถูกต้องตามหลักวิชา และต่อเนื่องตลอดชีวิต

4. มีบุคคลที่รักการฝึกฝนอบรมตนเอง

ชาวพุทธที่จะมีความก้าวหน้าในการฝึกฝนอบรมตนเอง จะต้องเป็นคนที่มีคุณสมบัติ 3 ประการนี้ คือ

1) มีความเคารพ คือ มีความตระหนักในความดีของผู้อื่น ไม่จ้องจับผิดใคร มีแต่จับจ้องมองหาความดีที่มีในตัวผู้อื่น เพื่อชื่มชับรับเอามาเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตาม

2) มีวินัย คือ มีการควบคุมกาย และวาจาให้ประพฤติแต่ในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม

3) มีความอดทน คือ มีความสามารถในการรักษาใจของตนให้เป็นปกติได้ แม้ต้องพบกับอุปสรรคต่างๆ นานาที่ก่อให้เกิดความลำบากกายและความลำบากใจก็ตาม

ผู้ที่มีคุณสมบัติ 3 ประการนี้ ย่อมเป็นผู้ที่ชื่มชับรับเอาร่วมมีปัญญา ความบริสุทธิ์ และความกรุณาจากต้นแบบเข้ามาไว้ในตัวได้เต็มที่ ย่อมทำให้สามารถสร้างบุญได้อย่างเต็มที่ และถูกต้องตามหลักวิชา ส่งผลให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทั้งในพันธ์และพาหน้าอย่างเต็มกำลัง

5. มีวัดที่ดีเป็นสถานที่ฝึกฝนอบรมตนเอง

วัด - เป็นสถานที่ปลูกฝังศีลธรรม คือ ทาน ศีล ภavana ให้แก่ประชาชนสำหรับไว้ต่อสู้ ทำลายล้างกิเลส โดยมีพระภิกษุเป็น “ผู้แนะนำ” ได้แก่ อบรมสั่งสอนเชิงถูก และ “ผู้นำ” ได้แก่ ประพฤติปฏิบัติขอบให้ดูเป็นตัวอย่าง

วัด - นอกจากเป็นแหล่งอบรมปลูกฝังศีลธรรมแล้ว ยังเป็นจุดรวมให้ประชาชนเข้ามา “วัด” ตัวเอง คือ สอบตัวเองดูว่า การให้ทาน การรักษาศีล การเจริญภานา ของตัวมีอยู่หรือ ถูกต้องหรือไม่ วัดกิริยา罵ารายาท คุณสมบัติของผู้ดี คุณธรรมต่างๆ ของแต่ละคนว่าจะมีหรือไม่ และมีมากมีน้อยกว่ากันอย่างไร จะได้แก่ไขปรับปรุงให้มีและดียิ่งๆ ขึ้นไป

วัด - เมื่อเป็นสถานที่ปลูกฝังศีลธรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของชีวิตแล้ว จึงเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สุด เมื่อยู่วัดทุกคนต้องระมัดระวังตนให้คิด พูด ทำแต่ในสิ่งที่สมควรเสมอ คือช่วยกันรักษาความสงบ ความสะอาด ความเรียบร้อย ทั้งของตนและของวัด ให้ดี ถ้าคนใดประพฤติปฏิบัติไม่เหมาะสมสมภายในบริเวณวัด ก็จะเป็นความเสื่อมอย่างยิ่ง

ทั้งแก่ตนเอง ผู้อื่น และพระพุทธศาสนา

วัด – ที่เหมาะสมแก่การปลูกฝังศีลธรรมนั้น ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ จึงจะเป็นสถานที่เหมาะสมแก่การละชั่ว ทำความดี และกลั่นใจให่องilos ได้แก่ มืออาชญา เป็นที่สบายน้ำ อาหารเป็นที่สบายน้ำ มีพระภิกษุผู้ทรงศีลอยู่ที่นั้น มีบุคคลที่ตั้งใจฝึกตนเองอยู่ที่นั้น และมีการปฏิบัติธรรมร่วมกัน คือ การทำงาน รักษาศีล และภารนาอยู่เป็นประจำ เพื่อมุ่งพัฒนาใจของตนให้พ้นจากอำนาจกิเลส

เพราะฉะนั้น การสร้างวัฒนธรรมชาวพุทธได้สำเร็จนั้น จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบทั้ง 5 ประการนี้ ผู้ที่คิดจะสร้างวัฒนธรรมชาวพุทธนั้น จึงต้องเป็นบุคคลที่มีเป้าหมายชีวิตระดับสูงสุด คือ มุ่งทำประโยชน์ให้แจ้ง เพราะตระหนักรู้ว่า งานที่แท้จริงของชีวิต ก็คือ การกำจัดกิเลสในตัวของคนเรา ซึ่งรู้ดีว่าเป็นงานยาก เพราะจิตใจของคนเรานั้นคุ้นอยู่กับกิเลส เมื่อกับปลาคุณนำมากกว่า การซักชวนให้ผู้อื่นเห็นดีเห็นงามกับการพรากรากใจออกจากกิเลส จึงไม่ใช่เป็นงานง่าย แต่ทว่าหากตนเองไม่ลงมือซักชวนผู้อื่นให้ทราบกระแสกิเลสไปด้วยกัน ตนเอง ก็ยากจะได้สิ่งแวดล้อมที่ดีในการทำเป้าหมายระดับสูงสุดของชีวิตได้สำเร็จเช่นกัน

4.6.5 วิธีการสร้างวัฒนธรรมชาวพุทธให้เกิดขึ้นในห้องถิน

เพราะความที่คนเรานั้นชอบทำอะไรตามอำนาจกิเลสบังคับบัญชาอยู่บ่อยๆ จึงเป็นเหตุให้ได้รับความทุกข์อยู่ประจำ ครั้นเมื่อพยายามหาทางออกจากความทุกข์นั้น กิเลสก็สอนให้แก่ปัญหาแบบผิดๆ เพิ่มขึ้นไปอีก มนุษย์จึงอยู่ในสภาพอย่างทำยิ่งแย่ ยิ่งแก่ยิ่งทุกข์ ปัญหาสารพัดจึงหมักหมมไม่จบไม่สิ้น กว่าจะมีผู้รู้จักเห็นใจจริงตั้ง เช่นพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาบังเกิดขึ้น มนุษย์ก็จะมอยู่กับทุกข์ไปมากมาย ที่พอจะชุดขึ้นฟังได้ ก็คือพวกรที่พยายามว่ายานะและกิเลสอยู่แล้ว เป็นพวกรที่มีแนวคิดเดียวกับพระองค์ท่าน ส่วนที่ยังลอยค้อยู่ กว่าพระพุทธองค์ จะชุดตึงให้ว่ายานะและตามมาได้ ก็หมดเวลาของพระองค์ไปเสียก่อน ส่วนที่จะดึงอยู่กับกิเลสชนิดโงหัวไม่เขื่นนั้น ก็ต้องปล่อยไปก่อน ต้องรอให้เขาได้คิดแล้วค่อยไปรอบพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ต่อไป แต่เนื่องจากมีบางพวกรที่มีแนวคิดเดียวกับพระพุทธองค์ แต่เกิดมาไม่ทันพระพุทธองค์ พวกรนี้จะมีวิธีช่วยเหลืออย่างไร คำตอบก็คือ ต้องสร้างวัฒนธรรมชาวพุทธ

วัฒนธรรมชาวพุทธจึงเป็นเหมือนมรดกที่พระพุทธองค์ทรงมอบไว้ให้ผู้ที่มีความรักดี ปรารถนาจะข้ามทะลุกข์ ได้ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองให้หลุดพ้นจากการเป็นบ่าว เป็นทาสของกิเลส สามารถข้ามผ่านทะลุกข์ตามพระองค์เข้าพระนิพพานไปได้ในภายหลัง

วิธีการถ่ายทอดวัฒนธรรมชาวพุทธนั้นทำง่ายๆ ประการเดียว นั่นคือ การเป็นผู้ปฏิบัติเอง และซักชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติตัว โดยมุ่งให้องค์ประกอบทั้ง 5 ประการ คือ พระภิกษุ เชื่อมเข้าหากัน เริ่มจากหนึ่งเป็นสอง จากสองเป็นสี่อย่างนี้ไปเรื่อยๆ สม่ำเสมอ เล่นทางจากบ้านมาวัดเพื่อปฏิบัติธรรมก็จะเกิดขึ้นได้ง่าย

จุดเริ่มต้นของการสร้างวัฒนธรรมชาวพุทธนั้น คือ การทำใจให้สงบจากความโลภ ความโกรธ ความหลง เพราะเมื่อกิเลสสงบแล้ว ย่อมทำให้ทุกข์คลาย ความสุขย่อมเพิ่มขึ้นตามลำดับ เมื่อนั้นปัญญาบริสุทธิ์ และกรุณาในตัวย่อมเพิ่มขึ้นไปอีก กล้ายเป็นความเข้มแข็งในการสู้กับกิเลส

แต่การซักชวนให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของการทำใจให้สงบนั้น ตนเองจำเป็นต้องมีความรู้ ธรรมะพื้นฐานในการทำใจให้สงบก่อน มีฉะนั้น หากผู้อื่นซักถามขึ้นมา แล้วตนเองตอบไม่ได้ ก็จะกล้ายเป็นความเสียหายของผู้ซักชวนและพระพุทธศาสนาอย่างน่าเสียดาย

ธรรมะพื้นฐานสำหรับการซักชวนผู้อื่นให้ปฏิบัติธรรมนั้น มีอยู่ 6 เรื่องใหญ่ นั่นคือ

1. ใจคืออะไร
2. กิเลสคืออะไร
- 3 พระธรรมคืออะไร
4. ผู้บรรลุธรรมคือใคร
5. การปฏิบัติตนของคนไปวัด
6. ประเพณีที่ควรทราบ

ข้อที่ 1 – 5 ศึกษาเพิ่มเติมได้ในวิชา GB 101 ความรู้พื้นฐานทางพุทธศาสนา

ข้อที่ 6 ศึกษาเพิ่มเติมได้ในวิชา SB 202 วัฒนธรรมชาวพุทธ

ผู้ที่มีความรู้ธรรมะเบื้องต้นทั้ง 6 ประการนี้ ย่อมสามารถปฏิบัติธรรมเองได้ถูกต้อง และสามารถซักชวนผู้อื่นให้ปฏิบัติธรรมด้วยความเข้าใจที่ถูกต้อง ทำให้วัฒนธรรมชาวพุทธแพร่ขยายออกไป ส่งผลให้เกิดบรรยายกาศที่สงบเย็นขึ้นในท้องถิ่น ผู้คนต่างก็มีศีลธรรม อบรม มุขย่อ มองหมอดลินไป ผู้คนมีใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส มีวิถีชีวิตที่มีความสุข อยู่ร่วมกันอย่างผู้มีจิตใจ ผ่องใส่เป็นปกติ ลูกหลานที่เกิดมาภายหลังก็เป็นคนดี เพราะได้ต้นแบบที่ดีและสิ่งแวดล้อมที่ดี ย่อมทำให้เกิดเป็นหมู่คณะใหญ่ที่มีทั้งปัญญา ความบริสุทธิ์ ความกรุณา และเป้าหมายชีวิตที่เหมือนกัน ทำให้ศีลธรรมเข้มแข็งขึ้นตามลำดับและมีกำลังมากในการมุ่งทวนกระแสกิเลส เพื่อทำพระนิพพานให้แจ้ง และเป็นผลให้โลกนี้สันติสุขไปอีกนานแสนนาน

4.7 เสื่อนไขความสำเร็จแห่งการสร้างจักร 4 ให้เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรารอง เมื่อครั้งที่พระองค์ยังทรงเป็นพระโพธิสัตว์ แบกภาระรือสัตว์ชนสัตว์เข้าพระนิพพานอยู่นั้น พระองค์ก็ทรงต้องสร้างหมู่คณะที่ตั้งใจสร้างบุญบารมีให้เกิดขึ้นมาก่อนเข่นกัน ไม่ว่าพระองค์จะไปเกิดเป็นกษัตริย์ เป็นพ่อค้า เป็นประชาชน หรือเป็นนักบวช พระองค์ทรงต้องทุ่มเทรับรวมทีม เพื่อมาช่วยกันพัฒนาสังคมที่พระองค์อยู่ให้มีมาตรฐานศีลธรรม เพื่อให้เกิดบรรยายกาศที่เหมาะสมแก่การประพฤติปฏิบัติธรรมอย่างเป็นทีม ไม่ใช่ปล่อยให้ทุกสถานที่เต็มไปด้วยบรรยายกาศที่กระตุ้นให้ตกอยู่ในอำนาจกิเลสเหมือนยุคสมัยนี้

การลงมือสร้างจักร 4 ให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นในยุคสมัยนี้ ซึ่งเป็นยุคที่บายมุขระบาดไปทั่วทุกหย่อมหญ้า จึงเป็นงานของคนที่มีใจกุศลอย่างแรงกล้าที่ประณานำทำให้ท้องถิ่นมีความสงบสุข ปราศจากอบายมุข และต้องอาศัยการสร้างเครือข่ายคนดีมาช่วยกันสร้างความเชื่อมแข็งให้แก่ศีลธรรมอย่างสุดชีวิต แล้วจะพบว่า เพียงแค่เราริ่มต้นเป็นแสงสว่างให้แก่ท้องถิ่นความสว่างของศีลธรรมภายในใจจะส่องสว่างมากสู่ภายนอกอย่างมีความคืบหน้าตามลำดับดังนี้

1. เรายังมีความตั้งใจจริงที่จะพัฒนาตนเองตามรอยบาทของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างชนิด渺ชาชีวิตเป็นเดิมพัน

2. ความดีที่กระทำนั้นต้องเป็นเรื่องที่ถูกต้องจริง ดีจริง เป็นประโยชน์จริง และทุ่มชีวิตเป็นเดิมพัน ทำอย่างถูกหลักวิชา ทำอย่างต่อเนื่องเป็นนิสัย

3. แม้ต้องเผชิญหน้ากับแรงต่อต้านจากกระแสกิเลสของชาวโลกมากมายเพียงไหน ความบริสุทธิ์ภายใน ใจของเราต้องมากพอที่จะเป็นเกราะป้องกันภัยชีวิตเราได้

4. สามารถอธิบายเหตุผลในการสร้างความดีอย่างทุ่มชีวิตเป็นเดิมพันของตนให้ผู้มีดวงปัญญาเข้าใจและเกิดศรัทธามาร่วมสร้างความดีกับตนจนกระทั่งเป็นหมู่คณะใหญ่ได้

5. ผลการทำความดีของตนเองและหมู่คณะ ต้องเกิดประโยชน์ต่อตนเองและประโยชน์ต่อคนจำนวนมหาศาล จนกระทั่งในสังคมก็ให้การยอมรับว่าเป็นความดีที่ตนสร้างมาตลอดอย่าง渺ชาชีวิตเป็นเดิมพันนั้น เป็นสิ่งที่ถูกต้องจริง ดีจริง และเป็นประโยชน์จริง สมควรแล้วที่ผู้หวังความดีทุกคนควรจะน้อมนำมาปฏิบัติตามให้มากยิ่งๆ ขึ้นไปบ้าง

จากจุดเริ่มต้นเพียงแสงสว่างภายในใจที่จุดความสว่างภายในใจผู้อื่นให้สว่างขยายไป

ทั่วท้องถิ่น ย่อมาทำให้งานสร้างจักร 4 มีความคืบหน้าบรรลุถึงขั้นที่ 5 และนั่นหมายความว่า ผลแห่งการทำความดีของและซักชวนให้ผู้อื่นทำความดีโดยไม่ย่อท้อ ย่อมาทำให้เรามีทั้งกำลัง ความดี กำลังปัญญา กำลังเครือข่ายคนดี กำลังเกียรติยศ กำลังทรัพย์ และกำลังบุญการมี ที่มากพอจะส่งเสริมให้สังคมในท้องถิ่นเกิดมาตรฐานศีลธรรมที่เข้มแข็งและเป็นแรงผลักดัน ให้ศีลธรรมและเศรษฐกิจเกิดความเจริญรุ่งเรืองควบคู่กันไปอย่างยั่งยืนอย่างแน่นอน

บทที่ 5

ต้นเหตุแห่งความวิบัติของ ความเจริญรุ่งเรือง

เนื้อหาบที่ 5

ต้นเหตุแห่งความวิตกกังวลเรื่อง

5.1 สิ่งที่คนหลงนำมารู้ดีก็อธิค

5.2 ความเสื่อมที่เกิดจากความรู้ดีก็อธิค

5.2.1 เสื่อมตนเอง

5.2.2 เสื่อมกัญญาณมิตร

5.2.3 เสื่อมหมู่คณะ

5.3 หลักการป้องกันความเสื่อม

5.4 วิธีเทียบเคียงการสร้างความตื่นเต้นกับมาตรฐานของพระพุทธองค์

5.5 วิธีการควบกัญญาณมิตร และปوارณาตัวให้ตักเตือนได้

5.6 วิธีการสร้างอริยทรัพย์ให้เกิดขึ้นในตนเพื่อป้องกันความเสื่อมทั้งในโลกนี้
และโลกหน้า

แนวคิด

1. ต้นเหตุแห่งความวิบัติของความเจริญรุ่งเรือง ที่อยู่แล้วกลับต้องพินาศไป ก็คือ “ทิภูมิมานะ” หรือ “ความอวดดีอ้อดี” ที่มีอยู่ในตัวเรา

มานะ คือ ความถือตัว เย่อหยิ่ง จองหอง ความอวดดีอ้อดีที่มีอยู่ในตัว ในที่นี้คือ ถือตัว ว่าตัวเองมีดีอยู่แล้วไม่คิดจะแก้ไขปรับปรุงตนเอง และไม่ยอมรับฟังในสิ่งที่ดีมีประโยชน์ที่ผู้รู้แนะนำสั่งสอน

2. สิ่งที่คนหลงนำมาอวดดีอ้อดี

- 1) ชาติธรรมญาณ
- 2) ทรัพย์สมบัติ
- 3) รูปร่างหน้าตา
- 4) ความรู้ความสามารถ
- 5) ยศตำแหน่ง
- 6) บริวาร

3. ความเสื่อมที่เกิดจากความอวดดีอ้อดี

1) เสื่อมตนเอง คือ ความรู้ และคุณความดีที่เคยมีอยู่ในตนค่อยๆ ลดลงไป และไม่สามารถเพิ่มเติมความรู้ และความดีใหม่ๆ เข้าไปในตัวได้

2) เสื่อมกällyanamित्र bुคคลไดก์ตามที่มีความอวดดีอ้อดี ย่อมมองว่าตนเองมีดีกว่าคนอื่น ดูถูกคนอื่นว่าไม่คู่ควรที่จะว่ากันล่าว่าสั่งสอนตัว และเมื่อมีความคิดอย่างนี้อยู่ในใจ ในที่สุด ก็จะมาความโตของตนเอง จนทำให้ผู้นั้นขึ้นทางข้างตัวเอง คนประเภทนี้จึงกล้ายเป็นคนไม่มีคนควบค้าสมาคมด้วย

3) เสื่อมหมู่คณะ หมู่คณะไดก์ตามที่มีคนอวดดีอ้อดีหมู่คณะนั้นย่อมมีความสั่นคลอนเกิดขึ้นอยู่ภายในวันที่จะแตกและพังลงไม่วันใดก็วันหนึ่งซึ่งเกิดจากความเสื่อมตนเอง และเสื่อมกällyanamित्र ดังที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งยังส่งผลต่อหมู่คณะอีกด้วย

4. หลักการป้องกันความเสื่อม

1) หมั่นตรวจสอบการสร้างความดีของตนเอง และเทียบเคียงกับการสร้างความดีที่เป็นมาตรฐานของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

- 2) หมั่นคบกับญาณมิตรและเข้าไปป่าวารณาตัวให้ตักเตือนได้ในยามประมาท
- 3) หมั่นสร้างอริยทรัพย์ให้เกิดขึ้นภายในตนเพื่อสร้างหลักประกันความเลื่อมทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

5. วิธีเที่ยบเคียงการสร้างความดีของตนเองกับมาตรฐานของพระพุทธองค์

ระหว่างที่เรากำลังฝึกฝนตนเองอยู่นี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงให้นำตนเองไปเที่ยบเคียงกับมาตรฐานของการสร้างบำรุงของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่อาชีวิตเป็นเดิมพันในการสร้างความดี อย่างถูกหลักวิชา โดยทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และตั้งใจทำให้ยั่งยืนไปนั้นก็คือ การบำเพ็ญกรรมีทั้ง 10 ประการของพระองค์

6. วิธีการคบกับญาณมิตร และป่าวารณาตัวให้ตักเตือนได้ มีดังนี้

- 1) หาครูดีให้พบ
- 2) พังคำท่านให้ชัด
- 3) ตรองคำท่านให้ลึก
- 4) ปฏิบัติตามคำท่านให้ครบ

7. วิธีการสร้างอริยทรัพย์ให้เกิดขึ้นในตนเพื่อป้องกันความเลื่อมทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

การป้องกันความเลื่อมที่จะเกิดขึ้นทั้งในโลกนี้และโลกหน้าได้นั้น เราต้องอาศัยการสร้างอริยทรัพย์ให้เกิดขึ้นในตัวของเราด้วยเพื่อเป็นหลักประกันที่มั่นคงไม่ให้ความเลื่อมเกิดขึ้นอีกทั้งต่อตัวเอง ทรัพย์ และหมู่คุณะ ไม่ว่าจะเป็นในโลกนี้หรือโลกหน้า

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจถูกในเรื่องต้นเหตุแห่งความวิบัติ
2. เพื่อให้นักศึกษาสามารถถอดใจหายถึงความเลื่อมที่เกิดจากความอวดดีอีดีได้
3. เพื่อให้นักศึกษาสามารถถอดใจหายเทียบเที่ยงความดีของตนกับมาตรฐานของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้
4. เพื่อให้นักศึกษาสามารถถอดใจหายวิธีการคบมิตรและทำตนเป็นมิตรที่ดีได้
5. เพื่อให้นักศึกษาสามารถสร้างอริยทรัพย์ให้กับตนเองได้

บทที่ 5

ต้นเหตุแห่งความวิบัติของความเจริญรุ่งเรือง

จุดอ่อนของคนที่สร้างตัวสร้างฐานะทางเศรษฐกิจได้สำเร็จแล้ว คือมักหลงตัวเองว่า “ตนเองดีกว่าคนอื่นแล้ว” จึงลืมคิดไปว่าแท้จริงแล้วตนเองยังไม่หมดกิเลส เพราะทราบได้ที่ยังไม่บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ กิเลสในใจย่อมยังเป็นเหมือนหญ้าที่ถูกหินทับไว้พอยกกำอนหินออกเมื่อไหร่ หญ้าก็งอกใหม่ได้ทันที

ความหลงตัวเองจนกลายเป็นความอวดดีอือดี เรียกว่า “ทิภูมิมานะ” คนมีทิภูมิมานะจะมีพฤติกรรมไม่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น หรือไม่รับฟังคำตักเตือนของใครๆ ทั้งนั้น เมื่อใครแนะนำประโยชน์อะไรไม่ได้ ตักเตือนภัยใดๆ ไม่ได้ จึงไม่มีใครอยากรีบต่อ คนดีมีความสามารถถกเถียงหนึ่งห่างไกลออกจากไปหมด คนที่อยู่ใกล้ก็มีแต่คนที่ไม่กล้าขัดใจ ทำให้ขาดความรอบคอบในการทำงานต่างๆ เป็นเหตุให้ประพฤติผิดชอบไปต่างๆ นานา ผลสุดท้ายชีวิตที่เคยรุ่งโรจน์ก็กลับเต็มไปด้วยปัญหาอย่างหนักไม่ออก ความเลื่อมต่างๆ ก็เข้ามาแทนที่ หน้าที่การงานที่เคยเจริญรุ่งเรืองก็กลับตกต่ำอย่างน่าใจหาย ซึ่งแม้แต่เจ้าตัวเองก็ยังไม่อยากเชื่อว่าจะเกิดขึ้นจริงๆ กับชีวิตของตนเอง

เพราะฉะนั้น ต้นเหตุแห่งความวิบัติของความเจริญรุ่งเรือง คือ “ทิภูมิมานะ” หรือ “ความอวดดีอือดี” ที่มีอยู่ในตัวเรานี่เอง

มานะ คือ ความอือด้วยความภูมิใจ ของมอง ความอวดดีอือดีที่มีอยู่ในตัว ในที่นี้คือ อือด้วยความมีดีอยู่แล้วไม่คิดจะแก้ไขปรับปรุงตนเอง และไม่ยอมรับฟังในสิ่งที่ดีมีประโยชน์ที่ผู้รู้แนะนำสั่งสอน

5.1 สิ่งที่คนหลงนำมารู้สึก

1. ชาติترรภูล คือคิดว่า ตระกูลของเราเป็นตระกูลใหญ่ เชือสายผู้เดิมเช่า พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ที่ผ่านมาจะก่อรุ่นก์ตาม มีชื่อเสียงโด่งดังมาตลอด คนอื่นจะมาเทียบกับเราได้อย่างไร เมื่อหลงตัวเองถือว่าตนมีชาติตรรภูลสูงกว่า ตีกว่าผู้อื่น ความอวดดีอือดีจึงเกิดขึ้น

2. ทรัพย์สมบัติ คือคิดว่า ทรัพย์สินของเรามีมาก อยากได้อะไรก็ได้

จะชี้อจะหาอะไรได้อย่างใจ ไม่เห็นต้องไปป้อ หรือไปเกรงใจใคร เมื่อลงตัวเองคิดว่า ตนมีทรัพย์สมบัติมากกว่าผู้อื่นเข่นนี้แล้ว ความอดดีอีกดีจึงเกิดขึ้น

3. รูปร่างหน้าตา คือคิดว่า ตนเองรูปร่างหน้าตาดีกว่าคนอื่น ใจจะมีหน้าตาดีกว่าฉัน เป็นไม่มี เมื่อลงถือตัวว่าตนมีรูปร่างหน้าตาดีกว่าผู้อื่นเข่นนี้แล้ว ความอดดีอีกดีจึงเกิดขึ้น

4. ความรู้ความสามารถ คือคิดว่า ตนมีความรู้สูง ระดับปริญญาโท ปริญญาเอก ความรู้ที่ใจคิดว่ายาก ฉันก็เรียนจนสำเร็จมาแล้ว คิดว่าใครๆ ก็สู้เราไม่ได้ เมื่อลงตนมองว่า ตนมีความรู้ความสามารถสูงกว่าผู้อื่น ความอดดีอีกดีจึงเกิดขึ้น

5. ยศตำแหน่ง คือคิดว่า ตัวเรานี้มีตำแหน่งสูงแล้ว เป็นถึงผู้อำนวยการ เป็นถึงอธิบดี เป็นถึงปลัดกระทรวง มีตำแหน่งสูงขนาดนี้แล้วใจจะมาแน่เท่าฉัน เมื่อลงตัวเองว่าตนมียศ มีตำแหน่งสูงกว่าคนอื่น ความอดดีอีกดีจึงเกิดขึ้น

6. บริวาร คือคิดว่า พรรคพวงตัวเองมีมาก ลูกน้องมีเยอะแยะไม่มีใจจะมากล้าชัดใจ หรือกล้ากำเริบเลิบسان เมื่อลงถือว่าตัวมีบริวารมากกว่าผู้อื่นความอดดีอีกดีจึงเกิดขึ้น

คนทั่วไปมักหลงยึดเอาสิ่งต่างๆ 6 ประการนี้ เป็นข้อถือดีของตัว ไม่เคยคิดว่าสิ่งต่างๆ นั้น มันไม่จริงยังยืน ทุกอย่างไม่มีอะไรที่แน่นอน ไม่ใช่ของเราริบ ฯ เป็นเพียงสิ่งสมมติขึ้นมา เท่านั้น แต่สิ่งที่จะอยู่กับตัวเรา และช่วยให้เราพ้นทุกข์ได้อย่างแน่นอนนั้นก็คือความดีในตัว ของเรานั่นเอง

5.2 ความเสื่อมที่เกิดจากความอดดีอีกดี

5.2.1 เสื่อมตนเอง

เสื่อมตนเอง คือ ความรู้ และคุณความดีที่เคยมีอยู่ในตนค่อยๆ ลดลงไป และไม่สามารถเพิ่มเติมความรู้ และความดีใหม่ๆ เข้าไปในตัวได้ ซึ่งมีอยู่ 2 ประการด้วยกัน คือ

1) เสื่อมจากความไม่ประมาท

ความไม่ประมาท คือ การมีสติกับตัวอยู่เสมอไม่ว่าจะคิด พูด ทำสิ่งใดก็ตามจะไม่ยอมพลาดโอกาสในการทำความดี และไม่พลั้งไปทำความช่วยอย่างเด็ดขาด แต่เมื่อได้ก็ตามที่มีความอดดีอีกดี ก็จะเกิดความประมาท คิดว่าตัวเองดีอยู่แล้ว เก่งอยู่แล้ว มีความสามารถสูง อยู่แล้ว ใครเตือนใจสอนก็ไม่ฟัง ซึ่งจะทำให้เกิดโทษต่างๆ ตามมา คือ

- ขาดความระมัดระวังในการทำกิจการทั้งหลาย ทำให้เกิดความเสียหายต่างๆ ตามมา
- ขาดการยับยั้งตนของไม่ให้ตกไปในทางเสื่อม หรือมัวแต่ลุ่มหลงมัวเม่า กับสิ่งที่ไม่ใช่สาระ

- ขาดความจริงจังกับงาน ไม่ใส่ใจในการทำงาน ซึ่งจะทำให้พลาดประโยชน์ที่สมควรจะได้ เสื่อมจากทรัพย์ที่ร้อยเบื้องหน้า
 - ขาดความสำนึกราหูหน้าที่ของตน ทั้งสิ่งที่ทำไปแล้ว และยังไม่ได้ทำ
 - ขาดความละเอียดรอบคอบในการทำงาน เป็นต้น

2) เสื่อมจากกุศลกรรมบถ 10

กุศลกรรมบถ เป็นธรรมะที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอน เพื่อความเจริญในตัวของบุคคล ประกอบด้วยธรรม 10 ประการ คือ

1. เว้นจากการฟ่าสัตว์
2. เว้นจากการลักทรัพย์
3. เว้นจากการประพฤติผิดในการ
4. เว้นจากการพูดเท็จ
5. เว้นจากการพูดล่อเลี้ยด
6. เว้นจากการพูดคำหยาบ
7. เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ
8. ไม่โลภอย่างได้ของผู้อื่น
9. ไม่พยาบาทปองร้ายผู้อื่น
10. มีความเห็นถูก (สัมมาทิปฏิ)

คุณธรรมทั้ง 10 ประการนี้ ทุกคนยอมต้องฝึกฝนให้มีขึ้นในตน โดยเฉพาะผู้นำ และผู้ที่บำเพ็ญประโยชน์แก่ส่วนรวม จะต้องฝึกให้มีในตน เพื่อให้มีพื้นฐานใจที่ดี มีมาตรฐานความคิดที่ถูกต้อง และให้การทำงานได้ผลดี แต่ถ้าใครก็ตามมีความอวดดีอือดี จะทำให้ไม่สามารถดำรงอยู่ในกุศลกรรมบถได้ เพราะขาดความคิดว่าการกระทำที่ตนทำลงไปนั้นดี และถูกต้องแล้วไม่ยอมรับฟังคำแนะนำสั่งสอนจากบุคคลรอบข้าง ยิ่งถ้าบุคคลนั้นมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานทรัพย์มาก ก็จะมีโอกาสพลาดพลังไปทำสิ่งที่ผิดเพิ่มขึ้นได้มากเช่นกัน เพราะมีวินิจฉัยผิด ไม่มีหลักการ ที่เป็นแนวความคิดที่ถูกต้อง แล้วยิ่งถ้าไม่มีใครอยากจะเข้ามาแนะนำสั่งสอนให้ด้วยแล้ว ในที่สุดก็จะกลایเป็นการทำลายความดีในตัวของเราอีก

5.2.2 เสื่อมกัลยาณมิตร

บุคคลได้ก็ตามที่มีความอวลดีอีกดี ย่อมมองว่าตนเองมีดีกว่าคนอื่น ถูกอกคนอื่นว่าไม่คุ้คุรที่จะว่ากล่าวสั่งสอนตัว และเมื่อมีความคิดอย่างนี้อยู่ในใจ ในที่สุดก็จะมาความต้องทนเอง จนทำให้ผู้นั้นขึ้นชั้นตัวเอง คนประเภทนี้จึงกล้ายเป็นคนไม่มีคุณค่าสำคัญด้วย ซึ่งเป็นเหตุแห่งความเสื่อม มีอยู่ 2 ประการด้วยกัน คือ

1) เสื่อมปัญญา

คนที่อวลดีอีกดีจะคิดอยู่ในใจเสมอว่าตนเองมีดีกว่าบุคคลอื่นๆ ทำให้คระพูดอะไรไม่ฟังทั้งสิ้น ดังนั้นจึงกล้ายเป็นคนขาดความกระตือรือร้นในการฝึกฝนตนเอง ขาดความสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และขาดการรับฟังสิ่งต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์แก่ตน ทั้งความอวลดีอีกดีที่มีอยู่ในตนจะทำให้ไม่ใครอยากรเข้าใกล้หรือแนะนำสิ่งที่มีประโยชน์ให้ เพราะคิดว่าบอกไปก็คงจะไม่เกิดประโยชน์ทั้งยังอาจถูกดูหมิ่นกลับมาอีกด้วย ในที่สุดก็จะเสื่อมปัญญา ดวงปัญญาที่มีก็จะคับแคบลงทั้งยังไม่รับความรู้ ความดีหรือสิ่งที่มีประโยชน์เพิ่มเข้าไปอีก ทำให้ในที่สุดก็จะกล้ายเป็นคนโน่นที่ไม่มีใครอยากคบหาด้วย

2) เสื่อมความปลดภัย

เมื่อไม่มีใครอยากรคบหาด้วยแล้ว เมื่อมีสถานการณ์ใดๆ เกิดขึ้นย่อมไม่มีใครอยากรบกอกทั้งตนเองก็ไม่คิดจะตามใคร จึงทำให้ไม่สามารถรับรู้ข่าวสารความเป็นไปต่างๆ ที่เกิดขึ้น อย่างกะทันหันได้ จึงทำให้ไม่ทันได้ระวังตัว เพื่อทางานป้องกัน หรือเตรียมการรับมือไว้ล่วงหน้า ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดอันตรายทั้งต่อตนเอง ครอบครัว หรือธุรกิจที่ตนมีอยู่ได้

นอกจากนี้คนที่มีความอวลดีอีกดี ถ้าหากบุคคลอื่นรู้ว่าจะมีภัยใดๆ มาถึงตัว หรือมีคนคิดร้าย เขาย่อมไม่บอก ไม่สนใจ และไม่คิดที่จะยื่นมือเข้าช่วยเหลือ เพราะคิดว่าคงเก่งอยู่แล้ว คงสามารถเอาตัวรอดได้ คนที่อวลดีอีกดียอม hacoma ความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินได้ยาก

5.2.3 เสื่อมหมู่คณะ

หมู่คณะได้ก็ตามที่มีคนอวลดีอีกดีหมู่คณะนั้นย่อมมีความลั่นคลอนเกิดขึ้นอยู่ภายใน รอวันที่จะแตกและพังลงไม่วันใดก็วันหนึ่ง ซึ่งเกิดจากความเสื่อมตนเอง และเสื่อมกัลยาณมิตร ดังที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งยังส่งผลต่อหมู่คณะอีกด้วย ความเสื่อมที่เกิดขึ้นกับหมู่คณะนี้ แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1) เสื่อมจากยศเพระอคติ 4

การที่เสื่อมจากยศเพระอคติ 4 เนื่องจาก เมื่อบุคคลได้ก็ตามมีความอวดดีอื้อฉีด ในตน ย่อมเชื่อในการตัดสินใจและการกระทำของตนเอง ไม่ฟังเสียงของบุคคลรอบข้าง จนทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมเกิดขึ้นในหมู่คณะ ซึ่งก็คือ เกิดอคติขึ้นนั่นเอง

อคติ 4 ประกอบด้วย

1. ลำเอียงเพราะรัก คือ การกระทำสิ่งที่อื้อประโยชน์ต่อบุคคลที่มีความรักใคร่ ชอบพอกัน ไม่ว่าจะเป็นการให้ยกีด ให้ลาภกีด รวมไปถึงการเลื่อนตำแหน่งหรือการตัดสินความอื่นๆ ด้วยความพอใจ รักใคร่ โดยไม่คำนึงถึงความเป็นธรรม รวมถึงรักทรัพย์สมบัติมาก จนยอมเสียความเป็นธรรม

2. ลำเอียงเพราะชัง คือ การกระทำสิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์หรืออาจเกิดผลเสียต่อบุคคลที่ไม่ชอบพอ หรือเกลียดชังกัน โดยการไม่ให้ยกีด หรือการไม่ให้ลาภกีด รวมถึงการตัดสินความต่างๆ ด้วยอำนาจของความเกลียดชัง จนทำให้เสียความเป็นธรรม

3. ลำเอียงเพราะความหลง คือ การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งลงไปด้วยความไม่รู้ หรือขาดปัญญาพิจารณา ไม่ต่อรองให้รอบคอบก่อน ทั้งการให้ลาภยศและไม่ให้ก็ตาม หรือการตัดสินเรื่องราวต่างๆ ด้วยอำนาจความโง่เขลา ทำให้เสียความเป็นธรรม

4. ลำเอียงเพรากลัวภัย คือ การกระทำสิ่งที่ไม่ควรทำ หรือทำในสิ่งที่ผิด ด้วยความกลัวและหวั่นไหว ต่อภัยที่จะมาถึงตัว ด้วยอำนาจแห่งความกลัวจึงทำให้เสียความเป็นธรรม

อคติ 4 เหล่านี้หากเกิดแก่บุคคลในหมู่คณะได้ก็ตาม ย่อมจะนำมาซึ่ง ความร้าวฉาน ในองค์กร ทำให้เกิดการแตกความสามัคคีขึ้นในหมู่คณะ ซึ่งจะทำให้เสื่อมจากยศในที่สุด เพราะเมื่อไม่เกิดความเป็นธรรมขึ้นในหมู่คณะ คนที่ตั้งใจทำงานก็ทนอยู่ไม่ได้ ในที่สุดก็ต้องใจลาออกจากไป ในที่สุดหมู่คณะนั้นก็ขาดคนที่มีความสามารถ ทำให้ชื่อเสียงที่เคยมีเคยได้ หมดไป

2) เสื่อมจากทรัพย์เพระอบายมุข 6

เมื่อบุคคลที่ความอวดดีอื้อฉีด คนที่อยู่รอบข้างด้วยได้นั้น ย่อมเป็นคนหัวอ่อนหรือ เป็นพวกชอบประจบสอพลอ หัวงประโยชน์จากบุคคลนั้น ดังนั้นความอวดดีอื้อฉีด ย่อมทำให้เขาเสื่อมจากทรัพย์ เพระอบายมุข 6 นั่นเอง

奥巴ຍมุข 6 ประกอบด้วย

1. ดีมนำเม้า โทษของการดีมนำเม้า คือ ย่อมเลียทรัพย์ทันตาเห็น นอกจากนั้น ยังทำให้เสียสุขภาพ เสียชื่อเสียง และปัญญา yang เสื่อมถอยอีกด้วย
2. เที่ยวกางคืน โทษของการเที่ยวกางคืน คือ ซึ่ว่าไม่คุ้มครองตนเอง และครอบครัว เพราะอาจเกิดอันตรายขึ้นได้ ทั้งเป็นที่น่าระแวงของผู้อื่น เพราะจะทำให้เรามีภาพลักษณ์ที่ไม่ดี และย่อมเสียทรัพย์จากการเที่ยวบิน
3. เที่ยวดูมหรสพ โทษของการเที่ยวดูมหรสพ คือ ทำให้เสียทั้งทรัพย์ทั้งค่าใช้จ่าย รวมทั้งเสียเวลาที่ต้องไป และเสียการเสี่ยงานซึ่งก็คือ เงินที่ควรจะได้ ในที่สุดก็จะเกิดปัญหาเศรษฐกิจขึ้นทั้งในครอบครัวและหมู่คณะตามมา
4. เล่นการพนัน โทษของการเล่นการพนัน คือ ผู้ที่ชนะเมื่อนำทรัพย์ไป ผู้แพ้ ย่อมรู้สึกเสียดาย และแคนนเคืองผู้ชนะ ซึ่งจะเป็นการทำลายความเชื่อถือของเรา เพื่อพยายามหาทาง เอกกลับคืน และย่อมเป็นการเสียทรัพย์ในปัจจุบัน ทั้งอาจมีปัญหารื่องการเงินตามมาอีก
5. คบคนชั่วเป็นมิตร การคบคนชั่วเป็นมิตรย่อหน้าชี้ความเสื่อมทุกประการ เมื่อบุคคลใดก็ตามมีคุณพลาเป็นมิตรแล้ว ย่อมจะทำให้สามารถพลาดพลังไปทำความชั่วต่างๆ ขึ้นได้ ซึ่งก็คือ การพลาดไปประกอบ奥巴ຍมุข 6 นั้นเอง ทั้งยังติดนิสัยที่ไม่ดีมาอีก ในที่สุด นอกจะเสียทรัพย์แล้วยังเสียผู้เสียคนอีกด้วย
6. เกี่ยจคร้านการทำงาน โทษของการเกี่ยจคร้าน ไม่ยอมทำงาน หรือทำงาน ค้างค้าง ย่อมเป็นคนที่ปล่อยเวลาให้ผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ ย่อมทำให้พลาดโอกาสในการได้ทรัพย์มา แล้วยังทำให้ทรัพย์ที่มีอยู่นั้นล่ออยหลอลงไป ในที่สุดก็จะกลายเป็นคนที่ตายแล้ว ทั้งจากความคิดและความดี

ดังนั้น การอวดดีอ้อดี ใครเตือนใครสอนไม่ยอมรับฟังจึงเป็นสาเหตุหลักในการนำไปสู่奥巴ຍมุข ทรัพย์สมบัติที่หมายความยากลำบากต้องพังพินาศไป ทั้งยังอาจก่อให้เกิดหนี้สินตามมาไม่รู้หมดสิ้น และที่สำคัญยังเป็นหนทางที่มุ่งหน้าไปสู่奥巴ຍอีกด้วย

3) เสื่อมบริวารพระขาดสังคหวัตุ 4

การที่บุคคลอวดดีอ้อดีนั้น ย่อมไม่สนใจว่าใครจะมองตนเองอย่างไรทั้งไม่สนใจว่า ใครจะเป็นตายร้ายดีอย่างไร เพราะคิดว่าตนเองสามารถเอาตัวรอดได้ จึงไม่สนใจพรรคพวงเพื่อนฝูงบริวาร ทำให้ขาดสังคหวัตุ 4 ซึ่งเป็นคุณธรรมสำหรับครองใจคนนั้นเอง

สังคหวัต 4 ประกอบด้วย

1. งาน
2. ปิย瓦จา
3. อัตถจริยา
4. สมานตตตา

คนที่ไม่มีสังคหวัตถุ 4 นี้ ย่อมไม่สนใจในการแบ่งปันสิ่งของ

เมื่อมีคนได้รับความเดือดร้อนก็ไม่ให้ความช่วยเหลือ ใช้คอมพิวเตอร์ที่ไม่ถอนน้ำใจคนฟัง ชอบนินทาว่าร้าย หรือวางแผนกับที่เป็น คือ มีความประพฤติที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น คนที่ขาดดือถือดี ย่อมไม่มีเพื่อนฝูงบริวารที่ดีคบค้าสมาคมด้วย

คนที่เสื่อมจากบริวารนั้น เวลาไม่เรื่องที่ต้องการคนค่อยช่วยเหลือย่อมไม่มีผู้ใดยืนมือเข้าช่วยเหลือ ไม่มีใครแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้ทั้งยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากคนรอบข้าง อีกด้วย

หมู่คณะได้ก็ตามหากมีแต่คนขาดดือถือดี หรือมีคนowardดือถือดีเป็นหัวหน้าแล้ว ก็จะทำให้เกิดความแตกแยกขึ้นในหมู่คณะนั้น เพราะจะเป็นพวกรที่ชอบowardเป็น จะทำอะไรตามใจตนเอง ทำให้หมู่คณะขาดระเบียบวินัย ในที่สุดหมู่คณะนั้นก็ล้มลายลง

5.3 หลักการป้องกันความเสื่อม

1. หมั่นตรวจสอบการสร้างความดีของตนเอง และเทียบเคียงกับการสร้างความดีที่เป็นมาตรฐานของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่าตนเองมีข้อบกพร่องมากน้อยอย่างไร และควรปรับปรุงแก้ไขด้วยวิธีการใด เพื่อหลีกเลี่ยงความเสื่อม และสร้างความเจริญให้มีขึ้นในตัว

2. หมั่นคบกับ yatana มิตรและเข้าไปป่าวณาตัวให้ตักเตือนได้ในยามประมาณ เป็นการลดทิภูมิในตัวเอง ทั้งยังเป็นการฝึกฝนตนเอง และสร้างโอกาสที่จะถ่ายทอดคุณธรรมความรู้ที่เขามีอยู่มาสู่ตัวเรา

3. หมั่นสร้างอริยทรัพย์ให้เกิดขึ้นภายในตนเพื่อสร้างหลักประกันความเสื่อม ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

5.4 วิธีเที่ยบเคียงการสร้างความดีของตนเองกับมาตรฐานของ พระพุทธองค์

การเที่ยบเคียงการสร้างความดีนั้นก็คือ การเปรียบเที่ยบพุทธิกรรมที่เราทำ จนเคยชิน เป็นประจำ ทั้งทางกาย วาจา ใจ หรือที่ใช้คำว่า นิสัย

โดยในที่นี้เพื่อการป้องกันความเลื่อม และทำลายความอวดตื้อถือดีในตัวของเรา เราต้อง ฝึกตัดใจแก่ไขพุทธิกรรมที่ไม่ดีเหล่านั้น โดยการเลือกคิด พูด ทำแต่สิ่งที่ดีๆ เพื่อกำจัดนิสัยที่ ไม่ดีในตัวเรารอ กอกไป

การที่จะสามารถลดทิภูมิในตัวของเราได้ เราต้องเอาชีวิตเป็นเดิมพันในการทำความดี จึงจะสามารถลดทิภูมิมานะในตัวเองได้อย่างเต็ดขาด ซึ่งก็คือ การสร้างบารมีนั้นเอง

ในระหว่างที่เรากำลังฝึกฝนตนเองอยู่นี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงให้นำตนเองไป เที่ยบเคียงกับมาตรฐานของการสร้างบารมีของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เอาชีวิตเป็นเดิมพันใน การสร้างความดี อย่างถูกหลักวิชา โดยทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และตั้งใจทำให้ยิ่งๆ ขึ้นไป นั่นก็คือ การบำเพ็ญบารมีทั้ง 10 ประการของพระองค์

บารมี 10 ประการ

1. ทานบารมี คือ การเสียสละ ทั้งสละทรัพย์ สละอวัยวะ จนกระทั้งถึงสละชีวิต การ สละนั้น ต้องเป็นการตัดใจ สละออกโดยไม่มีเยื่อใย และไม่วูบลึกลεียดายในลิ่งที่ได้สละออกเป็น ทานแล้ว ทั้งยังมีจิตใจชุ่มน้ำใจอ่อนเอibe ใจจากการเสียสละนั้น และมีความเต็มใจและตั้งใจที่จะทำ ให้ยิ่งๆ ขึ้นไป โดยไม่กลัวต่อความยากลำบาก อุปสรรคต่างๆ หรือแม้กระทั้งมรณภัยที่จะเกิดขึ้น

2. ศีลบารมี คือ เป็นการรักษาความเป็นปกติของมนุษย์ไว้ จุดประสงค์เพื่อคุ้มครอง ชีวิตของผู้อื่น ให้ความปลอดภัยกับทรัพย์สินของผู้อื่น ให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ให้ความ เชื่อใจกันและให้ตนเองมีสติอยู่เสมอไม่ประมาทการรักษาศีลนี้จะต้องทำอย่างเอาชีวิตเป็นเดิมพัน ไม่ว่าจะต้องสละชีวิตก็ตามย่อมไม่ทำผิดศีล ทั้งยังมีจิตใจที่ปลื้มปีติกับการรักษาศีลนั้น

3. เนกขัมมบารมี คือ การอุกบวช ปลีกตัวออกจากครอบครองเรือน ที่เปรียบเสมือน เครื่องพันธนาการ ทั้งยังเป็นการฝึกตัวไม่ให้ยึดติดในลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ที่เกิดจากความคุณ ทั้ง 5 นอกจากจะปลีกตัวออกจากมาแล้ว ยังต้องมีใจให้ชุ่มน้ำใจกับการบวช มีปีติทุกครั้งที่ พิจารณาเนกถึงข้อวัตรปฏิบัติของตน และมีจิตใจที่แน่วแน่เด็ดเดี่ยวในการบำเพ็ญเนกขัมมบารมี

4. ปัญญาการมี คือ เป็นการแสวงหาความรู้เพื่อทำลายอวิชา คือความไม่รู้ออกไปจากใจของบุคคลนั้น เริ่มต้นจากการแสวงหาความรู้จากผู้มีความรู้ต่างๆ โดยไม่เกี่ยงว่าคนคนนั้นจะเป็นใครมาจากไหน ขอให้มีความรู้จริงในสิ่งที่เราต้องการจะศึกษา แล้วลงมือศึกษา ฝึกฝนตนเองอย่างสุดความสามารถ แล้วนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาพิจารณา ไตร่ตรอง ทดลองด้วยตนเอง และสุดท้ายก็คือ การเจริญสมารถภาพานา โดยอาชีวิตเป็นเดิมพันเพื่อขัดความไม่รู้ออกไปจากใจของเรารอย่างลึกลึกลึกลึก

5. วิริยบารมี คือ ความเพียรพยายามในการสร้างความดีทุกรูปแบบ และมีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงตนเอง ในการแก้ไขปรับปรุงตัวและเว้นความไม่ดีที่เคยทำมาแล้ว และกล้าคิดกล้าทำ สิ่งที่จะสามารถฝึกฝนตนเองในการสร้างความดีทวนกระแลโก อย่างอาชีวิตเป็นเดิมพัน

6. ขันติบารมี คือ การสร้างความอดทนทางร่างกาย เพื่อควบคุมสติไว้ให้ประพฤติในทางที่ชอบ และอดทนทางจิตใจต่อสิ่งเย้ายวนต่างๆ เพื่อไม่ให้ตกอยู่ภายใต้อำนาจกิเลส เป็นความอดทนที่จะชำระกิเลสในตัว ไม่หวั่นไหวโลกธรรม 8 คือ มีลักษณะ เชื่อมลาภ มียศ เสื่อมยศ สรรเสริฐ นินทา โดยยังสามารถรักษาใจให้เป็นปกติ ไม่ปล่อยตัวเองไปตามอำนาจกิเลส

7. สัจจบารมี คือ ความจริง จริงต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่เราต้องเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ถ้าจะทำอะไรแล้วต้องทำให้สุดฝีมือ ไม่เป็นคนโลเล เป็นคนที่พูดอย่างไหนทำอย่างนั้น และทำอย่างไหนก็พูดอย่างนั้น รวมทั้งมีความตั้งใจมั่น ที่จะไม่อกอกอกเล่นทางการสร้างความดี โดยอาชีวิตเป็นเดิมพัน ไม่หวั่นไหวในอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น

8. อธิษฐานบารมี คือการตั้งจิตมั่นในการวางแผน และทำให้ได้ตามแผนที่วางเอาไว้ โดยตัดสินใจอย่างเด็ดเดี่ยวไม่ว่าจะทำอะไรก็ตาม ต้องทำอย่างเต็มที่ให้สำเร็จให้ได้ ในการทำความดีแม้ว่าจะต้องพบกับอุปสรรคมากน้อยเพียงใดก็ตาม ต้องไม่หวั่นไหว ต้องทำให้สำเร็จโดยไม่มีข้อแม้เงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น แม้ว่าจะต้องอาชีวิตเป็นเดิมพันก็ตาม

9. เมตตาบารมี คือ การตั้งจิตเมตตาต่อทุกคนโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง มีความปราณາดีต่อทุกๆ คน และสุดยอดของความเมตตา ก็คือถ้าเห็นใครทำอะไรไม่ถูกต้อง ทำในสิ่งที่ไม่ถูกไม่ควร ทำให้เกิดความเสียหาย ทั้งต่อตนเองหรือบุคคลอื่น ก็กล้าที่จะเข้าไปตักเตือนด้วยจิตเมตตาปราณາดี แม้รู้ว่าเข้าจะกรอที่ถูกตักเตือนก็ตาม

10. อุเบกขabarมี คือ การวางแผนให้เป็นกลาง สงบ เป็นการฝึกตัวไม่ให้เกิดความลำเอียง ทั้งไม่ลำเอียงเข้าข้างตนเอง และไม่ลำเอียงเข้าข้างคนอื่น ไม่มีความยินดียินร้ายด้วยความชอบหรือความชัง ให้ความเสมอหน้ากัน และไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นก็ยังรักษาใจให้เป็นปกติอยู่ได้

การสร้างบารมีนั้นนอกจاتัวเราจะต้องเอาชีวิตเป็นเดิมพันแล้ว ยังต้องคำนึงถึงหมู่คณะของเราเมื่อเรารู้แล้วว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ดีเราต้องบอกให้เขาได้รับทราบ และกล้าที่จะแนะนำตักเตือนกัน เพื่อที่เราจะได้อยู่ร่วมกันในหมู่คณะนั้นอย่างมีความสุข

เมื่อเราเปรียบเทียบการสร้างความดีของตัวเรา กับ มาตรฐานของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว เรายังรู้ว่าต้นแบบที่สมบูรณ์นั้นเป็นอย่างไร และเป็นได้โดยวิธีการใด เราจะคลายความอวดดือถือตัวเองที่มีอยู่ในตัวเรา แล้วหมั่นฝึกฝนตนเองเพื่อกำจัดนิสัยที่ไม่ดีให้หมดไปจากตัวของเรา เพื่อที่สักวันหนึ่งเราจะกลายเป็นบุคคลที่เป็นมาตรฐานได้เช่นเดียวกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นเอง

5.5 วิธีการควบกัลยาณมิตร และปوارณาตัวให้ตักเตือนได้

เมื่อรู้จักถึงวิธีการในการสร้างความดี และ มาตรฐานที่เป็นต้นแบบในการสร้างความดีแล้ว เราจะต้องหา กัลยาณมิตรเพื่อปوارณาตัว ให้เข้าสามารถว่ากล่าวตักเตือนเรา เพื่อเป็นการลดความอวดดือถือตัวของเรา ทำให้เขาร้องที่จะให้คำปรึกษากับเราในการสร้างความดีอย่างเต็มที่ รวมทั้งค่อยตักเตือนเราเมื่อเวลาเราพลาดพลั้งคิดหันเหออกจากเส้นทางการสร้างความดี และค่อยแนะนำหรือเป็นกำลังใจในยามที่เราพบเจอกับอุปสรรค เพื่อให้เราผ่านพ้นอุปสรรคต่างๆ ไปได้ด้วยดี และสร้างบารมีไปได้ตลอดรอบฝั่ง

วิธีการควบกัลยาณมิตร มีดังนี้

1. หาครูดีให้พบ คือ ไม่ว่าเราจะศึกษาเรื่องใดก็ตาม หรือเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความดีที่มีอยู่ในตัวของเราก็ตาม เราจะต้องหาคนที่มีความรู้ความสามารถในด้านนั้นๆ มาเป็นครูของเราให้ได้ ไม่เช่นนั้นแล้วโอกาสที่จะผิดพลาดหรือล้มเหลว ก็มีมากตามมาด้วยเช่นเดียวกัน และนอกจากนี้ถ้าหากครูผิดยังอาจทำให้เราหลุดออกไปนอกเส้นทางของการแสวงหาความรู้ หรือเพิ่มพูนความดีในตัวของเราได้

2. พึงค้ำท่านให้ชัด คือ เมื่อท่านพูดจา อบรมสั่งสอน หรือว่ากล่าวตักเตือนเราในเรื่องใดก็ตาม ต้องตั้งใจฟังด้วยความเคารพ ไม่ดูหมิ่น และรวมทั้งไม่จ้องจับผิดท่าน เพราะการที่ท่านใช้เวลา many นานนั้นไม่ใช่โอกาสที่จะหาได้ง่ายนัก ดังนั้นเราจึงต้องให้ความสนใจ และใส่ใจในคำของท่านทุกคำ ด้วยความเคารพ เพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้และความดีที่มีอยู่ในตัวท่านมาสู่เราให้ได้มากที่สุด รวมทั้งต้องจับประเด็นหลักการวิธีการปฏิบัติ อย่างชัดเจนให้ได้

รวมทั้งเมื่อมีปัญหาอะไรต้องรับถ่านทันทีไม่ปล่อยผ่าน เพราะเราอาจจะไม่มีโอกาสได้กลับมาถ่านท่านอีก็ได้

3. ต้องคำท่านให้ลึก คือ นำแต่ละประเด็น ที่ครูอธิบายแล้วอธิบายอีก หรือที่ครูเคยย้ำเป็นประจำพิจารณา ให้เข้าใจในเบื้องต้นและผล รวมทั้งความสำคัญในการใช้งานข้อควรระวังต่างๆ ในการลงมือปฏิบัติ รวมทั้งผลได้ผลเสียที่จะตามมาหลังจากได้ลงมือปฏิบัติแล้ว

4. ปฏิบัติตามคำท่านให้ครบ คือ หลังจากที่พิจารณาคำครู่อย่างละเอียดถี่ถ้วนจนเข้าใจดีแล้ว ว่าที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นอย่างไร แล้วจึงลงมือปฏิบัติ อย่างมีสติรอบคอบ ระมัดระวัง ไม่ประมาทดูจะทำไปสู่ความความเสียหาย หรือ ล้มเหลวตามมาได้ ถ้ามีปัญญาสงสัยอย่างไรในการปฏิบัติให้ถ่านครูทันทีไม่ปล่อยผ่าน เพราะถ้าเราไม่แน่ใจแล้วลงมือทำไปแล้วถ้าเกิดความผิดพลาดอาจส่งผลเสียตามมาภายหลังได้

คนที่จะมีความรู้ความสามารถและความต้องการที่ดีอย่างเต็มที่นั้นต้องอาศัยวิธีการดังนี้ท่านนั้นในการฝึกฝนตนเอง เพื่อให้ไปสู่เป้าหมายได้อย่างปลอดภัย

และการที่จะยอมรับโครงสร้างมาเป็นครูได้นั้นต้องอาศัย ใจที่ยอมรับ รวมทั้งฝึกกิเลส ในตัว ข่มความอดีตอถือดีในตัว และในที่สุดก็ต้องข่มใจ เพราะหากเราต้องการจะแก้สิ่งที่ไม่ดีออกไปจากตัวของเราแล้วสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ เราต้องเปลี่ยนนิสัยของเราให้ได้นั้นเอง

5.6 วิธีการสร้างอริยทรัพย์ให้เกิดขึ้นในตนเพื่อป้องกันความเสื่อมทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

การป้องกันความเสื่อมที่จะเกิดขึ้นทั้งในโลกนี้และโลกหน้าได้นั้น เราต้องอาศัยการสร้างอริยทรัพย์ให้เกิดขึ้นในตัวของเราด้วย เพื่อเป็นหลักประกันที่มั่นคงไม่ให้ความเสื่อมเกิดขึ้นอีก ทั้งต่อตัวเอง ทรัพย์ และหมู่คณะ ไม่ว่าจะเป็นในโลกนี้หรือโลกหน้า

อริยทรัพย์ คือทรัพย์อันประเสริฐ ถ้ามีอยู่ในบุคคลใดแล้วจะห่างไกลจากความเสื่อมทั้งต่อตนเอง ทรัพย์สมบัติ และหมู่คณะ มีอยู่ 7 ประการด้วยกัน คือ

1) ศรัทธา คือ ความเชื่อที่ประกอบไปด้วยปัญญา เชื่ออย่างมีสติพิจารณาว่า สิ่งใดควรเชื่อสิ่งใดไม่ควรเชื่อ ศรัทธาขั้นพื้นฐานมีอยู่ 4 ประการ คือ

1. เชื่อกรรม เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง ถ้าทำอะไรแล้วยอมมีผลไม่สูญหาย การกระทำไม่ว่างเปล่า

2. เชื่อในผลของกรรม คือเชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่ว ได้ชั่ว กรรมทำสิ่งใดไว้ยอมได้รับสิ่งนั้นตอบสนอง

3. เชื่อว่าสัตว์มีกรรมเป็นของตน คือเชื่อว่าผลบุญผลบาป กรรมดีกรรมชั่วย่อมติดตามบุคคลผู้ที่นั้นตลอดไป

4. เชื่อว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีจริง คือ เชื่อในปัญญาตรัสรู้ของพระองค์

2) ศีล คือ การรักษา กายวาจา ให้เรียบร้อยเป็นปกติ ไม่เบียดเบียนใคร ให้ความมั่นคงและความจริงใจเชื่อถือได้ ซึ่งเป็นหลักประกันความเป็นมนุษย์ในตัวบุคคล อย่างน้อยต้องรักษาศีล ให้ได้ 5 ข้อ ซึ่งต้องหมั่นทำให้เป็นปกติจนกลายเป็นนิสัยให้ได้

3) หิริ คือ ความละอายต่อการทำบาป ละอายต่อการคิดชั่ว พูดชั่ว และทำชั่ว ต้องหมั่นเตือนตนเองไม่ให้พลาดพลั้งไปทำความชั่วอยู่ตลอดเวลา

วิธีการฝึกให้เป็นคนมีหิริ

1. คำนึงถึงความเป็นคนหรือชาติธรรม ว่าเราอุตสาห์ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ทั้งที่ทำใจจะต้องไปฝ่าสัตว์ หรือขโมยเขากิน ทำการเหมือนสัตว์ เราสูงกว่าสัตว์ตั้งเยอะ เมื่อคำนึงถึงอย่างนี้ หิริกก์เกิดขึ้น

2. คำนึงถึงอายุ ว่าเราอายุปุนนี้แล้วจะมาทำเสียฯ หายฯ ได้อย่างไร จะมาทำผิด เอาตอนนี้ได้อย่างไร หิริกก์เกิดขึ้น

3. คำนึงถึงความดีที่เคยทำ ว่าความดีเราก็เคยทำมากแล้วจะมาทำชั่วเสียตอนนี้ ได้อย่างไร หิริกก์เกิดขึ้น

4. คำนึงถึงความเป็นพหุสูตว่าเรามีความรู้ตั้งขนาดนี้แล้วจะมาทำความชั่วได้อย่างไร หิริกก์เกิดขึ้น

5. คำนึงถึงพระศาสนา ว่าพุทธองค์อุตสาห์สละแม้กระทั้งชีวิตเพื่อตรัสรู้ธรรมมาสั่งสอนพากเรา แล้วเราจะละเลยคำสอนของพระองค์ไปทำชั่วได้อย่างไร หิริกก์เกิดขึ้น

6. คำนึงถึงครูอาจารย์ สถานศึกษา ว่าเราก็ศึกษามีครู สถาบันเราก็มีชื่อเสียงไปทั่วแล้วเราจะทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงได้อย่างไร หิริกก์เกิดขึ้น

4) โอตตปปะ คือ ความกลัวต่อผลของบາป ว่าเมื่อถ้าเราคิดชั่ว พูดชั่ว หรือทำชั่ว ไปแล้ว สิ่งที่ตามมาคือ วิบาก ที่ทุกข์ทรมานทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

วิธีการฝึกให้เป็นคนมีอุตสาหะ

1. คำนึงถึงว่าคนอื่นจะทำหน้าที่ใด เมื่อกลัวคนอื่นทำหน้าที่อุตสาหะเกิดขึ้น
2. คำนึงถึงโทษที่จะได้รับ ว่าถ้าหากเราไปทำผิดเข้า ตำรวจจับได้เราต้องติดคุก บำบัดรักษาส่งผลให้ถูกกลงโทษแน่ อุตสาหะเกิดขึ้น
3. คำนึงถึงภัยในทุกด้าน ว่าเราถ้าเราทำผิด ทำช้า อีกหน่อยจะต้องไปเกิดในอบาย เป็นสัตว์นรก เปรต อสูรกาย สัตว์เดรัจฉาน เมื่อกลัวการไปเกิดในอบายอุตสาหะเกิดขึ้น

5) สุตตะ คือ หมั่นฟังธรรมและศึกษาธรรมเพื่อให้ได้ฟังและรู้สิ่งที่ตนไม่เคยรู้ และเพิ่มพูนความรู้ที่มีอยู่แล้วให้เพิ่มพูนมากยิ่งๆ ขึ้นไป และศึกษาให้แตกฉาน ทั้งความรู้ทางโลกและทางธรรม

6) จาคະ คือ รู้จักเลี้ยஸละแบ่งออกเป็น 2 ประการ

1. การสละสิ่งของเป็นทาน เป็นการกำจัดความตระหน່ออกจากใจ จะทำให้เป็นที่รักของคนทั้งหลาย

2. สละอารมณ์ที่ไม่ดีเป็นทาน คือ สละอารมณ์โกรธ พยาบาทออกไป และให้อภัยทาน ซึ่งจะส่งผลให้เจของเราง่าย ไม่ชุ่นมัว และไม่จองเวรกับใคร

7) ปัญญา เป็นข้อที่สำคัญที่สุด เพราะสาเหตุที่ทำให้เป้าหมายชีวิตของเราคลอนเคล้นนั้น เป็นเพราะใจของเราด้วยความมั่นคง ซึ่งการฝึกสมาริภวนะ เป็นการฝึกใจโดยตรง ทำให้เจของเรามีพลัง มีความหนักแน่นเข้มแข็งในการรักษาเป้าหมายของชีวิตได้อย่างสมบูรณ์ และมีปัญญารู้จักการวางแผนเป้าหมายของชีวิตได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งสามารถปฏิบัติได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ได้แล้ว

ดังนั้น ถ้าเราสามารถสร้างอริยทรัพย์ให้เกิดขึ้นได้ในตนดังนี้แล้ว และหมั่นสั่งสมอริยทรัพย์จนติดเป็นนิสัย ให้เพิ่มพูนมากยิ่งๆ ขึ้นไป เรายังจะห่างไกลจากความเสื่อมทั้งในภพนี้และภพหน้าอย่างแน่นอน

บทที่ 6

อานิสงส์ของการ สร้างตัวสร้างฐานะ ตามพุทธวิธี

เนื้อหาบทที่ 6

อานิสงส์ของการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี

6.1 ความรายเริ่มต้นที่ความเข้าใจถูกตามความจริงของโลกและชีวิต

6.2 เป้องหลังความยากจนข้ามเพศข้ามชาติ

6.2.1 คนยากจน

6.2.2 คนอยากจน

6.2.3 คนจนยาก

6.3 เป้องหลังความรายข้ามเพศข้ามชาติ

6.3.1 เมณฑกเศรษฐี ผู้มีสมบัติมากmanyตักไม่พร่อง

6.3.2 ชภีลเศรษฐี ผู้มีภูเขาทองตักไม่พร่อง

6.3.3 โชติกเศรษฐี ผู้มีสมบัติจักรพรรดิ

6.3.4 นายบุญมหาเศรษฐี ผู้มีสมบัติอัศจรรย์

6.3.5 อนาคตบินทิกเศรษฐี มหาเศรษฐีผู้ใจบุญค้ำจุนพระพุทธศาสนา

6.3.6 มหาอุบาลีกาวยาสาขา มหาเศรษฐีผู้ใจบุญค้ำจุนพระพุทธศาสนา

6.4 อานิสงส์ในปัจจุบันของการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี

6.4.1 รายปัญญา

6.4.2 รายศีลธรรม

6.4.3 รายเกียรติยศ

6.4.4 รายมิตรดี

6.4.5 รายทรัพย์

6.4.6 รายบุญ

แนวคิด

1. อาณิสงส์ของการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี คือ

ในเบื้องต้น ย่อมสามารถกำจัด ความเจ็บ ความจน ความโง่ออกไปจากชีวิตได้ และได้พบความสุขในปัจจุบัน

ในเบื้องกลาง ใจย่อมไม่เคร้าหmom เนื่องหลับตาลาโลกไปย่อมมีเสบียงบุญติดตัวไปมาก ได้เวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสุคติภูมิ และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตในแต่ละภพชาติให้ดีขึ้นได้ตามลำดับ

ในเบื้องปลาย เมื่อบุญบำรุงมีเต็มเปี่ยมแล้ว ความสมบูรณ์แบบทั้งรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ คุณสมบัติย่อมบังเกิดขึ้น หากพระลัมมาลัมพุทธเจ้าบังเกิดขึ้นแล้ว ย่อมได้บรรลุธรรมตาม แต่หากพระลัมมาลัมพุทธเจ้าไม่บังเกิดขึ้น ย่อมเป็นผู้ตัวรัสรู้ธรรมโดยชอบด้วยตนเอง

การจะเข้าใจในอาณิสงส์ของการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธีได้มากยิ่งขึ้น ต้องมีความเข้าใจในเรื่อง “วงจรการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสาร” และ “กฎเกณฑ์ของโลกและชีวิต ตามความเป็นจริง” ยกตัวอย่างเช่น มีความเข้าใจถูกว่า กฎแห่งกรรมมีจริง ความดีความชั่วมีจริง บุญบาปมีจริง โลกนี้โลกหน้ามีจริง นรกสวารค์มีจริง เป็นต้น

2. ความรายเริ่มต้นที่ความเข้าใจถูกตามความจริงของโลกและชีวิต

วงจรแห่งความเลื่อม คือ

ในตัวของคนทุกคนมีกิเลสอยู่ในตน หากยอมให้กิเลส คือ โกรธ หลง บีบบังคับ ตนเองให้สร้างกรรมชั่ว เมื่อได้ทำกรรมแล้ว ผลของกรรม คือ วิบากชั่ว ก็จะตามมาให้ผลกับชีวิตของบุคคลนั้น คือ เพระมีความโลงจึงต้องจน เพระความโกรธจึงต้องเจ็บตัว และเพระความหลง จึงต้องกล้ายเป็นคนโง่เขลา แล้วก็จน-เจ็บ-โง่ ช้ำๆ ชากรๆ อย่างไม่รู้จบสิ้น เพระโคนกิเลสบังคับให้ทำชั่วและรับกรรมชั่วที่ตัวกำหนดเอง

วงจรแห่งความเจริญ คือ

ในตัวของคนทุกคนแม้จะมีกิเลสอยู่ในตน แต่ก็ไม่ยอมทำความชั่วตามอำนาจกิเลส แต่ได้ทวนกระแส สร้างสัมมาทิฏฐิขึ้นในใจ และดำเนินชีวิตด้วยการกระทำที่ดีอย่างทุ่มชีวิตเป็นเดิมพัน ผลคือวิบากดีๆ ก็จะตามมาให้ผล ชีวิตก็จะมีแต่ความสุข เพราะไม่โกรธ แต่ให้ทาน จึง

ได้รับราย เพราะไม่กรอ แต่มีความเมตตา จึงได้แข็งแรง เพราะไม่หลง แต่หมั่นเจริญสามารถ จึงได้ฉลาด กล้ายเป็นที่มาของทรัพย์สมบัติ รูปสมบัติ คุณสมบัติในการสร้างบุญการมีให้ยิ่งๆ ขึ้นไป จนกว่าจะหลุดพ้นจากการเรียนว่ายาตายเกิด

3. ประเภทคนจน

คนยากจน คือ คนที่มีนิสัยเลี้ยงฯ 3 อย่างในตัว ได้แก่

1. เป็นคนที่มีนิสัยตระหน NOI ในใจ ไม่รู้จักให้ทาน สั่งสมบุญกุศลให้กับตัวเอง
2. เป็นคนที่มีนิสัยประมาทในการดำเนินชีวิต มีทรัพย์แต่ก็ไม่ทำบุญ
3. เป็นคนมีนิสัยเกียจคร้านไม่ทำการงาน เอาแต่เที่ยวเตร่ สนุกสนาน

คนอยากจน คือ คนที่มีนิสัยเลี้ยงฯ 3 อย่างอยู่ในตัว ได้แก่

1. เป็นคนที่มีนิสัยตระหน NOI ในใจ ไม่รู้จักให้ทาน สั่งสมบุญกุศลให้กับตัวเอง
2. เป็นคนที่มีนิสัยประมาทในการดำเนินชีวิต มีทรัพย์แต่ก็ไม่ทำบุญ
3. เป็นคนมีนิสัยเกียจคร้านไม่ทำการงาน เอาแต่เที่ยวเตร่ สนุกสนาน

คนจนยาก คือ คนที่มีนิสัยดีฯ อยู่ในตัว 3 ประการ คือ

1. เป็นคนที่มีนิสัยชอบให้ทานอยู่ในใจ หมั่นให้ทาน สั่งสมบุญกุศลให้กับตัวเอง
2. เป็นคนที่มีนิสัยไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต หากทรัพย์ได้ก็นำมาทำบุญ
3. เป็นคนมีนิสัยขยันมีความเพียรในการงาน ใช้ชีวิตอย่างพอประมาณ สมฐานะ
4. เปื้องหลังความรวยข้ามภพข้ามชาติ คือ การเป็นคนที่มีนิสัยไม่ตระหนี่ ไม่ประมาท ขยันสร้างทานบารมี และรู้หลักวิชาของการสร้างความรวยถาวรสั่งสมข้ามชาติ หมายความว่า รู้ว่าทรัพย์ที่ตนเอามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียรจนกระทั่งสร้างฐานะขึ้นมาได้นั้น การจะนำทรัพย์นั้นติดตัวไปข้ามภพข้ามชาติ มีเพียงวิธีเดียวคือ การเปลี่ยนโลกียทรัพย์ให้เป็นอริยทรัพย์ คือ บุญ ด้วยการทำทานในเนื้อนบุญ ในบุคคลผู้ที่ควรแก่การรับ สมบูรณ์ด้วยศีล สามารถ บัญญา เท่านั้น เพราะอำนาจของบุญที่สั่งสมไว้ดีแล้วนั้นจะบันดาลความสุข ความสำเร็จให้ได้อย่าง อัศจรรย์ จนคนธรรมดายิ่งอ้าจะจินตนาการไปถึง ลักษณะของผู้มีบุญในอดีตได้

5. อา鼻สงสีในปัจจุบันของการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี คือ 1) รายปัญญา 2) รายศีลธรรม 3) รายเกียรติยศ 4) รายมิตรดี 5) รายทรัพย์ 6) รายบุญ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจถูกในเรื่องจุดเริ่มต้นของความราย
2. เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจถูกถ่องหลังความยากจนข้ามภพข้ามชาติ
3. เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจถูกถ่องหลังความยากรายข้ามภพข้ามชาติ
4. เพื่อให้นักศึกษาสามารถอธิบายอานิสงส์ของการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี

บทที่ 6

อานิสงส์ของการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี

เมื่อใครได้สร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธีมาตามลำดับตั้งแต่บทที่ 1 – 5 อย่างทุ่มชีวิต เป็นเดิมพันแล้ว ย่อมได้รับอานิสงส์มากmany แต่สรุปโดยย่อ ก็คือ

ในเบื้องต้น ย่อมสามารถกำจัด ความเจ็บ ความจน ความโง่อก去 ไปจากชีวิตได้ และได้ พบความสุขในปัจจุบัน

ในเบื้องกลาง ใจย่อมไม่เคราหmomong เมื่อหลับตาลากโลกไปย่อมมีเสบียงบุญติดตัวไปมาก ได้เวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสุคติภูมิ และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตในแต่ละภาคต่อให้ดีขึ้นได้ ตามลำดับ

ในเบื้องปลาย เมื่อบุญการมีเต็มเปี่ยมแล้ว ความสมบูรณ์แบบทั้งรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ คุณสมบัติย่อมบังเกิดขึ้น หากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบังเกิดขึ้นแล้ว ย่อมได้บรรลุธรรมตาม แต่ หากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่บังเกิดขึ้น ย่อมเป็นผู้ตัวสรู้ธรรมโดยชอบด้วยตนเอง

การจะเข้าใจในอานิสงส์ของการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธีได้มากยิ่งขึ้น ต้องมี ความเข้าใจในเรื่อง “วงจรการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสาร” และ “กฎเกณฑ์ของโลกและชีวิต ตามความเป็นจริง” ยกตัวอย่างเช่น มีความเข้าใจถูกว่า กฎแห่งกรรมมีจริง ความดีความชั่วมีจริง บุญบาปมีจริง โลกนี้โลกหน้ามีจริง นรกสวารรค์มีจริง เป็นต้น

ความเข้าใจถูกเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดและกฎแห่งกรรมนี้ ย่อมทำให้มองออกว่า เมื่อ ใครได้ทำกรรมดีไว้มากmany กรรมดีนั้นก็จะส่งผลให้ได้วิบากดีมากmany แต่หากทำกรรมชั่วไว้ มากmany กรรมชั่วนั้นก็จะส่งผลให้ได้วิบากชั่วมากmany เช่นกัน ชีวิตของคนจึงมีทั้งความเสื่อม และความเจริญเป็นวงจรอยู่ในวัฏสงสารอย่างนี้ไปจนกว่าจะปราบกิเลสได้หมดสิ้น

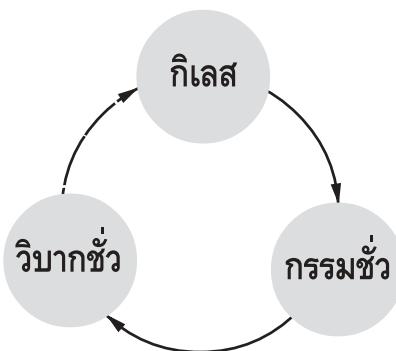
นั่นก็หมายความว่า การที่ชีวิตของคนทุกคน ไม่ว่าจะดีหรือเลว จะรายหรือจน จะเจ็บป่วย หรือแข็งแรง จะฉลาดหรือโง่เหลา ย่อมมีที่มาที่ไปจากการกรรมที่ตนกระทำทั้งสิ้น หากได้ศึกษาถึง เบื้องหลังของความเสื่อมและความเจริญแล้ว ก็ย่อมสามารถออกแบบชีวิตของเราได้ว่า ชีวิต ต้องมีองค์ประกอบอะไรบ้างจึงถูกต้องสมบูรณ์แบบทั้งรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ คุณสมบัติที่ เหมาะสมแก่การกำจัดกิเลส เพราะความสำเร็จทุกอย่างในชีวิตเป็นสิ่งที่เราลิขิตได้เองด้วยการ

กระทำของเราเอง แล้วเรา ก็จะพบว่า านิสัย ผลบุญต่างๆ ที่ทำให้ชีวิตเกิดความเจริญรุ่งเรื่อง ในทุกขณะ ทุกอย่างไม่มีคำว่าบังเอิญ มีแต่มาจากการกระทำการที่ทำอย่างถูกหลักวิชา ทำอย่างต่อเนื่องเป็นนิสัย และ เอาชีวิตของเราเป็นเดิมพันทั้งนั้น

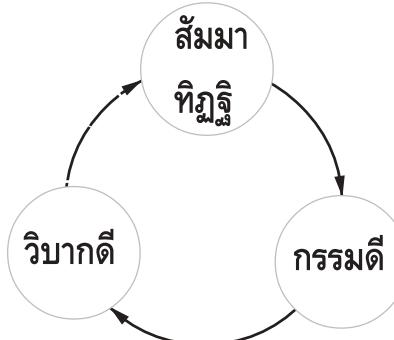
6.1 ความรายเริ่มต้นที่ความเข้าใจถูกตามความจริงของโลกและชีวิต

ความจริงของโลกและชีวิต มีอยู่ว่า ทุกชีวิตตอกย้ำในกระแสของวัฏจักร คือ วงจรชีวิต และ วงจรชีวิตของมนุษย์และสรรพชีวิตทั้งหลายในโลกอยู่ภายใต้หลักของเหตุผล เรียกอีกอย่างว่า กฎแห่งกรรม ซึ่งครอบคลุมการกระทำทั้งหมดของชีวิตทั้งหลาย

วงจรชีวิต¹ นั้น มีอยู่ 2 วงจร คือ

1. วงจรแห่งความเสื่อม

2. วงจรแห่งความเจริญ

1. วงจรแห่งความเสื่อม

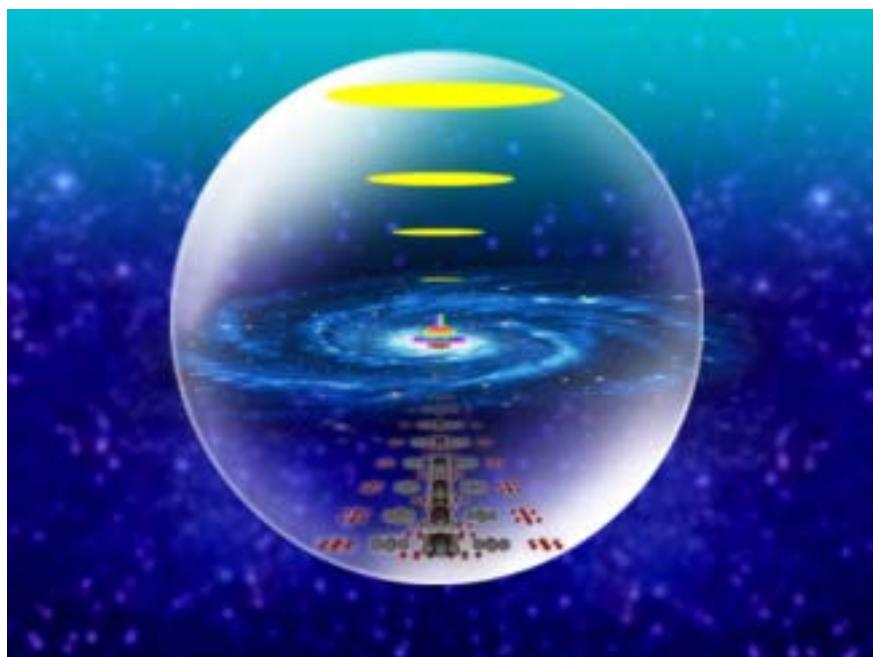
ในตัวของคนทุกคนมีกิเลสอยู่ในตน หากยอมให้กิเลส คือ โลภ โกรธ หลง บีบบังคับ ตนเองให้สร้างกรรมชั่ว เพื่อได้ทำการมแล้ว ผลของกรรม คือ วิบากชั่ว ก็จะตามมาให้ผลกับชีวิตของบุคคลนั้น คือ เพราะมีความโลภ จึงต้องจน เพราะความโกรธจึงต้องเจ็บตัว และเพราะความหลง จึงต้องกล้ายเป็นคนโง่เขลา แล้วก็จน-เจ็บ-โง่ ช้ำๆ ซากๆ อย่างไม่รู้จบสิ้น เพราะโคนกิเลสบังคับให้ทำชั่วและรับกรรมชั่วที่ตัวทำนั้นเอง

¹ เรื่องวงจรชีวิตคึกข่ายรายละเอียดเพิ่มเติมในวิชา GL203 กฎแห่งกรรม

2. วงศ์แห่งความเจริญ

ในตัวของคนทุกคนแม้จะมีกิเลสอยู่ในตน แต่ก็ไม่ยอมทำความชั่วตามอำนาจกิเลส แต่ได้ทวนกระถ� สร้างลัมมาทิกูริขึ้นในใจ และดำเนินชีวิตด้วยการกระทำที่ดีอย่างทุ่มชีวิตเป็นเดิมพัน ผลคือวิบากดีๆ ก็จะตามมาให้ผล ชีวิตก็จะมีแต่ความสุข เพราะไม่โลก แต่ให้ทาน จึงได้รู้ราย เพราะไม่โกรธ แต่มีความเมตตา จึงได้แข็งแรง เพราะไม่หลง แต่หมั่นเจริญสามารถ จึงได้ฉลาด กล้ายเป็นที่มาของทรัพย์สมบัติ รูปสมบัติ คุณสมบัติในการสร้างบุญการมีให้ยิ่งๆ ขึ้นไป จนกว่าจะหลุดพ้นจากการเรียนรู้ว่ายตายเกิด

วงศ์ชีวิตทั้ง 2 วงศ์ คือ วงศ์แห่งความเลื่อม และวงศ์แห่งความเจริญ เมื่อทุกคนได้กระทำลงไปแล้ว ผลของวิบากนั้นก็จะส่งผลให้ชีวิตไปเสวยผลในภาพภูมิต่างๆ หากตกอยู่ในวงศ์แห่งความเลื่อม ก็จะตกต่ำอยู่ในภาพภูมิของ นิรยภูมิ เปตตภูมิ อสุรกายภูมิ ดิรัจชานภูมิ หรือมนุษย์ที่มีแต่ทุกข์ยากลำบาก หรือ หากอยู่ในวงศ์แห่งความเจริญ ก็จะไปเสวยผลไปในภาพภูมิสูงๆ ของเทวภูมิขึ้นไป หรือหากเป็นมนุษย์ก็เป็นมนุษย์ที่มีแต่ความสุข ดังแผนภูมิ ภาพภูมิ¹ ต่อไปนี้

แผนภูมิจักรวาล

¹ เรื่องภาพภูมิต่างๆ ศึกษารายละเอียดได้ในวิชา GL101 จักรวาลวิทยา

เมื่อเข้าใจถึงวงศิริตรดีแล้ว ย่อมจะทราบได้ว่าหากไม่มีความเข้าใจถูกตามความเป็นจริงของโลกและชีวิตแล้ว จะไม่เข้าใจได้เลยว่า อะไรเป็นสาเหตุจุดเริ่มต้นของความรายและความจน แต่หากมีความเข้าใจถูกต้องแล้ว ผลของความเข้าใจถูก คือ มีปัญญาในการดำเนินชีวิตตามพุทธวิธี 3 ประการ

- 1) มีเป้าหมายชีวิต 3 ระดับ คือ บันติณ บันพิชา และเห็นอัพพิชา
- 2) เห็นโทษของความยากจนและไม่ยอมแพ้ความยากจน
- 3) สร้างความรายตามพุทธวิธีอย่างทุ่มชีวิตเป็นเดิมพัน

6.2 เปื้องหลังความยากจนข้ามภพข้ามชาติ

เปื้องหลังที่แท้จริงของความจนข้ามภพข้ามชาติ คือ ความตระหนี่ ความประมาท และความเกียจคร้าน

6.2.1 คนยากจน

คนยากจน คือ คนที่มีนิสัยเสียฯ 3 อย่างในตัว ได้แก่

1. เป็นคนที่มีนิสัยตระหนี่อยู่ในใจ ไม่รู้จักให้ทาน สั่งสมบุญกุศลให้กับตัวเอง
2. เป็นคนที่มีนิสัยประมาทในการดำเนินชีวิต มีทรัพย์แต่ก็ไม่ทำบุญ
3. เป็นคนมีนิสัยเกียจคร้านไม่ทำการงาน เอาแต่เที่ยวเตร่ สนุกสนาน

คนประเภทนี้จะมีนิสัยเสียฯ ทั้ง 3 ประการอยู่ในตัวเมื่อภพชาติในอดีต แม้เป็นคนรายในชาตินั้นก็เป็นคนรายที่รื้อผังรายของตนเองให้มลายหายสูญ เมื่อกลับมาเกิด ก็ย่อมต้องพบกับความจน จึงเป็นคนยากจนในปัจจุบัน

เพียงแค่มีนิสัยเสียฯ ข้อใดข้อหนึ่งอยู่ในตัว ชีวิตก็จะพบกับความยากจน จะสร้างฐานะอย่างไรก็ไม่ทางเจริญรุ่งเรือง หากยิ่งมีนิสัยเสียฯ ทั้ง 3 ข้อ แล้วไม่ยอมแก้ไข ตลอดทั้งชีวิตก็ยากที่จะมีชีวิตที่สุขสบาย เจริญรุ่งเรืองได้ ดังตัวอย่างของ อานันทเศรษฐี เป็นต้น

อานันทเศรษฐี ผู้ทำลายผังรายของตนเองข้ามชาติ

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าแสดงไปกับพระอานන्ध ซึ่งเป็นปัจฉาสมณะตามสเต็จไป

พระองค์ทรงชี้ให้ดูเด็กขอทานคนหนึ่งแล้วก็ตรัสกับพระอานันท์ว่า อานันท์ เด็กขอทานที่มีร่างกายอปักษณ์ ผอมโซน่าเกลียดเหมือนผีที่ตกลงไปในโคลนอย่างนั้น เด็กคนนี้คืออาันนทเศรษฐีผู้มีสมบัติมาก แต่ว่าเป็นคนตระหนี่ ห้ามบุตรหลานทุกคนบริจาคทาน ห้ามให้แต่ให้ห่วงแห่นทรัพย์เอาไว้ เพราะกลัวทรัพย์จะหมดจะสูญหายไป ความตระหนี่นั้นครอบงำอาันนทเศรษฐีมาตลอดชาติ ลูกหลานก็ไม่กล้าขัดใจพ่อ เมื่อพ่อบังคับและสอนไม่ให้บริจาคทาน ให้มีความตระหนี่เห็นใจมาลักษณะนี้ หรือกลัวคนอื่นเข้าจะมาข้อ กลัวว่าตนจะไม่มีบริโภค มีความตระหนี่เป็นอย่างนั้นอยู่ตลอดชาติ ทั้งตระหนี่ด้วยตัวเอง บังคับให้คนอื่นตระหนี่ และยังสอนให้คนอื่นตระหนี่ด้วย เป็นอย่างนั้นจนกระทั่งในที่สุดก็ละโลก

เมื่อละโลกไปแล้ว ด้วยอำนาจของความตระหนี่ที่เข้าไปครอบงำจิตใจ หุ่มห่อเห็น จำ คิด รู้ อยู่ในกลางกายละเอียดของอาันนทเศรษฐี กรรมนั้นดึงดูดให้ไปเกิดในตระกูลของคนจันทลาลที่ยากจน จันทลาลแปลว่าลูกครึ่ง หาเลี้ยงชีพด้วยการขอทาน เมื่อยู่ในครรภ์มาตรา ก พลอยทำให้มารดาอดอยากยิ่งขึ้นไปอีก ขนาดยังไม่คลอด ยังอยู่ในครรภ์มาตราเท่านั้น ความตระหนี่ยังส่งกระเสศรอบงำไปถึงมารดา ไม่ว่าจะไปขอทานที่ไหนก็ลำบากมาก ที่จันอยู่แล้ว ก ยิ่งกล้ายเป็นคนจนในหมู่ญาจกที่เดียว เป็นมหาทุคตะ จนแล้วจนอีก

พอคลอดออกมานแล้ว ไม่ว่าพ่อแม่จะอุ้มพาไปที่ไหนก็ขอทานไม่ได้ เพราะกระแสแห่งความตระหนี่ที่อยู่ในกลางกายของลูก ทำให้เกิดมา มีหน้าตาอปักษณ์ ผลักดันสมบัติ และปกปิดบดบังความเมตตาของผู้ที่ได้พบเห็น ไม่ให้เกิดความสงสาร เป็นอย่างนั้น จนกระทั่งพ่อแม่มาปรึกษากันว่ามันเป็นเพราะอะไร ทำไมแต่ก่อนนั้นเราขอทานยังประสบความสำเร็จ จะผ่านไปทางไหนก็มีคนเมตตาปรานีส่งสารให้ปัจจัยสี่มาพร้อมให้เรายังชีพได้แต่ตั้งแต่ลูกคนนี้เกิดมา ทำไมไปที่ไหนมันมักจะทุรกันดาร อัตคัดตลอดเวลา แต่ก็ยังอดทนเลี้ยงดูลูกเรื่อยมา จนกระทั่งลูกโตพอสามารถที่จะช่วยเหลือตัวเองได้ กับอกกับลูกว่า “ลูกเอี้ยวเรากระเบื้องอันนี้ไปแล้ว ต่างคนต่างไปเถอะ แม้พอกับแม่จะรักลูกแค่ไหน ถ้าขืนเอาลูกไปด้วยก็คงจะอดอยาก คงเป็นเพราะลูกนี้แหละ” เพราะฉะนั้นให้ลูกออกไปเลี้ยงชีพด้วยตัวเอง ลูกก็ต้องจำใจไป เมื่อพ่อแม่ตัดขาดแล้วก็จะเกียกตะกายไปแสวงหาทรัพย์เพื่อจะเลี้ยงชีพตัวเอง แต่ไปทางไหนก็ตามมักจะไม่ค่อยจะได้ เพราะกระแสแห่งความตระหนี่ที่ซ่อนอยู่ในกลางกายตรงนั้น มันส่งกระแสผลักดันสมบัติ แล้วก็ดึงดูดวิบัติเข้าหาตัวตลอดเวลา

กระแสแห่งความตระหนี่นี้ ถ้ามองไปตรงกลางด้วยธรรมจักรของธรรมกาย เราจะเห็น

มันเป็นดวงสีดำๆ ซึ่งเรียกว่า กัณฑอรรرم ธรรมดัครอบจำอยู่ ครอบจำบังคับในเห็น ในจำในคิด ในรู้ บังคับให้เกิดความหวงแหนทรพย เสียดายทรพย และให้ความโลกบังเกิดขึ้น มันอยู่ในกลางตรงนั้น มันบังคับกันอยู่แล้วก็จะดึงดูดวิตติเข้ามา และก็ผลักดันสมบัติออกไป มันติดอยู่ตรงนั้น ครมีความตระหนึ่งจะเป็นอย่างนี้แหลก จิตมันถูกบังคับอยู่

เมื่อลูกขอทานอดีตอันนทเศรษฐีตะเกียกทะกาายช่วยเหลือตัวเองไปจนถึงบ้านของตน เกิดระลึกชาติได้ว่า ก่อนที่เราจะเป็นอย่างนี้ เราเคยเป็นอย่างนั้นมาก่อน เห็นบ้านช่องใหญ่ โตที่เดียว เห็นหลานเดินเล่นอยู่ จำเรื่องราวในอดีตของตนเมื่อยังเป็นอันนทเศรษฐีได้ม่นยำ เมื่อนเรื่องเพิงเกิดขึ้นเมื่อวานนี้ และด้วยลัญญาเก่าๆ จึงมีความรู้สึกนึกคิดว่า เราังเป็น อันนทเศรษฐีอยู่ ตรงนี้ก็เป็นสิ่งที่น่าคิดว่า สมบัติเป็นของผลักกันชน ครมีบุญก็สามารถที่จะ ดึงดูดสมบัตินั้นมาได้ ถ้าใครหมดบุญแล้วไม่ได้สร้างบุญใหม่ต่อ ทรพยแม้เคยเป็นของตน มา ก่อน ก็ไม่อาจที่จะบริโภคได้ เมื่อนอย่างอดีตอันนทเศรษฐีตอนนี้ ที่เห็นปราสาทที่ตัวเคย สร้างมาก่อน ของของตัวแท้ๆ สร้างมากับมือ สมบัติฝังอยู่ก็รู้อยู่ เห็นอยู่ จำได้ แต่ไม่มีสิทธิ์ บริโภคใช้สอย เห็นชัดๆ แต่นำมาใช้ไม่ได้เลย เพราะไม่มีบุญ ในที่สุดก็เดินเข้าไปในบ้านนั้น หลานของตัวเองแท้ๆ เห็นแล้วก็ตกใจที่เห็นเด็กขอทานเข้ามาในบ้าน หน้าตาอัปลักษณ์เหมือน ผีที่ตกลงไปในโคลน คือน่าเกลียดมาก จึงร้องไห้วิงไปปอกร่อ พ่อซึ่งก็คือลูกชายของ อันนทเศรษฐี เห็นเข้าก็ไม่รู้จัก เพราะว่าอดีตพ่อของตัวมาเกิดอยู่ในยุนิฟอร์มใหม่ เกิดเป็น ลูกคนขอทานแต่ร่างอัปลักษณ์อย่างนี้ ครจะไปจำได้ เมื่อจำไม่ได้ก็จับโยนออกจากข้างนอก ไม่ให้เข้าบ้าน

พระลัมมาลัมพุทธเจ้า พร้อมด้วยพระอานันท์เสดีจไปถึงก็ทรงบอกให้ลูกชายของ อันนทเศรษฐีทราบว่า นี่คือพ่อของตนในอดีตชาติ เขาราบทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า แล้ว ข้าพระองค์จะเชื่อได้อย่างไร พระองค์ตรัสว่าเข้าจำที่ฝังสมบัติได้ ในที่สุดเด็กขอทานอดีต อันนทเศรษฐีก็นำไปซึ่งที่ฝังสมบัติได้ถูกต้องทุกแห่ง

พระฉะนั้นความตระหนึ่งเดียวกับความตระหนึ่งนำให้ไปเกิดในตระกูลที่ยากจนเข็ญใจ ผู้ที่เกิดมาชาตินี้ทุกข์ยากลำบาก ตื่นแต่เช้าก็ทำงานไปจนกระทั่งถึงกลางคืนอย่างนั้น ขยัน หมั่นเพียรมากขนาดนี้ แต่ทำไมเราังไม่เป็นเศรษฐีเสียที ทำไม่ลำบากอย่างนี้อยู่ตลอดชาติ ก็ให้ไว้ว่าได้ทำอย่างท่านอันนทเศรษฐีนั้นแหลก คือมีความตระหนึ่งเสียดายทรพย ไม่สร้าง ทานบารมี เพราะฉะนั้นเมื่อหมดบุญก็ไม่สามารถรักษาสมบัติอันนั้นได้ กระแสแห่งความ ตระหนึ่งดูดไปสู่ที่ยากจนที่ลำบากอย่างนี้

6.2.2 คนอยากรจน

คนอยากรจน คือ คนที่มีนิสัยเสียฯ 3 อายุ่งอยู่ในตัว ได้แก่

1. เป็นคนที่มีนิสัยตระหน่ออยู่ในใจ ไม่รู้จักให้ทาน สั่งสมบุญกุศลให้กับตัวเอง
2. เป็นคนที่มีนิสัยประมาทในการดำเนินชีวิต มีทรัพย์แต่ก็ไม่ทำบุญ
3. เป็นคนมีนิสัยเกียจคร้านไม่ทำการงาน เอาแต่เที่ยวเตร่ สนุกสนาน

คนอยากรจน มี 2 ประเภท ได้แก่

ประเภทที่ 1 เป็นคนรายที่อยากรจน

ในปัจจุบัน เป็นคนร่าเรวย่อยเสยขันทำมาหากินสร้างตัวสร้างฐานะขึ้นมาได้สำเร็จ และมีบุญเก่าที่ได้ทำไว้ในpastชาติอิดิตตามมาส่งผลจึงช่วยให้สร้างฐานะขึ้นมาได้ แต่กลับมีนิสัยเสียฯ ข้อ 1 และข้อ 2 อยู่ในตัว แม้ความรายในชาตินี้จะยังมีอยู่ แต่เมื่อใดบุญเก่าหมดลง ก็จะกล้ายเป็นคนอยากรจนทันที แม้จะขยันเพิ่มขึ้นอย่างไรก็ไม่อาจจะพลิกกลับขึ้นมาได้ และเมื่อจะจากโลกนี้ไป ภพชาติต่อไปก็จะเกิดมายากรจน เพราะได้เปลี่ยนโอกาสสมีทรัพย์แต่ไม่ยอมทำบุญให้เป็นวิกฤตจึงต้องเกิดมาจন

ประเภทที่ 2 เป็นคนจนที่อยากรจนต่อไปอีก

ในปัจจุบัน เป็นคนยากจนอยู่แล้ว แต่ก็ยังมีนิสัยเสียฯ ทั้ง 3 ข้ออยู่ในตัว คนประเภทนี้ไม่มีทางจะสร้างฐานะขึ้นมาได้ จึงต้องใช้ชีวิตอยู่อย่างยากลำบาก ขาดทั้งทรัพย์ ขาดทั้งบุญ ขาดทั้งความชยัน หากไม่กำจัดนิสัยเสียฯ ทั้ง 3 ข้อให้หมดไปจากตัว ก็จะยิ่งกล้ายเป็นคนอยากรจนหนักเข้าไปอีก จากที่เป็นคนจน ก็จะกล้ายเป็นคนขอทาน และก็จะกล้ายเป็นมหาทุคตะ

ตัวอย่างของคนอยากรจนที่เห็นได้ในสมัยพุทธกาลมีหลายคน ตัวอย่างเช่น นางเรวดี ผู้เป็นภารยาของนันทิยะมานพ เป็นต้น

นางเรวดี ผู้ทำลายโอกาสให้เป็นวิกฤต

ในอดีตกาล ณ กรุงพาราณสี มีตระกูลมั่งคั่งใหญ่โตตระกูลหนึ่ง เป็นตระกูลสัมมาทิภูมิ มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา เมื่อบุตรของเศรษฐีชื่อ นันทิยะ เจริญวัยขึ้นบิดาจึงได้สูญเสียชีวิตมาเป็นสะไภ้ของตน แต่นางเป็นคนไม่มีศรัทธา มีความตระหนี่ นันทิยะจึงไม่ปรารถนาที่จะแต่งงานด้วย

บิดาจึงออกอุบَاຍให้นางเรวดีมาอยู่ในเรือนและให้นางแกะลังทำเป็นคนมีศรัทธา หม่น อุปถัมภ์จากบำรุงพระภิกษุสงฆ์ นางจึงฝืนใจทำ ทั้งๆ ที่ใจริงไม่ได้มีความเคราะเพื่อมใส นันทิยะ เมื่อเห็นนางมีจิตเลื่อมใสแล้ว จึงยอมแต่งงานกับนาง

เมื่อบิดามารดาเสียชีวิตลง นันทิยะมองความเป็นใหญ่ให้กรรยา ส่วนตนเองได้ บำเพ็ญทานอย่างเต็มที่เป็นประจำยิ่งทำก็ยิ่งมีศรัทธาเพิ่มขึ้น คราวหนึ่งเขาร่วงคลานจตุรมุข หลังใหญ่มี 4 ห้อง ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน พร้อมด้วยตั้งเตียง ที่นั่ง ที่นอน และอุปกรณ์ต่างๆ ครบถ้วนบริบูรณ์ ในวันฉลองคลานได้อาราธนาพระภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นประธาน เมื่อจะถวายคลานจึงหลังน้ำทักษิโณทกลงบนพระหัตถ์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ในขณะนั้นเอง ทิพยวิมานของนันทิยะอุบาสกอันรุ่งเรืองวิจิตรตระการตา เต็มไปด้วยรัตนะ 7 มีความสูงประมาณ 100 โยชน์ เป็นวิมานที่งดงามสว่างไสวเรืองรองพร้อมด้วยเหล่าเทพ อัปสรหনั่งพัน ได้บังเกิดขึ้น ณ สรรค์ชั้นดาวดึงส์ทันที คือ เมื่อทำบุญในโลกมนุษย์ วิมานบน สรรค์เกิดขึ้นรอท่าเลย

ต่อมาวันหนึ่ง เขาต้องไปค้าขายต่างเมืองนานหลายวันจึงสั่งให้นางเรวดีทำงานแทน จนกว่าจะกลับมา แต่นางให้คนเอาข้าวสุกและอาหารที่เหลือจากการบริโภค ใส่บาตรพระเมื่อ พระภิกษุรับมาแล้วเห็นว่าเป็นเดนไม่ควรแก่การขับจันเมื่อกลับถึงวัดท่านจึงเทອาหารเหล่านั้นทิ้ง นางจึงได้โอกาสต่ำบริภากษัตริย์พระภิกษุเหล่านั้น เมื่อต่าจนหน้าใจแล้วก็กลับบ้านและได้เลิกให้ ทานอีกต่อไป

เมื่อนั้นทิยะกลับมาจากต่างเมือง นางจึงเล่าเรื่องที่พระเทօาหารทึ้งให้ฟัง แต่นั้นทิยะ เป็นผู้มีศรัทธาเต็มเปี่ยม จึงไม่เชื่อและได้สืบสวนดูจนรู้ความจริง จึงกรอนาง ได้ขับไล่นางออก จากบ้านไป และเข้าไปเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพร้อมกับพระภิกษุสงฆ์ ทูลอาราธนาให้ปรับ อาหารที่บ้านของตนดังเดิม

ต่อมา เมื่อนั้นทิยะเสียชีวิตลง ได้ไปบังเกิดในสรรค์ชั้นดาวดึงส์ นางเรวดีกลับมารับ 楣ดครครอบครองสมบัติทั้งหมดวันนั้นเองขณะที่นางกำลังนอนหลับอยู่ ได้มีเสียงดังสนั่นจาก ฝากฟ้าว่า “ท่านทั้งหลาย อีก 7 วัน นางเรวดีจะต้องตาย แล้วไปตกนรก” เสียงนี้ทำให้ผู้คนที่อยู่ในบริเวณนั้นพากันตกใจลัว เป็นเสียงของยักษ์ตนหนึ่งที่ได้รับคำสั่งจากท้าวเวสสัณ- มหาราชให้ม้าบอก

แล้วในวันที่ 7 เมื่อนางเสียชีวิต ยักษ์ 2 ตนก็ได้รับนางมาดูวิมาณของนันทิยะบุตร ก่อนที่จะไปรับโทชีในนรกนางถามยักษ์ว่า “วามันนี้ มีรัศมีรุ่งเรืองเหมือนพระอาทิตย์ยังคง

วิจิตรสุดที่จะพรรรณนา โครงการช่างมีบุญวาระนาได้เป็นเจ้าของวิมานอันสวยงามเช่นนี้” ยักษ์จึงบอกว่า “เจ้ายังจำแนกทิยะได้ใหม่ เขาคือเจ้าของวิมานนี้ เพราะเขาเป็นผู้ไม่ตระหนี่ บำเพ็ญบุญกุศล ไม่เคยขาด”

นางกล่าวว่า “จำได้ เขายังคือสามีของข้าเอง ข้าเป็นภรรยาของเข้า ได้รับความเป็นใหญ่ ในเรือนเมื่อครั้งมีชีวิตอยู่ บัดนี้เข้าตายแล้วได้เสวยทิพยวิมานแห่งนี้ ข้าเองเป็นภรรยาก็ควรจะได้อยู่ในวิมานนี้ด้วยเช่นกัน”

ยักษ์ทั้งสองจึงบอกว่า “อย่าเพ้อเจ้อฝันไปเลย นางผู้มีใจบาปเจ้าต้องไปอยู่ในนรกเท่านั้น แล้วจับแขนนางคนละข้าง ฉุดกระซากไปสู่นรก เมื่อถึงเขตอุสสานรอก ซึ่งเป็นขุมบริวารชั้นใน ล้อมรอบนรกชุมใหญ่แห่งหนึ่ง จึงกล่าวว่า “นรกนี้เป็นที่อยู่ของเจ้า เจ้าจะต้องได้รับทุกชั่วกรรม อยู่ที่นี่” กล่าวแล้วยักษ์ก็อันตรธานหายไป

นายนิรยบาล 2 ตน ก็ประกวีขึ้น มีรูปร่างใหญ่เม้มหามาน่ากลัว เข้ามาฉุดกระซากนางไปยังขุมนรก นางตกใจมาก จึงถามนายนิรยบาลว่า “เหตุใดท่านจึงนำข้ามายังสถานที่สกปรก เต็มไปด้วยมูตรและคุณ ที่มีกลิ่นเหม็นฟุ้งเช่นนี้” นายนิรยบาลจึงตอบว่า “ที่นี่เป็นที่รับกรรม ของเจ้า เจ้าต้องอยู่ที่นี่ ชดใช้กรรม 1,000 ปีนรก”

นางจึงถามว่า “ข้าได้ทำผิดอะไรร้ายแรงจึงต้องมาอยู่ที่นี่จะขอไปอยู่ที่อื่นไม่ได้หรือ” นายนิรยบาลสั่นศีรษะ และบอกว่า “ไม่ได้หรอ กเจ้าเป็นคนใจบาปหยาบช้า ประพฤติทุจริตด่า ว่าพระอรหันต์” และนายนิรยบาลได้พรบน้ำถึงโถหัตถ์ที่จะได้รับ นางฟังแล้วเกิดความสยอง จึงพรำพิไรรำพันว่า

“ขอให้ท่านได้โปรดเมตตา พาข้าพเจ้าไปส่งยังมนุษยโลกก่อนเกิด ข้ากลับไปแล้วจะ หมั่นสร้างบุญกุศล ทำงาน รักษาศีลและเจริญภาวนา จะไม่กระทำการอันหยาบช้า แม้เพียง เล็กน้อย ท่านโปรดอนุญาตเพื่อให้ข้าได้กลับไปทำสิ่งที่ดีงามก่อนเกิด”

นายนิรยบาลจึงกล่าวว่า “เจ้าเป็นผู้ประมาทแล้ว ตอนนี้จะมาร้องให้รำไรอยู่ทำไม จง เสวยผลกรรมที่เจ้าได้กระทำไว้เกิด ข้าไม่อนุญาตให้เจ้าไป” นางร้องให้ครั่วครวญ และขอร้อง ต่อไปว่า “ถ้าเช่นนั้น เมื่อท่านเห็นผู้ใดจะไปเกิดในโลกมนุษย์โปรดเอ็นดูช่วยสั่งให้เข้าไปบอก กับลูกของข้าด้วยว่า ขอให้เขาจะเร่งทำบุญ ให้ทาน รักษาศีลและเจริญภาวนา อย่าได้ก่อกรรม ทำเชัญ ส่วนตัวข้าเมื่อพ้นทุกชีวิตรักษาตัวเองได้เกิดเป็นมนุษย์อีก จะตั้งใจรักษาศีล ให้บริสุทธิ์ จะทำบุญกุศลให้มาก จะสร้างศาลาและวิหาร จะไม่ประมาทในชีวิตอีกแล้ว

เมื่อคราไปสู่มนุษย์โลกแล้วถูกถาม ก็พึงตอบว่า ขอท่านทั้งหลายจงถวายทาน ผ้าหุ่งห่ม

ที่นอน ข้าว น้ำ ในสมณพราหมณ์ผู้วางแผนอาชญาแล้ว เพราะว่า คนตระหนี่ โกรธเคือง มีบาปกรรม ย่อไม่ได้ความเป็นสหายของผู้ชั้นสวารค์ ดิฉันนั้นไปจากที่นี่ ได้กำเนิดเป็นมนุษย์แล้ว จักเป็นผู้รักถ้อยคำของผู้ขอทานสมบูรณ์ด้วยศีล จักรทำบุญกุศลให้มาก ด้วยทาน สมจริยา สัญญาจะและทมະ ท่านนิรยบาลได้โปรดเมตตาดิฉันด้วยเถิด ดิฉันจักปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่น จักตัดทางเข้าไปในที่ที่เดินไปลำบาก จักชุดบ่อและตั้งหัวไว้ ด้วยใจที่ผ่องใส ขอท่านจงให้โอกาสแก่ดิฉัน อีกครั้งด้วยเถิด ดิฉันจักเข้าจำอุโบสถประกอบด้วยองค์แปดตลอด 14 ค่ำ 15 ค่ำ 8 ค่ำแห่งปักษ์ และตลอดปักษ์หารปักษ์ สำรวมในคีลทุกเมื่อ และจักไม่ประมาทในทาน ผลกระทบนี้ดิฉันเห็นแล้วด้วยตนเอง”

นายนิรยบาลจึงกล่าวว่า “แม้เจ้าจะคิดได้ มันก็สายเกิดไปเลียแล้ว” จากนั้นก็นำนางไปลงโภชอย่างแสนสาหัส¹ เพราะฉะนั้น ชาวพุทธอย่าได้ประมาทในชีวิต เมื่อมีบุญได้มาเกิดเป็นมนุษย์แล้ว ต้องเห็นคุณค่าของชีวิต เร่งสร้างบุญสร้างกุศลให้เต็มที่ เพาะชีวิตมนุษย์ ประเสริฐที่สุด ไม่ว่าจะมีฐานะเช่นใด เป็นคนร่าเริง หรือไม่ร่าเริง ก็ต้องเร่งหวานข่วยสร้างบุญให้เต็มที่ สุดกำลัง ความสามารถ เพราะบุญจะบันดาลความสุข ความสำเร็จให้ แม้เป็นคนจนบุญก็ส่งผลให้เป็นคนรวยได้ คนรวยก็จะรักษาสมบัติไว้ได้ข้ามภัยข้ามชาติ

6.2.3 คนจนยาก

คือ คนที่มีนิสัยดีๆ อยู่ในตัว 3 ประการ คือ

1. เป็นคนที่มีนิสัยชอบให้ทานอยู่ในใจ หมั่นให้ทาน ลั่งสมบูรณ์กุศลให้กับตัวเอง
2. เป็นคนที่มีนิสัยไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต หากทรัพย์ได้ก็นำมาทำบุญ
3. เป็นคนมีนิสัยขันมีความเพียรในการงาน ใช้ชีวิตอย่างพอประมาณ สมฐานะ

คนประเภทนี้จะไม่มีทางยากจนได้เลย แม้ปัจจุบันจะเป็นคนจน แต่รู้จักฝึกฝนอบรมตนเอง ให้มีนิสัยดีๆ ทั้ง 3 ประการอยู่ในตัวแล้ว ความจนนั้นก็จะค่อยๆ หมดลืนไป ชีวิตก็จะกลับมาพลิกฟื้นขึ้นมาเป็นคนรวยได้ใหม่ ยิ่งมีนิสัยดีๆ มากยิ่งขึ้นเท่าไหร่ ก็จะสามารถตระดับยกฐานะของตนให้สูงยิ่งขึ้นไปเท่านั้น ยิ่งถ้าหากเป็นคนรวยอยู่แล้ว โอกาสที่จะสร้างฐานะของตนให้เจริญรุ่งเรืองให้มากยิ่งๆ ขึ้นไปก็จะทำได้มากขึ้นเท่านั้น ดังตัวอย่างของ ภัตตติการเศรษฐี เป็นต้น

¹ นิทานธรรมบทขั้นต้น, หน้า 220-226

ภัตติกเศรษฐี ผู้หลุดพ้นวงจรความยากจน ในวัฏสงสาร

ในครั้งอดีตกาล มีเศรษฐีคนหนึ่ง ชื่อคันธเศรษฐี ทราบว่ามีสมบัติอยู่ในสกุลเป็นอันมาก เขาเห็นว่าทรัพย์ที่บรรพบุรุษสั่งสมไว้เหล่านั้น เมื่อตายแล้วก็เอาติดตัวไปไม่ได้ คนที่แสวงหา ทรัพย์ไว้เป็นจำนวนมาก แล้วนำติดตัวไปไม่ได้ ได้ซื้อว่าไม่ฉลาดเลย เศรษฐีจึงคิดใหม่ว่า เมื่อนำติดตัวไปไม่ได้ ควรนำไปใช้ให้หมด เมื่อคิดเช่นนั้นแล้ว จึงให้บุคคลนำทรัพย์นั้นมาเป็นค่า เครื่องบริโภค คือค่าอาหารวันละแสนกห้าปันะ รวมทั้งสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในชีวิตซึ่งล้วนแต่มี ราคาแพงทั้งนั้น ความฟุ่มเฟือยของคันธเศรษฐีนั้น เป็นที่รู้กันไปทั่วเมืองพาราณสี ขนาดว่า เวลาจะรับประทานอาหารยังต้องเชิญให้คนดูเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ เพราะอาหารและอุปกรณ์ ทุกอย่างล้วนแต่เป็นของดี มีราคาแพงทั้งสิ้น

วันหนึ่ง ชายตัดฟืนมาเที่ยวในเมืองเพื่อมาพบร่อง เพื่อกินบอกข่าวที่ให้ทราบ แล้ว ชวนกันไปดูเศรษฐีบริโภค ซึ่งมีคนมุงดูอยู่เป็นจำนวนมากแล้ว ขณะที่กำลังดูการบริโภคของ เศรษฐีนั้น เขายังคงความอยากกินอาหาร เช่นนั้นบ้าง ขนาดที่ว่าไม่ได้กยอมที่เดียว จึงร้องขอ อาหารเศรษฐี เศรษฐีไม่ยอมให้บอกกว่า

“ถ้าให้ท่าน คนอื่นเขาก็จะขอบ้าง อาหารไม่ใช่ราคาน้ำเงินเล็กน้อย มีราคาแพงเป็น แสนเชียวนะ”

ถึงขนาดนั้น ชายตัดฟืนก็ไม่อาจระงับความอยากในอาหารนั้นได้ จึงบอกเศรษฐีว่า ถ้า ไม่ได้ เขายังต้องตายแน่ เศรษฐีจึงบอกว่า

“เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน ถ้าเจ้าสามารถทำงานให้เราครบ 3 ปีเต็ม เราจะให้อาหารถูกหนึ่ง ที่มีความประณีตเหมือนกันเลย”

ด้วยความอยากรู้อยากอาหาร ชายตัดฟืนจึงรับคำ ตั้งแต่นั้นมาเขางึงได้มีชื่อใหม่ว่า นาย ภัตติกะ แปลว่ารับจ้างทำงานเพื่ออาหารเขายู่รับใช้เศรษฐี 3 ปีเต็ม โดยไม่มีข้อบกพร่อง เลยแม้แต่น้อยคนของเศรษฐีได้มารายงานว่า

“บัดนี้ชายตัดฟืนนั้น ทำงานครบ 3 ปีแล้ว ท่านเศรษฐีจะให้ทำอย่างไร”

เศรษฐีจึงสั่งให้บริวารจัดของทุกอย่างทั้งเครื่องอาบน้ำทั้งผ้านุ่งห่มและอาหารในทำนอง เดียว กันกับที่เศรษฐีได้ใช้ในวันนั้นพร้อมกับป่าวประกาศให้คนทั่วทั้งเมืองมาดูการบริโภค ครั้ง ยิ่งใหญ่ของชายตัดฟืนนั้น

ขณะที่เขากำลังเตรียมจะบริโภคนั่นเอง พระป่าจajeกพุทธเจ้าพระองค์หนึ่ง เพิ่งออกจากนิโรสนาบติใหม่ๆ ได้ตรวจดูว่าใครที่ควรจะไปโปรด ได้เห็นอุปนิสัยของชายตัดฟืนนั้น จึงเหาหะมา แล้วยืนประกฎอยู่เฉพาหน้าของเข้า ทันทีที่ชายตัดฟืนเห็นพระป่าจajeกพุทธเจ้า เกิดความเลื่อมใสและคิดว่า กว่าเราจะได้กินอาหารที่ประสิณ์ตสักมื้อหนึ่ง ต้องทำงานให้เศรษฐีถึง 3 ปี แสดงว่าในอดีตชาตินั้น เราชรับทำบุญมากน้อย ทำทานมากน้อย ชาตินี้จึงลำบากยากจน ถ้าเรา กินอาหารนี้หมดภายในวันเดียว เรา ก็อ้มเพียงวันเดียวเท่านั้น แต่ถ้าเราถวายอาหารนี้แด่พระป่าจajeกพุทธเจ้า ผลบุญที่เกิดจากการถวายของเรา จะส่งผลไปหลายภพหลายชาติ

เมื่อคิดได้ดังนี้ชายตัดฟืนยิ่งมีความเลื่อมใสศรัทธามากขึ้นจึงน้อมถวายถวายอาหารเข้าไปถวายแด่พระป่าจajeกพุทธเจ้า พอกวายได้กึ่งหนึ่ง พระป่าจajeกพุทธเจ้าก็ปิดบานตร แสดงให้ทราบว่าพอแล้ว แต่เขาขอร้องขึ้นอีกว่า

“อาหารมื้อนี้เพียงพอสำหรับคนๆ เดียวเท่านั้น ขอได้โปรดรับເเตີດ อย่าสังเคราะห์ข้าพเจ้าเพียงแค่ชาตินี้เลย ให้ช่วยส่งเคราะห์ถึงชาติน้ำด้วยເຕີດ”

พระป่าจajeกพุทธเจ้าจึงเปิดบานตรแล้วรับจันหมด ชายตัดฟืนครั้นถวายอาหารเสร็จแล้ว ได้ตั้งใจอธิษฐานว่า

“อาหารนี้ข้าพเจ้าต้องทำงานถึง 3 ปี จึงจะได้มา ด้วยอานุภาพผลแห่งทานนี้ ขอความสุขคงบังเกิดมีแก่ข้าพเจ้าในที่ที่เกิดแล้วทุกภพทุกชาติ และขอให้ข้าพเจ้าได้มีส่วนแห่งธรรมที่ท่านเข้าถึงแล้วด้วยເຕີດ”

ชายตัดฟืนแม้ตนเองเป็นคนรับใช้ที่ยากจนด้วยทรัพย์แต่เมื่อถึงเวลาถวายทาน สามารถยกใจเอาชนะความตระหนี่ได้เรียกว่า ได้ถวายสามีทานที่ประสิณ์ตกว่าที่ตนเองบริโภค พระป่าจajeกพุทธเจ้าครั้นรับอาหารแล้ว จึงให้พรว่า

“ขอสิ่งที่ท่านตั้งใจได้แล้ว ปราถนาดีแล้ว จงสำเร็จอย่างบริบูรณ์ เมมื่อนพระจันทร์เต็มดวงในคืนวันเพียงฉะนั้น”

ในขณะที่ชายตัดฟืนถวายอาหาร ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้โดยยาก มหาชนที่มาดูการบริโภคของเข้า ต่างก็ปีติยินดีในกิจที่ทำได้ยากนั้น จึงส่งเสียงสาอุการดังสนั่นจนได้ยินไปถึงเศรษฐีเศรษฐีคิดว่าชายตัดฟืนนั้นเป็นคนบ้านนอก คงกินอาหารไม่เป็น ทำให้คนทั้งหลายหัวเราะเยาะเอ้า จึงส่งคนใช้ที่สนิทอกกไปสืบดู

เมื่อคนใช้ออกไปดูทราบเหตุการณ์ทุกอย่างแล้ว จึงกลับมาบอกเรื่องนี้แก่เศรษฐี ครั้น

เศรษฐีได้ยินแล้วเกิดความปีติเต็มตันใจว่า “ชายคนนี้ทำสิ่งที่ทำได้โดยยาก เราไม่สมบัติมากหมายขนาดนี้ยังไม่อาจทำได้เหมือนเขาเลย” เศรษฐีจึงให้คนใช้เรียกชายตัดฟืนมาพับ มอบทรัพย์ให้พันหนึ่ง และขอมีส่วนในบุญนั้นด้วย ชายตัดฟืนใจดี ได้อุทิศส่วนบุญให้เศรษฐี เศรษฐีจึงแบ่งทรัพย์ของตนให้เข้าเป็นจำนวนมาก

เรื่องของชายตัดฟืนมิได้จบเพียงแค่นั้น ความดีของเขabeen ที่เลื่องลือไปทั่ว เมื่อพระราชาทรงทราบเรื่องราวของเขารา ทรงปีติยินดียิ่ง จึงให้เรียกมาพับ พระราชทานทรัพย์ให้พันหนึ่ง และขอมีส่วนในบุญนั้น ชายตัดฟืนก็ยินดีแบ่งส่วนบุญให้ พระราชาจึงพระราชทานรางวัลอีกเป็นจำนวนมาก พร้อมทั้งพระราชทานตำแหน่งเศรษฐีให้ด้วย เขายังได้ชื่อว่า “ภัตตตติกเศรษฐี” ซึ่งแปลว่า เศรษฐีผู้รับจ้างเพื่ออาหาร

ภัตตติกเศรษฐีได้ทำบุญเป็นอันมากตลอดชีวิต เมื่อละโลกแล้วก็ไปสู่เทวโลก ครั้นถึงเวลาอันสมควร จึงได้มาเกิดในตระกูลอุปถัมภ์ของพระสารีบุตรในเมืองสาวัตถี ได้ชื่อว่า สุขุมาร เพาะะในขณะที่เขาก็เกิดนั้น ทำให้ทุกคนในบ้านมีความสุขกันไปหมด

ต่อมาเมื่ออายุได้ 7 ขวบ เกิดความศรัทธาที่จะบวช จึงขออนุญาตพ่อแม่บวชเป็นสามเณร ไม่นานนักก็ได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ ในศาสนายของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรานี้เอง

จะเห็นได้ว่า ชายตัดฟืนได้พัฒนาชีวิตของตน จากคนยากจนธรรมดา จนหนึ่ง ขึ้นมาเป็นผู้ที่มีจิตใจยิ่งใหญ่ สามารถจัดความตระหนัณอกจากใจได้ ด้วยการเลี่ยสละอาหารอันพิเศษประมาณต十分 เนื่องกว่าที่ตนเคยบริโภคหลายเท่า ซึ่งได้มาโดยยกนั้นถวายเป็นทานแด่พระปัจเจกพุทธเจ้า เขายังได้รับอานิสงส์อย่างไพศาล ทั้งโภคทรัพย์สมบัติ มณฑย์สมบัติ กิพยสมบัติ และนิพพานสมบัติในที่สุด นี้เป็นผลจากการทำ “สามีทาน” ครั้งยิ่งใหญ่ครั้นนั้นจึงได้ผลบุญมากถึงเพียงนี้

6.3 เปื้องหลังความรายข้ามภาพข้ามชาติ

เปื้องหลังที่แท้จริงของความรายข้ามภาพข้ามชาติ คือ เป็นคนที่มีนิสัยไม่ตระหนี่ไม่ประมาท ขยันสร้างทานบารมี และรู้หลักวิชาของการสร้างความรายถาวรข้ามภาพข้ามชาติ หมายความว่า รู้ว่าทรัพย์ที่ตนของนำมาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียรจนกระทั่งสร้างฐานะขึ้นมาได้นั้น การจะนำทรัพย์นั้นติดตัวไปข้ามภาพข้ามชาติ มีเพียงวิธีเดียวคือ การเปลี่ยนโลกิยทรัพย์ให้เป็นอธิรัพย์ คือ บุญ ด้วยการทำทานในเนื้อนานบุญ ในบุคคลผู้ที่ควรแก่การรับ สมบูรณ์

ด้วยศีล สมาริ ปัญญาเท่านั้น เพราะคำนำຈของบุญที่สั่งสมไว้ตีแล้วนั้นจะบันดาลความสุข ความสำเร็จให้ได้อย่างอัศจรรย์ จนคนธรรมดายไม่อาจจะจินตนาการไปถึง ลักษณะของผู้มีบุญในอดีตได้

ดังตัวอย่างของมหาเศรษฐีผู้ใจบุญในอดีต ที่ได้สั่งสมบุญกุศลข้ามภพข้ามชาติ จนมีความรายข้ามชาติในสมัยพุทธกาล 6 ท่าน ได้แก่

1. เมณฑกเศรษฐี ผู้มีสมบัติมากมายตักไม่พร่อง
2. ชภีลเศรษฐี ผู้มีภูเขาทองตักไม่พร่อง
3. โชคิกเศรษฐี ผู้มีสมบัติจักรพรรดิ
4. นายบุญมหาเศรษฐี ผู้มีสมบัติอัศจรรย์
5. อนาคตบินทิกเศรษฐี มหาเศรษฐีผู้ใจบุญค้ำจุนพระพุทธศาสนา
6. มหาอุบาสิกาวิสาขา มหาเศรษฐีผู้ใจบุญค้ำจุนพระพุทธศาสนา

โดยได้อาราธนาพระธรรมเทศนาของพระราชนาวีสุธารี (หลวงพ่ออัมมาโย) ที่ เมตตาอธิบายเบื้องหลังความรายข้ามภพชาติของมหาเศรษฐีทั้ง 6 ท่านไว้ดังนี้

6.3.1 เมณฑกเศรษฐี ผู้มีสมบัติมากมายตักไม่พร่อง

สมัยหนึ่งในเมืองพาราณสี มีเศรษฐีท่านหนึ่งทราบคำทำนายของโหรอาจารย์ว่า อีก 3 ปี ข้างหน้าจะเกิดความแห้งแล้งอย่างร้ายแรงทั่วเมือง เศรษฐีไม่ได้แสดงอาการอะไร เพราะรู้ว่า ทุกสิ่งในโลกต่างก็หมุนเวียนเปลี่ยนไปมีขึ้นเมื่อยังเป็นธรรมชาต แต่คิดว่างแผนเตรียมรับมือกับเหตุการณ์นั้นทันที โดยประกาศให้ชาวนาทำงานให้มากที่สุด และรับซื้อข้าวเปลือกทั้งหมด เก็บไว้ในยุ้งชาวถึง 1,250 หลัง เก็บใส่ในตุ่ม ขุดหลุมฝังไว้ในดินที่เหลือก็นำไปขย้ำกับดิน เห็นียวชาบทาไว้ทั่วฝ้าบ้าน

ต่อมาความแห้งแล้งได้เกิดขึ้นทั่วเมืองที่เดียว เพาะปลูกอะไรไม่ขึ้นเลย เศรษฐีจึงสั่ง บริหารให้นำข้าวในยุ้งชาวมาบริโภค ไม่นานข้าวในยุ้งชาวทั้ง 1,250 หลังก็หมด จึงนำข้าวในตุ่มมาบริโภค ไม่นานก็หมด จึงเรียกบริวารมาประชุมกันแล้วกล่าวว่า คระยะยกไปอยู่ที่อื่นก็ไม่ว่ากัน คระยะอยู่กับเราก็ตามใจ ผลก็คือบ้านของเศรษฐีเหลืออยู่เพียง 5 คน คือเศรษฐี ภรรยา เศรษฐี ลูกชาย ลูกสาวไก่ และท่าสคนสนิทของเศรษฐี นำข้าวที่ฝังในหลุมบริโภคจนหมดแล้ว นำข้าวที่จำบทาฝ้าบ้านมาแซ่น้ำคัดเอาเฉพาะข้าวเปลือกมาตำ หุงบริโภคกัน จนเหลือเป็นเมือสุดท้ายของครอบครัวท่านเศรษฐี

ภรรยาได้แบ่งข้าวออกเป็น 5 ส่วนให้ทุกๆ คน คนละส่วน ในขณะที่กำลังจะบริโภคอุ่

นั่นเอง พระป้าเจกพุทธเจ้าพระองค์หนึ่งเพิ่งออกจากนิโรสมากับติ ได้เส็จผ่านมา เศรษฐีเห็นเข้าก็เลื่อมใสเกิดความคิดว่าการที่เราประสบภัยขันนี้ ก็เพราะเราไม่ได้ให้ทานมาก่อน หรือแม้ให้ทานแล้วก็คงยังไหไม่เต็มที่ item กำลังข้าวมื้อนี้เพียงอิ่มแค่วันเดียวเท่านั้น แต่ถ้าเราถวายแด่พระป้าเจกพุทธเจ้า จะทำให้เรามีความสุขความเจริญไปนับภพนับชาติไม่ถ้วนเลยที่เดียว

เมื่อคิดดังนั้น ท่านจึงบรรจงตักข้าวถวายจนเหลืออยู่ครึ่งหนึ่ง พระป้าเจกพุทธเจ้าทรงปิดบานตร เพื่อให้เศรษฐีไว้รับประทานอีกครึ่งหนึ่ง เศรษฐีอ้อนวอนให้พระองค์ทรงเปิดบานตรรับอีกครึ่งหนึ่ง ตนเองไม่ได้หวังเพียงแค่ความสุขในชาตินี้เท่านั้น แต่อยากจะได้ความสุขในชาติหน้าด้วย พระป้าเจกพุทธเจ้าทรงเปิดบานตร เศรษฐีตักข้าวใส่บาตรด้วยความปีติเบิกบาน ในการทุ่มหมดตัวสร้างมหาทานบารมี

เศรษฐีตั้งใจตอธิษฐานว่า “ความอดอยากรเช่นนี้อย่าได้เกิดขึ้นกับข้าพเจ้าอีกเลย ในทุกๆ ที่ที่ข้าพเจ้าเกิด ตั้งแต่นี้เป็นต้นไป ขอให้ข้าพเจ้ามีอาหารเลี้ยงมนุษย์ได้ทั่วโลก เมื่อข้าพเจ้าทำความสะอาดยุ้งฉางแล้วมองขึ้นไปบนฟ้าเท่านั้น ขอให้ข้าวจงตกลงมาเต็มยุ้งฉางทั้งหมด”

พอสิ้นคำของเศรษฐี พระป้าเจกพุทธเจ้าทรงกล่าวให้พรว่า “จะเป็นอย่างนั้นแน่” และทุกคนในบ้านก็พร้อมใจกันถวายทานเช่นเดียวกับท่านเศรษฐี

ในวันนั้นเองข้าวจำนวนมากได้ตกลงมาเต็มยุ้งฉางทั้ง 1,250 หลัง ภารยาเศรษฐีจึงประกาศไปทั่วเมืองว่า “ด้วยอาณุภาพแห่งบุญที่พวงเราได้ทำไว้ดีแล้ว บัดนี้มีอาหารมากมายเกิดขึ้นในบ้านของเศรษฐี ใครต้องการเท่าไหร่ จงมารับได้ตามต้องการ”

นับตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา ความอดอยากก็ไม่เคยเกิดขึ้นในเมืองพาราณสีอีกเลย ชาวเมืองทั้งหลายได้ชีวิตกลับมาอีกครั้ง ก็เพราะอาณุภาพบุญของท่านเศรษฐีนั้นเองช่วยชาวเมืองไว้ เมื่อเศรษฐีสิ้นชีวิตลงได้เกิดเป็นเทวดาเสวยสุขในสวรรค์

ในชาติสุดท้ายเศรษฐีนั้นเกิดมา มีชื่อว่า เมณฑกเศรษฐี มีสมบัติมากมายตักไม่มีพร่องคือมีแพะทองคำจำนวนมาก ซึ่งในปากจะมีด้วยถ้าปราณามสมบัติหรืออาหารใดๆ เพียงแค่ดึงด้ายในปากแพะเท่านั้น สิ่งที่ปราณาก็จะอกมาจากปากแพะทันที แพะเพียง 1 ตัว สามารถเลี้ยงคนได้ทั้งชุมชนทวีป ปรากฏว่าในเวลานั้น คนทั้งชุมชนทวีปต่างได้มารោอาหารหรือสมบัติเงินทองตามแต่ตนต้องการที่บ้านของท่านเศรษฐี เมณฑกเศรษฐีมีโอกาสฟังพระธรรมเทศนาจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และบรรลุเป็นพระโสดาบัน

6.3.2 չქილსერუჟი ანუ მექანიზმი გახდა თითოეული მარტივი

เรื่องนี้มีปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา กล่าวถึงชีวิตเศรษฐีซึ่งเป็นผู้มีบุญมากเกิดในสมัยพุทธกาล ความรู้ร่วยของท่านเป็นที่ปรากฏแก่มหาชนในยุคนั้น จนแพร่ในยุคปัจจุบัน สำหรับท่านที่ได้เคยศึกษาแล้วจะพบกับความอัศจรรย์ที่เดียวว่า ทำไมท่านชีวิตเศรษฐีจึงเป็นผู้มีบุญขนาดนั้น และของอัศจรรย์ขนาดนี้ ทำไมจึงบังเกิดขึ้นกับท่าน มันเป็นไปได้อย่างไร นั่นก็เพราะว่าท่านพื้ชอย่างไรย่อมได้ผลอย่างนั้น ปลูกถั่ว ก็เป็นถั่ว ปลูกงา ก็เป็นงา ถ้าเราเชื่อย่างนี้ ทำบุญด้วยทอง เวลาผลบังเกิดขึ้นเราจะได้รับผลดังที่เราทำนั้น ทำด้วยทองก็จะได้รับผลคือทอง

เรื่องมีอยู่ว่า มีเคราะห์คุณหนึ่งอยู่ในเมืองพาราณสี ท่านมีอิດามหนี่ที่สวยงามมาก แล้วท่านก็รักมาก เมื่อลูกสาวอายุได้ 16 ปี ท่านได้สร้างปราสาท 7 ชั้น และนำลูกสาวไปไว้บนปราสาทชั้นที่ 7 พร้อมกับให้มีหญิงรับใช้อยู่ด้วยคุณหนึ่งค่อยดูแล และกำชับเอาไว้อย่างดีเลยว่า ให้ดูแลลูกสาวให้ดี ให้อยู่ในสายตาตลอด ลูกสาวอายุ 16 ซึ่งยังสวยอยู่ถูกฟ้องจดให้อยู่บ่นปราสาทชั้นที่เจ็ด วันๆ หนึ่งก็ได้แต่เปิดหน้าต่างมองลงไปที่ถนน ดูความเป็นไปของคนที่เดินไปมาอยู่อย่างนั้นเท่านั้น ไม่มีโอกาสได้เดินลงมาเลย

จันวนหนึ่งมีวิทยาอรคือผู้มีฤทธิ์ สำเร็จวิชาความสามารถบัติ สามารถเหاهะเหินเดิน
อากาศได้ ก็ได้เหاهะผ่านมาทางนั้น มองเห็นลูกสาวเศรษฐีเกิดความรู้สึกรักใคร่ จึงเหاهะเข้ามา
เกี้ยวพาราสี และด้วยบุพเพสันนิวาสในที่สุดก็ได้อยู่ร่วมกัน จนกระทั้งลูกสาวเศรษฐีนั้นตั้งครรภ์
เมื่อครบกำหนดคลอด ลูกสาวเศรษฐีก็กำชับหญิงคนรับใช้ว่าอย่าไปบอกใครนะ ให้ไปจัดหา
ภาชนะใหม่สำหรับเอาไว้ใส่ทารก หากาชนะใหม่มาที่เดียว แล้วก็อุ้มทารกแรกเกิดวางลงใน
ภาชนะนั้นพร้อมกับดวงดอกไม้ สังกำชับไม่ให้ไปบอกใคร ให้หญิงรับใช้นำไปลอยในแม่น้ำคงคาน
แล้วยังกำชับอีกว่า ถ้าใครถามก็ให้เลียงตอบไปเป็นอย่างอื่น ไม่ให้บอกใครทั้งสิ้น หญิงรับใช้
นั้นก็รีบนำภาชนะที่บรรจุลูกของลูกสาวเศรษฐี นำไปลอยในแม่น้ำคงคาน

ที่ตอนใต้แม่น้ำคงคา มีหญิง 2 คนอาบน้ำอยู่ หญิงทั้งสองคนนั่นมองเห็นภาคหน้า ลอยมาตามน้ำ คนแรกก็ชิงพูดขึ้นมาก่อนว่า ภาคหน้านั้นเป็นของฉัน ส่วนหญิงอีกคนก็พูดว่า ถ้าภาคหน้านั้นเป็นของเธอ ของที่อยู่ในภาคหน้านั้นก็ต้องเป็นของฉัน เมื่อภาคหน้านั่นลอยมาถึง หญิงทั้งสองก็ช่วยกันยกขึ้นมาบนฝั่ง เปิดดูพบเต็กลอยในนั้น ด้วยความรักໃนเต็กนั้น หญิงคนแรกจึงพูดว่าภาคหน้านั้นเป็นของฉัน ของที่อยู่ในภาคหน้า ก็ต้องเป็นของฉันด้วย หญิงคนที่ 2 ไม่ยอม ในที่สุดก็ถูกเลี้ยงกัน และนำมาที่ศาลากลางให้มหาอำมาตย์ช่วยตัดสิน แต่มหาอำมาตย์ก็ไม่

สามารถตัดสินได้ในที่สุดเรื่องกีบปืนพระราชา

พระราชาทรงตัดสินให้หญิงคนแรกได้ภานะไป ส่วนหญิงคนที่ 2 ก็ได้เด็กไปเลี้ยง หญิงคนที่ 2 นี้เป็นอุปภัต្តาจากของพระมหากจจายนะ เมื่อได้รับเด็กมาก็ตีใจ นำเด็กมาเลี้ยงโดย มีความตั้งใจว่า เมื่อเด็กโตขึ้นก็จะให้บัวชนสำนักของพระมหากจจายนะ แล้วตั้งชื่อเด็กว่า “ชฎีล” ที่ตั้งชื่อว่าชฎีล เพราะว่าผอมบันคีรษะเด็กนั้นเป็นกระเชิง จึงได้ชื่อว่า “ชฎีล” หญิงคนนี้ก็เลี้ยงเด็กชายชฎีลเรื่อยมา จนเจริญเติบโต

วันหนึ่งพระมหากจจายนะออกਮາบินทبات เมื่อรับบาตรแล้วก็เข้าไปนั่งฉัน กัตตาหารในเรือนของหญิงคนนี้ ได้ได้ถูกความถึงความเป็นมาของเด็กชายชฎีลว่าเป็นอย่างไร เมื่อทราบแล้วก็รับเด็กนั้นเอาไว้อยู่ในความดูแลของท่าน หลังจากฉันกัตตาหารเสร็จแล้ว ท่านก็กลับสำนัก ในระหว่างทางนั้นท่านตรวจดูด้วยญาณที่สันะของท่าน ก็พบว่าเด็กชายชฎีลนี้เป็นผู้มีบุญมาก จะต้องเสวยสุขเป็นพระรา瓦สเลียก่อน จึงจะออกบัวชได้ ภายหลังบัวจะได้บรรลุเป็นพระ เศรษฐีผู้นั้นเมื่อได้รับฝ่าจากพระมหากจจายนะแล้ว ก็นำมาเลี้ยงดู เศรษฐีนี้เป็นพ่อค้าขายของมีสินค้าค้างสต็อกอยู่ 12 ปี ขายไม่ออกเลย เมื่อรับเด็กชายชฎีลเข้ามาในบ้านแล้ว ก็เกิดความคิดขึ้นมา คิดจะนำสินค้านั้นออกมานำ้ขาย และให้เด็กชายชฎีลนี้เป็นผู้ขาย หลังจากสั่งความเด็กชายชฎีลเรียบร้อยแล้วก็เดินทางไปทำธุรกิจ

ด้วยอำนาจแห่งบุญของเด็กชายชฎีลที่สร้างไว้แต่ชาติปางก่อน ทำให้เทวดาประจำเมืองนั้นต้องมาช่วย เหมือนพระอนุรุทธที่ท่านเคยสร้างมหาทานบำรุงเอาไว้แล้วอธิษฐานว่า “อย่าได้รู้จักคำว่า ไม่มี เลย” ทำให้เทวดารีบลงมาช่วยเหลือเกื้อกูลพระอนุรุทธอย่างที่เราเคยได้ยินคำว่า “ขนมไม่มี” เด็กชายชฎีลนี้ก็เช่นเดียวกัน ได้สั่งสมบุญมาแต่ชาติปางก่อน ทำให้เทวดาต้องเข้ามาช่วยเหลือการค้าขายในคราวนี้ โดยได้ไปดลจิตดลใจลูกค้าทั้งหลายให้มาซื้อสินค้าที่ค้างสต็อกมาถึง 12 ปี ทำให้ของค้างสต็อกนี้ขายหมดไปภายในวันเดียว

เมื่อเศรษฐีกลับมาเห็นเข้าก็ตกใจว่าโคนขโมย แต่พ่อชักใช้ได้ความว่าขายหมดก็ตีใจแล้วมีความคิดว่าเด็กชายชฎีลนี้ต้องเป็นผู้มีบุญมาแต่ปางก่อนอย่างแน่นอน ฉะนั้นเวลาจะค้าขายอะไรก็ให้เด็กชายชฎีลเป็นผู้ขาย ก็ขายหมดทุกที่ไป ทำอย่างนี้จนกระทั่งเติบโตเป็นหนุ่ม ในที่สุดก็ยกลูกสาวให้เป็นภรรยา และปลูกเรือนไว้ในที่แห่งหนึ่ง เพื่อให้ชฎีลกับลูกสาวไปอยู่ร่วมกัน

ในวันขึ้นบ้านใหม่ มีสิ่งแปรปลกระดosome อัศจรรย์เกิดขึ้นทันทีนี่ เป็นสิ่งที่น่าอัศจรรย์ที่เดียวทันทีที่ชฎีลก้าวเท้าข้ามธรณีประดุจ ก็ปรากฏความอัศจรรย์เกิดขึ้นที่หลังบ้านนั้น มีภูเขาทองสูง 80 ศอก ผุดขึ้นมาที่หลังบ้าน เป็นแท่งทึบขึ้นไปเลย แท่งทึบเหมือนลูกเต้าอย่างนั้น 80 ศอก ก็เท่ากับ 40 เมตร สูงขึ้นไป 40 เมตร โบสถ์วัดพระอรமกาญจนา 23 เมตร เอาอีกหลังขึ้นไปตั้งซ้อนเอาไว้ ตัดซ่อฟ้าออก ก็ 40 เมตร สูงขนาดนั้นที่เดียว ผุดขึ้นมาเป็นอัศจรรย์ พร้อมด้วยจบเพชรสำหรับไว้ดูภูเขาทอง ด้ามทำด้วยทองแต่ใบของจบนั้นเป็นเพชร เกิดขึ้นพร้อมกันที่เดียว เมื่อเกิดขึ้นเป็นความอัศจรรย์ดังนี้ ก็โกลาหลกันไปทั่วเมืองจนกระทั่งรูปถึงพระราชอาณาเขตของจังหวัดตั้งชฎีลนั้นให้เป็นเศรษฐีปราชจำพระนคร

ในสมัยก่อนวิธีแต่งตั้งให้เป็นเศรษฐีเข้าจะมีฉัตรบอกรำหนั่งว่าเป็นเศรษฐีพระราชา ก็ให้ฉัตรเศรษฐีนั้นแก่ชภีล ตั้งแต่นั้นมาครุฯ ก็เรียกว่าชภีลเศรษฐีเป็นต้นมา มีภูเขาทองผุดขึ้นมาหลังบ้านสูง 80 ศอก เท่ากับ 40 เมตรที่เดียว เมื่อเวลาชภีลเศรษฐีต้องการทองคำ ก็จะเอาจอบเพชรนั้นไปขุดเหมือนขุดดินอย่างนี้ ทองนั้นก็หลุดออกจากแม่ลักษณ์เต็มเหมือนเดิม ไม่รู้พร่องเลย ไม่ว่าจะขุดออกมากเท่าไรก็เต็มเหมือนเดิมเป็นอยู่อย่างนี้ ชภีลเศรษฐีสามารถสูญเสียเงินกระถั่งมีบุตร 3 คน เป็นผู้ชายทั้งหมด เมื่อถูกชายเจริญวัยสมควรที่จะปกครองสมบัติได้ ชภีลเศรษฐีมีความปรารถนาอย่างจะออกบวช มีความปรารถนาอย่างแรงกล้า กระตุ้นเตือนจิตสำนึกขึ้นมาว่า อยากจะออกบวช เป็นหน่วยในการลุช

ท่านคิดที่จะมอบสมบัติให้แก่ลูกทั้ง 3 คน แต่เนื่องจากรักลูกทั้ง 3 นั้นเท่ากัน ไม่ทราบว่าจะแบ่งสมบัตินี้ให้กับลูกคนใด จึงใช้วิธีทดสอบดูว่าลูกทั้งสามคนนี้ใครมีบุญมากพอที่จะรองรับเงินยี่น่อบเพชرنั้นให้แก่ลูกชายคนโตก่อน ลูกชายคนโตก็พยายามไปชุดภูเขาทอง พอขาดไปทีไร จบเพชรนั้นก็จะเด้งทุกที่เลย ขาดไม่ได้ จนกระทั้งอ่อนแรง กลับมาบอกกับชฎีลเศรษฐีว่าขาดไม่ได้ ชฎีลเศรษฐีก็ยื่นให้แก่ลูกคนที่สอง ลูกคนที่สองไปชุดในทำนองเดียวกับพี่ชาย ขาดไม่ได้ จนกระทั้งเหลือคนสุดท้อง pragava ว่าคนสุดท้องนั้นขาดได้ เอาจบเพชรนั้นขาดได้ ทองก็หลุดออกจากเป็นแท่งๆ เนื่องจากดินอย่างนั้น

ชีวิลเครชชีจึงกล่าวกับลูกทั้งสามว่า ลูกเอ่ย พ่อครับลูกทั้งสามนี้เท่ากัน แต่ลูกสองคนไม่ได้ทำบุญมา จึงไม่มีสิทธิ์ที่จะได้รับภูเขาทองนี้เป็นสมบัติ แต่น้องคนเล็กนั้นได้ทำบุญร่วมกับพ่อมา เพราะฉะนั้นภูเขาทองนี้พ่อขอยกให้น้องคนเล็ก ส่วนพี่ชายทั้งสองคนให้อาศัยบุญของน้องปกครองภูเขาทองนี้กันต่อไป ในที่สุดชีวิลเครชชีนั้นก็อกรบวช ไม่ชาได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ต่อมาพระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จนำพระอริยสาวก พร้อมด้วยพระชีวิลมาเยี่ยมที่บ้านเก่าของ

ชฎีลเศรษฐี ลูกชายทั้งสามก็ถวายภัตตาหารเป็นเวลาถึงครึ่งเดือน

มีคำถามเกิดขึ้น 2 คำตามว่า

1. ทำไมชฎีลเศรษฐีถึงต้องถูกลอยแพ loy น้ำกันอย่างนี้ ?

2. ภูษาทองที่เกิดขึ้นหลังบ้าน ทำไมไม่ไปเกิดหลังบ้านคนอื่น เกิดขึ้นเฉพาะแก่ชฎีลเท่านั้น ชฎีลสร้างบุญอะไรไว้ ?

เรื่องมีอยู่ว่า ในสมัยพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงพระนามว่า พระกัสสปัลลามพุทธเจ้า หลังจากที่พระองค์เสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้ว มหาชนจะรีบถวายของบุญชาวยื่องทั้งหลายให้ ช่วยกันสร้าง วันหนึ่งพระอรหันต์ขามาสพองค์หนึ่ง มาดูที่พระมหาเจดีย์ ท่านพบว่าทางด้านทิศเหนือนั้นยังไม่เสร็จ ก็ไปถามกับนายช่างว่า ทำไมถึงยังทำไม่เสร็จ นายช่างบอกว่ายังขาดท่อนค่า พระอรหันต์องค์นั้นท่านก็เลยรับอาสาว่า ท่านจะทำหน้าที่รวบรวมชาวเมืองทั้งหลายให้บริจาค ทองคำมาสร้างพระมหาเจดีย์ให้สำเร็จ และท่านก็ไปซักชวนสาวอุชนาทั้งหลาย ชาวเมืองทั้งหลาย ให้มาร่วมบุญกัน ท่านก็ชวนสาวอุชนาทั้งหลายเรื่อย จนกระทั่งถึงบ้านของนายช่างทอง พอดีใน จังหวะนั้นนายช่างทองกำลังทะเลาะกับภรรยา กำลังขัดใจกันทะเลาะกันอยู่ พระขามาสพองค์หนึ่ง กับสาวอุชนา ขอให้นำทองคำไปร่วมบุญในการสร้างพระมหาเจดีย์ นายช่างทองนั้นกำลังหงุดหงิด ภรรยา ก็ตอบไปด้วยอาการประชดประชันว่า “ให้ขัวงพระศาสดาของท่านลงน้ำไปเลี้ย”

ภรรยาขนาดกำลังโกรธกันอย่างนั้นได้ฟังก็ตกใจ ด้วยวิญญาณของกัลยาณมิตร จึง บอกกับสามีว่า “นี่คุณ คุณโกรธฉันคุณว่าฉันเคอะ จะทุบตืออย่างไรฉันก็ไม่ว่าอะไรหรอก แต่คุณอย่าไปว่าพระบรมศาสดาอย่างนั้น มันมีกรรมหนักบาปหนักที่เดียวนะ” นายช่างทองนั้นก็เป็น ผู้มีบุญอยู่ เมื่อได้ฟังภรรยาพูดอย่างนั้นก็ได้สติเกิดสลดใจ กล่าวขอมาพร้อมกับอรหันต์ ท่านก็บอกว่า ท่านไม่ได้ว่าเรา เรายกโทษให้ท่านไม่ได้หรอก ท่านว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านต้องไป ขอโทษพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นายช่างทองก็ถามว่า แล้วจะมีวิธีการใดที่จะขอโทษได้ พระอรหันต์ ท่านก็แนะนำว่า ทำอย่างนี้ซึ่ชิ ท่านนำทองคำมาหล่อให้เป็นหม้อดอกไม้ท่องคำสัก 3 ใบ นำไปบรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้ในมหาเจดีย์ และก็ทำผลไม้เปรี้ยง ทำตัวให้เปรี้ยงไปกล่าวคำขอมา ในวันนั้น กรรมหนักก็จะได้เบาลงไป

นายช่างทองก็เลยมาชวนบุตรทั้งสาม ให้มาช่วยกันสร้างหล่อหม้อดอกไม้ท่องคำ 3 ใบ บุตรคนโตปฏิเสธบอกว่า “ไม่ได้ทำความผิด เพราะฉะนั้นทำไม่จะต้องมาช่วยพ่อทำหม้อดอกไม้ ทองคำ ลูกคนที่ 2 ก็คิดเหมือนกับพี่ชาย เหลือแต่ลูกคนเล็กมีความคิดแปลกแตกต่างจาก

พี่ชายทั้งสองคือ ลูกคนเล็กมีความคิดว่า ภารกิจอันใดของพ่อคือตาม ถือเป็นหน้าที่ของลูกที่จะต้องช่วยเหลือ จึงลงมือช่วยเหลือทำหม้อดอกไม้ทองคำ 3 ใบ จนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อย นายซ่างทองนั้นก็ทำฟมให้เปียกทำตัวให้เปียก แล้วก็นำหม้อดอกไม้ทองคำ 3 ใบนั้น ไปปูชาพระมหาเจดีย์แล้วก็บรรจุพระบรมสารีริกธาตุพร้อมกับกล่าวคำขอขมา ในที่สุดจากการหมักนั้นก็เป็นเบา

ด้วยอุคุลกรรมนั้น เกิดมา 7 ชาติ รวมทั้งชาติสุดท้ายที่จะเป็นพระอรหันต์ ถูกลอยนำมายังชาติเลย ถูกลอยนำมายังชาติ 7 ชาติ ด้วยกรรมที่ว่าให้อาหารศาสذاของท่านไปลงน้ำເຄະ แล้วก็ด้วยอา鼻ภาพแห่งบุญที่ถวายทองคำแด่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ภูเขาทองคำซึ่งเป็นสิ่งอัศจรรย์ก็บังเกิดขึ้นสูง 80 ศอก ลูกชายทั้งสองไม่ได้มีส่วนร่วมบุญกับพ่อ เพราะฉะนั้นก็เลยไม่มีสิทธิ์ที่จะใช้สมบัติที่เกิดขึ้นจากบุญของพ่อคือภูเขาทอง ส่วนลูกคนเล็กมีอุคุลศรัทธาได้สร้างบุญเหมือนกับพ่อ จึงมีสิทธิ์ที่จะได้รับมรดกคือภูเขาทอง ซึ่งเกิดขึ้นด้วยอำนาจจากบุญนั่นเอง

6.3.3 ໂຊຕິກເສຣ່ງ ຜົມສມບັດຈັກພຣດີ

ท่านໂຊຕິກເສຣ່ງ ເຕີມທ່ານກີເປັນບຸຄຄລອຮຽມດານີ່ເອງ ແຕ່ທ່ານມີປັນຍາແລະມື້ບຸນູໄດ້ພບພະອີຍເຈົ້າ ສມຍນັ້ນທ່ານເກີດເປັນຫວາສວນຫວາໃໝ່ ທ່ານນາ ມາເຂົາກິນຄໍ່າກັນໄປດ້ວຍຄວາມເໜື່ອຍຍາກ ແຕ່ທ່ານມີບຸນູລາກໄດ້ພບກັບພບກັບພະປັຈເຈັກພຸຖອເຈົ້າທີ່ເພີ່ມອອກຈາກນິໂຮສມາບັດມາໄໝ່ໆ ທ່ານມີໂອກາສໄດ້ຄວາຍໜ້າອ້ອຍໃນຍາມທີ່ພະປັຈເຈັກພຸຖອເຈົ້າທ່ານກະຫຍາຍ ຜູ້ໃກ້ກັບຜູ້ຮັບມີຄວາມປරາດນາຕຽງກັນ ກະແສອກຮາແໜ່ງບຸນູຈາກພະປັຈເຈັກພຸຖອເຈົ້າກີແລ່ນຈາກສູນຍົກລາງກາຍຂອງພະວອງຄ່າທ່ານສູ່ຜູ້ມີບຸນູນັ້ນ ທ່ານລະຈາກໂລກໄປແລ້ວໄດ້ທ່ອງເທິ່ງວ່ອງຢູ່ 2 ອົມ ຄົວໃນມນຸ່ຍໂລກກັບເທວໂລກ ໄປເປັນຫວາສວຣຄ່າເມື່ອຈຸດີລົງມາສ້າງບາມມີ ທ່ານໄດ້ມາເປັນມາເສຣ່ງ ຜູ້ຢູ່ໃໝ່ ມີທັກພົມສມບັດີມາກ ມີຮັດນຶກ ມີດວງປັນຍາທີ່ໃຊ້ທັກພົມເປັນ ເປັນມາເສຣ່ງຜູ້ໃຈບຸນູ

ທ່ານມີບຸນູລາກພບພະຜູ້ມີພຣະກາຈເຈົ້າພຣະວອງຄ່ານີ່ ໄດ້ຟັງຄໍາສອນຈາກພຣະວອງຄ່າທ່ານ ແລ້ວເກີດອຸປະກອດຕັ້ງກັງ ພຣະວັດທີ່ກີ່ກົງປົງກົງປະກົງ ທີ່ກົງປົງກົງປະກົງຂອງພຣະສັມມາ-ສັມພຸຖອເຈົ້າ ທີ່ທຳດ້ວຍໄມ້ຫອມສ່າງກິລິ່ນຫອມອູ້ຕລອດເວລາ ແລ້ວທ່ານກີ່ຍັງປະຕັບປະຕາດ້ວຍຮັດນຶກ ໄດ້ສ້າງສະໜ້າໃໝ່ ໄດ້ປຸກຕົ້ນໄມ້ຂັ້ນໃນທີ່ທັງສີ ພູດງ່າຍ່າ ກົງກົງສ້າງວັດນັ້ນເອງ ຕາວຍແດ່ພຣະຜູ້ມີພຣະກາຈເຈົ້າພຣະວອງຄ່ານີ່ ແຕ່ມີພິເສເກົກີ່ກົງທ່ານໄດ້ຄວາຍຮັດນຶກຕິດ້ວຍ ທ່ານມີຮັດນຶກຕິມາມາຍ ອາກໃຄຣມາຟັງອຣຽມ ທ່ານກີ່ແຈກຈ່າຍຮັດນຶກນັ້ນໃຫ້ດ້ວຍຄວາມປລື່ມອກປລື່ມໃຈ ຂຶ້ນອົກຊື່ໃຈ

ມື່ອຢູ່ຄົ້ງທັງນີ້ ທ່ານນຳດວງແກ້ວດວງທັງນີ້ ເປັນດວງແກ້ວດວງໃໝ່ເທິ່ງໂນທີ່ເຕີຍວ່າ ສຸກໃສສ່ວ່າງ

ไปตั้งอยู่ต่อหน้าพระพักตร์ของพระผู้มีพระภาคเจ้า มีความประสังค์ให้กิตติศัพท์นี้รำลือไปทั่วเมือง เพื่อให้ชาวเมืองบังคุณที่มีจิตอธิยาศัยนี้ ถ้ามีเครื่องดึงดูดประเภทของหยาบๆ ดวงแก้วใหญ่ๆ แบบนี้ จะได้มาดูกันแล้วก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ ชาวเมืองก็มาดูกันแต่เดิมก็ไม่ได้ตั้งใจจะมาฟังธรรมแต่จะมาดูดวงแก้ว แก้วมณีอะไรซ่างใหญ่โตเท่าแต่งโน้ะ เป็นของที่หายากนัก แล้วเป็นแก้วมณีที่สวยงามมาก เมื่อปลา茂ได้ยึดมาได้ คนเดียวได้ คนร้ายก็มี ในที่สุดดวงแก้วดวงนั้นก็ถูกขโมยไป ท่านเลยมาขอพรพิเศษจากพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์ก็ให้พรว่า

“ท่านเศรษฐีอย่าเสียใจไปเลย สมบัตินอกกายมันก็อย่างนี้ โคนขโมยบ้าง นำหัวมไฟ ไหม้บ้าง ทำใจให้เป็นปกติเกิด แต่ด้วยอาชญาภาพแห่งบุญที่ท่านเศรษฐีได้สร้างคันธนกุญ្យิกดี ชุดสระน้ำก็ดี ปลูกต้นไม้ให้ร่มเงา ก็ดี แจกจ่ายรัตนชาติแก่ผู้มาฟังธรรมก็ดี หรือเอาดวงแก้วมา เป็นจุดสนใจให้คนเขามาฟังธรรมก็ดี บุญนี้จะทำให้ไปเกิดเป็นมหาเศรษฐีในภพชาติต่อไป ครั้นถึงสมัยพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์หนึ่งนามว่า พระสมณโคดมพุทธเจ้า ท่านจะไปเกิด เป็นมหาเศรษฐีที่ยิ่งใหญ่ ด้วยอาชญาภาพที่สร้างพระคันธนกุญ្យี จะทำให้มีปราสาทแก้ว 7 ชั้น มีกำแพง 7 ชั้น ตันไม้ในทิศทั้ง 4 จะเป็นตันกัลปพฤกษ์ จะมีชุมทรัพย์ที่ตักไม่พร่องเกิดขึ้นในทิศทั้ง 4 จะ อุดมไปด้วยรัตนชาติ มีดวงแก้วมณีที่ยังความสว่างไว้ให้บังเกิดขึ้นอยู่ในปราสาทนั้น โดยไม่ ต้องจุดประทีปโคมไฟเลย ท่านจะเป็นที่รักที่เคารพนับถือของคนทั่วเมือง สมบัติของท่านนั้น แม้แต่ด้วยเส้นหนึ่ง เข็มเล่มหนึ่ง ก็ไม่มีใครจะขโมยไปได้ จึ่งลั่นไปได้ หรือบังคับไปได้ และใน ที่สุดเมื่อได้ฟังธรรมจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น ก็จะบรรลุธรรมผลนิพพาน”

เศรษฐีได้ฟังก็รีบไป เมื่อละจากโลกก็ไปบังเกิดเป็นชาวสวรรค์ มีบริวารมาก มีวิมานที่ ใหญ่โตที่เดียว เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ ในสมัยพระผู้มีพระภาคเจ้าของเราระองค์นี้ เวลาเกิดก็ มีแสงสว่างเกิดขึ้นทั้งเมืองเลย พระเจ้าพิมพิสารทรงตกพระทัยว่าแสงอะไรเกิดขึ้นทั้งเมือง แต่ ด้วยดวงปัญญาของพระองค์ ทรงทราบว่าแสงสว่างอย่างนี้นี่ต้องเป็นผู้มีบุญมาบังเกิดขึ้นแน่นอน

ในที่สุดก็ทรงทราบว่ามีกุมารคนหนึ่งมาเกิดขึ้น ด้วยแสงสว่างที่เกิดขึ้นทั้งเมืองจึงได้ ชื่อว่า “โชคดี” และเมื่อถึงคราวบุญบันดาลบังเกิดขึ้นมา สมบัติดังกล่าวก็บังเกิดขึ้นมีปราสาทแก้ว อุดมไปด้วยรัตนชาติ มีชุมทรัพย์เกิดขึ้นในทิศทั้ง 4 ตักแล้วไม่พร่อง มีตันกัลปพฤกษ์ 4 มุน คร พรรณาอะไรก็ได้ทั้งหมด สมบัติของท่านนั้น ไม่มีใครที่จะแย่งจะซิงไปได้ ท่านมีดวงแก้ว พิเศษดวงหนึ่งอยู่ในปราสาท ที่ยังความสว่างไว้ให้บังเกิดขึ้นทั้งปราสาทนั้น โดยไม่ต้องอาศัย ประทีปเลย ตั้งแต่เกิดมาไม่เคยได้กลืนเหมือนเลย เพราะว่าได้ถวายคันธนกุญ្យี กุญ្យิที่ทำด้วยไม้หอม ได้เห็นแต่สิ่งที่สวยงาม ได้ยินแต่เสียงที่ไพเราะ ได้ลิ้มรสอาหารที่ประณีต โดยเฉพาะภรรยาของ

ท่านที่มาจากการอุตตรกรุธีป เป็นภารรยาที่สวยงามมากที่เขารายกิจวานางแก้ว นางแก้วนี้มีบุญวิเศษ เวลาหน้าร้อน กายเย็น เวลาหน้าหนาวกายก็อุ่น มีถ้อยคำอันไฟเราะ รูปร่างก็สวยงาม แต่เมื่อง มีรัศมีภายในอกไปด้วย นางได้นำห้มือข้าววิเศษและนำหิน 3 ก้อนติดตัวมาด้วย ข้าวของ อุตตรกรุธีปนั้นแจกจ่ายเท่าไหร่ก็ไม่หมดสิ้น รับประทานนิดเดียว ก็อิ่มได้

พุดง่ายๆ ว่าสิ่งที่ท่านได้เห็น ได้ยิน ได้ดูมากลิ่น ลิ้มรส สัมผัสสูกต้อง นึกคิดอะไรต่างๆ ทั้งหมดนั้นเป็นสิ่งที่ประณีตที่สุด ไม่เคยมีใครได้รับอย่างนี้มาก่อน และสมบัติของท่านก็เป็นที่ เลื่องลือไป จนกระทั้งพระราชมหกัชต์ริย์ต้องเสด็จมาดู พระเจ้าอชาตศัต្រ Heinแล้วเกิดอยากรู้ ได้ เข้าพระทัยว่าด้วยอำนาจของพระราชานั้น อะไร ก็อยู่ในกำมือ แต่สิ่งนี้จะนำมาใช้กับผู้มีบุญไม่ได้เลย

พระองค์ทรงยกกองทัพมา เพื่อที่จะยึดปราสาทของท่านโซติกเศรษฐี ซึ่งในขณะนั้น ท่านโซติกะอยู่วัด กำลังฟังธรรมอยู่ พอยกทัพมาถึงปราสาทที่ทำด้วยแก้ว ก็ปรากฏภาพ สะท้อนกลับ ดูประหนึ่งว่ามีกองทัพมากมายกว่านั้นอยู่ป้อมกันปราสาทอยู่ พระเจ้าอชาตศัต្រ ตกพระทัยไม่กล้าที่จะไปยึดเอา ในที่สุดก็ตรัสตามหาว่าท่านโซติกเศรษฐี อยู่ที่ไหน เมื่อทรง ทราบว่ากำลังฟังธรรมอยู่ที่วัดก็เสด็จตามไป และก็เล่าความเป็นจริงให้ฟังว่า ตั้งใจจะไปยึดเอา สมบัติของท่านโซติกเศรษฐี ท่านเศรษฐีก็บอกว่าอย่าว่าแต่ปราสาทเลย แม้แต่หวานในน้ำมือ ของท่านพระเจ้าอชาตศัต្រหรือใครๆ ในโลกก็ไม่อาจที่จะดึงหลุดจากน้ำมือได้

พระเจ้าอชาตศัต្រทรงฟังแล้วไม่เชื่อ เพราะพระองค์เป็นผู้ที่มีกำลังมาก แค่ประทับนั่ง ยองฯ ยังกระโดดไปได้สูงถึง 40 ศอก ถ้ายืนแล้วกระโดดก็สูง 80 ศอก 4 ศอก ก็เป็น 1 วา วา หนึ่งกิโล 2 เมตร คุณเอารายว่าสูงขึ้นไปขนาดไหน พุดง่ายๆ หันยองฯ กระโดดไปถึงยอดโบสถ์ อย่างนั้น แต่พระองค์ก็ทรงดึงหวานออกจากน้ำโซติกเศรษฐีไม่ได้เลยสักวันหนึ่ง เพียรพยายาม อยู่อย่างนั้นจนเหงื่อออกรถึงที่เดียว

โซติกเศรษฐีจึงแสดงอำนาจภาพแห่งบุญให้ปรากฏ ท่านอนุญาตว่าขอให้หวานที่อยู่ใน น้ำมือเลื่อนไปถวายพระเจ้าอชาตศัต្រ หวานนั้นประดุจมีชีวิต ได้เคลื่อนออกไปจากน้ำของ โซติกเศรษฐีอย่างง่ายดาย และก็ตกลงในพระหัตถ์ของพระเจ้าอชาตศัต្រ

ท่านเกิดความสลดใจว่า สมบัติที่มีอยู่ในโลกอย่างนี้ เมื่อมีอยู่ก็มีคนอยากได้ มีอยู่ก็มี คนอยากดู ถ้าไม่ให้ดูก็ห้อยใจ โกรธ ถ้าให้ดูแล้วก็อยากได้ ถ้าไม่ให้ก็โกรธอีก ขุนมัวอีก ในที่สุด ท่านก็เลือกอบวช และได้บารมีเป็นพระอรหันต์องค์หนึ่งในพระพุทธศาสนา

พระฉะนั้น เรื่องของบุญจึงเป็นเรื่องใหญ่ที่เดียว ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย ผู้มีบุญมากนั้น

ในกาลก่อนท่านได้ทำบุญในสิ่งที่คราทำได้ยาก มีใจเต็มเปี่ยม ไม่เลียดายทรัพย์ทำภูกเนื้อนานบุญ ทำกับผู้บริสุทธิ์ เวลาบุญส่งผล เราฟังแล้วแทบไม่น่าเชื่อว่า ผู้มีบุญมากไม่ต้องทำมาหากินอะไรเลย แค่ตรีกรະลึกนึกถึงบุญเท่านั้น สมบัตินั้นให้มาที่เดียว เหมือนเศรษฐีในกาลก่อน แค่อาบนำ้ำชำระกายให้สบายน้ำ ไปยืนอยู่ในกลางแจ้ง นึกถึงบุญที่ตัวทำสมบัตินั้นบังเกิดขึ้นมาที่เดียว พระเจ้าจักรพรรดิผู้ปักครองโลก ถึงคราวที่บุญบันดาลมหาสมบัติจะบังเกิดขึ้นเอง ท่านอาบน้ำอาบท่าให้สบายนอกสบายน้ำ スマทางศีล 8 ในขณะที่ท่านスマทางศีล 8 นึกถึงบุญอยู่นั้น รัดนะ 7 มีจักรแร็ง ชุนพลแร็ง ชุนคลังแร็ง นางแร็ง ช้างแร็ง ม้าแร็ง ดวงแร็วกายสิทธิ์ ก็บังเกิดขึ้นมา นำสมบัติต่างๆ มาเต็มไปหมดเลย

ท่านโซติกเศรษฐี และท่านเมณฑกเศรษฐีก็เข่นเดียวกัน เมื่อบุญส่งผลนั้น ไม่ต้องทำมาหากินเลย ถึงขีดถึงคราว ผังสำเร็จที่สั่งสมบุญมาอย่างเต็มเปี่ยมล้นปรี่แล้ว ก็ติดลบันดาล ดึงดูดทรัพย์ให้เกิดขึ้นมาเลย

ถ้ามีบุญน้อยลงมาน้อยก็ต้องทำมาหากิน แต่ทำแล้วสะอาดสบายน้ำ มีคนช่วยเหลือคิดอะไรก็ทำลุโปร่ง มีพากพ้องบริหารที่ดี มีจังหวะชีวิตที่ดีๆ มีสมบัติมากบังเกิดขึ้น มีคนช่วยเหลือหมดเลย

ถ้าบุญน้อยกว่าหนึ่งลังไปอีก ทำมาหากินด้วยตัวเอง ไม่มีคนช่วย แต่ก็สำเร็จได้ แต่งานนั้นก็สำเร็จเป็นมหาเศรษฐีรวมบัตได้

ถ้าน้อยกว่าหนึ่งลังไปอีก ต้องทำมาหากินด้วยตัวเอง แต่กว่าจะสำเร็จนั้น หีดขึ้นคอเลย มีอุปสรรคเกิดขึ้นมาก ต้องหนานิ่วคิวามวด กลางคืนเป็นคwan กลางวันเป็นไฟ อาบเหงื่อต่างน้ำ แต่ก็ได้สมบัติมา

ถ้าบุญน้อยกว่าหนึ่งลังไปอีก ทำมาหากินเกือบตายที่เดียว แม้จะได้สมบัติแต่ก็ไม่ค่อยเต็ม เม็ดเต็มหน่วย

ถ้าน้อยกว่าหนึ่งลังไปอีก ทำเกือบตาย สมบัติก็ไม่ค่อยจะได้

ถ้าน้อยกว่าหนึ่งลังไปอีก ทำไม่ได้เลย นอกจากขอเขากิน ต้องเป็นขอทานอย่างนั้น แต่ก็ยังได้กิน ยังมีคนเมตตาให้มา ถ้าบุญน้อยกว่าหนึ่งลังไปอีก นอกจากจะขอทานเขามาไม่ให้แล้ว ไปที่ไหนยังดอต ไปร่วมกับคนขอทานที่เขาเคยขอได้ พ่อไปร่วมขอ กับเขาก็พลอยพาเขารอดเสียอีก

เห็นไหมว่าบุญนี้มันลดหลั่นลงมาตามลำดับ เหมือนมหาเศรษฐีสมัยก่อน ครั้งหนึ่ง

พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จไปกับพระอานันท์ ทรงชี้ให้ดูลูกขอทานคนหนึ่ง บอกว่า “นี่คือเศรษฐีเก่าชาติในอดีตไม่ทำบุญด้วยตัวเอง ชีวิตระหนึ่ง แฉมยังห้ามคนอื่นทำบุญเลียอิก ผู้ให้เท่านั้นจะได้รับผู้ไม่เห็นอกจากไม่ได้รับแล้วยังออด แต่ไม่ให้แล้วยังหัวห้ามไม่ให้คนอื่นให้อิก นอกจากอดแล้วไปอยู่ที่ไหนอุบاثไว้ก็คง พลอยทำให้คนอื่นเขาออดไปด้วย พระอานันท์กราบทูลถามว่า แล้วจะเชื่อได้อย่างไร พระองค์ก็ทรงบอกว่า เดียวพ่อสูกขอทานคนนี้เป็นในตรรกโลกเก่าที่ตัวเคยเป็นมหาเศรษฐีเดียวที่ลูกชายยังอยู่เลียลูกครองสมบัติพอยไปถึงขอทานคนนี้ก็จำลูกชายในอดีตได้แต่ลูกนั่นจำเขามาไม่ได้ เพราะมาเกิดกันคนละชาติแล้ว จำกันไม่ได้ ไม่ให้เข้าบ้านด้วยซ้ำไป จนกระทั้งต้องไปชี้สมบัติว่าอยู่ตรงนั้นตรงนี้ จึงเชื่อว่าเคยเป็นเศรษฐีเก่าและเป็นพ่อของตัว

สมบัตินี้เป็นของกลาง มันมีอยู่แล้วในโลก ถ้ามีบุญก็รวมสมบัติได้ ถ้าหมดบุญสมบัตินั้นก็กระจาย สมบัติของท่านโซติกเศรษฐี และเมณฑกเศรษฐี หรือนายบุญเศรษฐี เดียวที่เกียจอยู่ในโลกนี้แหล่ แต่ผู้ที่มีบุญเท่าท่านนั้นยังไม่มี ถ้ามีเมื่อไหร่บุญก็ตูดเข้ามา ท่อสารแห่งบุญอยู่ในศูนย์กลางกาย ถ้าใจบริสุทธิ์จะสว่างมาก ยิ่งสว่างมากเท่าไหร่ก็มีแรงดึงดูดมาก ขยายได้กว้างมาก บุญตูดเอามาที่เดียว นี่เป็นเรื่องที่มีมาแล้วในอดีต แต่ว่ารายแล้วจะต้องให้เจบุญเหมือนท่านอนาคตบิณฑิกเศรษฐี และมหาอุบลสิการิสา อาสมบัตินั้นมาช่วยกันขยายพระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปยังชาวโลก ให้โลกเกิดสันติสุข อย่างนี้ทรัพย์นั้นจะจะมีประโยชน์ เพราจะนั้นสมบัติของผู้มีบุญตอนนี้ยังอยู่ มีอยู่เต็มไปหมดเลยไม่ได้สูญหายไปไหน ไม่ได้กระเด็นไปอยู่ด้วยดาวอังคาร ดาวพุธ ดาวพฤหัส หรือดาวราหู ไม่ได้กระจายไปที่นั่นเลย อยู่ในโลกนี้แหล่ ถ้าหากเรามีบุญแล้วเดียวลิ่งเหล่านั้นจะมาบังเกิดขึ้น เกิดขึ้นกับตัวของเรา

6.3.4 นายบุญมหาเศรษฐี ผู้มีสมบัติอัศจรรย์

ดวงบุญมีอยู่ในกลางตัวของเราทุกคนและมีอานุภาพ เราจะได้สมบัติทั้งสามคือ รูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ คุณสมบัติ ลาภ ยศ สรรเสริญสุข บรรดาผลนิพพานอย่างสมบูรณ์ที่เดียว ไม่มีขาดตกบกพร่องเลย เมื่อจุดมาอยู่ในกลางของกายมนุษย์หยาบ ก็จะเกิดผลบุญขึ้นมา เมื่อเราเรียนรู้ว่าิตายเกิดอยู่ด้วยกายมนุษย์หยาบ รูปสมบัติของเรา เราก็จะมีรูปงาม แข็งแรง อายุยืน ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย ไม่อ้วนไม่ผอม ไม่ดำเนินช้า ไม่สูงไม่ต่ำ พอดีๆ โครงพับเห็นแล้วก็เกิดความรู้สึกพอใจ ดูแล้วสวยงามจริงๆ ทรัพย์สมบัติก็ได้อย่างสะดวกสบาย ไม่ต้องทำมาหากิน มีสมบัติมากอยู่ท่าไว้เลย ได้มาเกิดในตรรกโลกของเศรษฐี มหาเศรษฐี บรมเศรษฐี และถ้ามีบำรุงมาก ดวงบุญนี้ก็จะลับนдалให้สมบัติเกิดขึ้นเอง เป็นเศรษฐีเลียเอง เหลือนท่านชนิดเศรษฐี เมณฑกเศรษฐี และท่านโซติกเศรษฐี ไม่ใช่เป็นลูกเศรษฐี คือบุญเกิดขึ้นในศูนย์กลางกาย เป็นบุญที่เกลี่ยง

สามารถล้วนๆ เป็นบุญคักดีสิทธิ์ เวลาบังเกิดขึ้นพรีบ ภูษาทองโผล่ขึ้นมาแล้ว บุญนี้ไปตึงดูดเอา ธาตุทองทั้งหลายมารวมตัวกันและผุดเกิดขึ้นมาเลย สมบัติจักรพรรดิบังเกิดขึ้นอย่างง่ายๆ หรือ ท่านโซติกเศรษฐี ปราสาทแก้วพรีบขึ้นมา ชุมทรัพย์ทั้ง 4 เกิดขึ้นมาเลย นี่กำลังบุญของท่าน เป็นอย่างนี้

เห็นอนอย่างนายบุญชាតา เปเลี่ยนฐานะจากนายบุญชាតาเป็น “บุญมหาเศรษฐี” (ปุณณเศรษฐี) ก็ เพราะว่าภรรยาเตรียมอาหารเอาไว้เพื่อจะมาให้สามีคือนายบุญ ซึ่งเห็นดีเห็น้อยจากการโถนหา แต่ระหว่างเดินทางมา ได้พบกับเนื้อนางบุญ พบรพระอรหันต์ที่เพิ่งออกจากนิโรธ- sama batima ใหม่ๆ เป็นบุญลากของภรรยานายบุญคือมีลากทางบุญ พ่อเห็นเข้าก็เกิดศรัทธา เลื่อมใส ถ้าคนไม่มีลากทางบุญ เห็นแล้วจะเฉยว่า ภรรยาของนายบุญเกิดความรู้สึกอยากจะ ทำบุญอาหารมื้อนั้นกับพระ ทั้งที่ยังไม่รู้ว่าท่านเป็นเนื้อนางบุญหรือเปล่า แต่บุญในตัวบันดาล ให้อยากทำบุญ และพระท่านก็มาโปรด เพราท่า�เห็นในญาณทั้สสนะว่า โญมคนนี้จะเป็น เจ้าของบุญ

เมื่อผู้ให้กับผู้รับมาตรงกัน ธาตุอรุณท่านบริสุทธิ์ล้วนๆ เพราะเข้านิโรสมากติ ใสสว่าง เต็มที่เดียว เมื่อตนเป็นโรงงานไฟฟ้าย่างนั้น ภรรยาของนายบุญชាតาเอ้าข้าวมื้อนั้นใส่ บาตรด้วยความเลื่อมใส ปลื้มปิติ พอข้าวตกลงไปในบาตร ปลื้มมาก พอพระท่านปิดฝาบาตร กซื่นใจ แล้วท่านก็ให้พระสั่นๆ ไม่ได้ให้ยาวๆ หรอก ท่านให้พรว่า “ขอให้สมความปรารถนาใน ทุกเรื่อง” แค่นั้นนางกซื่นใจแล้ว ขนลุกซูชันที่เดียว ตีใจมาก ไม่กังวลว่าสามีจะหงุดหงิดรีเปล่า กลับไปเตรียมอาหารใหม่ แล้วก็เอ้าไปให้สามีที่อยู่กลางนา

สามีกำลังเห็นอยู่ กำลังหิว ภรรยาก็ยิ่ม ส่งยิ่มไปก่อน และพูดด้วยถ้อยคำที่ไฟเรา หา นำทางท่าเช็ดเนื้อเช็ดตัว พอร่างกายสบาย จิตใจสบาย เอาอาหารให้ และก็พูดว่า

“ที่มาช้า เพราะว่าเตรียมอาหารจะมาให้พี่นี่แหลก แต่เจอพระเสียก่อน เกิดความเลื่อมใส ผิวพรรณท่านเปล่งปลั้ง มีวิรรณะสุกใส่ที่เดียว อยากรทำบุญก็เลยใส่บาตรไปแล้ว พี่ อนุโมทนาเบอะนะ”

นายบุญก็สมชื่อที่เดียว ชื่อบุญ ใจบุญ แม้จะเห็นดีเห็นด้วยมากก็กล่าวว่า
“สาวดีแล้วน้องเอี้ยที่ทำบุญมา”

แค่ความเลื่อมใสแค่นั้นแหลก ใจของนายบุญนั้น ก็เหมือนไปเสียบช้ำแบบเตอร์กับใจ ของภรรยา ส่วนใจของภรรยาเชื่อมต่อจากพระผู้มีบุญนั้น ส่งต่อมาถึงนายบุญที่เดียว

พอทานข้าวเสร็จมีกำลังไปไหน ไม่ว่าลงมือไถกี่ครั้ง ที่ดินก็เปลี่ยนเป็นทองคำหมดเลย เหลือร่ำเต็มห้องทุ่งนาไปหมด ที่นาเปลี่ยนจากดินเป็นทอง แปลงธาตุจากดินเป็นทองด้วย อนุภาพบุญที่มาจากการทำบุญถูกเนื้อน้ำบุญกับพระที่เพื่อออกจากราโนโรสมากบดี ทองเกิดพรึบขึ้น มาเลย มีมากกว่าทุกคนในแผ่นดิน พลิกแผ่นดินตรงไหนเป็นทองหมดเลย นี่ก็เป็น เพราะว่าใจ ของนายบุญและภารรยา มีความเลื่อมใสในมหาทานบารมีนั้น ทำถูกเนื้อน้ำบุญ เพราะฉะนั้น ธาตุดินจึงแปลงเป็นทองได้ เป็นบุญศักดิ์สิทธิ์ที่หลังให้มาเลย

6.3.5 อนาคตบิณฑิกเศรษฐี มหาเศรษฐีผู้ใจบุญค้าจุนพระพุทธศาสนา

คราวนี้เรามามองดูชีวิตของท่านอนาคตบิณฑิกเศรษฐี ท่านเป็นยอดอุปถัมภ์จาก เป็นผู้เลิศ ในฝ่ายอุบาสกที่สนับสนุนงานพระศาสนา หมายความว่าในบรรดาผู้ที่สนับสนุนงานพระ ศาสนาที่เป็นฝ่ายผู้ชายนั้น ท่านอยู่ข้างหน้า ถ้าฝ่ายหญิงก็ท่านมหาอุบาสิกาวิสาข ในจำนวน ฝ่ายหญิงทั้งหมดที่สนับสนุนงานพระศาสนา มหาอุบาสิกาวิสาขได้สร้างมหาทานบารมี สนับสนุนอย่างมาก มากกว่าคนอื่น ท่านจึงมารอยู่ข้างหน้า ให้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรสิริ ท่ามกลางพระอริยสาวก

ท่านอนาคตบิณฑิกเศรษฐีเป็นลูกของสมนเศรษฐี หมายความว่าเวลาท่านลงมาเกิด เข้า สู่ครรภ์มารดาที่เป็นภารรยาเศรษฐีใหญ่ที่เดียว คือเกิดมาก็มีทรัพย์สมบัติรองรับเอาไว้สำหรับ ให้สร้างบารมีต่อไป กพในอดีตของท่าน ท่านเป็นคนธรรมดาย่างพวกราอย่างนี้แหละ ทำมา หากินเป็นปกติ แต่ท่านมีบุญลาภคือวันหนึ่งในสมัยพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงพระนามว่า พระ ปทุมุตตระ สมัยนั้นในชุมพุทธบริการโลกในนี้ มนุษย์มีศีล 5 เป็นปกติ พระปทุมุตตรพุทธเจ้า ท่านมีบารมีมาก มีพระอริยสาวกมากมาย ประชุมมาบนชามหาสมาค默รังหนึ่งก็เป็นล้านองค์ ที่เดียว วันนั้นพระองค์ตรัสรสิริ อยู่อุบาสก์ท่านหนึ่งว่า เป็นผู้เลิศในการบริจาคม สนับสนุน งานพระศาสนาให้เป็นที่ปราภูมิแก่พุทธบริษัททั้งสี่ ท่านอนาคตบิณฑิกเศรษฐีในขณะที่ยังเป็น คนธรรมดายได้ยินได้ฟังเข้า ก็เกิดปีติเกิดความเลื่อมใส เพราะท่านสร้างบารมีมาในทางนี้ จะ เป็นฝ่ายกองเสบียงสนับสนุนงานพระศาสนา พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสรสิริ พระอริยสาวก องค์ใดเป็นผู้เลิศทางไหนก็ตาม ท่านก็ยังเฉยๆ แต่พอได้ฟังพระองค์ตรัสรสิริ อยู่อุบาสก์ที่ เป็นผู้เลิศในมหาทานบารมี สนับสนุนงานพระศาสนา ท่านเกิดปีติที่เดียว ขนลุกซู่ซันและก็มี ความตั้งใจปรารถนาอย่างจะเป็นอย่างนั้นบ้าง ท่านก็ได้รวบรวมทรัพย์ของตนและก็ซักซวน ผู้อ่อนด้วย สร้างมหาทานบารมีถาวรสั่งฟatha โดยมีพระผู้มีพระภาคเจ้าพระปทุมุตตรทรงเป็น ประธาน พร้อมด้วยพระอริยสาวกจำนวนมากนั้นตลอด 7 วัน ไม่ได้ขาดเลยแม้แต่วันเดียว และ

ก็ตั้งความปรารถนาเอาไว้ว่าด้วยอานุภาพแห่งบุญที่เกิดขึ้นจากการสร้างมหาทานบารมีตลอดทั้ง 7 วันนี้ ขอให้ได้เป็นผู้เลิศในฝ่ายอุบasaสกผู้สนับสนุนงานพระพุทธศาสนา เช่นเดียวกับท่านอุบasaที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงประปุ่มตระได้ทรงสรรเสริญท่ามกลางพุทธบริษัท 4 นั้น

พระปุ่มตระพุทธเจ้าทรงสอนพระญาณดูว่า ที่สุดแห่งกำลังบุญของบุรุษผู้นี้ จะไปส่งผลให้ความปรารถนานั้นสำเร็จได้เมื่อไหร่ เมื่อทรงพบทึ่งที่สุดภพนั้นแล้ว จึงตรัสแก่อุบasaท่านนั้น เพื่อยังความปิติปราโมทย์ใจให้บังเกิดขึ้นว่า “ต่อไปในอนาคต เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงพระนามว่าพระสมณโคดมมาตรสูร อาจจะได้เกิดในตระกูลเศรษฐี มีสมบัติรองรับเอาวิ่งได้สร้างบารมี ดังที่ได้ปรารถนาเอาไว้”

อุบasaท่านนั้นได้ฟังก็เกิดปิติ ปราโมทย์ใจ ได้สั่งสมทานบารมียิ่งๆ ขึ้นไป จนกระทั้งหมดอายุขัย ท่านท่องเที่ยวอยู่ใน 2 ภูมิคือมนุษยโลกและเทวโลก เกิดมาเป็นมนุษย์ พอละโลกจากมนุษย์กิไปเป็นเทวดาเป็นชาวสวรรค์ วนเวียนอยู่อย่างนี้จนกระทั้งพระผู้มีพระภาคเจ้าของเราระบองค์นี้ได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อุบasaผู้นั้นจึงได้มาเกิดในสกุลของสุมนเศรษฐี ฉาย.INรูปกายของลูกเศรษฐี ได้ครอบครองสมบัติทั้งหมด และได้ชื่อว่าสุทัตตาเศรษฐี ส่วนเหตุที่ได้ชื่อว่าอนาคตบินทิกเศรษฐี เพราะว่ามีใจยินดีในการบริจาคทาน อยากจะได้เสียงผู้คนอนาคตที่ยากจนส่งเสียงอึกทึก ยามเมื่อท่านได้แจกจ่ายข้าวปลาอาหารที่ตั้งโรงทานเอาวิ่ง ท่านยินดีอย่างนั้น เมื่อได้ยินแล้วก็ปลื้มปิติใจเศรษฐีสมัยก่อนเข้าแข่งกันสร้างโรงทาน ใครทำโรงทานเป็นที่แรกจ่ายปัจจัยสิ่งให้แก่คนยากจนได้มาก คนนั้นก็จะได้รับการยกย่องและก็ปิติยินดีทุกครั้งที่ทำ สุทัตตาเศรษฐีทำอย่างนั้นตลอดมา

จนกระทั้งวันหนึ่งบุญบันดาล ท่านมาเมืองราชคฤห์เพื่อยุ่งราชคฤห์เศรษฐี ท่านอนาคตบินทิกเศรษฐีเป็นน้องชายของราชคฤห์เศรษฐีเกิดในตระกูลเศรษฐีด้วย และยังได้แต่งงานกับเศรษฐี เพราะฉะนั้น พวกพ้องกับเศรษฐี พุดคุยกันแต่เรื่องทรัพย์ ไม่ได้คุยเรื่องอื่นเลย ราชคฤห์เศรษฐีมีบุญได้พบพระผู้มีพระภาคเจ้าและพระอริยสាតกตลอดมา

วันนั้นราชคฤห์เศรษฐีเตรียมการรับเสด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าและพระอริยสាតก ได้สั่งให้ข้าท้าสบธิวารเตรียมวัสดุท่านต่างๆ เพื่อที่จะถวายแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า ยังความแปลกใจให้เกิดขึ้นกับสุทัตตาเศรษฐีว่า แต่ก่อนนี้เวลาเรามา เราจะได้รับการต้อนรับอย่างดีจากราชคฤห์เศรษฐีทุกครั้งไป ในที่สุดเมื่อได้โอกาสึกถามท่านราชคฤห์เศรษฐีว่า “วันนี้พระราชาเสด็จมาหรือไม่ คิรมา ถึงจะต้องไปต้อนรับ สั่งข้าท้าสบธิวารต้อนรับอย่างดีเยี่ยม เตรียมอาหารหวานคาวที่ประณีตไว้ค่อยต้อนรับอย่างนั้นหรือ”

ราชคฤห์เศรษฐีก็บอกว่า “ไม่ใช่หรอ ก ผู้ที่เสด็จมาเป็นผู้ที่อุดมไปด้วยสิริ คือพระผู้มีพระภาคเจ้าจะเสด็จมาในวันนี้”

สุทัตตเศรษฐีพอดียินคำว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จมา ก็เกิดปีติขอลุกขึ้นมาอย่างบอกไม่ถูก เพราะตลอดเวลาในใจของท่านนั้นอยากจะพบพระผู้มีพระภาคเจ้า คิดอยู่ในใจว่าอยากรับผู้บารมีสูงสุด อีก ผู้หลุดพ้นแล้วที่จะแสดงธรรมให้เราได้รู้เห็นตามบ้างอยู่ตลอดเวลา แต่ไม่เคยมีใครมาส่งข่าว เมื่อราชคฤห์เศรษฐีได้พูดถึงว่า บัดนี้พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จมาแล้ว ท่านสุทัตตเศรษฐีต้องถามย้ำถึง 3 ครั้ง ราชคฤห์เศรษฐีตอบทั้ง 3 ครั้ง ยืนยันว่าบัดนี้พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จมาแล้ว สุทัตตเศรษฐีปีติยินดีมาก ประธานจะได้พับพระผู้มีพระภาคเจ้าในทันทีทันใด แต่ก็ไปไม่ได้ เพราะเป็นเวลากลางคืน ตัวท่านก็พยายามเร่งเวลา เพื่อจะให้ถึงรุ่งเช้า

คืนนั้นท่านไม่ได้หลับเลย คิดอยู่ตลอดเวลาว่าจะต้องเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าให้ได้จนนอนไม่หลับทั้งคืน ใจดจ่อ จนกระทั้งท้นไม่ไหว ใกล้รุ่งก็รีบลุกจากที่เพื่อจะเดินไปเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ระหว่างนั้นอมนุษย์ก็เปิดทางให้ เปิดประตูให้สุทัตตเศรษฐีเดินไปท่ามกลางความเมตต์ เศรษฐีไม่เคยไปไหนเพียงลำพัง ปกติจะมีข้าทารบริหารติดตามห้อมล้อมไปตลอด แต่คราวนี้ไปเพียงลำพัง เดินอยู่ในความเมตต์ก็เกิดความสะพรึงกลัว ครั้นครับ แต่ด้วยความตั้งใจมั่น ออมนุษย์ตนหนึ่งก็เปล่งเสียง แต่ไม่ปรากฏตัว สนับสนุนว่าให้เดินทางต่อเดิน การได้พับพระผู้มีพระภาคเจ้าในคราวนี้เป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด แม้เราจะมีช้างสักหนึ่งแสน มีม้าสักหนึ่งแสน มีเทพผู้มีรูปงามสักหนึ่งแสนคน อย่างละแสนอย่างนี้ แม้มีอยู่ก็ไม่เกิดประโยชน์เท่ากับการได้พับพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วแสงสว่างก็ปรากฏให้สุทัตตเศรษฐีเดินทางต่อไปได้เป็นอยู่อย่างนี้ถึง 3 คราวที่เดียว คือเมื่อความเมตต์ปรากฏ ความสะพรึงกลัวเกิดขึ้น ก็มีเสียงของอมนุษย์ผู้มีบุญนั้นค่อยแนะนำเป็นกัลยาณมิตรให้กับสุทัตตเศรษฐีแล้วความส่วนตัวก็เกิดขึ้นอย่างนี้

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสอดพระญาณดูในยามใกล้รุ่งว่า ในวันนี้บุคคลใดจะเป็นผู้มีบุญที่จะรองรับพระธรรมของพระองค์ ทรงสอดพระญาณลงไปในกลางก็พบสุทัตตเศรษฐี มองดูตลอดก็ทรงเห็นว่าสุทัตตเศรษฐีนี้จะเป็นอุปปัจ្យากที่สำคัญของเรา จะเป็นผู้เลิศทางอุปปัจ្យากฝ่ายอุบาสก กำลังเดินทางมา เราจะต้องไปรับ ในที่สุดพระองค์ก็เสด็จออกไปเดินทางรออยู่บนเส้นทางนั้น เมื่อสุทัตตเศรษฐีกำลังรำพึงถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าอยู่ พระองค์ก็ตรัสเรียกว่า “สุทัตตะ เรายู่ตรนนี้ สุทัตตะ เรายู่ตรนนี้ สุทัตตะ เรายู่ตรนนี้ มาหาเราเถอะ”

สุทัตตเศรษฐีกำลังนึกถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าทั้งๆ ที่ไม่เคยเห็น แต่เมื่อมาได้ยินคนที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนเลยเรียกชื่อ และยังรู้ความในใจกล่าวเรียกว่า “เรายู่ตรนนี้” เพราะคำ

ว่าเราซึ่งหมายถึงพระผู้มีพระภาคเจ้า จึงเกิดปีติชนลูกชูชันที่เดียว ในที่สุดก็เข้าเฝ้าฟังธรรม เป็นพระพักตร์พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้บรรลุธรรมนั้น และเกิดกุศลสรวัทธาขึ้นมา และได้เป็นกำลังสำคัญของพระศาสนา

คนเรานี้เลือกเกิดได้ โอกาสที่เราจะเลือกเกิดนี้มีอยู่ตลอดเวลา ขึ้นอยู่ว่าเราจะใช้โอกาสนั้นหรือไม่ ถ้าเราไม่ใช้โอกาสนั้น เวลาเรามาเกิดเป็นผู้มีฐานะยากจน เราจะได้ยินแต่ถ้อยคำกลอนใจว่า “คนเราเลือกเกิดไม่ได้” และก็ให้กำลังใจต่อ “แต่เราเลือกเป็นได้” เพราะฉะนั้น เพื่อไม่ให้เราได้ยินได้ฟังคำเหล่านี้อีก ขณะนี้เรามีโอกาสเลือกเกิดได้ เมื่อขณะสมัยมาถึงทักษิณยบุคคลมีอยู่พระพุทธศาสนา มีอยู่พระรัตนตรัย มีอยู่เราซึ่งเป็นทายกथามีความพร้อม มีวัตถุทาง มีศรัทธา พึงทำในตอนนี้ และเราจะเลือกเกิดได้ ถ้าอยากเกิดเช่นเดียวกับท่านอนาคตบินทิกเศรษฐีหรือมหาอุบาสิกาวิสาขา ซึ่งท่านเลือกลงมาเกิดในตระกูลเศรษฐี จนหมั่นบริจาคทาน และเมื่อสร้างมหาทานบารมีก็ควรจะทำกันอย่างเต็มที่ แต่ถ้าจะเลือกเกิดแบบอดีต อาันนท์เศรษฐี ไปเป็นขอทานในหมู่ญาจก คุณยากจนในหมู่ญาจก เป็นมหาทุคตะ ก็จะมีความตระหนี่หงเหนเสียเดิม หงเหนทรัพย์ด้วยตัวเอง ซักชวนคนอื่นให้หงเหนตามไปด้วย และจะสมความปรารถนาอย่างนั้น

เพราะฉะนั้นในฐานะที่พวกเราทั้งหลายเป็น ผู้มีสติปัญญา ก็ควรพิจารณาว่าเราจะเลือกเกิดเป็นอะไร ต่อจากนี้ไป ให้ทุกท่านตั้งใจให้ดี ทำใจให้หยุด ทำใจให้นิ่ง ทำใจให้ใส สะอาดบริสุทธิ์ให้เหมาะสมสมที่จะเป็นภារะรองรับบุญกุศล ให้ตั้งใจกันให้ดีทุกๆ คน กระแสธรรมแห่งบุญจะได้บังเกิดขึ้น นำชีวิตเราไปสู่เส้นทางมหาเศรษฐีผู้ในบุญทุกภาพทุกชาติกรະทั้งเข้าสู่พระนิพพาน

6.3.6 มหาอุบาสิกาวิสาขา มหาเศรษฐีผู้ใจบุญค้ำจุนพระพุทธศาสนา

ผู้ที่ลั่งสมบุญมาติดแล้ว ยอมบริบูรณ์ด้วยสมบัติทั้ง 3 คือ รูปสมบัติ คุณสมบัติ ทรัพย์สมบัติ มีรูปงามสมส่วน แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ผิวพรรณวรรณะผ่องใส มีกำลัง มีอายุยืนยาว เหมือนมหาอุบาสิกาวิสาขา

สมบัติทั้ง 3 ของท่านสมบูรณ์ที่เดียวนะ มีรูปงาม ท่านได้ลักษณะเบญจกัลยาณี คือ งามมาก สวยงามที่เดียว ไม่อ้วนไม่ผอม ไม่สูงไม่ต่ำ ไม่ดำเนินขาด ผ่องอย่างเดียวตลอด สวยงาม ได้ส่วนอวัยวะน้อยใหญ่ก็ได้ส่วนหมดท่านไม่ค่อยเจ็บป่วยไข้ และยังมีอายุยืนในยุคที่มีนุษย์มีอายุ 100 ปี ท่านมีอายุ 120 ปี อายุยืนที่เดียว มีปัญญาตั้งแต่เด็กๆ สอนตัวเองได้ บรรลุมรรคผล

นิพพานเป็นพระ娑ดาบันตั้งแต่อายุ 7 ขวบ มีกำลังแข็งแรงเท่ากับช้าง 9 เชือก ถ้าซักเยื่อกันก็เสมอกัน ถ้าซ่างตัวเดียว แค่ท่านเอานิวจิมซ่างๆ ล้มกันกระแทกเลย ท่านก็มีกำลังมาก มีผิวพรรณวรรณะดึงทองสุกปลั้งที่เดียว สวยงาม มีอายุ ยืน มีสมบัติมาก สมบัติของท่านมีมาก และยังเป็นมหาเศรษฐีผู้ใจบุญอีกด้วย สั่งสมบุญมาตั้งแต่เล็กแต่น้อยเรื่อยมาเลย จนกระทั่งหมดอายุขัย มีพวกพ้องบริวารมาก จะไปแห่งหนตำบลใดผู้คนเข้ายินดีต้อนรับเชือเชิญ เพราะเขาถือว่ามหาสิริมงคลกำลังเข้าบ้าน เข้ามาในสถานที่นั้น ท่านสมบูรณ์ด้วย รูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ คุณสมบัติ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข บรรจบผลนิพพาน ท่านเพียบพร้อมไปหมดเลย

นี่เป็นตัวอย่างของผู้มีบุญที่สั่งสมมาดีแล้ว ดวงบุญในกลางตัวท่าน ดวงกลมใส่ใหญ่โต ที่เดียว เราทำบุญก็จะต้องให้ได้อย่างนั้นหรือท่านอนาคตบิณฑิกเศรษฐีก็สมบูรณ์อย่างนี้เหมือนกัน มีความเพียบพร้อมไปหมด บุญเป็นบ่อเกิดแห่งความสุขและความสำเร็จในชีวิตทุกๆ ด้าน ตั้งแต่ความเป็นบุคุณจนกระทั่งเป็นพระอริยเจ้า แม้ยังไม่เป็นนิพพาน ก็ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ มีวิมานใหญ่โต สมบัติอันเป็นทิพย์บังเกิดขึ้น

ชาวสวรรค์เข้าวัดกันด้วยบุญ เทวดามีรูปกายคล้ายกันก็จริงอยู่ แต่รัศมีไม่เท่ากัน ผู้มีบุญมากดวงบุญในกลางกายทิพย์เปล่งสว่าง จนกระทั่งมีรัศมีสว่างมาก ผู้ที่มีรัศมีน้อยก็ต้องถอยออกไปห่างๆ ไปใกล้ๆ และก็มีบริวารมาก มากที่เดียว ก็ไปกันที่เป็นล้านๆ แห่นไปหมด เต็มหมดเลย วิมานที่เป็นรัตนชาติก็สวยงามมาก มีสมบัติอันเป็นทิพย์ เหมือนเป็นเมืองฯ หนึ่ง ที่เดียว ใหญ่โต สวยงาม สว่าง นี่เกิดด้วยกำลังบุญ ถ้าใครมีบุญมากก็จะมีอย่างนี้ แล้วบุญนี้จะติดตัวไปเรื่อยๆ ติดไปในกายของแต่ละกาย จนกระทั่งเป็นพระอริยเจ้า ก็มีดวงบุญ โตใหญ่ หนักยิ่งขึ้น แต่ละท่านก็โตไม่เท่ากัน บรรลุมรรคผลนิพพานเหมือนกัน แต่กำลังบุญวิเศษไม่เหมือนกัน จึงมีอेतทัคคความเป็นเลิศที่ไม่เหมือนกัน

บุญนี้เป็นบ่อเกิดของความสุขและความสำเร็จทั้งหลาย ดังนั้น เราจะอยู่แห่งหนตำบลใดก็ตาม อาย่าขาดในการแสวงหาบุญ และบุญที่ทำถูกเนื้อนานบุญนั้นเป็นบุญใหญ่ เช่น การสร้างมหาธรรมกายเจติย์ เจติย์แห่งพระรัตนตรัย เป็นเจติย์ที่บังเกิดขึ้นยากในโลก มหาธรรมกายเจติย์ก็คือ พระธรรมกายบวกกับคำว่าเจติย์ มีพระธรรมกายเต็มไปหมดเลย เมื่อสร้างมหาธรรมกายเจติย์ สร้างพระธรรมกายประจำตัว ก็เท่ากับเราทำบุญถูกตัวจริงของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่มีพระธรรมกายเต็มไปหมดเลย และเมื่อใจเราจดไปที่กลางกาย nobn ถึงพระธรรมกายของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กลางกายนั้นก็จะเป็นทางผ่านแล่นไปถึงอายุตนนิพพาน กระแสธารแห่งบุญในอายุตนนิพพานก็หลังให้เข้าสู่กลางกายของเรา เมื่อ

สร้างมหาธรรมกายนี้ พระนิพพานท่านก็ทุ่มบุญลงมาอย่างไร ลากลางของเราเต็มไปหมดเลย เป็นบุญที่จะชุดเราให้ไปถึงที่สุดแห่งธรรม

นักสร้างบารมีผู้ฉลาดควรเลือกเก็บเกี่ยวaramณ์ที่ดีๆ เอาไว้เป็นเครื่องสนับสนุนในการประพฤติปฏิบัติธรรม ใน การสั่งสมบารมีของเราให้เต็มที่ เพราะมีหลักอยู่ว่า ในการบำเพ็ญบุญกุศลทุกครั้ง จะเป็นการให้ทาน รักษาศีล หรือเจริญภានาก็ตาม จิตที่ผ่องใส่ตลอดเวลา จะทำให้กระแสรหะแห่งบุญไหลผ่านกระแสรหะใจของเราตลอดทุกๆ กา ย เนื่องมาถึงกา ยเนื่อ และจะมีผลสั่งไปทุกภพทุกชาติจนกระทั่งเข้าสู่พระนิพพาน

เมื่อถึงคราวเราจะได้สมบัติอะไรก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นโลเกียทรัพย์ภายนอกหรือ อริยทรัพย์ภายใน เราจะได้อย่างเงินๆ سابายๆ ได้อย่างเต็มเปี่ยม ไม่มีหากไม่มีหล่น แต่มาก็เกิด เกินควรเกินคาดเสียอีก จะเป็นรูปสมบัติ คุณสมบัติ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข หรือมรรคผลนิพพาน ก็จะได้อย่างง่ายๆ ที่เดียว อย่างโลเกียทรัพย์ พอกเกิดมาทรัพย์ทุกอย่างก็จะมารอค่อยเราอยู่ ไม่ต้อง ทำมาหากิน ทรัพย์ทุกอย่างมาบังเกิดขึ้นเลย

เรื่องนี้มีอยู่ เป็นเรื่องจริงๆ อย่างเรื่องมหาอุบาสิกาวิสาข พอกเกิดขึ้นมา ทรัพย์สมบัติ ก็มาค่อยท่า สมบัติตั้งแต่ปั๊คิ่มเมณฑกเครษฐี พ่อคิ่มอนัญชัยเครษฐี ตกมาเป็นสมบัติของลูกคิ่ม มหาอุบาสิกาวิสาข พอกเกิดมา สมบัติก็มาค่อยอยู่ เอาไว้ให้สร้างบารมีอย่างสะดวกสบาย และ ยังได้บรรลุธรรม มีอริยทรัพย์ภายในตั้งแต่ 7 ขวบ นี่ก็เป็นพระราว่าในภพก่อนๆ ของมหา อุบาสิกาวิสาข ทุกครั้งเวลาท่านจะให้ทาน รักษาศีล หรือจะเจริญภานา ท่านทำด้วยหัวใจที่ ผ่องใส่เบิกบานอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นก็รักษาใจให้ผ่องใส ไม่หลุดหลงง่วนฟุ่มชาน รำคาญใจ ท่านจะไม่ให้อารมณ์เหล่านั้นเข้ามาแทรกในดวงใจของท่านได้ จะให้ใจเต็มเปี่ยมไปด้วย บุญกุศลและคุณงามความดีอยู่ตลอดเวลาเลย เพราะฉะนั้นเวลาสมบัติก็เกิดกับท่าน ก็เกิดขึ้น อย่างสะดวกสบาย เกิดอย่างง่ายดาย บริสุทธิ์เยือกเย็น เต็มเปี่ยม ไม่มีหล่นเลยแม้แต่นิดเดียว

จากโภวทัศน์ของพระราชนาวิสุทธิ์ที่กล่าวถึงตัวอย่างมหาเครษฐีทั้ง 6 ท่านนั้น ทำให้ เราได้เห็นความโดดเด่นพิเศษต่างๆ มากมายอันเกิดจากอาぬภาพบุญ การที่ท่านเหล่านั้นได้ รูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ คุณสมบัติอย่างนี้ ก็พระเวลาท่านให้ทาน รักษาศีล หรือเจริญภานา ท่านจะรักษาใจของท่านให้ผ่องใส่ไว้ตลอดเวลา ท่านนี้ก็ถึงเป้าหมายเป็นหลัก อุปสรรคเป็นรอง นึกถึงความบริสุทธิ์ของการสร้างบารมี ไม่สนใจอุปสรรคเลย ท่านสนใจแต่เรื่องบุญเป็นใหญ่ เพียงประการเดียว

พระฉะนั้น ในขณะที่ยังต้องเรียนรู้ยังด้วยการเกิดเพื่อมุ่งไปให้ถึงที่สุดของเป้าหมายชีวิตทั้ง

3 ระดับ การได้ศึกษาเห็นความโดดเด่นพิเศษในรูปแบบติ ทรัพย์สมบัติ และคุณสมบัติของท่านเหล่านี้ ย่อมทำให้เราได้เห็นต้นแบบที่ถูกต้อง และมีส่วนช่วยให้เรารอกแบบชีวิตได้ถูกต้อง อีกทั้งมีความมั่นใจที่จะสร้างตัวสร้างฐานะและซักซวนผู้อื่นทำความดีอย่างเป็นทีมให้มากยิ่งๆ ขึ้นไป โดยทุ่มเทอย่างເօอาชีวิตเป็นเดิมพันเหมือนอย่างกับท่าน ผลสุดท้ายย่อมทำให้เราสามารถเป็นได้อย่างท่าน หรืออาจได้ความโดดเด่นพิเศษของหลายๆ ท่านมาร่วมเป็นชีวิตที่สมบูรณ์แบบของเรา เช่น เป็นผู้ที่เกิดมาไม่รู้จักคำว่า “ไม่มี” เมื่อันพระอนุรุทธะ มีภูเขาทองหลังบ้านเหมือนชฎีลเครษฐี มีสมบัติจักรพรรดิเหมือนท่านโซติกเครษฐี มีสมบัติยศจรรยา เหมือนนายบุญเครษฐี มีหัวใจค้ำจุนพระพุทธศาสนาด้วยท่านอนาคตบินทิกเครษฐี และได้บรรลุธรรมตั้งแต่อายุ 7 ขวบเหมือนด้วยนางวิสาขา เป็นต้น ซึ่งความพิเศษเหล่านี้ เมื่อศึกษาเรื่องของท่านแล้ว ย่อมพบว่าตัวเรา ก็มีสิทธิที่จะเป็นได้อย่างท่าน ขอเพียงแต่เรามีความมุ่งมั่นที่จะสร้างบารมีให้เหมือนอย่างกับท่านนั่นเอง

6.4 アニสังส์ในปัจจุบันของการสร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธี

ผู้ใดก็ตามที่ได้สร้างตัวสร้างฐานะตามพุทธวิธีอย่างจริงจังดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ย่อมจะได้รับアニสังส์ในปัจจุบันอย่างน้อย 6 ประการดังนี้

1. รายปัญญา
2. รายศีลธรรม
3. รายเกียรติยศ
4. รายมิตรดี
5. รายทรัพย์
6. รายบุญ

โดยアニสังส์ในปัจจุบันแต่ละข้อสามารถพิจารณาดูได้จากตัวอย่างของบุคคลในสมัยพุทธกาลที่ได้รับアニสังส์ในปัจจุบันเช่นกัน ดังต่อไปนี้

6.4.1 รายปัญญา

รายปัญญา คือ เป็นผู้สมบูรณ์ด้วยวิชาความรู้ปัญญาทางโลกที่จะใช้ประกอบอาชีพ การทำงาน เพื่อกำจัดความยากจน-เจ็บ-โง่ ให้หมดไป และสมบูรณ์ด้วยปัญญาทางธรรม เพื่อใช้จัดความทุกข์ทางใจ จนหมดกิเลส พบสุขదาร เข้าสู่พระนิพพาน ดังตัวอย่างของ จุลลักษณ์ เครษฐี เป็นต้น

จุลลักษณะ ผู้ร่วมรายด้วยกำลังปัญญา

ครั้งหนึ่งในอดีตกาล มีเศรษฐีผู้หนึ่งชื่อจุลลักษณ์ เป็นผู้มีความสามารถพยานณ์เหตุการณ์ล่วงหน้าได้อย่างแม่นยำโดยอาศัยเหตุจากนิมิตต่างๆ วันหนึ่งจุลลักษณ์นั่งรอน้ำผ่านมา เห็นหนูตายตัวหนึ่งอยู่บนถนน พิจารณาดูแล้ว ทำนายว่า

“ถ้าใครมีปัญญา ยอมสามารถนำหนูตายตัวนี้ไปเป็นทุน ประกอบการค้าให้เจริญรุ่งเรืองเป็นเศรษฐีได้”

ชายหนุ่มยากจนคนหนึ่งได้ยินเข้า ก็คิดว่าท่านเศรษฐีผู้นี้เป็นบันทิตยอมไม่พูดพล่อยๆ ถ้าไม่แน่ใจจริงแล้ว คงไม่พูดเช่นนั้นจึงนำหนูตายตัวนั้นไปขายให้ยายแก่ใจบุญคนหนึ่ง สำหรับเป็นอาหารแมว ได้เงินมา 1 กากถัง กะเท่านั้น

วันรุ่งขึ้นเขาได้นำเงินนั้น ไปซื้อน้ำอ้อยจากตันแหล่งซึ่งอยู่นอกเมือง (เพราราชภัฏก) และนำไปตั้งไว้ที่ประตูเมืองคู่กับหน้าตีมอีกหน้าหนึ่ง เมื่อคนเก็บดอกไม้กลับจากป่ากำลังกระหายหน้าเต็มที่ผ่านมา ก็เชิญชวนให้ตีมหน้านั้น ครั้นหายเหนื่อยแล้ว คนเหล่านั้นก็ให้ดอกไม้แก่เขาคนละกำเป็นการตอบแทน

วันต่อมา ชายหนุ่มนั้นก็นำเงินที่ได้จากการขายดอกไม้ไปซื้อน้ำอ้อย และจัดเตรียมหน้าตีมเช่นเดิมอีก คราวนี้เขานำไปให้คนเก็บดอกไม้ถึงในป่าที่เดียว จึงได้รับดอกไม้ตอบแทนถึงครึ่งหนึ่งของที่เก็บได้ และนำนำไปขายเช่นเคย เขาทำอยู่อย่างนี้มานานก็สามารถรวบรวมทรัพย์ได้ถึง 8 กหาปันะ

ต่อมาวันหนึ่งในต้นฤดูฝน ฝนตกหนัก พายุพัดแรง กิ่งไม้ต้นไม้ในพระราชอุทยานหักโคนล้มระเนระนาด ผู้รักษาพระราชอุทยานกำลังหนักใจ เพราะไม่รู้ว่าจะชนต้นไม้ กิ่งไม้เหล่านี้ไปทิ้งที่ไหนดี

ชายหนุ่มจึงรับอาสาทำความสะอาดอุทยาน โดยขอต้นไม้กิ่งไม้เหล่านั้นเป็นของตอบแทน นายอุทยานก็ตกลงทันที เขาจึงไปยังส้าน้ำเต็กเล่น ชักชวนเต็กๆ มาตีมหน้าอ้อย และให้ช่วยกันชนต้นไม้กิ่งไม้ไปกองไว้ที่ประตูพระราชอุทยาน เต็กเหล่านั้นก็ช่วยกันชนอย่างสนุกสนาน ครู่เดียวก็เสร็จ ส่วนเขามองไปทางซ่างบ้านหม้อของหลวง เสนอขายไม้เหล่านั้นทำฟืนได้ทรัพย์ถึง 16 กหาปนา และยังได้อิ่มน้ำอีกเนื้อดีใบใหญ่และหม้อไฟต่างๆ แคมมาอีก 5 ใบด้วย

เขานำโอ่งไส้น้ำตีมไปตั้งไว้ใกล้ปากประตูเมือง เชิญชวนให้คนเกี่ยวหญ้าเหล่านั้นตีม

น้ำแล้ว ก็คิดจะตอบแทนคุณจึงถามว่ามีธุระสิ่งใดจะให้ช่วยบ้าง เขาตอบว่า ขณะนี้ยังไม่มี ต่อ เมื่อไรมีจะแจ้งให้ทราบ

อยู่ต่อมาไม่กี่วัน เข้าได้ข่าวว่าวันรุ่งขึ้นจะมีพ่อค้าม้ามาที่เมืองนี้ถึง 500 ตัว เขายังเอ่ยปากขอหญ้าจากคนเกี่ยวหญ้าคนละฟ่อน และขอร้องว่า ถ้าเขายังไม่ได้ขายหญ้าเหล่านั้นแล้ว ก็ขอให้คนเกี่ยวหญ้าอย่าเพิ่งขายหญ้าของตนไปเป็นอันขาด วันนั้นเขาได้หญ้าถึง 500 ฟ่อน เมื่อพ่อค้าม้าหาซื้อหญ้าเลี้ยงม้าจากที่ได้ไม่ได้เลย จึงต้องซื้อจากเข้าเป็นเงินสูงถึง 1,000 กหาปณะ และยังทำให้คนเกี่ยวหญ้า ขายหญ้าได้ราคามาตามไปด้วย

อีก 2-3 วันต่อมา มีคนส่งข่าวอีกว่า บัดนี้เรือบรรทุกสินค้ามาถึงท่าแล้ว เขายังรีบหาเช่ารถม้าซึ่งมีบริวารมาด้วยอย่างโกรธรุ ขับไปที่ท่าเรือแล้วมัดจำสินค้าทั้งหมดไว้ เมื่อพ่อค้านับร้อยคนของเมืองพาราณสีมาขอซื้อสินค้านายเรือก็แจ้งว่ามีพ่อค้าใหญ่มามัดจำสินค้าไปหมดแล้ว พ่อค้าเหล่านั้นจึงขอร่วมลงทุนในเรือสินค้ากับเข้า คนละ 1,000 กหาปณะ และอีก 1,000 กหาปณะ สำหรับเป็นค่าสินค้า เขายังขายสินค้านั้นให้ไป ได้กำไรทันที 200,000 กหาปณะ

ชายหนุ่มมีฐานะร่ำรวยขึ้นทันตาเห็น สมดังคำพยากรณ์ของจุลลกเศรษฐีภายในเวลา 4 เดือนเท่านั้น เขายังนำทรัพย์จำนวน 100,000 กหาปณะ เป็นเครื่องลักภาระต่างดอกไม้ อูปเทียนไปกราบท่านจุลลกเศรษฐี เป็นการแสดงความกตัญญูกตเวที และเล่าเรื่องทั้งปวงของตนให้ฟัง ท่านเศรษฐีเห็นความมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด ความอุดถานะหากเพียรและความกตัญญูกตเวทีของเข้า จึงยกบุตรให้พร้อมกับมอบทรัพย์สมบัติให้ครอบครอง

ต่อมาภายหลังจากที่ท่านเศรษฐีสิ้นชีวิตไปแล้ว ชายหนุ่มผู้นี้ได้ดำเนินการต่อไปสู่สุขุมิตรของเมืองพาราณสีสืบแทน

6.4.2 รายศีลธรรม

รายศีลธรรม คือ สมบูรณ์ด้วยศีลธรรมที่ได้มาจาก การควบบัณฑิต คบกับยาณมิตร และมาจากการประพฤติธรรม มีการละชั่ว ทำดี ทำใจให้ผ่องใส เมื่อโลกไปย่อมไปสู่สุคติ ด้วยผลแห่งความดีที่ค่อยติดตามตัวไปข้ามภพข้ามชาติ ดังตัวอย่างของ บัณฑิตผู้ใจบุญคนหนึ่ง เป็นต้น

บัณฑิตผู้ใจบุญกับเศรษฐีตีนแมว

ครั้งเมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราทั้งหลายประทับอยู่ที่พระเชตวัน เมืองสาวัตถี ทรงแสดงธรรมแก่มหาชนว่า

“คนบางคนให้ทานด้วยตนเอง แต่ไม่ซักชวนผู้อื่น ไม่ว่าจะเกิดภพชาติใดๆ ย่อมได้แต่โภคทรัพย์ ไม่ได้บริวารสมบัติ”

คนบางคนไม่ให้ทานด้วยตนเอง แต่ซักชวนผู้อื่น ไม่ว่าจะเกิดภพชาติใดๆ ย่อมไม่ได้โภคทรัพย์สมบัติ แต่ได้บริวารสมบัติ

คนบางคนไม่ให้ทานด้วยตนเอง และไม่ซักชวนผู้อื่น ไม่ว่าจะเกิดภพชาติใดๆ ย่อมไม่ได้ทั้งโภคทรัพย์สมบัติ และบริวารสมบัติ

คนบางคนให้ทานด้วยตนเอง และซักชวนผู้อื่นด้วย ไม่ว่าจะเกิดภพชาติใดๆ ย่อมได้ทั้งโภคทรัพย์สมบัติ และบริวารสมบัติ”

บันทิตคนหนึ่ง พอฟังพระอรรมาธิราจับแล้ว ต้องการจะให้ได้สมบัติทั้งสอง จึงเข้าไปกราบทูลขอถวายภัตตาหารแต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระสาวกทั้งหมดในวันรุ่งขึ้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงรับคำอราธนาหัน เขาตีใจมาก เที่ยวป่าวประกาศไปตามหมู่บ้าน ร้านตลาด ซักชวนให้บริจาคมข้าวสาร และลิ่งของต่างๆ ที่จะทำอาหารถวายพระ ตามกำลังศรัทธาอย่าให้เดือดร้อนเขาเที่ยวซักชวนไปเรื่อยๆ

จันกระทั้งมาถึงบ้านของเศรษฐีคนหนึ่ง พอเศรษฐีได้ยินคำซักชวนก็คิดว่า “เจ้าคนนี้ เมื่อไม่สามารถถวายภัตตาหารแต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระสาวกทั้งหมดได้ ก็น่าจะถวายตามกำลังของตัวเอง ไม่น่าที่จะมาเที่ยวซักชวนคนอื่นทั่วไปอย่างนี้”

เพราะคิดตั้งนี้ เวลาให้เงินให้แบบขัดไม่ได้ คือใช้นิ้ว 3 นิ้วหยิบของให้อย่างละนิดอย่างละหน่อย ข้าวสารนิด ถ้าเขียนหน่อย น้ำผึ้ง น้ำอ้อยก็เอียงขาดให้ติดปากหม้อ ให้หยดลงเพียง 2-3 หยดเท่านั้น เพราะเหตุที่เวลาให้มือเบาอย่างนี้ ชาวบ้านจึงตั้งฉายาให้ว่า “เศรษฐีตื้นแมว”

ชายผู้นี้เป็นบันทิต เมื่อได้รับของจากเศรษฐี ก็แยกของไว้ต่างหาก ไม่ได้รวมกับของที่รับมาจากคนอื่น เศรษฐีเห็นดังนั้นจึงคิดว่า “ทำไม่หนอ เจ้าคนนี้จึงแยกของของเราไว้ คงเอาเราไปเที่ยวปราจันเป็นแน่” จึงให้คนใช้ตามไปดูว่าเขามาของนั้นไปทำอะไร บันทิตนั้นเอากองเศรษฐีผสมลงในภาชนะทุกๆ ภาชนะที่ของเหมือนกัน พร้อมกับกล่าวว่า “ขอผลบุญอันยิ่งใหญ่จงมีแก่เศรษฐีเกิด” คนรับใช้จึงนำเรื่องราวที่เกิดขึ้นไปบอกนาย

ดังนั้นในวันรุ่งขึ้น เศรษฐีได้เหน็บกริชติดตัวไป ตั้งใจว่าถ้าชายคนนี้กล่าวโทษมาถึงตนก็จะฝ่าชายคนนั้นเสีย เศรษฐีได้ไปแอบยื่นอยู่ในที่แห่งหนึ่ง เมื่อถึงเวลาถวายอาหารพระสงฆ์ ชายผู้นี้เป็นบันทิตได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ได้เที่ยวซักชวนมหาชน ถวายทานในครั้งนี้ ขอให้เจ้าของท่านที่ข้าพเจ้าซักชวนแล้ว จะให้มากหรือให้น้อยก็ตาม ขอให้ทุกท่านได้ผลบุญอันไพศาลด้วยเกิด”

เศรษฐีได้ยินคำนั้นแล้วได้สติคิดว่า “เราได้คิดร้ายต่อเจ้าคนนี้ตลอดเวลา แต่เขายังเป็นคนดีมาก ถ้าเราไม่ขอโทษเขา เราคงรับกรรมหนัก” จึงเข้าไปมอบขอโทษต่อบันทิตนั้น พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวทั้งหมดให้ฟัง บันทิตนั้นก็ยกโทษให้ พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงทราบเรื่องราวทั้งปวงจึงตรัสว่า

“บุคคลไม่ควรดูหมิ่นว่าบุญเล็กน้อยจะไม่มาถึง แม้น้ำหน้อยๆ แต่หยดย้อยๆ ยังทำให้เต็มหม้อได้ ฉันได้ผู้ฉลาดเมื่อสั่งสมบุญ แม้ทีละน้อยๆ ก็ยอมเต็มถ้วยบุญ ฉันนั้น”

พอจบเทศนา เศรษฐีก็มีดวงตาเห็นธรรม เป็นพระโสดาบัน เพราะฉะนั้นเราจึงควรทำบุญบ่อยๆ จะมากหรือน้อยก็ตามบุญย่อมเต็มเปี่ยมได้สักวันเช่นกัน ท่านเศรษฐีแม้การทำเพียงเล็กน้อยโดยฟื้นได้เต็มใจยังได้บุญมากและมีดวงตาเห็นธรรม ฉะนั้นบันทิตผู้ทำทานด้วยตนเอง และซักชวนให้ผู้อื่นทำด้วย ย่อมเป็นโอกาสให้ได้ฟังพระธรรมเทศนาร่วมกันด้วย จนกระทั้งเศรษฐีได้ดวงตาเห็นธรรมเป็นพระโสดาบัน ส่วนบันทิตนั้นย่อมจะได้บุญมากทับท้วกุณขึ้นไปอีก และย่อมเป็นผู้มีความบริบูรณ์ทั้งโภคทรัพย์สมบัติและบริหารสมบัติไปทุกภาพทุกชาติอย่างแน่นอน

6.4.3 รายเกียรติยศ

รายเกียรติยศ คือ สมบูรณ์ด้วยยศฐานดาศักดิ์ ตำแหน่งหน้าที่การงาน และความเป็นหัวหน้าที่เจริญรุ่งเรืองอันเป็นผลมาจากการคุณธรรมในตัวที่เป็นคนปราศจากอคติในการทำงาน มีความสันโดษในการดำเนินชีวิต จึงเป็นคนหนักแน่น ไม่โลเล เมื่อจะตัดสินใจก็จะไม่ผิดพลาด มีแต่ความถูกต้องเที่ยงธรรมทุกครั้งไป ดังตัวอย่างของกุਮภโไมสกเศรษฐี เป็นต้น

กุมภโไมสกเศรษฐี¹ ผู้สันโดษในการเลี้ยงชีวิต

ในสมัยพุทธกาล ครั้งหนึ่งนครราชคฤห์เกิดโรคระบาด ผู้คนและสัตว์ล้มตายกันเป็นอันมาก ราชคฤห์เศรษฐีกับภรรยาภิกุกโกระบาดนั้นคุกคามเช่นเดียวกัน ท่านเศรษฐีรู้สึก

¹ นิทานธรรมบทขั้นต้น, หน้า 220-226

เป็นห่วงบุตรชายคนเดียวของท่านมาก จึงตัดสินใจให้บุตรชายของท่านทำลายฝาเรือนหนีไปอยู่ที่อื่นตามความเชื่อของคนสมัยนั้นว่าจะทำให้ปลอดภัยจากโรคระบาดได้โดยได้บอกลูกชายว่า ได้ฝังทรัพย์ 45 โกฐีไว้ให้ ณ ที่แห่งนั้น เมื่อโรคระบาดนี้หายแล้วจะกลับมาชุดเอารัพย์นั้น เลี้ยงชีวิต

เด็กน้อยได้ยินคำบิดามารดาเช่นนั้นก็เลียใจ ร้องให้น้ำตาตกองหน้า ต้องฟื้นใจยกมือไหว้วล้าบิดามารดา แล้วหนีเข้าไปอยู่บ้านภูษาแห่งหนึ่งจนกระทั่ง 12 ปีผ่านไปจึงกลับมายังที่นั้นอีก

คราวนี้ไม่มีใครจำเขาได้ด้วย เพราะความเติบโตของร่างกายมากกว่าตอนเข้าเป็นเด็กเมื่อเข้าได้ไปตรวจดูทรัพย์สมบัติเห็นว่าอยู่ครบถ้วนแล้ว ก็คิดด้วยปัญญาของตนว่า หากเราขุดทรัพย์นี้ขึ้นมาใช้สอย คนที่ไม่รู้จะเล่นงานว่า คนจนคนหนึ่งโชคดีขุดพบทรัพย์สมบัติขึ้นมาได้ ก็จะเบียดเบียน แย่งชิงจากเราต่างๆ นานา ตามวิสัยของมนุษย์ปุถุชน ที่ไม่ชอบให้ใครเกินหน้า เรากำราการทำกรับจ้างเลี้ยงชีวิตดีกว่า

กุมภโฉสกันบเป็นบุคคลที่ฉลาด และรอบคอบมากผู้หนึ่ง หากเข้าได้ขุดทรัพย์สมบัตินี้ขึ้นมา เขายังมีเงินถึง 40 โกฐี พอที่จะให้เข้าเป็นเศรษฐีได้ทันที แต่เขากลับไปทำงานรับจ้างอยู่ ณ ถนนแห่งหนึ่ง โดยได้รับหน้าที่ให้ปลูกคนลูกขึ้นทำงานแต่เช้า และได้รับมอบเรือนให้อยู่อาศัยหลังหนึ่ง

ลูกชายเศรษฐีปฏิบัติงานนี้เรื่อยมา ด้วยความขยันหมั่นเพียร ทุกๆ เช้าเขายังลุกขึ้นเที่ยวปลูกคนไปทำงานจนกระทั่งอยู่มาวันหนึ่ง พระเจ้าพิมพิสารได้สัตบเสียงของเข้า จึงตรัสว่า “นั่นเป็นเสียงของคนมีทรัพย์มาก”

ขณะนั้น พระสนมของท้าวເອົນหนึ่ง ยืนเฝ้าอยู่ ณ ที่นั้น คิดว่า พระราชาຍ่อมไม่ตรัสเหลวแหล่ เรายรู้จักชายผู้นี้ให้ได้ จึงส่งคนไปสืบแต่ได้ความว่า นั่นเป็นเสียงของมนุษย์กำพร้า หาเช้ากินค่ำคนหนึ่งเท่านั้น

พระราชาทรงสัตบถ้อยคำของบุรุษนั้นก็ทรงดุษณีภาพในวันที่ 2 ที่ 3 ครั้นได้ทรงสัตบเสียงของกุมภโฉสกอีก ก็ตรัสเช่นเดิม

พระสนมรู้สึกแปลกใจ จึงส่งบุรุษไปอีกแต่ก็ได้ความเช่นเดิม จึงรับอาสากับพระองค์ว่า จะสืบบุรุษนี้และนำทรัพย์มาสู่ราช庭รัฐให้ได้ พระราชาทรงพระราชทานทรัพย์หนึ่งพัน กษาปันะให้ทาง นางพร้อมด้วยอดีตอาภิการจากวัง ทำเหมือนคนเดินทางไปสุกนนแห่งนั้น แล้วเข้าไปขอพักอาศัยอยู่ที่นั่นสักสองคืน แต่เจ้าของบ้านซึ่งให้ไปพักที่บ้านของนายกุมภโฉสก นางไป

ที่เรือนของกุมกโภสกพูดอ้อหวานขอพักที่บ้านของเข้าสัก 2 วัน แต่กุมกโภสก็พูดจาบ่ายเบียงไม่ยินยอม ในที่สุดเมื่อนางกล่าวว่า จะขอพักอยู่เพียงคืนเดียว พรุ่งนี้เข้าก็จะเดินทางไป เข้าจังอนุญาตอย่างเสียไม่ได้

พอรุ่งเช้า เวลาจะเข้าจะไปป่า นางได้ขอค่าอาหารไว้แต่เข้าอิตເຊື້ອນໄປມາຈັນນາງຮບເຮົາບ່ອຍໆ ເຊົ້າ ເຂົ້າຈຶ່ງຄວັກເຈີນອອກມາໃຫ້ ນາງໄດ້ເກີບຂອງເຂົ້າໄວ້ ແລ້ວນຳໂກໜະແລະສິ່ງຕ່າງໆ ຈາກຮ້ານຕລາດຈັດແຈງປຽງອາຫາຣມີຣສເລີສໄວ້ສໍາຮັບເຂາພອເຂາກລັບມາກິນອາຫາຣນັ້ນຈົນອິ່ມໜໍາສໍາຮາຽນແລ້ວ ນາງຮູ້ວ່າເຂາມີຈີຕໃຈເບັກບານຈຶ່ງຂອງເຂາພັກຕ່ອອີກ 2 ວັນ ທີ່ເຂົ້າກີ່ອນຸ້າຕໂດຍດີ

ຕ່ອມາ ນາງໄດ້ປຽງອາຫາຣອັນເອົົດອ່ອຍ ທັ້ງຕອນເຢັນແລະຕອນເຂົ້າ ບໍາຮູ່ເຂາຍ່າງດີ ຈົນເຂາເບັກບານໃຈກົງວອນຂອງພັກຕ່ອອີກ 2 ວັນ ທີ່ເຂົ້າກີ່ອນຸ້າຕແຕ່ໂດຍດີ ວັນຕ່ອມາ ນາງໄດ້ຕັດຂາເຕື່ອງ ນອນຂອງເຂາ ເນື່ອເຂາມາ ພອນ໌່ລົງທ່ານັ້ນ ເຕີຍງົງຍົບລົງເປື້ອງລ່າງ

“ทำໄມ້ ເຕີຍຈຶ່ງຂາດໄປຢ່າງນີ້” ເຂາຄາມຍ່າງຕກໃຈ

“ນາຍຈໍາ້ ຈັນໄໝ່ສາມາດຈະຫັມໜຸ່ມໆ ໄດ້ ພວກເຂາມາເລັ່ນກັນທີ່ນີ້” ນາງສນມຕອບ

“ເພຣະອາຄັຍແກ ທັ້ງ 2 ຄන໌ນທີ່ເດືອຍ ຈັນຈຶ່ງຕ້ອງລຳບາກ ກ່ອນນີ້ຈັນຈະໄປໄຫ້ໆ ກີປິດປະຕູແລ້ວຈຶ່ງໄປ ກີໄໝ່ເກີດເຫຼຸອະໄຮ້ໜີ້

“ຈະທຳອຍ່າງໄຣໄດ້ລ່າ ພ່ອ ຈັນຫັມເຂາໄໝ່ໄດ້”

ອີກສອງສາມວັນ ນາງກີ້ຕັດຂາເຕື່ອງອີກ ຄຣາວນີ້ເໜືອເພີ່ງເຊື້ອເສັ້ນເລືົກໆ ສອງເສັ້ນທ່ານັ້ນວັນນັ້ນພອເຂາ້ນ່ຳລົງ ເຕີຍທັງໝົດກີ່ພັງຍົບລົງມາ ຕີ່ຮັບອັນດາກັບເຂາທັງສອງ ເຂາລຸກໜີ້ໄດ້ກົດວ່າ

“ຈັນຈະທຳວ່າໄຣໄດ້ບັດນີ້ຈັກໄປໄຫ້ໄດ້ ຈັນຖຸກພວກແກເລັ່ນງານຈົນໄມ່ມີເຕີຍຈະນອນເສີຍແລ້ວ”

ນາງປລອບວ່າ “ຈັກທຳອຍ່າງໄຣໄດ້ເລ່າ ຈັນຫັມເຕີກໆ ທີ່ຄຸ້ນເຄຍໄໝ່ໄດ້ ຊ່າງເດວຍອຍ່າວຸ່ນວາຍໄປເລຍ ນາຍຈັກໄປໄຫ້ເວລານີ້” ແລ້ວເຮີຍກອີດາບອກວ່າ

“ແມ່ໜູ້ ເຈົ້າຈົ່ງໃຫ້ພໍ່ໜ້າຂອງເຈົ້ານອນດ້ວຍ” ຝ່າຍອິດາໄໝ່ຂັດຂ້ອງ ແບ່ງເຕີຍຂອງເຮອໃຫ້ເຂານອນອີກຂ້າງໜີ້ ນາຍກຸມກໂພສກໄປນອນຂ້າງເຂອທັງສອງໄດ້ເສີຍກັນໃນຄືນນັ້ນເອງ

ຮູ້ໜີ້ ອິດານາງສນມຮ້ອງໃຫ້ເຂົ້າໄປຫາມາຮາດາ ໄດ້ເລ່າເຮືອງທັງໝົດໃຫ້ຟັງ ນາງສນມໄດ້ຮັບກຸມກໂພສກໄວ້ເປັນບຸຕຣເຫັນທັງສອງໄດ້ອູ່ຮ່ວມກັນຕັ້ງແຕ່ວັນນັ້ນມາ

ພອອຸບາຍຂອງນາງສນມໄດ້ມາຕຶ້ງໜີ້ແລ້ວ ນາງກີ້ໄດ້ຖຸລໃຫ້ພຣະຣາຊາຈັດງານນັກຜັ້ຕຣີໜີ້ ແລະ

ให้เก็บเงินจากชาวบ้านแ眷นั้นไปจัดการมหรสพ นายกุழมกโழสก์จำต้องจ่ายทรัพย์ของตนถึง 2 ครั้งด้วยกัน นางสนมเก็บไว้แล้วส่งไปถวายพระราชา ครั้งสุดท้าย นางได้ทูลให้พระองค์ส่งคนมาเรียกตัวกุழมกโழสก์ไป

เมื่ออยู่เฉพาะพระพักตร์พระราชา แรกๆ กุழมกโழสก์ให้การปฏิเสธว่าตนไม่มีเงิน แต่ เมื่อพระราชาได้ทรงปลอบโยน และถามอีก เขากรับสารภาพแต่โดยดี พระองค์จึงได้ส่งเกวียนไปชนทรัพย์มาทั้งหมดมากองไว้ที่หน้าพระลานหลวง ประชุมราชภูร แล้วประทานตำแหน่ง เศรษฐีและบุตรีของนางสนมให้แก่เขา

จากนั้นพระราชาได้เข้าไปเฝ้าพระศาสตราทูลว่า

“ขอพระองค์จงทอดพระเนตรบุรุษนี้ แม้ว่าเขามีทรัพย์ถึง 40 โกฎิกไม่เย่อหยิ่งทะนงตน ทำเหมือนหนึ่งว่าคุณยากจน ผู้ผ้าเก่า ทำการรับจ้างเลี้ยงชีพ หมื่นล้านรูด้วยอุบายนี้จึงส่งให้เรียกมา ໄล่เลียงให้รับว่ามีทรัพย์แล้ว ให้ขันทรัพย์นั้น มอบตำแหน่งเศรษฐีพร้อมทั้งอิตาแก่เขา ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ คงมีปัญญาเช่นนี้ หมื่นล้านยังไม่เคยเห็นที่ไหน”

พระศาสตราทรงสตับเรื่องนั้นแล้วตรัสว่า

“มหาบพิตร ชีวิตของบุคคลผู้เป็นอยู่อย่างนี้ชื่อว่าประกอบด้วยธรรม การงานมีจักรกรรมเป็นต้น ยอมเบียดเบี้ยนบีบคั้นผู้ทำทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ชื่อว่าความสุข จากกรรมนั้นยอมไม่เลี้ยง แต่บุรุษทำการรับจ้างก็ได้ ทำนา ก็ได้เลี้ยงชีวิตในเวลาสิ้นทรัพย์ ชื่อว่าชีวิตประกอบด้วยธรรม อันความเป็นใหญ่ ยอมเจริญแก่ผู้มีความเพียร บริบูรณ์ด้วยสติ ทำการงานที่บริสุทธิ์สะอาดทั้งกายและวาจา ครั่ครวนูก่อนแล้วจึงทำ สำรวมในไตรทวาร เลี้ยงชีวิตโดยธรรม ไม่เห็นห่างจากสติเห็นป่านั้น” แล้วตรัสพระคณาจารย์ว่า

“ยศยอมเจริญแก่คนผู้มีความขยัน มีสติ มีการงานสะอาด ครั่ครวนูก่อนจึงทำ สำรวม เลี้ยงชีพโดยธรรมและไม่ประมาท”

6.4.4 รายมิตรดี

รายมิตรดี คือ สมบูรณ์ด้วยญาติ มิตร เพื่อนสนิท พากพ้องบริวาร ที่เป็นคนดี ที่เกิดจากการสนับสนุน ส่งเสริมให้คนดีมาอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน ทำความดีพร้อมกัน จึงเป็นพลังหมู่ที่พลังบริสุทธิ์ สังคมก็เป็นสุข ครอบครัวก็เป็นสุข ที่ทำงานก็เป็นสุข ประเทศก็เป็นสุข เพราะมีแต่คนดี มิตรดีอยู่รอบตัว ดังตัวอย่างของ กาฬกันณ มิตรของอนาคตบิณฑิกเศรษฐี เป็นต้น

ก้าพ์กรรณี มิตรแท้ของอนาคตบิณฑิกเศรษฐี

ในครั้งพุทธกาล ท่านอนาคตบิณฑิกเศรษฐีมีสหายคนหนึ่งเป็นสหายเล่นผู้นักกันมา และเคยเล่าเรียนวิชาในสำนักอาจารย์เดียวกันมา ซึ่งอว่าก้าพ์กรรณี เมื่อกาลเวลาผ่านไป นายกาฬกรรณี กล้ายเป็นคนตอกยาก ไม่สามารถจะหาเลี้ยงชีวิตได้ จึงไปหาท่านอนาคตบิณฑิกะ ท่านก็กลอบโขนนายกาฬกรรณี ได้ให้ทุนไปช่วยให้ตั้งหลักฐาน

นายกาฬกรรณีจึงช่วยเหลือทำการงานให้ท่านอนาคตบิณฑิกะทุกอย่าง เวลาเขามาหาท่านอนาคตบิณฑิกะ ทุกคนที่พูดกับเขาจะพูดว่า “หยุดก่อน ก้าพ์กรรณี” “นั่งก่อน ก้าพ์กรรณี” “เชิญรับประทานอาหารเด็ด ก้าพ์กรรณี”

อยู่มาวันหนึ่ง หมู่มิตรสหายของท่านอนาคตบิณฑิกะพา กันเข้าไปหาท่านอนาคตบิณฑิกะแล้วต่างขอร้องว่า “ท่านมหาเศรษฐี ท่านอย่าเลี้ยงนายกาฬกรรณีไว้เลย เพราะได้ยินเสียงพูดว่า “หยุดก่อน ก้าพ์กรรณี” “นั่งก่อน ก้าพ์กรรณี” “เชิญรับประทานอาหารเด็ด ก้าพ์กรรณี” แม้ยักษ์ก็ยังหนี เขาเทียบทันไม่ได้ เป็นคนตอกยากเชิญใจ นายคนนี้ไม่มีประโยชน์อะไรสำหรับท่าน”

ท่านอนาคตบิณฑิกะกล่าวว่า “ซึ่งก็เป็นเพียงคำเรียกชาน เหล่าบันทิตชน ไม่ถือข้อนั้น เป็นสำคัญ คนเราไม่ควรจะถือสูตรมังคลิกะ (หมายถึง การถือมองคลจากเสียงที่ได้ยิน ซึ่งความจริงไม่ใช่เมืองคล มองคลที่แท้จริงมี 38 ประการ) ข้าพเจ้าไม่สามารถจะทอดทิ้งเพื่อนที่เล่นผู้นักกันมา เพราะเหตุเพียงชื่อ” แล้วมิได้ยึดถือคำของคนเหล่านั้น

วันหนึ่งท่านอนาคตบิณฑิกะ จะไปหมู่บ้านส่วย¹ ของตนจึงมอบหมายให้นายกาฬกรรณี ดูแลรักษาเคหสถาน

พ梧โจรได้ยินข่าวว่า ท่านอนาคตบิณฑิกะไปหมู่บ้านส่วย คิดจะปล้นบ้านท่านอนาคตบิณฑิกะ จึงเตรียมอาวุธครบมือ พากันมาล้อมบ้านท่านอนาคตบิณฑิกะในเวลากลางคืน

ฝ่ายนายกาฬกรรณี ระหว่างกลัวพ梧โจรจะมาปล้นจึงหันไปเฝ้าไม่ยอมหลบหนอน ครั้น Ruiz ว่า พ梧โจรมาล้อมบ้านเจิงตะโงนสั่งให้คนเป่าสังข์ ตีกลอง เหมือนจะทำให้ครึ่นเครงให้ญูโต กระทำให้นิเวศน์ทั้งหมดมีเสียงสนั่นตลอด เพื่อจะปลูกให้ประชาชนพากันตื่น

พ梧โจรปรึกษากันว่า “ข่าวที่ว่าเรื่องว่างเปล่าพ梧ฟังมาเหลวแล้ว ท่านมหาเศรษฐียังอยู่นี่” จึงพากันทิ้งก้อนหินและไม้พลองไว้ในที่นั้นแล้วหนีไป

¹ โภคคาม บ้านส่วย คือ หมู่บ้านที่พระเจ้าแผ่นดินยกให้เก็บภาษี

รุ่งขึ้นพวกรำบ้านเห็นก้อนหินและไม้พลอยที่พวกรถทิ้งไว้ ต่างสลดใจไปตามๆ กัน ปรากฏกันว่า “เมื่อคืนนี้ ถ้าไม่มีคนตรวจตราเรือน ผู้สมบูรณ์ด้วยความรู้อย่างนี้แล้วใช้ร้าย พวกรถคงจักพาคนเข้ามาปล้นเรือนหั้งหมดได้ตามใจชอบแล้วเป็นแน่ เพราะได้อาดัมมิตรผู้มั่นคง คนนี้ ความจริงจึงเกิดมีแก่ท่านอนาคตบิณฑิกะ” ต่างพาคนสรรเสริญนายกาฬกรณี พอท่านอนาคตบิณฑิกะกลับจากบ้านส่วน ก็พาคนแจ้งเรื่องราวนั้นให้ทราบทุกประการ

ท่านอนาคตบิณฑิกะ กล่าวว่า “พวกรถบอกให้ข้าพเจ้าไม่มีตรผู้ดูแลรักษาเรือน คนนี้ออกไป ถ้าข้าพเจ้าไม่เข้าไปตามคำขอของพวกรถท่านแล้วใช้ร้าย วันนี้ทรัพย์สมบัติของข้าพเจ้าคงไม่เหลืออะไรแล้ว ชื่อนั้น ไม่สำคัญ จิตที่คิดเกือกุลกัน เป็นสำคัญ” แล้วได้ให้ทุนทรัพย์แก่นายกาฬกรณีเพิ่มขึ้นอีก และคิดว่า “บัดนี้ เรามีเรื่องที่เป็นเหตุให้พระพุทธองค์นำธรรมมาแสดงแล้ว” จึงไปเข้าเฝ้าพระพุทธองค์ กราบถูลเรื่องราวให้พระพุทธองค์ทรงทราบหั้งหมด ตั้งแต่ต้นจนจบ

พระพุทธองค์ตรัสว่า “คุหบดี มิใช่แต่ในบัดนี้เท่านั้นที่มีตรซื่อกาฬกรณี รักษาทรัพย์สมบัติในเรือนของมิตรไว้ แม้ในกาลก่อนก็ได้รักษาทรัพย์สมบัติในเรือนของมิตรไว้เหมือนกัน” ท่านอนาคตบิณฑิกะ จึงถูลขอให้ทรงเล่าให้ฟัง พระพุทธองค์จึงนำกาฬกรณีชาดก ซึ่งเป็นเรื่องในอดีตกาลมาเล่าว่า

ครั้นอดีตกาล พระเจ้าพรหมทัต ครองราชย์สมบัติอยู่ ณ กรุงพาราณสี พระโพธิสัตว์เสวยพระชาติ เกิดเป็นเศรษฐีมีศรัทธามาก มีมิตรซื่อกาฬกรณี

เรื่องราวนี้เป็นเหมือนกับที่เกิดขึ้นกับท่านอนาคตบิณฑิกะหั้งหมด

พระโพธิสัตว์กลับมาจากบ้านส่วน ทราบเรื่องราบทั้งหมดจึงกล่าวว่า “ถ้าข้าพเจ้าไม่มีตรคนนี้ตามคำขอของพวกรถท่านแล้วใช้ร้าย วันนี้ทรัพย์สมบัติของข้าพเจ้าคงไม่เหลืออะไรแล้ว” ได้กล่าวค่าาว่า

“คนเป็นมิตรกันได้ 7 ก้าว แต่เป็นสายกันได้ 12 ก้าว และเป็นญาติกันได้ 1 เดือน หรือครึ่งเดือน ยิ่งกว่านั้นก็ต้องยกว่าเป็นผู้เสมอตน ใจเราดี จะทิ้งนายกาฬกรณีผู้ร่วมก่อร่างสร้างตนกันมานาน เพราะความสุขของตน”

พระโพธิสัตว์กล่าวถึงคุณของมิตรนั้นอีกว่า “เราจักทอดทิ้งสายผู้เช่นนี้ได้อย่างไรเล่า”

ตั้งแต่นั้นก็มิได้มีใครๆ ที่จะว่ากล่าวละล้าบละลังนายกาฬกรณีนั้นอีกเลย

พระศาสดาทรงนำพระธรรมเทศนานี้มาแล้ว ทรงประชุมชาดกด้วยตรัสว่า “นายกาฬ-

กรณีในครั้งนั้น ได้มาเป็นพระอานันท์ในครั้งนี้ ส่วนพาราณสีเศรษฐี ได้มาเป็นเรอาตถาคต”

6.4.5 รายทรัพย์

รายทรัพย์ คือ รายทรัพย์สมบัติ ได้แก่ แก้ว แหวน เงิน ทอง ข้าวสาร บริวาร ต่างๆ ที่ได้มาจากการประกอบการงานไม่มีโภช จึงใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข และมีอริยทรัพย์ที่เป็นหลักประกันชีวิตว่า จะสามารถเอาชนะอุปสรรคทั้งในโลกนี้และโลกหน้าได้ รวมทั้งเป็นเสบียงบุญในการทำเป้าหมายชีวิตขั้นสูงสุดให้สำเร็จ คือ การบรรลุพระนิพพาน ในวันข้างหน้าอีกด้วย ดังตัวอย่างของ พระอนุรุทธะ เกาะ เป็นต้น

พระอนุรุทธะ ผู้ไม่รู้จักคำว่าไม่มี

ในอดีตกาล เทวกุณมพีเทวบุตรซึ่งเป็นอดีตชาติของพระอนุรุทธชาติหนึ่ง ได้จุติจากเทวโลกลงมาเกิดในตระกูลขัดสนตระกูลหนึ่ง ซึ่งอยู่ในกรุงพาราณสี โดยต้องมาเป็นคนหาญ้าให้แก่ท่านสุมนเศรษฐี (ชีวิตของมนุษย์ยอมถูกกำหนดด้วยกฎเกณฑ์ที่มีมาตรฐานและเที่ยงตรงที่สุด คือ “กรรมลิขิต” ซึ่งสุดแท้แต่กรรมนั้นจะดีหรือชั่วเป็นเหตุบันดาล เพราะคนเราผู้ยังมีกิเลส ยอมจะสร้างสมไว้ทั้งกุศลกรรมและอกุศลกรรม และกรรมเหล่านั้น จะตามให้ผลไปทุกหนทุกแห่ง แล้วแต่กรรมจะอะไรได้ซึ่งให้ผลก่อน เพราะว่ากรรมเหมือนเงาของเราตามเราไปทุกขณะเช่นกัน แต่บางครั้งก้มองเห็น บางคราวก้มองไม่เห็น)

เทวกุณมพีผู้กลับมาเกิดเป็นคนขัดสน โดยได้รับการแนะนำนามว่า “อันนภาระ” ต้องรับภาระเกี่ยวข้องอยู่ในคฤหาสน์ของท่านสุมนเศรษฐีผู้มีน้ำใจเปี่ยมด้วยเมตตากรุณา บริจาคทานแก่คนกำพร้าคนอนาถ คนเดินทางไกลและคนขอทานทุกวันไป

วันหนึ่ง พระปัจเจกพุทธเจ้าอุปريภูรณะ ตามปกติท่านพากอาศัยอยู่ที่ภูเขาดันอมาทน์ เมื่อท่านออกจากนิโรธสมabaติ แล้วคำริว่า “วันนี้อาทماจะไปอนุเคราะห์ใครจึงจะเหมาะสม”

ธรรมดายังคงเจอกพุทธเจ้าทั้งหลาย ขอบอนุเคราะห์คนขัดสนยกจน เพราะฉะนั้นพระปัจเจกพุทธเจ้าอุปريภูรณะ จึงคิดว่า “วันนี้อาทมาจะอนุเคราะห์อันนภาระบุรุษ”

และพอทราบว่า อันนภาระกลับมาพบพระปัจเจกพุทธเจ้าอุปريภูรณะ ยืนอยู่ที่ประตูบ้าน จึงกราบเรียนคันอมาทน์ ไปยืนรอท่าอยู่ที่ประตูบ้านของอันนภาระนั้น

ฝ่ายอันนภาระกลับมาพบพระปัจเจกพุทธเจ้าอุปريภูรณะ ยืนอยู่ที่ประตูบ้าน จึงกราบเรียน

ถ้าม่าว่า “พระคุณเจ้าบิณฑบาตได้อาหารแล้วหรือ ขอรับ”

“ดูก่อนบุรุษผู้มีบุญมาก อ/atmayangไม่ได้อาหารเลย” พระปัจเจกพุทธเจ้าอุปਰิภูมิจะตอบ

“ขอพระคุณเจ้า จงหยุดรออยู่ที่นี่สักครู่หนึ่งเดิดขอรับ” อันนภาระนิมิตพระปัจเจก-พุทธเจ้าให้ร่อแล้วรีบเข้าไปในบ้านตามภารยาว่า “อาหารที่เป็นส่วนของฉันมีอยู่หรือเปล่า”

“อาหารที่เป็นส่วนของพี่ มีอยู่ Jessie” ภารยาตอบ

อันนภาระไม่รอช้า กลับออกไปรับบัตรจากพระปัจเจกพุทธเจ้ามาแล้วพูดกับภารยาว่า

“การที่เราทั้งสองต้องรับจ้างเขามีสภาพยากจนอยู่ เช่นนี้ เพราะเราทั้งสองไม่เคยได้กระทำบุญไว้ในชาติก่อน เมื่อเราคิดจะให้ทาน ของที่จะให้ทานก็ไม่มี เมื่อของที่จะให้ทานมีอยู่แต่ผู้ที่จะรับทานไม่มี มาวันนี้เราได้พบพระปัจเจกพุทธเจ้าอุปริภูมิแล้ว ทั้งอาหารที่เป็นส่วนของฉันก็มีอยู่ เอาจงนำอาหารที่เป็นส่วนของฉันใส่ลงในบัตรนี้เดิด”

ภารยาของอันนภาระเป็นคนมีปัญญาดี พอฟังสามีพูดดังนั้นแล้วฉุกคิดขึ้นว่า “สามีของเรายินดีถวายอาหารที่เป็นส่วนของเข้าแต่พระปัจเจกพุทธเจ้า เรายังคงจะได้ร่วมถวายทานในครั้งนี้ด้วย” คิดดังนี้แล้ว นางจึงนำอาหารที่เป็นส่วนของตนมาใส่ลงในบัตรนั้น ร่วมกับส่วนของสามี

ครั้นแล้วอันนภาระได้นำบัตรที่ได้อาหารสองส่วนนั้นไปถวายแด่พระปัจเจกพุทธเจ้า แล้วตั้งความปรารถนาว่า “ขอให้ข้าพเจ้าทั้งหลายพันจากการมีชีวิตอันลำากยากเข็ญนี้เสียเดิด” และคำว่า “ไม่มีอย่าได้ฟังเลย ขอรับ”

พระปัจเจกพุทธเจ้าอุปริภูมิกล่าวว่า “ดูก่อนบุรุษผู้มีบุญมาก ขอจงสำเร็จดังເຮືອປະຕາຫຼວງ”

อันนภาระจัดแจงปูผ้าขาวลงในสถานที่ที่เห็นสมควรแห่งหนึ่ง แล้วจึงนิมนต์พระปัจเจก-พุทธเจ้าให้นั่งลงฉันจังหัน และพระปัจเจกพุทธเจ้าก็นั่งลงฉันจังหันในสถานที่นั้น

เวลาพระปัจเจกพุทธเจ้าฉันเสร็จ อันนภาระจึงถวายน้ำสำหรับล้างบาท แล้วพระปัจเจกพุทธเจ้ากล่าวอนุโมทนาว่า

“ขออิภูมิผล (ผลสำเร็จ) ที่ท่านประคณາแล้ว ตั้งใจแล้วจงสำเร็จโดยฉบับพลัน ขอความด้วยทั้งปวง จงเต็มที่เหมือนพระจันทร์ในวันเพ็ญ

เมื่อกล่าวอนุโมทนาจบ พระปัจเจกพุทธเจ้าอุปริภูมิก็เดินทางกลับไปตามมรรค

ในขณะนั้น เทว達ผู้สิงสถิตอยู่ที่กัมพูชาตราชองสุมนเศรษฐีได้ให้ “สาอุการ” คือ การเปล่งวาจาว่า ขอบแล้วในสิ่งที่เห็นสมควร โดยเปล่งชื่น 3 ครั้งว่า “โอ! ท่านที่ท่านถวายแด่พระปัจเจกพุทธเจ้าอุปريภูกะนั้น เป็นทานอันยอดเยี่ยม ดังนี้”

สุมนเศรษฐีได้ยินเสียงสาอุการของเทว達แล้วเกิดความสงสัย เพราะไม่เคยได้ยินมาก่อนจึงถามว่า “ข้าพเจ้าบริจากทานมาจนตลอดกาลนานถึงเพียงนี้ ท่านไม่เคยเห็นเลยหรือจึงเพิ่งจะมาให้สาอุการในวันนี้”

เทว達นั้นตอบว่า “ข้าพเจ้าไม่ได้ให้สาอุการในการบริจากทานของท่าน ข้าพเจ้าให้สาอุการในการบริจากอาหารบิณฑบาตแด่พระปัจเจกพุทธเจ้าอุปريภูกะ ของอันนภาะต่างหาก”

สุมนเศรษฐีฟังคำบอกเล่าถึงเหตุผลเข้าใจแล้ว จึงคิดว่า “เรื่องนี้เป็นที่น่าอัศจรรย์นัก เราให้ทานมาจนตราบสิ้นกาลนานถึงเพียงเท่านี้ ไม่อาจดลบันดาลเทว达นั้นให้เปล่งสาอุการแก่เราได้ อันนภาะผู้อ้าศัยเราเลี้ยงชีพแต่เขาใส่บาตรพระปัจเจกพุทธเจ้าเพียงครั้งเดียว ยังได้รับการสาอุการจากเทว達 คราวที่เราจะกระทำบิณฑบาตนั้นให้เป็นของเรา” คิดดังนี้แล้ว จึงเรียกอันนภาะมาถามว่า

“ดูก่อนอันนภาะ วันนี้เอօได้บริจากทานอะไรแก่ครหรือไม่”

“ข้าแต่ท่านเศรษฐี กระผมได้ใส่บาตรแด่พระปัจเจกพุทธเจ้าอุปريภูกะขอรับ” อันนภาะตอบไปตามจริง

“ดูก่อนอันนภาะ เราขอซื้อส่วนบุญที่ເຊອกรະทำแล้ววันนี้ด้วยเงิน 1 กหาปนะ” ท่านสุมนเศรษฐีเอ่ยปากขอซื้อส่วนบุญ

“กระผมไม่ขายส่วนบุญหรอค ขอรับ” อันนภาะตอบปฏิเสธ

ท่านสุมนเศรษฐี มีความประสังค์จะได้ส่วนบุญนั้น แม้ว่าอันนภาะจะตอบปฏิเสธไม่ยอมขายส่วนบุญ ท่านก็พยายามพูดขอซื้อด้วยการเพิ่มราคากันขึ้นไปโดยลำดับ จาก 2 กหาปนะขึ้นเรื่อยไปจนถึง หนึ่งพันกหาปนะแต่อันนภาะก็ไม่ยอมขายให้

เมื่อท่านเศรษฐีเห็นว่า ไม่สามารถจะขอซื้อได้จึงกล่าวว่า “อันนภาะเอօไม่ขายให้ก็ซางເเตີດ ແຕ່ເຂອງຈົງຮັບເງິນທີ່ພັນນີ້ຂອງເຮົາໄວ້ ຕ້າເຂອໄໝ່ຂາຍ ກົ້ອແປ່ສ່ວນບຸນູນ້ນໃຫ້ແກ່ເຮົາບ້າງ”

“ท่านเศรษฐี ขอรับ กระผมยังไม่ทราบว่า จะແປ່ສ່ວນບຸນູນ້ໃຫ້ແກ່ท่านໄດ້หรือไม่ การທີ່ຈະແປ່ໄດ້หรือไม่ กระผมຈະໄປການເຮືອນຄາມພະປັບປຸງເຈົ້າອຸປະກູດກ່ອນ” อันนภาะ

พูดแล้ว รับติดตามพระป้าเจกพุทธเจ้าไป ครั้นพอไปทันแล้วจึงกราบเรียนถามว่า “ข้าแต่พระคุณเจ้า กระผมจะแบ่งส่วนบุญให้แก่ท่านเศรษฐีผู้มาขอแบ่งได้หรือไม่ขอรับ”

“ส่วนบุญนั้นแบ่งได้ บุรุษผู้เจริญ” เมื่อพระป้าเจกพุทธเจ้ากล่าวดังนี้แล้ว ได้พูดอุปมาให้อันนภาระฟังว่า

“มีประทีปดวงหนึ่ง จุดอยู่ในเรือนหลังหนึ่ง ซึ่งตั้งอยู่ในหมู่บ้านอันเมื่อยุ่ง 100 ตระกูล คนอื่นๆ ต่างคนต่างได้นำเอาตะเกียงดวงอื่นๆ มาจุดต่อจากประทีปดวงที่จุดไว้ก่อนนั้น แสงประทีปดวงก่อนจะหมดไปหรือไม่หมดเล่า บุรุษ”

อันนภาระกราบเรียนตอบว่า “ไม่หมดไปหรอก มีแต่จะยิ่งส่องแสงสว่างมากขึ้นขอรับ”

พระป้าเจกพุทธเจ้ากล่าวว่า “ข้ออุปมา้นี้ ฉันได เมื่อบุคคลให้ส่วนบุญแก่ผู้อื่น บุญนั้น ก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นจนนั้น”

อันนภาระทราบความนั้นแล้วจึงกราบลาพระป้าเจกพุทธเจ้ากลับมาหาท่านสุมนเศรษฐี บอกแบ่งส่วนบุญนั้นให้

ท่านสุมนเศรษฐีบอกว่า “เออรับเงินหนึ่งพันกหาปันนะนี้ไปเกิด”

“ท่านเศรษฐี มิใช่กระผมขายบิณฑบาต แต่กระผมให้ส่วนบุญแก่ท่านด้วยศรัทธาต่างหากขอรับ” อันนภาระเรียนถึงเจตนาของตน

“อันนภาระ เอօให้ส่วนบุญแก่เราด้วยศรัทธา แต่เรารอบบุชาคุณความดีของເຮືອດ້ວຍທຣພຍໍນີ້ ເຮືອຈົງຮັບທຣພຍໍໜີ່ພັນກຫາປະນະນີ້ໄປເຄີດ” ท่านเศรษฐีพูดชักจูงเหตຸผลເພື່ອໃຫ້ อันนภาระຮັບທຣພຍໍຈຳນວນນີ້ໄປ

ເຫຼຸຜລຂອງທ່ານສຸມນเศรษฐี ກະທຳໃຫ້ອັນນภາຣຍອມຮັບເງິນຈຳນວນດັ່ງກ່າວນີ້

ครั้นแล้วท่านสุมนเศรษฐีบอกอันนภาระว่า “ຕັ້ງແຕ່ບັດນີ້ໄປ ເຊື່ອໄໝຕ້ອງກະທຳງານໃດໆ ທັ້ງລື້ນເຮືອຕ້ອງກາຮື່ງໄດ້ ເຮົາຈະໃຫ້ສິ່ງນັ້ນ ເຮືອປະສົງຈະໄດ້ອະໄຮງໃຫ້ຄົນນຳເອາໄປຕາມອບໃຈເຄີດ”

อັນຄຸນຄວາມດີທີ່ບຸຄຄລສ້າງສນໄວ້ແລ້ວ ເນື່ອມື້ໂອກາສສ່ົງຜລດີໃ້ ສາມາຮູກໜ່ວຍໃຫ້ຄົນທີ່ ກຳລັງຕົກຖຸກໃໝ່ກັບຄວາມລຳບາກໄດ້ດັ່ງອັນນภາຣ

หลັກອຣມມື່ອຢູ່ວ່າ ພຸບຸບຸທີ່ໄສບາຕຣພຣະປ້າຈົກພູທອເຈົ້າຜູ້ອາກຈາກນິໂຮສມາບັດໃໝ່ ແລະຢັ້ງໄໝໄໝໄດ້ຮັບທານຂອງໄຄຣເລຍ ຍ່ອມບັງເກີດຜລດີໃນປັຈຈຸບັນ ທັນຕາເທິນ

ເພຣະເນື່ອທ່ານສຸມນเศรษฐีພາອັນນภາຣໄປເຂົ້າແພຳພຣະເຈົ້າກຽງພາຣານສີໃນວັນນີ້ພຣະເຈົ້າ

กรุงพาราณสีทรงพอพระทัย ได้ทอดพระเนตรแต่อันนภาณะผู้เดียว

ท่านสุมนเศรษฐีกราบบังคมทูลถามว่า “ขอเดชะ ฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้า
ปกกระหม่อม เพราะเหตุไรใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทจึงทอดพระเนตรอันนภาณะผู้นี้มากนัก
พระพุทธเจ้าข้า”

พระราชา “เหตุที่ข้าพเจ้าดูบุรุษผู้นี้มาก เพราะวันอื่นๆ ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นเขา”

ท่านเศรษฐี “บุรุษผู้นี้เป็นผู้ที่พระองค์สมควรทดสอบพระเนตรพระพุทธเจ้าข้า”

พระราชา “บุรุษผู้นี้มีคุณความดีอย่างไรหรือ ท่านเศรษฐี”

ท่านเศรษฐี “ขอเดชะ บุรุษผู้นี้มีคุณความดีที่ผู้อื่นกระทำได้ยาก คือ บุรุษผู้นี้ไม่ยอม
บริโภคอาหารอันเป็นส่วนของตน แม้จะหิวอยู่ก็ตาม ได้สละอาหารส่วนนั้นให้บารพระป่าเจอก
พุทธเจ้าอุปธิญาณะ และได้รับรางวัลทรัพย์หนึ่งพันกหาปนะจากข้าพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าข้า”

พระราชา “ท่านเศรษฐี บุรุษผู้นี้ชื่ออะไร”

ท่านเศรษฐี “ชื่อ อันนภาณะ พระพุทธเจ้าข้า”

พระราชาทรงพอพระทัยต่อการกระทำความดีของอันนภาณะนั่งจึงตรัสว่า “เมื่ออันน-
ภาณะได้ทรัพย์จากท่านเศรษฐีแล้ว เขาควรจะได้ทรัพย์จากข้าพเจ้าเหมือนกัน ข้าพเจ้าควรบูชา
ความดีของเข้า” และวัตรสสั่งพากำมาตย์ว่า “พวกท่านจะไปเลือกดูที่ปลูกบ้านให้แก่บุรุษผู้นี้”

พากำมาตย์รับพระบรมราชโองการแล้ว พากันไปตรวจหาสถานที่ที่เหมาะสมให้แก่
อันนภาณะนั้น บอกให้คนทั้งหลายช่วยกันโน่นนั่นไม่ ชุดและถakensพื้นที่ที่เลือกจะใช้ปลูกบ้าน
ให้พับขุมทรัพย์ให้ญ่า ตั้งเรียงกันอยู่เป็นอันมาก จึงพร้อมกันกลับไปกราบบังคมทูลพระราชน
ให้ทราบ

พระราชาจึงตรัสสั่งว่า “จงช่วยกันชุดขึ้นมาให้แก่ข้าพเจ้า”

ครั้นพากำมาตย์รับพระราชกรณีย์แล้ว ต่างพากันกลับไปชุดต่อ แต่ขุมทรัพย์
เหล่านั้นก็ค่อยๆ เลื่อนทรุดลงไปทุกทีๆ จึงพากันมากราบบังคมทูลให้ทรงทราบถึงเหตุการณ์
นั้นอีก

พระราชาจึงตรัสสั่งใหม่ว่า “พวกท่านจะพากันกลับไปชุดเพื่อให้แก่อันนภาณะ”

เมื่อพากำมาตย์ย้อนกลับไปช่วยกันชุดอีกครั้ง ตามพระราชกรณีย์แล้วสั่ง ขุมทรัพย์
เหล่านั้น ก็ผุดขึ้นมาบนพื้นดินประดุจดอกเห็ดที่ผุดขึ้นมาจากพื้นดิน ฉะนั้น

ขุ่มทรัพย์ที่มีจำนวนมากมายเกิดขึ้นมาแล้ว พากอمامาตย์ได้ช่วยกันขนไปกองลงที่พระลานหลวงเป็นกองมหีมา

พระราชทรงเห็นทรัพย์มากมาย รับสิ่งให้ประชุมอمامาตย์ราชเสวกแล้วตรัสตามขึ้นว่า “ในเมืองนี้ มีครมีทรัพย์มากเช่นนี้บ้าง” และเมื่อทรงสตับคำกราบบังคมทูลตอบจากที่ประชุมว่า “ไม่มี พระพุทธเจ้าข้า” จึงประกาศแต่งตั้งอันนภาระให้เป็น “เศรษฐี” มีนามว่า “ธนเศรษฐี” ในวันนั้นนั่นเอง

อนึ่งการได้รับแต่งตั้งเป็นเศรษฐีนั้น พระราชจะพระราชทานฉัตรเป็นลัญลักษณ์ของตำแหน่ง

จำเดิมแต่อันนภาระได้รับพระราชทานเป็น “ธนเศรษฐี” แล้วตั้งใจกระทำกัลยาณกรรมอยู่ตลอดชีวิต เวลาดับจิตได้ขึ้นไปเกิดในเทวโลกท่องเที่ยวเสวยสุขในเทวโลก และมนุษย์โลกอยู่เป็นเวลานาน แล้วกลับมาถือปฏิสนธิในราชตระกูลศากยะเป็นพระราชโอรสของเจ้า “อภิโตหนะ” ผู้เป็นพระอนุชาของพระเจ้าสุทโธนมหาราช ผู้ทรงเป็นกษัตริย์ครองกรุงกบิลพัสดุแล้วได้รับการขานนามพระนามว่า “อนธุรุทธ”

ผู้ประสูติร่วมพระมารดาเดียวกันกับอนธุรุทธกุമารมี 3 พระองค์ คือ พระเชษฐา พระนามว่า “มหานามะ” พระกนิษฐาภิคินีพระนามว่า “โรหินี” ถ้านักกันตามลำดับพระองค์ อันธุรุทธกุมารก็เป็นพระอนุชาของพระผู้มีพระภาคเจ้าของเราทั้งหลาย

อนธุรุทธกุมารเป็นกษัตริย์สุขุมalaชาติ คือ มีความสุขออย่างเยี่ยมเป็นผู้มีบุญมาก มีปราสาท 3 หลัง เป็นที่อยู่ใน 3 ถุ สมบูรณ์ด้วยทรัพย์ศุกน์การและบริวารยศ มีอาหารเกิดขึ้นในกาดทองคำเป็นประจำทุกวันแม้ที่สุดคำว่า “ไม่มี” ก็ไม่ทราบและเคยได้สตับเลยเสวยสุขสมบัติ ประหนึ่งเทพเจ้าในสรวงสวรรค์

เช่นวันหนึ่ง กษัตริย์ทั้ง 6 พระองค์ คือ ภัททิยะ อันธุรุทธ อานันท์ ภัคคุ กิมพิลະ เทวทัต ทรงเล่นลูกชลุบกันอยู่ อนธุรุทธเล่นแพ็ตต้องเสียขนมเป็นเติมพัน จึงใช้ให้มหาดเล็กไปทูลขอขนมจากพระมารดาฯ ได้ทรงจัดขนมส่งไปให้

กษัตริย์ทั้ง 6 พระองค์เสวยขนมแล้วเริ่มเล่นกันใหม่ อนธุรุทธเล่นแพ็อค จงใช้มหาดเล็กไปให้ไปขอขนมจากพระมารดา

พระมารดาทรงจัดขนมส่งไปให้ตามคำขอถึง 3 ครั้ง แต่พอถึงครั้งที่ 4 สั่งมหอดเล็กไปบอกว่า ขนมไม่มี

อนุรุทธไม่เคยพังเลย คำว่า “ไม่มี” เข้าใจว่าเป็นขนมที่มีชื่อแปลกดันดิหนึ่ง จึงใช้มหาดเล็กไปบอกให้พระมาตรทรงส่งขนมชื่อไม่มีนั้นมาให้แก่ตน

มหาดเล็กกลับมาทูลว่า “ข้าแต่พระแม่เจ้า ขอจงประทานขนมไม่มีนั้นเด็ด พระเจ้าข้า”

พระมาตรทรงตำริว่า “อนุรุทธบุตรของเรามิ่งไม่เคยพังคำว่าไม่มี วันนี้เราจะให้บุตรของเรารู้จักความหมายคำนี้ด้วยอุบายนสักอย่างหนึ่ง” ทรงจัดการครอบคลุมองค์เปลาใบหนึ่งด้วยถุงทองคำอีกใบหนึ่ง แล้วทรงส่งไป

พวกเทวดาผู้รักษาพระนครปรึกษากันว่า “อนุรุทธศักดิ์ ครั้งเกิดเป็นอันภาระเป็นคนเกี่ยวทราย ได้เคยถวายข้าวที่เป็นส่วนของตนแด่พระปู่เจกพุทธเจ้าอุปริญญา แล้วตั้งความปรารถนาว่า

“การพังคำว่าไม่มีขออย่ามีแก่ข้าพเจ้า การรู้จักที่เกิดแห่งโภชนาหารก็จะอย่ามีแก่ข้าพเจ้าดังนี้”

ถ้าอนุรุทธนี้จักได้เห็นถุงเปลา พวกเราจะเข้าสมาคมเทวดาไม่ได้ทั้งคีริยะของพวกเรา จะต้องแตกเป็น 7 เสียง แล้วพวกเทวดาเหล่านั้น จึงบันดาลให้เกิดมีขนมทิพย์เต็มถุงทองคำนั้น

พอพวกมหาดเล็ก枉การถุงทองคำลงที่ส้นนามเล่นลูกชุบแล้วเปิดถุงทองคำที่กระทำเป็นฝาออก กลิ่นขนมก็หอมตลอดไปทั่วพระนคร

ครั้นอนุรุทธหยิบขนมบริโภค เมื่อขนมนั้นกระแทกกับลิ้น รสของขนมก็sharpช้ำนไปตามเส้นรับสารอาหารตลอดทั้ง 7 พันลี้น ท่านจึงคิดว่า

“เราคงมิใช่ผู้เป็นที่รักของท่านแม่เสียแล้ว ซึ่งนับเป็นเวลานานมากถึงเพียงนี้ ท่านแม่ไม่เคยทอดขนมไม่มีอย่างนี้ให้แก่เรา ต่อไปนี้เราจะไม่บริโภคขนมอย่างอื่น” แล้วกลับมา wang ทุกถามพระมาตรว่า “ข้าแต่ท่านแม่ กระหม่อมเป็นที่รักของท่านแม่หรือเปล่า”

พระมาตรทรงตอบว่า “ลูกเอ่ย ลูกนี้เป็นที่รักยิ่งของแม่ เห็นอกับลูกตาของผู้มีตา ข้างเดียว และเหมือนกับหัวใจ ฉะนั้น”

อนุรุทธถูลถามว่า “แต่เหตุไร ท่านแม่จึงไม่ทรงทอดขนมชื่อว่า “ไม่มี” ให้กระหม่อมชั่วระยะเวลานานถึงเพียงนี้”

พระมาตรทรงนึกแปลกระทัยเรื่องขนมไม่มี จึงตรัสตามมหาดเล็กว่า “มีอะไรอยู่ใน

ถ้าดันนั้นหรือ”

มหาดเล็กกราบทูลว่า “ข้าแต่พระแม่เจ้า ถ้าดันนั้นมีข่มเต็มเปี่ยม และข่มนั้นเกล้า กระหม่อมไม่เคยเห็นมาก่อนเลย พี่ย่ำค่ะ”

พระมารดาจึงทรง darüberว่า “จะรออยู่บุตรของเราจะเป็นผู้มีบุญญาภินิหารกระทำไว้แล้ว ในอดีตกาล และเทวดาทั้งหลายคงจะเอาขนมใส่ถ้าดันนั้นเพื่อให้แก่บุตรของเราเป็นแน่”

ครั้นแล้ว อนุรุทธะจึงทูลว่า “ข้าแต่ท่านแม่ นับต่อแต่นี้ไป กระหม่อมจะไม่บริโภคขนม อาย่างอื่น ขอท่านแม่ทรงทอดแต่ขนมไม่มีให้กระหม่อมก็แล้วกัน”

จำเดิมแต่วันนั้นมา เมื่ออนุรุทธะทูลว่า “กระหม่อมต้องการบริโภคขนม” พระมารดาจึงทรงครอบถ้าดเปล่าด้วยถ้าดเปล่าอีกใบหนึ่งส่งไปให้

ฝ่ายเทวดาทั้งหลายได้จัดขนมทิพย์ส่งไปให้แก่อนุรุทธะตลอดระยะเวลาที่อนุรุทธะยังเป็นคุณหัวสืบอยู่นั้น

6.4.6 รายบุญ

รายบุญ คือ รายทรัพย์ละเอียดที่มีคุณสมบัตินำติดตัวข้ามภพชาติไปได้ เมื่อไปเกิดในที่ใด บุญก็จะจัดสรรให้เราได้ทั้งรูปทรัพย์ ทรัพย์สมบัติ คุณสมบัติ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข และโอกาสการบรรลุมงคลพานิพพานมากยิ่งขึ้นไปอีก ยิ่งถ้านำสมบัติในภพใหม่ที่ได้ เพราะบุญเก่า ในอดีตส่งผลมาสร้างบุญใหม่ต่อไปด้วยแล้ว ก็จะยิ่งทำให้ชีวิตเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นไปอีก จนกระทั้งหลุดพ้นจากวัฏสงสารในที่สุด ดังตัวอย่างของ พระมหากัปปินะ เป็นต้น

พระมหากัปปินะ ผู้เพียบพร้อมด้วยบุญมหาศาล

ในอดีตกาล พระมหากัปปินะ เกิดเป็นหัวหน้าช่างหุก ในหมู่บ้านไกลกรุงพาราณสี ครั้งนั้นมีพระปัจเจกพุทธเจ้าประมาณพันธุรูปพกอยู่ไม่ไกลกรุงพาราณสี เมื่อถึงฤดูฝนต้องการทำเสนาสนะที่อยู่อาศัย จึงส่งพระปัจเจกพุทธเจ้า 8 รูป เป็นผู้แทนไปเฝ้าพระราชาเพื่อทูลขอ พระบรมราชนูเคราะห์ในการสร้างเสนาสนะ บังเอิญเวลาหนึ่นเป็นเวลาฝึกงานมองคลแรงนาขวัญ พระราชาทรงมีพระราชภาระยุ่งอยู่ ถึงกระนั้นก็ตามเมื่อทรงทราบว่าพระปัจเจกพุทธเจ้ามาเฝ้า ก็เสด็จออกมากต้อนรับทรงทราบเหตุที่พระปัจเจกพุทธเจ้ามาแล้ว จึงตรัสว่า “วันนี้ไม่มีโอกาส ไม่มีเวลาเลย เพราะกำลังเตรียมงานแรงงานขวัญ ซึ่งจะมีในวันพรุ่งนี้ ข้าพเจ้าจะจัดการทำ

เสนอสนะถวายในวันที่ ๓” ไม่ได้ทรงอาราธนาพระปัจเจกพุทธเจ้าไว้ พระปัจเจกพุทธเจ้าคิดว่า “จะไปขอความอนุเคราะห์จากที่อื่น” ดังนี้แล้วหลีกไป

ขณะเดินทางกลับได้พบภารรยาของหัวหน้าช่างหู ก นางถามทราบความแล้วมีจิตเลื่อมใส นิมนต์ให้รับอาหารที่บ้านของตนในวันรุ่งขึ้น

“พวกเรามากด้วยกัน น้องหญิง” พระปัจเจกพุทธเจ้าบอก

“มีประมาณเท่าไร ท่านผู้เจริญ” นางถาม

“มีประมาณพันธูป”

“ท่านผู้เจริญ พวกข้าพเจ้ามีประมาณพันคนเหมือนกัน คนหนึ่งจักถวายภิกษาแก่พระคุณเจ้าธูปหนึ่ง ขอท่านจงรับภิกษาที่บ้านของข้าพเจ้าเดิม ข้าพเจ้าผู้เดียวจักทำที่อยู่ถวายท่านทั้งหลาย”

พระปัจเจกพุทธเจ้ารับอาราธนา

นางเสร็จธูระแล้ว กลับเข้าไปในบ้าน เที่ยวน้ำประภาคให้เพื่อนบ้านทราบว่าได้นิมนต์พระปัจเจกพุทธเจ้าพันธูปไว้ “ขอท่านทั้งหลายจงจัดแจงที่นั่ง จัดอาหารมีข้าวต้มข้าวสวยเป็นต้น”

นางได้สร้างปราไห庾กลางบ้าน ให้ปูอาสนะไว้เรียบร้อย เลี้ยงพระปัจเจกพุทธเจ้าด้วยโภชนาอันประณีต เมื่อเสร็จภัตตาคิจแล้ว นางได้พาหญิงบริวารพันคนนมัสการพระปัจเจกพุทธเจ้าแล้วขอให้ท่านรับปฏิญญาในการอยู่จำพรรษาที่นั่น เมื่อท่านรับแล้วนางก็ป่าวประภาคขอแรงเพื่อนบ้านให้ช่วยกันสร้างเสนอสนะถวาย

ในวันออกพรรษา นางได้ซักชวนคนทั้งหลายให้ถวายจีวรแก่พระปัจเจกพุทธเจ้าที่อยู่ในบรรณศาลาของตนฯ พระปัจเจกพุทธเจ้าอนุโมทนาแล้วลาจากไป

นางและบริวารทำบุญอย่างนี้ ไปเกิดในภาพดาวดึงส์มีชื่อว่า “คณฑेपุตต” มาในสมัยพระลัมมาลัมพุทธเจ้าพระนามว่า กัสปะ เทพบุตรเทพอิตาเหล่านั้นเกิดในกรุงพาราณสีอีกหัวหน้าช่างหูเป็นบุตรของกุญแจพีใหญ่ซึ่งมีฐานะมั่งคั่งกว่าชาติก่อนพระผลแห่งบุญที่ได้ทำกับพระปัจเจกพุทธเจ้า ภารรยาของเข้าได้มาเกิดเป็นอิตาของกุญแจพีใหญ่เหมือนกัน เมื่อเจริญวัยแล้วได้แต่งงานกัน ส่วนบริวารก็มาเกิดในสกุลกุญแจพีบริวาร และได้แต่งงานกันเหมือนกัน

วันหนึ่งมีการป่าวร้องให้คนไปฟังธรรมในวัด พากกุญแจพีเหล่านั้นก็ชวนกันไป เมื่อไป

ถึงกลางวัด ฝนตกลงมา คนพากอื่นที่มีกิจชุหรือสามเณรเป็นที่คุ้นเคยก็เข้าไปอาศัยกุฏิของ กิจชุหรือสามเณรนั้น แต่พากกุฏุมพีพันคนไม่มีญาติหรือกิจชุสามเณรที่สนิทสนมเลย จึงยืน ตามฝนอยู่กลางวัด

หัวหน้ากุฏุมพีรู้สึกอายในสภาพเช่นนั้นของตน จึงกล่าวกับกุฏุมพีทั้งหลายว่า “ท่าน ทั้งหลายจะดูอาการอันน่าเกลียดของพวกเราเดี๋ด”

“เราควรจะทำอย่างไรละ นาย” บริวารถาม

หัวหน้าตอบว่า

“เราต้องอยู่ในสภาพอันน่าเกลียดนี้ เพราะไม่มีสถานที่อันมีคนคุ้นเคย เรารวบรวม ทรัพย์สร้างเสนาสนะกันเดี๋ด”

บริวารเห็นชอบด้วย จึงเรียกทรัพย์กัน หัวหน้าออกพันหนึ่ง บริวารอุกคนละ 500 พากผู้หญิงออก 250 ทำที่ประทับของพระศาสดา มีเรือนยอดพันหลังเป็นบริวาร เมื่อทรัพย์ ไม่เพียงพอ ได้ออกอีกคนละครึ่งของจำนวนที่ออกไว้ เมื่อเสนาสนะเสร็จแล้วได้ถวายมหาทาน แก่กิจชุสหัส มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุขตลอด 7 วัน จัดจีวรถวายสหัส 2 หมื่นรูป

ภารายของหัวหน้ากุฏุมพี ได้ถวายผลบดออกองกากและผ้ามีสีดอกองกากราคาน้ำหนึ่ง แล้วกราบทูลพระศาสดาว่า

“ด้วยอานุภาพแห่งทานนี้ ขอให้มัจฉังมีศรีระดุจดอกองกากในชาติต่อไป และขอ มีชื่อว่า อโนชา”

พระศาสดาทรงอนุโมทนา

ชนเหล่านั้นทั้งหมดตายแล้วเกิดในเทวโลกด้วยอำนาจแห่งบุญที่ได้กระทำมาตลอดชีวิต ในพระศาสนาของพระกัสปะสัมมาสัมพุทธเจ้า

ต่อมาในสมัยแห่งพระพุทธเจ้าพระนามว่าโคดมของเรานี้ คนเหล่านั้นมาเกิดเป็นมนุษย์ หัวหน้ากุฏุมพีมาเกิดในราชตระกูล ต่อมาได้เป็นพระราชบุตรองค์หนึ่งทรงพระนามว่า มหา- กัปปินะ ทุกๆ เข้าพระราชบุตรองค์จะส่งทหารออกไปสืบช่วงว่า ขณะนี้มีพระพุทธ พระธรรม พระสัมพุทธเจ้า บังเกิดขึ้นแล้วหรือยัง ทรงทำเช่นนี้อยู่เป็นเวลานาน ก็ยังไม่ทราบคำตอบ

ต่อมาในวันหนึ่ง ขณะที่พระราชบุตรองค์เสด็จประพาสอุทยานพร้อมกับมหาอัมมาตย์หนึ่งพันคน เห็นพ่อค้า 500 คนเดินทางผ่านมา จึงตรัสถามว่า

“ท่านทั้งหลายเดินทางมาจากที่ไหนล่ะ”

พ่อค้ากราบทูลว่า “ข้าพระองค์มาจากการเมืองสาวัตถี ชื่งอยู่ใกล้จากเมืองนี้ 120 โยชน์ พระเจ้าข้า”

พระองค์ตรัสต่อว่า “ในบ้านเมืองของท่าน มีข้าวปลาอาหารบริบูรณ์ดีหรือ พระราชฯ ของพวกท่านตั้งอยู่ในศีลในธรรมดีหรือ”

“บ้านเมืองของข้าพระองค์สมบูรณ์ทุกอย่าง ทั้งพระราชกํทรงตั้งอยู่ในศีลในธรรมดีหรือ พระเจ้าข้า”

พระองค์ทรงถามว่า “แล้วมีเรื่องอะไรนาสนใจเกิดขึ้นในประเทศของพวกท่านบ้างล่ะ”

พ่อค้ากราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเป็นสมมติเทพ บัดนี้พุทธอรรถนะบังเกิดขึ้นแล้ว ในประเทศของข้าพระองค์ พระเจ้าข้า” ทันทีที่พระมหากัปปินะได้ทรงสตั卜ว่า พระสัมมา-สัมพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นแล้วในโลกทรงเกิดความปีติแผ่ซ่านไปทั่วพระราชทานมิอาจจะข่มความปีตินั้นได้ จึงตรัสตามช้าไปอีกว่า “พวกท่านกล่าวว่าอะไรนะ”

“พวกข้าพระพุทธเจ้ากราบบังคมทูลว่า พุทธอรรถนะบังเกิดขึ้นแล้วพระเจ้าข้า” ทรงสตั卜นี้งอยู่ครู่หนึ่งด้วยปีติอันแรงกล้าแล้วตรัสตามช้าเป็นครั้งที่ 3 พวกพ่อค้าก็ยืนเช่นเดิมพระองค์ทรงเบิกบานพระทัยเป็นอย่างยิ่งที่ได้ทราบข่าวดีนี้ จึงพระราชทานทรัพย์ 1 แสน เป็นรางวัลแก่พ่อค้า

พระราชฯได้ตรัสตามต่อไปอีกว่า “มีข่าวดีอะไรเกิดขึ้นอีกบ้างไหม” พ่อค้ากราบบังคมทูลว่า “มีพระเจ้าข้า พระธรรมได้บังเกิดขึ้นแล้ว พระเจ้าข้า”

พระอาการปีติใหญ่หลวงได้เกิดขึ้นแก่พระองค์อีก ทรงนี้งอยู่ครู่หนึ่งแล้วตรัสตามย้ำถึง 3 ครั้ง พ่อค้าก็ตอบเช่นเดิม ทรงเบิกบานพระทัยเป็นอย่างยิ่ง จึงพระราชทานรางวัลให้แก่พ่อค้าอีก 1 แสน

พระองค์ได้ตรัสตามต่ออีกว่า “มีข่าวดีอะไรเกิดขึ้นอีกไหม”

พ่อค้าตอบว่า “มีพระเจ้าข้า พระสงฆ์ได้บังเกิดขึ้นแล้วพระเจ้าข้า” พระองค์ทรงมีปีติแผ่ซ่านไปทั่วพระราชทาน แล้วตรัสตามย้ำถึง 3 ครั้ง พระราชทานทรัพย์อีก 1 แสน ให้เป็นรางวัล

พระมหากัปปินะตรัสกับเหล่าอภิมหาตย์ทั้งหลายว่า “ท่านทั้งหลาย บัดนี้ พระพุทธ

พระธรรม พระสังข์ “ได้บังเกิดขึ้นแล้ว เราฝึกอบรมของราชย์ได้อีกต่อไป เราจะออกบวชในวันนี้แหล่” เหล่าอภิมาตย์ได้เคยสั่งสมบุญมาร่วมกับพระราชเจ้าพากันทูลว่า “พวกข้าพระองค์จะขอ布ชกับพระองค์ด้วย พระเจ้าข้า” และทั้งหมดก็มุ่งตรงไปยังสำนักของพระบรมศาสดาทันที

ในระหว่างทาง พระมหากัปปินะและอภิมาตย์พันคน เสด็จมาถึงฝั่งแม่น้ำอรุปจжа มีขนาดกว้าง 2 คาวุต ลึก 1 คาวุต แม่น้ำเต็มฝั่ง จะหาแพหรือเรือก็ไม่มี พระองค์ทรงคำนึงว่า “ถ้าจะทรงตระเตรียมเรือแพจะเสียเวลามาก ชั่งถูกความชราธุกรานอยู่ทุกวินาที นำเราทั้งหลายเข้าไปสู่ความตาย” พระองค์จึงทรงตั้งสัตยาอิษฐานว่า “เราไม่มีความคลางแคลงสงสัยในพระรัตนตรัย และออกบวชอุทิศชีวิตเพื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยอนุภาพแห่งพุทธรัตนะ ขอแม่น้ำนี้จงเป็นเหมือนแผ่นดินเกิด” ตรัสแล้วทรงควบม้าวิ่งไปบนผิวน้ำพร้อมอภิมาตย์พันคน ม้าเหล่านั้นวิ่งไปบนผิวน้ำดุจวิ่งไปบนแผ่นดิน แม้เพียงปลายกีบก็ไม่เปียกน้ำ

เมื่อพระองค์เสด็จมาถึงแม่น้ำสายที่ 2 ชื่อ นีลวานาซึ่งมีความกว้างและลึกประมาณโยชน์ พระองค์จะหาแพหรือเรือก็ไม่มี พระองค์คำนึงถึงการเสียเวลาในการแสวงหา จึงตั้งสัตยาอิษฐานว่า “เราไม่มีความคลางแคลงสงสัยในพระรัตนตรัย และออกบวชอุทิศชีวิตเพื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยอนุภาพแห่งธรรมรัตนะ ขอแม่น้ำนี้จงเป็นเหมือนแผ่นดินเกิด” ตรัสแล้วทรงควบม้าไปบนผิวน้ำได้อย่างอัศจรรย์

เมื่อมาถึงแม่น้ำสายที่ 3 ชื่อ จันทภาค กว้างและลึกประมาณ 1 โยชน์ แม่น้ำนี้เต็มเปี่ยม จะหาแพหรือเรือก็ไม่มีพระองค์ทรงคำนึงถึงเดิม และตั้งสัตยาอิษฐาน “ระลึกถึงคุณของพระสังข์” และได้เสด็จไปบนผิวน้ำได้อย่างอัศจรรย์เช่นเดียวกัน

ในเวลา�ามรุ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรวจดูลักษณะว่าผู้มีบุญท่านใดหนอ จะเข้ามาในข่ายพระญาณ ทรงทราบว่าพระมหากัปปินะออกผนวชอุทิศเฉพาะพระองค์ จึงทรงเหาะไปประทับรออยู่ใต้ต้นไทรใหญ่ ทรงนั่งสมาธิคุ้มลังก์ แล้วเปล่งฉัพพรรณรังสีไปหาพระราชา จนทำให้บริเวณนั้นมีสีเหลืองทองอร่ามเปล่งปลั่งดังทองคำ

พระมหากัปปินะพร้อมอภิมาตย์เห็นฉัพพรรณรังสีส่องสว่างนำทาง จึงคำนึงว่า แสงสว่างนี้ไม่ใช่แสงของดวงจันทร์ไม่ใช่แสงของดวงอาทิตย์ ไม่ใช่รัศมีของเทวดา พระมหาอุปพรหม จะต้องเป็นแสงแห่งพระผู้มีพระภาคเจ้าแน่นอน ทรงเสด็จตามแสงนั้นไป และน้อมพระวรกายเข้าเฝ้าพระบรมศาสดา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมอันไฟเระ บริสุทธิ์บริบูรณ์พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะ งดงามในเบื้องต้น ท่ามกลาง และเบื้องปลาย โปรดพระราชาและอภิมาตย์ทั้งหลาย ทำให้พระมหากัปปินะพร้อมอภิมาตย์ มีใจสงบ หยุดนิ่งที่ศูนย์กลางภายในได้

เข้าถึงพระรัตนตรัยภายในบรรลุธรรมเป็นพระโสดาบันและได้รับการอุปสมบทจากพระสัมมา-

สัมพุทธเจ้า

ฝ่ายพระมเหสีพร้อมด้วยภราดรยาของเหล่าอภิมหาตย์เมื่อได้ทราบข่าวการบังเกิดขึ้นของพระรัตนตรัยจากพ่อค้าแล้วทรงปีติยินดี ได้พระราชทานทรัพย์ถึง 9 แสน เป็นรางวัลให้แก่พ่อค้าแล้วตรัสว่า “บัดนี้ พระรัตนตรัยบังเกิดขึ้นแล้ว พระราชาทั้งสมบัติให้เรา ทำให้เราเป็นทุกชั้นสมบัตินี้อุปมาเหมือนพระเชพะ หรือน้ำลายที่พระองค์ทรงบวนทิ้งแล้ว เราไม่อาจจะรับไว้ได้ เราจะออกบวชเช่นกัน” บรรดาภราดรยาอภิมหาตย์ก็ขออุปกาชตามด้วย แล้วทั้งหมดก็ออกเดินทางไปเข้าเฝ้าพระบรมศาสดา

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงทราบด้วยญาณทั้สสนะถึงการเสด็จมาของพระมเหสี และภราดรยาอภิมหาตย์ เพื่อให้เจื่องของทุกคนคลายจากความตื่นเต้น และมีใจสงบพร้อมที่จะรองรับธรรมอันบริสุทธิ์ได้ จึงทรงแสดงปาฏิหาริย์ด้วยพุทธานุภาพไม่ให้พระมเหสีและคณะมองเห็นพระราชาและเหล่าอภิมหาตย์เมื่อพระมเหสีพร้อมคณะเสด็จมาถึง พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงธรรมให้ฟัง ทำให้พระมเหสีและคณะมีใจสงบหยุดนิ่งเข้าถึงพระรัตนตรัย บรรลุธรรมเป็นพระโสดาบัน ในขณะเดียวกันพระมหากัปปินะและอภิมหาตย์หนึ่งพัน ได้ฟังพระธรรมเทศนาชำอีกรอบหนึ่ง จึงได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ในทันที

พระมหากัปปินะเมื่อเข้าถึงกายธรรมอรหัตแล้ว ไม่ว่าพระองค์จะประทับนั่ง นอน ยืน หรือจะพนมือใต้โคนไม้บนกองฟาง หรือที่ใดก็ตาม พระองค์มักจะเปล่งพระอุทานว่า “สุจริงหนอน สุจริงหนอน” ออยู่เสมอๆ พระภิกษุทั้งหลายที่ยังเป็นพระบุตรุชน หรือเป็นสมมุติสั่งหอยู่ ยังไม่รู้จักความสุขอันประณีตที่เกิดจากการเข้าถึงธรรม ต่างก็คิดว่า พระองค์ยังทรงรำพึงถึงความสุขเมื่อครั้งยังเป็นพระราชาอยู่

พระบรมศาสดาทรงทราบเรื่องนั้น จึงตรัสว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุตรของเรามาได้เปล่งอุทานถึงความสุขในครั้งที่เคยเสวยราชสมบัติ แต่ว่ามีความสุขจากการได้เข้าถึงธรรมที่บังเกิดขึ้น บัดนี้ เอօได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์แล้ว” ครั้นตรัสรับรองดังนี้แล้ว จึงตรัสต่อไปว่า

“บุคคลผู้อิบอ้มในธรรม มีใจผ่องใส ย่อมนونเป็นสุข บันทิตย์ย่อมยินดีในธรรมที่พระอริยเจ้าประกาศแล้วทุกเมื่อ”

สรุป

การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสาร หากปราศจากความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องตามความจริงของโลกและชีวิตแล้ว ชีวิตย่อมมีโอกาสผิดพลาดจนเป็นเหตุให้ประสบกับเคราะห์กรรมต่างๆ นานา ผิดกับผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้อย่างถูกต้อง ย่อมสามารถออกแบบชีวิตที่สมบูรณ์แบบได้ถูกต้องและทุ่มเททำความดีทุกประการอย่างทุ่มชีวิตเป็นเดิมพันอย่างถูกทาง ชีวิตย่อมมีแต่ความเจริญก้าวหน้าไปสู่ความสมบูรณ์แบบด้วยรูปสมบัติทรัพย์สมบัติ คุณสมบัติ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข และมรรคผลนิพพาน ดังตัวอย่างของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรหันต์ และพระอริยบุคคล ผู้เป็นพระมหากษัตริย์ มหาเศรษฐี ในสมัยพุทธกาลนั่นเอง